

Het leven van den Heiland Jesus Christus, volgens de harmonie der vier evangelisten

<https://hdl.handle.net/1874/25809>

O P D E
T Y T E L P L A A T.

Ziet daar de waarheid in haar sneeuwit plechtgewaad;
Eenvoudig, zonder tooi of opgesmukt sieraad.

De groene lauwerkrans, haar eige zegeteken,

Door zo vele eeuwen heen de wereld klaar gebleken,
Omringt haar heilig hoofd. De zuivre rechterhand,
Besluit een veder, die 't tafreel aan de andre kant

Bemaakt met 's Heilands leer en onnavolglyk leven;

Haar door de stralen van zyn Geest zelve ingegeven,
Die zy onmiddlyk in den blanken boezem vangt,
Terwyl ze luisterfcharp van zynen invloed hangt.

Befchouwt aan hare zyd' vier Evangelyfchryvers,

Gereed tot haren dienst, en vol des heilgen yvers,
Met hun blazoenen, net gefchaart en daar gestelt;
Om al de daden van dien groten wereldsheld

Te gaan verbreiden door des aardryks verfte hoeken;

Met hemelzoet akkoort, dat in hun mond en boeken
Vernomen word; en 't lief daar zittend' Englepaar
Verbeeld door maatgevang en hun gespanne snaar.

Het moordgereedschap hier ter rechter zyd' gevonden,

En dichtbyeen gefchikt, wyft aan wat onze zonden
Verdienden, en de Vorft Messias lyden most,
Aleer het menschedom wierd van vloek en dood verlost;

Om eeuwig eens by God in zyne hemelzalen,

Als zyn verkrege volk, in vreugd te zegepralen.

gla
H E T
L E V E N

van den Heiland

JESUS CHRISTUS,

volgens

DE HARMONIE DER VIER

HEVANGELISTEN.

Naar de schikking en verklaring
van de Heren

JOH. COCCEJUS, SAL. VAN TIL,
FR. BURMANNUS,
en Anderen.

In dichtmaat begrepen
door

D I R K S M O U T.

TE LEIDEN,
By SAMUEL LUCHTMANS. 1723.

OPDRAGT

AANDE

WELEDELE EN GODVRUCHTIGE

JUFFROUW

MARIA SPLINTER,

EN

MEVROUWE

CORNELIA SPLINTER,

ENZ. ENZ. ENZ.

VEELGEACHTE NICHTEN.

Dat de liefde en onderhouding van vriendschap de beste banden der menschelyke zamenwoning, en het grootste sieraad der bloedverwantschap zyn, zal ieder, die slechts de bevinding tot ene leidsvrouw gebruikt, gaarne toestaan. Want daar deze hoofddeugd en hare echte dochter (de liefde en de vriendschap) ontbreken ontmoet men als een hel op aarde; maar daar deze geacht, en ongeveinst

O P D R A G T.

betracht worden is een hemel, ik meine, het alleraangenaamste, wat een mensch op de wereld kan voorkomen, te vinden; meer of min te schatten, naar dat de voorwerpen deze wederzydsche plichten verdienen. Uit dezen grond ryft het, dat ik dit deel van mynen geringen arbeid, als myne vermakelykste uitspanningen, aan U. W. E^{en}. opdrage en toewyde. 't Is waar, dat het in den aanvang was toegedacht aan ene andere myner allerwaardste vriendinnen, en dat U. W. E^{en}. der zelve plaats zyn vervullende: doch dewyl'er niemant nader aan deze bestond, durfde ik my verzekeren, dat het by U. W. E^{en}. (ook uit dien hoofde) niet onaangenaam gekeurt zou worden. De zuivere en onverbrekelyke liefde en die hartelyke vriendschap, die'er was tusfchen uwe zalige Moeder en myne Ega; (beide onder een hart gedragen, door den zelve geest bezielt, en in den Here rustende) die ook, by overerving, op hare en myne lieve kinderen

O P D R A G T.

deren zyn afgedaalt, waren de beweegredenen, dat ik deze overheerlyke stoffe (als hare enigste schat en hoogste troost) voornam aan hare W. E^d. toe te eigenen; en, door dit kennelyke blyk, myne hoogachting voor zo dierbaar ene personagie openlyk te betuigen. Doch de Allerhoogste, naar zynen vrymagtigen wille, daar ontrent ene andere schikking gemaakt hebbende, viel het van zelf op U. W. E^{en}. die my meer dan eenmaal haar genoeg betuigden, als'er 't ene of 't andere stukje, dit slag van zaken betreffende, 't zy door overzetting of anders, uit myn pen vloeide en het licht zag; en my teffens aanspoorden, om myn talentje (hoe gering het ook ware) daar aan te besteden.

Ziet daar dan, myne hooggeachte NICHTEN! ene achtereenvolgende historie van het leven en de omwandeling onzes groten Heilands hier op de aarde, zo als deze in de vier H. Evangelien is voorkomende;

O P D R A G T.

op den voorgang van voorname mannen in orde gefchikt, eenvoudig berymt, en met enige aanmerkingen verzelt. Neemt ze, bid ik, tot een bewys myner diepe toegenegenheid, en erkentenis voor zo vele genote vriendelykheden, met ene verplichtende hand aan; en gebruikt ze tot uwe nuttige tydkortinge en opbouwinge in dat allerheiligfte geloof. En weeft verzekert, dat het voortkomt van enen, die U. W. E^{en}. welstand naar ziele en lichaam in 't byzonder bemint: derhalven hy nooit aflaaf den God aller genade te fmeken, dat die U. W. E^{en}. nevens alle, die de zelve de naafte en liefafte zyn, met zyne tydelyke; maar bovenal eeuwige goederen wil zegenen. ter wyle ik blyve

VEELWAARDE NICHTEN,

Utrecht, den 1. van Oogf-
maand 1722.

*U Weleden. zeer verplichte en
bereidwillige dienaar,*

D. SMOUT.

A A N-

A A N S P R A A K

T O T D E N

C H R I S T L I E V E N D E N L E Z E R .

Was voor weinige jaren, dat ik, ter bestedinge van myne ledige uren, enige Dank- en Treurgezangen, als mede andere stoffen, uit de boeken des Ouden en Nieuwen Testaments genomen, berymt en in 't licht gegeven heb. Zedert beving my de lust om een proef te nemen, of ik een werk van meer arbeid en uitzigt durfde ter hand slaan; en het zelve, enigzints behoorlyk, zoude kunnen uitvoeren. Dit was, achtervolgens de HARMONIE, of overeenstemming, der vier H. Evangelisten, een schets te maken van het Leven en de omwandelinge onzes gezegenden Heilands Jesus Christus hier op de aarde; te beginnen van voor zyne geboorte af, en te eindigen met zyne hemelvaart en de uitstorting des H. Geestes op zyne Apostelen. en dat wel in die orde, als de gevallen daar van gebeurt, of beschreven waren.

Tot die gedachte bragt zeer veel toe de HARMONIE van den beroemden en veel beproefden Here FRANCISCUS BURMANNUS, in den jare 1713. in druk uitgekomen; en den geleerden alomme, daar het Neerduits gesproken en verstaan word, bekend, en zeer gretig van een ieder beminnaar der H. Letteren aangenomen en geprezen. Hier by quam noch, dat die voorname Man, toen Predikant in de Gemeente te Amsterdam, by het uitgeven dezès werks, zich verbond tot het gereed maken en uitvoeren van een tweede stuk; (gelyk in de Voorreden te zien is) waar in zyne Eerw: alle de vier Evangelien in de nette orde schikken, verklaren en uitbreiden zoude; en, naar zyne wysheid, reden geven van des Zaligmakers toeleg en oogwit ontrent zyne bedryven. Een arbeid, daar al de wereld niet weinig naar verlangde; en waar van ik my, ontrent dit myn opzet en ontwerp, alles beloofde wat my zoude kunnen dienen en ik nodig hadde. Doch het behaagde den Allerhoogsten dezen Heer van stand-
plaats

plaats te doen veranderen, en tot het Hoogleeraarampt in deze onze Akademie te beroepen; en aldaar op den zelven stoel, die door zynen zaligen en wydvermaarden Heer Vader met zo veel luister was beklommen, te plaatsen; en daar door zo veel werks te verschaffen, dat zyne Eerw: genoodzaakt wierd, dit zyn gewenscht voornemen tot op enen anderen tyd en betere gelegenheid te verschuiven: en als dan ook dit hoognodig stuk, reeds begonnen, voort te zetten en te voltoijen.

Terwyle ik, nevens zo vele andere liefhebberen, hier op met ongeduld was wachtende, gaf ik aan zyne Eerw: meer dan eenmaal myne begeerte en toeleg te verstaan. die my eindelyk te gemoet voerde, dat ik aan den gang zou trekken, 't werk beginnen, en zien wat ik'er van maken konde. bedien u, zeide die moedgevende Heer, van 't gene voorhanden is, zo wel van my, als van zo vele anderen, en voeger uw eigen oordeel en bevinding by. maar gebeurt het, dat gy ergens stuit of twyfelt, gebruik my, dien gy dagelyks kunt zien, als uwen raadsman. Dus aangezet, geraakte ik op den weg, en sloeg met lust voort, in hope van onder het geleide van zo ervaren Wegwyzer het einde van myne begeerte te zullen bereiken. Doch een goed gedeelte gevordert zynde, wierd die uitmuntende en grote Schriftgeleerde op het onvoorzienste van ene hevige koortze, in 't midden zynes werks, overvallen, en binnen den omtrek van zeer weinige dagen, tot ene onuitsprekelyke droefheid, en een onherstelbaar verlies voor de Kerke en Hogeschole; als mede voor zyne vier lieve zonen, die hy met zo veel zorg opvoedde; en zo vele andere zyne goede vrienden, uit deze wereld weg gerukt.

Ware het alhier de tyd en plaats, om de deugden, zo wel als den godvruchtigen uitgang van dien zaligen Here, die in myne armen den geest gaf, en tot den allerlaatsten snik zo by zyne volle kennisse, gemoedigt en verlangende was, op te halen en uit te breiden, ik zoude my verzekeren kunnen, dat het den beminnaeren van 's Mans naam en hoedanigheden gene geringe voldoening en vreugde verwekken zou. Doch dewyle de geleerde en welsprekende Heer Professor ARNOLD DRAKENBORG in ene Lykreden dit onverbeterlyk, en met zo vele achtinge voor zynen lie-

ven vriend en Amptgenoot heeft uitgevoerd, en deze ook door my in't Nederduits is overgebracht, wil ik hier by beruften. Alleen moet ik noch zeggen, dat zyne Eerw. onder anderen my dikwils, en op zyn ziekbedde betuigt heeft, dat hy gewenscht had het tweede reeds genoemde deel dezer Overeenstemminge voltrokken te zien; maar nu verhoopte, dat de Kerk door iemand anders daar van verzorgt zou worden. God, zeide hy, riep hem nu van zynen post. Ook mag ik niet verzwigen alle die heerlyke betuigingen, welke die zalige Heer, zeer kort voor zyne ontbinding, zo aan zyne Eerw. Medebroederen, als andere zyne goede en nabestaande vrienden, met zo veel kracht van verzekeringe, uitboezemde, niet als een zieltogend man van zyn ziek- of doodbedde; maar als een sterke redenaar van een spreekstoel; alles zo gepast en geschakelt, dat het geen pen in ene betere orde zou hebben kunnen op 't papier brengen. Nooit, zeide hy, heb ik iets, noch in de Kerke, noch in de Hogeschole geleert, 't gene ik niet alvorens rypelyk hadde overwogen, en, in de vreze van God, aan zyn H. Woord, en de gezonde rede, met inspanning van zielskrachten, en ernstige gebeden tot hem, getoetst; en bevonden hebbe daar mede overeen te stemmen. Als die de allerhoogste afkeer betoonde van zulker leer- en schryfwyze, die, 't stuk niet genoeg gekookt hebbende, slechts toevlooiden (dit waren zyne uitdrukkingen) en hunne losse en onrype gedachten de wereld durven opdringen. Maar het gene die vredelievende Leraar met de allersterkste zuchtingen zo zeer beklaagde, was onder anderen dit; dat de Voorgangers der Gemeente, die de Rechtzinnigheid te zamen inscherpten en verdedigden, den anderen veeltids zo onvriendelyk behandelden; en, of als natuurlyke menschen, of als geveinsden, aanzagen. Zulks smertte zyn Eerw. tot in de ziele, en had hem menige traan gekost, wanneer hy dit in zyne byzondere bidplaatze voor den Here gebragt had. Ontrent drie uren voor zyn verscheiden (dit moet'er noch by) was zyn Eerw. ene wyle in stilte geweest, als wanneer hy opziende tot my aldus sprak; daar heb ik nu by my zelf ene gebele Theo-

logia naturalis, of natuurlyke Godkunde, nagegaan en overdacht, en my zelf, zo als dat nu behoort, ten nutte gemaakt. Nooit zag ik alle die waarheden in haren schakel zo klaar en beminneelyk; daar myn lichaams krachten byna weg zyn, en myn pols (zegt de Heer LEUSDEN) als het allerfijnste snaartje zich laat gevoelen, daar denk ik nochtans ruim, en onbedwelmt; als of ik zelf in den hemel ware; gelyk ik in een punt des tyds daar mede, en de volheid der Godheid, zal worden overstort. ik gevoele het reeds. weg met die! welke hunne kostelyke, doch teffens rampzalige zielen, slechts als een windtie schatten, dat in de lucht verdwynen zal. en wat dergelyke bewoordingen meerder waren; die niemant, dan met de hoogste verwondering en verbaastheid, konde aanhoren. Dit was het einde van dien groten en zaligen Here; die levende niemant week, en stervende weinigen zyns gelyken gehad heeft.

Toen viel my de pen byna uit de hand en de moed uit het harte; en ik, in mynen vaart gestuit, was buiten staat (zo my dachtte) om ooit weder te herkomen, en het begonnene aan te vatten en op te maken; zo zeer was ik door dit toeval getroffen. tot dat eindelyk, na verscheide beradingen en aanporringen, ik het stuk hernam, en meinde, dat myn arbeid en moeite noch niet geheel vruchteloos voor myns gelyken, of mingeoeffenden, wezen zoude; als die nu de gehele historie van des Heilands leven en wonderbedryven, in enen bondel verzamelt, achter malkanderen aflezen konden. 't gene, voor zo veel my bekend was, voorhenen niemant op dezen trant bestaan en gedaan had. Want dat de H. Schryvers ieder hunne byzondere schryfwyze gehad hebben is klaar; hoewel alle op dat ene wit doelende, dat zy bewezen, dat Jesus was de Christus, de Messias, wiens komste zo lange te voren beloofd was aan de Vaderen; dat hy, in de volheid des tyds in de wereld gekomen zynde, zyne ampten heeft aangetreden, als die grote Profeet, dien Jehova God onder Israël stond te verwekken; en als die enige Hogepriester, die, nadat hy de reinigmaking der zonden te wege gebragt en geleden hadde, de hemelen was doorgegaan, en voor zyns Vaders
aan-

aangezigte in het ware Heiligdom verschenen met dat bloed, waar door by zyn erfdeel verzoent en gekocht hadde; en als toen zelf gezeten was op den troon zyner heerlykheid, om van daar zynen H. Geest neder te zenden; zyn volk, als de Koning zyner Kerke, te regeren; zyne vyanden onder zyne voeten te leggen; en ter bestemder tyd eens het gericht te houden op de aarde, om enen iegelyken te vergelden, naar dat hy gedaan hebbe, 't zy goed 't zy quaad. Al het welke geweest is de grote toeleg dezer H. Mannen, en door hen betracht, naar 't belang der omstandigheden, daar in zy zich bevonden; hebbende de H. Matheus den voorrang; op wien de H. Lucas schynt gevolgt te wezen; en na hem de H. Marcus; en eindelyk de H. Johannes. met dat inzicht, dat 't gene de ene hier en daar breed had verhandelt, de andere dit korter ter neder stelde; zo mede 't gene de een had voorby geslagen, de andere dat in het zyne inlaste; en zy aldus de een den anderen toelichtten. Zo als onze meergemelde en zalige Heer BURMAN in dat deel zyner Harmonie zeer geleert en uitvoerig getoont heeft; en wy alhier niet zullen over schryven. Deze vier H. Evangelien, zeg ik, zal nu myn Lezer als op de rye weg kunnen nalezen, en de gevallen van voren tot achteren also geplaatst vinden, als die door voorname helden geschikt en in orde gebragt zyn; van wier arbeid ik my in dezen, naar myne geringheid, gaarne belyde bedient te hebben.

Hoe wel en hoe verre het my in dezen gelukt zy, geve ik aan den bescheiden Lezer over; wien ik dit gedeelte myner geneuglyke tydkortingen mededele; en dat wel in dichtmaat; doch die zeer weinig van ene losse en ongebonde schryfstyl verschildt; en mogelyk by velen den naam van een gerymt onrym dragen zal. 't Voornaamste dat ik bedoelde was rechtzinnig en klaar te wezen, en enen al te Poëtischen opschik te vermyden; als die ontrent dit slag van ernstige en gewigtige zaken, immers naar myn oordeel, niet te pasfe komen kan.

Indien de schikking en zwier van behandeling, die eenvoudig, en naar myne krachten ingestelt is, niet voldoende ware,

wil ik verhopen dat het onderwerp zelf, en myn goed oogmerk dat eerste vergoeden zullen. Gelyk ik insgelyks den Lezer verzoeke, dat hy de aangetekende en ongemerkte fouten aldus verbeteren of verschonon wil.

Bladzyde 26. Regel 9. lees; Tot dat Gods Engel hem in zynen droom quam wekken. *Bl.* 128. *R.* 23. *l.* Betonen t'aller tyd. *Bl.* 245. *R.* 30. *l.* Of als een Simson en een David, door wier krachten. *Bl.* 248. *R.* 30. die *l.* dien. *Bl.* 266. *R.* 23. zeg *l.* zegt. *Bl.* 286. *R.* 1. *l.* naderd' een. *Bl.* 308. *R.* 13. houw *l.* huuw. *Bl.* 339. *R.* 8. ontzachte *l.* onzachte. *Bl.* 362. *R.* 8. zyn *l.* haar. *Bl.* 374. *R.* 11. haar *l.* hun. *Bl.* 398. *R.* 33. na *l.* naar. *Bl.* 399. *R.* 31. *l.* uitgezonden. *Bl.* 415. *R.* 14. voer. *l.* voere. *Bl.* 420. *R.* 6. en 7. *l.* barfste. parfste. *Bl.* 426. *R.* 9. woorden. *l.* reden. *Bl.* 431. *l.* op de kant MATH. 27. MARC. 15. LUC. 22. JOH. 19. *Bl.* 437. *R.* 3. *l.* uit dit uw land. *Bl.* 481. *R.* 15. beên *l.* beneên.

Tot enige ophelderinge en nader verstand dezer heilige historie, heeft men hier ingeplaatst de zelve Kaart van Palestina en de aanhorige landen, welke de zal. Heer BURMAN in zyne Harmonie, door hem zelf uit andere met zeer vele nauwkeurigheid opgesteld, gevoegt had, om des te gemaklyker des Heilands gangen daar in na te speuren.

H E T
L E V E N
van den Heilant
JESUS CHRISTUS,
volgens

DEN SAMENHANG DER EVANGELISTEN

In Dichtmaet beschreven door

D E N H E E R E

D I R K S M O U T.

Een ander magh den Zang op hoger toonen zetten,
En den verheven geest vermaeken in de stof
Van dapper krygsbedryf, om dus der helden lof
Ten voorbeeld met de faem te helpen voorttrompten.

Een ander magh den Lier, naer 't oor en kunst gefnaert,
Verpozen beurt om beurt, en in verscheide wyzen
Het wisselent gestreel doen vleyen, daelen, ryzen,
Het zy met orgelchoor, of veltfchalmei gepaert.

Een derde laet' met lust den ryken dichtaër vloeien
Door 't menschelyk gedragh; en schild're naer den maet
Het beezige gewoel van allerhanden staet
Met verven, die vol kracht in dagh en luister gloeien.

Elk hebbe zynen roem: zo hy, die onvermoeit
Het moedig heldenspoor weet waerdigh na te freeven;
Als die, nu hoog, dan laeg, den zang zyn kracht kan geeven;
Of met verstant den mensch in enge zeden schoeit.

Maer gy verkiest, Heer Smout, een voorwerp, dat in waerde
By 't edelfte geslacht geen tweede voorbeeld heeft,
En 't menschelyk vernuft zo ver te boven streeft,
Als 't hemelhoog verwelf het laege dal der aerde.

Wat schrandre wakkerheit, wat geest, wat stem, wat kracht
Durst in dit heilig vuur zich zelve zo betrouwen,
Om 't eeuwige geheim van Godts besluit t'ontvouwen,
Uit duistere schaduwen in 't volle licht gebracht?

Wie pryft naer eisch dien Borgh, die na een reeks van eeuwen
Wert voor den dagh gebracht door een bevruchte maegt,
Die in haer zuivren schoot Godts kracht en wezen draegt,
't Behouden werelts heil, en d'uitzicht der Hebreeuwen.

Hoe schetst men een verhoog van zo veel wonderdaën,
Die deze Vrede vorst met Goddelyk vermogen,
Zyn gansche leven door, in zyn haet'ren oogen
Deedt schitt'ren, en ten blyk van zyne magt bestaen?

Wat dichter is bequaem zyn vloekdoodt te betreuren,
Die 't menschelyk belang, door huicheldienst vermomt,
In gruwelschennis pleegt: daer alles voor verstomt;
En zelf de zon voor zwymt; d'aerdt beeft, de rotfen scheuren?

Wiens geest heeft kracht genoeg tot zulk een vreugde toon;
Wanneer hy doot en hel gelyklyk ziet verlaegen;
Den Heilant in triomf ten hemel in gedraegen,
Van Godt met Englenchoor ontfangen op zyn' troon?

Wiert gy door eige kracht, Heer Smout, dus aangedreven?
Gelyk een adelaer met onbepaalden vlucht,
Die boven t'oog der aerdt tot in den boven lucht
De Zon in 't aengezicht durft moedigh tegenstreeven.

Die drift vol yvervuur Godsdienstigh opgewekt,
Die zulk een hoog bestek dorst tot een voorwerp kiezen,
Zal midden in den loop den adem heeft verliezen,
Ten zy een hoger Geest hier in tot leidsman strekt.

Maer

Maer die leidt u op 't spoor met veilige gedachten:
Gy volgt, niet in een zwier van ydle en eige waen,
Maer daer de Blymaer u heeft viermael voorgegaen
In zuivre eenvoudigheid van Goddelyke krachten.

Gelukkig Dichter, die, verzelt van zulk een Geest,
Den Heilant van 't heel al doet in uw schriften kennen,
Zo als hy is geschetst van Godtgewyde pennen:
Zo als hy in het vleesch heeft onder ons geweest.

Geniet daer voor den prys, het oogmerk uwer wenschen:
Die Vorst in Heerlykheit op zyn genade troon
Bereid' u op zyn' dagh een onverwelkbrc kroon:
Terwyl uw naem op aerd' in eer zy by de menschen.

H. SNAKENBURG.

OP DE
OVEREENSTEMMING
DER VIER
H. EVANGELIEN.

Dus zien wy hier het werk van vier tot een gebragt,
Vier Evangelischryvers,
Des Geestes vol en yvers,
Van eenerley gezag by Kristenen geacht;
En lezen het verhael, gevloeit uit zo veel monden,
Ontrent op eenen tydt
De Kerke toegewydt,
Door rym geschakelt en in ordening verbonden.

Deze

Deze alle melden ons des Heilands komst en leer,
Zyn allerheiligst leven,
En wonderen, bedreven
Zo voor, als in en na zyn dood; en 't geen hier meer
Vereischt wierd. Niet alleen om 't slechts bekend te maken,
Als andre mannen doen,
Die ons geheugen voën
Met veel vertellingen van oude en nieuwe zaken.
Maer, met een hoger drift van boven aengedaen,
Om 't mensdom te bekeeren,
En 't rechte spoor te leren,
Waer langs het zyn verderf gelukkig kan ontgaen;
En zich gezaligt zien uit zyne grote elende,
Daer elk in smoren most,
Wierdt hy niet eens verloft
Door dezen Jefus. Dien geen sterfeling oyt kende,
Noch kennen kon; zo hy zich in dit blyde Woordt
Aen hem niet mededeelde;
En zyn gebreken heelde,
Terwyl 't, door zynen Geest, tot in de zielen boort:
Om dezen inhoudt in 't gelove te betrachten;
En hier naer zynen gang
Dit gansche leven lang
Te richten; en daer op een ewig heil te wachten.
Wie wrackt het rymwerk dan, waer in die heilige stof
Wordt dicht in een geweven;
En in het licht gegeven
Tot stichting van 't gemeen, en 's Allerhoogstens lof?
Want die zich bezig houdt met lezen en door 't schryven
Van 't geen verbeerting werkt,
En zielen troost en sterkt,
Zal immers zynen tydt noyt vruchteloos verdryven.

Door liefde J.S.

HET

H E T L E V E N V A N J E S U S C H R I S T U S ,

VOLGENS DE HARMONIE DER
VIER EVANGELISTEN.

I N L E I D I N G .

*D*e Dichter zoekt alhier de rechte baan
Naar 't Heiligdom; doch eer hy voort durft treden,
Steekt hy vooraf het reukwerk der gebeden
Op 't hoogaltaar van Jesus bondvolk aan.
Dan stapt hy door het eeuwig Raadbesluit
Tot in den tyd; de schepping aller dingen;
Den val en vlugt der eerste stervelingen;
Veroordeelt, en gejaagt ten lusthove uit:
Nadat het Zaad der vrouwe was beloofd,
Om 't menschedom uit de zonden op te beuren,
En door 't geloof dien Heilzoon na te speuren;
Al wierd zyn glans door schaduwven verdooft.

Myn geest, voor lang beluft om 't leven af te malen
Des groten Heilands, en de wondren op te halen,
Die door zyne almacht hier benede zyn geschied,
Als zo veel blyken van zyn onbepaald gebied,
Buigt zich voor zynen God op 't allerdiepste neder,
Opdat zyn hand en Geest dees' onvolmaakten veder
Besnyde, en stiere langs het veld der heilge Blaên,
Om Jესus gangen als van verre na te gaan,

Van daar hy 't eerst verscheen omlage, en zich vertoonde
 Aan Israël zyn volk, daar onder hy nu woonde,
 (Geopenbaart in 't vleesch) tot op dien groten dag,
 Wannceer de wereld hem ten hemel varen zag.

*Gebed tot
 den Drie-
 enigen God.*

God Vader, Zoon en Geest, Drieenig Eeuwig Wezen,
 Almagtig, Wys en Goed, geloof en hoog geprezen!
 Verwaardig uwen knecht, die zich voor uwen troon
 Demoedigt nederbukt, om 't bloed van U, o Zoon!
 Met de allerminste blik van uwe Zonnestralen,
 En doe ze in 't binnenst van zyn ziele nederdalen,
 Opdat hy, enigzints door dezen glans verlicht,
 Zich mag verzekren van uw gunstig aangezigt,
 Dat dit hem leiden zal op de allerwisste sporen
 Der waarheid, die gy zelf zo duidelyk te voren
 Geopent hebt in 't Woord, dat ons ten leven wyft,
 En zyne onseilbaarheid ontwistbaar roemt en pryft.
 Geef, dat hy met ontzag dit heilig stuk behandel',
 En niets vermeld' van uw Natuur, Persoon of wandel,
 Dan 't geen hy zelve heeft geleert uit uwen mond,
 Die alle dag noch spreekt in 't Oud en Nieuw Verbond.
 En als hem op den weg verborgentheên aantreffen,
 Die, als te diep en hoog, geen stervling kan bezeffen,
 Bewaar hem, dat hy in dien poel niet nederstort',
 Noch door de vlammen van dat licht verslonden word'.
 Dat hy niet onbedacht bevestig' zulke dingen,
 Die gy bedekt had, zelf voor uwe hemellingen;
 Maar dat hy nederig naar ware wysheid sta,
 En op 't bestier van U, o Geest! zyne ogen sla.

*'t Eeuwig
 raadbe-
 suit, on-
 trent de
 schepping,
 en den val
 van den
 eersten
 mensch.*

God, die in de eeuwigheid in zich had voorgenomen
 Al wat de wereld, die hy schiep, zoude overkomen,
 Van haar geboortestond tot aan haar eindpaal toe,
 Zo wel den uitflag, als de vaste wyze, hoe,
 Had bovenal bestemt den mensch hervooert te brengen,
 En zynen zondeval rechtvaardig te gehengen,

Door

Door de overtreding van dat wonderlyk gebod,
 Wyl hy hem maken zoude een mensch, en genen God;
 Om hem uit dezen staat genadig op te beuren;
 De zulke, namelyk, die hy zou waardig keuren
 Dit onverdiend geluk; opdat zyn heerlykheid,
 Door 't onbegrypelyk geheim, wierde uitgebreid.
 Tot zulk een wonderstuk was in zyn' raad besloten,
 Zyn' welgeliefden Zoon, geteelt en voortgesproten
 Uit zyn natuur, waar in hy eeuwig heeft bestaan,
 Te zenden in het vleesch, om daar in te ondergaan
 De straf, die volgen zoude op 't plegen van de zonden,
 Zodat hy door de dood rechtvaardig wierd verflonden;
 En dus voldeed den eisch der Goddelyke wet,
 Door zyne heiligheid den sterfeling gezet.
 Gelyk hy zelve zich hier toe had opgedragen
 Aan zynen Vader, om dit eeuwig welbehagen,
 Ter vast bestemder tyd, te brengen aan het licht,
 En zich te quytten van dien hoogsten liefdeplicht.

en het zenden van zynen Zoon.

Als nu de wereld was door 't Woord uit niet geworden,
 En alles stond geschikt in vollen bloei en orden,
 Quam op den zefden dag de mensch in zynen stand,
 Als 't laatste meesterstuk, door 's Makers eigen hand
 Uit leem of stof gevormt, en met een dierlyk leven;
 Doch door een hoger geest van binnen aangedreven,
 (Die hem, gelyk een straal van 't Goddelyke beeld,
 Was ingeblazen, en van boven meêgedeelt)
 Verftond hy zynen plicht, aan zynen Heer verschuldigt,
 Die hem tot ondervoogd der wereld had gehuldigt,
 En hoofd van 't menschedom, dat uit hem en zyne vrouw,
 Als uit zyn eigen vleesch, geboren worden zou.

De mensch geschapen,

GEN. I. 2.
3.

Aldus van God geplaatst in 't lustigst der landsdouwen,
 In Edens Paradys, om dezen hof te bouwen,
 Waar van hem al 't gewas gegeven wierd tot spys:
 Een enkle boom alleen was op een strenge wys

In 't Paradys gestelt,

Verboden aan te doen, gezegt de boom der kennis
Van goed en quaad, op boet van 't allergrootste schennis,
Of doodstraf, zo hy daar van plukken durfde en at;

*door den Sa-
tan ver-
zocht,*
Quam haast de boze geest, van tusfchen ftruiik en blad,
Om 't nieuwe Paar, noch vars uit zynes Scheppers handen
Gekomen, onder 't kleed eens adders aan te randen,
En het met listigheid te lokken tot het quaad,
Dat hem noch onlangs had gebonst uit zynen staat.

Hy, die een Engel was gefchapen, naar zyn wezen,
Een lyveloze geest, verkoos voor zich in dezen
Ten werktuige enig beeft, waar door hy fpreken kond'
Een taal, die Adams wyf aanhoorde, en ook verftond,
En deed dat tedre vat eerst aan; daar zy ging treden
In 't midden van den Hof; hier voerd' hy deze reden:

*tot het eten
van den
boom der
kennisfe
van goed
en quaad.*
Ei! zeg my, goede vrouw, hoe is 't met deze zaak,
Staan al die bomen hier tot spyze of tot vermaak?
Is 't u verboden van die vruchten iets te plukken,
Die door haar fchoon gelaat uw oog en hart verrukken?

Waar op haar antwoord was; o neen, 't is tot gebruik
't Geen aan haar takken wast, tot de allerminfte ftruiik;
Alleen heeft God 'er een van allen uitgenomen,
En niet gewilt, dat wy aan dezen zouden komen,
Op ftraffe van de dood. Daar op de flange weêr,
O vrouw! dat is het niet; maar weet, dat deze Heer
Zich wel verzekert houd, dat, als gy dien zult proeven,
Gy genen meester meer, noch leiding zult behoeven,
Maar zyn gelyk als hy, en kennen alle ding

Wat hy gefchapen heeft, en onder dezen kring
Des hemels zich verthoont; gy zult het magtig wezen,
Zo wel het quaad als 't goed, gy hebt geen ftrafe te vrezen,
Maar u ontfagen zien van die verbintenis,
Die nu de breidel van uw hart en welluft is.

*Een eerste
verlokt, en
gevallen;*
Dus wierd de vrouw verlok, zy plukte en raakte aan 't eten,
Als had zy 't dreigement, aan haar gedaan, vergeten:

En

JESUS CHRISTUS. INLEID. 5

En, dat het droevigst was, zy porde ook haren man,
 Die op haar woord bezweek, en proefde meê daar van.
 O dodelyke vrucht, hoe slecht zult g' hen bekomen!
 Moest een kloekzinnig man niet voor de nasmaak schromen,
 En denken, dat zyn God, die alles hoorde en zag,
 Zyn woord gestand zou doen, en wraken zyn gedrag?
 O ja! doch al te laat heeft hy dit ondervonden;
 Gelyk het naberouw 't gevolg is van de zonden,
 Die als een schone vrucht den mensch voor de ogen staat,
 Maar, pas genoten, niet dan wrangheid achter laat.

*daar na
ook Adam,*

O wonderlyk bestier! wie kan des Heren wegen
 Nasporen en verstaan? zal 's menschen vloek of zegen
 Afhangen van een vrucht, die op 't geboomte wast,
 Of dat hy die laat staan, of gretig daar naar tast?
 Doch wie zal onzen God de reden mogen vragen,
 Die 't al, naar zynen raad en vrye welbehagen,
 Besluit en uitvoert in den hemel en op de aard',
 Waar in gerechtigheid met wysheid gaat gepaart?

Hier lag hy nu die met zyn oor was blyven hangen
 Aan loze schuifeltaal en Satans toverzangen,
 Gevoelende in zyn ziel, voorheen in God geruff,
 De wroeging van het quaad en opgevolgde lust.
 Want hy, die zo veel gunst van boven had genoten,
 Zag nu zich jammerlyk uit zyn geluk gestoten:
 Het lieve Zonnelicht, dat hem voorheen bescheen,
 Nu, als benevelt, uit zyn binnenste verdween;
 Zodat hy voor de stem, die gistren hem verquikte,
 En die zyn leven was, nu dodelyk verschrikte,
 Verbergende zyn lyf, als voor een boos gedrocht,
 Opdat zyn Heer hem niet in 't hout ontdekken mogt':
 Tot dat de alziende God als van den hemel daalde,
 En dezen vlugteling uit zynen schuilhoek haalde,
 Hem vragend', waar hy was, en wat hy had bestaan;
 Hoewel hy alles wist, zelf eer het was gedaan.

*De nitwer-
king hier
van,*

*verschuilen
zich,*

*maar wor-
den van
God ont-
dekt,*

Zodat de mensch verftomde, onmagtig iets te zeggen;
 Alleen zal hy de fchuld tot Evaas lafte leggen,
 En zy weêr op de flange, als de oorzaak van den val;
 Doch te onrecht, wyl hen God beid' fchuldig keuren zal.
 Maar zo, dat hy, die zich in zynen hoogften tooren
 Ontfermen kan en wil, hen zou een woord doen horen,
 Daar in gerechtigheid en goedheid teffens klonk,
 En zyne heerlykheid in vollen luifter blonk.
 God had den dood gedreigt dien die 't gebod verachtte,
 Den hoofden, namelyk, van 't menfchelyk geflachte,
 En uit dien hoofde mede aan hun nakoomlingschap;
 Gebleken in hun zaad daarna, van ftap tot ftap.

*en gevon-
 nift.*

*De Satan
 gevloekt.*

Het was de flang, tot wien hy 't eerft voerd' deze rede,
 Die aan 't elendig Paar verquikking hopen dede,
 En zynen nazaat meê, dat God, door waar berouw,
 En een oprecht geloof genadig wezen zou.

Vervloekt zyt gy om 't ftuk, aan deze vrouw bedreven,
 Op uwen buik zult gy 't ftof lekken al uw leven.

*Het vrou-
 wenzaad
 beloof.*

Ook zette ik tufchen u en haar, en beider zaad,
 Een vyandschap, waar door 't u reeds te kere gaat;
 Ja, ter beftemder tyd, dien harden kop zal breken;
 Hoewel uw angel hem zal in de hielen fteken,
 En die vermorzelen, zodat hy vallen moet,

Gelyk een 'smenfchen Zoon, gevormt uit vleefch en bloed.

*Aanmer-
 king.*

Ziet daar een trooftryk woord, en d'eerfte blyde boodfchap
 Voor den gevallen mensch, en 't volgend bondgenootfchap,
 't Welk hen een zaad beloof, te worden uit een vrouw,
 Dat voor en in hun plaats de doodftaf dragen zou.

Maar zo, dat hy gelyk een held weêr zou verryzen,
 En zegepralen uit het ftof, en doen verwyzen
 Den Satan, fterk geboeit, naar zynen helfchen poel,
 Opdat hy eeuwig daar Gods pylen fta ten doel.

*De ftraffe
 over de
 vrouw.*

Toen fprak hy tot de Vrouw, gy zult met fmerte baren
 Uw kindren, 't geen gy ook zult in uw dragt ervaren;

Afhan-

Afhangen van uw' man; en aan zyn heerfchappy
Verbonden zyn, tot u de dood daar van bevry'.

Waar op ten laaftten God het woord tot Adam wendde, en over den
man uitge-
sproken.

Die reeds de voorfmaak had der allergrootfte elende,

En zeide; omdat gy hebt geluifert naar uw wyf;

En haar gevolgt zyt in dit zondige bedryf,

Dat ik u zelve had zo strengelyk verboden,

Zo zy het aardryk u vervloekt om zulk een snoden

En onbezonnen daad; gy zult met fmart en moeit'

Uw fpy's verzamelen, die op de velden groeit,

Bezet met distelen en doornen, om te plagen

Zyn' bouwheer, die het brood tot 't einde zyner dagen

Zal eten in het zweet zyns aanfchyns, tot hy weêr,

Dit leven moede en zat, tot ftof en aarde keer'.

Hier op verdweene de Heer, die, om hun fchaamt' te dekken,

Hen zelve een kleed beftelde, en aan het lyf deed trekken,

(Ook om 't te veiligen voor koude en ongemak,

Dewyl de zonde zelf des hemels lucht ontftak)

En dreef ze henen uit den luffhof naar den velde,

Alwaar hy ene wacht van Cherubynen ftelde,

Gewapent met een zwaard, dat vlammdend wierd gezwaait,

En tot bewaring van den ingang zo gedraait,

Dat niemant by den Boom des levens komen konde,

Als des onwaardig, door 't bedryven van de zonde,

Dewyl hy fterven moft, en keren weêr tot ftof.

Zo wierd Gods recht bewaart, en 's Allerhoogftens lof.

O droeve wifeling! o ongelukkige ouders!

Wat torft gy nu een laft op uw verzwakte fchouders?

Het aardryk, dat voorheen den zoetften geur uitgaf,

En waasfemd' zyne vrucht van zelf, word nu uw graf,

Dat al uw krachten moet verflensfen en verteren.

't Gediert', daar meê gy plagt gemeenzaam te verkeren,

Dat vlied ook van u weg, als fchuw van zynen heer;

Of 't grimt u knorrend toe, als kende 't u niet meer.

*uit den hof
gedreven.*

*Aanmer-
king.*

Daar

Daar gy te voren had den hemel hier op aarde,
 Zo is nu alles boos; 't is of natuur zich paarde,
 Om u 't verwyte te doen, dat zy om uwent wil
 Ontfelt is, en verdraait van haren rechten spil.
 Wat zoud het zyn geweest, zo God niet in genade
 U weêr had opgebeurt, door eens uit uwent zade
 Hervoort te brengen dien, die, in uw plaats gestelt,
 U en uw nageslacht zou redden uit 't geweld
 Des duivels, die u had gevangen in zyn strikken?
 Dit was 't alleen dat u konde in uw ramp verquikken,
 En wederbrengen in de gunst van uwent God,
 Na 't overtreden van dat eerste proefgebod.

*De Mesias
 beschreven,*

Maar wie zal doch een mensch op aarde kunnen vinden,
 Zo magtig, dat hy zich dit werk durfde onderwinden;
 En dezen helschen draak gaan onder de ogen zien,
 Den roof ontjagen, en van zynen post doen vliên?
 Wie zal Gods heiligheid, dus openbaar geschonden
 Door de allerzwaarste breuk der heiligste verbonden,
 Herstellen, en voldoen aan zyne strenge wet,
 Aan 't menschedom eeuwig tot een regelmaat gezet?
 Zal dit een sterfelyk man, reeds onrein en verdorven;
 Zelf schuldig, en hierom op zyne wys gestorven,
 Of immers stervenswaard, volvoeren zo 't behoort?
 Dit leert de rede niet, noch 't Godgewyde Woord.
 Of zal 't een Engel zyn, dat 's een der hemelknechten,
 Die dit geschil by God en menschen zal beslechten?
 O neen, die zyn te zwak voor zulk een zwaren last,
 Die niet dan aan de kracht der Godheid zelve past.
 't Is Gods geliefde Zoon, gelyk met hem in wezen,
 En hierom bovenal in eeuwigheid geprezen;
 Hy, die Jehova zelf, de sterke God alleen
 Is onze Goël en Verlosser, anders geen:
 Die uit zyn heerlykheid op aarde stond te komen,
 En, na dat hy het vleesch zou hebben aangenomen,

*als Gods
 Zoon, die
 mensch
 zoude wor-
 den.*

Daar

JESUS CHRISTUS. INLEID. 9

Daar in zou lyden, en voldoen voor onze schuld,
Opdat het recht der wet dus wierd in ons vervult.

Dit was alleen 't geloof, dat God den eersten Vaderen
Verkondigde, om hier door tot zynen troon te naderen;
Doch dat hy niet terftond hen stelde in 't volle licht,
Maar met een flauw penseel affchetste voor 't gezigt,
Om onder tekenen, als zo veel raadzelbeelden,
Die op de komfte en dood van Vorst Mesfias speelden,
Zyn volk te leiden tot zyn allerhoogfte wit,
Dat was de heerlykheid van 't hemelsche bezit.

*Van de Vaders geloof,
en verwacht.*

Door dit geloof heeft God getuigenis gegeven
Aan Abel, dat hy was rechtvaardiger van leven
Dan Kaïn, die geen deel aan Gods genade kreeg,
Wyl hy, om 't ongelooft, by zynen altaar zweeg.
Door dit beproeft geloof is Enoch opgenomen,
En vader Noach 't groot gevaar in de arke ontkomen.
Men zie hoe Abrâm uit zyn land naar Kanan toog,
En altyd moedig Gods beloften hield in 't oog.
Hoe moeder Sara, reeds bejaart, heeft zaad ontfangen:
De Aartsvader zynen God volftandig aan bleef hangen;
En Ifâk overgaf ter slagtinge aan zyn Heer;
Doch kreeg hem van zyn hand, als uit den doden, weêr:
Gemerkt hy vastelyk op Gods beloft' betrouwde,
Dat eens uit hem dat zaad te voorschyn komen zoude,
Waar naar hy zelve en zyn rechtaardig nageflacht,
Als zyn Verlosfer, heeft gereikhalft en gewacht.
Hoe Josef uit de laagt' tot hoogheid is verheven;
En Jacob naar Egypt' door hongersnood gedreven,
Alwaar zyn vruchtbaar zaad zo zeer is uitgedyt,
En aangewassen in vier honderd jaren tyd.
Hoe Moses, in dat land ter rechter plaats geboren,
Behouden is, en tot een leidsman uitverkoren,
Om, door een' sterken arm en wonderdoende hand,
Zyn volk te voeren in dat lang beloofde land,

GENES. 4.
5. 8. 12.
22. 41.
HEBR. 11:
4. . . 12.

EXOD.
2. 3.

B

't Land

't Land van Immanuël, daar hy zich openbaren
En eens verfchynen moft, om duidlyk te verklaren,
Dat hy die zelve was van wien het wetboek meld,
Daar na op Sinai in Mofes hand gefteft.

*in alle de
plechtighe-
den van
hunnen
Godsdienst
verbeeld:
in de be-
fnydenis,*

Befchouw den Godsdienst mede in al zyn plechtigheden:

Hoe Abraham met al wat manlyk was befneeden,
En zo getekent wierd, als een verbondeling,
Waar door hy 't merk van een rechtvaardigen ontving:

Dat niet gegeven was, omdat hy wierd bevonden
Zo zuiver van gemoed, en rein van alle zonden;

GEN. 17:
5... 12.

Maar omdat hy geloofde aan Gods belofenis,
Die hem verwachten deed zulk een befnydenis,
Eens zonder handen te verrichten, in die dagen,
Als ener al de fchuld en finetten af zou vagen,
En dus befnyden naar het innigft van den menfch,
Alleen te vinden in Mesfias, hunnen wenfch.

het Paafcha,

Wat was'er anders doch in 't Paafchfeeft opgefloten?

EXOD. 12:
2... 20.

Dan dat Jehova God aan zyne gunftgenoten,
Zyn Ifraël, dat nu Egyptenland verliet,

1. COR. 5:
7.

Geslaakt uit flaverny, door deze wet gebied,
Te zien op hem, die als een Lam zyn bloed zou plengen,
En uit de dienftbaarheid der zonden wederbrengen
't Gelovige Ifraël, het Ifrel naar den geest,
Dat hem hier voor erkent, en in der waarheid vreeft.

En dat hy dus zich eens ten offer zoude geven,
En door zyn eigen vleefch hen fpyzigen ten leven,
Gelyk het Paafchmaal hier toe enkel heeft geftrekt,
En 't vaderlyk geloof tot deze hoop gewekt.

*in alle de
offerhan-
den.*

Wat merkt men doch in al den fleep der offerhanden,
Zo wel die dagelyks op 't heilig altaar brandden,
Als die'er jarelyks zo plechtig zyn geflagt,
Op dien verzoendag, van dat volk zo hoog geacht,
Om zyn verborgentheên, waar uit die dienft bestonde;
Dewyl het zeker was, dat gene fchuld der zonde

JESUS CHRISTUS. INLEID. II

Kon worden uitgewischt, door stiere- of bokkebloed,
 Dat niemands ziel verlost, noch reinigt naar 't gemoed?
 Dan dat een ander bloed, van een vry hoger waarde,
 Gestort zou worden voor de schuld der ganscher aarde;
 Het bloed van Jesus, als dat onbestrafflyk Lam,
 Geoffert en verteert door zyne liefdevlam.

PSALM 50:
 3.
 HEBR. 10:
 3, 4.
 JOH. 1: 29.

De Hogepriester zelf wat zal die ons vertonen
 Met al dien toefstel, en Aarons latre zonen?
 Dan 't zelve; en boven dien, dat hy, die 't offer was,
 Ook Hogepriester stond te zyn op 't zelve pas.
 Doch zo niet, dat hy was, als de andere, verbonden,
 Eerst te offren voor zich zelf, en voor zyne eige zonden,
 En dat wel alle jaar, zo vaak hy binnen trad
 In 't Heiligdom, daar God op zynen troon als zat;
 Vertonende het bloed van kalveren en bokken,
 Zo als die gansche dienst wierd naar de wet voltrokken:
 Maar deze Priester, zelf voor zyn geboorte tyd
 Geheiligt, ja daar toe van eeuwigheid gewyd,
 Zou door zyn eigen bloed, eenmaal voor al vergoten,
 De deur van 't Heiligdom des hemels open stoten,
 En nadren tot den troon der hoogste Majesteit,
 Opdat hy dien beklom; wyl zyn gehoorzaamheid
 Te wege brengen zoude ené eeuwige verzoening
 Voor zyn verkoren volk, en een te nietdoening
 Van allen vloek der wet, en de oude vyandschap;
 Een Melchizedek in den allerhoogsten trap;
 Een Priester naar de wet van 't onverganklyk leven,
 Aan wien op aarde nooit opvolgers zyn gegeven;
 Wyl die uit Judaas stam, als mensch, zyn' oorspronk nam,
 Waar uit noch voor noch na een waardig Priester quam.

In den Ho-
gepriester.
 PSALM
 40: 8.
 HEBR. 9:
 9, 10.

PSALM
 2: 6.

HEBR. 10:
 1... 14.

HEBR. 5:
 6, 10.

En dus zag al de trein der Tempelplechtigheden,
 (Te lang om stuk voor stuk in 't voorgesprek der reden
 Te ontvouwen) op de komst en 't werk van dezen Vorst,
 Waar naar zyn Israël zo smachtend had gedorst.

En voorts
in alle de
plechtigheden
des O. T.

EXOD. en
LEVIT.
doorgaans.

't Zy dat men 't oge sla op al die zuiveringen
En waschingen, zo wel der leveloze dingen,
Als van het Priesterdom, en 't volk, met al 't beslag,
Daar meê 't zich als een last rondsom belemmert zag.
Op 't Spys- en Reukaltaar, den smook van al die dampen;
Op zo vele olyen, en de aangesteke lampen;
Voorts op de Feeften, van het minste tot het meest':
Wat zyn 't dan spelingen op zynen Geest geweest?
Dien hy op alle vleesch als water uit zou gieten,
En als een zalving op zyn gunsteling doen vlieten,
Die eens den reuk van zyn genade en vredeleer
Verspreiden zou tot door de landen, die weleer
In dikke duifternis geheel bedolven lagen;
Dat deze volkeren, in 't laatste van die dagen,
De rechte Vredezon en hare heldre glans
Eens zou bestralen uit den hogen hemeltrans;
Om met Gods oude volk ook reukwerk aan te brengen;
Hun dankbaarheden en gebeden zaam te mengen,
En die te leggen op den brand- en reukaltaar
Van zyn verdiensten, die hy eens, als offeraar,
Verwerven zou door al zyn dierbaar ziele lyden,
Dat door zyn eeuwgen Geest geschraagt, voor alle tyden
En volken was bestand, om die, als van rondsom
Gelokt, te maken zelve een heilig Priesterdom.

MAL. 4: 2.

Aanmer-
king.

Zo dit de zin niet is, wat vormt men voor gedachten
Van al dien slaaffchen dienst, van 't kelen en van 't slagten,
En wat men meerder in de wet van Moses leeft,
Is 't wel der wysheid Gods betamelyk geweest?
Die niet te payen is met uiterlyke plichten,
Maar, als een zuivre Geest, den mensch wil onderrichten
Van zynen wil, dien hy door tekenen verklaart,
Wel dubbel 't onderzoek van onze geesten waard.
Dit straalt wydluftigst door in alle de Profeten,
Die breed en ruim dien zin ons hebben uitgemeten,

En

JESUS CHRISTUS. INLEID. 13

En 's Heilands eigen beeld gefelt in zulken dag,
Als of 't gelovig volk hem reeds met de ogen zag.

Hoe duidlyk is de tyd van zyne komst beschreven?

Toen Jacob ftervende zyn zegen heeft gegeven
Aan zyne zonen, en aan Juda dit voorzeid',
Dat zyne heerlykheid zou worden uitgebreid,
En aan dien ftam verknocht, om daar niet van te wyken,
Tot dat de Schilo quam, wien eens de Koningkryken
Gehoorzaam zouden zyn, door zyne grote magt
Van tyd tot tyd gefnuikt, en onder hem gebragt.

*Door de
Propheten
voorzeft,
de tyd van
zyne kom-
fte.*
GEN. 49:
10.

Zo meld ook Daniel van zesmaal twalef weken,
Hier toe van God beftemt, om, als die zyn verftreken,
Al de overtredingen te fluiten, door 't randzoen,
Dat Vorft Mesfias dan zou door zyn dood voldoen.

DAN. 9:
25, 26.

En Malachias, die hem reeds fchynt in te halen,
Of met zyn Boetgezant naar 't leven af te malen,
Gewaaft zo kenlyk van dien Engel van 't verbond,
Die tot zyn' Tempel op het snelft te komen ftond.

MAL. 3. 4.

Hoe klaar heeft Micha toen de plaats ons aangewezen,
Een reeks van eeuwen zelf voor zyn geboort' te lezen?
Het Bethem Efrata, als Davids oude Stad,
Uit wiens beroemden ftam hy zynen oorfprong had.

*De ftad zy-
ner geboor-
te,*
MICHA 5:
1.

Hoe is de Moeder, al in Koning Achas dagen,
Door Jefaias pen wydluftig voorgedragen,
Als ene reine Maagd, en zwanger van een Zoon,
Die eens beklimmen zou den Koninklyken troon:
Als die Immanuel, een God en menfch te zamen,
Dien hy beftempelt met zeer wonderlyke namen,
Die nooit een fterveling alleen gedragen heeft,
Maar eigen zyn aan hem, die eeuwig heerfcht en leeft.

*de Moeder
maagd,*
JES. 7. 9.

Hoe heeft die zelve hand ons beide zyne ftaten,
Zo voor als na zyn dood, geboekt en nagelaten?
Niet flechts als een Profeet, maar als Evangelift,
Die zelfs by de uitkomst was geweest, en alles wift.

*Inzonder-
heid zyn
lyden en
fterven.*
JES. 53-

Het lyden, dat den Borg voor ons moft overkomen,
 En hy gewillig had tot zynen laft genomen,
 Met al den hoon, die hem zou worden aangedaan,
 Van zyn ondankbre volk, wyft hy zo zichtbaar aan,
 En is zo ftipt vervult in hem, en zyne leden,
 Dat elk verbaaft moet ftaan, hoe 't ongeloof noch reden
 Voor zyn verharding vind, wanneer 't zyne oren wend
 Naar 't woord des groten mans, van wien het zelf bekent,
 Dat hy, als Gods gezant, zyn laft heeft voorgedragen,
 En aangekondigt wat dien volke in 't laatft der dagen
 Te beurt zou vallen, zo als 't hen ervaren is,
 En noch de vruchten fmaakt van zo vele ergernis.

*Zodat Je-
 fus is de
 geest van
 alle de
 voorzeg-
 gingen.*

I. PET. 1:
 10.
 OPENB.
 19: 10.

Kortom, 't getuigenis van Jefus, onzen Here,
 Is louter en alleen de geest en zuivre lere
 Van 't ganfch Profetifch woord, in 't heilig Boek vervat,
 Dat noch zyn volk bewaart, als zynen hoogften fchat,
 Waar uit zy 't oud en nieuw hervoort brengt, om te fchragen
 't Onwankelbaar geloof, en al Gods welbehagen,
 Dat niet voleinden zal, dan met de zaligheid,
 Die eeuwig voor hen is in 't Koninkryk bereid.

*Aanmer-
 king.*

Bezien we eerbiedig dan wat ons van dezen Koning,
 Van zyn geboorte ftond tot dat hy weêr zyn woning
 Zo luifterryk beklom in 't hoge hemelhof,
 Bericht word, ten bewys van deze fchone ftof:
 Een ftof, die 't al behelft wat onzen geest verfieren,
 En vergenoegen kan, om eens dat feeft te vieren
 Daar boven; en het Lam te volgen waar het gaat,
 Omkleed met rein, en wit hoogpriefterlyk gewaad.
 Doch eer wy dit bestaan; wie zal 't onvoegzaam keuren,
 Zo wy, slechts met een woord, de treden na gaan fpeuren,
 Die hy gehouden heeft in dit zyn Heiligdom,
 Alvorens dit gevaart tot zulk een hoogte klom.

*Begin en
 groei der
 Kerke.*

Gelyk men de oude Kerk, uit 't eerfte Paar ontsproten,
 Naar mate van den groei der menfchen zag vergroten,

Na

Na dat de schifting van de volken was gemaakt;
 Om hunnen afval reeds veroordeelt en gewraakt.
 Wel eerst in Kain, doch daar na in 't boos geslachte,
 Dat God en zynen dienst onwaardiglyk verachtte,
 En hy door enen vloed verdelgde van der aard'.
 Zo heeft hy zyn belofte en heilverbond verklaart
 Aan Abel, Enoch, en aan Noach met zyn Zonen;
 Hoewel eerst Jafet lang daar na zou komen wonen
 In Sems, zyns Broeders, tent: terwyl een ander lot
 Voor Cham beschoren was, die schandig had bespot
 Zyn' Ouden Vader, en daarom dien vloek most horen,
 Dat hy, met al wat uit zyn lendnen wierd geboren,
 Aan zyne Broedren zou verflaapt zyn, en veracht,
 En eindlyk bukken voor en onder hunne magt.
 Dus bleef de Kerk aldaar een lange reeks van jaren,
 Terwyl de zonen Sems en andre bezig waren
 Met Babels torenbouw; en, zy alom verspreid,
 De Godsdienst schier geraakte als in vergetenheid.
 Tot dat het God behaagd' zich nader te vertonen
 Aan Vader Abraham, als een der rechte zonen
 Van Sems geslachte, aan wien de zegen was beloofd;
 En hy gezet wierd tot een Vader, en het hoofd
 Van 't zegenende Zaad, dat, uit zyn zaad gesproten,
 De wereld vullen zou met zyne ontelbre loten:
 Vooreerst in Kanaän, daar heen hy wonen ging,
 Gehoorzaam aan 't gebod, dat hy in Ur ontving.
 Hier bleef zyn krooft zo lang, tot Jakob is getogen
 Naar Jofef in Egypt', door hongersnood bewogen,
 Alwaar het toeven most vier honderd dertig jaar',
 Gedrukt, en afgemat door lasten vol gevaar.
 Tot dat God Moses zond, om dit zyn volk te leiden,
 Door ene wildernis, naar Kanans vette weiden,
 Opdat het daar, naar zyn beloft', bezit van nam,
 En wonen bleef tot dat hy, Vorst Mesfias, quam.

Die dezen landfreek met zyn voeten zou betreden,
 Als dan bezoedelt door verkeerde en boze zeden,
 En onderworpen aan een vreemde uitheemsche magt,
 Terwyl het te vergeefs den waren Schilo wacht.
 Gelyk 't ook is gebeurt: want schoon het om zyn zonden
 Zeer dikwils wierd geplaagt, en op het laaft gebonden
 Naar Babel weg gevoert, en zo veel tyds gedrukt,
 Na Stad en Tempel was ten gronde neêr gerukt,
 Zo kon doch gene ramp als noch een einde maken
 Van dit Gemenebest, daar over God bleef waken,
 In 't midden zelve van den allernaarften nacht,
 Die door den vyand ooit is over hen gebragt.
 Want alles wierd herbouwt, en Ifrel vry gelaten,
 Herstelt in zyn bezit, en nu vervalle staten.
 Verlofende met een een overgroot getal,
 Door Salmanasfer meê gefleept, en overal
 In gansch Asfyrien verftrooit, die, hier gekomen,
 Om hunne Broederen zyn gunstig aangenomen,
 Door Cyrus, Babels Vorft, van God hier toe verwekt,
 Die hen op reis en t'huis beveiligde en bedekt'.
 Ook heeft geen Roomsche magt het eer verwoefsten konnen,
 (Hoewel byna geknakt, en daar door overwonnen)
 Voor dat die dag aanbrak, door God hier toe beperkt,
 Die alles schoon maakt, daar 't geen mensch op aarde merkt:
 Die, buiten toeleg, aan zyn' raad moet dienstbaar wezen,
 Al fchynt'er niet geheims in zyn begin te lezen,
 Zo vlyd zich alles doch naar zyn bepaald bestek,
 En mist op 't einde zelf niet de allerminfte trek.

EZRA. 6.
 0821

DE KOMST
VAN DEN
MESSIAS,
EN ZYNEN VOORLOPER
JOHANNES DEN DOPER.

I. HOOFDSTUK.

Nu was de tyd vervult, zo lang voorspelt,
Als Jefus wierd te Betlehem geboren
 Uit ene Maagd. *Dit nieuws klonk 's nachts in de oren*
Der herdren, by hun vee aldaar in 't veld.
Een starre bragt de wyze uit 't Oosten aan,
Om 't Konings Kind hun gaven op te dragen;
't Welk een Tiran deed naar Egipten jagen;
En te Efrata een kindermoord begaan.
De Christus, weêr te Nazaret gebragt,
Wierd daar gevoed in stilte by zyne ouders;
Tot 't Middlaars ampt gelegd wierd op zyn schoulers;
Wyl zyn gezant Johannes hem verwacht'.

Wanneer het vast besluit ontrent Jehovaas gangen
 In dit zyn Heiligdom, met alle zyn belangen,
 Zo verre was ontrolt, dat nu de tyd verscheen,
 In de eeuwigheid bepaalt, en aangezegt voorheen,
 Dat de Engel des verbonds tot zynen eigen Tempel
 Te komen stond, en hy den voet op dezen drempel
 Zou zetten; most vooraf die grote boetgezant,
 Als zyn herout, den weg bereiden in dat land;

INLEI-
DING.

MAL. 3: 1.

Om in Elias geest en kracht het volk te leren,
 Zich van de zonde tot dien Heiland te bekeren;
 Veel vrucht te dragen, ten bewyze hunner boet',
 En dus dien Goël zelf te treden in 't gemoet.

*Johannes
 de Doper,
 door Ga-
 briel be-
 loeft.
 Luc. 1:
 5-15.*

Het was Johannes, wien dit ampt wierd opgedragen,
 'k Mein Zacharias Zoon, een Priester in die dagen;
 En van Elifabet (ook uit zulk een geslacht)
 Geboren, beide voor godvruchtigen geacht.
 Voorwaar een waardig paar om dezen zoon te telen,
 Die zo roemruchtig in zyns Heren lof zou delen,
 Als hy vermaagdschapt was aan dat hoogedle bloed,
 Dat in zyne adren wrocht dien ongemenen gloed.
 Die beide, vry bejaart, en verre op hunne dagen,
 Gedachten nu niet meer om huwlyksvrucht te dragen,
 Tot dat een Gabriel van boven quam gedaalt,
 Die Zacharias, in zyn' tempeldienst, verhaald'
 De boodschap, die hy had van 't hemelhof ontfangen:
 Hoe God verhoort had zyn gebed en 't groot verlangen,
 Dat zyne Elifabet zou baren enen zoon,
 Tot wering van den smaad en opgekropten hoon;
 Die nu verwisfelt wierd in stoffe van te roemen:
 Hem gevende den naam, daar meê men hem most noemen,
 Met al de waardigheid, die hy bekleden zou,
 En leggen d'eersten steen aan Christus Tempelbouw.
 Dit alles, zeide hy, zal u tot vreugd gedyen,
 En andren nevens u, die dit geloof belyên:
 Want hy zal groot zyn voor den Here zynen God;
 En drinken genen wyn, naar 't ingesteld gebod
 Des Nazireër'schaps, noch iets dat hem mogt krenken:
 Maar God zal zynen Geest zeer ryklyk aan hem schenken,
 Van zyn geboorte af aan; wyl hy een groot getal
 Der kindren Israëls tot hem bekeren zal.
 Want hy zal, door den geest van den Profect Elias
 Gestferkt en aangedaan, den waren Vorst Mesfias

Hier voorgaan, en aldus herbrenge dit geslacht,
 (Of immers dat gedeelt', 't welk op zyn komste wacht)
 Tot dit gelove, dat de Vaderen beleden;
 En 't ongehoorzaam volk tot die voorzichtigeden,
 Die den rechtvaardigen, die hem van harte vreeft,
 Door zyn genade en gunst geschonken zyn geweest.
 Om dus voor dezen Here een volk te gaan bereiden,
 En, door zyn lering, op het rechte spoor te leiden;
 Een volk wel toegeruft, tot zynen dienst bequaam,
 Opdat het overal verbreide zynen naam.

Hierop verftomd' de man, en zou niet eerder spreken,
 Voor dat de waarheid van de zaak hem was gebleken;
 Waar aan hy geen geloof kon geven in 't begin,
 Omdat hy niet begreep den diep verborgen zin
 Van Gabriels gesprek: die zelve lang voorhenen
 Gebruikt was tot dit werk, en Daniel verschenen
 In Babel, daar hy hem dit wigtig stuk verklaard',
 En ook den netten tyd zo duidlyk openbaard'.

aan Zacharias, die verftomt.

DAN. 9:
24.

Terwyl men deze spruit Aärons vrucht zag dragen,
 Veel schoonder dan zyn staf gebloeit had in die dagen,
 Wierd deze zelve boô geschikt naar Nazaret,
 Alwaar hy snellyk quam, en zich ter neder zett'
 In 't huis van ene Maagd, uit Davids bloed geboren,
 Maria, Josefs Bruid: hier liet hy dus zich horen;
 Ik groete u, jonge bloem! zo rykelyk bestraalt
 Door 't zuivre zonnelyk, dat in uw' boezem daalt;
 De Here God behoede en sterke u op uw wegen,
 O uitverkore Maagd! gy, die zo groten zegen
 Van hem zyt waard geacht, die niemant is gegunt,
 Dan u, die boven uw geslachte en fexe uitmunt.
 Terwyl de Maagd hem zag, en zyne reden hoorde,
 Die haar door de oren klonk, en tot de ziele inboorde,
 Ontzette zy zich zeer, en wikte in haar gemoed,
 Wat zin'er leggen mogte in dezen hogen groet,

De zelve Engel verschynt aan Maria.

LUC. 1:
26... 80.
MATH. 12:
18.

Haar op het onvoorzienst en schieplyk voorgekomen.
 Waar op deze Engel dus zyne aanspraak heeft hernomen;
 Maria, vrees doch niet; want gy hebt veel genaad'
 In de ogen uwes Gods gevonden, die u laat
 Door my, zyn' afgezant, een blyde boodschap weten,
 Die ik in hare kracht bereid ben uit te meten:
 Gy zult, o reine Maagd! van nu af aan bevrucht,
 Haast baren enen Zoon, (o wonderlyk gerucht!)
 Dien gy zult met den naam van Jefus laten noemen;
 Want hy zal magtig groot, ja waardig zyn te roemen,
 Als de eige Zoon van God, en de Allergrootste Heer,
 Die hem verheffen zal ten hoogften top van eer',
 En geven zelf den troon van David, zynen Vader,
 Waar op hy zitten zal (want niemand is hem nader)
 Als Koning over 't huis van Jakob, eeuwiglyk;
 Want daar zal eind noch paal zyn aan dit Koninkryk.
 Daar op Maria hem dit antwoord heeft gegeven;
 Hoe kan dat mooglyk zyn, daar ik in al myn leven
 Geen man bekent heb; want ik ben een zuivre maagd,
 En zal het blyven, tot zo lang het God behaagt.
 Toen sprak de Bode weêr; de heilige Geest zal komen,
 Om u met zynen vloed van boven te overstromen,
 En te overfchaduwen; als de Allerhoogfte God,
 Die eenmaal alles schiep door 't woord van zyn gebod.
 Weshalven zal hy 't kind, dat gy nu staat te baren,
 Voor zynen Erfgenaam (gelyk hy is) verklaren.
 En, tot uw naricht, weet, Elifabet uw nicht
 Is zelve meê bevrucht, na dat bekent gezigt,
 Dat haren man verscheen, zes maanden reeds verleden,
 Zodat zy is bevryd van al de fmaadlykheden,
 Als of ze onvruchtbaar was: hierom geloof my vry,
 Dat niets ter wereld aan Gods magt ondoenlyk zy.
 Voor 't laaft befloot de Maagd Maria dus haar reden,
 Zie daar, Gods dienstmaagd is in haren Heer te vreden;

'k Zeg

JESUS CHRISTUS. I. H. 2 F

'k Zeg Amen op zyn woord, 't gefchiede dan alzo!
En voorts verdween uit haar gezigt die Hemelbood.

Hoe moft die zwakke telg, indien ze niet van bove
Bekrachtigt was geweest, gefchud zyn in 't gelove,
Door zulk een tyding, nooit te voren meer gehoord,
Dat dit haar gelden zou. Schoon deze in 't heilig woord
Voor zo vele eeuwen was voorfpeelt, en lag verzegelt,
En al't beftier van God daar henen wierd geregelt,
Zo was het doch voor haar een onbegryplyk ftuk,
En baarde onruftigheid in 't midden van 't geluk.

*Aanmer-
king.*

Hierom beflout zy ftraks, door hoger geest gedreven,
Zich fpoedig naar 't gebergt' van Juda te begeven,
(Naar Hebron mogelyk, een Priesterlyke ftad,
Die God door Jofua hen toegewezen had)
Om hier Elifabet te vinden, en te fpreken
Aangaande dit geval, en dat aanmerklyk teken,
't Welk haar van Gabriel omftandig was vertelt,
En ook niet weinig had verwondert en ontftelt.

*Maria reiß
naar Eli-
fabet.*

Zy trekt dan derwaarts op: alwaar pas aangekomen,
Begroet z' Elifabet, die aanftonds heeft vernomen
De ontroering, die haar komft veroorzaakte in haar bloed,
Dat nu ontfteken wierd door enen fterken gloed:

*Die haar
begroet.*

Alzo dat hare vrucht geraakt was van de ontmoeting,
En haar beklemde geest lucht fchepte op deze groeting,
Die, met Gods Geest vervult, gelyk een Profetin,
Met luider ftemme fprak tot hare halsvriendin;
Gezegent moet gy zyn, o parel aller vrouwen!
Die Juda zag, of ziet, of immer zal aanfchouwen;
Gezegent zy de vrucht, die gy in u befluit!
Wat of het zeggen wil, wat of uw komft beduid?
De blyde komfte van de Moeder mynes Heren;
Want zo als gy my quamt met uwen groet vereeren,
Gevoelde ik dat myn kind, hoewel noch teer en jong,
Van blydfchap (zo ik merke) in mynen buik opfprong.

Hoe zalig achte ik my, in dit verwachtend leven,
 Dat ik aan 't heilzaam woord gelove heb gegeven;
 Want alles wat my van den Here is aangezegt,
 Zal worden uitgevoerd door zynen trouwen knecht.

*Maria daar
 door opge-
 zogen,*

Als nu de Moedermaagd haar nicht zag opgetogen,
 En hoorde, wierd ze door den zelve Geest bewogen,
 Om haren boezem ook te ontsluiten door haar stem,
 Die woorden horen deed van de allergrootste klem.

I. SAM. 2:

1.

Byna als Hanna sprak, in hare hoogste vreugde,
 Als zy om Samuël zich in dien God verheugde,
 Die haar den zelve lof had in den mond gelegd;
 En door haar voorbeeld zelf dit wonder heeft voorzegt.

*zingt ha-
 ren lof-
 zang.*

Zy zeld'; Myn ziel verrukt om mynen Heer te loven,
 Zend dezen blyden galm naar 't hemelhof daar boven;
 Myn geeft vervrolykt zich in hem, dien groten God,
 Myn' Zaligmaker, en myn enig deel en lot:
 Omdat hy my, zyn dienstmaagd, van geringe waarde,
 In myne nedrigheid aanschouwt heeft hier op aarde.
 Want ik verzekre my, dat zelf van nu voortaan,
 Om 't geen Jehova God ontrent my heeft gedaan,
 My alle volkeren, en latre nageslachten
 Eens zullen zegenen, en zeer gelukkig achten.
 Want hy de Almagtige, en wiens naam de Heilige is,
 Heeft wonderen gewrocht, wier nagedachtenis
 Elk zal verbaast doen staan; en aan de wereld tonen,
 Zo verr'er menschen op hare oppervlaktens wonen,
 Dat zyn barmhartigheid en ongekreukte trouw,
 Die geen verandering kent, noch enig naberouw,
 Van 't een geslachte tot aan 't andere zal duren
 Aan zulke, die zyn' naam en wetten t'aller uren
 Van harte vrezen, en bepeinzen dag en nacht.
 Hy heeft door zynen arm en wonderbare kracht
 Een werk verricht, dat al de wondren gaat te boven,
 Waarom de hemel en deze aarde hem moet loven.

't Hoog-

't Hoogmoedig, en verwaant, en gansch ontaarde zaad
 Heeft hy verbystert, en bespot in zynen raad.
 Verstroyende in den wind hun nietige gedachten
 En overleggingen : want hy heeft hoge magten
 Van hunne tronen afgeschopt; en weêr verhoogt
 De nederigen, die, byna als uitgedroogt,
 Geen aanzien hadden. Hy heeft hongerige magen
 Met goedren opgevult, en dus verhoort haar klagen:
 Daar hy de ryken heeft doen ledig henen gaan,
 Hovaardig en zeer trots op enkel niet en waan.
 Hy heeft zyn Israël, zyn' dienstknecht, opgenomen,
 En hem met enen eed in zyn verbond doen komen;
 Opdat hy eeuwig aan dat oude volk gedacht,
 En zyn barmhartigheid bewees aan dit geslacht;
 Zo als hy 't Abraham oudtyds al had gezworen,
 En onze Vadersen zo lange van te voren
 Voorzegt, dat in zyn zaad gezegent wezen zou
 Het aardryk. Juicht hem dan, en roemt zyn grote trouw!

Hier zweeg de Maagd vervult met hemelsche gepeinen,
 En overleggingen, die zy niet konde ontveinzen;
 En bleef drie maanden lang by hare huiswaardin;
 Wanneer zy weêr vertrok naar 't eigen huisgezin.
 't Zy Josef zelve haar, zyn Bruid, hier af quam halen,
 En dus geleide langs 't gebergte en vlakke dalen;
 Of dat zy maar alleen volbragt heeft dezen togt,
 Word als onzeker, en onnodig, onderzocht.

*Vertrekt
weer naar
haar huis.*

Als 't nu de tyd was, dat Elifabet moft baren,
 Verloft' zy van een zoon, in hare hoge jaren;
 Byna als Sara, die ook door een wonderdaad,
 Heeft Isak voortgebragt, dat reeds beloofde zaad.

*Johannis
geboren.*

Hoe groot een blydschap dit den ouderen verstrekte,
 Is af te nemen uit de vreugd, die dit verwekte
 Den nagebuur, en ook den naastbestaanden vrind,
 Die even vrolyk zyn om 't nieuw geboren kind.

Wan-

*en word be-
seden.*

Wanneer men dezen zoon zou, naar de wet, besnyden,
En, als een Isreliet, 't verbond van God inwyden,
Wierd hem zyns Vaders naam door vrienden toegepast,
Heel anders dan het was door Gabriel belast.

Daar op de Moeder sprak (die 't van haar man most weten)
O neen, myn vrienden! neen, hy zal Johannes heten;
Hoewel geen een van myn geslacht dien naam hier draagt.
Zodat het aanstonds aan den Vader wierd gevraagd,
Die, noch verftomt, geen woord in deze zaak kon zeggen
Maar wees, men zou voor hem een tafeltie doen leggen,
Opdat hy daar op steld' den naam van dezen zoon:
Gelyk dit schryftuig hem terftond wierd aangeboôn,
En hy Johannes zette; (om daar door af te malen,
Dat deze gunst alleen van God quam nederdalen)
Waar op zyn spraaklid los uit zyne banden brak,
En Zacharias door den Geest dien lofzang sprak:

*Zacharias
lofzang.*

De God van Israël, Jehova, zy geprezen!
Die zynen volke heeft zo groot een gunst bewezen,
En een verlossing uit den druk te weeg gebragt,
Daar op het eeuwen lang aamechtig had gewacht.
Hy heeft in Davids huis, van hem daar toe verkoren,
Genadig opgericht een voll' en sterken horen
Der zaligheden; zo hy zelve door den mond
Van zyn Profeten, die hy in de wereld zond,
Gesproken had; dat hy hen eenmaal vry zou maken
Van dezen vyand, en uit zyne banden slaken
De zulke, die daar meê door al hun levens tyd
Geknevelt lagen, als bezweken in den stryd.
Dit was 't verbond, dat God met Abraham te voren
Gemaakt had, en hy zelf met enen eed bezworen,
Dat wy uit 's vyands magt en zyn vervloekt geweld
Eens zouden zyn-verloft, en worden vry gestelt,
Om hem te dienen, naar den inhoud zynner wetten,
Door gene vreze ontrust, die 't harte kan ontzetten,

In ware heiligheid ons ganfche leven lang,
 En gy, myn zoon, dien ik van Ifrels God ontfang,
 Zult een geacht Profeet des Allerhoogften wezen,
 En daarom, als hier toe van hem zelve uitgelezen,
 Voor 't aangezigte van Mesfias henen gaan,
 Opdat gy dit zyn volk bekeert door uw vermaan;
 En dus den weg bereid voor hem die ftaat te komen,
 Om dit geflachte, door vooroordeel ingenomen,
 Te geven kennis van het pad der zaligheid,
 Dat enkel en gewis ten waren leven leid;
 Om, door vergeving van de fchuld en ftraf der zonden,
 Eens deel te krygen aan den inhoud der verbonden,
 Die 't innigfte van Gods barmhartigheid ons heeft
 Bestelt; daar van hy nu de klaarfte blyken geeft:
 Dewyl deze opgang uit der hoogte, een Zon der zonnen,
 Die door haar ftralen al de neven heeft verwonnen,
 En noch verdryven zal, door haren heldren glans
 Ons nu verlichten komt van 's hemels hogen trans;
 Om ook de elendigen, en blinde ftervelingen,
 Die, van de duifternis omringt, geen licht ontfingen,
 Eens te verquikken door dat eeuwiglevend woord,
 Tot noch toe onder hen vernomen noch gehoord.
 Ja, om godlozen, die gefladig hier verkeren
 In ene fchaduwe des doods, met kracht te leren,
 Dat zy hun voeten op het allerveiligft fpoor
 Des vredes zetten, en aldus hun oog en oor
 Ook wenden naar dien Zoon, en luiften naar de reden,
 Die gy, als Gods gezant, met yver zult bekleden,
 Tot overtuiging, en bekering van den menfch;
 Als 't allerhoogfte heil, en aller vromen wenfch.
 Immiddels zwol de telg, in 's Moeders fchoot befloten,
 Met hemeldauw befproeit, en ryklyk overgoten,
 Zo zigbaar, dat het elk (ten minften Jofef) merkt,
 In wien dit vreemd geval ook vreemde tochten werkt;

*Maria be-
 zwangert,
 MATH. 12
 18 - 25.*

't Zy dat zyn lieve Bruid (voor 't naaste wel te gisfen)
 Hem had verflag gedaan van die gebeurtenissen,
 Die haar betroffen, en zy wel verzekert zag,
 Dat op haar tyd de tyd zou brengen aan den dag.
 Hier zweefd' hy tuschen twee bezwarende gedachten;
 Om, of te scheiden van zyn Lief; of af te wachten
 Wat de uitkomst leren mogt; en wierd dus sterk geparft.
 Want 't geen de liefde ried, de schandvlek overdwarf:
 Tot dat des Heren Engel hem in den droom quam wekken,
 En waarfchouwde, om geen voet naar elders te vertrekken,
 Maar zich te houden aan het eens gegeven woord.
 Dat 't wel de waarheid was het geen hy had gehoord,
 Dat zy bezwangert ging, doch niet zo als hy duchtte;
 Maar dat het was de Geest van God, die haar bevruchtte,
 Opdat zy baarde een' Zoon, dien hy Immanuel,

*Virwerkt
 in Jofeph.*

JES. 7: 14.

Of Jefus noemen zou, tot heil van Israël.
 Door dit bericht geraakt, en in zyn ziel bewogen,
 (Want Jofef hield altyd den waren God voor ogen)
 Besloot hy moediglyk het alles te ondergaan;
 En roerde zyne Bruid, op Gods bevel, niet aan:
 Maar bleef haar trouwlyk by in alle haar belangen,
 Gelyk een deugdzaam man zyne ega aan moet hangen,
 En lyden zuur en zoet; zo als hy heeft betoont,
 En zich in geen geval onttrokken noch verfchoont.
 't Welk blyken zal uit al de volgende verhalen,
 Die hem betreffen; als waar uit de liefdestralen
 Van zyn genegen hart zich voordoen ruim zo sterk,
 Als men die blinken ziet in enig menschlyk werk.

*Befchry-
 ving van
 Augustus.
 Luc. 2:
 1 - 40.*

Het was Augustus, die, door zyne zegevanen,
 Tot zelf in Afien den weg had laten banen,
 Om 't alles onder zich te brengen wat hem dacht,
 Dat Romens glori kon vergroten en zyn magt.
 Dus had hy 't Joodsche land ook onder hem doen bukken,
 En uit de handen van zyne eige Vorften rukken,

Die,

Die, moede en afgemat in borgerlyken twift,
 Vermeestert wierden door Pompejus heir en list.
 Dit was de reden, dat een volk, voorheen vermetel,
 En lang verflingert op den allerhoogsten zetel
 Van 's werelds heerschappye en onbepaald gebied,
 Zich in een korten tyd zo laag vernedert ziet.
 Dat zy, die 't gansche land van Edom fynsbaar maakten,
 Nu zelve ook onder 't jok van Heidenen geraakten;
 Door hun te voren zo verfoejelyk verasmaad;
 Gelyk het was voorspelt, naar Gods bepaalden raad.
 Zodat de Scepterftam van Juda was aan 't deinzen,
 't Welk geen verftandig man nu langer kon ontveinzen,
 En 't trotze Zanhedrin op losse stylen stond.
 Want schoon de wet noch werd gehoord uit hunnen mond,
 Zo was ze doch vervalscht door allerhande vonden,
 Ook 't Priesterdom ontaard van zyne vaste gronden;
 Niet flechts ontrent het recht van volging, zo het pleeg,
 Maar door het vuile schuim der Priestren, die het kreeg.
 Kortom het was de tyd, dat Schilo op most dagen,
 Op wien nu ieder hoopte, en aller ogen zagen;
 Al wenschend', dat dit quaad met haast een einde nam,
 En de Engel des verbonds tot zynen Tempel quam.

Als deze Roomfche Vorst een wet had uit doen fchryven,^{Optogt}
 (Om 't gansche land, veellicht, zyn Ryken in te lyven)^{naar Bet-}
 Dat ieder, naar zyn ftam en vaderlyk geslacht,^{lehem;}
 Zyn naam deed boeken, en ter griffie overbragt:
 Was Josef ook verplicht van Nazaret te trekken
 Met zyn Maria (ook om 't lieve pand te dekken
 Voor allen overlaf) naar Bethem, Davids Stad,
 Van waar dit waardig Paar zyn afkomst telde, en had.
 Gelyk dit duidelyk den Vadren was gebleken,
 En net geboekt; voor elk een onweerspreeklyk teken,
 Dat hy dat Rysken was uit dien verdorden tronk
 Van Ifais geflachte; aan wien Jehova schonk,

JES. 11:
1, 2.

Dat uit zyn lendenen die vrucht eens voort zou spruiten,
 Waar van men warelyk zou zeggen en besluiten,
 Dat 's Heren Geest op hem beruſtte zonder maat,
 Als kennis, vreze Gods, ook ſterkte, en wyze raad.

*aankomſt
 aldaar.*

Alhier ter ſtede met vele andren aangekomen,
 Bevonden zy, dat al de plaats was ingenomen,
 En nauwlyks herreberg voor deze zwangre Vrouw,
 Die waardig was geweest een Koninglyk gebouw;
 Of 't oude Stamhuis zelve, uit 't welk zy was geſproten;
 Doch nu, door tyds verval, van dat geluk verſtoten.
 Zy kiezen dan voor zich een algemene ſteê,
 Daar meeft de reizigers vernachtten met hun vee.

*De Chriſtus
 geboren.*

Terwyl zy, mogelyk, hier langer moſten toeven,
 Dan wel tot dezen togt, naar giſſing, had behoeven;
 Omdat zo groot een troep niet ſtraks geholpen word,
 Of dat dit zomtyds mede aan 's Ryks bedienden ſchort:
 Zo kreeg de zwangre Maagd den arbeid op de leden,
 En baarde haren Zoon, in al die moeylykheden,
 Die haar omringden in die volgepropte ſtad;
 Miſchien ganſch onvoorzien van wiege en bakermat,
 En 't gene'er meerder word vereiſcht by zulke zaken:
 Vooral, zeg ik, daar zy geen ſtaat had konnen maken,
 Om zo geruimen tyd te blyven uit haar huis,
 Daar 't alles lag gereed. Voorwaar een laſtig kruis
 Voor vrouwen, die fatzoen en eerbaarheid betrachten,
 Als dit haar overvalt alwaar zy 't niet verwachten.
 Zy doet dan wat zy kan, omwindelt 't lieve Kind,
 En legt het in een krib, die zy voor handen vind.

*Aanmer-
 king.*

O wonderlyk beleid van Gods verborge wegen!
 't Geen hier een kruis gelykt is de allerhoogſte zegen!
 Hier was de tyd en plaats; 't gebeurt niet by geval,
 Maar volgens 't wys beſtel des Scheppers van 't heelal.

*MICH. 5:
 1.*

Dit vruchtbre Betlehem, hoe ſlecht en klein gerekent,
 Was eeuwen lang voorheen verordent en getekent,

Om

JESUS CHRISTUS. I. H. 29

Om voort te brengen dien, die heerschen zou met magt,
 Wiens uitgang was van ouds, en eeuwig. meer geacht,
 Dan voortyds David zelve, in deze stad geboren;
 En daar door Samuel gezalft en uitgekoren,
 Om Israël zyn volk, te weiden op zyn troon,
 Als 't grootste voorbeeld van dien Koninklyken Zoon.

1. SAM. 16:
12.

Terwyle deze zaak tot Betlehem gebeurde,
 En niemand veel geruchts, zo 't scheen, daar over speurde,
 Vertoonde zich iet groots aan 's hemels firmament,
 't Welk van de herders wierd vernomen hier ontrent.
 Het was gebruikelijk in deze warme landen,
 Daar 't Oosterzonnelyk het aardryk fel kan branden,
 Dat enig herdersvolk te zamen hield de wacht,
 Om in de koelte van den veelyds kouden nacht
 Het vee (dat menigwerf des daags wat lag te schuilen
 Voor 't steken van de zon, in schaduwen of kuilen)
 In 't veld te laten, of te legren hier en daar,
 Alwaar 't niet veilig was voor 't ondiep; of gevaar
 Kon lopen, dat een schaap ging van de kudde dwalen.
 Op dezen tyd nu wierd de lucht door heldre stralen
 Verlicht, zodat de glans het herderrot omscheen,
 En hen verschrikte, als iets byzonders ongemeen;
 Wanneer een Engel Gods snelblinkend by hen stonde,
 En ook versterkte door het geen hy daar verkondde;
 En zeide, vreesst doch niet, o mannen! wie gy zyt,
 Maar houd u kloek, en weest op 't allerhoogst verblyd;
 Want ik vermeldde aan u de heuchelykste boodschap,
 Die alle volkren (eerst het Israels bondgenootschap)
 Ervaren zullen, die hier in, o maats! bestaat;
 Dat heden dezen dag, naar Gods bepaalden raad,
 In Betlehem, Davids Stad, Messias is geboren.
 Hierom verheugt u in dit nieuws, en neigt uwe oren
 Naar mijne rede; en gaat begeeft u fluks op weg,
 Beproeft de waarheid van het gene ik tot u zeg.

*Verfchyming
aan de her-
ders*

*en van des
Engel Ga-
briel.*

Gy zult de jonge Spruit, om niet in 't wild te zoeken,
Gewonden vinden in zyn zwachtelen en doeken,
In ene flechte krib, in de algemene stal,
Die ik u op het plein der stad aanwyzen zal.

Terwyl dat Gabriel noch sprak van deze dingen,
Verscheen'er in de lucht een schaar van hemellingen,
Een heir van geesten (die den troon van hunnen God
Omringen nacht en dag, en op zyn wenkgebod
Zich vaardig houden, om hier boven of beneden
Hem straks ten dienst te zyn) die dezen Zoon beleden;
En prezen God, die nu vervulde 't geen zo lang
Met smarte was verwacht. Want dus luid hun gezang:

*En met den
zelven een
schare van
hemellingen*

*Gezang der
Engelen*

Geeft eer aan onzen God, den groten Hemelkoning,
Die u den vrede zend op aarde uit zyne woning,
Een vrede, die tot 't end der wereld duren zal;
Verheugt u dan met ons, o menschen van 't heelal!
En zingt Jehovahs lof, wiens lust en welbehagen
Op heden word gezien, en u word opgedragen:
Omhelst dien Vredevorst, en kust zyn eigen Zoon,
Om uwent wil gestapt van zynen hogen troon.

O welgepaff akkoord! verrukkende geluiden!
Op aarde nooit gehoord tot op den dag van huden,
Van huden, nu die Zon door wolk en nevlen breekt,
En aan den oosterkim het blinkend hoofd opsteekt.

*De Engelen
waren heen*

Hier meê verdween de klank, en alles uit hunne ogen,
De herders rezen op, die, naar den grond gebogen,
Met vreze en diep ontzag dit hadden opgemerkt,
Maar deze, door dit woord gemoedigt en gesterkt,
Besloten met malkaâr, om op den gang te trekken
Naar de aangeweze plaats, en zelve aldaar te ontdekken,
Wat dat'er ware van dit wonderlyk gezigt,
En alle 't gene hen door de Engelen was bericht;
Of van den Here zelve, als 't Hoofd van deze schare,
Die lang te voren was aan Abraham en Sare

GEN. 18:
10.

Ver-

Verfchenen, en aan die de blyde tyding bragt,
Van 't geen'er worden zou van hun bekent geflacht.

Zy fpoeyen dan op weg, bezet met veel gepeinzen,
En een verbaaft gelaat (want wie zou konnen veinzen
In zulke omftandigheên?) en komen haafilig aan
Te Betlehem (veellicht, in 't huis der karavaan')
Hier vonden zy 't aldus als 't hen was opgegeven;
Maria met haar man, en 't jonge Kind daarneven,
Naar tyds gelegenheid, gewonden in een doek,
En in een krib gelegd. o onverwacht bezoek!

en de herders gaan naar Betlehem.

't Zyn herders uit het veld, of liever herders knapen,
Met ftaf en tafch voorzien, tot hun blazoën en wapen,
Die vragen allereerft waar hy Mesfias is,
En dit by 't donkre zelfs, of halve duifternis.

Aanmerking.

Wat of 't gezelfchap doch van deze vragers dachte,
Die met verbaaftheid hier verfchynen in den nachte,
Wanneer de kraamvrouw en het kind de rufte pafte,
Zich dan te zien gefteurt, of in den fleep verrafte?
Vooral toen zy 't verhaal uit hunnen mond verftonden,
Dat God een Engel had by hen in 't veld gezonden:
Ook 't geen hy had gezegt, en hoe op 't zelve pas
Een fchaar van Engelen aldaar verfchenen was,
Die met een luidbre ftem dit Halelujah zongen;
En hen tot dit bezoek ook hadden aangedrongen;
Waar na ze weder, als met ene fnelle vlugt,
In enen ogenblik verdwenen in de lucht.

Een wonderlyk beleid van 't onnafpeurlyk Wezen!
Geen voetftap is'er of men zal'er klaar in lezen
Gods wysheid, die door al 't bedryf zo glanzig ftraalt,
En zyn befchouweren met vrolykheid onthaalt;
Als die bemerken, hoe zo vele fchilderyen,
En raadzelen, zo wel als klare profezyen,
Van allerhanden tyd, hier worden uitgelegt,
En op haar tyd vervult, gelyk ze zyn voorzegt.

Wat

Wat kon de Moedermaagd hier anders uit bemerken,
 Dan ene opstapeling der grootſte wonderwerken,
 Zo wel in haar begin, als voortgang, reeds bekend,
 En hoe dit duren, en vervolgen zou tot 't end?
 Waarom zy alles ook van 't geen zy zag en hoorde
 Bewaarde in 't binnenſt van haar harte; en daar in ſmoorde.
 Want zag zy zich gering en buiten ſtaat geſtelt,
 't Was reeds van haar geſlacht en deze Spruit vermeld.

JES. 11: 1.

Die als een ryſken aan den wortel uit moſt ſchieten
 Uit dien geknoten tronk, als een der zwakſte rieten.

MICHA
5: 1.

Bevond zy zich van huis, en in haar Betlehem,
 Daar heen was zy geëiſcht door Michaas wonderſtem.
 Zyn 't Engelen, die hem ter ere een lofzang zingen,

LUC. 1: 31.

De ſtof was reeds gehoort uit een der Hemellingen.

EZAI. 40:
11.

Zyn 't herders, wien zyn komſt word eerſt geopenbaart,
 Hy was voor de eeuwen zelve, en in den tyd verklaart,

EZECH.
34: 23.

Dien enigen te zyn, die in de mogentheden
 Des Allerhoogſten Gods zou weiden, en den vreden
 Verkondigen alom, aan volk noch land bepaalt,
 Van daar de zon opryft tot daar ze weder daalt.

*Vertrek der
herderen.*

Hier op vertrokken toen deze eerſte Evangeliſten;
 (Wier trouwe niemand mag verdenken noch betwiften)

Nadat zy 't ganſche ſtuk met enen vollen mond
 Beleden hadden, zodat elk verwondert ſtond:
 En prezen op den weg de goedheid hunnes Heren,
 Die hen met zo veel gunſt voor andren quam vereeren,
 Dat zy, aanschouwers van die hoge Majesteit,
 Gepaart met zo vele onverwachte nedrigheid,
 Getuigen mogten zyn van zulk een groten Koning;
 Dat die zich nedersloeg in zo gering een woning,
 Alwaar hy van den minſt' niet onderscheiden wierd,
 Als met geen ydle pracht verzelt noch opgeſiert.

*Chriſtus
beſneden.*

Voordswierd de tyd vervult, en quam de dag aanbreken,
 Verordent, om aan elk 't gewonelyke teken

Van

Van 't oude volks verbond te geven. zo men deed,
 En op den achtsten dag dit heilig Kind besneed:
 Gelyk het God voorheen aan Abràm had geboden,
 En na hem is vervolgt door Mofes by de Joden.

GEN. 17:
12.

Ziet daar het eerste bloed des Heilands uitgestort,
 Waar door hy aan de wet op 't nauwst verbonden word,
 Om haren strengen eifch op 't slipste te vervullen,
 Gelyk 't ook is geschied, en wy vertonen zullen.

Hier kreeg hy nu den naam van Jesus, op 't bevel
 Des Engels, die dit had, naar 't Goddelyk bestel,
 By de eerste groetenis de Moedermaagd doen weten,
 En haar de kracht van dien nadruklyk uitgemeten;
 Als die nu aan zyn volk verlossing geven zou,
 Opdat het eeuwig op dien Goël zich betrouw'.

en Jesus
genaamt.

't Was op dien zelve tyd, dat in zeer verre landen,
 (In 't oosten, daar men vond verhevene verftanden,
 Op 's hemels loopkunde als verzot en afgericht)
 Zich aan den luchtsfreek had vertoont een helder licht,
 Of wonderstar, die met haar schitterende stralen
 In den benedenkring des hemels af quam dalen;
 Waar uit die Wyzen straks opmaakten een besluit,
 Dat dit verschynzel vast iet ongemeens beduid',
 En wel een Koning, nu in 't Joodsche land geboren,
 Of haast te komen, van den welken lang te voren
 Gesproken was, dat die ontrent te dezer tyd
 Verwacht wierd; zo als elk, met even groten vlyt,
 Zich bezig hield om net die rekning op te maken,
 Wanneer, ter zelve steê, de Christus op most waken.
 Zy, door een sterken drift, en stout op hunne kunst,
 Begaven zich op weg, om dezes Konings gunst
 Te winnen, zo hy in Judea wierd gevonden,
 Door hun geschenken, die zy by hun reistuig bonden;
 Als goud, en wierook, met de myrrhe van dat land.
 Dewyl 't in 't oosten was een allergrootste schand,

De Wyzen
komen uit
't Oosten
MATH. 2:
1.

Der Vorſten aangezigt met ongevulde handen
Te ontmoeten; maar men was verplicht door offeranden
Den weg te banen tot den Koninklyken troon.

Als Jakob eertyds dede aan Jofef, zynen Zoon,
Die ook van al 't gewas der eëlſte ſpeceryen,

GEN. 43:
11.

En andre vruchten meer, om Simeon te vryên,
En Faroos hart hier door te buigen, henen zond,
Onkundig, dat hy daar zyn' eigen Jofef vond.

*komen te
Jeruſalem,
en by Hero-
des.*

Als deze mannen nu Jeruſalem genaakten,
En by de hoofden van het Joodſche volk geraakten,
En onderzochten waar hun Koning zich onthield,
Dewyl zyn ſtarre was verſchenen; zo geviel 't
Dat Vorſt Herodes daar de lucht van had gekregen,
En, door bekommernis en achterdocht verlegen,
Het gansche Sanhedrin daar op byeen vergaard',
En vraagde ſcherpelyk, in welken hoek van de aard'
De Chriſtus in der tyd, naar 't woord van Gods Profeten,
Geboren worden zou? waar op zy hem deên weten,

MICHA 5:
1.

Dat Bethem Efrata de plaats was daar van daan
Zy hem verwachteden; en toonden daar by aan
Wat hen in dezen by geſchrift was nagelaten,
Zo wel de ſtand en plaats, als zyn verheve ſtaten.

*Kunne ont-
moeting by
hem.*

Waarop die loze voſch ontbood in aller ſtilt'
De Wyzen aan zyn hof, en heeft van hen gewilt,
Dat zy den netten tyd hem zouden openleggen,
Wanneer de ſtarre 't eerſt verſcheen, en daar by zeggen
Al 't gene hier ontrent by hen was opgemerkt,
En wat hen verder had in dat geloof verſterkt.
Na dit bericht verzond hy deze Stargeleerden
Naar Betlehem, met laſt, om als zy wederkeerden
Aan hem verflag te doen van 't geen hen was ontmoet;
Opdat ik, zaid' hy, meê dien nieuwen Koning groet'.

*De wyzen
begeven zig
op weg, en*

Zy namen aſſcheid dan van dezen Edumeër,
(Maar, door zyn vader, een beſnedene Hebreër)

En

En quamen op 't geleyd' van 't zelve wonderlicht,
't Welk hen op dezen weg verzelde, tot zy dicht
Het huis benaderden; waar op het zyne stralen
Zo kenlyk nederfchoot, dat zy niet konden dwalen,
Maar zich verheugden in den allerhoogsten trap,
En over Gods bestier, en hunne wetenschap.

Zy traden vrolyk in, en vonden, zonder vragen,
De Moeder en het Kind, noch teêr en jong van dagen,
Of weinig weken oud; en vielen het te voet,
Op 't allerdiepste zelf getroffen in 't gemoed;
Dat zy vereerden met hun meêgebragte schatten,
Doch die het Wichtje met zyn handtjes niet kon vatten:
Hoewel de Heer, die zelf den hemel met een span,
En al de watren met zyn vuift afmeten kan.

*komen te
Betlehem
aan.*

Ziet daar een voorſpel, na dat Jefus was geboren,
Van 't geen een groot Profeet zo duidelyk te voren
Verkondigt had; hoe eens het blinde Heidendom,
Tot dezen dag vervreemd van God, eens van rondsom,
Een licht verſchynen zoude in al die donkerheden,
Om met veel vrolykheid naar dit zyn land te treden,
En daar te vragen naar den afgehouden tronk
Van Ifaïs geflacht; opdat men hem beſchonk
Met al wat koſtelyk en dierbaar was te vinden;
En onder zyn banier zich mede te verbinden,
Die op zyn' heiligen berg eens opgericht zou ſtaan,
En bidden hem aldaar in geest en waarheid aan.

*Aanmer-
king.*

JES. III:
10.

Als dit gezandſchap nu weêr ſtond naar huis te keren,
Verſcheen hen in den droom een afgezant des Heren,
Of enig ander blyk, als meermaal was geſchied,
Waar door hy hen vermaande, en ernſtig weten liet,
Dat zy zich aan het hof des Vorſten niet vertoonden,
Noch ſpreken zouden met de Raden, die daar woonden,
Om die verflag te doen van 't geen hen was gebeurt,
Maar trekken buiten om. dat ſtraks wierd goed gekeurt.

*Hun ver-
trek.*

Want zy verreiden zaam langs afgelege wegen,
 Opdat hen niemant van Herodes volk bejegen';
 En quamen ongemocit weêr in hun eigen land:
 Wyl God hen overal geleidde door zyn hand.

*Mariaas
 offer.
 LUC. 2:
 22 - 32.
 LEV. 12:
 8.*

Immiddels was 't besluit by de Ouderen genomen,
 Om ter bestemder tyd ten tempel op te komen,
 En 't offer te voldoen, by Moses oude wet
 De kraamvrouwe en het kind, ter reiniging, gezet,
 En dezen eersten Zoon den Here voor te dragen.
 Zo als 't geschiedde, na verloop van veertig dagen,
 En bragten met zich een paar tortelduiven aan,
 Waar meê de minste van het Isrel kon volstaan.
 Want schoon Maria was van Koninklyken bloede,
 Zo was zy tans gering; en door de felle woede
 Der boze Koningen (waar onder Roboam
 En Achas zyn geweest) van Judaas oude Stam
 Het Koninklyk geslacht en zyn gehele luister
 Vervallen, en byna gedompelt in het duister;
 Zodat die telg alleen een hoekjen in dat land
 Bezat van 's Vaders erf, als een onscheidbaar pand.

*Komt in
 den tempel.*

Maar wat gebeurder doch? zo haast als zy den drempel
 Betraden van dit huis, ontmoett' hen in den tempel
 De vrome Simeon, van God daar heen geleid,
 Die hem, tot zynen troost, in zyn gebed voorzeid',
 Dat hy niet sterven zou voor dat hy met zyne ogen
 Den Heiland had aanschouwt. hy, door den Geest bewogen,
 Verzocht dit kind te zien; dat hy omhelsde en kust',
 En sprak, als nu voldaan in zynen hoogsten lust:
 Nu laat gy, grote Heer! uw' dienstknecht gaan in vrede,
 Naar 't woord van uwen mond, en de uitgedrukte rede,
 Die, in 't gelove van het vaderlyk geslacht,
 Zo lange op Israëls vertroosting heeft gewacht.
 Want uwe zaligheid, door u zelve uitgevonden,
 Den Heiland, dien gy hebt uit uwen schoot gezonden,

*Simeons
 lofzang.*

En

En daar uw erfdeel onbeweeglyk op betrouwt,
 Heb ik nu zelve in dit myn leven aangeschouwt.
 Dit is het licht, dat gy den Heidnen zoud verwekken,
 Om ze uit de onwetenheid en duifternis te trekken,
 Opdat het hen befrale, en alle volkren meê,
 Verftrooit door 't ooft en 't weft tot aan den boord der zee.
 Ja, deze heerlykheid komt Iſraël beſchynen,
 Om al de ſchaduwen der wet te doen verdwynen,
 Wyl hy zyn' tempel nu met zyn perzoon vereert,
 En in het midden van zyn eigen volk verkeert.

Waar over Joſef en Maria beide ſtonden
 Verwondert en ontzet; omdat uit zo veel monden
 Zyn hoogheid wierd verbreid. toen wendde zich de man,
 En zegend' hen, en ſprak aldus de Moeder an.
 O Vrouwe! dezen Zoon, die God u heeft gegeven,
 Zal dit zyn eige volk boosaardig wederſtreven;
 Hy zal hen wezen tot een ſteen der ergernis,
 Daar hy aan anderen een rots ten leven is.
 Want Iſrel, dat wy zien dit goede land bewonen,
 Zal hem niet kennen, maar met allen lafter honen:
 En hy dit boze volk gedyen tot een ſtrik,
 Die hen zal vangen met een dodelyken ſchrik;
 (Terwyl een ſnydend zwaard u door de ziel zal boren,
 Van wegen al de ſmart, die gy in 't hart zult ſmoren)
 Opdat een ieder zyn gedachten openbaar',
 En zich aldus of voor of tegen hem verklaar'.

Waar by zich Anna voegde, een oude Profetesſe:
 Van vier-en-tachtig jaar', die trouwe dienaresſe
 Des Allerhoogſten Gods, dien zy by dag en nacht
 In dit zyn heilig huis gedient had, en verwacht
 De komſt van dezen Heer, dien zy nu mag belyden,
 En zich in zyn gezigt met anderen verblyden,
 Aan wie zy hare vreugd gulhartig mededeelt,
 En dezen voortgang aan 't beſtier van God beveelt.

*en zegenen-
de voorzeg-
ging.*

*En van
Anna de
Profetesſe.*

*Herodes
neemt een
kinder-
moord
voor.
MATH. 2:
16-23.*

Terwyl dit alles nu, als ongemerkt, geschiedde,
En 't hart des Roomschen Vorsts van ongedult als ziedde,
Omdat hy genen van die wyze mannen zag,
Die hem de tyding bragte, en dus ook geen gewag
Vernam, hoe 't met de zaak mogt afgelopen wezen;
Begon hy in zyn ziel te schrikken en te vrezen.
Maar ziende dat hy was bedrogen en misleid,
Besloot hy by zich zelf een allergrouwlykft feit,
Om alle kinderen beneden een paar jaren
Te doden, en aldus geen ene ziel te sparen
Van die hy vinden mogte in Bethlem en rondsom,
Opdat dit jonge Kind zyn handen niet ontkom'.

*Aanmer-
king.*

O allerwreedst besluit! o schuim der moordenaren!
Dacht gy dat God hem, u ten spyt, niet kon bewaren?
En moet uw moordensdorft door dit onnozle bloed,
Dat niemant heeft misdaan, gelescht zyn en geboet?
Maar hy, die 't al bewaakt, zal haast zyn zorg doen blyken,
En doen de Moeder en het Kind 't gevaar ontwyken.

*Josef, in de
droom ver-
maant,
vlugt naar
Egypten.*

Gelyk hy Josef in den droom vermaande en pord',
Dat die zich in der yl tot zyne reize aangord',
En vlood in silte weg naar Faroos oude landen,
Om, met dit huisgezin, des wreedarts magt en banden
Te ontkomen. zo 't gebeurd'. want in de zelve nacht
Begaf hy zich op weg met deze dierbre vracht.

*De kinder-
moord vol-
bragt.*

Toen zond Herodes een van zyne wreedste benden
Naar dat gedeelte van Judea, dat zy kenden,
Met zwaard en dolk voorzien, en slagte op enen dag
Zo vele onnozelen. zodat de zon nooit zag
Een naarder schouwtoneel der bloedigste tirannen,
Die alle menschlykheid uit hunnen boezem bannen,
En zien die grouwlen aan als een vermaaklyk spel,
Dat zelfs de duivlen moet doen schrikken in de hel.
Den zuigling op den arm, of aan des moeders borsten,
Of die de vaders op den rug naar buiten torsten,

Om

Om daar meê naar 't gebergte of elders heen te vliên,
 Most Bethlems borgery dus ongenadig zien
 In koelen moede van der beulen kling doorrygen,
 En 't afgetapte bloed des wigts in de ogen krygen,
 Daar 't, aan de wand verplet, ter aarde lag en lild',
 En 't moederlyke hart vergeefs haar arbeid spild',
 Om, ware het mogelyk, dien tedren te verquikken,
 Dien zy al kermend ziet in 't schuimend bloed verstikken.
 En dit alleen op hoop, dat onder dat getal
 Ook dat gevreesde Kind getroffen worden zal.

O godvergete schelm! hoe wil u dat bekomen?
 Gy die u zelven niet ontzaagt zo vele stromen
 Van bloed te plengen in uw Koninklyke huis,
 Dat gy gemaakt hebt tot een nare moorders kluis.
 Most Alexander niet (wien zoud gy dan verschonen?)
 En Aristobulus, twee uwer braafste zonen,
 Ook sneuvlen door uw last op de allersnoodste wys?
 En hebt gy boven dat (voorwaar ik schrikke en yz'
 Door dit verhaal) zelf niet uw' derden daar doen sneven,
 Antipater, een man, die moglyk van zyn leven
 Niet 't minste had misdaan daarom gy hem vermoord',
 En pas voor uwe dood deed worgen met een koord?
 Zodat Augustus, op 't ontfangen dezer boodschap
 Van 't een en 't andre stuk, zich aan zyn hofgenootschap
 Dus horen liet; Ik wil veel liever 't onrein zwyn
 Van dezen Koning, dan een zyner zonen zyn.
 Maar ziet, hoe hem de wraak ging op de hielen volgen;
 Hoe dat hy kort daar aan door pynen wierd verzwolgen,
 Dewyl, zyn ingewand verteert en gansch verrot,
 Hy zynen geest uitbraakt', van God en mensch bespot.
 Edoch hy most het zyn, die 't raadslot uit zou voeren,
 Om alle tegenspraak den lastermund te snoeren,
 Zo 't Jeremias had omstandelyk voorspelt,
 En hy dit oordeel Gods aan ons aldus vermeld;

*Aanmer-
king.*

JOSEFUS
 JOODSCHE
 OORLO-
 GEN.
 18. B. 7. H.

*Herodes
dood.*

Daar

JER. 31: Daar heeft in Rama zich een jammerstem doen horen;

35, 16.

Want Rachel weende zeer omdat zy had verloren

Haar lieve kinderen, die waren omgebragt.

Een woord, dat Ifrel nooit te voren had betracht.

Want dus vervolgt Gods tolk zyne aangevange rede:

Bedwingt uw stemmen van geklag, uwe ogen mede

Van tranen, wyl'er loon voor arbeid is op hand';

Ziet daar, zy komen weêr uit 's vyands woefte land.

*Josef ver-
maant, om
weder te
komen naar
zyn huis.*

Wanneer Herodes dus was aan zyn eind gekomen,

En alle vrees hier door ten vollen weggenomen,

Verfcheen Gods Engel weêr aan Josef in Egypt',

(Te Farus, daar hy zich onthield, 't gevaar ontslipt)

Terwyl hy lag en fleep, en droomde, vol gedachten,

Wat hy van dezen Zoon, zo jong, noch had te wachten;

Van wien hem zo veel nieuws ontmoette aan allen kant:

Daar hy zich nu bevond in dat benaude land,

Alwaar het Israël weleer had moeten lyden

Den zwaarften overlast, eer 't Moses quam bevryden

Uit zyne dienstbaarheid, door zo veel wonderdaan.

Hoe, dacht hy, of dit my op 't laaft noch wil vergaan?

Heeft zulk een magtig Vorst, om zynent wil, doen storten

Zo veel onnozel bloed, wat zal dien dwingland fchorten,

Dat hy my niet vervolge, en opeifche uit de magt

Van enen Farao, die genen vreemdling acht;

Maar my geredelyk met vrouw en kind zal stellen

In des tirannen hand, om mynen Zoon te vellen,

En, tot een toegift, my en zyne Moeder meê;

Als God my niet bewaart, gelyk hy dus ver deê.

JER. 26:
20.

Zo als eens Jopakim, die godvergete Koning

Van Ifrel, den Profcet Urias, ter beloning

Van zyn getrouwheid, uit Egipten halen deed,

Daar heen hy was gévlugt, en hem den kop affmeet.

Terwyl hy, zegge ik, zo te peinzen lag, en zuchtte,

Sprak deze zelve boô, die hem, wanneer hy vluchtte,

Bedient

Bedient had; Jofef kom, fta op, maak u gereed,
 En neem uw Vrouw en Kind met u: want g' hebt geen leet
 Noch quelling meer van hem noch anderen te vrezen.
 Hy is reeds dood, door wien de zorg was opgerezē,
 Dat hy, gelyk een al verflindend wreed gedrocht,
 Uw' Zoon vernielen zou, dien hy zo angftig zocht.

Zo haast had Jofef niet den inhoud dezer rede
 Begrepen, of hy rees van zyne legerftede,
 En zeide aan zyne Vrouw wat God hem deed verftaan;
 Dies volgen zy 't bevel, en Goddelyk vermaan,
 En reizen weder heen naar de eige vaderlanden,
 Het land van Ifraël, het waardigfte aller panden,
 Zo lang de Schilo niet dat alles had volbragt,
 Wat van hem was voorzegt aan 't vaderlyk geflacht.
 Ziet daar, hoe 't raadbeftuit zich verder zal ontwinden;
 Dewyl die Godspraak by Hofeas was te vinden,
 Die zegt; 'k Heb mynen Zoon uit dit Egyptenland
 Geroepen, en weêr in zyn eigendom geplant.

trekt op.

Hos. 11: 1.

Doch Jofef, naderend' de grenzen hunner erven,
 Verftond wel op den weg uit aller mond het fterven
 Van dezen hoofdtiran; maar hy vernam met een,
 Dat Archilaus ging zyns vaders plaats bekleên,
 En in Judea reeds gefteft was op dien zetel.
 Dus dacht hy, 't was voor hem te reukloos en vermetel,
 Zo dicht en onder 't oog te komen van een Vorft,
 Wiens vader naar dit bloed zo hetzig had gedorft.
 Hy dan ten vierdemaal verlegen in zyn zaken,
 Behaagde 't zynen Heer' hem weêr bekend te maken,
 Wat koers hy houden moft, en wees hem zuidwaarts aan,
 Naar Galileên toe. zo als hy heeft gedaan,
 En trok naar Nazaret, dat een der minfte fteden
 Van dit gewefte was; alwaar ook jongft voorleden
 Maria had gewoont, eer zy bezwangert wierd.

*Vreest voor
 Archilaus;
 en verreeft
 naar Na-
 zaret, van
 God daar
 toe ver-
 maant
 zynde.*

O wonderlyk beftel van hem, die 't al beftiert!

Aanmar-

F

Hier king.

Hier zou hy veilig zyn, en leven onbekommert
 Door Gods getrouwe wacht gedekt en wel belommert,
 En verre uit 't oge van 't bedroefde Betlehem,
 En afgescheiden van het trots Jerufalem.
 Wiens Vorften hem zo wyd niet zullen na gaan fpeuren,
 Als die zich weinig tans aan dezen Koning fteuren:
 Te minder, wyl alhier Herodes Antipas,
 Een zacht en vreedzaam Prins, de Heer en Viervorft was.
 Doch allermeeft, opdat aan allen blyken konde,
 Dat hy die Netzer is, die Spruit, die uit den gronde
 En wortel aan den tronk van Ifai opfchoot,
 En uit de lendenen van vader David fproot.
 Om deze rede was 't, dat hy alhier moft blyven;
 Hoewel het Ifraël hier meê den spot zal dryven,
 En geven hem daarna verachtlyk dezen naam
 Van Nazareër, en zyn volgers al te zaam.
 Als of uit Nazaret niet goeds te wachten ware;
 Waarom men hen verguisde, als een vervloekte fchare,
 Die onbedreven was in 't wetboek, hen alleen
 Door Mofes eigen hand betrouwt, en anders geen.

Ziet daar het huisgezin ter ftede zyner woning
 Te rug gebragt, na zo veelvoudig een vertoning,
 Die hun in Betlehem en elders was ontmoet;
 Van flechte herders, en van Koningen begroet;
 Of liever zulke, die uit laft van deze quamen,
 En, om dit Kind te zien, die verre reize aannamen
 Om 't welk te fmoren in zyn wieg, zo groot een Vorft
 Zyn fchelmfche handen en Judeaas grond bemorft'.
 Een Kind, dat vlugten moft door barre wildernifen,
 En allerley gemak, en ruft, en leeftocht misfen,
 En komen in een vreemd en afgelegen land,
 Daar 't vriend noch magen vond, noch nodig onderftand.
 Dat als een veldhoen wierd gejaagt langs berg' en dalen,
 En van het een gehucht naar 't andere om moft dwalen,

Tot

JER. 23: 6.
 ZACH. 6:
 12.

*Aanmer-
 king.*

Tot dat het eindlyk quam ter plaatze zyner ruff',
 En zynes vyands wraak en leven was gebluscht.
 Een andre Mofes, die ook de allerwreedfte woede
 Van enen Farao ontkomt, en, door de hoede
 Des Allerhoogften Gods, in 't hof word opgequeekt,
 En ter bestemder tyd zeer heerlyk 't hoofd opfteekt.
 O jonge Zuigeling! wie moet u niet beklagen
 Om al den fmaad, die u in uwe vroege dagen,
 En van der jeugd is van de menschen aangedaan;
 Dat zy u zelve naar het lieve leven staan?
 Doch alles te vergeefs, dat razen en dat woeden
 Kon u niet krenken; want uw God zou u behoeden,
 Die zynen Engel u tot ene wacht besteld',
 U op zyne armen droeg, en overal verzeld'.
 Maar wie van ons moet u niet op het hoogft bedanken,
 En pryzen uwen naam met zo veel hemelklanken,
 Als 't Engeldom by uw geboortetyd opzong?
 Och of ook de onze door de ruime wolken drong!
 Want 't was om onzent wil dat gy zyt neêrgekomen,
 En 'smenschen vleesch en bloed op aard' hebt aangenomen,
 In zulk een zobren stand, en van uw volk veracht,
 Dat nu, als hopeloos, vergeefs uw komst verwacht.

Gelyk een wys piloot in storm en onweers vlagen,
 Die vaak het pekelschuim tot aan de wolken jagen,
 Zich buiten klip en strand en felle branding houd,
 En liever 't ruime vlak der diepste zeën bouwt;
 Tot dat, de winden weêr gekluifert in haar hollen,
 De golven, zat en moe van 't stoten, zachter rollen,
 Hy zynen steven naar een vaste haven wend,
 Of op een rede zet, daar hy zich veilig kent.
 Zo was 't met Josef meê gelegen in die tyden,
 Die, om de woede van Herodes te vermyden,
 Verkoos, op Gods bevel, de ruime en ope lucht,
 En borg dus Vrouw en Kind, door een gewenschte vlugt;

*Het byzon-
 dere leven
 van Jefus
 Christus te
 Nazaret.
 MATH. 2:
 23.*

Tot dat het onweer ook geraakt was aan 't bedaren,
 En deze stoker zelf ten afgrond heen gevaren;
 Wanneer hy, opontboôn, zich zettede ter steê,
 Daar hy voorhenen had verkeert in ruste en vree.
 Het was te Nazaret, gelyk wy meermaals hoorden,
 Een landstad in 't gebergt van Galileen, ten noorden
 Het dal van Jisreël, in Sablons oude stam,
 Daar Jofef halte hield en zyne woonplaats nam;
 Om daar met zyn gezin in eenzaamheid te leven,
 En aan geen nydig Vorst gelegentheid te geven,
 Dat zynes vaders wrok in hem herleven mogt,
 En hy daar door 't verderf van zynen Zone zocht.

*Aanmer-
king.*

Hoe groot een vreugde heeft den nabestaande magen
 Om dit gezegend Paar getroffen, als zy zagen
 Deze aangename komst; en hoorden alles aan
 Wat God ontrent dit huis van Jofef had gedaan;
 Dien zy nu zagen met Maria, en dien schonen
 En allerliefften Zoon, om weêr by hen te wonen;
 Verwachtend' wat'er eens van hem te worden stond,
 Naar 't gene'er wierd gehoort alomme uit ieders mond?
 Want alles wat men daar en overal vertelde,
 En 't geen zo menig hart verheugde, en ook ontfelde,
 Was niet slechts hier of gints in enen hoek gebeurt,
 Noch wierd als ydle klap gewraakt en afgekeurt;
 Maar zelf in 't midden van den Palestynschen lande;
 En wel op zulk een tyd, wanneer men allerhande
 Geslachten alle dag zag reizen af en aan,
 Zo lang des Keizers wet niet sfiptlyk was voldaan.
 Ja 't bloed dat rookte noch op Bethems straat en velden
 Van zo veel kindren als het moften hier ontgelden,
 Daar deze wierd gezocht, die, door Gods zorg bewaart,
 Tot andre tyden bleef beveiligt en gespaart.
 Hierom had elk den mond vervult van deze zaken,
 Daar van zy, naar hun' aart, of wel of qualyk spraken;

Ten

Ten minften twyfelden, of 't kind van deze vrouw
 De lang verwachte Vorst Mesfias wezen zou.
 Dewyl hy voortquam als een scheut uit dorren gronde,
 En niemant luifter, naar de wereld, by hem vonde.
 Daar 't vleefchlyk Ifraël een' andren Koning wachtt',
 Omringt van lyfftaffiers en hoffelyke pracht.
 Een Koning, die het jok van hunnen hals zou lichten,
 En voor wiens wapenen deze Afurs zouden zwichten:
 Want wie dit naar hun zin en oordeel niet volbragt,
 Wierd van dit trotfe volk verlaten en veracht.

O blinde leidliên! weet, dat u de tyd zal leren,
 Dat Gods gefproken woord niet ledig weêr zal keren,
 Maar doen het geen hy heeft van eeuwigheid beftemt,
 Door genen toeleg ooit verachtert noch gestremt.
 Gaat gy flechts luftig voort op uw verkeerde wegen,
 En denkt, dat uw geluk alleen maar is gelegen
 In ene hoogheid, die op 't laaft moet ondergaan.
 Wy heidnen kleven vast dien waren Schilo aan,
 Die aan zyn erfdeel geen verlofing zou befchikken,
 Om dat voor enen tyd op aarde te verquikken;
 Maar die een duurzaam goed voor al zyn volk beftelt,
 En red het, naar de ziel, uit 's duivels groot geweld.
 Dat is die zaligheid, daar op uw Vaders wachtten,
 En allerlei verdriet deed torsfen en verachten,
 Reikhalzend' naar het geen gy ziet op dezen dag,
 Dien Abrâm door 't geloof als afgefchildert zag.
 Wilt ons, o mannen! dan dien Heiland niet misgonnen,
 Dien wy belyden, door uw eigen fchrift verwonnen;
 Maar komt veel liever en omhelst met ons dien Heer,
 En zet u nederig aan zynen voetbank neêr.

*Aanpraak
 aan de Jo-
 den.*

Nu, dunkt my, zie ik hem aan 's Moeders borften hangen,
 En beid' hare armen 't Kind op 't vriendelykfte omvangen,
 En kusen met haar mond, dat 't haar aan 't harte raakt,
 Terwyl een gloed van liefde uit beid' zyne oogjes blaakt,

*Aanmer-
 king.*

Daar van de vonkjes reeds tot in haar ziele schieten,
 Omdat'er noch geen woord kan van zyn lipjes vlieten,
 Waar door hy 't teder hart ontlafte, en dus betuig';
 Ik min u, lieve Vrouw! wiens hartemelk ik zuig.
 Hoe blank en rood is hy, en wat men meer mag wenschen,
 Ja de allerschoonste van de kinderen der menschen;
 Niet flechts, naar 't lichaam, van een gansch volmaakte leeft,
 Maar innig heilig, en onstraflyk naar den geest?
 Als die onmidlyk was met dat volzalig Wezen
 Der hoogste Godheid zelf verenigt; die in dezen
 Zyn zuivre ziel veel meer door 't licht beschynen kon,
 Dan 's werelds groot gevaart bestraalt word door de zon.
 O allerdiepft geheim! niet moglyk na te speuren
 Voor enig sterveling, zo lang des hemels deuren
 Voor hem gesloten zyn: wyl niemant hier op aard'
 Een God begrypen kan in 't vleesch geopenbaart;
 Om daar lichamelyk en zichtbaar in te wonen,
 En al de werkingen dier Majesteit te tonen.
 Verborgentheid! die zelf 't verheerlykt Engeldom
 Verbazen deed, hoe hoog hun wetenschap ook klom.
 Zodat z', hun aangezigt bedekkende in die dagen
 Met hunne vleuglen, op de bondkist nederzagen,
 En tuurden, of ze ook iets bemerkten van dit stuk,
 Waar in besloten lag der menschen hoogft geluk.

*Jefus was-
 dom in ge-
 nade en
 sterkte.*

*LUC. 2:
 40.*

Dus groeide deze Spruit (hoe dat m' hem zocht te drukken,
 En in zyn vroegen tyd uit zynen grond te rukken)
 Gelyk een palmboom, die in 't midden van 't verdriet
 Te weelderiger wast, en sterker loten schiet.
 Of als een lelybloem, die tuschen doorne struiken
 Met haar spierwitte blaân des morgens op komt luiken,
 En vangt de zonnestraal in haren hollen kelk,
 Opdat ze blozend blyve, en niet te ras verwelk'.
 Zo was 't met Jefus ook, die dagelyks in krachten
 En sterkte toenam meer dan iemant kon verwachten;

Omdat

Omdat hy van dien dauw des hemels wierd besproeit,
 Die uit des levens bron der Godheid zelve vloed'.
 Naar 't lichaam zeer gezond, en blozende van wangen,
 Waar aan de menschen met verwondring bleven hangen,
 En hy bemint wierd van een ieder die hem zag;
 Doch allermeeft verrukt door zyn volmaakt gedrag,
 Daar in van zyne jeugd geen vlekje wierd gevonden,
 't Welk in het minst geleek naar 't onrein van de zonden:
 Maar alles was geschikt naar 't voorschrift van de wet,
 Die hy den menschen zelf ten regel had gezet.
 Die lag in 't binnenst van zyn harte en ingewanden,
 Als die gestadig door Gods liefdevonken brandden,
 En zich verspreidden door al zyn bedryven heen,
 Gelyk het zonlicht op den vollen middag scheen.

Hoe vlytig was hy om zyne Oudren te behagen,
 En zich in alles wat hem voorquam zo te dragen,
 Dat hunne liefde klom tot zulken hogen trap,
 Als geeft en lichaam groeide in kracht en wetenschap?
 De dienst, dien hy, als zoon, zyn vader moft bewyzen,
 Quam niet uit dwang, maar uit een vryen boezem ryzen,
 Terwyl zyn nieren zelf hem leerden in den nacht,
 't Geen hy den ganschen dag op 't heiligst heeft betracht.
 Niet slechts om ons daar door een voorbeeld na te laten,
 Hoe 't goede hier te doen, en 't quade steeds te haten;
 (Waar toe hy zelve zich, als schepzel had verplicht;
 Wyl gene duifternis gemeenschap heeft met 't licht)
 Maar ook om ons door die gehoorzaamheid te vryden,
 Zo wel als hy voldeed door 't allerbitterst lyden,
 Dat hem, om onzent wil, daarna wierd aangedaan;
 Doch wy alhier ter steê noch moeten overslaan:
 Zo wel als al de rest van zyne kindsche jaren,
 Die ons de Geest door 't Woord niet breder wil verklaren;
 Als die geleert zyn dan te zwygen, daar hy wil
 Dat wy berusten, en ons zwak vernuft zich still'.

*En dagelyk-
 sche wandel.*

Gewis om redenen, by ons niet na te speuren;
 Maar, zonder tegenspraak, voor goed en wys te keuren:
 Veel liever, dan het stuk ('t welk niemant ooit betaamt)
 Dus op te smukken, dat de leugen hem beschaamt.

*Onderwe-
 zen in de
 scholen.
 LUC. 2:
 41 - 52.*

Het was aan Israëel op 't allerstrengst bevolen,
 In hunne steden, en ten platten lande, scholen
 Te hebben, daar de jeugd het onderwys ontving,
 En daglyks van den mond van hare leeraers hing,
 Om in de kennis en 't gebruik der heilige dingen
 Zich te oeffenen, en daar te lezen, en te zingen
 Tot 's Allerhoogstens lof; een pryzelyke zaak!
 Opdat men vroeg erlang des Godsdiensts rechte smaak.
 Dat onze Jesus mede aldaar aan 's meesters voeten
 Gezeten hebbe, en zo geleert zy, zou men moeten
 Bevestigen, omdat hy alles heeft volbragt,
 Wat Gods gerechtigheid beval aan dat geslacht.
 Want schoon zyn zuivre ziel op 't nauwste was verbonden
 Aan zyne Godheid zelve, en die hem zou verkonden,
 Onmiddlyk, wat een mensch begrypt en niet begrypt,
 Zo is doch zyn verstand van tyd tot tyd gerypt.
 Gelyk een jonge telg gequeekt word hier in de aarde,
 En door der menschen konst, daar meê natuur zich paarde,
 Veel herelyker groeit, en schoonder vruchten draagt;
 Dus heeft het, buiten kyf, den Opperheer behaagt,
 Zyn' Zoon van trap tot trap in alles te volmaken,
 En langs het menschlyk spoor tot de allerhoogste zaken
 Te vorderen; hoewel onfeilbaar onderricht
 Van alle waarheid, door dat albestralend licht,
 't Welk hem in zynen weg op 't luisterrykft verzelde,
 Zo dat hy nimmer naar de doling overhelde;
 Dewyl zyn ziele noit bevestigde enig ding,
 Voor dat hy 't recht bescheid der waarheid eerst ontving.
 Men hoor' hem zelve dit door zynen Jesaias
 Vermelden; als een taal, die niemant dan Mesias

En zynen monde pafte, in al haar zamenhang;
 Een Godspraak, in dit ftuk, van nadruk en belang!
 Jehova God heeft zelf my ene tong gegeven
 Der Wetgeleerden, die, door zynen Geest gedreven,
 Aan zyn vermoeide volk, ter recht beftemder tyd,
 Een woord kan fpreken tot moedgeving in dien ftryd:
 Ja in den morgenftond komt hy my hier toe wekken,
 En, in den ochtent van myn jeugd, by 't oore als trekken,
 Om acht te geven op de woorden die ik hoor,
 Gelyk een leerling; opdat ik het rechte fpoor
 Der ware wysheid in myn leven zou betreden;
 Zo als ik heb gedaan, en met gepafte fchreden
 Zyn leiding opgevolgt, en nooit geweken ben
 Van 't pad des levens; dat ik eerbiede, en erken
 Het enige te zyn, om myne gunftgenoten,
 Hoe zeer alhier gefmaad, en om myn' naam verftoten,
 Te zaligen; voor wie ik rug en wangen bied'
 Aan mynen vyand, die reeds lacht in myn verdriet.
 Doch dit weerhoud my niet; want 'k weet wien ik betrouwe,
 En als myn Bondgod met het oog der ziele aanschouwe,
 Die altyd by my is; en my verklaren zal
 Rechtvaardig en oprecht. Daar een gewiffe val
 Bereid is voor de geen, die my hierom verdoemen,
 En met den naam van een godslasteraar benoemen.
 Wel aan dan, vrienden! die den Here waarlyk vreeft;
 En hoort de ftem van my, zyn' Knecht, ik zegge; weeft
 Niet eens bekommert als gy hier in 't donkre wandelt,
 En men, om mynent wille, u haat en zeer mishandelt;
 Maar houd u kloek, en fleunt (als ik) op uwen God,
 Die al dit woeden heeft voorzien; en ook befpot.
 Want hy zal z' alle door hun eigen vyer verteren,
 Dat zy voor anderen ontftaken; en vermeëren
 Hun fmarten, die zy eens van zyne fterke hand
 Te wachten hebben, in dit gansch verbafterd land.

JES. 50: 4,
5.

*De wet der
ongezuurde
broden, en
de viering
van het
Paasfeest.
EXOD. 12:
1 - 20.*

Het is alom bekend, dat Isrel was geboden
Van God door Mozes 't feest der ongezuurde broden
Te vieren, en daar by het Pascha; ingestelt
En voorgeschreven toen hun vaders uit 't geweld
Van Faro zyn geslaakt; hoe ieder was verbonden,
Om voor zyn huisgezin, van tien tot twintig monden,
Een jarig lam te doën, en aan het vyer te braân,
En zo te nuttigen, met alles wat'er aan
Behoren mogte, als kop, en ingewand, en poten;
Met ongeheveld brood; en zure faus begoten;
Met schoenen aan de voet; en slaven in hun hand;
De lendnen opgeschort; en in eens reiziers stand.
Nadat alvorens 't bloed was aan een post gestreken
Van ieders hutte; tot een klaar en kenlyk teken,
Dat dit de woning was van enen Isreliet,
Die zich onthield in dit Egiptische gebied.
Wanneer een Engel Gods, een sterke hemelbode,
Den eerstgeborenen van mensch' en beesten doodde,
Zodat'er niet een huis gespaart wierd in dat land;
Zelf Faroos erfgenaam der krone most van kant.
Maar Israëel alleen wierd in dien nacht, o wonder!
Verschoont; want men bevond geen enen doden onder
Dit gansche volk, dat uit dees' harde slaverny
Aldus wierd uitgevoert, en van zyn plagers vry.
De viering van dit feest bleef tot in latre dagen
In Palestina aan Jerusalem opgedragen,
En tot een vaste wet; want ieder was verplicht
Zich alle jaren voor des Heren aangezigt
Te stellen, en aldaar dien godsdienst by te wonen;
En aan dat Paaschmaal zich recht dankbaar te vertonen
Voor die verlossing, aan hun vaderen geschied,
Al lag zyn woonplaats verre op 't einde van 't gebied.
Dus trokken Josef en Maria derwaarts henen,
Opdat zy tydig op dit hogefeest verschenen,

*Josef en
Maria
reizen met*

Met

Met Jefus, hunnen Zoon, nu twalef jaren oud ;
 (Veellicht wel de eerfte reis dat hy daar 't Pafcha houd)
 Die als een Ifreliet, ten achtften dag befneeden,
 Hier door verbonden was al deze plechtigheden,
 Die God had ingeftelt, hoewel hy 't lichaam was
 Van deze fchaduwten, te vieren op dat pas ;
 En dus den eifch der wet op 't fliptfte te volbrengen,
 Zo lang hy in dien ftand de dagen zou verlengen,
 Tot dat hy 't offer eens zou hebben ondergaan,
 Waar door hy al dien dienft den bodem in zou slaan.
 Als deze dagen nu geheel ten einde waren,
 En deze menigte met zaamgevoegde fcharen
 Vast toefteel maakte om weêr naar hare plaats of ftad
 Te keren ; wyl men hier tans die gewoonte had,
 Om met een groten troep van menfchen op te trekken,
 En dus zich voor gevaar van roveren te dekken,
 Die veeltyds loerden op de reizigers, die daar
 Op zulke tyden, zelf uit alle hoeken, naar
 En van Jerufalem fteeds heen en weder togen,
 Wierd dit gezegend Paar meê tot de reis bewogen,
 Om nevens hunnen Zoon te gaan naar Nazaret ;
 Door gene hinderpaal belemmert noch belet.
 Wanneer zy 's avonds op hun ruftplaats zamen quamen,
 Maar Jefus by dit groot gezelfchap niet vernamen,
 Befteedden zy den dag daar aan, om overal
 Te vragen, of men hem niet ergens by geval
 Ontmoet had. doch vergeefs ; geen vrienden noch bekenden
 Was hy verfchenen. zodat zy het weder wendden,
 Met veel bekommering en droefheid aangedaan,
 Naar dit Jerufalem, om daar ook te onderftaan
 Wat van hem ware ; of hy was in de Stad gebleven ;
 Of dat hy zich vooraf had op den weg begeven,
 En doorgetrokken was, om op ene andre fteê
 Verblyf te nemen, als men in dien tyd wel deê.

*Jefus mede
 naar Jeru-
 falem tot
 het feeft.
 Luc. 2:
 41 - 52.*

*Aanmer-
king.*
HOOGL. 3
1-4.

Dit voert my henen tot dat puikftuk der gezangen,
Alwaar de Bruid, met zo veel pynigend verlangen,
Naar haren Bruigom zocht in deze zelve Stad,
Daar zy hem uit haar oog byna verloren had;
En, zeer verlegen, vraagde, of niemant haar' Beminden
Ontmoet had, of niet wifte alwaar zy hem zou vinden?
Maar nergens trooft ontving. tot dat z' hem zelve op ftraat
In 't oge kreeg, en met een vriendelyk gelaat
Omhelste, en aan zyn' hals en mond zo vast bleef kleven,
Dat zy hem niet verliet, voor dat hy zyn gegeven'
Belofte had vernieuwt; en zy hem daar op bragt
In 't hartekabinet, opdat hy daar vernacht'.

*en in den
tempel on-
der de lee-
raars won-
den.*

Nadat men overal dien Zoon had na gaan fpeuren,
Dien welbeminden, en het niemant mogt gebeuren
Hem aan te treffen, tot hun allergrootfte leet
En rouwe, die dit Paar 't bekleemde hart doorfneed;
Begaven zy zich naar den tempel; aangedreven,
Of door godvruchtigheid, die hen in al hun leven
Verzelde; of dat hen wierd geboodfchapt, dat hy daar
Gezien was midden in een godgeleerde fchaar
Van Priesters, die de wet hier dagelyks verklaarden;
Wier lippen, zo men zaid', de wetenfchap bewaarden,
Die 't volk uit hunnen mond moft horen. zo geviel 't,
Dat hy op 't zelve pas aldaar zich bezig hield
By dit gezelfchap, en hen vlytig ondervraagde,
En antwoorde op zyn beurt; zodat het elk behaagde,
En tot verwondring ftrekt' van waar hem dit verftand,
En hoge wetenfchap, zo vroeg was ingeplant.

Hoe moet de Moedermaagd, als zy dien Lievling hoorde,
En met hare ogen zag dien, die haar ziel bekoorde,
Gestelt geweest zyn, en bezweken als van vreugd?
En hoe was Jofef meê niet in zyn hart verheugt,
Als hy dien fchonen Zoon op deze plaats ontmoette,
En, vol ontzetting, hem zeer vaderlyk begroette?

Want

Want ene zuivre liefde had altyd de overhand,
 Die allen achterdocht uit 't minnend hart verband.
 Als nu dit mondgefprek een einde had genomen,
 En Jesus van zyn plaats weêr by hen was gekomen,
 Nam zyne Moeder 't woord, en zeid'; myn lieve Kind!
 Hoe is 't, dat men u hier noch in den tempel vind?
 Daar wy reeds zyn verreift geweest voor zo veel dagen,
 En u, met groten angst bezet en zeer verflagen,
 By onze vrienden en bekenden, overal
 Opzochten, vrezende of u enig ongeval
 Mogt wedervaren zyn. Daar op de Heiland zeide;
 Wat is dit, Moeder! of en wist gy geen van beide,
 Dat ik moft bezig zyn in mynes Vaders werk?
 (Den toefstel tot zyn Ryk, en de algemene Kerk;
 Want hier toe was hy in de wereld afgezonden.)
 Hoewel zyne Ouders noch die tale niet verftonden,
 Zo floot Maria doch dit overtuigend woord,
 Gelyk vele anderen, voorheen van hem gehoord,
 In 't moederlyke hart, om namaals te overwegen:
 En dankte haren God voor dezen groten zegen,
 Dat hy haar had verblyd in dit zyn heiligdom,
 Zodat haar vreugdegalm tot door de wolken klom;
 Wyl zy gevonden had dien lieven uitverkoren,
 En weergalozen Zoon, dien zy fchier dacht verloren.

Die eens een oog- en oorgetuige was geweest
 Van die verhandeling, die deze grote Geest,
 In zyne vroege jeugd, met leraars heeft gehouden,
 Die niet dan al te veel op hun verftand betrouwden;
 En hoe hy deze daar naukeurig onderzocht;
 Ook wat het was, dat hier zo vele ontzetting wrocht!
 Of dit veroorzaakt wierd door zyne jonge jaren,
 Die nimmer iemand zag met zo veel wysheid paren,
 Als hier gehoord wierd. Doch, indien men giften mag,
 Was moglyk 't onderhoud gericht op dezen dag;

*Aanmer-
king.*

Hoe dit aloude feest aan Ifrel was geboden,
 Om, op hun uittogt uit Egipten, daar te doden
 Voor ieder huisgezin een fris en jarig lam;
 En 't geen'er meerder by die plechtigheden quam?
 Of in dit alles geen geheim lag opgesloten?
 Dan of die godsdienstplicht alleen maar was ontsproten
 Uit die verlossing van een slaaffche dienstbaarheid;
 En dit gebod hierom zo wyd was uitgebreid?
 Of al dat offeren, dat slagten, en dat branden,
 Alleen de gaven zyn, die God van hunne handen
 Vereifcht? dan of 't geloof op hoger dingen zag,
 Op Vorst Mesfias komfte, en dien gewenschten dag;
 Wann'er hy zelve zich ten offer zoude geven,
 Zyn vleefch en bloed zyn volk verzadigen ten leven?
 En wat'er verder mogt gevloeit zyn uit dien mond,
 Tot nader kennis van 't Mofaïfche verbond;
 Waar in hy zelve zich als de Engel had gedragen,
 Die dit zyn volk verlosfte uit al die zware plagen,
 Door Mofes, zynen knecht, aan wien hy zich vertoond'
 By Horeb, daar hy in den braambosch had gewoont.
 Dien hy ten leidsman koos van alle deze volken,
 Door veel gevaren heen; zodat des afgronds kolken
 Gezien zyn, daar het heir van Faro in verdronk;
 Opdat hy Ifraël dit vruchtbre landschap fchonk.
 (Hoewel zy 't toen noch niet beschouwden met hunn' ogen)
 Daar hy zyn' rechterarm, den arm van zyn vermogen,
 Zo zichtbaar heeft doen gaan aan dezès rechterhand,
 En zo veel wondren wrocht door hem aan allen kant.
 Ten voorbeeld, dat hy eens zyn volk, dat hem betrouwde,
 Uit zwaarder flaverny, dan die, verlossen zoude,
 En overvoeren in een ander Kanansland,
 Waar van dit aardfche was het zichtbaar onderpand.
 Maar dit verheelt het Woord; dies moeten wy beruften
 By 't geen gefchreven staat; en ons alleen verluften

EXOD. 3:

r.

In deze vruchtbre beemd, en vette klaverweid',
 Waar heen de Geest van God zyn schapen vrolyk leid.
 Daar overvloed van spys tot voedzel is te halen;
 Onnodig, dat zy gaan in zulke velden dwalen,
 Daar niet te plukken valt; of veelyds onkruid staat,
 Dat 't onbefuisde dier ook gretig binnen staat,
 En daar van ongans word, of sterft, of raakt aan 't quynen,
 En steekt door zyne quaal, als 't boosste der fenynen,
 Een hele schaapskooi aan. hierom geve ieder acht,
 Dat hy verdichtzels schuw', en naar de waarheid tracht!

Hier op nam Josef met de Moeder onzes Heren
 't Besluit, om andermaal naar Nazaret te keren,
 Met dien geliefden Zoon, de wellust van hun hart,
 Wiens byzyn weêr verzoette al die gelede smart.
 Waar van de schuld niet kon ten zynen laste komen
 Van wegen 't wigtig stuk, dat hy had opgenomen
 In d'eeuwigheid, en most volvoeren in den tyd,
 Met allen yver, en den allerhoogsten vlyt.
 Gelyk zyne Ouders ook daar in beruften konden;
 Die niet berisplyks ooit in zynen wandel vonden,
 Maar wel een' yver, vol van godvrucht en verstand,
 Hem ingeboezemt en geleert van hoger hand.

*Josef en
 Maria ke-
 ren met Je-
 sus weder
 naar Na-
 zaret.*

Want zulk een most hy zyn, volmaakt door al zyn leven,
 Die eens zyn ziele tot een offer zoude geven
 Voor 'swerelds schuld, die zelf geen schulden had gemaakt,
 En daar door in den haat des Richters was geraakt.
 Ja hy, die trouwe Knecht, die God zich had verkoren,
 Zou zo rechtvaardig zyn, en naar zyn wetten horen,
 Dat hy'er vele door rechtvaardig stellen kon;
 En dien geweldenaar, den Satan, overwon;
 Dien hy den roof eens most uit zyne klauwen rukken,
 't Welk nimmer onzen Held en Losser kon gelukken,
 Indien hy ergens in zyn ziel bezoedelt had,
 Of zyne zuiverheid door zondigen beklad.

*Aanmer-
 king.*

*HEB. 7:
 26.*

*JES. 53:
 11.*

*Alwaar zy
blyven wo-
nen tot aan
den tyd van
's Heilands
openbaring.* Dus woonde Jefus hier gehoorzaam by zyne Ouders,
En nam de huislaft mede op zyn gerede fchouders,
En zwoegde en arbeide als een recht gearde zoon,
Die zynen vader helpt, en daar door koft en loon,
Verdiert; en in het zweet zyn aanfchyns brood wil eten,
(Gelyk dit Adam was tot ftraffe toegemeten)

MARC. 6:
3. *3.* Waarom men hem den naam gaf van den timmerman.
Zodat een ieder uit dit al befluiten kan;
Hoe hy, die ryk was, ja de Heer der ganfcher aarde,
Zo nederigen ftaat van dienftbaarheid aanvaarde,
Volhardende daar in, zelf na zyns Vaders dood,
Opdat zyn Moeder, nu een weduwe, genoot
Dien byftand, die hy haar op 't hoogfte was verfehuldigt:
Tot dat hy eindelyk zal worden ingehuldigt
In dat zwaarwigtig ampt, reeds dertig jaren-oud.
Van welken tufchentyd de Schrift ons niets ontvouwt;
Dan dat de Chriftnus daar in ftelte is blyven wonen,
En zich niet eerder ging zyn' broederen vertonen,
Voor dat hy, manlyk, en naar 't lichaam kloek en fterk,
Beftand was voor dat zwaar en overlaftig werk;
Om een getimmer van veel meer belang te bouwen,
Dat al de wereld met verbaaftheid zoud anfchouwen;
Wiens fpits zou reiken door de hoogfte wolken heen,
In bloed ziment gelegd, van levendige fteen
En onverganklyk hout, dat de eeuwen zou verduren,
En pal ftaan; fchoon een zee haar vafte geheide muren
Met hare golven mogt beftoken dag en nacht,
Ja de afgrond zelf daar op verfpilde al zyne kracht.

DE PREDIKING

VAN

JOHANNES DEN DOPER,

EN DE INWYDING VAN

JESUS CHRISTUS

TOT HET MIDDELAARAMPT. ENZ.

II. HOOFDSTUK.

*Ziet hier den Boetgezant Johannes staan,
 Messias Ryk aan 't Joodsche volk verkonden;
 Die hen vermaant tot afstand van de zonden;
 En dompelt in het water der Jordaen.
 Waar toe hy zelf zyn' Meester komen ziet;
 Dien hy ook wascht en doopt, op zyn begeren;
 Daar op hem God van boven komt vereeren
 Met zynen Geest; die Jesus straks gebied
 Ten stryd te gaan, opdat hy zegepraal:
 Wyl hy zyn ampt als Middlaar aan gaat treden;
 Discipelen maakt; en 't eerst der wonderheden
 Te Kana toont, in ene bruiloftzaal.*

't **I**s eigen aan Gods onnafpeurelyke wegen,
 Dat niets op aarde zyn volmaaktheid heeft verkregen
 Op enen ogenblik; maar alles met den tyd
 Uit zyn beginstek naar zyne eindpaal henen glyd.
 Men sla het oge alleen op dit gevaart der zaken,
 De wereld, die God had volkome kunnen maken

INLE-
 DING.

H

Met

Met enen wenk, daar aan zes dagen zyn befteed;
 Hoewel geen menfch daar van de rechte rede weet:
 Dan dat dit, mogelyk, een voorbeeld kon verftrekken
 Van andre fcheppingen, zyn Kerk, die hy verwekken
 En eens voltoyen zou, door zo vele eeuwen heen,
 Aleer zyn Zon dien trans op 't luifterykft befcheen.
 Dus zagen wy al vroeg Johannes hier verfchynen,
 Doch na een kort verblyf als van 't toneel verdwynen,
 Als of'er verder niets van hem te worden ftond;
 Tot dat hy dertig jaar daar na op dezen grond
 Zyn' aanbetroowden dienft manmoedig aan ging vangen,
 En 't volk bereiden, om Mesfias fchone gangen
 In dit zyn heiligdom, en uitgekipe land,
 Wel op te merken, en te volgen met verftand.

*Verdeling
 van Israëls
 Ryksgebied.
 LUC. 3: 1.*

't Was vyftien jaren na Augustus was geftorven,
 Dat Vorft Tiberius den ryksftaf had verworven,
 En Israëls gebied verdeelt wierd en gefcheurt;
 Judea Pontius Pilatus viel te beurt;
 En Galileën aan Herodes was gegeven;
 Aan zynen broeder Flips Iturien, beneven
 Het Trachonitifch land; en aan Lyfanias
 't Gebied van Abilene ook opgedragen was.
 Zodat de Scepterftam van Juda was aan 't wyken;
 't Eenhoofdig Koninkryk verdeelt in vele ryken;
 Van eige Koningen ontzet en gansch berooft;
 En onderworpen aan een enig Keizers hoofd.
 Het Hoge priesterschap, Aärons huis ontnomen,
 Was, of door loutre gunft, of by verkoop, gekomen
 Aan vreemde gaffen, daar een Annas onder was,
 En nevens hem, o fchand! die fnode Kajafas.
 Wanneer en Staat en Kerk met luider kele als riepen
 Waar blyft de Schilo doch, dien wy met zulk een diepen
 Verlangen vorderen. Ach! dat hy komen mogt,
 En 't zwoegend Israëel in dezen tyd bezocht.

In zulk een tyds gewricht, als alles was ontbonden,
 Heeft God Johannes, als een ryksherout, gezonden,
 Met zynen last voorzien, naar dezen woesten oord,
 Opdat hy daar den weg zou banen, door zyn woord,
 En prediking, tot boete en zuivere bekering
 Van zo veel zonden en verbaftering der lering,
 Daar meê des volks gedrag, en Gods beschreye wet
 Aan alle kanten was bezoedelt en besmet.
 Een tweede Elias, die roemwaardige Tisbiter,
 En geesfel van dien godvergeten Isreliter,
 Van Koning Achab, en Ahazia zyn' zoon;
 Om hun bedryf van God verstoten van den troon.
 Want deze boetgezant had zyne kleding mede
 Van kemelshair, daar om hy enen gordel dede;
 En leefde van de kost, die hem de wildernis
 Verschaffen kon, en zag niet anders op zyn' disch
 Dan sprinkhaan', honigraat', en dergelyke spyzen;
 Om door dien levenstrant aan ieder te bewyzen
 Dat hy van overdaad en wellust was gespeent,
 En God aan hem alreeds dien yver had verleent,
 Om zich alleen ten dienst zyns Heren op te dragen;
 Gelyk men hem byna niet anders hoord' gewagen,
 Dan betert u, het Ryk der heemlen is naby
 Een koninkryk, dat hen van groter slaverny
 Verlossen zou, dan die zy van den dwingland leden,
 Die nu beheerschte 't land en hun bemuurde steden,
 Een slaverny, die 't al in wreedheid overtreft;
 Hoewel de zondaar dit op aarde niet bezeft.
 Hier toe omreisde hy de Galilefche landen,
 Aan deze en gene kant der bygelege stranden,
 En nodigde al dit volk tot zynen doop te gaan,
 Dien hy had aangestelt in 't water der Jordaan.

Merk op, o Israë! en neig doch eens uw' oren
 Naar deze stem, die zich in 't dorre land doet horen,

*Als wan-
 neer Jo-
 hannes
 word ge-
 zonden om
 te prediken
 en te dopen.*
 MATH. 3:
 1 - 17.
 MARC. 1:
 1 - 9.
 LUC. 3:
 2 - 18.
 1. KON.
 17: 1.

2. KON. 1:
 3.

*Aanpraak
 tot Israë!*

JES. 40:
3, 4, 5.

En roept; bereid den weg, en maakt de paden wyd,
Opdat Jehova door de vlakke velden ryd'.

Want alle dalen zal men vullen en verhogen,

En alle heuvelen verlagen voor uwe ogen.

Het kromme pad zal recht, en de ongelyke grond
Zo vlak als een vallei gemaakt zyn, (sprak die mond)

Opdat de heerlykheid des Heren zich vertone,

En hy eens onder ons op de aarde zichtbaar wone;

En het aan allen blyk', dat hy 't verkondigt heeft,

Die aan zyn woorden klem en haar vervulling geeft.

Grote toeloop tot Johannes leere, en doop. En zyne bestraffing aan de Fariseën en Sadduceën gedaan.

Als nu de Doper zag, dat ganfche scharen quamen

Tot zyne prediking, die deze lere aannamen;

En, op belydenis van zonde en ware boet',

Zyn' doop ontfingen in dien wydvermaarden vloed;

Wierd hy daar by ontwaar een' hoop van Fariseën,

Vermengt met een gefpuis van snode Sadduceën,

Of van Jerufalem, of van een andre kant

Van die gewesten en 't naby gelegen land:

Zo sprak hy; gy gebroed van adderen en flangen,

Gy snode veinfaarts, en bedriegers in uw gangen,

Wie is 't die u vermaant, en dit te kennen geeft,

De wraak des groten Gods te ontvlieden? zegt, wie heeft

U dezen dienst gedaan? of heeft het u berouwen,

Dat gy de wet zo boos en avrechts hebt ontvouwen?

Zo zuivert uwe leer, en uw gedrag met een;

En blyft niet langer die verleiders van 't gemeen.

Voorlaaf deze waan uit uwe harten varen,

Dat onze Heer uw Stad en landschap zal bewaren,

Omdat gy Abrâms zaad en kindren word genaamt,

Terwyl g' u anders draagt dan dit geflacht betaamt.

Want ik verzekere u, dat God uit deze ftenen,

Zo hy zyn almagt aan die harde stof wild' lenen,

(Of uit het heidendom) zelf Abraham een zaad

Verwekken kan, hoewel gy 't nu zo doodlyk haet.

Zo

Zo brengt dan vruchten voort, en wilt bekering tonen
 In een oprecht berouw; want hy zal niets verſchonen.
 Maar weet, o mannen! dat de byl reeds is geleg
 Aan uwen boom, die God met 't allergrootſte recht
 Omver zal hakken. want die gene vruchten dragen
 Zyn dezen grond niet waard; maar zullen na veel flagen
 Eens worden uitgeroeit, en, door zyn ſterke hand
 In 't vyer geworpen, haaft tot aſche zyn verbrand.
 Voor my, ik dope u wel in 't water der Jordane;
 Doch dit geſchied alleen, opdat ik u vermane,
 Als zyn getrouwe boô, dat g' u by tyds bekeert,
 Eer hy zyn goede hand en zegen van u weert.
 Weet ook, dat achter my een ander ſtaat te komen,
 Die ſterker is dan ik; wiens ſchoenen ik zou ſchromen
 'Te ontbinden; wyl ik my daar toe onwaardig ken,
 Hoewel ik in zyn' dienſt tot u gezonden ben,
 Die zal eens dopen met den Geest, dien hy van boven
 Zal zenden; en met vyer, 't welk niemant uit zal doven,
 Dat alles door zyn kracht zal zetten in de vlam,
 Voor dat het iemant merkt' van waar dit wonder quam.
 Hy is 't die reeds zyn wan heeft in de hand genomen,
 Wyl hy ter zuivring van zyn' dorſchvloer is gekomen,
 Opdat hy zyne tarw vergadere in zyn ſchuur,
 Maar 't kaf verbrande met een onuitbluſchlyk vuur

Van hier verreide hy, en trok naar de overzyde,
 Naar de ooftkant der Jordaan, daar hy den Heiland wydde
 Door zynen doop, niet ver van 't vlek Bathabara,
 Gelyk 't geſchichtboek dit betogen zal hier na.
 Te dezer ſtede wierd Johannes door de ſcharen,
 Die zelf van de overkant tot hem gekomen waren,
 Van gints en herwaarts toegevloeit, op nieuw bezocht;
 Terwyl zyn onderwys iet groots en wonders wrocht.
 Want ieder vraagde hem, ontroert en zeer verſlagen,
 Hoe hy in zyn beroep zich hadde te gedragen,

*Johannes
 trekt over
 de Jor-
 daan.
 LUC. 3:
 11-12.*

Om, waardig deze lere en aangeboden doop,
 Te richten in 't vervolg zyn' ganfchen levens loop;
 Wat hy te myden had, wat deugden te betrachten,
 Om hier te ontvlieden zyn beffraftingen en klagten?
 Daar op zyn antwoord was; zo wie twee rokken heeft,
 Of fpy's en drank, daar van hy ruim en ryklyk leeft,
 Die deel' zyn evenmensch, en tone mededogen;
 Of noch de Heer door boete en aalmoes wierd bewogen,
 Om u te fparen in dit vette en goede land,
 Daar heen uw vaderen, door ene fterke hand,
 Gevoert zyn. Noch zag hy tot zynen doop toevloeyen
 De tollenaars, die vaak van flingsche ftreken groeyen,
 Hem vragend'; Rabbi, wat ftaat ons te doen, om deel
 Te krygen in dat Ryk, daar van gy ons zo veel
 Verkondigt? kan dat ampt, dat wy altans bekleden,
 In dezen nieuwen ftaat des hemels zyn geleden?
 Daar op de Doper fprak; leeft zuiver naar de wet,
 En eifcht van niemant meer, dan 't geen die heeft gezet.
 Ook wierd hy aangedaan van die ten oorlog dienden,
 Romeinen, mogelyk, of andre hunne vrienden,
 Die onderzochten meê, wat hen te doen zou ftaan,
 Of zich te houden aan dien eed, of hen te ontfiaan?
 Doet niemant ongelyk, zaid' hy, maar weeft te vreden
 Met uw bezolding, rooft noch fteelt in veld of fteden,
 En dient uw meefters trouw, gelyk het mannen pafst,
 Die ons befchermen voor geweld en overlaft.
 Dus gaf hy elk bericht, en antwoorde op zyn vragen
 Met zo veel wysheid, dat de menfchen in die dagen
 In twyfel ftonden, of hy zelf niet wezen mogt
 De Christus. zodat ook de Joodsche Raad verzocht,
 Dat hy zich op dit ftuk ronduit aan hen verklaarde,
 En 't aan die Priesters en Leviten openbaarde,
 Tot hem met voordacht afgefchikt, om dus terftond
 Bericht te krygen uit des leraars eigen mond;

De bezending der
 Joden, en
 hunne vrag-
 ge, of hy
 de Christus
 was.

JOH. I:
 19-28.

Wat

Wat dat'er van zyn' doop en onderwys mogt wezen,
En uit wat drift en geest dit alles was gerezen?

Of hy Mesias, of Elias was; of wel

Die andere Profeet; kortom uit wiens bevel

Hy deze dingen deed, en wie hem had gezonden

Om zulk een nieuwe lere alom te gaan verkonden?

Daar op Johannes dit hen sfraks ten antwoord gaf;

Ik ben de Christus niet, dat were ik van my af,

Noch die Elias, de Tisbiter, die zou komen,

Gelyk uw zenders daar van beuzelachtig dromen,

Dat hy van boven eerst op aarde komen moet

Aleer'er iemant hier den waren Schilo groet.

Noch die Profeet, die God de Heer eens zou verwekken DEUT. 18:

Uit uwe broedren. maar laat dit tot naricht strekken, 18.

Gy Fariseën! die naar myne zending vraagt,

Dat ik die Stemme ben, daar van de Schrift gewaagt

Door Jesäias, die zou roepen in die tyden,

Als God Jerusaleem quam troosten en verblyden,

En hy haar toeriep; zie de dag is nu vervult,

Dat gy een einde van uw' stryd ervaren zult;

Wyl de ongerechtigheid in 't kort verzoent zal wezen.

Die stem verkondigt u (gelyk ik lang voordezen

U duidlyk heb verklaart) dat gy een weg bereid

In deze wildernis voor God, wiens heerlykheid

Alhier verschynen zal; zo maakt de baan dan effen,

(Indien gy dit begrypt, en myne woorden treffen)

Bekeert en reinigt u van zonden, en doet boet,

En treed Mesias in 't gelove te gemoet.

Wel aan dan, mannen! gaat met deze boodschap henen,

En zegt uw meesters, dat de dag reeds is verschenen

Van zyne komste; en hy in enen korten tyd

Tot dat hoogwaardig ampt zal worden ingewyd.

Gelyk de gulde zon de mindre hemellichten

Allengs verdooft, en doet voor hare stralen zwichten,

JES. 40:
1-4.

*Aanmer-
king.*

Wan-

Wanneer ze 's morgens 't hoofd uit deze kimmen steekt,
 Of door de wolken met een blozend aanschyn breekt,
 Om, als een bruidegom, die in zyn pronkgewaden
 Te voorfchyn komt, haar' loop, langs onnavolgbre paden,
 Met enen snellen ren kloekmoedig aan te gaan,
 Tot dat ze 's avonds daalt op 't eind van hare baan:
 Zo most Johannes star by trappen ook verdwynen,
 Zo haast Mesias Zon met kracht begon te fchynen,
 En 't licht te fpreiden daar zyn zeer getrouwe knecht,
 Door zyne lere en doop, het voetspoor had gelegd.

*Jefus komt
 mede aan
 de For-
 daan, en
 word van
 Johannes,
 na ene re-
 denwifse-
 ling, ge-
 doopt.*

Terwyl die afgezant zich bezig hield met dopen,
 En gansch Judea tot zyn onderwys quam lopen,
 Verscheen ook Jefus zelf van Nazaret aldaar,
 Zo wel als al de rest der aangekome fchaar,
 En vorderde van hem om meê gedoopt te worden;
 Wyl al de delen van zyn ampt hem hier toe porden.
 Want fchoon hy heilig was, en niet de minfte fmet
 Zyn ziel noch lichaam had bezoedelt, naar de wet,
 Zo wilde hy nochtans al deze plechtigheden
 Vervullen; en aldus in die gemeenfchap treden
 Daar aan hy werkelyk, als leidsman en het hoofd,
 De kracht most geven, als hy zelve had beloofd.
 Zo haast Johannes zag dien Meester nader komen,
 En nederdalen in die bygelege ftromen,
 En hoorde, dat hy ook van hem den doop verzocht,
 Weêrftond hy dezen eifch; (met reden, zo hem docht)
 Want zeyd' hy, hoe, myn Heer! zoud ik u durven wafchen?
 Voorwaar het zou uw' knecht en dienaar beter pafen,
 Dat hy den doop ontving van uwe zuivre hand,
 Hem tot een blyk van gunft, en fterkend onderpand.
 Doch Jefus niet voldaan met deze weigeringen,
 En altyd zeer gereed, om zyne lerelingen
 Te recht te brengen; en gezet op zynen plicht,
 En 't geen hem nodig was, fprak dus tot zyn bericht;

Laat

Laat af van weigeren! en weet daar by de reden,
 Die my verbinden, ook tot deze plechtigheden,
 En u tot deze daad; want het betaamt ons beid'
 Dat wy eerbiedigen aan die gerechtigheid,
 Die God heeft ingestelt, en allen voorgeschreven,
 Naar zyne willekeure; om langs dien weg het leven
 Te brengen aan den dag; gelyk het was beloofd,
 Dat ik voldoen zou 't gene ik nimmer heb gerooft.
 Toen liet de Doper af, en volgde zyn bevelen,
 Om onzen Heiland zelf dat teken meê te delen,
 't Welk den gelovigen een zichtbaar zegel strekt
 Van zyne reiniging; en zyne liefde wekt,
 Om onder die banier voor Christus zaak te stryden,
 En wederwaardigheên om zynen naam te lyden;
 Wyl hy dit zelf in zyn persoon geheiligt heeft,
 En daar door moed en kracht aan zyne leden geeft.

Zo haast die dompeling een einde had genomen,
 En Jesus wederom te lande was gekomen,
 Bad hy, dat God een blyk van zyne gunst gebood;
 Gelyk die straks daar op de hemelen ontsloot,
 En deed uit 't kabinet van zyne hoge zalen
 Den Geest, o wonderstuk! op zynen hoofde dalen,
 Als of 't een duive waar', die op zyn vlerken dreef,
 En, nederstrykend, daar op zichtbaar hangen bleef.
 Waar by een luidbre stem zich liet van boven horen,
 Die riep; deze is myn Zoon, dien ik heb uitverkoren,
 Myn welgeliefde, op wien alans myn Geest beruft;
 Voor de eeuwen zelve myn vermaak en hoogste lust.

O heuchelyke stem! verrukkende vertoning!
 Die God hier klinken doet, en zend uit zyne woning;
 Opdat het blyke, dat zyn eens gesproke woord
 De waarheid was, gelyk het dus wierd aangehoort:
 Ziet daar myn' trouwē knecht (een naam den Zoon ook eige)
 Myn' uitverkoren zelf, tot wien alleen ik neige

*Jesus ge-
 doopt zyn-
 de, daalt
 de H. Geest
 van den
 hemel; en
 word'er een
 stem van
 boven ge-
 hoort.*

SPREUK.
 8. 30.

*Aanmer-
 king.*

JES. 42:
 1, 2, 3.

Met myne ziele; dien ik ondersteun met kracht,
 Opdat myn werk door hem kloekmoedig word' volbragt.
 Ik heb hem mynen Geest van boven toegezonden.
 (Want hy was op het nauwst aan mynen dienst verbonden)
 Het recht der heidnen tot myn Ryk, hen toegezegd,
 Zal hy eens brengen aan het licht, dat nu noch legt
 Verborgten, en in myn geheimkas opgesloten;
 Hy zal ze stellen by zyne oude gunstgenoten;
 En Jafet wonen doen by zynen broeder Sem;
 Opdat zy luisteren naar ene herders stem.
 Doch hy zal geen gerucht op uwe straten maken,
 Noch quetzen uw gehoor door trotze zamen spraken,
 Veel min uwe ogen, door een uiterlyke pracht;
 Dewyl men die vergeefs van zulk een' knecht verwacht;
 Die nederig en stil myn zaken zal volvoeren,
 En gene steden door zyn handeling beroeren.
 Hy zal 't gekrookte riet, dat zwak en teder staat,
 Niet voort verbreken, schoon van anderen versmaad;
 Noch bluschen 't wickje, dat alleen maar schynt te roken,
 En weinig licht vertoont, als flauw en pas ontloken;
 Maar waarheid spreken, en het recht van dat geslacht,
 Het blinde heidendom, door zyne grote kracht,
 Te voorschyn brengen, en voor ieders oog doen komen.
 Ook zal hy niet ter fluk eens worden weggenomen,
 Noch gansch verbroken zyn, voor dat door zyne hand
 't Gekreukte recht weêr zy herstelt in zynen stand.
 Naar welk gerucht en lere alreeds de vergelegen
 En woeste volkeren, als naar een zoeten regen,
 Te wachten leggen; zelf d'eilanden aan de zee,
 Opdat die tyding hen gebragt worde op de reê.
 Wien moet die godspraak niet door 't ore in 't harte boren,
 Die aangekondigt word zo lang een tyd te voren?
 En wie staat niet verbaast, dat een ontaarde Jood
 Zich durft verftouten, dit, te onzinnig en te snood,

Een

Een ganfch verkeerden zin en uitleg aan te vryven,
 Zodat hun meesters zelf dit fnood beftaan bekyven,
 En ftaande houden, dat, uit een verborgen laft,
 Dit enkel op den Vorft Mesfias heeft gepaft.

De Christus, zynde nu in zynen dienft gehuldigt,
 En zyne krachten door den Geest vermenigvuldigt,
 Wierd van den zelve naar een woefstny geleid,
 Om 't eerfte proefftuk van zyn' moed en dapperheid
 Te tonen, en aldaar zich in den ftryd te geven
 Met dien verzoeker, die het eerfte Paar deed sneven;
 Waar over onze Vorft haast zegepralen zal,
 En worden toegejuicht, met vrolyker gefchal,
 Dan David wierd begroet, toen hy, by Saüls tyden,
 Met enen Filiftyn voor Ifraël ging ftryden,
 En dezen Goliat met enen flingersteen
 Ter aarde velde, en dus verlotte 't algemeen.

De duivel vond hem dan, ganfch eenzaam en verlaten
 Van menschelyke hulpe, (als of hem dit zou baten)
 Alwaar hy had gevaft wel veertig dagen lang,
 Vrywillig in dit ftuk, en buiten allen dwang;
 Door eige kracht gesterkt. en niet als een Elias,
 Of Mofes voor dien tyd, twee vrienden van Mesfias,
 Die en op Sinai, en Horeb, wydvermaart,
 Ook zo lang zonder spyze in 't leven zyn bewaart.
 Als nu de hongersnood den Heiland aan quam tasten,
 En deze vyand zyn party dacht, na dit vafsten,
 Te ftrikken, fprak hy dus; indien gy voor Gods Zoon
 Te houden zyt, gelyk men voorgeeft, zo betoon
 De waarheid van dit ftuk; laat hy zyn magt u lenen,
 En maak eens, met een woord, dat deze harde ftenen
 In brood veranderen, en gy den honger ftilt,
 Terwyl'er weinig spys te vinden is in 't wild.

Waar op de Christus hem dit antwoord heeft gegeven;
 Daar ftaat gefchreven, dat geen mensch alleen zal leven

*En, van den
 Geest in de
 woefstny
 geleid, door
 den duivel
 verzocht;
 en weer
 verlaten.*

1. SAM.
 18: 7.

EXOD. 34:
 28.
 1. KON.
 19: 8.

DEUT.
 8: 3.

By brood of andre kost; maar wel by 't magtig woord,
 Dat uit Jehovahs mond goedgunstig word gehoord.
 Als of hy zeggen wilde, indien ik dat bestonde,
 En schiep dit brood uit steen, en bood het mynen monde,
 Wat zou dat baten, zo de Heer geen' zegen gaf,
 En daar aan weigerde zyn voedzel, kracht en staf?
 Toen zweeg de Satan: doch hervatte zyne lagen,
 En voerde hem (in schyn als had hy iets te vragen
 't Welk van gewigte was) naar die vermaarde Stad,
 Jerufalem, en bragt hem op de tinne of 't plat
 Des Tempels, daar hy zeid'; zo gy Gods Zoon wilt wezen,
 Zo werp u hier van af! gy hebt doch niet te vrezen;
 Want in dat boek staat ook, dat hy zyne Englen zal
 Gebieden, dat die u, tot schutting van den val,
 Bewaren zullen, en op hunne handen vangen,
 Opdat gy aan geen steen den voet in uwe gangen
 Zoud stoten. als of hy hier meê te kennen gaf,
 Indien gy zo bestaat, ei lieve! kom, verschaf
 Aan ons de proeve, opdat w'u voor dien Zoon begroeten;
 Want gy kond nergens een bequamer plaats ontmoeten,
 Dan hier ter stede, daar gansch Israël vergaart;
 Welaan dan, maak u zelf door zulk een val vermaart.
 Maar Jesus, veel te kloek, en beter onderwezen,
 Sprak anderwerf, daar staat in onze wet te lezen,
 Gy zult in genen tyd Jehova, uwen God,
 Verzoeken, maar wel slipt u houden aan 't gebod.
 Voorwaar 't betaamt geen mensch moedwillig zich te geven
 In groot gevaar, om dus te wagen lyf en leven;
 Als of de Godheid zelve, o reukeloze waan!
 Op onzen wenk alleen gereed zou moeten staan?
 O neen! hy heeft daarom aan ons zyn woord en wetten
 Gegeven, om een perk aan ons bedryf te zetten,
 Waar naar een sterveling moet reglen zyn gedrag:
 Wyl niemant Gods besluit hier ooit beproeven mag.

- s. 91;
 11, 12.

DEUT.
 6: 16.

De duivel wel verstormt, doch hier meê niet te vreden,
 Zal enen derden pyl aan dezen Vorst besteden,
 En wagen noch een kans, of hem die lukken kon,
 En hy den Heiland door dit voorstel overwon.
 Hy voerd' hem dan (het zy tot hogere eerbehaling,
 't Zy hem de Christus volgd' tot groter zegepraling)
 Op 't allerhoogst gebergt', dat daar om henen lag,
 Van waar men verre heen in andre landen zag;
 Die hy hem aanwees, als zo vele Koninkryken,
 En dezer heerlykheên beschreef, met al de blyken
 Van luister, die men daar en rondsom henen vond,
 Als waren ze in zyn magt. toen sprak die leugemond;
 Al wat ik u daar tone, en legge voor uwe ogen,
 Zal ik u geven, zo gy hier door word bewogen,
 Om, nedervallend', my te aanbidden, als uw' Heer.
 (Een grote loon, quanswys, voor zo gering ene eer)
 Daar op de Christus (zo het schynt, in toorn ontfeken,
 Om 't voorstel, dat hy deed) hem affloeg, met een teken
 Van verontwaardiging, en zaid'; ga henen voort,
 Gy tegenstander! of hebt gy niet wel gehoord
 Wat God zeer scherpelyk geboden heeft aan allen?
 Gy zult my, als uw' Heer, alleen te voete vallen,
 En zweren by myn' naam; wyl ik alleen die ben,
 En niemant nevens my die eere waardig ken.
 Toen liet die booswicht af, onmagtig iets te winnen
 Noch op de ziele, noch op de uiterlyke zinnen
 Van dezen weêrparty, die door genê ydelheid,
 Noch zondelyk bedryf verlokt wierd noch verleid.
 En daar meê was de stryd ten einde voor die dagen;
 Waar van die boze geest niet anders weg zou dragen,
 Dan dat hy stout genoeg geweest was, om dien Held
 Het hoofd te bieden in het dorre en woeste veld,
 (Dien tweden Adam, met veel recht daar by geleken)
 Waar heen hy op 't geley des Geestes was geweken,

DEUT.
10: 20.

Opdat hy zich bereide en schikte tot zyn werk,
 Dat nu voor handen was, om welgemoed en sterk
 Naar zynen zuivren geest, door vasten en gebeden,
 Dit ruime worstelperk heldhaftig in te treden,
 Daar toe zyn plicht hem riep; want dus was hy gewoon,
 Hy de Allerhoogste, maar nochtans des menschen Zoon,
 Zich t'elkens met zyn' God in mondgesprek te geven,
 Waar in hy dikwils is den ganschen nacht gebleven,
 Opdat hy zynen last ontving, en net volbragt,
 Naar 't voorschrift, en den eisch der meêgedeelde kracht.

*Na deze
 verzoeking,
 word Je-
 sus van de
 Engelen
 gediend.*

*I. KON,
 19: 5.*

Hier op zag Jesus straks vele Engelen nederdalen,
 Om hem te dienen, en te helpen zegepralen,
 Met zyn verdiende kroon, en groene lauwerkrans,
 Nu door hen meêgebracht uit d'opperhemeltrans,
 Om die op 't heilig hoofd van onzen Heer te stellen,
 Die in vervolg van tyd dien vyand eens zou vellen,
 En morselen den kop. Doch waar in meer bestond
 De boodschap dezer schaar, die God van boven zond;
 Of die den Heiland bragt iets dat hy eten zoude,
 Opdat hy na dien sryd door 't vasten niet verfloude,
 (Gelyk Elias dit, niet verre hier van daan,
 Gebeurt is, toen hy van Barseba was gegaan
 Naar Judaas woesteny, en zich te slapen leide
 By den jeneverboom, die zyne kroon uitbreide,
 En hem belommerd' voor de stralen van de zon,
 Opdat hy, afgemat, te beter rusten kon:
 Wanneer een Engel hem quam uit den slaap opwekken,
 En aan zyn hoofdenend voor hem de tafel dekken
 Met brood en water, opdat hy ook daar van nam,
 En dus zyn moed en kracht in 't lichaam weder quam)
 Hier van vermeld de Geest ons niets; dies wy beruften
 By 't gene hy verhaalt, en ons alleen verlusten,
 Als vorens is gezegt, in die bespiegeling,
 Die ons gering vernuft uit dit verhaal ontving.

Zo most ook onze Borg in zynen tyd beproeven
 Wat die verzoeking was, die 't menschdom tot dien droeven
 En jammerlyken val in Edens lufthof had

*Aanmer-
king.*

Vervoert, en 't eerste Paar met zonden vuil beklad,
 En daar door neêrgeploft in 't diepste der elenden;
 Tot wier verlossing hem de Vader wilde zenden,
 Om dien verzoeker eens te leggen aan den band.
 Gelyk ons dit ook toont en leert aan de andre kant,
 Hoe zich een kind van God, verzocht in zyne dagen,
 En aangevochten door verleidingen en plagen,
 Te houden hebbe aan 't woord en Gods geschreve wet,
 Aan hem op aarde tot zyn regelmaat gezet:
 Om nimmer van dat spoor lichtvaardig af te wyken;
 Wanneer hy zelve, als een verwinnaar, zal gaan stryken
 Met deze krone, die aan 't end der loopbaan hangt,
 En hy uit 's Heilands hand met vrolykheid ontfangt.

Toen keerde Jesus weêr naar Galileën henen,
 Daar hy Johannes is ten twedemaal verschenen,
 Die, hem daar ziende, sprak; ziet daar! Gods heilig Lam,
 Van wien ik heb gezegt, aler hy tot my quam,
 Daar zal een ander man na my tot Isrel komen,
 Die eerder was dan ik, (in enen zin genomen,
 Dien niemant toen verftond) en die geworden is
 Voor my; van eeuwigheid gezalft; dien ik gewis
 Niet had gekent, dat hy die zelve zoude wezen
 Dien ik gedoopt heb, van Jehova uitgelezen
 Tot zulk een groten werk, had God my niet verklaart,
 Dat ik om zynent wil myn ampt heb aangevaart;
 Om dit zyn oude volk door mynen doop te leren,
 Zich, door oprecht berouw, van zonden te bekeren,
 Tot hem, op wien ik zag beruften zynen Geest,
 Na dat hy door myn' dienst is ingewyd geweest;
 Dien Geest, die als een duif bleef op zyn wicken zweven,
 En rusten op zyn hoofd; om my een blyk te geven

*Jesus keert
weder tot
Johannes,
die hem
belyd.*

JOH. 1:
29-34*

Dat

Dat hy die zelve was van wien de Schrift gewaagt,
 En die in volle kracht den naam van Zone draagt.
 Deze is 't, die u (het welk niet zeer lange aan zal lopen)
 Met zynen Heiligen Geest, als met een vyer, zal dopen,
 En zetten daar mede al zyn knechten in den brand;
 En die weêr, op hun beurt, dit Palestynsche land:
 Van waar de vlam zo wyd en krachtig door zal breken,
 Dat zy der heidnen oord' en steden aan zal steken;
 Vervullende alles met den gloed van zyne leer,
 En met de liefde tot dien Allerhoogsten Heer.

*Aanmer-
king.*

JOH. 1:
1 - 14.

Hier, dunkt my, hore ik noch den zelve Leeraar zeggen,
 En tot een' vasten grond van zyn bediening leggen;
 Gelooft my, mannen, 't gene ik aan u vergewis',
 Dat hy, die Zoon, het Woord van God den Vader is.
 Dat eeuwig was, en voor 't begin van alle dingen,
 By God, ja zelve God; waar door de hemelkringen,
 En alles wat men ziet en niet ziet is gemaakt,
 En zonder 't welk'er niets is tot bestaan geraakt.
 In dezen was alleen het leven in zyn bronne,
 En 't licht, (veel groter dan in 't lichaam dezer zonne)
 Dat in de duisterheid van deze wereld licht;
 Hoewel die 't niet ontfangt met haar verblind gezigt.
 Dit is dat zelve Woord, dat 't vleesch heeft aangenomen,
 En onder ons, als mensch, ter huisveste is gekomen;
 Wiens heerlykheid ik zelve aanschouwt heb met myn oog,
 Wanneer, zeg ik, de Geest zo zichtbaar van om hoog
 Op hem is afgedaalt. een heerlykheid, te voren
 Aan niemant ooit gebeurt, dan dezen eengeboren
 En eigen Zoon van God; van wien een volheid straalt
 Van waarheid en genâ, die op ons nederdaalt,
 Om van dit alles ook getuigenis te geven,
 En door der zelve kracht in dat geloof te leven,
 Waar door men zelf een zoon kan worden van dien God;
 Als zyner kindren erve, en hoogste deel en lot.

Des andren daags, wanneer Johannes deze dingen
 Verhaalt had (zo ons dunkt) aan zyne lereelingen,
 En Jefus, wandelende, ook derwaarts aan quam gaan,
 Zeid' hy ten andremaal; daar komt het Lam weêr aan!
 Als of hy zeggen wild', daar ziet gy hem verfchynen,
 Die, als het lichaam, al de fchaduwen verdwynen
 En henen varen doet; maar zelve als 't ware lam
 Geflagt zal worden, en geoffert aan de vlam
 Van zuivre liefde; om nu dat Paafchlam zelf te wezen;
 Door de andere afgebeeld; gelyk'er ook na dezen
 Geen volgen mogen; want alwaar het lichaam is
 Behoeft men gene fchets noch flauwe beeltenis.

*Johannes
 tweede be-
 lydenis.
 JOH. 1:
 35-43.*

Als twee difciplen dit uit hunnen leeraar hoorden,
 En zy des Heilands gang opmerkten en nafpoorden;
 Zag Jefus om, ftond ftill, en fprak die volgers aan,
 Hen vragende; waar heen, of waar komt gy van daan,
 Wien zoekt gy, mannen? daar zy op ten antwoord zeiden,
 De redenen, die ons, o Rabbi! herwaarts leiden,
 Zyn, om te weten waar zo groot een Meefter woont,
 Of waar gy u onthoud. daar op hen Jefus toond'
 Een vriendelyk gelaat, en fprak; komt, ziet myn woning.
 Dat zy bewilligden, en, zonder veel verfchoning,
 Vertoefden daar by hem tot aan den avondftond,
 (Of wel den ganschen nacht) en hoorden uit zyn' mond
 Veel fchone lefen; zodat een van hen, Andreas,
 Aan zynen broeder, die niet wyd van deze fteê was,
 Zelf in den morgenftond, zo 't fchynt, van dezen dag,
 Dewyl hem deze zaak zo na aan 't harte lag,
 De tyding bragt, en zeid'; wy hebben hem gevonden,
 O Simon! en ook zelf met onzer beider monden
 Gefproken, die gewis de Chrifthus wezen moet;
 Ei kom, en volg my doch! opdat g' hem ook begroet.
 Die aanftonds was gereed, door yver aangedreven,
 Gelyk hem die tot aan het einde is by gebleven,

*Jefus ont-
 moeting;
 en de roe-
 ping van
 vyf difci-
 pelen.*

En hy in zynen tyd daar van de blyken gaf;
 Hoewel in een voornaam geval te blode en laf.
 Zo haast had Jefus niet het oge op hem geflagen,
 Of hy fprak dadelyk en zonder iets te vragen,
 Als had hy hem gekent; gy Simon, Jona zoon,
 (Opdat ik allereest aan u myn werk betoon')
 Gy zult geen Simon, maar na dezen Cefas heten:
 Waar van hy hem hier na de rede zal doen weten.
 Ziet daar! een vaste proef van zyne alwetenheid,
 Die ons voor 't allereerst hier word ten toon gefpreid.

*Gefprek met
 Filippus en
 Natanaël.*

Als Jefus daags daar aan ter optogt was genegen;
 En by Betsaida, in Galileen gelegen,
 Filippus vond, zaid' hy; kom, volg my achter aan!
 Die zulks, op zyn bevel ftraks vaardig, heeft gedaan.
 Gelyk ook deze zich zeer fpoedig ging begeven
 Naar zyn' bekenden vriend Natanaël, ook even
 Verwondert als de reft, wanneer hy hoorde, dat
 Men hem vertellen quam, dat hy gevonden had
 Den genen, van wiens komft Gods heilige Profeten
 En Mofes, door zyn' Geest zo lang voorheen bezeten,
 Gewagen; dat dit was die Jefus, Jofefs zoon,
 Die zich te Nazret had onthouden metter woon.
 Waar op Natanaël, geraakt door deze boodfchap,
 Hem antwoord'; hoe kan 't zyn, Filippus! zal 't genootfchap
 Van Nazaret, die flechte en onvermaarde plaats,
 Iets goeds uitleveren? o onbedreve maats!
 Dat is het landfchap niet, daar henen de Profeten
 Ons wyzen, om van daar Mesias (dien wy weten
 Uit Betlehem te zyn) te wachten; denkt dat niet.
 Maar deze wel gevat op 't fluk, fprak; komt, en ziet!
 Hy door dit hartig woord ook enigzins bewogen,
 Rees op, en trok op weg, om door zyne eigen ogen
 Te zien, en niet flechts los een ongegronde kout
 Geloof te geven, daar de fchare meeft op bouwt.

Zo haast hem Jesus zag, liet hy aldus zich horen;
 Ziet daar! een Isreliet, uit velen uitgekoren,
 In welken geen bedrog noch valsheid zich vertoont:
 Als in wiens hart de vrees des Allerhoogsten woond'.
 Natanaël daar op; hoe kent gy my, heeft iemant
 U myn bestaan gezegt, hoe is dit? immers niemant,
 Zo ik vermoeden mag. doch 't antwoord hier op was,
 Eer u Filippus riep, zag ik u op dat pas,
 Wanneer gy u onthield by uwe vygebomen:
 (Als waar' hy langs dien weg naar deze plaats gekomen)
 Die gy met 't snoeimes hebt van 't quade hout ontlast;
 Gelyk dit overal den goeden landman past.
 Toen sprak die vrome ziel, van blydschap als verwonnen,
 O Rabbi! wie zoude u noch langer wraken konnen?
 Gy zyt de Zoon van God, die alles weet en ziet,
 De Koning Israëls; ik volge op uw gebied.
 Hier op sprak Jesus, ten besluite, deze rede;
 Omdat ik u, myn vriend! die opening daar dede,
 Dat ik u had gezien, terwyle gy daar zat,
 En by den vygeboom uw bezigheden had;
 Daarom hebt gy gelooft. dit 's 't minste myner werken:
 Want gy zult, by vervolg, vry groter dingen merken.
 Ja, 'k zegge u, op myn trouw, dat gy van nu af aan
 Het hemelsche paleis zult zien geopent staan,
 En de Engelen van God opklimmen en weêr dalen
 Van zynen troon, gesticht in die zyne opperzalen,
 Op my, dien gy hier ziet als enes menschen Zoon;
 Maar die nochtans omhoog by mynen Vader woon.
 Dit droomde Jacob eens toen hy zich ging begeven
 Naar Paddan Aran, door de liefde voortgedreven,
 Om Rachel zyne nicht te halen tot zyn vrou,
 Die Laban, Jacobs oom, hem willig geven zou;
 Doch most, eer hy ze kreeg, wel tweemaal zeven jaren
 Hem dienen, schoon die hem als zo veel dagen waren.

*Zyn ant-
woord.*

*Aanmer-
king.
GEN. 28:
12.*

't Gebeurde dan wanneer hy daar ter ruste lag,
 Dat hy in zynen slaap een langen ladder zag,
 Daar op een Engelschaar eerst opklom en weêr daalde,
 En dat Jehova zelf daar op stond, en herhaalde
 Den groten zegen aan zyn Vadren toegezegd,
 En tot een grondslag van Mesias komt gelegd,
 En 't heil, dat Jesus nu op aarde zal verkonden,
 En laten prediken uit duizend duizend monden,
 Zo als 't ook door de stem der Englen wierd vermeld
 Aan 't herderdom, des nachts in 't Betlehemsche veld.

Zelfspraak.

Waar vind ik my vervoert? waar ben ik op gestegen?
 Hoe draait my 't hoofd? ik durf my nauwlyks hier bewegen.
 Myn leden zidderen; de pen ontvalt myn hand;
 En de ogen schemeren; het hapert aan 't verstand.
 Wat mag ik, vreemdeling in 't Woord, my onderwinden?
 Zal ik op deze steilte 't rechte voetspoor vinden,
 Door zo veel kundigen met moeite en zorg gezocht,
 En ook gevonden; maer niet zonder achterdocht,
 Of zy niet hier of daar eens hadden misgeslagen
 Den naasten koers, als zy zo vele wegen zagen,
 Die hen verbysterden, en bragten in een hof
 Der dolinge, eer hun oog het rechte doelwit trof?
 Wat uitkomst wil hier zyn? 'k ben op den gang getreden,
 Te rug te keren, lyd noch zucht, noch plicht, noch reden.
 Het oirbaarst zal dan zyn voorzigtig voort te gaan,
 Veel beter dan verzuft alhier te blyven staan:
 En daar een driesprong legt zorgvuldig te onderzoeken,
 In onze heilige en gewisste kaarteboeken,
 Welk spoor ik houden moet: of ik 't geluk eens had,
 Op zulk een ruimen veld te vinden 't rechte pad,
 Om over 't steil gebergte aldaar ter steê te raken,
 Alwaar ik 't zoet genot van myne reis zal smaken;
 Vooral indien het licht van dezen by my blyft,
 Wiens leven deze hand al bevende beschryft.

Ziet

Ziet daar den Heiland, met vyf zyner Zendelingen,
 Die op den derden dag daar aan naar Kana gingen,
 Een vlek in Galileen, en wel in Afars lot,
 Om hier ter plaats voor 't eerst te tonen, wat zyn God
 Al wonderen door hem, zyn' eigen Zoon, zou werken,
 Om deze, en anderen in hun geloof te sterken;
 Terwyl aldaar een feest, of bruiloft, was bereid,
 En hy zyn volgers mede aldaar ter maaltyd leid'.
 Hier was Maria ook van Nazaret verschenen,
 En, om de vreugd te zien, en haren Zoon met enen;
 Dien zy nu, mogelyk, een wyle had gemist,
 En van wiens komste men in deze landstreek wist.
 Als nu het bruiloftsmaal was vrolyk aangevangen,
 En ieder naar den wyn vast omkeek met verlangen,
 Voorzag men lichtelyk (om 't groter aantal van
 Dit nieuw gezelschap, zo als dat gebeuren kan)
 't Gebrek aan dezen drank; de voorraad wierd haast ledig.
 Daar op de Moeder sprak tot haren Zoon, zeer zedig;
 Hier is niet wyn genoeg, myn kind! hoe komt m'er aan?
 Waar op haar Jesus gaf bescheiden te verstaan;
 Dat zy niet haasten zou, maar zynen tyd afwachten.
 Als of hy zeide, o Vrouwe! onnodige gedachten
 Bekommeren uw' geest; waar spreekt gy my om aan?
 Beruft u doch, en wilt u van die zorge ontslaan.
 Of is myn uur noch niet gekomen, om te weten
 Wat my te doen zal staan? Daar op zy, neêr gezeten,
 Haar wel te vrede hielde, en gaf den dienaars last,
 Dat hy van hen op 't woord zou worden opgepast.
 Men vond hier in 't vertrek, alwaar de gasten zaten,
 Of dichte daar ontrent, zes stene watervaten,
 Ter wasfchinge gefchikt (gelyk Gods oude wet
 Des lichaams reiniging zeer scherp had ingezet)
 Die Jesus hen gebod met water vol te gieten;
 Zodat de boorden daar van zouden overvlieten.

JESUS eerste wonderwerk, verricht op de bruiloft te Kana in Galileen.
 JOH. 2:
 1-11.

Gelyk zy deden, en die vulden altemaal
 In 't oog van 't meeste volk, vergadert in die zaal.
 Toen zeid de Heiland, schept, of tapt nu in uw kruiken,
 (Zo als men op dien tyd gewoon was te gebruiken)
 En brengt ze hem, dien gy daar ziet aan 't bovenend
 Der tafel zitten, dien men tans voor huiswaard kent.
 Dat ook geschied'. doch deze, onkundig dezer zaken,
 Als buiten hem verricht, begon den wyn te smaken,
 En proevende onderscheid, sprak hy aldus op 't lest;
 Hoe is dat, bruidegom, dat gy ons nu de best'
 En zwaarste wynen geeft? dit pleeg zo niet te wezen,
 Een ander zoude altyd voor af den meest geprezen,
 Of wel den sterksten wyn, voortbrengen, om de spys
 Te doen verteeren; want dit was der vaders wys.
 Doch gy hebt, zo my dunkt, het anders willen schikken,
 En ons op 't laatste door den besten drank verquikken:
 Voorwaar ik pryze uw keur. Ziet daar, een wonderdaad,
 Die alle twyfeling, en konst te bove gaat!
 Want wie heeft ooit gehoord, dat iemand een der stoffen,
 Hoofdstoffen hier op aard', heeft met zyn stem getroffen,
 Zodat haar wezen zelf verwisfelt wierd op 't woord,
 Ten zy des Scheppers magt dit zelve bragt hervoort?
 Zo dede Moses in Egipten al de stromen
 Veranderen in bloed; en vorschen daar uit komen;
 En andre plagen meer, die God aan Faro zond:
 Hoewel op 't roeren van zyns dienaars staf en mond.
 Zo mede Elias, (toen hy was gelaft te wyken
 Naar Zarfat) die de fles met oly kon verryken,
 Opdat zyn huiswaardin daar geen gebrek aan leed.
 Gelyk Elifa mede ontrent het water deed,
 Dat hy te Jericho met zout wist zoet te maken.
 Al zaam verborgentheên en onbezefbre zaken,
 Die nooit dan op Gods wenk, en door zyn algebied
 Van enig sterfeling op aarde zyn geschied.

EXOD. 7:
20.

I. KON.
17: 14.

2. KON. 2:
21.

Maar

Maar zo veel hoger flygt alhier dit grote wonder,
 (Behalven het geheim, dat zich gewis hier onder
 Verschuilt) dat Jesus werkt door eige magt en kracht,
 En 't woord, waar door hy 't al uit niet in wezen bragt,
 Waarom hy hier ter stede, alwaar hy heeft begonnen,
 En overal, daar wy zyn treden volgen kunnen,
 Ook zyne heerlykheid den menschen openbaart,
 Die onaffcheidlyk met zyns Vaders was gepaart.

*Aanmer-
king.*

Aldus wierd dit toneel in Kana 't eerst ontsloten,
 En niet in Nazaret, by Jesus steêgenoten,
 Alwaar hy reeds zo lang in stilheid had verkeert;
 En, buiten twyfel, in hun Synagoog geleert.
 Doch met hoe weinig vrucht zal by 't vervolg wel blyken:
 Dewyl hy zelve wierd verplicht van daar te wyken,
 En zich te redden uit de wrevelige hand
 Van dit zyn volk, ontbloot van godvrucht en verstand.
 Maar was 't geoorloft hier een weinig uit te weiden,
 En zynen gragen geest door deze zaal te leiden,
 Waar in dit nieuwe paar zo minzaam was getrouwt,
 En tot hun groot geluk, met Jesus bruiloft houd.
 Men zou de liefde zien op haren gulden zetel;
 Doch niet verzelt van 't wicht, dat zondig en vermetel
 In 's menschen harte, zo men droomt, een vyer ontsteekt;
 Maar die een' reinen brand in 't innigst voed en queekt.
 Want 't is Gods eige Zoon, met zyn geachte Moeder,
 Die hy, nu weduwe, verzelt als man en hoeder;
 En zyn discipeldom, reeds in 't geloof gesterkt,
 Die hier den disch vereert, en deze wondren werkt.
 Maar wie met Jesus heeft gelovig aangezeten,
 En aan zyn tafel 't brood der Engelen gegeten,
 En daar gedronken van dien nieuw geparften wyn,
 Wat kan er voor een ziel op aarde zoeter zyn!
 Doch ik laat af dit stuk meer vinding by te zetten;
 Veel min te buigen naar vele uitgedachte wetten,

Waar

Waar in het dartle brein vaak ruime speling vind,
 En alles daar naar parft; 't welk dikwils achting wint.
 Voor my, 'k beruſte hier, verruſt en opgetogen,
 En, door dit liefdevyer tot wedermin bewogen,
 Zo barft my deze zucht en wensch ten boezem uit;
 Kom, Jefus, voer my ook ter tafel uwer Bruid!
 Daar gy u zelve als dat hemels Man wilt geven,
 En uwen wyn, gefchept uit die fontein van 't leven;
 Daar mede gy uw volk verzaad, en dronken maakt,
 En daar uw liefdaltaar voor eeuwig ſtaat en blaakt.

*Jefus ver-
 reift van
 daar naar
 Kaper-
 naum.
 JOH. 2:
 12.*

Nadat het zevental der Joodsche bruiloftsdagen
 Geëindigt was, en al de gaffen ommezagen,
 Waar henen Jefus nu zou richten zynen gang;
 Opdat de nagebuur ook zyn bezoek ontfang':
 Verreide hy van hier, en zyne Moeder mede,
 Met zyne broeders, (die te zamen daar ter ſtede
 Gekomen waren, en genodigt tot dit feeft)
 Waar by ook 't vyftal der discipelen is geweest,
 En quam met deze tot Kapernaum, gelegen
 Aan 't oever van de zee; doch echter niet genegen
 Daar lang te toeven; want het Paafchfeeft was naby,
 't Welk Jefus vieren wilde; en dus het jaargety
 Niet toeliet, dat hy hier zich ditmaal op zou houden,
 Opdat zyn vrienden toen meer wonderen aanschouwden;
 Die hy in overvloed zal tonen naderhand,
 Als hy komt wonen aan dit Galileſche ſtrand.

HET EERSTE PAASCHFEEST,

DOOR

JESUS CHRISTUS

NA ZYNE INWYDING TE JERUSALEM

MET ZYNE DISCIPELEN GEVIERT.

III. HOOFDSTUK.

De Christus, nu ruim dertig jaren oud,
En tot zyn ampt gerechtig, naar de wetten,
Die 't Priesterschap het nette jaartal zetten,
Reist benen naar Jerusaleem; en houd
Het Paaschenfeest; maar reinigt eerst den grond
Des Tempels van 't gespuis; daar hy de reden
Van geeft; en om veel grote wonderheden
Geloofst werd; doch zich hier niet veilig vond.
Dus trekt hy naar Judea, daar hy leert,
En doopt; waar op Johannes verdre leven,
Ook 's Heilands dienst omstandig word beschreven,
Tot dat hy weêr naar Galileën keert.

Nu was de tydftip daar, vier eeuwen reeds verleden, INLEI-
DING.
(Gelyk het alles was beperkt in de eeuwigheden)
Met zo veel nadruk aangekondigt door den mond
Van Maleächi, als den laatsten, dien God zond,
Om Israëel, zyn volk, en hunne Priesterscharen,
Die zo onzinnig van de wet geweken waren,
Te rug te roepen van hun goddeloos bedryf,
't Welk zy verdedigden, en vraagden stout en styf;

MAL. 2: 17.
en 3: 1, 2, 3.

L

Wat

Wat hebben wy misdaan, wat heeft men t'onzen laste?
 Daar dit ontaart gespuis hem naar de kroon als tastte;
 En zeggen durfde, dat zo wie het onrecht deed
 By God was aangenaam, en geen bestraffing leed:
 Ja, zeiden, waar is hy, met wien gy ons komt dreigen,
 En wilt, dat wy ons oor naar zyne woorden neigen?
 Want doet een vrome goed, of pleegt een boze quaad,
 Wy zien dat alles blyft in enen zelve staat.
 Waar op die Ziender sprak, tot schrik dier hellewichten,
 Die God te zyner tyd, naar hun verdient', zou richten;
 Maar ook tot troost van zyn gelovig Israëel,
 Dat zynen naam hier vreesst, en paff op zyn bevel:
 Ziet mynen Engel! dien ik zende voor my henen,
 Die my den weg bereid; wilt doch uwe oren lenen
 Naar zyn vermaningen, en 't allerheilzaamst woord,
 Dat zo verzekert word uit zynen mond gehoord;
 Want snellyk zal die Heer tot zynen Tempel komen,
 Dien gy zo angflig hebt gezocht, doch niet vernomen,
 Die Engel des verbonds, daar gy uw lust in stelt:
 Hy nadert, zo de Heer der heyerscharen meld.
 Doch wie zal zyne komst, die vreeslyk is, verdragen?
 Wie zal bestaan als hy verschynt? o zware dagen!
 Want hy zal wezen als eens goudsmits vyer, dat blaakt,
 En als eens vollers zeep, die alles zuiver maakt.
 Hy zal zich wel bedaart tot zyne zaken zetten,
 En Levies kinderen van hunne vuile smetten
 Gaan reinigen; ja in den selften ovengloed
 Doorlouteren, gelyk men 't goud en 't zilver doet.
 In dezen toestand ging de Heiland rustig henen
 Naar zyne hoofdstad toe, daar hy nooit was verschenen
 In zulk een staat, en quam met zyn gevolg hier aan,
 Daar meê hy spoedig is ten tempel opgegaan.
 Zo haast hy binnen trad in deze heilige woning,
 Of in het voorportaal, ontmoett' hem een vertoning

*Jesús trekt
 op naar Je-
 rusalem.*

JOH. 2: 13.

Die

Die zynen geeft ontfak; dat was een volle merkt
 Van osfen, fchape, en van duiven: noch verfterkt
 Door vuile fchacheraars, die hier hun tafels fteden,
 En dreven koopmanschap met allerhande gelden,
 Meest halve zikkels, die een ieder Jood aldaar,
 Tot dezen heiligen dienft, moft geven alle jaar.
 Gelyk die beesten ook, gefchikt ter offeranden
 En 't Pascha, op dien tyd uit alle buitelanden
 Gezonden wierden, en met duizenden vertiert;
 Waar door dat fchoon gebouw bevuilt wierd en ontfiert.
 Hy, als de Heer van 't huis, maakt' zich uit eige reëfel
 Van touties, dicht byeen gebonden, enen geesfel,
 En dreef die ganfche fchaar van dezen zynen grond,
 Met al het vee, dat hy daar in dien omtrek vond.
 Ook worp hy zelf het geld van deze wifelaren,
 En hunne tafelen omver; en die daar waren
 Met duivekevikken, gelaft' hy heen te gaan,
 Of op een andere fteê daar mede voor te ftaan.
 Hoe, zaid' hy, zult gy 't huis van mynen Vader maken
 Tot ene beeftemerkt? daar tegens zal ik waken,
 En 't u verleren, gy die 's Heren dienft veracht,
 En allen yveraar voor mynen naam belacht.
 Als zyn difcipelen die grote dingen zagen,
 Onkundig, hoe zy zich in dezen zouden dragen,
 Terwyl hy 't alles zo ontzachlyk had verricht,
 En elk verftomde voor zyn heersfchend aangezigt,
 Gedachten zy op 't laaft aan 't gene'er is gefchreven
 In Davids Pfalmgezag; alwaar hy naar het leven,
 In zyn vernedering, voor 't oog word afgemaalt,
 En zyn verfmadingen met nadruk ftaan verhaalt.
 Dus fpreekt hy; de yver van uw huis heeft my verflonden, Ps. 69: 10.
 Zodat de fmaadheid van de geen, die uw verbonden
 Verachten, is aan my, als uwen trouwen knecht,
 Te deel gevallen, en tot mynen laft gelegd.

De Joden, om die daad, in hunnen geest ontfleken,
 Omringden Jesus straks, en vraagden naar het teken
 Van zyn gezag, waar door hy deze dingen deed.
 Doch onze Heiland, met zyn antwoord haast gereed,
 Sprak tot de gene, die bestonden dit te vragen;
 Breekt dezen tempel af, ik zal hem in drie dagen
 Herstellen. ene taal, daar majesteyt in blonk,
 Maar die ondraaglyk in der Joden oren klonk.
 Hoe, zeggen zy, zoud gy dus onbedachtzaam spreken,
 En raden, dit vernieuwt gebouw slechts af te breken,
 Aan wiens verbetering Herodes heeft gewrocht,
 Ruim zesenvestig jaar', en noch niet is volbrogt?
 Zoud gy zo magtig zyn, en alles in drie dagen
 Herbouwen? lieve man! waar hoorde men gewagen
 Van een vermetelheid, die naar uw voorstel lykt?
 Waar uit de zwakheid van uw redenering blykt.

*Aanmer-
king.*

Zo baart onkunde onmin by deze grote mannen,
 Wier ongeloof voorlang had uit hun hart verbannen
 't Gene in de Schriften van Mesias is voorzegt,
 En tot een grondslag van die waarheid was gelegd.
 Want schoon de Christus hier zyn meining wil bedekken,
 Om hunnen aandacht des te hoger op te trekken,
 Zo lag'er immers iets in deze wonderspreuk
 't Gene Israël most zyn van enen goeden reuk.
 Wat was'er klaarder dan die heuchelyke woorden,
 Die hunne Vadersen uit Zacharias hoorden,
 En op geen werelds Vorst, noch Zerubabel, slaan;
 Maar de oudste Meesters zelf van zyne komst verstaan.
 Geeft acht, zegt hy; daar zaleen Man, wiens naam is Spruite,
 Voortspruiten uit zyn plaats (daar in ik ook besluite
 't Bekende Nazaret) door ongemene kracht,
 Als die voorzien zal zyn met ene hoogste magt:
 Die zal Gods Tempel eens op 't allerheerlykst bouwen,
 Ja bouwen, zodat elk zyn luister zal aanschouwen;

ZACH. 6:
12, 13.

Die

Die van dit heerlyk werk den eigen zin bekent,
 En zyn verstandig oog van al het aardfche wend.
 't Zieraad des heilighdoms zal hy ook in zyn dagen,
 Als Priester van zyn huis, op zynen zetel dragen,
 En, vol van majesteit, eens heerschen op zyn troon,
 Als Koning van dit Ryk, en erfgenaam der kroon'.
 Doch wat zal dit geflacht het onderwys doch baten?
 Wyl zy de tuchtingen tot in de ziele haten,
 En walgen van den mond, die hen het goede leert.
 Dus Jesus zynen gang naar elders henen keerd'.
 Hoewel dit vruchtbre zaad in de aarde niet zou rotten,
 Maar ter bequamer tyd eens weeldrig uit most botten,
 Als hy aan Israël daar van de preuve gaf,
 En op den derden dag weër opstond uit het graf.

Hy vierde dan het feest met al de stamgenoten;
 't Welk hy vereerde, om dus den luister te vergroten,
 Met zo veel blyken van zyne almagt en gebied,
 Dat hy Jerufalem niet vruchteloos verliet.
 Gelyk hy velen door zyn wonderen bekeerde,
 Ter vaste staving van de waarheid, die hy leerde:
 Hoewel het weinig plaats by hunne Vorften vond,
 Wier grote afkerigheid hy kende tot den grond.
 Daarom hy zich alhier niet langer wilde wagen,
 Noch geven zich te bloot voor hunne boze lagen,
 Die hy verydlen kon, en, op zyn wenk, ontgaan;
 Gelyk hy voor en na zo dikwils heeft gedaan,
 Wanneer hy wierd omringt van deze felle leeuwen,
 En avondwolven, als verkrachters dezer eeuwen,
 Ja, mannen, noch op trouw noch godvrucht meer gezet,
 Verachters van zyn huis, en schenders zyner wet.
 Dus zober was 't gestelt met deze blinde menschen:
 Den Leid'ren zelve, die om hun Verlosfer wenschen,
 Is hy gansch onbekent, en 't voorwerp van den haat,
 Die onverzaadlyk is, en tot een moordlust gaat.

*De viering
 van het
 Pasche.*

*Nicodemus**komt by**Jesús.*

JOH. 3:

1 - 01.

Een Nicodeem alleen, een hoofd der Farifeën,
 En van den gróten Raad, een meester der Hebreën,
 Zal zich verftouten, dóch in 't duiftre van den nacht,
 Den Heiland te gaan zien, zo wierd hy niet verdacht.
 Hy gaf hem dan den naam, van 't meesterschap genomen,
 En zaid', wy weten, dat gy zyt van God gekomen,
 Wyl niemant dan hy zelf kan doen het geen gy doet.
 (Ziet daar! de blyken van hun overtuigt gemoed)
 Waar op de Heiland nu noch ja noch neen zal zeggen,
 Maar een gewigtig ftuk hem klaar voor ogen leggen;
 Een ftuk, daar elk den mond voor lange vol van had,
 Zo wel ten platten lande, als in die moederftad.
 't Zy deze meester hem hier van had horen fpreken;
 Of dat Johannes leer alomme door quam breken,
 En dat de Joodsche Raad daar over was ontroert.
 Of dat de Chrifthus zelve aanftonds zyn rede voerd',
 Aleer hy Nicodeem, of 't voorftel wilde horen;
 Maar tonen, dat hy wift 't geen deze van te voren
 Met opzet had bedacht te vragen dezen mond.
 Hoe dit ook wezen mogt, hy antwoord' hem terftond;
 Ik zegge u voor gewis, en als een eerfte waarheid,
 Dat niemant 't Koninkryk van God, in al zyn klaarheid,
 Kan zien, dan die op nieuw door hem herboren zy,
 Van de oude waan verlost, en van 't vooroordeel vry;
 Waar door zy aan hun land, en aardfche heiligdommen,
 Gekluiftert bleven, en van daar niet hoger klommen;
 Geftheadig vroetende als de mollen in den grond,
 Verblind in hun verftand, en vreemd van Gods verbond.
 De vrager daar weér op; wie kan dit woord verklaren?
 Zal iemant, die alreeds gefteigert is in jaren,
 Noch voor de tweede male in 's moeders lichaam gaan,
 En komen daar weér uit? wie kan die taal verftaan?
 De Heiland wederom, noch fterker dan te voren;
 Ten zy een mensch alhier worde andermaal geboren

Uit

Uit water en uit Geest, 't is hem onmogelyk,
 Dat hy zal ingaan in dit hemelsch Koninkryk.
 Want alles wat uit vleesch geboren is, op aarde,
 Is niet dan enkel vleesch, en van geen hoger waarde:
 Maar alles wat uit Geest geboren is geweest,
 En word, en worden zal, is niet dan louter geest.

Als of hy zeggen wilde, en hem op 't harte drukken,
 Dat dit het grootste was van Isrels ongelukken,
 Om dat het vleeschlyk aan die plichten hangen bleef,
 Wyl hen de Geest van God tot hoger zaken dreef.
 Want dat zyn Koninkryk niet wezentlyk bestonde
 In offerhande, of spys, of drank, als 't geen niet konde
 Iets werken, dat den mensch verlost van het quaad,
 Veel min vernieuwde, naar het innigst, zynen staat.
 Maar dat dit alles moft gericht zyn tot zyn einde.
 Want zo lang Israël al te onvernuytig meinde,
 Dat deze dienst der wet aan God was aangenaam,
 Was 't tot zyn Koninkryk onnut en onbequaam.
 Dus was het nodig, dat zy andre menschen wierden,
 En al de plechtigheên des godsdienst geestlyk vierden,
 En zagen door 't geloof op 't ware tegenbeeld,
 Dat nu den Joden wierd zo tastlyk meê gedeeld.
 Hy was het doch alleen, die hen moft wederbaren,
 En door het water van zyn' Geest voor rein verklaren:
 En geven ook een hart als eertyds David had,
 Wanneer hy in zyn boete om die vernieuwing bad.

Hierom hem Jesus met de grootste rede vraagde;
 Ontstelt g' u, Nicodeem, omdat ik daar gewaagde
 Van wederbaring uit het water en den Geest,
 Gy die een leeraar bent, en de oude Schriften leest?
 De wind blaast waar ze wil, gy kont ze met uwe oren,
 Ik meine zyn gedruisch, wel alle dagen horen;
 Doch weet niet waar van daan ze komt, of henen trekt,
 't Is even zo wanneer de Geest den mensch hier wekt;

Aanmerking.

Jesus antwoord op zyne vraag.

Hy

Hy voelt wel in zyn ziele al die veranderingen,
 Die hem ter liefde van de hoogste waarheid dwingen;
 Maar hy verneemt niet waar van daan de rede komt,
 Vermits hy, blozende op dien zoeten dwang, verftomt.
 Hy vind, dat zyn verftand, te voren ongeregelt,
 Het fluk begrypt, en dus de waarheid ook verzegelt;
 Zyn wil gebogen, en aan 't recht begrip ten dienft,
 Volgt de overtuiging des gemoeds op 't onvoorzienft;
 En geeft aan Gode de eer. het geen hy pleeg te haten
 Omhelft hy nu zo fterk, dat hy 't niet kan verlaten;
 Maar liever duizendmaal hier omme fterven zou:
 En blyft, op deze wyze, aan zynen Heer getrouw.
 O onverftandig man! hoe kond g' u hier aan ftoten?
 Was dit niet lang beloofd aan zyne gunftgenoten,
 Als zich de Godspraak dus aan Ifrel horen deed,
 En gy, als g' u bedenkt, zo wel als andren weet?
 Wanneer ik u in dit uw land zal wederbrengen,
 Zal ik u zuiveren, rein water op u fprengen,
 En geven u een nieuw en buigzaam hart, en geest,
 (Door mynen Geest hervormt) die mynen heilnaam vreeft.
 Ei! hoor eens hoe de Bruid haar' boezem ging ontlaften,
 Door zuchtingen, die niet dan op 't gezegde paften,
 Ontwaak o noordewind! o zuidewind doorwaay
 Myn' hof, opdat ik zie de vrucht van zyn gezaay!
 Hier op vervolgt de Heer zyn aangevange rede;
 Voorwaar, voorwaar, zegt hy, als met geftaafden ede,
 Wy fpreken anders niet (noch ik, noch deze Geest)
 Dan 't geen wy weten, en daar van wy zyn geweest
 Aanfchouwers: doch gy neemt van 't geen wy u getuigen
 Niets aan; noch wilt u voor de kracht der waarheid buigen;
 Die gy uit mynen mond met zo veel yver hoort,
 Maar door uw ongeloof verfmaad word en verfmoort.
 Ei! zeg, myn vriend, daar ik nu fpreek van aardsche zaken,
 En gy my niet gelooft, hoe zoud gy het doch maken,
Indien

EZECH. 16:
25, 26.

HOOGL. 4:
16.

*Vervolg der
rede.*

Indien ik eens aan u een hemelfch stuk vermeld',
 Daar myne redening by u zo weinig geld.
 Weet, dat'er niemant is ten hemel opgeklo'men,
 Dan die te voren uit de hoogte was gekomen,
 De Zoon des menschen, die ook in den hemel is;
 (En dus de brenger van dit breed getuigenis,
 Dat hy daar boven heeft gehoord van zynen Vader;
 Als de Engel des verbonds, die dit geheim nu nader
 Den menschen zelve komt verklaren in perzoon
 Hier toe omlaag gedaalt uit zynen hemeltroun)
 Die Zoon, zegt hy, moet ook op ene hoge flange
 Verheven worden, zo als Moses eens de flange
 Verhoogt heeft, tot behoud van den elendeling,
 Die, daar op ziende, zyn herstelling straks ontving;
 Opdat een yglyk, die in dezen zal geloven,
 (Dat hy, te weten, is de Zoon van God hier boven,
 De Vorst Mesias, aan de Vaderen voorzeid)
 Niet ten verderve ga, maar leve in eeuwigheid.
 Want God, de liefde zelf, heeft zulke liefde blyken
 De wereld meêgedeeft, waar voor het al moet wyken,
 Dat hy zyn' enigen geboren lieven Zoon
 Aan haar gezonden heeft; opdat hy daar op woon'.
 Doch niet, om deze door zyn vonnis te verdoemen;
 Maar te behouden, en haar te onderwyzen, hoe men
 In hem geloven moet: want die in hem geloof
 Word nooit veroordeelt, noch van zyne gunst berooft.
 Maar die hier weigert aan dien Zoon geloof te geven,
 Is reeds verwezen, en vervallen van het leven;
 Omdat hy in den naam van dezen Zoon van God
 Niet heeft betrouwt, maar zyn genade en woord bespot.
 En zo gy weten wilt wat oordeel dit zal wezen,
 Dat eens de wereld, die zo boos is, heeft te vrezen;
 't Is dit, dat zy het licht, dat haar gezonden is,
 Veracht, en meer bemint de nare duifternis.

Geen wonder; want die 't quaad met zo veel luft bedryven,
 Zyn vyanden van 't licht, en zullen 't altyd blyven;
 Opdat het nimmer hen veroordeel' en bestraff',
 Noch tot een naberouw gelegentheid verschaff'.
 Maar die de waarheid zoekt, en yvrig wil betrachten,
 Komt zelve tot dit licht, om troost daar uit te wachten,
 En andren te doen zien, dat 't werk, in God gedaan,
 Ook kan voor 't oordeel van een rein gemoed bestaan.

*Aanmer-
king.*

Hoe treffelyk voldoen al deze schone spreuken,
 Door geen verdrayingen te wraken noch te kreuken.
 Die uit dien gulden mond der waarheid zyn gehoort,
 En net beantwoord door dat lang beproefde Woord.

JES. 60:
1, 2.

Dus zegt die grote Man in zyn voorzeggingsrede;
 Ontwaak, o Zion! klim van uwe legerstede,
 Kom, vang de stralen van dit alverquikkend licht,
 Zo als 't zich voordoet aan uw sluimerend gezigt.
 Jehovahs heerlykheid ryft boven uwe kimmen,
 En zal in 't kort zeer hoog aan uwen hemel klimmen.
 Hoewel de duifternis het aardryk overal,
 En andre volkeren een nacht bedekken zal.
 Wie zou'er twyflen of de kracht van deze tale,
 En zo veel tekenen, als hy zo menigmale
 In deze ondankbre Stad voor aller ogen wrocht,
 Had deze mannen straks gebragt tot achterdocht;
 Dat 't nu de tyd most zyn, in welk hen quam bestralen
 Gods opgang uit der hoogte, en op hun hoofden dalen
 Die luiserryke Zon van zyn gerechtigheid,
 Met zyne vleugelen, zo heilryk uitgebreid,
 Tot hun verberging. Maar 't was anders hier gelegen,
 In plaatze dat dit al die meesters zou bewegen
 Tot inkeer; ganschlyk niet, zy vallen'er op aan,
 En dwingen hem byna om uit hun oog te gaan.

*Jesus ver-
trekt naar
Judea.*
JOH. 3:
22.

Als nu de dagen van dit feest geeindigt waren,
 En Jesus ophield met dien Rabbi te verklaren

Het

Het eigen wezen van dit heerlyk Koninkryk,
 Nam hy met zyn gevolg, dat by hem bleef, de wyk
 Naar Kanaäns gebied, Judea toen geheten,
 Oudtyds aan 't derde deel der stammen toegemeten,
 Als Juda, Benjamin, en Dan, en Simeon:
 Van waar Johannes ook zyn prediking begon.
 Want Judaas tent moft hy doch allereerst behouden,
 Opdat gene andre zich te hoog verheffen zouden,
 Als of dit minder waar' dan 't trots Jerufalem,
 Of 't huis van David, en dat vruchtbre Betlehem.
 Te meer, omdat alhier was de alleroudste woning
 Der eerste Vaders, door velerlei vertoning
 Van zyn beloofde komst geheiligt en beroemt;
 En daarom 't land van hem, Immanuël, genoemd.
 Hier quam hy leren, om de vruchten als te mayen
 Van 't geen hy door zyn knecht Johannes had doen zayen;
 En doopte, door den dienst van zyn discipeldom,
 Een overgroot getal der Joden van rondsom;
 Die hy als schapen, daar verstroot op berg' en dalen,
 Nu ging verzamelen, en by de kudde halen,
 Als de Opperherder van die vaderlyke stal;
 Gelyk zyn eige mond dit breder leren zal.

Terwyl de Heiland met te leren en te dopen
 Zich yvrig bezig hield, en daar meê zyn verlopen
 Ontrent acht maanden tyd, (doch gene wondren deed,
 Die hier bekent staan) zo volhard' Johannes meed'
 In Enon, Salim, en de naaft gelege vlekken,
 In Isafchar, om dus zyn loopbaan te voltrekken,
 Aleer Herodes hem gevangen brengen liet
 Naar enen kerker, op den zoom van zyn gebied.

Alhier ontftond een twist met zyne lerelingen,
 Door Joden aangehitst, op 't stuk der reinigingen:
 Zy zeiden; Meester, hy, die over de Jordaan
 Met u was; en dien gy met uwen vinger aan

ZACH. 12:
7.

*Johannes
doopt by
Salim.*

*Twist tus-
schen de
discipelen
van Jo-
hannes en
de Joden.*

JOH. 3:
25 - 36.

Gewezen hebt, en dat getuigenis gegeven,
 Dat boven allen lof der menschen was verheven,
 Doopt ook gelyk als gy; een ieder gaat hem na,
 En doet, in onzen zin, aan uwen dienst veel schâ.
 't Was of zy vraagden, wien van beide te geloven?
 Alzo het laatste licht het eerste schein te doven:
 Gelyk de zonnestral de mindre starren bluscht,
 Of gansch verflauwen doet, ei! zeg ons, zo 't u lust,
 Wat baat ons dan die doop? daar kan van daag of morgen
 Een derde komen, die zich nu noch houdt verborgen.
 Daar op Johannes sprak, geen menschelyk gericht
 Kan iemand wettigen tot zulk een hogen plicht:
 En wyl die zaken niet dan van een God afhangen,
 Moet hy dien last ook uit de hemelen ontfangen.
 Gy weet, dat ik u heb zo lang voorheen gezegt,
 En dit tot enen grond van myne leer gelegd;
 Ik ben de Christus niet, maar voor hem heen gezonden,
 Om u en anderen zyn aankomst te verkonden;
 Opdat de Bruid hem kenne, en wete wien zy mag
 Voor haren Bruidegom omhelzen in dien dag.
 Zo moet ik dan, als een van zyne beste vrienden,
 En speelnoots, die hem ooit in deze wereld dienden,
 Verheugt zyn, nu ik hoor zyn liefelyke stem:
 Want myne blydschap is alleen vervult in hem.
 Hy is 't die groeyen moet, maar ik ben aan 't verdwynen,
 Gelyk een mindre star, wanneer de zon gaat schynen.
 Want die van boven komt munt boven allen uit;
 Ja, hy moet klimmen, en verhoogt zyn, zegt 't besluit.
 Doch die uit d'aarde, alleen als mensch, is voortgesproten,
 Die spreekt niet anders, dan zyne aardfche dienstgenoten,
 't Geen hem van boven is gelaft en toebetrouwt.
 Maar die het alles in den hemel heeft aanschouwt,
 En aangehoort, en die u zelf dat komt getuigen,
 Dien neemt hier niemant aan, noch wil zich voor hem buigen.
 Gewis

Gewis wie hem omhelst, en zyn getuigenis,
 Verzegelt op het hoogst, dat God waarachtig is.
 Want deze zyn Gezant spreekte Goddelyke woorden,
 Die geen Profeten ooit op deze wyze hoorden:
 Wyl God hem zynen Geest hier niet met mate geeft;
 Daar in hy, als de Heer, zyn' knecht te boven streeft.
 Kortom, de Vader liefst den Zoon, die alle dingen
 Heeft in zyn magt gestelt. wie zoud z' hem dan ontwringen,
 Of zynen wille met vermogen wederstaan?
 Geen mensch, want 't geen hy eischt is op zyn wenk gedaan.
 Die in den Zoon geloofst heeft reeds het eeuwig leven;
 Waar toe aan hem het recht word door 't geloof gegeven.
 Maar die zyn hart verhard, en ongehoorzaam blyft,
 En dus het grootste quaad ontrent dien Zoon bedryft,
 Zal 't leven nimmer zien, maar eeuwig zich verderven,
 En in zyn ongeloof, gelyk een heiden, sterven;
 Vermits de toorn van God blyft rusten op dien man,
 Daar van hem niemand dan de Zoon bevryden kan.

O schone redening! wien moet ze niet verbazen,
 En overtuigen? dan een ingenomen, dwazen
 En onbeschaamden Jood, die eer zyne oren sluit,
 Dan dat hy luistren wil naar dit bezielt geluid.
 Of was dat niet bequaam en magtig om te wekken
 't Geloof der Vadren, en hun kinderen te trekken
 Tot hunnen groten Heer, den Engel van 't verbond,
 Die dezen trouwen knecht, Elias, voor hem zond?
 Zo moet het dreigement gewis zeer haastig volgen;
 't Welk deze Zoon eens zal, zeer toornig en verbolgen,
 Volvoeren, en dit land met een verbanning slaan,
 Omdat hem niemand eer noch hulde heeft gedaan.

Terwyl Johannes hier, en noordwaarts aan, ging prêken,
 En dopen, sprak hy meê van alle die gebreken,
 Die in de hoven van de groten gaan in zwang;
 En onder andren, door een' Goddelyken prang,

*Aanmer-
king.*

*Johannes
word in de
gevangenis
geleid.
MATH. 14:
4-5.*

LUC. 3:
19. Van Vorst Herodes, die zich echtlyk had verbonden
Aan zynes broeders wyf, dien hy had weg gezonden
Met enen scheidbrief; als zeer ftrydig met de wet,
Door God ontrent de trouw aan Iſraël gezet.

*Aanmer-
king.*

Of dit ter oren van Herodes was gekomen;
Of dat Herodias, zyn wyf, zulks had vernomen
Uit dees' of genen mond; of dat de Doper 't ſtuk
Aan hem verweten had, en de oorzaak van zyn' druk
Hier uit geboren zy, is niet voor vaſt te melden;
Als een omſtandigheid, die zo veel niet moet gelden,
Dat die den voortgang ſtremm' van dit beknopt beſtek;
Wyl ik door gisfingen den minſten aandacht wek.

FLAV.
Jos. 18. B.
17. H.

Herodes wiste het, doch wilde 't niet gehengen;
Maar liet hem grypen, en in enen kerker brengen,
Alwaar hy langen tyd in opgeſloten bleef.
(In 't ſlot Macheron, zo ons de oudheid dit beſchreef,
En op de grenzen van Arabien gelegen,
Daar Antipas zich meeft onthield, wanneer hy tegen
Aretas oorlog voerde; als die de vader was
Van zyn voorgaande vrouw, maar die hy op dat pas
Verlaten had, om voor een andre plaats te maken;
En aan Filippus wyf met meer gemak te raken.)
Ziet daar, de redenen, waarom die dwingeland,
En overſpeelder dien boetprèker zend van kant.
Maar dit is 't eige lot van zulke brave mannen,
Die tegens 't woedend quaad met magt zyn ingeſpannen;
Gelyk Elias was, die Achab had beſtraft,
En zo vele andre meer, die ons de Schrift verſchaft:
Daar van wy by zyn dood noch breder zullen melden;
Als zy verdienen, die, als vrome en dappre helden,
Door hun beſtraffingen de zonden gaan te keer,
En tonen zich getrouw aan God hun' Opperheer.

*Jefus ver-
reijſ van
Judea door*

Wyl Jefus hier begon den Raad in 't oog te lopen,
Om 't groot getal, 't welk hy daar leerde, en dede dopen,

Dat

Dat meerder was, dan wel Johannes had voorheen;
 Verliet hy dezen streek, en ging naar Galileen,
 Met zyn gezelschap; doch hy had zyn' weg genomen,
 Om uit Judea door Samarien te komen,
 Ter plaatze, daar hy zich als toen onthouden ging.
 Alhier ontmoette hem terstond een zonderling
 Geval; want in een plaats, die Sichem was geheten,
 Was Jesus by de bron van Jakob neêrgezeten,
 Als van de reize wat vermoeit, en afgemat.
 Hier zag hy zekre vrouw, uit die gezegde stad,
 Ontrent den middag, om het water op te halen.
 Terwyl zy hare kruik in dezen put deed dalen,
 Verzocht de Heiland, dat z' hem uit haar vat beschonk,
 En dus verquikte met een' koel' en frissen dronk.
 De vrouw hem ziende, zaid'; hoe kond gy my dit vragen,
 Gy, die een Jode zyt, die van aloude dagen
 Met geen Samaritaan gemeenschap onderhoud,
 En daarom van myn hand geen water nemen zoud?
 Doch Jesus daar weêr op; zo gy Gods gifte kende,
 En wiste, wie tot u, o vrouw! zyn reden wendde,
 En om te drinken vraagd', gy had van hem begeert
 Van 't levend water, dat nu uwe ziele ontbeert.
 Maar zy daar op; myn Heer! hoe zou dat wezen konnen?
 Wyl gy geen schepvat hebt, om uit zo diepe brönnen
 Te putten. zeg my doch, myn vriend! hoe komt gy aan
 Dat levend water, of waar haalt gy dat van daan?
 Of zyt gy groter man dan Jakob onze Vader,
 Die dezen schonen put, en haren ryken ader
 Ons nagelaten heeft, en in zyn leven meê
 Daar uit gedronken, met zyn kinderen, en vee?
 Toen sprak de Heiland; wie komt drinken van dit water,
 (Al was het Jakobs bron) die dorst daar na, en gaat'er
 Noch daglyks weêr naar toe: maar die eens drinken zal
 Van 't water, dat ik schenk (want dit is hemelval)

Samarien,
 JOH. 4:
 1 - 30.

*Ontmoet-
 ting met de
 vrouw uit
 Samarien.*

Zal in alle eeuwigheid niet dorsten, noch verlangen;
 Maar zulk een overvloed van vochtigheid ontvangen,
 Dat hy ook zelve als een fontein van water word',
 Die eeuwig springt, en nooit des voorraads schiet te kort.
 Dit klonk de vrouwe vreemd in de oren. doch geen wonder,
 Omdat zy niet begreep 't geheimstuk, dat hier onder
 Verborgten lag; des zy, verzet, aldus uitborst';
 Myn Heer! geef my daar van, opdat my niet weêr dorst',
 En ik niet meer behoefte om water af te dalen.
 De Heiland daar weêr op; ga uwen man dan halen,
 En komt te zamen hier. de vrouwe wederom;
 Ik hebbe genen man met wien ik herwaarts kom'.
 Gy hebt zeer wel gezegt, sprak Jesus, want uw mannen
 Zyn alle vyf reeds weg, en nu hebt g' aangespannen
 Met enen zulken, die uw echte man niet is;
 Zodat het geen gy zegt is zeker en gewis.
 Toen zeid' de vrouwe, gy, Heer! schynt een Profeet te wezen;
 Ei! onderricht my doch; de Vaders, zo wy lezen,
 Aanbaden op dien berg, den berg van Garizim,
 Waar op ik met ons volk naar 's Heren tempel klim.
 Maar gy, in tegendeel, houd staande, met veel reden,
 Dat tot Jerusaleem de plaats is der gebeden.
 Hoe legt het met die zaak? Toen Jesus; de ure komt,
 Geloof m', o vrouwe! de berg, daar al uw volk op broemt
 Noch ons Jerusaleem, daar onze domme Joden
 Zo zeer op bogen, dat ze, als ondermaansche Goden,
 Zich vleyen met de hoop, dat dit vernieuwt gebouw
 Hier eeuwig duren zal; ik zeg u op myn trouw,
 Dat gy aanbid, gelyk de blinde heidnen plegen,
 't Geen gy niet weet noch kent; de Joden daarentegen
 Aanbidden met verstand den Enen Waren God,
 Naar 't duidlyk voorschrift van zyn onbetwift gebod.
 Want uit de Joodsche Kerk alleen is 't heil te wachten,
 Door 't zaligend geloof, dat Abrâms nageslachten

Omhelsden. Maar het uur komt aan, en is alreê,
 Dat ware bidders God, den Vader, te aller steê
 Aanroepen zullen in den geest, en zuivre waarheid,
 Die God nu stellen gaat in hare volle klaarheid;
 Want zulke bidders zyn alleen hem aangenaam,
 En tot zyn Koninkryk gerechtigd en bequaam.
 De rede; want die God, in wien w' alleen geloven,
 Is zelve een zuivre geest ('t gene alles gaat te boven)
 Wie hem dan bidden zal, en ook verhoort wil zyn,
 Moet bidden in den geest en waarheid; niet in schyn,
 Als waande hy, dat God volkome was te vreden
 Met uiterlyk gebaard van blote plechtigheden,
 En offerhanden, daar geen hart meê gaat verzelt:
 Waar in byna elk een den waren Godsdienst stelt.
 De vrouw, schier overtuigd door deze wyze reden,
 Die door hare oren tot in hare ziele gleden,
 Gaf dit ten antwoord; Heer, ik weet, en stel voor wis,
 Dat als Mesias komt, die onderwegen is,
 Hy ons ontrent dit stuk, en alle vordere zaken
 Zal onderwyzen, om tot kennis te geraken
 Van Gods oprechten dienst, dien wy hem zyn verschult;
 En hoe zyn heilge wet in alles word vervult.
 Toen sprak de Heiland rond, en zonder enig teken
 Van leenspreuk; Ik, dien gy met u, o vrouw! hoort spreken,
 En dien gy voor u ziet, ben zelve deze Man,
 Die u, naar 't geen gy zegt, hier van berichten kan.
 Terwyl hy dit gesprek met deze voerde, quamen
 Zyn lereelingen, die zich naar de stad te zamen
 Begeven hadden, ter bezorging van de spys,
 Verwondert, dat z' hun Heer op die byzondere wys'
 Daar zagen by een vrouw, en hoorden met haar praten.
 Doch niemant vond het goed, zich verder uit te laten,
 Noch hem te vragen naar het geen hy met haar sprak;
 Hoewel de vrouw vertrok en haar diskoers afbrak.

*De Discipelen
komen
hier op aan.*

Dewyl ze, daar door diep getroffen en bewogen,
 Haar watervat verliet, en haastig quam gevlogen
 Te Sichar binnen, en vertelde aan ieder een
 't Geen haar weêrvaren was; en nodigde al de geen
 Die zy ontmoette, om met en nevens haar naar buiten
 Te spocyen, en dien Man te zien, dien zy besluiten
 En vast geloven most de Christus zelf te zyn;
 Omdat hy alles wist (geen ongegronde schyn)
 Wat zy bedreven had, en al haar wedervaren,
 Van 't eerste huwlyk af tot op haar laatste paren:
 Dat zy vyf echte mans versleten had voorheen,
 Maar met den zesden nooit in 't huwlyk was getreên.
 Inmiddels bragten hier zyn trouwe reisgezellen
 Den teerkost, om die aan hun' Mcester voor te stellen,
 En baden hem, dat hy 't vermoeyde lichaam iets
 Ter sterking bieden mogt. doch hy gebruikte niets;
 Maar zeide, ik heb een spys om daaglyks deze te eten,
 Die gy niet raden zult, noch van u zelve weten.
 Waarom 't discipelschap malkandren onderzocht,
 Of iemand uit de stad hem te eten had gebrogt.
 Doch Jesus zeide; o neen! myn spys in deze dagen
 Is, dat ik doe den wil, en 't eeuwig welbehagen
 Van hem, die my hier toe alleen gezonden heeft,
 Opdat ik dien volbreng, waar by myn ziele leeft.
 Hebt gy my niet gezegt, daar zyn noch zestien weken,
 En daar mede is de tyd des oogstes haast verstreken?
 Doch ik vermanc u nu; heft maar uwe ogen op,
 En ziet dees' landstreek aan, hoe wit staat reeds zyn top,
 Hoe graanryk is het veld? 't is tyd dat wy gaan oogsten.
 Wie hier den zikkel slaat ontfangt daar van den hoogsten
 En onverdienden loon, en zaligheid daar by,
 Opdat de zayer met de mayer zich verblyt.
 Want hier in is die spreuk gewis en waar bevonden,
 Een ander ploegt en zaait veeltyds de beste gronden,

En,

En, ziet, een ander komt, die maait het alles af,
 En laat den eigenaar niet dan het blote kaf.
 Ik heb u heen geschikt, en zal u verder zenden,
 Opdat gy mayen zoud 't geen reeds van andre benden
 Bereid is en bezaait, en zyt dus ingegaan
 In 't akkerwerk, zo ver 't door andren is gedaan.

Toen quamen tot hem uit zeer veel Samaritanen
 Of Zichemiten, van Manassés onderdanen,
 Die op 't getuigenis, en zelf het blote woord,
 Zo als het uit den mond der vrouwe was gehoord,
 Geloofden, en met ernst den goeden Heiland baden,
 Opdat hy by haar bleef. 't Zy om de wonderdaden,
 Die zy reeds zagen; of de honigzoete leer,
 Die van de lippen droop van Jesus, onzen Heer.
 't Geen hy bewilligt heeft, en rustte daar twee dagen.
 In welken korten tyd zy zo veel teeknen zagen,
 En hoorden zyne leer, dat elk, daar door bekoort,
 Zich als gevangen gaf aan 't zielverrukkend woord:
 Zodat'er groter tal gelovigen geboren
 Of ingeooftet wierd, dan die alhier te voren
 Geloofden om 't verhaal der vrouwe; als die rond uit
 Betuigden tegen haar, en maakten dit besluit;
 Gy medeborgeres van Sichem moet dit weten,
 Dat wy niet langer ons gelove willen meten
 Naar 't geen dat gy met vreugd tot onzer oren bragt;
 Maar wy geloven om die onweërstaanbre kracht
 Van Jesus redenen, aan ons zo klaar verkondigt,
 En door veel tekenen bevestigt en gebondigt,
 Dat hy de Christus en de Zaligmaker is
 Der wereld, die nu komt tot haar behoudenis.

Hoe klaar verthoont zich hier des Heilands mededogen, *Aanmerking.*
 Zyn hoogste wysheid, en zyn wonderlyk vermogen,
 Die 't kleine vonkje van 't geen deze vrouw gelooft,
 Hoewel een zondares, niet straffelyk verdooft;

*De Zichemiten
 komen uit,
 om Jesus
 te zien.*

Maar gunstig queekt, en helpt in enen ftond aan 't branden,
 Om ook door dezen gloed het hart en de ingewanden
 Van Sichars borgery te ontvonken, en haar meê
 Zyn heil te fchenken: want hy handelt hier ter fteê
 Heel anders dan hy was gewoon by Farifeën,
 En hoofden van het volk, die hem met loze fchreën
 Nafpoorden, om zyn ziel te krygen in het net,
 Aan allen kanten hem bedriegelyk gezet.
 Hier fpreekt hy opentlyk, niet door gelykenifen,
 Om dit vervreemde volk aanftonds te vergewifen,
 En te onderwyzen van den weg der zaligheid,
 Door hem voor Joden en voor Heidenen bereid.
 Uit wien die landaard was geteelt en voortgefproten;
 Om, naar het woord van Gods belofte, ook bondgenoten
 Te worden, door het zielveranderend geloof;
 Terwyl het Ifrel blyft verhard, verblind en doof.

*Jefus be-
 geeft zich
 naar Ga-
 lileën.
 JOH. 4:
 44 - 54.*

Van hier vervolgd' hy dan, zo hy had voorgenomen,
 Zyn reis naar Galileën. Zo haast hy was gekomen
 In dit zyn vaderland, daar hy was opgevoed,
 Wierd hy zeer vriendelyk verwelkomt en gegroet;
 Inzonderheid van die zyn grote wonderwerken,
 En tekenen, om dus zyn lering te verfterken,
 Op Salems laafte feeft zelf hadden bygewoont,
 Zo wel als die hy hier voorhenen had vertoont.
 Want zyn gerucht wierd nu verfpread door al de delen
 Van 't Joodsche land, en gaf gelegentheid aan velen
 Om, of nieuwsgierig, een' zo groten Man te zien,
 Die zelve zich tot dienst van 't menschedom aan quam biën.
 Of, die, om hulp begaan, hem op het yvrigft baden,
 Hy wilde doch aan hen ook zyne wonderdaden
 Betonen, enkelyk met 't woord van zynen mond,
 Waar door de lyder wierd genezen en gezond.

*Komt in
 Kana en
 word van*

Als Jefus wederom in Kana was verfchenen,
 Vermaart door 't wonderftuk, door hem zo kort voorhenen
 Aldaar

JESUS CHRISTUS. III.H. 101

Aldaar verricht, wierd hy door enen hoveling
 Van Vorst Herodes, zich onthoudende in dien kring,
 Verzocht om zynen zoon, door krankheid aangegrepen,
 Die hem, zo 't s'cheen, in 't kort naar 't graf zou henen slepen,
 Gezond te maken, en doch spoedig meê te gaan
 Naar 't oud Kapernaum; want daar quam hy van daan.
 De Heiland, die geen mensch liet ongetrooft vertrekken,
 Wilde evenwel een les, om zyn geloof te wekken,
 Vooraf doen gaan, en sprak; hoe zyt gy zo verkeert,
 O aardsgezinde man! 'k heb nu zo lang geleert,
 En niemant is'er die myn woorden wil geloven,
 Ten zy hy tekenen en wondren zie, die boven
 De reden, en 't bereik van 't menschelyk verstand,
 Hem overtuigen; tot zyn allerhoogste schand.
 Doch die verlege mensch, hier door niet afgewezen,
 Hervatte zyn verzoek, hy wilde doch genezen
 Zyn' zo geliefden zoon, en bad dat hy daar quam'
 Ameer de dood hem weg en uit het leven nam.
 Toen sprak de Christus weêr die troostelyke rede
 Tot dezen bidder, en hy zeide; ga in vrede,
 Uw zoon zal leven; of hy worde aanstonds gezond!
 Zo haast de hoveling dit woord ving uit zyn' mond,
 Gaf hy geloof daar aan, verheugt om dezen zegen,
 En spoede fluks naar huis; wannecr hem onderwegen
 Door zyne knechten wierd die boodschap aangebragt,
 Dat zynen zoon de koorts geheel en onverwacht
 Verlaten had, en wel op zulk een tyd en ure,
 Des middags, namelyk, wanneer die grote kure,
 Door Jesus enkle woord, aan dezen was verricht.
 Zodat hy, en zyn huis, op 't krachtigst wierd verplicht,
 Om in gelove zich voor zyne leer te buigen,
 En overal van dit zyn wonder te getuigen,
 Dat hy ten andre male in Galileën wrocht.
 Hier toe veellicht wel door zyn' vyand aangezocht,

*den Koninklyken
 hoveling
 verzocht,
 dat hy zyn
 zoon
 wilde genezen.*

*'t gene hy
 deed.*

Die onlangs van den Vorst Herodes was gezonden,
 Om zynen boetgezant gevangen en gebonden
 Te slepen naar de burgt, daar hy gekluifert zat,
 En een gewisse dood door 't staal te wachten had.

*Aanmer-
king.*

Wie word niet weg gerukt door zulke liefdeblyken,
 Die Jesus hier bewyft aan armen en aan ryken,
 Aan vriend en vyand, die hem slechts orn bystand simeekt,
 En zo den zegen uit zyn milde handen breekt?

*JES. 53:
1.*

Zodat de Godspraak blykt alhier vervult te wezen,
 Dat hy de krankheid van de menschen zou genezen,
 Wanneer hy, gansch veracht, en in dien slechten stand,
 Zyn voeten zetten ging in dat ondankbre land:
 En daarom klagen moft; wie heeft geloof gegeven
 Aan onze prediking, als 't woord dat hen ten leven
 Kan leiden, en aan wien is doch bekend geweest
 Des Heren krachtige arm, dit werk van zynen Geest?
 O grote Heiland! leer ons mede tot u lopen,
 En naar de ziel, vooral, op uwen bystand hopen,
 En maak die levendig eer 't lichaam door de dood
 Verrast worde, en gesleept in 's aardryks zwarten schoot.

*Jesus keert
weder naar
Galileën, en
Nazareth.*

*LUC. 4:
14-30.*

Nadat die wonderdaad te Kana was bedreven,
 Heeft Jesus zich van daar naar Nazaret begeven,
 Zyn oude woonplaats, daar hy allen was bekend,
 Doch slecht onthaalt wierd, zo als 't blyken zal op 't end.
 Alhier was hy gewoon, door zynen plicht bewogen,
 Des Sabbatdags te gaan in hunne Synagogen,
 Om 't volk te leren hoe de Schriften te verstaan,
 Vooral de zulke, die op Vorst Messias slaan.
 Wanneer hy nu aldaar zich op den stoel ging zetten,
 Geschikt ter lezing en verklaring van Gods wetten,
 Wierd hem ter hand gestelt, veellicht op zyn verzoek,
 Of meesterlyk bevel, dat Euangelisch boek
 Van Jesaias, daar die woorden zyn gevonden;
 De Geest des Heren is op my, die ben gezonden,

*Leert in de
Synagogen,
uit*

JES. 61: 1.

En

En hier toe was gezalft, om aan den armen mensch
 Die blyde boodschap te verkonden, (als den wensch
 Der eerste Vaders) en om verflage harten
 Te troosten, en met een te helen hunne smarten;
 Om den gevangen man te prediken, dat hy
 Ontslagen word, en is; en daarom vry en bly
 Mag uitgaan uit den kuil; om ook der blinden ogen
 Te lichten, en 't gezicht te geven, dat ze mogen,
 Van hunne duisternis verlost, het heil van God
 Aanschouwen met vermaak: ja, dit wil zyn gebod,
 Dat ik alomme zal die tyding gaan vermelden,
 Dat nu dat jubeljaar, dat de andere voorspelden,
 Het jaar, dat hier toe was in de eeuwigheid beperkt,
 Op handen is, en dus die Godspraak word gesterkt.
 Na dat hy deze stoffe 't volk had voorgelezen,
 Sloot hy het boek, en gaf het wederom aan dezen,
 Die 't hem had toegereikt, en zette zich weêr neêr;
 Terwyl een ieder zat te gapen naar zyn leer.
 Toen sprak hy; dit is 't woord, dat nu in deze dagen
 Vervult is, dit is 't jaar van 't hoogste welbehagen,
 Dat aangename jaar, dat de aard' verquikken zal,
 En door de heilbazuin, en 't vrolykste geschal
 Zal worden uitgegalmt, om ieder te verkonden,
 Dat nu de tyd daar is, waar in de schuld der zonden
 Zal worden uitgewischt van die zich tot den Heer',
 En dezen Losser wend, opdat hy hem bekeer';
 Ja tot een onderdaan zyns Koninkryks wil stellen:
 Wanneer hy alle magt met kracht zal nedervellen,
 Die zich hartnekkig toont, en tegens hem verzet,
 Door 't zwaard van zynen mond, tot deze wraak gewet.

Zo lang hy dit gesprek dus voerde tot die mannen,
 Bleef ieder, luisterscherp, aandachtig ingespannen,
 En prees dat goede woord, dat voortquam uit zyn mond.
 Ook zeiden zy, wie is 't die dit geheim doorgrond?

*Waar naar
 de toehoor-
 ders luiste-
 ren, en zich
 verwonder-
 ren.*

Is deze niet de zoon van Jofef, die voor dezen
 By ons is opgevoed, en woond', hoe kan het wezen,
 Dat deze man dus spreekt, waar heeft hy dit van daan!
 Wie heeft de fchriften der Profeten zo verftaan?
 Doch Jofus kennende hun ongelovig harte,
 En de overleggingen, tot zyne grote fmarte,
 Van deze borgery, veranderde van toon,
 En fprak; gy zult misfchien, tot mynen fmaad en hoon,
 Die oude fpreuk op my in uwen boezem duiden,
 Hoewel gy 't niet betoont door hoorbare geluiden,
 Gy wondgenezer heel vooreerft uw eigen quaal,
 En pas u zelve toe die meefterlyke taal.
 Of doe eerft onder ons die grote wonderwerken,
 Opdat door dezen weg uw vaderlanders merken,
 Hoe groot een man gy zyt, gelyk gy hebt gedaan
 Gints tot Kapernaum, zo w' uit 't gerucht verftaan.
 Doch ik zeg u rond uit, dat niemant der Profeten
 Is aangenaam geweest by zynen ingezeten,
 Alwaar hy was bekend; die luiften zelden toe
 Naar zyn vermaan, maar zyn ze in 't korte zat en moe.
 En tot bevestiging van 't geen gy hoort gewagen,
 Zo zeg ik u voor vaf, dat in Elias dagen,
 Wanneer de hemel bleef gefloten enen tyd
 Van vierdehallel jaar (gelyk gy kundig zyt)
 Dat toen in Ifraël veel weduwwrouwen waren,
 Die God in dezen nood des hongers konde fparen,
 Maar dat die grote man en heilige Profet
 Tot niemant wierd gefchikt, opdat hy wonder deed,
 Dan naar Sarepta, dat by Sidon was gelegen,
 Om daar ene arme vrouw, door 's Allerhoogftens zegen,
 Met haren jongen zoon, te vryden van de dood,
 Door meel en oly, die ze in overvloed genoot.
 Zo vond men infgelyks, by Elizeus tyden,
 Zeer veel melaatzen, doch men zag'er geen bevryden

Van

Van deze grote plaag dan Nâman, den Syrier,
 Die wierd gereinigt door het water der rivier
 Jordane; maar geen een van Israëls geslachte,
 Dat zynen God en dus zyn heilgen dienft verachtte,
 Is van die smet verlost, hoe zeer ze ging in zwang.
 Toen wierd de Synagoog verbittert, elk zag bang
 En grimmig Jesus aan; zy dreven hem naar buiten,
 Naar 't hoogste van de stad, daar die verpeste guiten
 Hem zochten dood te slaan, of wel van boven neêr
 Te storten in de laagt'. Doch onze grote Heer
 Ging midden door hen heen, en deed ze voor hem wyken,
 Om hunnen toeleg, met verachting, door te stryken;
 En quam toen wonen tot Kapernaum, alwaar
 Hy beter was gezien, en vry van dit gevaar.
 Opdat het woord van God, zo lang voorheen gesproken,
 Door Jesaias mond, vervult wierde onverbroken:
 Dus zegt de Ziender; 't land van Zabulon, als meê
 Van Naftali, het welk zich uitstrekt naar de zee,
 En, over de Jordaan, aan Galileën paalde,
 Het heidensch Galileen, dat weinig licht bestraalde;
 Het volk dat blind was, en in duisternisse zat,
 En in de schaduw des doods, als afgemat,
 Zal eens een licht opgaan, en luisterryk beschynen,
 Zo dat de duisterheid en schaduw zal verdwynen:
 Hoewel de blydschap noch zoude onvolkomen zyn,
 Zo zal'er echter vreugd zyn om die zonneshyn;
 Een vreugde ruim zo groot, als in den oogst der landen,
 Of als men deilt den buit, die men des vyands handen
 Ontrooft heeft; wyl het jok, de last, en 's dryvers staf
 Geheel verbroken is, en van hun schoudren af.
 Zo als 't gebeurt is in den tyd der Midjanieten,
 Toen men der helden bloed als water zag vergieten,
 En hunne wapenen verbranden door het vuur,
 Opdat het volk aldus zyne euvelmoed bezuur'.

*Komt te
 Kapernaum.
 MATH. 4:
 13 - 17.
 JES. 8: 24.*

Waar op die gulde mond noch breder zich laat horen;
 Want nu is ons een Kind en zulk een Zoon geboren,
 En ook gegeven, op wiens schoudren is gelegd
 De heerichappy, die hem behoort, naar 't hoogste recht:
 Wiens naam is Wonderzoon, en Raad, en sterke Here,
 En God, ja Vader zelve (o onbezefbare eere!)
 Der eeuwigheid, en Vorst des vredes, wiens gebied
 Op Davids vasten troon, geen einde kent, noch ziet.

*Christus
 woont te
 Kaper-
 naam.*

Dus zagen wy 't gedrag van Jesus landsgenoten,
 En hoe quaadaardig zich die Nazareners stoten
 Aan 't Godlyk onderwijs, en de onweêrstaanbre leer,
 Die hen gevoelig trof, en tastede op hun zeer:
 't Welk veel te ondraaglyk scheen. want deze door te stryken;
 Of wel by heidenen en zondaars te gelyken,
 En diets te maken, dat op hen die woorden slaan,
 Omdat zy zynen Geest door ongeloof weêrstaan,
 Was al te hard een taal. en die te moeten horen
 Uit enen, die aldaar niet langen tyd te voren,
 In een' gemenen staat als borger had gewoont,
 En weinig blyken van dat hoog gezag getoont,
 Ontstak hun wrevelzucht, zodanig, dat zy liever
 Verkozen, hem terstond, en, in dien dollen yver,
 Van kant te helpen, dan leergierig uit zyn mond
 Te horen, waarom hy die woorden dus verstond.

JOB. 12: 1. Want dit was meê van 't slag, daar Job eens van gewaagde,
 Toen Sofar hem zo stout voor Gods gerichte daagde;
 Hoor, zeld' hy, omdat gy het volk zyt, vol van waan,
 Zal ook de wysheid met u sterven, en vergaan.

*Vervolgt al-
 hier Johan-
 nes dienst.*

MATH. 4:

13.

MARC. 1:

21 - 34.

LUC. 4:

31 - 44.

Hy quam dan hier ter stede, om enen tyd te blyven,
 En Galileën een toneel van zyn bedryven
 Te maken; ja alom, door zyhe wonderleer,
 Te tonen, dat hy was die lang verwachte Heer,
 Van wien Johannes hen zo vaak had onderhouden;
 Dien zy, tot staving van zyn woord, nu zelve aanschouden,
 En

En ondervonden wie die grote Meeſter was,
 Die onlangs op zyn wenk des amptmans zoon genas.
 Want hier begon hy 't werk des Dopers te vervangen,
 Die reeds in dezen ſtreek zyn toekomst en belangen
 Wydluſtig had vermeld, en hem den weg bereid,
 Gelyk hier voren dit door ons is uitgebreid.
 Hier quam hy zelve nu dit duifre land verlichten,
 En door zyn prediking zielroerend onderrichten,
 Hoe elk door zuivre boete in 't hemels Koninkryk
 Moſt trachten in te gaan; en wandelen, gelyk
 De Heiland hen (hoewel met onnavolgbre ſchreden)
 In nedrigheid en deugd godvruchtig voor ging treden;
 En uit de duifternis hen overbragt in 't licht,
 Zo als het afſtraald' van zyn Godlyk aangezigt.
 Waarom de Profezy met recht word aangetogen,
 Die Jeſaias ons niet duifſter ſtelt voor ogen,
 Daar hy aldus den laſt van Duma horen laat;
 (Een bynaam, afgeleid van Edoms ouden ſtaat)
 Men roept, zegt hy, uit Seir; o Wachter, trouwe Wachter!
 Wat is'er van den nacht, blyft noch het daglicht achter!
 Daar op die Wachter dus weêr antwoord' dit geſlacht;
 De morgestond is daar, en echter is 't noch nacht.
 Hierom, indien 't u luſt en erenſt is te vragen,
 En my te zoeken, vraagt en zoekt in deze dagen,
 Keert weder, en komt aan; uw Zon is nu naby,
 Opdat die u beſtrale, en van den nacht bevry'.
 Want elken Sabbatdag liet hy zich yvrig vinden
 In hun vergaderplaats, om daar de wetgezinden
 Te wyzen hunnen plicht, zo wel als 't merg en pit,
 't Welk in de Schriften legt, haar rechte doel en wit.
 Zodat het gansche volk met zyne wyze rede,
 Die hy met zo veel kracht van overtuiging dede,
 Als opgenomen wierd, en zeer verwondert ſtond,
 En vingen met hun oor de woorden uit zyn' mond.

ISAÏAS 21:
 11.

*Beroept Si-
men en An-
dreas,*
MATH. 4:
18.

Het was alhier ter steê, dat Jesus ging naar buiten,
En wandelde aen de zee, om daar ook zyn besluiten
Te werk te leggen; wyl hy wiste wie hy daar
Zou vinden onder een getal der vischerschaar.
Hy zag dan Simon en Andreas, twee bekenden,
(Als die zich reeds voorheen tot zyne leering wendden,
Wanneer de Doper hem dat groot getuigenis
Verleende; en zy hem volgd' aan Kanaâs bruiloftsdisch)
Als zy in 't ruime meir van Galileen de netten
Uitwierpen, om de visch arglistig te bezetten;
En riep ze toe van verre, opdat zy 't weêr naar 't strand
Heen wenden zouden, en hem volgen op het land.
Gelyk 't gebeurde; en hy gebod dat werk te staken;
Want, zaid' hy, ik zal u tot groter vischers maken,
Van menschen, namelyk, door 't Evangelynet,
Dat nu alomme stond te worden uitgezet.
Zo als dit broederpaar ook vaardig zyn bevelen
Heeft opgevolgt, om mede in deze vangst te delen,
En in den dienst te gaan van zulk een vischery,
Waar door 't gevangene gelukkig word, en vry.

*ook Jako-
bus en Jo-
hannes.*

Zo als hy hier van daan wat verder op ging treden,
Ontmoett' hy Jakob en Johannes, die beneden
Zich bezig hielden met het boeten van hun want;
Als goede vischers, die het houden klaar en kant.
Dees' riep hy mede, en zaid', dat zy hem volgen zouden.
't Geen zy straks deden, en hun schip en al betrouden
Aan Sebedeus, die hun beider vader was,
En aan 't gehuurde volk, bevaren op dien plas.

*Ging met
deze alom
prediken,*

Met deze dus verzelt, ging Jesus rondsom prêken,
Genezende de geen, die, met zeer veel gebreken
En ziekens overal, naar 't lichaam, zwaar gequelt,
Hem wierden toegebracht, en voor zyn oog gestelt.

*en genas
enen beze-
senen.*

Als, onder anderen, in een der Synagogen,
Daar hem verscheen een man, die, waardig 't medogen,

LUC. 4: 33.

Beze-

Bezeten was; en riep met ene luide stem;
 (Of wel een boze geest des Satans sprak door hem)
 Wat hebben wy met u te doen, gy Nazarener!
 (Dien God geheiligt heeft. de toeverlaat der gener,
 Die u verwachten) komt gy hier tot ons verderf,
 Om ons te werpen uit dit lang bezeten erf?
 Doch Jefus bond hem in met harde en straffe woorden,
 Die al de menschen, daar vergadert, duidlyk hoorden;
 Beval hem dat hy zweeg, en dezen man verliet.
 Zo als het ook geschiedde op 't woord van zyn gebied.
 Want deze onreine geest worp hem in 't midden neder,
 Doch zonder leet te doen; en keerde spoedig weder
 Naar zyn verblyfhol, en de lyder wierd gezond,
 Gelyk een ieder hem, en hy zich zelf, bevond.
 Zodat het gansche volk verbaast stond om de blyken
 Van zyne hoogfte magt, waar door hy zelf deed wyken
 De duivelen, en sprak; waar komt hem dit van daan;
 Wie onder ons heeft 't ooit gezien, of kan 't verstaan?

Toen stond de Heiland op, en ging naar Simons woning,
 Alwaar hy weêr op nieuw een zichtbare vertoning
 Hervoort bragt; wyl zyn God hem altyd bystand deed:
 Want als de moeder van diens huisvrouw deerlyk leed,
 Door ene zware koorts, daar meê zy was bevangen,
 En zy naar zyne komst vast uitzag met verlangen,
 Bestrafte hy die quaal, en maakte haar gezond;
 Zodat zy fluks verrees, en hen ten dienste stond.
 Als nu het daglicht weêr naar 's aardryks kimmen daalde,
 De Zabbat over was, en elk zyn zieken haalde,
 En t'zynen huize bragt, quam ieder hem aan boord;
 En hy genas ze door zyn hand, en krachtig woord.
 Ja vele duivelen deed hy hun zitplaats ruimen,
 Om't aardryk, door zyn komst, van dat gespuis te schuimen,
 Die ziddrend riepen met een vrezelyken toon,
 Gy zyt de Christus, Gods geliefde en eige Zoon.

*Geneest de
 moeder van
 Simons
 vrouw.
 LUC. 4:38.*

*Werpt al-
 daar de dui-
 velen uit,
 die hy be-
 straft.
 LUC. 4:41.*

(Een groot getuigenis, dat niemand kon bestryden,
 Ja zelf de Satan was gedwongen te belyden)
 Doch hy verbood hen dit, veellicht met dreigement,
 Aan deze geesten, door zyn daden, reeds bekend.
 Als die niet nodig had uit die verdoemelingen,
 Bestryders van zyn Ryk, of uit hun' hals te wringen
 Lofuitingen, daar voor zy schrikten; wyl die Held
 Hen nu te kere ging, om, door zyn groot geweld,
 Dien sterkgewapenden zyn vaten als te ontroven,
 En hem dien harden kop te midden door te kloven,
 En gansch te morzelen tot enkel stof en gruis;
 En dus te veiligen zyn eigen erf en huis.

Want zo heeft hy op zich den zwaren last genomen;
 En al de qualen, die ons konden overkomen,
 Gedragen; en zyn volk, van allen vloek bevryd,
 Het leven aangebragt, na zulk een zwaren stryd.
 Gelyk 't vervolg ons op zyn plaats zal doen bespeuren,
 Het geen de wereld nooit, als immermeer te beuren,
 Had kunnen dromen, hoe kloekzinnig overal:
 Want dit is 't meesterstuk der wondren na den val.

*Vertrekt by
 nacht uit
 Kapernaum
 naar de zee.
 LUC. 4: 42.*

Als nu de Heiland hier zyn nachtruft had genoten,
 Eer 't lieve morgenlicht het aardryk quam ontbloten
 Van 't donkere gewaad, en zynen bruinen schoot
 Vergulde en verfde met zyn glanzig purper rood;
 Ging hy in stilte weg, om wat alleen te wezen,
 In zekre woesteny, die hy had uitgelezen,
 T'zy om te bidden; of 't vermoeden wat te ontgaan,
 Als of hy aanhang zocht, en wild' naar hoogheid staan;
 Dat aan Herodes haast in 't oog zou kunnen lopen,
 Terwyl het volk begon zo talryk en met hopen
 Hem na te volgen, en bleef hangen aan zyn mond.
 Gelyk 't, hem misfend, straks ging zoeken; en weêr vond,
 En bad, hy wilde doch zyn vrienden niet begeven,
 Maar by hen blyven, en als hunne Rabbi leven.

Ter

JESUS CHRISTUS. III. H. III

Ter oorzaak, mogelyk, dat dit hen winst aanbrogt,
 En deze stad hierom van velen wierd bezocht.
 Doch Jefus wees dit af, en wel met deze reden;
 Ik moet, behalven u, ook aan meer andre steden
 De leer van 't Koninkryk myn's Gods, die eeuwig leeft,
 Verkonden, wyl hy my daar toe gezonden heeft.
 Hy nam dan Simon, en de geen die met hem waren,
 Het viertal, zo 't ons dunkt, en andere uit de fcharen,
 En ging van stad tot stad, en door de vlekken meê
 Van Galileën, tot aan de oevers van de zee.
 Hier predikt hy alomme in hun vergaderingen,
 Alwaar de menfchen hem van allen kant omringen,
 En dringen, dat hy fchier geen plaats heeft om te ftaan;
 Zo zeer was al het volk om zyne leer begaan;
 En om de tekenen, die z' overvloedig zagen
 Ontrent de krankten, die op al de wegen lagen,
 Al roepende om zyn hulpe, en die hy voort genas.
 't Gebeurde nu dat hy zich op dat zelve pas
 Bevond aan 't ruime meir, Genezaret geheten,
 Of Galileefche zee; alwaar ter neêr gezeten,
 Zag hy aldaar aan 't ftrand twee visfchers fchuiten, leêg
 Van volk, vermits de maats de netten, zo men pleeg,
 Uitspoelden aan het land. hier ftapt' hy binnen boorde
 Van d'ene die daar lag, en Simon toebehoorde;
 Komt, zaid' hy, fleekt wat af, een weinig van de wal!
 Alwaar hy zitten ging, en leerde een groot getal
 Van menfchen, die zich daar met duizenden bevonden,
 En dicht op een gepropt op dezen oever ftonden:
 Zodat het fchip hem ftrekte een' hogen predikftoel,
 Daar op hy veilig ftond, en buiten al 't gewoel.
 Wanneer zyn rede nu ten einde was gekomen,
 Gelaft hy Simon, dat hy verder in de ftromen
 Zou varen, en het want daar werpen in de zee.
 Doch deze zaid, aler hy afvoer van de reê,

*Jefus leert
 aan den
 oever van
 het meir
 Genezaret.
 Luc. 5:
 1 - 16.*

Ik wil, wyl gy 't beveelt, de netten gaarne fchieten,
 Maar 't zal u, mogelyk, zo wel als ons verdrieten,
 Die bezig zyn geweest met visfchen al den nacht,
 En hebben nietmetal uit 't diep aan land gebragt.
 Als zy nu, op zyn woord, hun tuig in 't water fmeten,
 En zich van hunnen plicht ontrent hun' Meester queten,
 Besloten zy'er zulk een aantal visfchen meed',
 Dat alles fcheurde; zodat Simon zeining deed',
 En zyne makkers riep, dat die ter hulpe quamen.
 Gelyk zy haastten met het andre fchip, om zamen
 De zoô te bergen, die in deze netten zat,
 En nauwelyks van die twee fchuiten wierd omvat.
 Zodat zy beide, fchier tot zinken toe geladen,
 Het ftevend en naar 't land; en, neêr geknielt, hem baden,
 (Dewyl verbaastheid hen om deze vangst beving)
 Dat hy, als zulk een Heer, uit hun gezelfchap ging!
 Als veel te onwaardig, om dien Grootvorft op te wachten,
 Die op de zee zo wel, als op het land zyn krachten
 Betoonde; zodat al de delen van 't heelal
 Straks vaardig ftonden om te doen 't geen hy beval.
 Doch Jefus beurde hen haast op, met deze woorden
 Tot Simon, die ook tot zyn medgezellen hoorden,
 Als helpers in dit werk; o mannen, vrees niet meer;
 'k Zeg noch 't gene ik tot u gefproken heb weleer;
 Gy zult van nu af aan zeer vele menfchen visfchen,
 En deze vangst zal u, op myn bevel, nooit misfen.
 En daar mee worpen zy het anker in de grond,
 Verlieten fchip en want, en volgden hem terftond.
 Als Jefus zich van hier naar elders ging begeven,
 En in ene andre ftad (doch ons hier niet befchreven)
 Gekomen was, ontmoett' hy daar ter plaatze een man,
 Die vol melaatsheid was, een zware plaag, daar van
 Men tans in Ifraël en Kanan zo veel blyken
 Befpeurde, als nimmer zyn in andre koninkryken

*Vertrekt
 van daar
 naar elders,
 en genceeft
 enen me-
 laatschen.*

Gezien

JESUS CHRISTUS. III. H. 113

Gezien; zodat dit was gelyk een inlandſch quaad,
 Waarom de lyder wierd gefchuwwt, en zeer verſmaad,
 Ja als verbannen van zyne eige landſgenoten,
 En buiten omgang, en den godsdienſt zelf gefloten;
 Zodat hy niet verſcheen dan met gefcheurt gewaad,
 Het hoofd ontbloot, en met een overdekt gelaat.
 Daar by was hy verplicht ſtedeſ, onrein! uit te ſpreken,
 Opdat de ontmoeters hem op weg by tyds ontweken,
 En zelve door die quaal niet wierden aangetaft,
 Op 't onvoorzienſt van dien onreinen menſch verraft.
 Zulk een elendeling zou hier het voorwerp wezen
 Van 's Heilands hulpe, dien geen meefter kon genezen:
 Ten blyke, dat hy was de Heer die 't al gebied,
 En op wiens wenk alleen de wonderdaad gefchied.
 Zo haaft die Iſreliet den Chriſtus had vernomen,
 Is hy vrymoedig, doch met eerbied, aangekomen,
 En op zyn aangezicht gevallen voor hem neêr,
 Dus biddende; gy kond, indien gy wilt, o Heer!
 My reinigen van deze affchuwelyke plage,
 Daar mede ik ben bezocht, en die ik, zondaar, drage:
 't Behage uw goedheid my ook gunſtig aan te zien,
 En myn herſtelling door uwe almagt te gebiën.
 Waar op die meefter Arts, tot liefde en mededogen
 Ontrent dien lyder en zyn' jammerſtaat bewogen,
 De hand uitſtak, en raakt' hem daar alleen meê aan,
 Gebiedend', dat hy van den grond weêr op zou ſtaan,
 En ſprak; ik wil, en word gereinigt van uw quale!
 O wonderbare kracht! o Goddelyke tale!
 Als eens de Schepper van de wereld horen liet,
 Wanneer hy die door 't Woord hervoortbragt uit het niet.
 Zo zag men dezen man herſtelt van zyne zweren,
 En zyn melaatsheid, en het lichaam wederkeren
 Tot een gezonden ſtaat, op 't horen van die ſtem.
 Doch eer hy henen ging belaſtte Jefus hem,

Van zyn genezing niets te melden, maar te spoeden
 Naar Israels Hoofdstad, om aldaar aan zynen goeden
 En allerhoogsten God voor zyne reiniging,
 Die hy zo wonderlyk van zyne hand ontving,
 Het offer te voldoen, dat Moses had bevolen
 In zyne wetten, die zy hoorden in de scholen,
 Naar dat hy meer of min van 't aardfche goed bezat.
 Maar dat hy ook vooraf zich te vertonen had
 Den Priester, die hem voor gereinigt most verklaren.
 Aan dezen was 't hem niet verboden te openbaren
 Wie hem genezen had, en hoe 't was toegegaan,
 Om dus 't getuignis uit hem zelve te verstaan.
 Opdat men wiste, dat in deze laatste tyden
 Een groot Profeet was opgestaan, dien zy belyden
 En horen mosten, als Mesfias, hunnen Heer,
 De God van zaligheid, hun hoogste roem en eer.

*Vertrekt
 naar de
 woestyn.*

Hoewel de Heiland den melaatschen had verboden,
 Te melden dit geval voor dat zyne aardfche goden,
 Tans op den zetel van hun meesterschap gestelt,
 Hem hadden rein gekeurt, zo wierd het doch vertelt:
 Want zyn gerucht was reeds verspreid door al de werken,
 Die hy alomme deed, om zyne leer te sterken,
 Zodat men in het kort zo groten toevloed zag,
 Dat hy byna geen rust mogt hebben nacht noch dag;
 Ja, op het laatste zelf niet in de stad kon komen,
 Alzo de doortogt hem belet wierd en benomen,
 Wyl elk zyn zieken bragt, en om genezing riep,
 En zyne deur byna van hare stylen liep.
 Tot dat hy zich vertrok in een der woestenyen,
 Om minder overlast van al dat volk te lyën,
 't Welk, meer voor 't lichaam, dan voor hunnen geest beducht,
 Van zyne wonderleer genoot de minste vrucht.

*Keert we-
 der naar
 de stad.*

Na weinig dagen, en op 't eind van zyn gebeden,
 Quam Jesus weër in stilte in deze stad getreden,

En

En leerde aldaar in 't een of 't ander huis, of schuur,
 Hem gaarne toegestaan van vriend of nagebuur.
 Als hy daar bezig was, en vele Fariseën,
 En Wetgeleerden uit den kreits van Galileën,
 En van Judea zelf, en van Jerusaleem,
 Aldaar verschenen, (want die loosaarts volgden hem)
 Wierd hy gestoort in zyn gesprek door een beroerden,
 Dien z' in een hangmat met hun viere derwaarts voerden,
 Doch wegens het gedrang, dat voor de deuren stond
 Niet binnen raken kon; maar door een' andren vond,
 Dat 's door het bovendak, wierd in 't vertrek gelaten,
 Alwaar die meesters, als gezegt is, mede zaten.
 Als Jesus hun geloof en yver had gemerkt,
 En door genezens kracht was in den geest gesterkt,
 Sprak hy den lyder aan; gy zoon, of mensch! uw zonden
 Zyn u vergeven, gy zyt van de straf ontbonden.
 O troofstryk vonnis voor zulk een elendeling!
 Die hier den hoogsten wensch eens stervelings ontving.
 Als die verspieders nu die grote woorden hoorden,
 Die hen gevoelig tot in hunne zielen boorden,
 Ontstak hun euvelmoed; zy dachten in hun hart,
 Wat taal is dit, daar meê hy God en menschen tart?
 Hy spreekt godslastering. waar is een man te vinden,
 Die iemant van de schuld der zonden kan ontbinden?
 Dit is een werk van God alleen, die Richter is
 Van Hemel en van aard', naar 't groot getuigenis.
 Doch Jesus, kennende den grond van hun gepeinzen,
 Hoewel zy zwegen, en dit zochten als te ontveinzen,
 Beantwoord' hen, en zeid'; wat is 't dat g' overlegt?
 Wat is'er lichter, of, dat iemant tot hem zegt,
 De zonden zyn aan u vergeven; of die woorden,
 Sta op en wandel? wyl u de eerste doch verstoorden;
 Als of ik my te veel gezag en magt toefschreef,
 En dus den grouwel van godslastering bedreef.

*en geneest
 een geraak-
 ten, dien
 hy de zonden ver-
 geeft.*

MATH. 9:
 1 - 19.
 MARC. 2:
 1 - 22.
 LUC. 5:
 17 - 32.

*Dit ergert
 den Fariseën.*

Maar om te tonen, (zo gy 't anders kond bezeffen)
 Dat ook des menschen Zoon de menschen kan ontheffen
 Op aarde van de schuld en straf om 't zondig quaad,
 Zo zeg ik nu tot hem, (opdat gy 't recht verstaat)
 Sta op, en neem uw bed, daar op gy zyt gedragen,
 En ga daar meê naar huis, dit is myn welbehagen.
 Daar op de lyder fluks van zyn matras af quam,
 En die, met alles wat daar by was, mede nam
 Naar zyne woning toe, gezond en rap van leden;
 Bedankende dien Heer voor zyn barmhartigheden.
 Zo meê de schare, die God loofde en vrolyk prees,
 Voor zo veel gunst en magt als hy den mensch bewees.
 Ja zy betuigden all', door vreze en angst benepen,
 Zy hadden iets gezien, dat niemand had begrepen,
 En by de wereld ongelooflyk wierd gekeurt,
 't Welk echter voor zo groot een schare was gebeurt.

*Aanmer-
king.*

ZACH. 13:

1.

Dus zag het Israëel dien blyden dag aanbreken,
 Waar van Gods Zienders met zo groot een ophef spreken,
 Wanneer'er voor het huis van David, zynen knecht,
 En Salems borgery, zou wezen opgericht
 Die opene fontein voor alle onreinigheden,
 En zonden, die de ziel, en ook des lichaams leden
 Bezoedelt hebben, als de ware levens bron,
 Die 't menschedom zyne finette en vuil afwasfchen kon.
 Zodat ze al juichende Jehova zouden roemen,
 En hem een God des heils en groten Heiland noemen,
 Die de ongerechtigheên vergeeft, en niet gedenkt,
 En in hun krankheid zyn genezing werkt en schenkt.
 Die als een vader zich ontfermt ontrent zyn zonen
 En kinderen, alzo zich gunstig wil betonen
 Aan allen, die, zyn' naam hier vrezende, in hun' nood
 De wenschen hunner ziele uitstorten in zyn schoot.
 Wie zou dit lezende zich noch verbeelden kunnen,
 Of all' deze oog- en oorgetuigen zyn gewonnen,

Door

Door Jefus wonderleer; en vonden zich verplicht,
't Gezigt te ontfluiten voor de ftralen van dat licht,
En hem te erkennen voor den genen, dien zy wachttten?
Doch 't was'er ver van daan; zo als w' uit zyne klagten
Vernemen zullen, die hy namaals horen laat,
En 't wee verkondigt aan dien onbekeerden staat.

Als Jefus dan alhier, en in meer andre fteden
(Zyn gangen dropen doch van loutre vettigheden)
Ontelbre wondren meer, die niet befchreven ftaan,
Voor 't oog van al het volk roemruchtig had gedaan,
Begaf hy zich, zo als hy hier wel meermaals dede,
Naar 't oever van de zee; alwaar de fchare mede
Hem was gevolgt, (want die bleef altyd om hem heen,
Zo wel als 't vuile fchuim der boze Farifeen)
Die hy al weder met zyn onderwys vereerde.
't Gebeurde nu wanneer de Heiland fteêwaarts keerde,
Of, mogelyk, terwyl hy naar de zeekant ging,
En dezen kleinen togt met zyn gevolg aanving,
Dat hy daar Levi zag, Mattheus ook geheten,
Alfeus zoon, die daar in 't tolhuis was gezeten,
En riep hem van zyn' poft, opdat hy dien verliet,
En volgde; 't geen hy deed op 't woord van zyn gebied.
Deze, om te tonen hoe hy zynen Meefter liefde,
Die hem ook met dat woord tot in de ziele griefde,
Bragt Jefus in zyn huis, niet verre daar van daan,
En richtte, hem ter ere, een grote maaltyd aan,
Daar vele tollenaars, en zyn difciplen quamen,
Die met meer andren aan den difch hun plaatzen namen,
En van die fpy's en drank, die hen was voorgezet.
Zo haaft de Farifeen, en leeraars van de wet
Dit hadden opgemerkt, gaan zy zyn lereligen
Aan boord, en vragen; wat zyn dit voor vreemde dingen,
Dat deze, uw Meefter, met zo grote zondaars eet
En drinkt, als tollenaars, daar hy 't te voren weet?

*Roept Levi,
of Mattheus,
van den
tolbank.*

*Beant-
woord de
Fariseën
om dat hy
by een tol-
lenaar at.*

Maar Jesus, horende wat zy te berde bragten,
En kennende, als voorheen, den grond van hun gedachten,
Gaf dit ten antwoord; gy, die meesters heten wilt,
En wat u niet behaagt voor quaad keurt of bedilt,
Moet weten, dat geen mensch, gezond en fris van leden,
Genezing nodig heeft, maar die met lammigheden
Of ziekzens zyn bezocht, behoeft ze. daarom leert
't Gene u Hofeas zegt, opdat g' u eens bekeert:
Ik wil barmhartigheid, en niet uwe offerhanden,
(Als die ik haaft zal doen verhuizen uit uw landen)
Zo ben ik mede niet gekomen met dien last,
Om dat rechtvaardig volk (zo 't anders op u past)
Te roepen tot myn Ryk, maar zondaars, vol gebreken;
Die, omdat zy van Gods geboden zyn geweken,
Verlegen staan, en zich bekeren tot den Heer.
Dit is myn hoogste wit, en hier op doelt myn leer.

Hos. 6: 6.

*Word ge-
vraagt van
Johannes
discipelen.
en beant-
woord die.*

Na deze quamen ook Johannes lereelingen,
Verzelt met Fariseën, die hem weêr nieuwe dingen
Te vragen hadden; als, wat rede dat'er was,
Dat zy van spyze zich onthielden op dat pas?
Of deze plicht hen niet was in de wet bevolen,
En van hun meesters in byzondere oeffenscholen
Geleert? daar echter zyn discipeldom dit liet,
Maar at en dronk geruist, doch wist van vasten niet?
Daar op hen Jesus dit beantwoord', met te vragen;
Wat zegt gy, kunnen ook de bruilofts kindren klagen,
En treurig zyn, zo lang de bruidgom by hen is;
Of vasten tot een blyk van rouw en droefenis?
Maar weet, dat zelfs eerlang de dagen zullen komen,
Wanneer de bruidegom zal worden weg genomen,
Dat dan hun vastens tyd zal wezen daar gestelt,
En elk door zwaren druk zal worden neêr gevelt.
Ik zeg u bovendien, opdat ik mogt betonen,
Hoe gy dit groot verzuim met reden moet verschonon:

Geen

Geen onge vulde lap zet iemant aan een klee d,
 Dat reeds verou dert is, of meer dan hallef sleet;
 Want deze nieuwe lap zou van het oude scheuren,
 En dus een groter scheur, dan de eerste was, gebeuren.
 Ook doet men genen most, of zoeten nieuwen wyn,
 In enen ouden zak, als die te zwak zou zyn,
 En barsten; want aldus ging wyn en zak verloren:
 Alzo, dat wie het een en 't ander kent te voren,
 Geen nieuwe wynen in een' nieuwen zak zal doen,
 En daar in houden tot het volgende zaizoen.
 Ik weet, dat iemant die heeft ouden wyn gedronken,
 Niet eischen zal dat hem straks nieuwe word' geschonken:
 Want de oude is beter of gezonder, in zyn zin,
 Al had de nieuwe wyn vry meerder geesten in.

Als wild' hy zeggen, 'k eisch nu andre hoedanigheden *Aanmerking.*
 In mynen lereling. het oude des voorleden
 En plechtelyken diensts kan langer niet bestaan
 Met de Evangelileer; het oude heeft gedaan.
 Ik moet dien nieuwen wyn in nieuwe zakken gieten,
 Die daar bewaart zal zyn, en niet eer uit moet vlieten,
 Dan op zyn' rechten tyd, die dan, als hemelval,
 Myn nieuw verloste volk op 't hoogst verquikken zal.
 Zo zal myn nieuwe leer u ook onfmaaklyk schynen,
 Zo lang gy de oude niet ziet dadelyk verdwynen;
 Dewyl gy de oude voor de nieuwe hoog verheft,
 Hoewel de laatste de eerste oneindig overtreft.
 Hierom bereide ik vast myn nieuwe zendelingen,
 Opdat zy al by tyds myn onderwys ontfingen,
 En wierden vrygemaakt van de oude dienstbaarheid,
 Die 't lichaam zelve van de schaduwe onderscheid.
 Waar van men het bewys niet ver behoeft te zoeken,
 Als blykt op 't allerklaarst uit uw gewyde boeken,
 Van Moses tyden af tot op het laatste toe,
 Die u dit leren, zelf den tyd en wyze, hoe.

Doch die gy geen geloof, hoe zeer gearft, wilt geven;
 Maar, door een tuimelgeeft van dwalingen gedreven,
 Op andre zaken pafst, en dus den zin verdraait,
 En, van de kern berooft, u met den bolfter paait.

*Tot de Jo-
den.*

Elendig volk! dat dus uw harte gaat verftalen,
 Daar God zyn' eigen Zoon doet uit den hemel dalen,
 Niet slechts met zyne lere, en 't woord in zynen mond;
 Maar met die tekenen, daar elk verbaaft voor ftond,
 Die hy zo veel en groot aan ieders oog vertoonde,
 Terwyl hy onder u zo vele jaren woonde,
 Als blyken van zyn liefde en mededogenheid,
 Waar tegens g' u verfchanft, en op 't onzinnigft pleit.

HET TWEDE PAASCHFEEST,
 VOORGEVALLEN TENTYDE VAN DES
ZALIGMAKERS

OPENBARE BEDIENINGE
 EN LEERAMPT.

IV. HOOFDSTUK.

De Heiland, niet gezint dit tweede jaar
 Het Paaschfeest met zyn byzyn te vereeren,
 Blyft noch een wyl in Galileen verkeeren;
 Daar hy geneest een overgrote schaar;
 En opentlyk 't geheim zyns Ryks ontleed.
 Waar op hy voorts verkiest zes paar Gezanten,
 Om zyn banier de wereld door te planten;
 En daar meê naar Jeruslem henen treed.
 Maar kort hierna, misnoegt om 't slecht onthaal,
 Die stad verlaat; doch overal doet merken
 Zyn wysheid, en onvolgbre wonderwerken;
 Terwyl d'herout Johannes bukt voor 't staal.

Als noch bleef Jefus zich in Galileen onthouden;
 Alwaar hy z' alle, die hem dagelyks aanschouden,
 Tot zyn verwonderaars en vrienden heeft gemaakt,
 Behalven dat geflacht, 't welk hem vervolgde, en vraakt
 Al wat hy leerde en deed; en daarom had gezworen
 Niet eer te rusten, voor dat zy eens zouden horen,
 Dat een verrader, of een yveraer zyn hand
 Aan hem gelegd, en dus geholpen had van kant.

INLE-
 DING.

Q

Maar

Maar hy, die 't beft den aart van deze guiten kende,
 En al dien toeleg, ging zyn vaften gang, en wendde,
 Wanneer zyn plicht hem riep, geen voetflap uit de baan:
 Hoewel hy menigwerf den vyand is ontgaan.

Dus fchynt hy in dit jaar niet heen gereift te wezen,
 Om zelve 't hoge feeft te vieren als voor dezen,
 Opdat hy deze maats in hunne boosheid zou
 Belachen; als een volk, dat alle fchaamte en trouw
 Uit 't hart verbannen had; en wie hen dit vertoonde,
 Al was hy noch zo groot, en in hun midden woonde,
 Zelf niet ontzagen door een wraakzucht dood te flaan,
 Als menig een Profeet dit lot had ondergaan.

*Jefus gaat
 op eenen
 Sabbat door
 't gezaide;
 zyne ont-
 moeting al-
 daer.*

MATH. 12:

1 - 8.

MARC. 2:

23 - 28.

LUC. 6:

1 - 5.

't Was op een' Sabbatdag (in dezen tyd geheten
 Den tweden eerften; of by Mofes, zo wy weten,
 Gezegt den tweden dag van 't ongehevelt brood,
 Wanneer het Paafchlam was in Ifraël gedood)
 Dat onze Heiland, en zyn trouwe lerelingen,
 Al wandelende door het fltaande koren gingen,
 En plukten de ayren van de rype halmen af,
 Die vreven in hun hand', en zuiverden van 't kaf,
 En die dus aten, om hun magen te verfterken;
 Dat zyn verfpieders, als bekeurders zyner werken,
 Dit ziende, vraagden met een meefterlyk gezag;
 Waarom gehengt gy iets, op dezen heilgen dag,
 't Welk ongeoorloft is, en in Gods wet verboden?
 Daar op de Chriflus met een weêrvraag deze Joden
 Beantwoorde, als hy hen wel meermaals had gedaan,
 Om hunnen aanval des te beter af te flaan.

Hoe, zaid' hy, gy die al myn daden weet te ziften,
 Hebt g' in uw leven nooit gelezen in de Schriften,

1. SAM. 21:

1 - 6.

Wat David in zyn' tyd door honger heeft beftaan?
 Hoe hy in 't voorhof van Gods huis is ingegaan,
 En daar het toonbrood van de Priesters heeft genomen;
 Dat hy 't met al zyn volk (te Nobe toen gekomen)

Gege-

Gegeten heeft? daar dit die Priesterschare alleen
 Van God veroorloft was. En weet je niet meteen,
 Dat door den offerdienst de Sabbat word ontheiligt?
 En echter die het doet blyft voor de straf geveiligt.
 (Want dit gebod hangt zo van Gods natuur niet af,
 Als zo vele andre, die hy hen door Mofes gaf)
 Zodat, indien gy wift wat deze les wil zeggen,
 En gy die, naar den zin des Sprekers, uit kond' leggen,
 Ik wil barmhartigheid, en eifch gene offerhand,
 Gy had u tegens deze onnozlen niet gekant.
 Te minder, nu de Heer van alle uw Sabbatdagen
 De Zoon des menschen is; wiens wil en welbehagen
 Daar van het richtfnoer strekt. en niemand overtreed
 Hier zwaarder, dan die dien in twiftingen befteed;
 En laat de ware ruste al te onverftandig varen:
 Daar u de Schriften dit zo duidelyk verklaren,
 Dat die een teken is van ene heiliging,
 Die nooit een mensch dan door Mesfias ruste ontving.
 Hier bleef het ditmaal by; want niemand durfd' 't wagen
 Om Jefus naar 't bewys van deze magt te vragen;
 Ook niet, hoe 't voorbeeld van een David quam te pas;
 Noch hoe 't met 't Priesterwerk alhier gelegen was.

Des Sabbatdags daaraan, als men ter Synagoge
 Was heen en opgegaan, quam Jefus daar voor 't oge
 Een nieuwe elending met een verdorde hand:
 Want Galileën was als 't gasthuis van dat land.
 De Farifeën met hun makkers, hier gezeten,
 En zeer begerig om dien uitflag ook te weten,
 Of Jefus dezen man weêr straks genezen mogt,
 (Wyl elk gedurig iets tot zynen laste zocht)
 Verbeeldden zich nu vast, dat zy den Heiland zouden
 Verftrikken wegens 't niet naukeurig onderhouden
 Van dezen Sabbatdag. als of hy dien verbrak
 Als hy een mensch genas, die nergens op het vlak

*Geneest op
 den volgen-
 den Sab-
 bat enen,
 die een ver-
 dorde hand
 had.*

Der wereld immermeer herftelling vinden konde:
 Zo groot een weldaad was by deze mannen zonde.
 Doch Jefus, kennende de boosheid dezer fchaar',
 Sprak tot dien lyder; kom hervoort, en stel u daar!
 Gelyk hy aanftonds deed. daar op de Heiland vraagde,
 Als of hy hen voor 't recht van hun geweten daagde;
 Wat is de plicht van elk op zulk een Sabbatdag?
 Iet goeds of quaads te doen, indien ik 't weten mag?
 Of onzen medemensch te helpen van zyn qualen;
 Of hem in zyn verderf te laten nederdalen?
 Zal iemand die zyn fchaap ziet leggen in de gracht,
 Op enen Sabbat, 't beeft niet grypen by zyn vacht,
 En redden 't zo hy kan? en, zo gy 't recht wilt wegen,
 Ei! zegt my eens aan wien van beide is meer gelegen,
 Of aan een mensch, of aan een fchaap, een reedloos beeft?
 Gelyk dit in de wet u is verklaart geweest.
 Toen zag de Christus om in 't ronde, daar zy zaten,
 En keek hen toornig aan, omdat ze zo verwaten
 En bitter waren om een heuchelyke daad.
 Maar tot den man fprak hy; fteek uit uw hand, en laat
 Ze zien aan elk, opdat zy zeker weten mogen,
 Wat u gefchied zy, en hun oog niet word' bedrogen.
 En daar meê was z' herftelt, gelyk zyn andre hand,
 En hy op 't ogenblik weêr tot zyn werk bestand.
 Zo haaft de Farifeen die fterke taal verftonden,
 En die verdorde hand gezond en fris bevonden,
 Knarftandden zy van fpyt, en floegen zamen raad,
 Wat hen te doen zou ftaan. want hun vervloekte haat
 Wierd daaglyks heviger, naar mate dat zyn lering
 Hen trof, en fcherp verweet hun godloze onbekering.
 Zy voegden zich dan by Herodes hofparty,
 Om Jefus langs dien weg te brengen in de ly:
 En dachten, mogelyk; Johannes is reeds henen
 Om zyne ftoute taal, en deze weêr verfchenen,

MARC. 3:

6.

JESUS CHRISTUS. IV. H. 125

Die op de zelve wyze ons naar het harte boort,
Maar veel gevoeliger; en daarom moet hy voort.

Ontmenschte Joden, wie kan uwen wrevel dulden!
Of hoe zult gy dit werk vernissen of vergulden?
Daar gy hier wondren ziet, die niemand volgen kan;
Ja wonderen vol liefde; en zult gy zulk een man,
Die zich een' God betoont, noch wraken en vervolgen?
Of zyt gy op u zelf gebeten en verbolgen?

Verfmaat gy dus de rots uws heils? o grote smart!
Ei! brengt dit schennis, eer 't te laat is, aan uw hart.

Maar Jesus, kennende den aanslag, dien zy maakten,
En merkende uit hun oog den brand, waar in zy blaakten,
Die niet te leschen was voor dat hun boze lust
Geboet zou zyn, en door des Heilands bloed gebluscht;

Vertrok van hier naar 't strand; gevolgt door vele scharen
Van zieken, lammen, en die blind of kreupel waren,
En herwaarts aangevloeit uit alle 't Joodsche land,
Uit Idumea, en van de ene en de andre kant

Der zilvere Jordaan; zodat z' hem schier verdrongen,
En hy, om dezen hoop te ontwyken, was gedwongen
Een vaartuig by der hand te houden, om daar meê
Van land te steken, of wel te ankren op de ree.

Want ieder deed zyn best om hem naby te komen,
En zyne klederen; ja zelf de brede zomen
Van zynen overrok, en dagelyks gewaad,
Slechts aan te raken, om uit hunnen jammerstaat
Herstelt te worden; zo men meermaal zag geschieden,
Wanneer hy, als de Heer en Schepper, quam gebieden,
En alles op zyn wenk hem most ten dienste staan.

De onreine geesten zelf beval hy uit te gaan,
Die, als zy zyne stem maar hoorden, of hem zagen,
Ter aarde vielen met die lyders, en, verflagen,
Ook riepen overluid, en met een' naren toon;
Wat hebben wy met u te doen, gy zyt Gods Zoon.

*Aanspraak
tot de Joden.*

*Jesus ver-
trekt naar
de zee kant,
en word
door velen
gevolgt.
MATH. 12:
15 - 21.
MARC. 3:
7 - 12.*

Doch hy gebood die straks hier van geen woord te spreken;
 Opdat 't geruchte niet te ontydig door quam breken:
 En dus vervult zou zyn 't geen van hem was voorzegt,
 Als vorens is gehoort; ziet myn' verkoren Knecht,
 Myn' lieveling, in wien ik al myn welbehagen
 Genomen heb; ik zal myn Geest in deze dagen
 Op hem doen dalen; en hy zal ook 't heidendom
 Myn recht verkondigen, opdat het tot my kom'.
 Hy zal niet twiftziek zyn, noch roepen op uw straten,
 Maar zich zachtmoedig en weldadig horen laten:
 En nooit verbreken 't tedre en reeds gekreukte riet,
 Noch doven 't lennip, daar hy licht of rook aan ziet,
 Tot dat hy 't oordeel zal met zegepraal uitbrengen,
 En dus de dagen tot in eeuwigheid verlengen;
 Terwyl de heidenen vast hopen op zyn' naam:
 Door hem dus toebereid, en tot zyn' dienst bequaam.

JES. 42:
1-4.

en gaat
van daar
naar 't ge-
bergte om
te bidden.
LUC. 6: 12.

Hier na ging Jefus uit, en naar 't gebergte treden,
 Daar hy den ganschen nacht zyn' Vader heeft gebeden,
 Als zyn gewoonte was. want zyn godvruchtigheid
 Was door den ganschen loop zyns levens heen verspreid.
 Als nu de dag aanbrak, de zon haar gulde stralen
 Op 't aardryk langs den grond der bergen af deed dalen,
 En hy van zyn gebed was weder opgestaan,
 Riep hy 't discipelschap, 't welk hier niet wyd van daan
 Dien Meester wachtte, opdat hy uit die grote schare
 Een twaleftal verkoor, die hy eens paar aan pare
 Zou zenden overal; maar eerst door 't Joodsche land,
 Als wakkr' herouten van zo groten Hoofdgezant:
 Van wie men zeggen zou; hoe lieflyk zyn de voeten
 Op Zions bergen van die ons van daar begroeten,
 Met tydingen van vrede en heil; die doen verstaan,
 Dat God nu Koning is; en wy zyn onderdaan'!

JES. 52: 7.

Alhier
verkieft Jē-
fus zyne

Tot dit Apostelschap heeft Jefus toen verheven;
 Eerst Simon, dien de naam van Petrus was gegeven;

Die

Die by Andreas, als zyn' broeder, wierd gepaart.
Jakobus met zyn' broer Johannes, beid' verklaart
Voor Donderzonen; schoon zy flechte visfchers waren,
In gene studiën noch wetensfchap ervaren.

*twaalf
Apostelen.
Luc: 6:
13 - 16.*

Als ook Filippus, die zyn roeping mede ontfing,
Wanneer Johannes door die landen dopen ging;
Met Bartholomeus, die gehouden word hier voren
Nathanaël te zyn genoemt; en toen verkoren,
Als hem Filippus 't eerft tot Jefus heeft gebragt,
Die hem ftraks kende en prees, als voor oprecht geacht.

*JOH: 1:
46 - 52.*

Hier by quam Thomas, ook wel Didymus geheten;
Met Levi, bygenaamt Mattheus, die, gezeten
Op 't tolhuis aan de zee, geroepen wierd, en voort
Zyn' Meefter is gevolgt op 't horen van zyn woord.
Daar by Jakobus, die de zoon was van Alfeüs;
Met Judas, hier genaamt Lebbeüs of Thaddëus;
Twee nabeftaande van de Christus, hunnen Heer,
En beide fchryvers van zyn nagelate leer.

Noch eindlyk Simon, die, om wel bekend te wezen,
Kannites word gezegt; (gelyk de meeste lezen)
Met Judas, Simons zoon, Iskariot genaamt,
Om zyne beurs, doch meest om 't fnood verraad, befaamt.

Dus zag men de oude Kerk uit twalef hoofden groeijen,
En hunne ftammen in Egypten weeldrig bloeijen;
Die, voortgefproten uit een fchier verdorden tronk,
De Almagtige daarna zo groten wasdom fchonk,
Dat deze takken 't land van Kanaän befloegen,
En een onnoemelyk getal van vruchten droegen,
Zo vele'er ftarren zyn aan 's hemels firmament,
Of zandties aan de zee, die niemand zyn bekend.

*Aanmer-
king.*

Als nu de Heiland, met dit zespaar zendelingen,
Weër van den berg af quam; en hy zich zag omringen
Van alle kanten, door een' overgroten vloed
Van menfchen, die om hulp hem volgden op den voet;

*En komen-
de van 't
gebergte,
leert by de
fchare.*

MATH: 5:

1 - 48.

LUC. 6:

20 - 23.

Zo zette hy zich hier op ene hoogte neder;
 Opdat hy daar van daan de hoorders te gereder
 (Maar zyne Apostelen vooral) berichten kond';
 En opende daar op aldus zyn' wyzen mond.
 Welzalig zyn ze, die, gansch nedrig en verflagen
 Van geeste, hun gebrek en nood aan God gaan klagen,
 En wachten op zyn heil; want dezen is het recht
 Tot 's hemels Koninkryk genadig toegezegd.
 Welzalig alle die om hunne zonden treuren,
 En zich daarom voor God op 't hoogste strafbaar keuren;
 Want deze zullen eens vertrooft zyn en verblyd,
 En dus een einde zien van allen hunnen fryd.
 Welzalig zyn ze, die zachtmoedig zyn van wandel,
 Den naasten lieven, en bescheiden in hun' handel;
 Want deze zullen de aard' en aller heidnen land,
 Beërven, en myn leer dus worden voortgeplant.
 Welzalig deze, die hier hongeren en dorsten
 Naar Gods gerechtigheid; want die verflaude borsten,
 En holle buiken dan aan zynen ryken dish
 Verzadigt zullen zyn, naar zyn beloftenis.
 Welzalig zyn ze, die barmhartig en meêdogend
 Zich aan den evenmensch, verarmt en onvermogen,
 Betoont en mededeelt; want veel barmhartigheid
 Is dezen tot een' loon in 't hemelryk bereid.
 Welzalig alle, die, oprecht van hart bevonden,
 Zich van geveinstheid en bedrog, de snoodste zonden,
 Zorgvuldig wachten; want die zullen God eens zien,
 Die hen zyn aangezigt op 't gunstigst aan zal biên.
 Welzalig zyn ze, die den vrede steeds beminnen;
 (Een vrede bovenal, die 's menschen hart en zinnen
 Bewaart in 's Heren vreze, en 't al te boven gaat
 Wat ook een mensch begrypt) want die in zulken staat
 Bevonden worden, die zal God eenmaal verklaren
 Voor zyne kinderen, en namaals openbaren

De goederen voor hen hier boven weggelegt,
 Gelyk dit ene blyft aan 't andere vast gehecht.
 Welzalig zulke, die vervolgt zyn en verdreven
 Om Gods gerechtigheid, die hen geleid ten leven;
 Want 't ryk der hemelen dien lydren toebehoort,
 En zal geworden, nooit in dit bezit gestoort.
 Welzalig, eindelyk, als u de menschen smaden,
 En schendende overal met lastering beladen,
 Ja zelf mishandelen, naar hunnen bozen lust,
 En dat om mynent wil; doch weest niet ongeruft,
 Maar blyde in uwen geest; want waarlyk uw beloning
 Zal in de hemelen zo groot zyn, als de kroning,
 Die den Profeten is gevolgt na hunne dood;
 Zo zyt en blyft gy meê hun lot- en heilgenoot.
 Want daar zy Israël tot zynen plicht vermaanden,
 En den nalatigen voorspelden den aanstaanden
 En groten oordeelsdag, daar heeft de boze wraak
 Hen martelaars gemaakt, om Gods huns Heren zaak.

Ziet daar! het negental der voorgeschreve plichten,
 Waar naar een lereling zyn leven had te richten,
 Indien hy op die lyst der volgeren zal staan,
 En worden van dien Heer een waardig onderdaan.
 Want 't was hoognodig, om dit Godsryk te bewonen,
 Zich nederig en als een beedlaar te vertonen,
 Die, van het ware goed vervallen en ontbloot,
 Zich waardig kent de straf van de eens gedreigde dood,
 Waarom hy treuren most van wegen al de wonden
 Van zyne ziele, door 't bedryven zyner zonden;
 Opdat hy eens dien troost verworve, dat zyn schuld
 Vergeven is, door hem, die 't alles heeft vervult.
 Om voorts zachtmoedelyk dien Heiland na te treden,
 Gesterkt in zyn geloof door 't offer der gebeden;
 Opdat het aardryk hem eenmaal ten dienste sta,
 En hy van God erlang' genade voor genâ.

*Aanmer-
king.*

Om alle dagen hier te worden voortgedreven
 Door honger en door dorst; om dus het ware leven
 Te voeden in zyn ziele. En zyn barmhartigheid
 Te tonen aan een mensch, dien hy met zich geleid
 Naar 's Heren milden disch; om met een zuiver harte,
 Gereinigt van de smet en opgevolgde smarte,
 Dus zynen God te zien. Steeds jagende op dat spoor
 Den waren vrede na; opdat hy eenmaal hoor',
 Dat hy een kind van God uit loutere genade
 Geworden is, waar uit hem niets, noch vroeg noch spade,
 Verdryven zal; hoe zeer de wereld dit bespot,
 Opdat hy zy en blyf verheugt in zynen God.

*Tweede aan-
 merking.*

Men lette ook, hoe de Heer hier zyne stem laat horen,
 Door gene donderen verzelt, als wel te voren,
 Toen 't hoog gebergte lilde, en stond als in de vlam,
 Door al het blixsem vyer, daar in God nederquam:
 Zodat zyn Israël van schrik gedacht te sterven;
 En zocht van zyn Gezant die bede te verwerven,
 Dat hy, Jehova, niet weêr sprak uit ene wolk;
 Maar dat het Amrams zoon verkondigde aan dit volk.

*Vervolg der
 leringen.*

Voorts zeyd' de Christus; gy zyt als het zout der aarde,
 Dat voor bederf bewaart, en daarom groot van waarde;
 Doch krachteloos gemaakt, van niemant word herstelt,
 Maar weggeworpen en vertreden op het veld.
 Zo zult g' uw woorden ook met heilig zout besprengen,
 En geen bederf in leer noch levensweg gehengen;
 Opdat g' u zelve en ook anderen behoud,
 En nimmer worden meugt een weggeworpe zout.
 Ook zyt gy 't ware licht der wereld, welkers stralen
 Uit 's hemels hogen trans op 't aardryk nederdalen,
 En alles koesteren, en voordoen aan 't gezigt:
 Wyl ik u zenden zal, om overal het licht
 Der Evangelyleer te spreijen, zelf door landen,
 Alwaar de boze geest, gepaait met offerhanden,

Den

Den waren godsdienst vraakt, of nimmer heeft gekent;
 Maar door het ongeloof Gods naam veracht en schend.
 Zodat gy als een stad, op 't hoog gebergt gelegen,
 Gezien zult worden, van naby, en verre wegen;
 Een stad op ene rots, wel vast en sterk gebouwt,
 En tot verwondering van ieder, die ze aanschouwt.
 Want wie zal ene kaars ontfteken in het duister,
 En met een korenmaat bedekken haren luister?
 Wyl elk die stelt voor 't oge, en op den kandelaar;
 Zo word dat gansch vertrek dit flonkerlicht ontwaar.
 Dat dan uw licht zo schyne, en nimmer mag verdoven;
 Opdat zy 't alle zien, en uwen Vader loven,
 Die in de heemlen woont; en hy verheerlykt word'
 In al de gaven, die hy op u neder stort.
 Dit alles zeg ik u, niet om de wet t'ontbinden,
 Noch enigen Profeet, gelyk uw wetgezinden
 My te onrecht lasteren. o neen! geloofst my vry,
 Dat dit heelal veeleer vergaan zal, dan dat gy
 Zult zien, dat 't minste stip daar van op d'aarde valle,
 't Welk niet vervult zal zyn. niet ene van die alle
 Is vruchteloos geboekt; want de uitkomst zal doen zien,
 Dat God nooit te vergeefs kan spreken noch gebiën.
 Zo weet dan, dat zo wie de minste dezer wetten
 Ontbind, of andren tot dit schennis aan wil zetten,
 In 't hemels Koninkryk geheel geen aandeel heeft;
 Maar dat, in tegendeel, een mensch die daar naar leeft,
 En andren onderwyft in alle die bevelen,
 Ook in de goederen en rechten eens zal delen:
 Wyl God een volk bemint, dat zyn gebod betracht,
 Daar hy de schenders, en verkeeders beid' veracht.
 Hierom verklare ik u, zo uw gerechtigheden,
 Waar door gy meinen zoud in dit myn Ryk te treden,
 Niet meerder zyn, en in alloy en in gewigt,
 Dan daar een Farisee zyn' leerling toe verplicht,

Dat gy dit misfen zult. Want gy hebt wel gelezen
 Den inhoud van 't gebod, 't welk altyd blyft in wezen,
 Dat wie een' mensch verflaat en dood, zich fchuldig ftelt
 Voor 't hoog gericht, dat hier op aarde 't vonnis velt.
 Maar ik verzekere u, dat wie ooit zonder reden
 Op zynen broeder toorn; of zelf, door hevigheden
 Vervoert, hem Raka noemt, of fcheld voor dwaas en zot,
 Zich op het hoogft vergrypt, en zondigt tegens God;
 Die niet gehengt, dat hy op 't minfte zal verachten
 Den naaften, 't zy door daad, of woorden, of gedachten;
 Dewyl de zonde alleen met 't harte word begaan,
 En d'ene mensch aldus den andren dood kan slaan.
 Hierom wanneer gy u begeeft met uwe gaven
 Naar 't altaar, om voor God dus plechtelyk te ftaven
 't Geen gy belooft had, of zyn wetten u gebiën,
 En gy indachtig word, dat deze of geen, met wien
 Gy hebt gefchil gehad, iets heeft op u te zeggen,
 Zo laat uw gaven daar ontrent den altaar leggen,
 En gaat verzoent u eerft met hem, en komt dan weêr,
 En legt, met dat gemoed, uwe offers voor God neêr.
 Want anders zal uw werk en dienft hem niet behagen,
 Omdat hy vrede liefst; maar twift niet wil verdragen:
 Zodat en de offeraar, en alles wat hy geeft,
 Den Here een grouwel is, en zyn natuur weêrftreeft.
 Bevredigt u ook haaft met uwen weêrpartyder,
 Met wien gy hebt te doen, en weeft veel liever lyder;
 Opdat u niet ontmoet' de nafleep van den twift,
 En gy daar door hier na uw goed en vryheid mist;
 Wanneer de richter u eens fchuldig mogt verklaren,
 En overleverde, en zo lange deed bewaren,
 Tot dat gy alles hem ten vollen had voldaan:
 Want zo zal 't eens by God den Opperrichter gaan.
 Ook hebt gy meer dan eens gehoord, dat tot den ouden
 Gezegt is, om den echt hier zuiver te onderhouden,

Gy zult geen overspel bedryven. doch ik zeg,
 En wil, dat gy dit neemt in ernstig overleg;
 Dat wie een vrouwe aanziet, om deze te begeren,
 En 't kuische bed daar meê op 't allerminst te onteeren,
 Reeds overspel met haar in 't hart bedreven heeft,
 Hoewel hy tot de daad zich nimmer overgeeft.
 Zo dan uw rechteroog of hand, of een der leden,
 Hoe dierbaar die u zyn, u ooit hier struiklen deden,
 Ontdoet u straks daar van, dat 's, wend ze daar van af;
 Weêrstaat die hartstogt, die u dezen aanstoot gaf:
 Dewyl het beter is, dat ene lid te misfen,
 Dan dat de gansche mensch aan helsche duifternisfen
 Gelevert worde, en nooit weêr tot bekering raak';
 Maar blyft gekluifdert aan dat zondige vermaak.

Noch is'er by gezegt tot Isrels onderzaten,
 Dat wie zyn echte vrouw is moede, en wil verlaten,
 Hy haar een scheidbrief geve, en zend ze daar meê weg.
 Maar weet, o mannen! dat ik tot uw naricht zeg;
 Dat wie van u zyn wyf verftoot, en dus laat varen,
 Zo zy geen hoerdom pleegt, dat, als zy weêr gaat paren
 Met enen andren man, hy oorzaak is, dat zy
 En hy die met haar trouwt (al stelt men haar dit vry)
 Een overspel begaan. want 't geen God heeft gebonden
 Kan niemant scheiden, of hy valt in zware zonden:
 Hoewel uw meesters in dit stuk gemaklyk zyn,
 Zo steekt'er echter in een dodelyk venyn.

Ook hebt gy wel gehoord in uw vermaarde scholen,
 Dat aan die ouden ook op 't scherpfte was bevolen,
 Den eed te houden, die men Gode heeft gedaan,
 En zich om niemants wil van dezen band te ontslaan.
 Doch ik vermane u, nooit te vloeken noch te zweren;
 Noch by den hemel; want die is de troon des Heren:
 Noch by deze aarde; want die is zyn voetschabel:
 Noch by Jerufalem, die schone stad; hoewel

DEUT. 24:

1.

LEV. 19:

12.

Het zichtbare paleis en de uitgekore woning
 Van God, den Opperheer, en allerhoogsten Koning:
 Noch by uw hoofd, daar van gy niet een enkel haar
 Kund maken wit of zwart. daarom ik u verklaar,
 Dat dit uw plicht zal zyn, in alle uw zamenspraken,
 By zuiver ja en neen uw woorden vast te maken;
 Want wat daar boven gaat ryft uit een' bozen grond,
 En past derhalven niet in enes Christens mond.

EXOD. 21:
 24.

Noch eens; 't is u bekend, hoe zich de wet doet horen,
 Dat wie een oog of tand onschuldig heeft verloren,
 Of op ene andre wys gewond word door een man,
 Dat hy van dezen weêr vergelding eischen kan
 Van 't ongelyk, dat hy door moedwil heeft geleden.
 Doch ik vermane u, nooit, door wraak of zonder reden,
 Te twiften; en veel min te smyten of te slaan,
 En dus in euvelmoed den bozen te weêrstaan:
 Maar zoekt zyn toorn veeleer bescheiden en zachtzinnig
 Te stillen; want dit past u beter, dan weêr vinnig
 Daar tegens aan te gaan; al was het tot uw schâ:
 Dan volgt gy, en myn les, en voorbeeld achterna.
 Zodat, indien hy u een kinbakslag mogt geven,
 Gy liever d'andre wang hem bieden moet, dan leven
 In twift en twedragt: of, zo hy u rok begeert,
 Is 't beter, dat g'er hem den mantel by vereert,
 Dan om het werelds goed te pleiten en te rechten,
 En op die wyze hier uw zaken te beslechten.
 Wil iemand ook, dat gy met hem een myl zult gaan,
 Zo gaat'er twee, dan word hy rykelyk voldaan.
 En als uw naaste, hoog benodigt, of geflagen
 Met armoede, u om geld, of iets ter leen komt vragen,
 Onttrekt u niet van hem, noch met uw hulpe of goed,
 Maar deelt hem mildelyk van uwen overvloed.

LEV. 19:

18.

DEUT. 23:

6.

Voor 't laatst, gy hebt geleert uw' naasten te beminnen
 En goed te doen, om dus zyn wederliefd' te winnen;

Doch

Doch dezen groten plicht aan uwen vyand niet
 Te tonen; maar verheugt te zyn in zyn verdriet.
 Maar ik, ik pryze u aan altyd het best te zoeken,
 Van die u haten, zelf te zeeqnen die u vloeken,
 Te bidden voor die u vervolgen met geweld;
 Opdat gy goed voor quaad den vyanden vergeld.
 Dan zult gy u als recht geaarde kindren dragen
 Van uwen Vader, die zyn zon noch alle dagen
 Doet opgaan over die het quade en 't goed' betracht,
 En regent over beid', naar zyne vrye magt.
 Want zo gy uwe liefde alleen bewijst aan menschen,
 Die u ook vriendschap doen, en alle heil toewenschen,
 Wát loon verwacht gy doch voor zulk een liefdedaad,
 Daar in gy slechts gelyk met andre zondaars staat.
 Zo weest gy dan volmaakt, gelyk uw hemelsch' Vader
 Volmaakt in alles is, en komt hem daaglyks nader
 In liefde en heiligheid: want zonder deze mag
 Geen ziel Jehova zien in genen groten dag.

Geest acht, vervolgt de Heer, als gy hebt voorgenomen
 Door aalmoes dees' of geen' in nood ter hulp te komen,
 Dat gy ontrent dien plicht all' hovaardy vermyd;
 Want anders zyt g' uw loon by uwen Vader quyt.
 Dat is, laat dit uw werk niet overal trompetten,
 Als die geveinsden doen, die daar hun' roem in zetten;
 Maar dat uw flinkerhand niet wete zelf het goed,
 Dat gy in 't heimelyk met uwe rechter doet.
 Dan zal uw Vader u 't geen gy niet hebt doen melden,
 En hy nochtans wel weet, in 't openbaar vergelden,
 Door een' genadeloon, dien hy milddadig schenkt
 Aan hem, die, buiten roem, den naasten spyft en drinkt.
 Zo meê, wanneer gy u tot bidden zult begeven,
 Word nimmer door een geest van hoogmoed aangedreven,
 Om hier of daar op straat, of in een Synagoog,
 Al staande zulks te doen, opdat dit in het oog

Vervolg
zyner rede.
 MATH. 6:
 1 - 34.

Der menschen lopen zou : want die zich dus vertonen
 Verwachten niet, dat God hen namaals zal belonen ;
 Maar zoeken slechts den naam van heiligen te zyn,
 Doch niet in waarheid, maar in Farifefchen schyn.
 Hierom als 't uur van uw gebed is aangekomen,
 Dat g' afgezondert hebt, met alle oprechte vromen,
 Gaat dan alleen, of sluit uw kamerdeur wel toe,
 En bid den Vader ; (zo als ik ook zelve doe)
 Want hy, die alles ziet en hoort, hoe zeer verborgen,
 Zal uwen loon gewis in 't openbaar verzorgen,
 En geven 't geen hy weet dat u van noden is,
 Tot welstand uwer ziele, en lyfs behoudenis.
 Gebruikt ook nimmermeer, gelyk de heidnen plegen,
 Een ydel woordverhaal, om daar door groter zegen
 Te ontfangen. doe zo niet, want God uw Vader weet
 't Geen gy van noden hebt, eer gy 't verzoek hem deed.
 Als gy dan bidden zult, laat dit uw voorschrift wezen.
 O hemelsch' Vader! dien w' als uwe kindren vrezen;
 Uw naam geheiligt zy. Uw Koninkryk toekom'.
 Uw wil geschiede op aarde als in uw hemeldom.
 Geef ons ons daaglyks brood, tot onderhoud van 't leven.
 En wil ons onze schuld genadiglyk vergeven:
 Gelyk wy gaarne doen aan die ons zyn verschuld.
 En lei ons nimmer, door begeerte, of ongeduld,
 In een bekoring; maar verlos ons van het quade,
 Dat ons gestaag omringt. o Vader! vol genade.
 Want uwe is 't koninkryk, de kracht en majesteit,
 Hier en hier namaals tot in alle de eeuwigheid.
 Want zo gy quyting van uw zonden wilt erlangen,
 Moet ook uw evenmensch van u die gunst ontfangen,
 Dat gy aan hem vergeeft 't geen hy u heeft misdaan,
 Of anders blyft de schuld tot uwen laste staan.
 Zo meê, wanneer gy vast, vertoont geen droevig wezen,
 Noch een mismaakt gelaat, gedraagt u nooit in dezen

Gelyk

Gelyk die huichelaars, die 't enkel is te doen,
 Om, vastende naar 't lyf, hun ziel met wind te voên.
 Maar gy, in tegendeel, gaat wascht uw aangezigte,
 En zalft uw hoofd, als of g' een vreugdewerk verrichtte,
 En onderhoud aldus dit vaderlyk gebod;
 Zo word gy naar den geest gesterkt in uwen God.

Hebt nooit te groot een zucht om schatten te vergaren,^{Veruolg der lere.}
 Die gy voor mot, noch roest, noch dieven kond bewaren,
 Maar zoekt u zulke, die de hemel in zich sluit,
 En nooit bederven, noch den dieven zyn ten buit;
 Want waar uw schatten zyn, daar zal uw hart verkeren,
 Of hier beneden, of by God, dien elk moet eeren.
 Hierom verkiest een goed, dat eeuwig is en blyft,
 En aan uw waardste pand, uw dierbre ziel, beklyft.
 Het oge is 's lichaams kaars, door welkers heldre stralen
 Men tot de kundigheid der dingen af kan dalen;
 Zo nu dit nodig lid zyn werking wel verricht,
 Dan word uw lichaam ook geheel en al verlicht.
 Doch zo uw oge boos, of scheel is in 't beschouwen,
 Zal 't lichaam duister zyn, en niet te recht ontvouwen
 Het voorwerp, waar ontrent uw scheemrig oog verkeert,
 Dat gy naar mate van bevinding slechts waardeert.
 Indien dan 't licht in u word duisternis bevonden;
 Uw oordeel, namelyk, bedorven door de zonden,
 Hoc groot een duisternis heeft dan uw ziel bezet,
 Die 't ovrig licht verdooft en jammerlyk besmet!
 Zodat gy 't aardfche voor het hemelsch' zoud verkiezen,
 En dus den grootsten schat voor 't vluchtig niet verliezen.
 Want niemand is bequaam twee heren te gelyk
 Te dienen, wier belang verdeelt is in het ryk:
 Wyl hy den enen zal beminnen en opwachten,
 Den andren wederom verlaten en verachten.
 Zodat gy uwen God niet stelt voor 't hoogste wit,
 Zo lange 's werelds god, de Mammon, u bezit.

Hierom weest niet te veel bezorgt voor 't tydlyk leven,
 Voor spyze noch voor drank, noch wie aan u zal geven
 De kleding tot uw lyf, opdat gy u bedekt;
 Dewyl uw Vader u dit rykelyk verstrekt.
 Het leven is doch meer dan spys en drank te schatten,
 En 't lichaam dan het kleed; zo kond gy wel bevatten,
 Dat hy die 't leven aan zyn kindren gunstig schenkt,
 Ook om hun voedzel en het nodig dekzel denkt.
 Aanschouwt de vogelen des hemels, die nooit zaijen,
 Noch iets verzaamen in de schuur van 't geen zy maijen,
 En hoe uw Vader die van noderuft voorziet.
 Maar hoe veel overtreft gy al 't gedierte niet?
 Of kond gy door uw zorge ook iets te wege brengen;
 De maat uws lichaams, of uw levenstyd verlengen?
 Wat is 't dan dat gy u bekommert om een kleed,
 En al uw zorge en moeite aan de ydelheid besteed?
 Doch, om op deze stof ene andere toe te pasen,
 Bezieet de lelien des velds, en hoe ze wasfen:
 Zy zelve werken niet, noch spinnen enen draad,
 Tot reding van haar fyn en wonder schoon gewaad.
 En echter zegge ik u, dat Salomon de Koning,
 In al zyn heerlykheid, en vorstelyke woning,
 Niet is bekleed geweest als deze schone bloem,
 Wier spierwitte overkleed behaalt den hoogsten roem.
 Zo nu de Heer uw God 't gewas des velds, dat heden
 Op 't weeldrigft staat en groeit, en morgen legt vertreden,
 En in den oven word gestookt, en daar verbrand,
 Zo wel omhangt en siert, zo merkt dan met verstand,
 O klein gelovigen! of hy niet meer zal zorgen
 Voor 't geen hy weet, dat u van noden is, om morgen
 En overmorgen van te leven hier op de aard',
 Zo lang hy immers u daar laten wil, en spaart.
 Weest dan den heidnen nooit gelyk in hun belangen,
 Die 't aardsche zoeken, en ook 't aardsche alleen ontfangen.

Maar

Maar gy, zoekt bovenal Gods nadrend Koninkryk,
 En zyn gerechtigheid; dat zal u zyn een blyk,
 Dat al het andere u zal worden toegesmeten
 Ten overmaat, zo veel uw Vader best zal weten
 Dat u van noden zy, tot levens onderhoud,
 Indien gy slechts op hem al uwe hope bouwt.

Vervolgensprak de Heer; wilt nimmer 't oordeelstryken
 In zaken, die u niet ten allerklaarste blyken,
 Daar over niemant u tot richter heeft gestelt;
 Want zo gy immer een lichtvaardig oordeel velt,
 Zo hebt gy 't zelve weêr van anderen te wachten,
 Die u, uit zulk een daad, voor liefdloos zullen achten;
 En meten met die maat den staat van uw gemoed,
 Naar 't geen g' oprecht of valsch aan uwen broeder doet.
 By voorbeeld, 't lust u eens zyne allerminste werken,
 Als splinters in zyn oog, naukeurig op te merken,
 En de allerkleinste fout te heklen op een haar;
 Doch uw gebreken, schoon op 't hoogste grof en zwaar,
 Voorby te zien, als of u niet met allen deerde;
 Wat zoud gy winnen op zyn hart, zo gy begeerde,
 Dat hy dien splinter uit zyne ogeleden deed,
 Zo lang gy zelf dien balk in uwe vensters leed?
 Daarom, gy veinzaarts! gaat en reinigt eerst uw' ogen,
 En hart' en handen, eer dat gy, te vroeg bewogen,
 't Gebrek uws broeders ziet, en hem daarom bestraft,
 Opdat gy hem geen stof tot uw verfmading schaft.

*Verder ver-
 volg.
 MATH. 7:
 1-29.*

Geeft nooit het heilige den honden, die, boosaardig,
 De waarheid lasteren, en, 't onderwys onwaardig,
 Zich kanten tegens God, en zyn geheiligt blad;
 Noch werpt uw parelen, uw' kostelyksten schat,
 Voor gene zwynen, die ze ontsieren en onteeren:
 En, na dit schandelyk misbruik, zich ommekeren,
 En grieven zouden u, was 't in hun magt gestelt;
 Gelyk'er menig een door hen is neergevelt.

*Verder ver-
 volg.*

Volhard in uw gebed, zoekt yvrig, klopt gestadig,
 Dan zal uw Vader ook, zeer gunstig en genadig,
 Verhoren uw verzoek, en geven dat gy vind,
 En voor u opendoen, als voor zyn eigen kind.
 Want wie zal zynen zoon, die hem om brood komt smeken,
 Een harden steen in plaats van brood in handen steken;
 Of geven hem een slang in stede van een visch,
 Tot spyze voor zyn maag, en vulling van zyn disch?
 Zo gy dan, die doch boos en zondig zyt van leven,
 Aan uwe kinderen het goede weet te geven,
 Hoe veel te milder zal uw hemelsch' Vader dit
 Volbrengen aan een kind, dat in 't geloof hem bid.
 Al wat gy gaarne had, dat andren u bewezen,
 Bewys dat hen alzo: want dit is 't dat wy lezen
 In Moses wet; en 't geen door der Gezanten mond
 Gesproken is, dat rust alleen op dezen grond.
 Hieromme wacht u van 't geslachte dier Profeten,
 Die, met een schapevacht bekleed, zich listig weten
 Te veinzen; daar ze doch maar herders zyn in schyn,
 En, onder 't lammre vel, de wreedsste wolven zyn;
 Die hunne kudde zelf opeten en verslinden,
 Gelyk gy met'er daad in 't korte zult bevinden.
 Wie leeft een druivetros van ene doorneheg,
 Of van een distelfruik een goede vyg? Ik zeg
 Aan hunne vrucht zult gy die knapen onderscheiden;
 Dewyl hun toeleg is Gods kindren te verleiden:
 Want elke goede boom brengt goede vruchten voort,
 En zo in tegendeel. Gedenkt dan aan myn woord,
 Dat God geen bomen die een quade vrucht voortbrengen,
 Hier langer sparen zal, noch in zyn' hof gehengen,
 Maar rukken ze met stam en wortel uit dit land,
 En werpen ze in het vyer, als in den heltschen brand.
 Want niet een ygelyk, die my noemt Heer der Heren,
 Zal ingaan in myn Ryk, en in myn hof verkeren

Maar

Maar wel de gene, die den wil myns Vaders doet,
 En zich bekeert van 't quaad door ongeveinsde boet.
 Want vele zullen eens tot my, als Richter, zeggen,
 Wanneer ik hun bedryf voor elk zal openleggen;
 Hoe, hebben wy, o Heer! niet vaak geprofeteert
 In uwen naam; en dit uw eigen volk geleert;
 De duivelen verjaagt, en vele wonderwerken
 Verricht, om uwe leer als andren te versterken?
 Daar op ik, op myn beurt, zal zeggen in dat uur;
 Ik heb u nooit gekent; gaat weg naar 't eeuwig vuur.
 Doch wie van u myn woord zal horen en betrachten,
 Dien stel ik by een man, dien elk voor wys moet achten;
 Als die zyn huis heeft op een steenrots vast gebouwt,
 Alwaar hy veilig is, en zich geruust vertrouwt.
 Want als de zwaarste storm, en wind, en regevlagen
 Zich op het allerfelst verheffen in die dagen,
 Blyft zyn gebouw wel hecht op deze steenrots staan,
 Hoe fel de golven op die steile klippen slaan.
 Maar die myn lesfen hoort, en daar voor niet wil wyken,
 Dien moet ik by een dwaas en booswicht vergelyken,
 Die zyne woning op een zandplaat heeft gesticht,
 Die door den minsten storm ter neder ploft, en zwicht.
 Zodat zyn val zo zwaar en schadelyk zal wezen,
 Dat nimmer iemant hem daar uit zal zien verzezen;
 Maar hy voor eeuwig zal verzinken in dien poel,
 Opdat hy daar de wel verdiende straf gevoel'.
 Toen stond elk een verbaast, en als voor 't hoofd geslagen,
 Zodat geen enig mensch dien Meester durfde vragen:
 Want zyne leerwys ging met zo veel kracht gepaart,
 Als nooit een schriftgeleerd' Gods wetten had verklaart.

O wyze Redenaar! o Leeraar! wie kan roemen
 Naar waarde dit gesprek, dat elk moet Godlyk noemen?
 Waar by de wysheid, die hier aardfch en wereldfch is,
 Verftomt, en, welbeschouwt, is loutre duifternis.

*Aanmer-
king.*

Dit zyn de woorden doch, die Israëel moft horen
 DEUT. 18: Uit dezen Hoofdprofeet, door Mofes hen te voren
 18, Beloofft, en die hem God zou leggen in den mond,
 Daar op de vastigheid der zending was gegrond.
 Wie zou verwachten, dat'er menfchen konden wezen,
 Die deze hoorden, of eens namaals zouden lezen,
 En blyven even onbewogen en verhard?
 Zo niet Gods oordeel, tot hun allerzwaarfte smart,
 Op zulke zielen bleef rechtvaardig als beruften,
 Opdat zy dezen Zoon, Mesfias nimmer kusten;
 Maar woeden zouden; en, verbyftert in 't verftand,
 Als blinden taffen naar den waggelenden wand.

*Jefus keert
 weder te
 Kapernaum: en
 word verzocht des
 Hoofdman's
 knecht te
 genezen; dat hy doet.*

MATH. 8:
 6.

LUC. 7:

1 - 17.

Na dat de Heiland hier zyn reden had befloten,
 Wel allermeeft gericht tot zyne gunftgenoten,
 Vertrok hy weër van daar, en keerde naar de ftad,
 Het oud Kapernaum. Zo haaft hy binnen trad,
 Wierd hy begroet door een getal van overheden
 Der Joodsche Synagoog, die hem een voorftel deden,
 Uit enes Hoofdman's naam, die hen genegen was,
 MATH. 8: Opdat hy zynen knecht, tot ftervens krank, genas.
 6. Als Jefus hun verzoek bewilligde, en ging treden
 LUC. 7: Naar 't huis van dezen man, en reeds maar weinig fchreden
 1 - 17. Van daar was, zond die ftraks zyn vrienden hem te moet,
 Die baden, dat hy doch niet wilde zynen voet
 Hier zetten op den grond, als zynde te geringe
 Dat hy, onwaardige, zo groot een Heer ontvinge,
 Die zulke wondren deed, die niemant kon verftaan,
 Noch enig fterfelyk menfch voorhenen had gedaan.
 Om welke rede hy gefchroomt had zelf te komen:
 Dewyl doch op zyn woord de quaal wierd weggenomen.
 Want, zaid' hy, zo als ik myn knechten hier gebied',
 Alzo beveelt gy, 't welk op uwen wenk gefchied.
 Toen Jefus deze taal verftond uit dezer monden,
 Sprak hy tot zyn gevolg; 'k heb geen geloof gevonden

In dit ons Israël, dat evenaren kan
't Vertrouwende geloof van dezen vreemden man.
Doch weet voorzeker, dat'er vele komen zullen
Uit 't ooft' en 't westen, om de plaatzen te vervullen
In 't hemelsch Koningryk, 't welk nu voorhanden is;
En zitten daar ook aan dien koninklyken disch
Met Abràm, Isak, en met Jakob: daar de zonen
Van dat doorluchtig Ryk, die zich te onwaardig tonen,
Verworpen zullen zyn uit dit hun groot geluk,
En in de duifternis verfmoren door hun' druk.
Daar op de Heiland tot den hoofdman zeid'; ga hene,
Uw bede is reeds verhoort, u wedervare 't gene
Gy biddende verwacht. en daar meê was de knecht
Herstelt van zyne ziekte, zo haast hy 't had gezegt.

Des daags daar aan heeft zich de Heiland gaan begeben
Naar Nain, aan 't gebergt van Hermon. als hy even
Genadert was tot aan de poorte dezer stad,
Ontmoette hem veel volks, die langs dat zelve pad
Met 't lyk van enen zoon van zekere weduwvrouwe,
En wel haar enigen, tot hare grootste rouwe,
Ter uitvaart gingen naar een graf in 't open veld,
Of aan den voet van deze of gene rots gestelt.
Zo haast de Heer haar zag, wierd hy door mededogen,
Gelyk hy was gewoon, tot hare hulp bewogen,
En sprak aldus haar aan, in dien bedroefden staat;
O vrouwe! ween niet meer, verander uw gelaat.
Voorts trad hy toe, terwyl de dragers stille hielden,
En rakende de baar, riep dus tot den ontzielden;
'k Zeg, jongeling, sta op, toon dat gy levend bent!
't Geen hy ook deed, en zat al sprekende overend;
Daar op hem Jesus, als de Heer van dood en leven,
Aan zyne moeder heeft met vreugde weêr gegeven.
Terwyl een grote vrees de gansche schara beving,
Die God deze eere gaf; verklarende onderling,

*en reist naar
Nain,
Luc. 7:
11 - 16.*

*en wekt den
zoon ener
weduwe op.*

Dat

Dat in hun land een groot Profeet was opgerezen,
 Die nu zyn volk bezocht. want zulk een most hy wezen,
 Die eens het Israël zou wekken van den dood,
 En ook het heidendom vergadren tot zyn' schoot.

*Johannes
 zendt twee
 van zyne
 discipelen
 tot Jesus.
 MATH: 11:
 2 - 6.
 LUC: 7:
 18.*

Terwyl nu dit gerucht zich dagelyks verspreidde,
 Tot in Judea, daar 't een ieder voort verbreidde;
 Zodat het mede tot Johannes overquam;
 Als die uit zyn gevolg van tyd tot tyd vernam,
 Waar zich de Christus hield, en wat hy al verrichtte;
 Opdat die boodschap zyn gevangenis verlichtte:
 Zo zond de Doper toen twee lereelingen af,
 Die hy een dubbele vrage aan Jesus mede gaf.
 Te weten, of hy was de geen dien zy verwachtten;
 Dan of'er buiten hem voor Israëls geslachten
 Noch een te komen stond? hoewel hy 't zeer wel wist,
 En zyn getuigenis van hem nooit had gemist.
 Wanneer die mannen nu zich derwaarts aan vervoegden,
 Opdat zy hier in ook hun' Meester vergenoegden,
 Was Jesus bezig met de lyders overal
 Te helpen van hun quaal, of ziekte, of ongeval.
 Waarom hy hunne vrage op deze wys voldede;
 Gaat heen, en boodschapt aan Johannes 't geen gy hede,
 Terwyl gy by my zyt, gezien hebt en gehoord;
 En dat hy 't oordeel velle uit 't meêgebragte woord.
 Den blinden word 't gezigt herstelt, of heel geschonken;
 De kreuplen wandelen met hun vernieuwde schonken;
 Melaatschen worden rein; en doven horen klaar;
 De doden zelve zyn verreezen van de baar.
 En by dit alles word den armen aangekondigt
 Die blyde tyding, dat hy word van God ontzondigt;
 En zalig wezen zal, wie zich niet ergert aan
 Myn lering, noch perzoon; maar in 't geloof blyft staan.

*Aanmer-
 king.*

Zie daar! het eige merk van die gewenschte dagen,
 Waar van de schriften der Profeten breed gewagen,

Vooraf

Vooral die uit de pen van Amos groten Zoon
 Zo duidlyk zyn gevloeit, en op zo hogen toon
 Gestelt, dat wie ze leeft, en recht gaat vergelyken
 By dit zyn tydgewricht, dit oordeel straks moet slyken,
 Dat alles op 't volmaakste in deze woorden legt,
 Wat hier de Heiland tot Johannes boden zegt.
 Ja op een dubbele wyze; aan 't lichaam geeft hy proeven
 Van 't geen de menschen naar de ziele 't meest behoeven;
 En toont, dat hy die 't een krachtdadig helen kan,
 Ook 't andre mag ontflaan van zynen vloek en ban.

Als Jesus deze twee gezanten had verzonden,
 Begon hy dus aan 't volk een zinspreuk te verkonden;
 Wat! zyt gy uytgegaan, om in de woesteny
 Te horen enen man zo zwak en broos als gy,
 Die als een teder riet word gints en weêr gedreven,
 En niet bestendigs toont in lere noch in leven?
 Of meinde gy te zien een mensch met zacht gewaad,
 Een dragt van Koningen in hun' wellusten staat?
 O neen, dit was hy niet: want hy was in de lere
 Standvastig, en getrouw aan zynen groten Here.
 Ook was zyn kleed, gelyk gy weet, een haire py;
 En hy, voor zyn perzoon, van alle wellust vry.
 Of wel, waart gy gegaan om een Profeet te horen?
 O ja, dat was hy, en veel groter dan te voren
 In Isrel is geweest; wyl hy die Engel was,
 Van wien men al voorlang by Malachias las;
 Dien God eens zenden zou voor 's Heren aangezigte,
 Opdat hy hem den weg bereidde, en onderrichtte
 Dit volk van zyne komst; dien gy aanschouwen kond,
 Vermits hy zelve nu bewandelt uwen grond.
 Ja, 'k zeg u bovendien, dat gy geen mensch zult noemen,
 Die in waardye by Johannes is te roemen:
 En echter is de minste in 's hemels Koninkryk
 Niet slechts in velen aan dien boetgezant gelyk,

*Verklaring,
 rakende den
 dienst en de
 perzoon van
 Johannes.
 MATH. 11:
 7.
 LUC. 7: 24.*

Maar meerder zelf dan hy; om al de wonderwerken,
Die, als vervullingen der Profeziën, sterken
't Geloof der Vaderen, door zyne leer gewekt,
Tot op Johannes tyd met duifternis bedekt.

Want toen begon dit Ryk alreeds aan alle zyden
Geweld te doen, zo wel als groot geweld te lyden;

Wyl zo veel zielen reeds dit namen in bezit;

Door Gods Profeten zelfs, als hun onfeilbaar wit,

Zo lang voorheen bedoelt, en in zyn heilge wetten

(Die zo eenparig hier op ogen, en dit zetten

Ten middelpunt van 't rond der voorbeduidenis)

Voorस्पelt. ja 'k zeg noch meer, dat hy de Elias is,

Dien God eerst zenden zou. Elk merke met zyn harte

Op 't geen hy heden hoort, aeer hy, tot zyn smarte,

Te late worde ontwaar dien vrezelyken dag,

Waar van de Godspraak op het einde maakt gewag.

*Vervolg der
historie.*

MATH. 11:

16.

LUC. 7:

29.

Als nu de gansche schare, en vele tollenaars,

Die van Johann' gedoopt en onderwezen waren,

Verstonden dit gesprek, en hoe het was gericht,

Opdat de waarheid wierd gestelt in 't hoogste licht,

Verheerlykten zy God in alle zyne wegen,

Die nu liet horen 't geen zo lange was verzwegen,

En Israël verbeid', met zo veel ongeduld;

Maar dat nu ieder zag versegelt en vervult.

Wyl 't trotsche Sanhedrin, dat averechts geslachte,

Dat, ongedoopt, zyn woord op 't smadelykft verachtte,

Verwierp den raad van God, verhaastend' hun verderf;

Opdat het geen genâ van zyne hand verwerv'.

*en van des
Heilands
reden.*

By wien, sprak Jefus, zal ik deze vergelyken,

Die, als een steen verhard, geen liefde of lust doen blyken,

Om op te merken 't geen gy alle hoort en ziet?

Hoe groot de wondren zyn, dit volk geloofst ze niet.

't Is als de jongens, die men hoort op 't merktveld klagen,

Dat hunne makkers zich al te onverstandig dragen,

Omdat

Omdat'er niemand heeft gedanst naar hunne fluit,
 Noch ook geweest op 't nagebootfte klaaggeluid.
 Het zy men hen een woord van blydschap dede horen,
 Als de Evangelyleer ; of hun weerbarftige oren
 Getroffen wierden door de donderen der wet,
 't Was alles te vergeefs, elk hield zyn' ouden tred.
 Want deze Doper is in zoberheid gekomen,
 En heeft noch brood noch wyn tot onderhoud genomen ;
 Maar wilden honig en den sprinkhaan uit het veld,
 't Geringfte voedzel 't gene een mensch word voorgestelt,
 En echter schold men hem voor razende en bezeten.
 Doch ik, als 's menschen Zoon, onttrek my nooit het eten,
 Noch 't drinken, als 't my lust, en ik word om die daad
 Gescholden van dit volk voor zuiper en voor vraat.
 Ja, om myn levens trein boosaardig te bezwaren,
 Ben ik een medgezel en vriend van tollenaren ;
 En wat men meerder kan bedenken tot myn' last,
 Daar ben ik, in hun ooge, op 't allermeeste aan vast.
 Doch dit ontrufft my niet : de wysheid zal men horen
 Rechtvaardigen, en al dien laster zien verfmoren,
 Door hunne kindren zelf, die mynen omgang zien,
 En weten, hoe 'k my van die schepzelen bedien'.

Nadat de Heiland dit gesprek geëindigt hadde,
 En zich gezuivert van die aangevreve kladde,
 Wierd hy ter maaltyd by een Farisee verzocht,
 Die, Simon toegenaamt, hem aan zyn tafel brogt.
 Zo haast als zekre vrouw, die daar ter stede woonde,
 Dit hoorde, ging zy heen, opdat zy zich vertoonde
 Aan dezen Here, als een verlege zondares,
 Voorzien met Narduszalve in ene albaste fles:
 En leid' zich neder aan zyn voeten, die z' omvatte,
 En met de tranen, uit hare ogen biggeland', natte ;
 Doch droogde ze daarna met hare lokken af,
 En zalfde die, als waar 't tot boete van haar straf.

*Jesus eet
 by Simon
 den Farisee, alwaar
 by van ene
 zondares
 word ge-
 zalfst.
 Luc. 7:
 35.*

Wanneer de huiswaard haar in dezen staat zag leggen,
Begon hy, morrende als, in zyn gemoed te zeggen;
Indien gy, Meester, een Profeet des Heren waart,
Gy moft haaft weten wat u heden wedervaart;
Wat vrouwmensch deze zy, die zulke liefdedaden,
Quanswys, aan u bewyft, daar zy is overladen
Met vuile zonden, die zy lang bedreven heeft,
En noch zeer ergerlyk in deze buurfchap leeft.
Doch Jefus, wel bewuft wat Simon overleide,
Deed hem vooraf een vraag tot onderwys, en zeide;
Een zekre fchuldheer had twee pachters op zyn land,
Verarmt, en tot hun fchuldbetaling onbestand:
Waarom hy aan den een' tot afflag heeft gegeven
Vyfhonderd penningen. en d'andren afgefchreven
Het tiende deel van die, dat 's vyftig en niet meer:
Wie van die beide was, zaid' Jefus, dezen Heer
Het meeft verplicht; of hy, dien zo veel was gequeten;
Of wel deze andre, die zeer licht heeft konnen weten,
Dat hy'er vyftig en niet meer ten achtren stond?
Toen antwoord' Simon ftraks, als met een vollen mond;
Die eerfte, want die had de grootfte gunft genoten.
Waar op de Heiland dus zyn rede heeft befloten;
Dat 's recht, o Simon! en, zich kerend' naar de vrouw,
Sprak hy; zo luifter dan, hoe ik dit fluk ontvouw.
Wanneer ik in uw huis myn ruftplaats heb genomen,
Zyt gy my, naar de wys van 't land, niet voorgekomen
Met water, om daar meê myn voeten van het ftof
Te reinigen; die zy (ik zeg het tot haar lof)
Nu heeft gewafchen met de tranen uit hare ogen,
En met de lokken van haar hoofdhair willen drogen;
Ten blyke, dat zy was door ware boet geraakt,
En dat een gloed van liefde in haren boezem blaakt.
Ook ben ik in uw huis met genen kus ontfangen;
Maar deze is met haar mond al kufsend blyven hangen

Aan myne voeten, die zy kruipend' had omvat;
 Een teken, dat zy veel vertrouwen op my had.
 Gy hebt my 't hoofd ook met gene olie bestreken;
 Maar hare liefde is klaar in dit geval gebleken,
 Dat zy myn voeten meê met geurige oly heeft
 Gezalft; waar door zy doch de grootste preuven geeft
 Van haar bekering, en dat haar veel zware zonden
 Vergeven zyn; en zy, van dezen band ontbonden,
 Zich vaardig overgeeft tot zulk een liefdeplicht,
 Die een geveinsde nooit op deze wys verricht.
 Toen sprak haar Jesus aan, door ware liefd' gedreven;
 Uw zonden zyn, o vrouwe! u gunstlyk vergeven;
 Uw ongeveinsd geloof heeft u behouden, ga
 In vrede naar uw huis, en zondig niet hier na.

Als nu de gasten, die aldaar gezeten waren,
 Dit hoorden, doch al weêr niet wisten te verklaren,
 Zeid' de een tot d'andren; hoe, wat is dit voor een man,
 Die zulk een zondares de schuld vergeven kan?
 Vast stellende, dat God alleen 't vermogen hadde,
 Om 's menschen ziele van de straffichuld, en de kladde
 Des zondigen bedryfs te quyten, en door boet
 Te zuivren zyn beylekt en ongekuifcht gemoed.

*Onderhoud
 tuschen de
 aanzittende
 gasten.*

Het was in dezen tyd, op een der Joodsche feesten,
 (Het Pinxterfeest, veellicht, zo 't oordeel is der meesten)
 Wanneer de Heiland naar Jerufalem opging;
 Doorreizende met een Judeaas ganschen kring:
 Dat hy, aan d'oosterkant ter schaapspoort ingetreden,
 Daar zag t'Bethesda, ('t huis van veel weldadigheden)
 Dicht by een bad gebouwt, daar grote kracht in lag,
 En in wiens zalen men een schaar van kranken zag,
 Die deze en gene daar van alle kanten bragten,
 Om op de rocing van dien waterplas te wachten,
 Door enen Engel van den hemel uitgewrocht.
 Als nu de lyder, door de hand van God bezocht,

*Jesus gaat
 op naar 't
 feest en ge-
 neest te Be-
 thesda enen
 kranken.
 Joh. 5:
 1-47.*

Zich spoede om allereerst in deze kom te dalen,
 Wierd hy genezen, zelf van de allergrootste qualen,
 't Zy dat hy ziek, of blind, verdroogt, of lam, of krom,
 Of doof geworden was, of sprakeloos en stom.
 By deze lag een mensch, die achtendertig jaren
 Was krank geweest, en dien het meermaals was weêrvaren,
 Dat, als het water wierd beroert, hy niemand had,
 Die hem kon helpen, dat hy nederquam in 't bad.
 Als Jesus dezen zag, sprak hy hem aan, en vraagde;
 Of hy gezond wild' zyn? daar op de lyder klaagde,
 Dat, schoon hy wilde, hy geen middel wist, om meê,
 Als andre kreupelen, te raken van zyn steê.
 Toen zeide Jesus; sta dan op, en neem uw bedde,
 En wandel daar gy wilt. waar op hy straks die wedde
 Verliet, en pakte t'zame, en ging'er voort meê heen,
 Volkomelyk herstelt, zeer fris en rap van leên.
 Het was des Sabbatdags, als Jesus dit verrichtte:
 Waarom men dezen mensch zeer liefdeloos betichtte,
 Dat hy den Rustdag schond, om 't dragen van zyn bed;
 Zo scherpelyk en streng verboden in de wet.
 Doch deze lyder, zeer verheugt, en opgenomen,
 Dat hy zo spoedig tot gezondheid was herkomen
 Uit ene ziekte, die zo lange had geduurt,
 En hem gekluifert in Bethesdaas krankebuurt,
 Zeid' die berispers aan; hy die my heeft genezen,
 Gebood dit met een woord, en ik ben opgerezen,
 En wandele, op zyn' last, met deze kraam naar huis,
 Verloft, gelyk gy ziet, van zulk een zwaren kruis.
 De Joden daar weêr op; wie heeft u dit geboden,
 Ei! zeg ons wie hy zy, en wys ons eens dien snoden.
 De lyder antwoord' weêr, ik weet niet wie hy was,
 Die my, gelyk ik zeg, alleen op 't woord genas.

*Waken by
 vermaant.*

Als Jesus hem daar na in 't Voorhof had gevonden,
 Vermaande hy hem dus; gy man! wacht u van zonden,

Die

Die gy bedreven hebt, en wyk'er ver van af,
 Opdat de hand van God u niet veel zwaarder straff'.
 Waar op d'herstelde straks die boodschap overbragte
 Den Joodschen Raad; die om dit stuk, gelyk ze plagte,
 Hem meer vervolgde dan te voren was geschied;
 Wyl hy den Sabbat brak in 't hart van hun gebied.
 Doch Jesus, naderende en kennend' hunne boosheid,
 Zo wel als al die list, en afgerichte loosheid,
 Schoot dit hen moedig toe; myn Vader werkt tot nu,
 En ik werk mede, zo gy ziet; wat raakt dit u?
 Ik spreek en doe al 't geen myn Vader heeft gesproken,
 En doet; en daarom word de Sabbat niet verbroken.
 Want die dat zelve werkt 't geen hy heeft voorgewrocht,
 Die Heer is van dien dag, is vry van d'achterdocht.
 Maar dit ontfak noch meer den haat dier huichelaren;
 Wyl hy rond uit bestond hier in zich te evenaren
 Met zynen Vader, als in alles hem gelyk,
 En mede deelgenoot van een en 't zelve Ryk.
 Doch Jesus liet zich voorts tot zyn bestryders horen;
 O mannen! sluit niet meer uwe ogen, noch uwe oren;
 Maar weet, dat hy, de Zoon, van zich niet werken kan,
 't En zy hy 't zelve zie den Vader doen; als dan
 Doet hy dat insgelyks; (en door die eige krachten,
 Die in 't begin dit al uit enkel niet voortbragten,
 En dagelyks doet zyn) wyl hy den Zoon bemint;
 Hem alles tonende, als een Vader aan zyn kind.
 Ja, hy zal, by vervolg, hem tonen groter werken,
 Die gy verbaaft, en vol verwondring, op zult merken.
 Gelyk de Vader kan de doden op doen staan,
 Zo heeft de Zoon dit meê, naar zynen wil, gedaan.
 Want God de Vader wil hierom geen oordeel vellen,
 Omdat hy in den Zoon die oppermagt zou stellen,
 En dezès eer en dienst dien Zoon word' aangedaan,
 Die met den Vader heeft van eeuwigheid bestaan

*Gesprek
 daar over
 met de Jo-
 den.*

Want

Want hy die weigert aan den Zoon deze eer te geven,
 Door loutre wrevelzucht en nydigheid gedreven,
 Eert ook den Vader niet, die hem gezonden heeft,
 Dewyl hy zynen wil hardnekkig tegenstreeft.

Aanmerking, tegen de verlochenaars van Jefus eeuwige Godheid.

Ziet daar een enigheid in wezen en in willen,
 Niet min in werken; als die nergens in verschillen:
 Wyl al het gene men van God den Vader zegt,
 Ook in het denkbeeld van dien groten Zoon legt.
 Een onbezeffelyk geheim! niet af te wyzen,
 Omdat myn lage geeft zo hoge niet kan ryzen;
 Maar door 't geloof wel vast te houden, uit het woord,
 Dat uit den mond des Monds der waarheid word gehoord;
 Die zegt, om ons hier toe op 't krachtigft te verplichten,
 De Zoon kan van zich zelf in dezen niets verrichten,
 Ten zy hy al dat werk den Vader ook zie doen;
 En ziende, doet hy 't meê. Dat iemant dit verzoen'
 Met 't geen de Heiland hier laet volgen in zyn reden;
 Dat hy de doden wekt, en ftelt op hunne leden,
 Zodat ze wandlen gaan, op zynen wil alleen;
 Zo hy niet alles met zyn' Vader heeft gemeen.

Vervolg van Jefus reden.

Voorts fprak de Heiland; ik betuige u daarenboven,
 Dat hy, die hier myn woord aanhoort en zal geloven
 In hem, die my daar toe tot u gezonden heeft,
 Alreeds bezit een goed, waar door hy eeuwig leeft.
 Zodat hy nimmer ter verdoemenis zal komen,
 Die myn getuigenis oprecht heeft aangenomen:
 Want hy is, langs dit fpoor der hoge heyerbaan,
 Reeds uit het graf des doods ten leven ingegaan.
 Ja, 'k zegge u, de ure komt, en is alreeds verfchenen,
 Dat vele doden eens hunne oren zullen lenen
 Aan 't geen de Zoon van God, met ene luidbre ftem,
 Verkonden zal; en dat zo wie, gelovig, hem
 Gehoor geeft, leven zal, om nimmer weêr te fterven,
 En 't eeuwig Koninkryk myns Vaders te verwerven;

Waar

Waar in niet komen zal 't geen dood of stinkend is,
 Maar die, gereinigt van zyn vuil, klaar blinkend is.
 Want even zo, gelyk de Vader alle leven
 In zich alleen bezit, heeft hy den Zoon gegeven
 De bron des levens zelf te zyn, en in zyn magt
 Te hebben alles wat des Vaders word geacht.
 Ook om zyn' richterstool op aarde te beklimmen,
 Tot schrik en kluistring zelf der onderaardsche schimmen:
 Dewyl hy hier toe is geworden 's menschen Zoon,
 Om elk te geven naar zyn' welverdienden loon.
 Zodat die woorden geen verwondring moeten baren;
 Vooral, wanneer ik u die nader zal verklaren,
 En zeggen, dat'er eens een tyd te komen staat,
 Waar in de doden, die alhier het goed of 't quaad
 Bedreven hebben, weêr zeer luisterscherp van oren,
 De stem van dezen Zoon zeer duidlyk zullen horen,
 En komen uit, en gaan, zo als ik 't vonnis vell',
 Of naar het paradys, of naar de donkre hel.
 En echter kan ik dit niet uit my zelf verrichten;
 Maar oordeel, als ik hoor, van aller menschen plichten,
 Daar meê gerechtigheid op 't nauwste gaat gepaart;
 Die in het binnenst van myn ziele blyft bewaart.
 Want ik bedoele niet myn eigen welbehagen;
 Maar heb my zuiver en geheelyk opgedragen
 Aan mynes Vaders wil, die my gezonden heeft,
 En deze hoogste magt aan zynen Zone geeft.
 Zodat, indien ik van my zelven quam getuigen,
 Gy u zo gretig niet voor my zoud willen buigen;
 Maar houden 't daar voor, dat ik niet naar waarheid sprak,
 En onbedacht de wet van mynen God verbrak.
 Daar is een ander die u geeft getuigenissen
 Van my, zyn' zendeling, dat nimmermeer kan misfen,
 Wyl hy alleen de mond der waarheid is, en blyft,
 En zyn gesproke woord door de uitkomst zelve slyft.

Gy hebt uw boden tot Johannes afgezonden,
 En hy getuigde 't geen daar toe hy was verbonden;
 Doch ik behoefde 't niet van hem, noch enig man,
 Waar van zich elk, tot zyn behoud, bedienen kan.
 't Is waar, hy was een licht en fakkel, door zyn daden,
 Met recht van niemant, die hem hoorde, te verfmaden;
 Gelyk g' u in dat licht ook enen korten tyd
 (Want hy wierd weg gefleept) hebt in ict groots verblyd.
 Maar myn getuigenis, dat ik heb voor te dragen,
 Is groter, dan het geen Johannes in die dagen
 Van my heeft uitgebragt; te weten, 't grote werk,
 Dat my de Vader gaf; opdat ik elk verfterk'
 In dit geloof; dat hy my zelve heeft gezonden,
 Zo als 't hem was gelaft dit duidlyk te verkonden.
 Doch gy hebt zyne ftem tot noch toe niet gehoord,
 Noch zyne heerlykheid gezien in 't heilig Woord.
 Want dat heeft gansch geen klem op uwe ontaarde harten,
 Dewyl gy niet gelooft in hem, die alle uw smarten
 Genezen kan, waar toe hy uitgezonden is
 Door zynen Vader, tot uw ziels behoudenis.
 Doorzoekt der Schriften rol, daar in gy meint te vinden
 Uw zaligheid; indien gy deze zult ontwinden,
 't Zal u haast blyken, hoe ik daar fta afgebeeld
 Van voren tot aan 't end, en aan u meêgedeelt.
 Zodat ik genen lof van menfchen heb van noden;
 Want gy geeft geen geloof aan de allertrouwfte boden:
 Omdat de liefde Gods in uwe ziele ontbreekt,
 En gy een gloed van haat in uwen boezem queekt.
 'k Ben in myns Vaders naam tot u alhier gekomen;
 Doch gy hebt my daarom niet t'eerder aangenomen:
 Maar als een ander komt in zynen eigen naam,
 Dien zult gy horen, en geloven, tot uw' blaam.
 Geen wonder; want gy jaagt naar eer van ftervelingen;
 Maar de eer van uwen God, den Schepper aller dingen,

Verwaarlooft g' alle dag, en zegt noch, zeer geruft,
 Wy hebben aan uw woord noch wegen genen lust.
 Zo meint dan niet, dat ik uw' handel zal verklagen
 By mynen Vader; maar gedenkt, dat in die dagen
 Een Moses zelve, op wien gy al uw hope zet,
 U dit verwyten zal: want zo gy zyne wet
 Geloofde, gy zoud ook aan my gelove geven;
 Vermits hy van myn komst en daden heeft gefchreven.
 Doch zo g' hem niet gelooft, noch naar zyn fchriften hoort,
 Wat heb ik dan voor vrucht te wachten uit myn woord?

*Aanmer-
king.*
JES. 53: 1.

Wie hoort hier Jefus niet al weder vragend klagen;
 Wie heeft myn prediking geloofd, en acht geflagen
 Op mynen fterken arm, die zo veel wondren doet,
 Daar elk zyn hart verhard, en muilband zyn gemoed?
 O blinde Farifeen! wie kan u evenaren?
 Wat moft Mesfias doen eer gy hem zoud verklaren
 Voor uwen Scilo, zo u dit niet overtuigt,
 Opdat g', al bevende, u voor zynen ryksftaf buigt?
 Of zyt gy gansch berooft van oordeel en van zinnen,
 Zodat geen wonder noch geen rede op u kan winnen?
 O mannen! harder dan een Palestynfche rots,
 Vervoert door 'k weet niet welk een hovaardy en trots.

*Vertrekt
uit Jeru-
salem.*
Luc. 8:
1 - 3.

Wanneer de Heiland hier dit wonder had doen blyken,
 Besloot hy weder uit Jerufalem te wyken
 Naar Galileen; maar eerst te gaan van ftad tot ftad,
 Met zyne twaleven, die hy noch by zich had;
 Om hen tot zynen dienft voorbeeldig te bereiden,
 En dit zyn Koninkryk zelf mondling uit te breiden:
 Terwyl hy op de reis door vrouwen wierd verzelt,
 Die hy alvorens van haar qualen had herftelt.
 De naam der ene was Maria Magdalene,
 Van zeven duivelen door hem verloft; en ene
 Aan wie hy allereerst na zynen dood verfcheen,
 Te voren ongeruft om 't wentlen van den fteen.

En andre vrouwen meer, die alle hem beminden;
 Daar onder waren van Pilatus hofgezinden,
 Die uit een tederheid van hun verplicht gemoed,
 Hem dienden met hun hart, en 't tydelyke goed.

Aanmerking.

Roemwaarde vrouwen, die de mannen hier beschamen,
 En, wegens hare deugd, getekent staan met namen,
 Daar dit ondankbre volk, dat zynen Heer verfoeit,
 Met hun gedachtenis zal worden uitgeroeit.

Werpt den duivel uit een' bezeten, die blind en stom was.

MATH. 12:

22.

LUC. 12:

24.

Op dezen zynen togt, schoon wy de plaats niet weten,
 Ontmoett' hem by geval een' man, die was bezeten
 Van enen duivel, en daar by ook stom en blind;
 (De zwaarste plagen, die men onder 't menschedom vind)
 Den welken hy weêr straks hersteld' van al die qualen;
 Zodat hy ziende wierd, en andren kon verhalen,
 't Gene aan hem was gebeurt van zulk een' goeden Heer;
 En geven hem daar voor den hoogsten roem en eer.
 Waar van de schare stond, als voor het hoofd geslagen,
 Die, overtuigt in 't harte, op nieuw begon te vragen;
 Is dit de Christus niet, dien Israël verwacht,
 Als lang voorheen beloofd uit Davids oud geslacht.

de redens, daar over gevallen.

Doch 't Fariseëndom, die vuile lastermonden,
 Die niet het minste goed van Jesus horen konden,
 Bedachten wederom den grouwelyksten blaam,
 Een Belials bedryf, ten laste van zyn' naam.
 Dat was, dat Jesus dit verrichtte, by akkoorde,
 Met 't hoofd der duivelen gemaakt, die daarom hoorde
 Naar zyn bevel, en deed ze wyken daar van daan,
 En in ene andere plaats of lichaam henen gaan.
 Doch Jesus merkte straks hun schandige gedachten,
 En sprak; wat is'er goeds van enig ryk te wachten,
 Of van een stad, of huis, dat, onderling verdeelt,
 Den anderen bevecht, en strydigheên beveelt.
 Want zo die boze geest zyn makkers gaat verdryven,
 Dan kan dat helsche ryk onmoglyk staande blyven,

Maar

Maar moet in korten tyd geraken over hoop,
 Als andre ryken, naar den algemenen loop.
 Doch zo 't de waarheid is, daar mede gy my lastert,
 Dan vrage ik u, o maats! te grouwelyk verbaftert,
 Van waar is doch de kracht, die uwe zonen styft,
 Als iemand onder hen de duivelen verdryft?
 Zal 't ook een Asmodon, een Baal of drekgod wezen,
 Daar van gy meermaals in de Schriften hebt gelezen,
 Zyn die de helpers tot die grote wonderdaad?
 Waar van ik 't vonnis aan uw eigen uitspraak laat.
 Zo ik dan door Gods Geest den Satan kom verjagen,
 Is buiten twyfel 't Ryk van God in deze dagen
 Tot u gekomen: want wie zal dien sterken held
 Beroven, zo men hem niet eerst ter neder velt.
 Gelyk dit zonneklaar uit myn bedryf kan blyken;
 Als die den bozen geest uit zyn bezit doe wyken,
 Ontjagend' hem den buit, en menig kostlyk vat,
 Dat deze booswicht in zyn scherpe klauwen had.
 Zo weet dan elk van u, dat alle zulke mannen,
 Die niet tot 't zelve werk met my zyn ingespannen,
 En tot dat eind', waar toe ik afgezonden ben,
 Vergaderen, dat ik die voor verstroyers ken,
 Voor tegenstanders, en voor rechte satanasen,
 Op welke 't geen gy my verwyt gewis moet pasfen:
 Want wie is doch de man, die 't met den duivel houdt,
 Of hy, die 't ryk verbreekt, of die het slicht en bouwt?
 Hierom vermane ik u, zorgvuldig acht te geven
 Op deze les; dat al wat iemand heeft misdreven,
 Zelf alle lastering, hem kan, en moglyk zal
 Vergeven worden: doch dit enige geval
 Is uitgezondert, en heeft geen genà te wachten;
 Wanneer, te weten, gy met woorden of gedachten
 De werken van Gods Geest op aarde lastren zult;
 Dan helpt'er geen berouw, tot quyting van de schuld.

't Is waar, indien gy zo boosaardig word bevonden,
 Dat gy des menschen Zoon durft schenden met uw' monden,
 De hope is noch niet afgesneden: maar zo wie
 Den Geest van God weêrspreekt, gelyk ik hore en zie,
 Hy heeft noch nu noch ooit vergeving te verhopē,
 Maar zal dat schennis met het helſche vyer bekopen,
 Dat eeuwig branden zal; en knauwen zyne tong,
 Omdat hy 't kleine lid niet breidelde en bedwong.
 Ja, om 't gezegde noch veel ſterker toe te halen,
 Laat die gedachten eens in uwe zielen dalen;
 Wie oordeelt van de deugd of ondeugd van een' boom,
 Dan uit zyn vrucht? Zo mede, is iemant boos of vroom,
 Men zal het allerbest uit zyne daden merken,
 Of uit zyn woorden, die gepaart gaan met zyn werken.
 Zo doet gy, adderen gebroedzels! gy ſpreekt quaad,
 Omdat g' ondeugend zyt, en alle waarheid haat.
 Want anders zoud gy my die grouwlen niet verwyten,
 Noch voor een werktuig van Beëlzebul verſlyten;
 Daar ik zyn werk verbreke, en hem haaft werpen zal
 In 't diepſt des afgronds, als zyn allerzwaarſte val.
 Weet ook, gy Farifceen, dat eens die dag zal komen,
 Die oordeeldag, daar voor gy wel te recht meugt ſchromen,
 Wanneer gy rekenſchap van ieder ydel woord
 Zult moeten geven hem, die alles ziet en hoort.
 Uit uwe woorden zult gy worden gerechtvaardigt,
 Of wel veroordeelt, en, als ſchuldig, verontwaardigt,
 Om ooit Gods aangezigt te aanschouwen in zyn Ryk,
 Waar over ik alleen als Richter 't vonnis ſtryk.

*De Joden
 eifchen een
 teken.*

MATH. 12:
 38.

Dus ſprak de Heiland, om die meesters te overtuigen,
 En eenmaal voor de kracht der waarheid te doen buigen:
 Doch alles te vergeefs, zy zyn verhard en trots,
 Zyn woorden ſluiten op hen af als van een rots.
 Zy eifchen onbefchaamt een vaſt en zeker teken
 Voor zyn Meſſiaſchap, als noch hun niet gebleken:

Want

Want alles wat hy hier tot noch toe had gedaan,
 Kon in de vyerfchaar van hun oordeel niet bestaan.
 Doch Jefus, yverig om deze dwaze vragen,
 Daar zo veel tekenen gebeurden alle dagen,
 Als zo veel blyken van zyn Goddelyke kracht,
 Gaf dit ten antwoorde aan dat goddeloos geflacht;
 Het overfpeelig volk, voor lang van God geweken,
 En van zyn heilige wet, durft vragen naar een teken,
 Waar op het vast kan gaan, dat ik de waarheid spreek;
 Daar ik des duivels magt beteugele en verbreek.
 Een kracht, die nimmer is aan enig mensch gegeven;
 Maar die een eigenschap der Godheid is gebleven,
 Waar voor dit boze volk moedwillig de ogen fluit,
 En bant dus alle deugd en trouw ten boezem uit.
 Hierom, zaid' hy, zal 'k hen geen ander teken geven,
 Dan dat van Jona: want gelyk hy is gebleven
 Drie dagen en drie nacht' in 't vreeslyk zeedrocht,
 Zo zal ook 's menschen Zoon, wreedaardig omgebroght,
 Zo lange rusten in het ingewand der aarde.
 Een wonderspreuk, die hy niet breder hen verklaarde:
 Maar hechtte dit alleen, tot hunne schand, daar aan;
 De Nineviten, die naar 't duidelyk vermaan
 Van Jona luisterden, en dat ter harte namen,
 Die zullen dit geflacht in 't oordeel eens befchamen,
 En overtuigen; omdat zy zelfs zyn bekeert
 Op zyne prediking, en hebben afgewceert
 Die eerst gedreigde ftraf. Maar ik, die ben gezonden
 Op ene wyze, daar noch hy noch andren konden
 By halen, als de Zoon, ja de cengebore Zoon
 Des Vaders, word verfmaad door allerhanden hoon,
 My trotslyk aangedaan. myn woorden en myn werken,
 Die myne zending onweêrsprekelyk verfterken,
 Zyn krachteloos op hun verftaalt en boos gemoed;
 Zy weten van berouw, van weeklagt, noch van boet.

*en worden
 door Jefus
 afgezet.*

Noch

Noch meer, de Koningin der afgelege Moren,
 Die tot het zuiderdeel van Afrika behoren,
 Daar Sceba oudtyds lag, zal opstaan in 't gericht,
 't Welk eens de grote God in 's werelds aangezicht
 Zal houden; en dit volk hun ongeloof verwyten,
 Hun vuile laffertaal, en 't godloos tegenwryten:
 Want daar zy yvrig van het eind der aarde quam,
 Opdat zy naar 't verstand van Salomon vernam,
 En van hem leren mogte; is dit verpest geslachte
 (Tans ziende en horend' 't geen Gods Israël verwachtte,
 Den waren Salomon, dien de eerst' heeft afgeschetst)
 Onbuigzaam, ja hun oog en oor blyft toegemetst.

*Vervolg zy-
 nar reden.*

Toen sprak de Heiland noch eens door gelykenissen,
 Naar welker rechten zin 't ons vry staat iets te gissen.
 De woorden luiden dus; wanneer een boze geest
 Een mensch verlaat, daar hy gehuisvest is geweest,
 Dan zwerft hy om door dorre en onbewoonde steden,
 Opdat hy rusten mogt van zyne bezigheden.
 Doch ruste vind hy niet. dan zegt hy by zich zelf;
 Ik keer weêrom, en trek in myn voorgaand' gewelf.
 Alwaar gekomen, vind hy vaak dat huis noch ledig,
 Maar bezemschoon, wat opgefiert, en rondsom vredig,
 Dan gaat hy heen, verzelt met noch een zevental
 Van boze geesten, ja de booste van die all',
 En neemt zyn woning daar: wanneer de laatste quale,
 Die dezen mensch weêrvaart, de vorige altemale
 Te boven gaat. ziet dat zal 't lot zyn van dit volk;
 Want 't word gedreven door den geest uit 's afgronds kolk.
 Hoewel 't reeds scheen verloft door zulke kundigheden,
 Die zy begrepen, of door regelen der reden;
 Of wel door 't klare licht van 't meegedeelde Woord,
 Weleer gelezen, of van anderen gehoord.
 Doch 't geen hun boven dat geen verdre rust kan geven,
 Dan dat ze borgerlyk met andre menschen leven;

Gansch

Gansch niet geheiligt naar het innigt van 't gemoed,
 Dewyl de letter slechts, en niet de Geest hen voed.
 Wanneer de zulke tot het ongeloof vervallen,
 Daar God zyn wondren doet, het grouwelykft van allen,
 Dan krygt verharding, haat, en laftring de overhand;
 Zelf wie de waarheid leert en voorftaat moet van kant.
 Een taal, zo fterk gevoert, kon echter 't hart niet breken
 Van deze veinfaarts. maar deed ene vrouwe fpreken,
 Die uit den hoop dus riep; welzalg is de fchoot
 Uws Moeders, en de borft, die u het voedzel bood.
 Maar Jefus, fraks gereed, om ieder te onderrichten
 Ontrent het recht begrip van aller menfchen plichten,
 Gaf haar ten antwoord; die zal zalg zyn verklaart,
 Die 't Woord van God aanhoort, gehoorzaamt en bewaart.

LUC. 11:
27.

Terwyl zyn gulde mond dit wys gefprek hier voerde,
 En allen laftermond der Farifcën fnoerde,
 Wierd hem geboodfchapt, dat zyn Moeder buiten ftond,
 Met zyne Broeders (maar zyn neven in den grond)
 Om hem te fpreken. doch hy zaid' wie is myn moeder,
 Of naafte maagdfchap, of wien noemt gy mynen broeder?
 En, ftrekkende zyn hand naar zyn discipelfchap,
 Sprak; deze die gy ziet zyn, in den hoogften trap,
 Myn eerfte vrienden; want ik kenne niemant nader,
 Dan die den wil volbrengt van mynen Heer en Vader,
 Die in de heemlen woont; deze is myn broër alleen,
 Myn zufter, moeder zelve, en anders zyn'er geen.

*Jefus moe-
der en broe-
ders zoe-
ken hem te
fpreken.*
MATH. 12:
46.
MARC. 3:
31.
LUC. 8:
20.

Heel anders, dan die liën zich zochten wys te maken,
 Die, trots op hun geboorte uit Abraham, hun zaken
 Bedorven in den grond; als of der vaders daad
 Vergoeden kon het feit van zyn verbaftert zaad.
 Wyl elk zyn eigen pak zal dragen, en moet leven
 Door zyn geloof, dat hem van God word voorgefchreven;
 Want wie door ongeloof de waarheid tegenloopt,
 Is oorzaak van zyn dood, hoe zeer hy 't leven hoopt.

*Aanmer-
king.*

Zo zal der vaderen gedrag geen rede wezen,
 Waarom hun kinderen, zo zy den Here vrezen,
 Versteken zullen zyn van 's hemels erffenis;
 Maar ieders ziel bewerkt zyns zelfs verderffenis.

Gaat weg.

MATH. 13:

1.

*en spreekt
 een raad-
 zel.*

De Heiland, niet gewoon zeer lange te vertoeven
 Op ene steê, terwyl die godvergete boeven,
 Zo wel gezondenen, als leden van den Raad,
 Hem achtervolgden met een' dodelyken haat;
 Was korte tyd daar aan weêr huiswaarts aan getreden,
 Van waar hy zich begaf naar 't strand, daar hy een reden
 Ging voeren, daar het volk zeer weinig van verstond,
 Zo lang hy hen den knoop van 't raadzel niet ontbond.
 Een zaijer, zeide hy, bezaaide zyne landen,
 Zodat het zaad, door hem gestrooit met volle handen,
 In 't voetspoor, op de rots, en in de doorne heg,
 Als ook in de aarde viel, geklenst door ploeg en eg.
 Waar van het eerste wierd door vogels weggenomen;
 Het tweede schoot haast op, doch aan den grond gekomen,
 Daar 't wegens hardigheid geen wortels maken kon,
 Wierd haast verzengt en dor door 't branden van de zon;
 Het derde wierd verstikt van al de doorne struiken,
 Die 't onderdrukten, en beletted' op te luiken.
 Maar 't geen gevallen was in enen goeden grond,
 Wies op, en gaf zyn vrucht; en, afgemaait, bevond
 Men enen ryken oogst; want vele halmen schoten
 Wel hondert granen uit, en andere besloten
 In zich wel zestig stuks, ook dertig, naar den aart
 Der landen, en wierd zaam in ene schuur vergaart.
 Wie oren heeft die hore, en merke op myne reden,
 Die 't u gegeven word uit mynen mond op heden
 Te ontfangen; opdat gy 't u niet te laat beklaagt,
 En, wegens dit verzuim, de straf voor eeuwig draagt.

*Wier uit-
 legging de
 discipelen
 verzoeken.*

Als nu 't discipeldom, en anderen verstonden
 De woorden, die hy sprak; doch niet bevroeden konden,

Wat

Wat hy bedoelde, leide een ieder hem aan boord,
 En vraagde; wat is dit voor een verborge woord?
 Gy spreekt tot deze schaar niet dan gelykenisfen,
 Die zy niet vatten; en daar wy naar moeten gisfen.
 Doch Jesus gaf hen dit ten antwoord op die vraag:
 De rede, waarom ik op dezen voet gewaag
 Van enen zaijer, en zyne uitgestrooide zaden,
 En daar by vergelyk der menschen dwaze daden,
 (Der Joden, namelyk, daar 't meeste op is gemunt)
 Geschied, omdat het u voor andren word vergunt,
 't Geheim van 't Koninkryk der hemelen te weten;
 Maar deze meesters niet, die zich te trots vermeten,
 Dit alles te verstaan; gelyk zy stout en styf
 Zich kanten tegens my door hun godloos bedryf.
 Zodat al wie iets heeft noch meerder heeft te wachten,
 Ja overvloed, zo hy zeer klein is van gedachten:
 Doch hy die ryk was, daar hy nietmetal bezat,
 Zal ook verliezen 't geen hy meinde dat hy had.
 Zodat op hen die spreuk alleen is t'huis te brengen,
 Die Jesaias in zyn schriften wilde mengen,
 Als hy in zynen tyd alreeds dien groten dag,
 Van u altans beleeft, met al zyn' nasleep zag,
 En van dit volk voorzeid'; het zoude met zyne ogen
 Dit zien, en horen met zyne oren, onbewogen
 En gansch verhard, en zich bekeren nimmermeer,
 Opdat het nooit erlang' genezing van den Heer.
 Ziet daar hun oordeel dan, zo lang voorheen gesproken;
 En dit hun ongeloof op zynen tyd gewroken.
 Doch hoe gelukkig is uw oog en oor, dat ziet,
 En hoort al 't gene ik lere, en onder u geschied.
 't Welk vele Vaderen voorheen niet mogt gebeuren,
 Hoe zeer zy yverden Gods gangen na te speuren.
 Zo hoort, dan hoe ik die gelykenis verklaar;
 Een voorrecht, dat ik voor myn' gunsteling bewaar.

*en Jesus
antwoord.*

JES. 6: 9.

Als enig mensch het woord des Koninkryks hoort preken,
 Doch hy verstaat het niet, gewis dat is een teken,
 Dat deze woorden zyn als by den weg gestrooit,
 En door den bozen geest al straks weêr uitgerooit.
 Wanneer'er wederom een ander word gevonden,
 Die 't hoort, en met veel vreugd ontfangt; doch gene gronden
 Gelegt heeft; en daarom 't lichtvaardig weêr verlaat,
 Zo haast hy om dat woord vervolgt word of gehaat;
 Deze is de man, in wien 't gezaait is als op stenen,
 Alwaar 't terstond verdort, en straks ook is verdwenen;
 Omdat het in dien grond geen wortlen schieten kon,
 Als niet genoeg gedekt voor 't branden van de zon.
 De derde treft de geen, die door wellustigheden,
 En door hun goederen onnuttlyk te besteden,
 Of door te groten zorg om tydlyk te bestaan,
 Dit woord verftikken, en beletten op te gaan.
 Maar hy die 't wel ontfangt, en 't leerzaam op wil merken,
 Om vrucht te dragen, in gelove en goede werken,
 Naar mate, dat hem God bequaamheid mededeelt,
 Deze is 't, in wien dit zaad de rechte vruchten teelt.
 Dus zien wy kort en klaar der menschen lot beschreven,
 Die onder 't heldre licht van 't Evangely leven;
 En aan drie vierde of meer geen nut of voordeel doet.
 Gelukkig die 't bewaart in 't wel bereid gemoed.

*Vervolg der
 rede.*

Als nu de Christus had geeindigt deze rede,
 Vervolgde hy dit stuk, en meldde hen een tweede
 Gelykenis, die ook verklaring nodig had,
 Dewyl ze, als de andere, van niemant wierd gevat.
 't Is, zaid' hy, met het Ryk des hemels dus gelegen,
 Als met een man, die, op de hoop van 's Hemels zegen,
 Zyn' akker heeft bezaait met goed en wasbaar graan;
 Daar op een booswicht 's nachts vyandig heeft bestaan,
 In 't midden van dat zaad een onkruid te vermengen,
 Dat opschoot met de tarw, doch niets stond voort te brengen,
 Dan

Dan loze halmen, daar geen koorn in wierd gezien,
 En die men oudtyds pleeg in 't opgaan uit te wiën:
 Waarom de knechts, zo haast zy 't in den wasdom zagen,
 Ook, volgens hunnen plicht, dat heerschap quamen vragen,
 Of hy geen goede tarw geworpen had in 't land,
 En hoe dat onkruid kreeg zo sterck ene overhand?
 Daar op de landheer tot hen zeide; dit 's te wyten
 Aan mynen vyand, die vermaak had dat te smyten
 In dezen mynen grond, om my dus schâ te doen;
 Opdat het quade 't goed verftikte in dit zaizoen.
 Zy vraagden dan verlos om 't zamen uit te roejen,
 Doch 't heerschap zeide; neen, laat alles staan en groejen,
 Opdat gy 't goed en 't quaad niet zamen grypt en plukt,
 Hoewel het laatste 't eerste in 't wasfen onderdrukt.
 'k Zal wachten tot den tyd des oogstes, en gebieden,
 Dat eerst de majers 't veld van al dit onkruid wieden,
 En binden het byeen, en werpen 't zo in 't vuur;
 En dan de goede tarw vergadren in myn schuur.
 Wie oren heeft die hore, en merke op dezen regel;
 Dat hy niet al te los en oordeel' van dat zegel,
 't Welk Gods verbondeling op 't harte is vast gedrukt;
 Wyl niemant straffeloos een plant heeft uitgerukt,
 Of zulks gezocht te doen, en die ten vyer' verwezen.
 Want God alleen, de Heer des oogstes, zal eens lezen,
 En doen vergaderen het koren uit het kaf,
 Als een uitdeelder van beloning en van straf.

Na deze lustte 't hem een derde voor te dragen,
 (Wyl hy niet anders sprak tot hen in deze dagen)
 En zeide tot die schaar; des hemels Koninkryk
 Is, in een' zekeren zin, het mostertzaad gelyk,
 't Geringste zelve dat op aarde word gevonden,
 't Welk iemant had gestrooit in onbeboude gronden,
 En opschoot tot een boom, zo groot van tak en stam,
 Dat zelf 't gevogelte daar onder nestlen quam.

*De derde
 gelykenis.*

*Aanmer-
king.*

Dus stond dit ryk van God eens uitgebreid te wezen,
Hoewel gelyk een struik uit 't aardryk opgerezen,
En 't gansche bovenvlak der landen te beslaan;
Een queekhof strekkend' voor zo menig onderdaan,
Die met een gansche vlugt uit alle wereldds hoeken,
Hier stryken zouden, om hun voedzel daar te zoeken,
Alwaar des levens boom de ryke vruchten geeft,
En onder welke men gerust en veilig leeft.

*De vierde
gelykenis.*

Een vierde voegde hy hier by, die in hunne oren
Te wonder klonk, en zy niet beter dan te voren
Verstonden; want, zaid hy, dit hemels Koninkryk,
Dat ik u predike, en vast nadert, is gelyk
Het zuurdeeg, dat een vrouw, of bakster, heeft genomen,
En in drie maten meels (die op ene efa komen)
Behendiglyk gemengt, door deze masse kneed,
En die doorzuurt, aeler het iemand merkt of weet.
Want dus zal zich myn leer de wereld door verspreiden,
Op 't alleronvoorzienst; waar toe ik ga bereiden
De zwakste mannen, by den volke niets geacht,
Maar van omhoog gesterkt door ongemene kracht.

*Aanmer-
king.*

Voorwaar een duistere taal en onverstaanbre woorden;
Inzonderheid voor hen, die alles wat zy hoorden
En zagen in dien tyd, hoe duidelyk en klaar,
Verwierpen; en daar toe verpestte deze schar,
Die hem slechts volgde om al de wondren, die hy dede,
Maar niet om 't heil, dat hy deed klinken in zyn rede:
Opdat 't bekende woord van Afaf wierd voldaan,
Die in de Psalmen, als met goude letters, staan:
Ik zal eens mynen mond tot dit geslacht ontsluiten
In wyze spreuken, en verborgentheden uiten,
Gelykenissen, die zyn lang bedekt geweest,
En raadzelen, voor die ze hoort en geestloos leeft.

*Ps. 78:
1, 2.*

*Jesus laat
de schare
gaan, en*

Hier op liet hy dit volk vertrekken, en ging weder
Naar huis, en zat aldaar met zyn discipulen neder,

Die

Die hem verzochten om de uitlegging van het zaad
 En 't onkruid, dat te zame op enen akker ftaat.
 't Geen hy ook deed, en fprak; hy die in zynen akker
 Het goede zaad bezorgt, opdat het daar in wakker
 En vruchtbaar groeijen mag, deze is des menfchen Zoon,
 Gelyk ik my altans op aarde dus vertoon.

*keert naar
 huis. al-
 waar hy
 zyne disci-
 pulen de pa-
 rabelen ver-
 klaart.*

De grond nu, daar het waft, zyn alle 's werelds delen.
 En 't goede zaad, dat elk zal weeldrig voort zien telen,
 Zyn al de kindren van dit hemelfch Koninkdom.
 Maar 't onkruid, daar ik u van fpreke, zyn alom
 Des Satans fpruiten, die hy ook heeft willen zaijen.
 En de oogft, ik mein, de tyd om alles af te maïjen,
 Is 't eind der wereld. en de maïjers van dit graan
 Zyn Gods Gezanten, die dan vaardig zullen ftaan
 Tot zynen dienft, om uit zyn Koninkryk te rukken
 Dit onkruid, dat den groei van 't goede zocht te drukken,
 Of zynen voortgang ftuitte; en ruimen het van kant,
 En werpen 't in den poel, die eeuwig fmookt en brand;
 Daar wenige zal zyn, en knarzinge der tanden,
 Voor die godlozelyk hun raadflag en hun handen
 Den duivel eigenen, tot krenking van myn Ryk;
 Opdat dit ftaande blyve, en nimmer hier bezwyk'.
 Maar die rechtvaardig zyn, en recht getrouw bevonden,
 Die zullen eens, gevryd van allen finet der zonden,
 Uitblinken als de zon aan 's hemels firmament,
 Het huis myns Vaders; 't welk de wereld zoekt noch kent.
 Wie oren heeft die hore, en merke op deze reden;
 Om niet voorbarig in Gods eigen ampt te treden,
 En, door een losfen drift, het goede en quade kruïd
 Te rukken van zyn fteel, en voort ten akker uit.

Noch meer, dit Koninkryk is als een fchat, begraven
 In ene hoeve, daar geen menfchen acht op gaven;
 Doch die een zeker man ontdekte, en daar in vond.
 Hy, die dit eerft verborg, maar tekende den grond,

*Vervolgt
 eenige an-
 dere gelyke-
 niffen, van
 den fchat
 in de aarde.*

Ging verborgen.

Ging henen, en verkocht al zyn gereede zaken,
 Om zich, door koop des lands, ook eigenaar te maken
 Van deze goederen, en lang verborgen fchat,
 Die hy met vrolykheid opdelfde, en voorts bezat.

*van den
 koopman,
 die de koste-
 lyke parel
 vond.*

Noch eens, dit Koninkryk mag ieder vergelyken
 By enen koopman, die zich gaarne zou verryken
 Met parelhandel, en op 't laatst een parel vind,
 Die overkostlyk is, en zyne neiging wint;
 Zodat hy al zyn kraam verkoopt, en maakt te gelde,
 Opdat hy 't weder voor dit schoon juweel uittelde;
 Alzo zyn weergâ niet te vinden was op de aard':
 Gelyk geen werelds goed dien ryksstand evenaart.

*en het
 vischnet.*

Voor 't laatst, dit Koninkdom, daar van gy hoort gewagen,
 Is als een vischers net, 't welk gy noch alle dagen
 Ziet werpen in de zee, en allerlye soort
 Van vischen mede sleept; en iemant naar den boord
 Des oevers henen trekt, en daar voort op gaat halen,
 En doet de goede visch in zyne vaten dalen;
 Maar flechte werpt in zee, wyl hy die weinig acht.
 Zo zal het mede gaan met dat verkeert geflacht,
 Dat God in genen dag eens zal byeen vergâren,
 Om hen zyn vonnis op 't rechtvaardigst te verklaren;
 En zenden ze meteen daar henen en van kant,
 Naar 't helfche vyer, zeg ik, dat eeuwig smookt en brand.

*Vervolg der
 zaden.*

Toen vraagde Jesus hen, of zy dit woord verftonden,
 En zynen diepen zin verftandig peilen konden?
 Waar op hun antwoord was; ja doch, zeer wel, o Heer!
 Dewyl hun Meester zelf bezielde zyne leer.
 Hier op liet hy zich dus, als ten besluite, horen,
 't Welk hen zo moeylyk was als 't voorste na te sporen:
 Elk Schriftgeleerde, in dit myn hemels Koninkryk
 Wel onderwezen, is in allen zeer gelyk
 Een huiswaard, die voorzien van voorraad in zyn schuren,
 Voorzichtig opgelegd, om lang te kunnen duren,

Ons oude en nieuwe spys hervoortbrengt, naar de tyd
Dit vordert; en daar van gy nu getuigen zyt.

Als wild' hy zeggen; gy moet alle zyn ervaren,
Om uit het oude Woord dit nieuwe te verklaren,
En aan te wyzen, dat het beid' tot lering strekt,
En dat het eerste meest de ziel tot aandacht wekt.
Dat al de wysheid Gods daar in legt opgewonden,
Die in het laatste naakt en klaarder word ontbonden;
Waarom een leeraar moet het oude en 't nieuw verstaan,
En wyzen 't tegenbeeld uit 't voorbeeld krachtig aan.
Zodat hy op zyn' tyd het nodigst weet te schaffen,
De waarheid voor te staan, de leugen te bestraffen;
En dus dit Koninkryk alom worde uitgebreid,
En zyne lering door de wereld wyd verspreid.

*Aanmer-
king.*

Als nu de Heiland hier zyn reden had besloten,
En ene grote schar op nieuw was toegeschoten,
Verliet hy dezen oord en Galilefche strand,
En voer met zyn gevolg van daar naar de overkant.
Terwyl zy op dit meir en in de diepte waren,
Verhefte zich een storm, waar door de woefte baren
Het fchip vervulden met een groten waterplas,
Zodat het telkens in gevaar van zinken was.

*Jefus floekt
in zee.
Luc. 8:
22.*

Doch Jefus had zich reeds naar 't achterfchip begeven,
En daar ter rust gelegd, door flaaplufft aangedreven;
Wanneer zyn jongers, met verbaaftheid aangedaan,
Hem wekten, roepende; ach, help Meefter! wy vergaan.
Die daar op ftraks ontwaakt'en, met een woord te fpreken,
Den wind beteugelde, en verbood meer op te fteken;
Zodat het ftille wierd, de golven ftraks getemt,
En 't oppervlak der zee bedaart en glad gekemt.
Doch zyn difcipelfchap bestrafte hy metenen,
En fprak; hoe vreeft gy dus, is uw geloof verdwenen,
En alle hoop nu weg; of kent gy my niet meer
Voor uwen Meefter, en geduchten Wonderheer?

*en ftilt de
winden.*

Waar op zy zwegen, met verbaaftheid ingenomen,
 Omdat hy zelfs bedwong den wind en woefte stromen;
 En toonde weêr in dit verwonderlyk geval,
 Dat hy niet flechts een mensch, maar God was van't heelal.

*Komt in 't
 Land der
 Gadarenen.
 en verlost
 twee beze-
 tenen.*

MATH. 8:
 28.

MARC. 4:
 35. en 5:

1 - 10.

LUC: 8:

22 - 39.

Daar op vervolgden zy hun reis, tot dat zy quamen
 Aan 't land der Gadareen, behouden al te zamen.
 Hier stapte Jesus uit het schip, en naar de stad,
 Alwaar hy weêr terstond een wondre ontmoeting had
 Van enen man, die met den duivel was bezeten,
 En zich de kledren van het lichaam had gereten;
 Die buitens huis omzworf, of in de graven woond',
 En zich dan hier dan daar op 's heren weg vertoond',
 Met boeijen aan het lyf, die hy verbrak als koorden;
 Zodat den genen, die hem zagen, of flechts hoorden,
 Verschrikkinge beving, en elk de vlugt verkoos;
 By wien een tweede zich bevond, ook fel en boos.
 Als deze lyders nu den Heiland zagen komen,
 Begon de boze geest, die hen had ingenomen,
 Te roepen; Jesus, Zoon van God! wyk van ons af,
 En vorder ons doch niet, voor onzen tyd, ter straf.
 Toen vraagde Jesus, hoe die booswicht was geheten?
 Die hem ten antwoord gaf, als had hy 't niet geweten,
 Myn naam is Legio, want ons getal is groot;
 En bad vervolgens, dat de Heiland niet gebood
 Den uittogt, om hem naar den afgrond heen te zenden;
 Maar dat hy dulden wild', dat hy zyn koers mogt wenden
 Naar enen groten troep van zwynen, die daar lag,
 En elk op 't hoog gebergt van verre weiden zag.
 Als Jesus dit vergunde, en zy hun erf verlieten,
 Toen zag men dat gespuis gelyk een blixem schieten
 In dit onrein gediert; dat, razende, uit haar steê
 Zich wierp van ene steilte in 't diepe van de zee.
 Zodat de hoeders, die verbaast dit schoufspel zagen,
 Hier van de tyding aan hun meesters gingen dragen,

Die,

Die in zeer korten tyd vervulde dezen oord:
 Een nieuws daar van geen mensch op aarde had gehoord.
 Waarom het gansche volk, met schrik en spyt beladen,
 Naar buiten quam, opdat het zag de wonderdaden,
 Aldaar gewrocht; een mensch van zulk een plaag bevryd,
 En zo veel dryvers, al hun meesters zwynen quyt.
 Dies bad men Jesus, dat hy wilde uit hunne landen
 Vertrekken. doch de man, dien hy van deze banden
 Verloft had, smeekte, dat hy by hem blyven mogt.
 Doch Jesus sloeg dat af, hoe zeer hy dit verzocht;
 En zaid' hem; keer naar huis, verkondig allen dezen,
 Wat weldaad God aan u zo zichtbaar heeft bewezen.
 Gelyk hy deed, want hy gaf ieder te verstaan,
 Wat Jesus aan zyn ziele en lichaam had gedaan.

Verblinde Gadareen', verharde Gargazenen,
 Die nooit te voren waart door zo veel licht beschenen,
 Als nu, dewyl gy word bestraalt door enen glans,
 Vry luisterryker, dan de zon van 's hemels trans
 Ooit op u nederschoot; dien gy zo min kond dragen,
 Dan deze Legio; daarom g' hem gaat verjagen.
 Ten blyke, dat gy zyt bezeten door dien geest,
 Die in die lyders was, die Jesus hier geneest.
 Ach! dat ook deze Heer by u was blyven wonen,
 En een gelyke gunst aan u had willen tonen,
 Zo waart gy zekerlyk als deze twee gered:
 Daar gy nu bovendien uw arme ziel besmet;
 Omdat gy schade lyd aan een getal van zwynen,
 Zo mag deze opgang uit der hoogte u niet beschynen,
 Die alle duifternis, en haren Vorst meteen
 Verdryft. hoe blyft gy dan verhard gelyk een steen?
 Zyt gy niet slimmer dan die zwynen zelve te achten,
 Dat gy uw heil verwerpt met ingespanne krachten,
 En weigert, dat die geest uit u gedreven word,
 Die u doet razen, en tot in den afgrond stort?

*Aanmer-
king.*

*Jefus ver-
trekt uit 't
land, en
geneest 't
kind van
Jairus,
en andere.*
MATH. 9.
18.
MARC. 5:
21.
LUC. 8:
40-56.

Als Jefus nu dit volk verliet, dat niet begeerde,
 Dat hy daar langer toefde, en weder huiswaarts keerde,
 Ontfing de fchare hem met veel genegentheid,
 Terwyl Matheus hem de maaltyd had bereid;
 Wanneer een overfte der Joodifche fynagogen,
 Jairus toegenaamt, hem bad om mededogen
 Te willen hebben met zyn dochter, die de dood
 Reeds op de lippen had. daar op hy ftraks beflout,
 Met dezen mee te gaan. en als zy henen gingen,
 Begon de fchare, die hem volgde, fterk te dringen;
 Waar onder zekre vrouw, die met een groten vloed
 Wel twalef jaren lang bezocht was, en wier bloed
 Door gene middlen was te houden, flechts de zomen
 Van zynen rok aanraakt'; waar door wierd weggenomen
 De qualè die zy had, en zy gezond en fris.
 Maar Jefus kennende all' zyn wondren, fprak; wie is
 Die my heeft aangeroot? wyl ik heb konnen merken,
 Dat myne kracht op dit gevoel begon te werken.
 Waar door de vrouw befchroomt, doch blyde in hare ziel
 Om haar genezing, die zy voelde, nederviel
 Aan zyne voeten, en de rede hem verklaarde,
 Die haar bewogen had; omdat geen menfch op aarde
 Haar hulp had konnen bièn, had zy zich nu gewend
 Tot hem, wiens wonderkracht alomme was bekend.
 De Heiland, die haar reeds die gunfte had bewezen,
 En van zo groten quaal, als met een wenk, genezen,
 Sprak voorts; o dochter, ga in vrede en wel gemoed,
 't Is uw geloof, dat u dit heil ervaren doet.
 Terwyl hy haar dit zaid', ziet daar! een huisbediende
 Van dezen overften quam spoeden, en, hem ziende,
 De boodfchap brengen, dat zyn lieve dochter pas
 Gestorven was, zodat zyn komfte onnodig was.
 Doch Jefus zaid', fchep moed, geloof, en zy zal leven;
 Zy flaapt doch. en als hy zich had in huis begeven,

Dreef hy 't gezelschap weg, maar nam hare ouders meed',
Met drie discipelen, om te zien wat hy hier deed.

Toen greep hy hare hand, en riep tot haar die woorden;
Sta op, myn kind! het welk zy alle duidlyk hoorden.!

En straks herquam haar geest, en zy stond op van 't bed:
Zodat een ieder wierd verwondert en ontzet.

Zelf die hem in 't begin bespottende belachtten,
Omdat zy deze daad van genen mensch verwachtten,

Niet kennende de kracht, die in en door hem wrocht.
Daar op de Heiland van deze ouderen verzocht,

Dit voorval niet alom breedspakig te verkonden,
Hoewel het straks al wierd gehoord uit aller monden,

En deze landstreek met zyn wonderen vervult,
Tot troost des lyders; doch der Joden grootste schuld.

Want daar een oppervoogd van een der oeffenzalen
Gedwongen word om hulp by dezen Arts te halen,

Daar hy wel wiste hoe 't by zyne makkers lag,
Die hem belaagden en vervolgden nacht en dag,
En ondervind al straks de blyken zyner liefde.

Hoe is 't doch mogelyk, dat dit het hart niet griefde
Van dit versteende volk, en dat het niet bedacht,

Dat hy die dus bestaat alleen is waard geacht,
Dien groten naam van Vorst Mesfias weg te dragen,

Van wien de Schriften al in Moses tyd gewagen,
Dat hy alleen die is, die dood en levend maakt;

Die slaat en heelt; en dat zyn toorne brand en blaakt,
Om zynen vyand eens dien wrok betaalt te stellen;

En hem met 't glinstrend zwaard, tot zyn verderf, te vellen.
Doch alles was vergeefs, hun hart bleef even hard,

Als of het zyne wraak dolzinnig had getart.

De Heiland dan van hier weër naar het huis getreden
Van zynen lereeling, wierd op den weg gebeden

Door twee elendigen, die beide waren blind,
En riepen; ach, ontferm u onzer, Davids kind!

*Aanmer-
king.*

DEUT. 32:
39.

*Genees
twee blinden.*
MATH. 9:
27.

Ja volgden hem in 't huis: daar Jesus hen straks vraagde,
 Of zy geloofden, dat, indien 't hem zo behaagde,
 Hy hen genezen kon. waar op hun antwoord was;
 Gewis, o Heer! daar op hy ze alle beid' genas,
 Door slechts hunne ogen met zyn vingers aan te roeren,
 En deze reden, tot een onderwys, te voeren;
 't Gaat u naar uw geloof: maar wacht u, dat gy niet
 Verbreid, dat deze gunst u is van my geschied.
 Ten blyke, dat hy zelf niet zocht vermaart te wezen
 By menschen, omdat hy hun lichaam had genezen;
 Zo lang geen hoger nood hen tot zyn hulpe dreef,
 Die Jesaias eens met zo veel ernst beschreef.
 Doch hunne vreugde was te groot om die te smoren,
 Zodat zy hun geluk alomme deden horen,
 En roemden zyne kracht volmondig daar ontrent,
 Alwaar hun blindheid lang te voren was bekend.

*Een stom-
 me en beze-
 tene gene-
 zen.*

Als deze, nu herstelt, van Jesus afscheid namen,
 Zo zag hy dat'er straks weêr andre binnen quamen,
 Verzelt met enen man, die stom was door de kracht
 Des duivels, die hem had bezeten door zyn magt;
 Doch aanstonds wierd verloft van deze zware plage,
 (Gemeen in Israël, zo 't schynt, te dezer dage)
 Zodat hy zyne spraak, die hy verloren had
 Door dezen bozen geest, ten volle weêr bezat;
 En elk verwondert stond, en opentlyk verklaarde,
 Dat nooit in dat gewest, noch ergens op deze aarde
 Iets dergelyke was gezien, noch zelf gehoord.
 Doch 't Fariseëndom, door boosheid aangespoort,
 Schold weder als voorheen, dat hy die geesten bande
 Door hunnen oversten Beëlsebub, o schande!
 Daar dit zo krachtig was door zyn Profheet voorzegt,
 Die al die wonderen zo zichtbaar openlegt,
 Waar door hy de ogen van de blinden zoude ontsluiten;
 Ook stomm' en doven doen verstaanbre woorden uiten,

JES. 35:
 5.

En

JESUS CHRISTUS. IV.H. 175

En juichen over 't groot geluk, aan hen betoont,
 Zo wel naar 't lichaam, als de ziel, die in hen woont.

Na dat de Heiland was een korten tyd verbleven
 In dit Kapernaum, wierd hy weêr aangedreven,
 Door zynen yvergeeft, tot enen nieuwen togt,
 Opdat hy anderwerf zyn vaderland bezocht.
 Hy trok dan derwaarts aan door al die vaste steden
 En vlekken daar omheen; en deed alom zyn treden
 Van loutre vettigheên als druipen, door de kracht
 Der balzemen, die hy ter heling medebragt.
 Want hy genas daar al de qualen, hoe ze ook waren;
 Daar mede hy de leer zyns Koninkryks deed paren;
 't Welk hy quam prediken aan 't volk, dat hy hier vond,
 En luisterscharp het woord ontving uit zynen mond.
 Behalven dat geflacht, daar op hy niets kon winnen,
 Betovert, door den haat, van oordeel en van zinnen:
 Tot dat hy weder quam in zyn geboortestad,
 In Nazaret, daar hy zyn meefte maagdfchap had.
 Hier ging hy 's Sabbatdags de fynagoog bezoeken,
 En leerde daar het volk uit Gods gewyde boeken,
 Verklarende den zin, dat ieder stond verzet,
 Zo wel de fcharen als die leeraars van de wet;
 Die zelf verrukt en door verwondring opgenomen,
 Den andren vraagden, wel van waar mag dit doch komen,
 Dat deze timmerman, Maria Jofefs zoon,
 Een broêr van Jakob, en van de andren, met'er woon
 Noch onder ons bekent, zo meefterlyk kan fpreken
 Van zaken, die ons, als te zwaar, het hoofd doen breken,
 En wy ook niet verftaan? hieromme weg met hem;
 Zyn woorden, wel gewikt, zyn zonder kracht of klem.
 Doch Jefus, kennende al hun nydige gedachten,
 En hoe hen zyne leer, zo wel als zyne krachten,
 Veel flimmer maakten, fprak tot deze boze liên;
 O mannen! geen Profheet is in zyn land gezien:

*Keert van
 Kapernaum
 naar Naza-
 ret.*

MATH. 9:

35 - 38.

MARC. 6:

1 - 16.

Zyn

Zyn eige volk wil hem zeer zelden daar voor kennen,
 Noch zich aan zyne leer, hoe krachtig ook, gewennen:
 Waarom ik henen trek, en geen meer wondren doe,
 Uw schandig ongelove en snoden handel moe'.

Doch ziende zulk een troep van menschen rondom zwerven,
 Verstrooit als schapen, die hun rechten herder derven,
 Wierd hy bewogen door der zelve droeven stand,
 In dien onvruchtbren oord, en dat ondankbre land;
 En sprak tot zyn gevolg, zyn eerste zendingen,
 Ziet daar! de menschen, die ons overal omringen;
 't Is als een oogst voorwaar, die noch te velde staat;
 Maar 't arbeidsvolk is schaars. hierom, o mannen, laat
 Doch uw gebed tot God, den Heer des oogstes, slygen,
 En tracht van hem die gunst in 't korte te verkrygen,
 Dat hy zyn knechten zende, en in zyn' oogst uitstoot,
 En die vergadere in zyn schuur, noch ruim en groot.

*Zending zy-
 ner twaalf
 Apostelen.*

MATH. 10:

1 - 4.

MARC. 6:

17.

LUC. 9: 7.

Wanneer nu Jesus hier het afscheid had genomen,
 Deed hy het twaleftal dier mannen by hem komen,

En gaf hen last en magt, om mede, in zynen naam,

De onreine geesten te verdryven; en te zaam'

Op hunn' aanstaanden tocht de zieken te genezen.

Gelyk hy deze ook heeft naukeurig onderwezen,

Hoe elk zich houden moeste ontrent zyn' dienst en werk,

Als boden van zyn Ryk, en nieuwe Christekerk.

Om wel vooreerst alleen door 't Joodsche land te trekken,

En 't zorgloos Isrel tot bekering op te wekken;

Maar 't heidendom als noch gerufft voorby te gaan,

Zo wel als 't gansche land van den Samaritaan;

Om dus zyn schapen, die alreeds verloren waren,

Te recht te brengen, en eens weder te vergaeren,

Door hunne prediking van 't hemels Koninkryk,

Verzelt met wondren; tot een allerzichtbaarst blyk,

Dat deze leer hen wierd van boven toegezonden,

En steunde alleen op Gods beloften en verbonden,

Aan dit geslacht zo klaar en duidelyk voorzegt
 Door Zacharias, Vorst Mesias trouwen knecht.
 Voorts, zeld' hy, arbeid niet om loon daar voor te erlangen;
 Maar geeft het ook om niet, gelyk gy 't hebt ontfangen.
 Vergadert u geen goed, noch kostelyk metaal,
 Of dergelyken schat. neemt op den weg geen maal,
 Of mantelzak, om daar veel voorraad in te laden,
 Geen overkledren noch onnodige gewaden.

ZACH. 12:

7.

Weest aan uw voeten niet te zwaar, maar licht geschoeit.
 Neemt in uw hand geen staf, als of gy wierd vermoeit.
 Ik doch zal maken, dat de teerkost altyd vaardig
 U toekom'; want uw werk is ruim dit alles waardig:
 Dewyl gy hunne ziele een betre spyze opdischt,
 Die, recht en wel gebruikt, haar voedzel nimmer mist.

*Vervolg zy
 ner lesjen.*

Als gy dan in een stad of vlek uw' voet komt zetten,
 Doorwandelt deze plaats, en wilt aandachtig letten
 Wie daar begerig zy naar 't Evangelywoord,
 En wenscht hen vrede; maar indien gy merkt of hoort,
 Dat uwe boodschap hier niet aangenaam mogt wezen,
 Vertrekt u dan terstond; en uwe wensch aan dezen
 Zal wederkeren tot den genen die ze gaf:
 Want de eerste was tot heil, het laatste tot hun straf.
 En zo'er iemand waar', die u, noch uwe lering,
 Niet aan wil nemen, noch geloven ter bekering,
 Gaat gy dan hene, en schud het stof van uwen voet,
 Tot hun verzwaring, maar tot rust van uw gemoed.
 Want 't zal den Sodomiet en Gomorraan na dezen,
 In mynen oordeeldag, verdragelyker wezen,
 Dan zulk een volk of stad, die my in u versmaad,
 En dwazelyk verwerpt den rykdom van Gods raad.
 Kortom, gedraagt u gansch' omzichtig als de slangen,
 Zyt ongeveerinst oprecht als duiven in uw gangen;
 Wyl ik u henen zende als schapen in het veld,
 Omringt van wolven, heet op moorden en geweld.

Z

Hier-

Hierom zo wacht u wel van die geveinsde mannen,
 Die, tot uw' ondergang gered en ingespannen,
 U zullen leveren in handen van dat rot,
 En geesfelen in hun vergaderplaats, vol spot.
 Gy zult voor Koningen, en die hun plaats bekleden,
 Ook worden heen geleid, omdat gy my beleden
 En dit gepredikt hebt; hen ten getuigenis;
 Als mede 't heidendom, schoon 't noch onwetende is.
 Maar gy weest wel gemoed, en niet in 't minst verlegen
 In uw verdediging, wanneer die menschen tegen
 U opstaan in 't gericht; dewyl g' in uwen mond
 Zult vinden 't geen gy hebt te zeggen in dien stond.
 Want 't is uws Vaders Geest, die in uw' geest zal spreken,
 En leren u zyn taal; opdat gy niet blyft steken,
 Of enigzints bezwykt ontrent zyn eige zaak,
 Waar van ik u altans tot Hoofdgezanten maak.
 Zelfs de ene broeder zal den anderen vervolgen
 Ter dood. de vader zal, op zynen zoon verbolgen,
 Hem quaad doen, en de zoon de hand weêr slaan aan dien,
 Van wien hy 't wezen heeft, en daarom most ontzien.
 Kortom, gy zult by elk, alleen om mynen name,
 Het voorwerp zyn van smaad, en nydigheid, en blame.
 Doch wie volstandig blyft in dezen zwaren sryd,
 Zal zalig worden, en voor eeuwig zyn verblyd.
 Zo zy dan tegens u vervolgingen gebieden,
 Moogt gy van de ene stad of vlek naar de andre vlieden.
 Want eer gy uwen togt door 't Palestynsche land
 Zult hebben afgelegd, en daar myn leer geplant,
 Zal 's menschen Zoon alreeds zyn in zyn Ryk gekomen,
 En door de menschen van deze aarde weggenomen.
 De leerling of de knecht wacht' dan geen groter eer,
 Dan die zy tonen aan zyn' allerwaardsten Heer.
 Zo zy zich niet ontzien den Huiswaard zelf te heten
 Beëlzebub, o smaad! en hebben hem verweten,

Dat

Dat hy de duivelen uitwerpt door duivels magt;
 Wat zullen zy dan niet beftaan, o boos geflacht!
 Aan zulke, die met hem omwandlen en verkeren,
 Zyn huisgenoten, die de wysheid van hem leren?
 Voorwaar zy hebben niets te wachten tot hun' loon,
 Dan op het einde van hun dienst een martelkroon.
 Doch vreeft hen echter niet; want hoe bedekt zy't fmeden,
 En zich verbergen door hun snode argliftigheden,
 't Zal alles naakt en klaar eens komen aan den dag,
 Zo wel als myne leer, die ieder weten mag.
 Hierom 't gene ik u in 't geheim zal openbaren,
 Dit zult gy opentlyk aan allen gaan verklaren;
 En wat ik u vertrouwe, en luiftere als in 't oor,
 Dat predikt vryelyk op 't dak, dat 't ieder hoor'.
 Zo vreeft dan niet voor dien, wien flechts is magt gegeven,
 Om 't lichaam, zo 't hem lust, te ontzetten van het leven,
 Maar uwe zielen niet kan fchaden; doch vreeft wel
 Voor hem, die lyf en ziel kan werpen in de hel.
 Zyn niet twee mufchkens van een zeer geringe waarde?
 En echter valt'er van dit paar geen een op de aarde
 Dan met uws Vaders wil. ja, zo gy my gelooft,
 Hy weet zelfs 't net getal der hairen van uw hoofd.
 Derhalven weeft goeds moeds, om nimmer te bezwyken,
 Want gy zyt immers by geen mufch te vergelyken:
 En zo veel als gy dit gediert' te boven gaat,
 Zo veel te meerder is 't dat God u gade flaat.
 Wie my vrymoedig voor de menfchen zal belyden,
 Dien zal ik 't zelve doen, op 't einde dezer tyden,
 By mynen Vader, die in zynen hemel woont.
 Maar die zich van myn' naam een lochenaar betoont,
 Die heeft het zelve lot als dan van my te wachten;
 Gelyk hy my verfmaad zal ik hem ook verachten,
 En wyzen van my weg; niet waardig dat ik hem.
 Ten voorfpraak zy, die hier niet luifert naar myn ftem.

Weet ook, dat ik niet ben hier onder u gekomen,
 Om tydelyken vrede, als deze meesters dromen,
 Te brengen; maar veeleer 't verwoestend oorlogs zweerd;
 Tot dat en stad en land zal wezen omgekeert.
 Want tweedragt, haat en nyd, zelf tusfchen bloedverwanten,
 Als vader en zyn kind, zal zich aan alle kanten
 Hervoortdoen; ja daar zal zo groten twist ontftaan,
 Dat de ene huisgenoot den andren zal verraên.
 Wie nu zyn' vader of zyn moeder aan wil kleven,
 En niet zyn lieffte pand voor my kan overgeven;
 Of wel om 't wereldds goed vervolging zoekt te ontgaan,
 Mag op de rol van myn discipelfchap niet ftaan;
 Zo weinig als de geen die weigeren te dragen
 Het zwaarfte kruis, en my te volgen al hun dagen.
 Want die zo 't leven meint te vinden raakt het quyt;
 Maar die 't om my verliest die vind het na dien tyd.
 Weet dan, wie u ontfangt zal my in u ontfangen,
 Ja mynen Vader zelf, die my, om uw belangen,
 Uit zynen milden fchoot tot u gezonden heeft,
 En u, door myne komfte, alleen het leven geeft.
 Noch meer, wie een profheet ontfangt om zyn gelove,
 Zal delen in den loon, dien hy geniet van bove.
 En wie den vromen wel onthaalt, en vriendschap doet,
 Zie vry een groten loon van zynen God te moet.
 Ja wie de minfte zelf van myne Ierelingen
 Alleen een koelen dronk, als 't minft der aardfche dingen,
 Toedienen zal, omdat hy myn discipel is,
 Zal ik bezorgen, dat hy nooit vergelding misf'.
 Ziet daar! het twaleftal der Galilefche helden,
 Doch visfchers merendeels, die zullen zich doen gelden,
 En de Evangelyeer doen horen overal,
 Wel eerft in 't Joodsche land, gelyk hy hen beval.
 Maar als hy eens den Geest zal hebben uitgegoten
 Op hen, dan zal de Heer met kracht zyn arm ontbloten,
En

JESUS CHRISTUS. IV.H. 181

En gorden zich, als die beloofde Held, ten kryg',
 Opdat het alles voor zyn voeten nederzyg'.
 Hy zal voorfpoedig op het Woord der waarheid ryden;
 Hoewel zachtmoedig voor die zynen naam belyden,
 En buigen voor zyn' troon; doch vreeslyk voor de geen,
 Die zyne komfte hier verfmaden en vertreên.
 Dit doet my denken aan Ezechiëls vertoning,
 Die vele wateren zag vlieten uit Gods woning,
 En ooftwaarts stromen naar het voorfte Galilee,
 Van daar door 't ruime veld tot in de naafte zee:
 Gezonde watren, waar door alles bleef in 't leven,
 En die een overvloed van vifch eens op zou geven.
 Hier zoude een vifchers fchaar met hunne netten ftaan,
 Van Engedi tot aan den oever der Jordaan.
 Ook zoude daar weêrzyds een vruchtbre boomteelt wezen,
 Besproeit door beken, uit die milde bron gerezen,
 Die nimmer bladerloos noch dorre zouden ftaan,
 Noch hare vruchten zien verderven of vergaan;
 Maar alle maanden die op nieuw en weeldrig dragen:
 Want deze wateren ontſproten, zo wy zagen,
 Uit 't Opperheilgdom; wiens kracht ons ſpyft en voed,
 En 't groenend blad de wond verzacht en helen doet.
 Terwyl de Heiland dees' herouten had verzonden,
 En hy het Koninkryk alomme deed verkonden,
 Genezende door hen de krankten overal;
 Gebeurde daar ontrent een zonderling geval.
 Johannes, naar zyn ampt, de Doper meeft geheten,
 Was door Herodes laft gevat, en ook gefmeten
 In een gevangenis, als voormaals is gehoord,
 Alzo de Vorft op hem geweldig was geftoort,
 Om zyn beſtraffing, die hem was ter oor' gekomen;
 Dat hy Herodias ten wyve had genomen,
 En leefde in overſpel met zynes broeders vrouw,
 Tot ſchending van Gods wet, en de openbare trouw.

EZECH. 17:
 1 - 12.

*Johannes;
 de doper
 door Hero-
 des gedood.*
 MATH. 14:
 1 - 12.
 MARC. 6:
 14 - 23.

Als dezès jaargety door zyne hovelingen,
 En andre heren, die hun meesters graag omringen,
 Op 't allerplechtigst wierd op zyn kasteel geviert,
 Quam ook zyn dochter daar zeer prachtig opgefiert,
 Om op dit grote feest haar Vader te vereeren
 Met zegewenschingen; en aan die grote heren
 Te tonen, hoe zy was ervaren in de kunst
 Van dansen; en meteen haars Vaders goede gunst
 Te winnen. zo 't gebeurde, en zy hem dus behaagde,
 Dat hy, ten blyke van 't genoeg, aan haar vraagde,
 Wat haar begeerte was? dat al wat zy verzocht
 Haar zou geworden, en op haren eisch volbrogt.
 Waar op Salome, door haar moeder aangeblazen,
 Iets vorderd' dat dien Vorst op 't hoogste deed verbazen:
 Dat was, o grouwelftuk! des vromen Dopers hoofd;
 Te meer, dewyl hy 't had met enen eed beloofd.
 Hy, door zyn dochters eisch verstrikt en zeer verlegen,
 Omdat hy in zyn hart Johannes was genegen,
 Hem kennende als een vroom' en degelyken Jood,
 Dien hy met vrucht wel hoorde, en vaak ten hove ontbood,
 Gaf echter last, om dit onnozel bloed te plengen,
 En den gevangen in den karker om te brengen.
 Gelyk het aanstonds wierd door enen beul volbragt;
 Terwyl de dochter zelf naar dezen schotel wacht,
 Daar in haar dit banquet, zyn hoofd, wierd aangeboden,
 Om haar godloze moêr daar op met vreugd te noden;
 Die lange op dit onthaal bloeddorstig had geast,
 Verheugt, dat zy van zyn bestraffing wierd ontlast.
 O allerwreedste man! o onvoorzigtig vader!
 O schender van het recht! o dubbele verrader!
 Hoe zal de wraak u noch eens vinden eer gy 't weet,
 Dewyl de Richter, God, uw schendaad nooit vergeet?
 Most gy u vaster aan dien quaden eed verplichten,
 Dan aan den eersten, dien gy deed, om wel te richten

*Aanmer-
king.*

Uw

Uw aanbetrouwde volk? een man flechts ongehoort
 Te doden, is zo veel als had gy hem vermoord.
 En, gy Herodias, gy zult het mede ontgelden;
 Uw goddeloos bedryf aan een der vroomfte helden
 Zal u eens diere ftaan, zodat gy wenfchen zult,
 Dat uw onechte man nooit had dien wenfch vervult.
 Salome, uw dochter, zal de ftraffe ook nooit ontvlieden,
 Wanneer een boze geeft haar tergend' aan zal bieden
 Den fchotel met dit hoofd, en zeggen, nimmer moê,
 Verzadig nu uw' luft, en taft maar wakker toc.
 Dewyl gy beide lang gehaakt hebt naar de fpyzen,
 Die zelf den duivelen verftrekt tot een afgryzen:
 Hoewel hy, naar het woord, een menfchemoorder is,
 En daarom eeuwig woont in nare duifternis.
 Want dit zal 't minfte zyn, dat g' u zult zien verbannen,
 Door Vorft Kaligula, omdat g' had aangespannen
 Met vyanden des Ryks, en als een balling zwerft
 In Vrankryk, en aldaar met al uw glori fterft.

Na dat dien Boetgezant het hoofd was afgefneeden,
 En hy te wentlen lag in 't bloed, dat zyne leden
 Als overfroomde, tot een' fchrik van al de geen,
 Die hem zo menigmaal aanhoorden, lang voorheen;
 Quam deze tyding ftraks tot zyne lerelingen,
 Die ook, op hun verzoek, van den fipier ontvingen.
 Huns Meesters lyk; en dat beftelden daar ontrent
 In 't ene of 't andre graf; op huden onbekent.

*Word door
 zyne difci-
 pelen ter
 aarde be-
 ftelt.*

Daar lag Johannes, die als 't hoofd der bloedgetuigen
 Van Jefus Koningryk, voor 't blanke zwaard moft buigen;
 En dus behalen die genoemde martelkroon,
 Hem op het hoofd gezet door dien gezalften Zoon.
 Gelyk de ziel by God, die hem had uitgezonden,
 Nu van den karker, en den vleefchen klomp ontbonden,
 Zweefde in een ruimer lucht, daar zy hem zelf verwacht',
 Wiens dienft hy zo getrouw op d'aarde had betracht.

*Aanmer-
 king.*

Om daar die heerlykheid nu op 't volmaakt te aanschouwen,
 Die hem, na zynen doop, wel duidlyk was ontvouwen
 Door dat gezigte en stem, van boven afgedaald,
 En meermaal in het Woord, en hier van ons herhaalt.
 Om dus dat zelve Lam, dat hy hier had beleden,
 Het Lam van God te zyn, zeeghaftig na te treden,
 In blinkend praalgewaad; dat hy was voorgegaan
 Slechts met een hairekleed en gordel aangedaan.
 Die toen verwisfelt wierd in blinkende sieraden,
 Daar in die zaligen gezuivert henen traden;
 Met enen palmtak in die zelve rechterhand,
 Ten blyke van triumf, en zynen vredeftand:
 Welke in de hemelen bewaart is voor die helden,
 Die op deze aarde lyf en leven moedig stelden
 Ten dienft van Jesus, en zyn hooggeduchten naam;
 Want deze alleen zyn doch tot zulk ene eer bequaam.
 Ziet daar! dit tweede jaar van Jesus dienft ten ende,
 En zyne worsteling door allerhande elende,
 Die hy om onzent wil heeft willen ondergaan,
 En als de ware Borge in onze plaatze staan.
 Wie spoeit zich niet, om hem als op den weg te ontmoeten,
 En zich te werpen voor zyn rusteloze voeten,
 Om die te reinigen van 't stof, dat daar aan kleeft,
 Met tranen, die een recht boetvaardig hart opgeeft?
 En voorts te zalven met een fles vol zoete geuren
 Van dankbaarheên: en dus zyn ziel en stem te beuren
 Naar boven, om zyn' lof te melden overluid,
 Tot dat de galm, gelyk een echo, wederstuit'
 Van 't stargewelf; en dus vervulle 't rond der aarde.
 Ach! dat zich daar de keel der genen eens meê paarde,
 Die hem nu smaden en vervolgen tot den dood;
 Die hy hier na ook zal vergadren in zyn' schoot.

Besluit.

HET DERDE PAASCHFEEST,
 GEVALLEN IN HET DERDE JAAR VAN
JESUS CHRISTUS

MIDDELAARAMPT; EN 'T GENE IN DE ZES
 EERSTE MAANDEN IS GEBEURT.

V. HOOFDSTUK.

't **D**iscipelschap, van zynen eersten togt
 Te rug gekeert, verhaalt de wonderheden,
 In Jesus naam, op 't land en in de steden,
 Door hunnen dienst wydlustig uitgewrocht.
 Die zelf daarna vyf duizend menschen spyst
 Met weinig broods; en wandelt op de baren;
 Stilt wind en zee; en voed noch eens de scharen;
 Die hy, gezond of krank, veel gunst bewyst.
 Maar dit voldoet de Joodsche meesters niet,
 Die onbeschaamt den Heiland durven vragen
 Naar tekenen, om aan hem op te dragen
 't Geloof, als was daar niets door hem geschied.

Dus liep het tweede jaar van Jesus wandelingen
 In 't midden zynes volks, en zyne predikingen
 Ten einde; waar op hier het derde weër begint:
 Waar in het Israëel, noch even doof en blind,
 Den rotssteen zynes heils hardnekkig blyft versmaden,
 En daaglyks meer en meer op zynen hals gaat laden
 Den toorn des hoogsten Gods; die eens rechtvaardig zal
 Ter wrake komen; en dit overgroot getal

INLEI-
 DING.

Verachtters zynes naams vergelden al dit honen,
 En lasteren. en dan gevoelig hen betonen,
 Hoe zeer dit muitend volk zyn hoogheid wederstreeft,
 Dat hy alleen het is, die zynen Koning heeft
 Gezalfd op 't hoog gebergt van Sions heiligheden;
 Om hem, nadat hy 't al zal hebben doorgeleden,
 Te vestigen op zyn' onwankelbaren troon,
 Als d'Erfgenaam van 't al, en zyn' geliefden Zoon.
 Waar voor de heidenen zich zouden nederbuigen,
 Wanneer dit Koninkryk, door zo veel bloedgetuigen,
 De gansche wereld door zou worden uitgezet,
 Door genen vyand meer belemmert noch belet.

*Jesús ver-
 staat wat
 Herodes in
 den schild
 voert.*

MATH. 14:
 1, 2.

MARC. 6:
 14 - 16.

LUC. 9:
 7 - 9.

Terwyl de Christus hier zo lange was verbleven,
 En, zo het schynt, zich ook dit jaar niet zou begeven,
 (Om redenen, die hem zyn 't best bekend geweest)
 Naar Isrels Hoofdstad, tot de viering van het feest;
 Zo was het kort voorheen, als wy zo even zagen,
 Gebeurt, dat zyn Gezant het hoofd was afgeflagen:
 En dat Herodes, die vervolger en tiran,
 Ook alle dagen wierd geboodschapt, wat'er van
 Dien Jesus wierd verricht; wat aanhang hy daar maakte;
 Zodat het tyd wierd, dat die Viervorst eens ontwaakte,
 En sloorde dezen hoop, aleer het wierd te laat,
 En groter nadeel wrocht aan dien verwarden staat.
 't Gene echter, zo het bleek, dien man niet kon bewegen,
 Dat hy ontruft wierd door die zaken; om daar tegen
 Iets te ondernemen, als zyn toeverzigt niet waard;
 Te meer, omdat men hem gedurig had verklaart,
 Dat deze Meester een zeer slecht gevolg omleidde,
 't Welk niemant quaad kon doen: dewyl een ieder zeide,
 Dat hy veel zieken, die daar waren, had herstelt,
 Of wie door enig quaad aan 't lichaam was gequelt.
 Zodat Herodes niet veel acht gaf op die woorden,
 Zo 't uiterlyk wel scheen; maar die doch dieper boorden

In

In zyn gemoed; want hy gedacht terftond aan 't feit,
 En aan Johannes moord, alomme reeds verbreid;
 Dat hy dien vromen man dus opgeoffert hadde
 Aan dien vervloekten haat: en dat hy deze kladde
 Niet licht afvagen zou. noch wifchen uit zyn ziel.
 Waarom hem deze taal, niet zonder fchrik, ontviel;
 Dat dit de Doper was, weêr van den dood verzezen.
 Een teken, dat hy voor de wraak begoft te vrezen;
 Hoewel hy voorgaf, dat hy Jefus zelf moft zien,
 En daarom hem in 't kort door iemand zou ontbiên.

Dit brengt ons wel te recht die woorden in gedachten,

Aanmerking.

Die Gods Profeten, als zo vele bittre klagten,
 Betreffende den ftaat van Ifraëls geflacht
 In deze tyden, dus reeds hadden uitgebragt.
 De Vorften, die dit land beheerfchen en regeren,
 Zyn wrede leeuwen, die, al brullende, begeren
 Een roof te halen van dit volk. De Richters meed'
 Zyn avondwolven, die, bloeddorftig, fel en wreed
 Het vleefch en merg van deze eiendigen verflinden,
 Zodat men's morgens niet een fchonk daar van kan vinden.
 Hun Zienders zelve zyn lichtvaardig en trouwloos.
 En hunne Priesters, gansch bezoedelt, vuil en boos,
 Bevleken 't Heiligdom, en doen Jehovahs wetten
 Geweld aan; wyl ze die door hun gedrag befmetten;
 Ja zy vervalſchen en verdrayen haren zin,
 Dien ik bedoelt heb; want geen waarheid blyft'er in.
 't Is of zy meesters van dien ganschen godsdienst waren,
 En die, naar eigen luft, flechts hadden te verklaren,
 In fpyt des waren Gods: die onder hen verkeert,
 En dagelyks zyn recht verkondigt, en hen leert.
 Want alle morgen doet hy zyne zonneſtralen
 Op 't aardryk, dat hy nu bewandelt, nederdalen,
 En leert met zo veel kracht. Maar die verkeerde liên
 Zyn onbefchaamt en dom; want niemand wil'er zien.

ZEFAN. 3:
 3-5.

De discipelen komen van hunne reize weder tot Jesus.
 MARC. 6: 30.
 LUC. 9: 10.

Inmiddels wierd het land vervult met wonderdaden; Want ieder, die maar was met ziekte of pyn beladen, Wierd of door Jesus, of zyn volgers, die hy had, Genezen en herstelt; zo 't bleek van stad tot stad. Van welke zaken zy, van hunne reis gekomen, Als ook van alles wat zy hadden waargenomen, Hun' Meester deden een verhaal, en wat zyn kracht Ontrent clendigen alom te wege bragt.

Zowel als 't gene zy den menschen, daar zy quamen, Verkondigt hadden; daar de Christus hen te zamen In onderwezen had. welk meesterlyke woord Hier voren op zyn plaats van ons is aangehoort.

Die zich vertrekt naar ene eenzame plaats, doch word van de scharre gevolgt.
 MATH. 14: 13 - 36.
 MARC. 6: 31 - 56.
 LUC. 9: 10 - 17.
 JOH. 6: 3.

Als nu de Heiland wist wat dees' Herodes dachte, En hy zich daar ter steê niet al te veilig achtte, Vertrok hy hier van daan naar ene woesteny, Of stille plaats, om daar, in de eenzaamheid, eens vry Van 't werk te wezen, en zyn boden rust te maken, Die een geruimen tyd om hunnes Meesters zaken Nu waren uit geweest. doch weinig tyds daar aan Zag Jesus ene scharre, die mede daar van daan Aannaderde; omdat zy hem zagen henen varen Naar de overzyde van het meir. Als zy daar waren, Wierd straks, gelyk voorheen, een overgroot getal Van lyders aangebragt; maar hy genas die al. Toen ging de Christus naar 't gebergte, aldaar gelegen, En zag van dezen top, hoe dat alom de wegen Weêr grimmelden van volk; want 't Pascha was voor hand; Zodat'er vele zich te scharre naar d'overkant, En naar Jerusalem om 't fecst, op reis begaven, Die van Bitzaida (als een bequame haven) Hier overvoeren. toen wierd zyn meedogend hart, Dat zich ontfermde altyd om ieders nood en smart, Op nieuw bewogen; wyl hem zyne lereelingen, Straks vraagden, hoe dit volk, ontbloomt van alle dingen,

Den

Den leeftocht vinden zoude in deze woesteny,
 Alwaar geen voorraad was, de nacht was reeds naby :
 Zodat z' hem baden, dat hy deze heen zou zenden,
 Opdat zich ieder mogt naar een verblyfplaats wenden,
 En zien hoe hy aan spyze en herberg raken kon
 Voor dat het duister wierd door 't ondergaan der zon.
 Des hy Filippus vraagd', waar dat zy kopen konden
 Zo vele broden, als voor ruim vyf duizend monden
 Van noden waren. die daar op straks antwoord', hoe!
 Twee honderd penningen zyn niet genoeg daar toe,
 Zo ieder maar een klein gedeelt' daar van zou krygen.
 Wanneer Andreas hier niet langer konde zwygen,
 Maar sprak; daar is een knaap, of jongeling, die heeft
 Vyf garsten broden, en twee vischkens; zo gy geeft
 Bevel, men zal ze straks gaan halen; doch wat zouden
 Die helpen, om daar meê het avondmaal te houden
 Met zulk een menigte van menschen, oud en jong?
 Niet mogelyk, dat elk daar van een graan ontfong.
 Doch Jesus, magtig ter vervulling hunner noden,
 Hoewel hy niet meer had dan vyf gemene broden,
 Gebood, dat al het volk, ontrent vyf duizend sterk,
 Behalven vrouw' en kind', byeen, als in een perk,
 Ging neder zitten; en verhief daar op zyne ogen
 Ten hemel; om aldus door 't Godlyk alvermogen
 Dit brood te zegenen, opdat het magtig waar',
 Schoon weinig in 't getal, te voeden deze schaar.
 Gelyk hy die ook gaf in der discipelen handen,
 En die weêr aan het volk; waar van'er twalef manden
 Noch overschoten, na dat elk verzadigt was:
 Zo als men, na het maal, die in de korven las.

O grootste wonderdaad! wie kan dit werk bepalen;
 Wie hoorde zulk een stuk van eenig mensch verhalen?
 De Schepper is 't alleen, die 't brood uit de aarde doet
 Geboren worden, dat de menschen sterkt en voed :

*Aanmer-
king.*

Die flechts gebied, en ziet! het flaat'er op zyn wenken.
 Wie is'er dan zo boos, die Jefus durft verdenken,
 Dat hy de Chriflus niet zou wezen, God en menfch?
 O Joden! kent hem doch; want hy was al de wenfch
 Van uwe Vaderen, die op Mesfias wachtten,
 En wiens gewisfe komft nooit week uit hun gedachten.
 Of zyn die dingen flechts verdicht en nooit gebeurt?
 Dan word met zo veel recht het alles afgekeurt,
 Wat g' in uw wetboek leeft van zo veel wonderheden;
 Als Mofes, en na hem zo vele mannen deden,
 Die op 't getuigenis van menfchen daar ook flaan;
 En wy als 't woord van God van harte nemen aan.

*die by ge-
 bied, zo
 wel als zyn
 gevolg, te
 vertrekken.*

Hier op gebod hy zyn gevolg van daar te varen
 Naar de overkant, van waar zy laaft gekomen waren;
 En laten hem alleen, voor ene korte wyl.

t Geen zy ook deden (fchoon ongaarne) in aller yl.
 Waar na de Heiland ook de fchare deed vertrekken,
 Om haren losfen drift niet verder op te wekken,
 Als die hem toen byna voor Koning had verklaart,
 Zo Jefus haar niet had voorzichtiglyk bedaart:
 Die, niet gedient met al den zwier van hoofche plichten,
 Wel wifte, dat hy had wat anders te verrichten.
 Derhalven hy weêr flil naar 't hooggebergte trad,
 Opdat hy in den nacht aldaar zyn' Vader bad:

*Op zee ge-
 komen ont-
 flaat'er een
 storm. en
 Jefus wan-
 delt'er op.*

Wanneer 't difcipelfchap reeds was in zee gefteken;
 En dat een zware storm begonde door te breken;
 Zodat zy zeer bevreesft fchier dachten te vergaan,
 Ziet daar, ter vierder waak', komt Jefus op hen aan,
 En wandelt op het meir, als waar 't tot ys geronnen;
 (Doch 't welk geen fterveling ons zal ontvouwen konnen)
 Als zy dit zagen, wierd een ieder zeer bevreesft,
 En fpak; het fchynt een spook, of onderaardsche geest.
 Doch Jefus kennende hun toestand en gedachten,
 Zo wel als 't zwakke van hun vleefch en tedre krachten,

Sprak

Sprak haar zeer hartlyk toe, en zaid'; hebt goeden moed,
Ik ben het zelve, die u hier op zee begroet.

Daar op zich Petrus weêr het allereerst deed horen;

Indien gy, Here! 't zyt, veroorlof my alvoren,

Tot ene preuve, dat ik tot u komen mag

Op 't meir, daar hy hem als by 't licht der mane zag.

't Geen Jefus hem bewilligd', en fprak; kom, laat u neder.

Dat hy ook deed, en ging. maar als de wind zich weder

Verhief, wierd hy verfchrikt, en zakte kort daar aan;

En riep, o Heer! behou, ik zinke en kan niet gaan.

Die hem de hand aanbod, en weder trok naar bove,

Hem vragende; waar is, o Petrus! uw gelove?

Vertrouw alleen op my wanneer gy zyt in nood;

'k Heb kracht genoeg om u te redden van den dood.

Toen flapten zy te zame in 't fchip; en aanftonds ftilde

De wind, dien hy kon doen bedaren als hy wilde;

Zodat al 't volk, dat zich daar binnen boord bevond,

Tot noch toe twyfelende, op 't hoogft verwondert ftond;

En, nederknielend', opdat zy hem ook aanbaden,

Erkennen voor Gods Zoon, om al die wonderdaden,

Die zy fteeds zagen; maar geen menfch verrichten kon.

Als nu de morgeftond, de voorbò van de zon,

Aanlichte, zagen zy de Gnezaretsche ftranden,

Daar heên zy ftevend, en ankerden, en landden

Aan enen vruchtbreu ftreek, en wel bewoonden oord.

Zo haafte had men daar niet van zyn komft gehoord,

Of daar quam weêr op aan een hoop elendelingen,

Die men de plaats, daar hy zich ophield, zag omringen,

En baden, dat zy flechts de zomen van zyn kleed

Aanraken mogten. dat 't gewenfchte wonder deed.

O grote Heiland! wie kan uwe daden loven

Naar waardè? want ze gaan de wetenfchap te boven.

Kliefd' Mofes in zyn' tyd door enen flaf de zee,

Tot Ifrels overtogt van de een naar de andre ree:

*Maar Pe-
trus, zinkt;
en word
van Jefus
gered.*

*Zy ankeren
aan het
ftrand van
Genezaret.*

*Aanmer-
king.*

*EXOD. 143
16.*

Deed.

Jos. 3: Deed Jofua het volk door 't midden der Jordane
 16. Te voete gaan, als door een vlakke en droge bane:
 2. KON. 2: En kon Elias met zyn mantel dezen ftroom
 3. Verdeilen, dat hy met Elifa, zonder fchroom,
 Daar over ging, was groot; maar dat gy, Heer! gaat treden
 Op 't oppervlak der zee, met onverfchrokke fchreden,
 En wandelt op dien plas, daar Petrus neder zinkt,
 Was 't ftuk, waar uit de glans van uwe Godheid blinkt;
 Waar door gy in 't begin de wereld voort deed komen
 Uit enkel niet, en fchiept al 't water in de fromen;
 Gelyk gy die noch draagt en voed door uwe kracht,
 Ten beffe van uw volk, en 't menfchelyk geflacht.

*En word
 van de
 fchare ge-
 volgt.*

JOH. 6:
 22 - 60.

Wanneer de fchare nu, die ook aan de overzyde
 By Jefus was, niet wift, dat hy ten zelve tyde
 Zyn lerelingen was gevolgt naar de andre kant;
 En daar geen ander fchip gevonden wierd aan land,
 Dan daar zy, zonder hem, reeds waren ingetreden:
 En deze menfchen, ongeruft, hem zoeken deden
 In andre barken, die men van Tiberias
 Zag komen, daar hy ook niet in vernomen was,
 Befloten zy weêr naar Kapernaum te keren:
 Alwaar z' hem vonden in de fynagoge leren;
 En vraagden, hoe, en wel wanneer hy daar ter fteê
 Was aangeland? dewyl hem niemant had op zee
 Gezien in enig fchip. Daar op de Heiland zeide;
 Voorwaar, ik wete, dat, wanneer ik van u fcheide,
 Gy my niet zoekt zo zeer, om tekenen te zien,
 Noch om het onderwys, dat ik u aan kom biên;
 Maar om het brood, daar mede ik tweemaal u verzaadde.
 Doch dit is 't minfte goed; weshalven ik u rade,
 Dat gy zo zeer niet tracht naar fpy's, die haaft vergaat,
 Maar om ene andre werkt, die eeuwiglyk beftaat;
 Die u des menfchen Zoon te zyner tyd zal geven,
 Opdat gy bovenal zoud naar de ziele leven.

*Jefus ge-
 fprek met
 de zelve.*

Want

Want daar toe is hy van den Vader zelf geschikt,
 En ook verzegelt, zo men 't stuk naar waarde wikt.
 De vragers hier weêr op; wat zyn dit doch voor zaken,
 Die iemant werken moet, om hier toe te geraken?
 Het werk, zaid' Jesus, daar Gods eige werk in zweeft,
 Is uw geloof in hem, dien hy gezonden heeft.
 De schare wederom; wat doet gy tot een teken,
 Dat gy de waarheid spreekt; waar uit is 't ons gebleken?
 Wat werkt gy doch, dat ons verzekert stellen mag,
 Dat gy eens zulk een spys zult brengen aan den dag,
 Die ons in eeuwigheid kan in het leven houden,
 Zodat wy door die kracht hier nimmer sterven zouden?
 Waar is 't bewys daar van? ei! geef ons eens een blyk;
 Opdat dit ons geloof ook nimmermeer bezwyk'.
 Onze ouders aten, voor zo vele honderd jaren,
 Het hemelsch manna, dat zy dagelyks vergaren
 En halen moften in de woesteny van 't veld,
 En echter heeft'er dat nooit voor des doods geweld
 Bevryden konnen; want zy alle zyn gestorven.
 Een klein getal alleen had dit van God verworven,
 In 't land van Kanaän te trekken, en aldaar
 Te sterven als de rest. hoe maakt gy dit dan waar?

*Der Joden
tegenwer-
ping.*

Hier op sprak Jesus, tot hun nadere onderrichting;
 O mannen! luistert, want dit vordert uw verplichting,
 En weet, dat Moses nooit het ware hemelsch brood
 Aan Isrel heeft geschaf; die weldaad was te groot.
 Maar 't is myn Vader, die u dit zyn brood wil geven,
 Dat ware Man, waar door alleen de mensch kan leven.
 Want dit is hy, die uit den hemel nederdaalt,
 En door het eerste slechts oudtyds wierd afgemaakt.
 De schare, dom en bot, verzocht op hare wyze,
 Dat haar de Heer altyd opdifchte een zulke spyze,
 Als hy hen daar beschreef; doch niemant recht verstond,
 Hoewel het alles op de Schriften was gegrond.

*Jesus ant-
woord.*

Toen zeid' de Heiland; ik, ik die nu met u spreke,
 Ben zelve 't levens brood, op dat u niets ontbreke:
 Want wie tot my zich wend, dien hongert nimmermeer,
 En wie in my gelooft, die dorst niet als weleer;
 Maar zal verzadigt en verquikt zyn naar de ziele,
 Opdat hy nimmer tot dat groot gebrek verviele,
 Dat Isrel uit moet staan; 't welk geld en moeite spilt
 Voor iets, dat nimmer dorst noch hunger heeft gefilt.
 En wat u aanbelangt, die myne wonderwerken
 Noch alle dagen ziet, maar niet recht op wilt merken,
 Gy blyft noch even traag, en zoekt alleen dat brood,
 Dat niet verzaden kan, noch vryden van de dood.
 Doch ik beruſt my in myns Vaders welbehagen,
 Waar door zy alle, die hy my heeft opgedragen,
 Ook komen zullen, en geloven aan myn woord.
 Want wie dus tot my komt, en myne ſtem aanhoort,
 Dien zal ik niet alleen niet ledig van my zenden,
 Maar hem ontfangen als een vriend, en wel bekenden.
 Dewyl ik daar toe van den hemel ben gedaalt,
 Op den beſtemden tyd, van God hier toe bepaald:
 Niet flechts om mynen luſt op aarde te volbrengen,
 Maar mynes Vaders wil, die nimmer zal gehengen,
 Dat iemand, dien hy eens geſchonken heeft aan my,
 Verloren zoude gaan; maar eeuwig zalig zy.
 Kortom, dit is de wil van die my heeft gezonden,
 Dat al wie zynen Zoon aanschouwt, en word bevonden
 Een recht gelovige te zyn met woord en daad,
 Het eeuwig leven erve, uit loutere genaad';
 En ik hem eenmaal van den doden zal verwekken,
 Om hem met lyf en ziel ten hemel op te trekken;
 Opdat hy daar aanschouw myn hoogſte heerlykheid,
 Die ik voorheen bezat, en my noch is bereid.

*Der Joden
 misnoegen.*

Dit klont den Joden vreemd, die ſel aan 't morrenſloegen
 Om deze redening, als die niet 't minſt verdroegen,

Noch

Noch horen konden, dat slechts zweemde naar ene eer,
 Die niemand toekomt, dan aan God den hoogsten Heer.
 Wyl hy zich uitgaf voor een brood, dat uit den hemel
 Was neêr gedaalt; daar hy, als andren, 't aardfch gewemel
 Bewandelde, en hen was voor Jofefs zoon bekend,
 Als opgevoed niet ver van hier, of daar ontrent.

Doch Jefus zeid'; waar toe ſtrekt dit uw murmureren?

*Jefus we-
 derant-
 woord.*

Als ware 't ongegrond al wat gy my hoord' leren:
 Daar 't loutre waarheid is, dat niemand, wie hy zy,
 Tot my kan komen, of geloven (dit 's by my
 Het zelve) zo niet hy, die my heeft afgezonden,
 Hem krachtig trekke, na dat hy hem heeft ontbonden
 Van eige liefde, die hem vast geknevelt houdt,
 En met een gunſtig oog van boven heeft beſchouwt.

Maar dezen zal ik ook ten allerlaatſten dage
 Opwekken uit het ſtof: zodat ik zorge drage
 Voor myne leden, nauw verenigt met hun hoofd,
 Door mynen Vader in de Godsſpraak laag beloofd.

Gy weet doch wat'er ſtaat by een van uw Profeten,
 Die deze tyden ons zo breed heeft uitgemeten,
 Dat alle uw' kinderen van God, dien Hoofdbrabbyn,
 Eens zullen recht geleert en onderwezen zyn.

JES. 54:
 13.

Zodat al wie het heeft gehoord van mynen Vader,
 Dien brengt hy by de hand tot myne ſchale nader,
 En doet hem komen met een ganſch volvaardig hert;
 Opdat hy dus door my alleen gezaligt werd'.

Doch meint niet, dat een menſch, die ſterfelyk is, zou kunnen
 Den Heer aanschouwen; neen, dat ware te onbezonnen:
 Maar die hem heeft gezien, deze is de Zoon alleen,
 Van boven af gedaalt, en met den Vader een.

Voorwaar, zeg ik u dan, die in my zal geloven,
 Of reeds gelooft, dat ik gezonden ben van boven,
 Die heeft het leven, dat tot in alle eeuwen zal
 Geduren, vry van ramp en allen wiſfelval.

Ik zelve ben dat brood, waar door een mensch moet leven,
En dat de onsterfelijkheid alleen aan hem kan geven.

Uw vaders aten wel, in Kades woelsten oord,
Het manna, dat hen God bragt uit den hemel voort,
Doch stierven echter : maar die van dit brood zal eten,
Dat van den hemel daalt, zal van de dood niet weten.

Ik zelve, zeg ik, ben dat levendige brood,
Dat uit den hemel is; opdat myn difchgenoot,
Die in 't gelove daar van eten zal, niet sterve;
Maar door zyn grote kracht het eeuwig leven erve.

Het brood nu dat ik eens zal geven (vat het recht)
Is dit myn vleesch, waar aan onfscheidbaar blyft gheecht,
Als een gewisfe prys, het leven, dat gefchonken
Is aan de wereld. Doch all' deze woorden klonken
Zo wonderbaarlyk hard in de oren van een Jood,
Als ware 't beuzelpraat, een taal die trof noch floot.

*Der Joden
verdere
murmuring.
en
Jefus anti-
woord.*

Hoe, zeiden zy, kan hy zyn vleesch ons te eten geven?
Wat wif dat zeggen, door wat geest word hy gedreven?
Doch Jefus daar weêr op; o wederftrevers! weet,
Dat, zo gy 't vleesch des Zoons des menschen nimmer eet,
En van zyn bloed niet drinkt, gy niet hebt in u zelve
Het minfte leven; kund gy dezen zin opdelfen?
Maar die myn vleesch recht eet, en drinkt alzo myn bloed,
Word eeuwig door die kracht verquikt en steeds gevoed.
Want als zyn lichaam eens tot stof zal wederkeren,
Zal ik dat zelve weêr verwekken, na 't verteren,
Ten jongften dage; ook dan, wanneer ik uit het graf
Verryzen zal, ten blyk der quyting van de straf.
Want ik verzekere u, myn vleesch is vastlyk spyze,
Myn bloed is waarlyk drank; en wie naar deze wyze,
Dat eet en drinkt, die blyft in my, en ik in hem,
Op 't allernauwft vercent. En opdat hy de klem
Aan deze reden gaf, voegt Jefus, ter verklaring
Van dit hoogwigtig stuk, daar by 't geheim der paring

Van

Van zyne Godheid met zyns Vaders eeu'gen Geest,
 Waar door hy in, en met, en by hem is geweest.
 Dus zegt die wyze mond (wie anders kan 't verkonden?)
 Gelyk de Vader, die daar leeft, my heeft gezonden,
 En ik doch leve door den Vader, zo krygt hy,
 Die my gelovig eet, het leven ook door my.
 Kortom, dit is het brood, dat reeds is neêr gekomen
 Uit zynen hemel; niet in zulken zin genomen,
 Als uwe Vaders, die wel aten van het mann',
 Doch zyn gestorven; dit verschilt te veel hier van:
 Wyl 't ene was tot spys voor 't lichaam hen gegeven,
 Om door de kracht van dien te blyven in het leven;
 Maar (zeg ik noch eenmaal) wie eet van dit myn brood
 Zal eeuwig leven, schoon dit lichaam wierd gedood.

Gelyk den Joden dit gesprek was hard gevallen,
 En onverstaanbaar, zodat niemant van hen allen
 Het vatten kon; zo vond men andren uit de schaar
 Van zyn discipelschap, dien dit ook ruuw en zwaar
 In de oren klonk; zodat zy morden om die reden.
 Doch Jesus, kennende al hun ziels verborgentheden,
 Zeid'; hoe! is dit een zaak, die u een aanstoot geeft?
 Wat zult gy zeggen als men eens dien tyd beleeft,
 Dat gy des menichen Zoon zult derwaarts heen zien varen
 Daar hy te voren was; hoe zult gy dit verklaren?
 Want 't is de Geest alleen, die iemant levend maakt,
 Het vleesch is doch onnut; schoon alle dag gesmaakt.
 Want dat is niet bequaam om 't leven in te werken,
 Het geeftelyke; zodat gy zeer licht kund merken.
 Dat myne woorden niet dan geest en leven zyn,
 En ver geweert van aardsch' en vleeschlyken schyn.

Ziet daar! het stuk voldaan, en deze pleit voldongen;
 De waarheid op haar troon; het onverstand bedwongen,
 Dat noch het hoofd verheft, en hare tanden zet
 In 't bloedeloze vleesch; en maakt het tot een wet,

*Waar aare
 de Joden
 en vele
 discipelen
 zich sloeten.
 maar Je-
 sus beant-
 woord hem.*

*Aanmer-
 king.*

Dat wie in dezen zin het lichaam niet wil eten,
 En drinken van het bloed, voor eeuwig zy gemeten
 In enen afgrond, die van vyer en zulfer brand.
 Hoewel hier Jefus zelf die dwaling doemt en bant;
 En, vordert anders niet dan door 't geloof te leven,
 En naar den geest met hem, door zynen Geest gedreven,
 Zo nauw vereent te zyn, naar 't innigft van 't gemoed,
 Als dit ons lichaam word door spyze en drank gevoed.
 Zyn dood was doch alleen, en blyft in eeuwigheden,
 De ware levens bron; en dus fluit zyne reden;
 Dat wie zyn vleefch niet eet, noch drinkt hier van zyn bloed,
 En dus aan deze wet niet werkelyk voldoet,
 Om in 't gelove deel aan zynen dood te erlangen,
 Ook nimmer 't leven Gods zal in zyn ziele ontfangen;
 Noch worden opgewekt: maar blyven in de dood,
 Als een verachter van het ware Hemelsbrood.

*Vervolg
 der reden.
 JOH. 6:
 64-71.*

Voorts fprak de Heiland; 'k weet en ken'er maar te vele,
 Die niet geloven al wat ik u mededele;
 (Dewyl hy zeker wift, wie voor altyd getrouw
 Verblyven, en wie hem in 't kort verraden zou)
 Waarom ik zeide, dat geen menfch tot my kan komen,
 Hoe zeer dat vele hier van hunne krachten dromen,
 't En zy myn Vader die genade hem betoon',
 Dat hy hem trekke, door 't geloof, tot zynen Zoon.

*waarom
 hem vele
 wolgers ver-
 liezen.*

Van dien dag af bevond zich Jefus zelf verlaten
 Van veel discipelen, die aan zyn voeten zaten;
 Alleen, omdat die taal te hard en byfter klonk,
 Als of daar uit geen ftraal van ware wysheid blonk.
 Doch hy, dit wel getrooft, vraagde ook aan zyn gezanten,
 Gefchikt om deze leer de wereld door te planten,
 Wilt gy, o mannen! meê niet weg en henen gaan?
 Maar Petrus, als van ouds, met vyer aangedaan,
 Sprak, als uit aller naam; tot wien zoud' men zich keren,
 Daar gy de woorden hebt, die ons zo krachtig leren

Den

Den weg des levens, die doch nimmer feilen kan?
 Dien hebben wy geloofd, hier wyken wy niet van.
 Want wy belyden, dat gy zyt en toont te wezen,
 De Christus, van wiens komst wy in de Schriften lezen,
 Die eige Zoon van hem, den levendigen God.
 Voorts zaid' de Heiland tot een zeer gevoelig slot;
 Heb ik geen twaleftal Apostelen verkoren,
 Die noch te dezer stond myn woorden mogen horen?
 Maar weet, dat een van die is van een bozen aart;
 En daarom myne leer, noch uw gezelschap waard.
 Als of hy zelve met den vinger Judas toonde,
 In wien de Satan, als in zynen schuilhoek, woonde:
 Doch die de alwetenschap zeer klaar ontdekken kon,
 Wyl God de duisternis doorwandelt als een zon.

Na dat de Christus zo veel wondren had bedreven,
 Als zo veel blyken van zyne almacht, (reeds beschreven)
 Die hy, als d'Opperheer van dit heelal, bezat,
 Waar aan nooit sterveling heeft enig deel gehad;
 Zo kan dit alles doch geen Joods gemoed bewegen,
 Noch overtuigen; maar elk stryd en druift'er tegen,
 En schrolt op alles wat hen ongeoorloft schein;
 Op beuzelingen. want een troep van Fariseen
 Quam van Jerusaleem, om hem op nieuw te vragen;
 Waarom doch zyn gevolg verzuimde, om alle dagen
 Zich wel te reinigen, en ongewasfchen at,
 En dus zeer stout de wet der ouden overtrad.
 Maar Jesus haast gereed, opdat hy hen berichtte,
 Deed ene wedervraag van vry wat meer gewigte,
 En zaid'; hoe komt het, dat gy Gods gebod versmaad,
 Door uwe wetten, en vernietigt met de daad?
 Want hy gebied u, dat gy alle liefde en eere
 Uw' ouderen bewyft. voorwaar een zuivre lere,
 En een voornaam gebod, wyl God den dood dreigt aan
 Den overtrederen. hoe durft gy dan bestaan

Enige Fariseen van Jerusaleem vragen Jesus, waarom zyne discipolen aten niet ongewasfche handen; die hy beantwoord.

MATH. 15:

1-20.

MARC. 7:

1-23.

Tot hen te zeggen; 't zy een korban, 't geen ik geven,
 Of u ooit maken zal, om nooit daar van te leven;
 Al had gy groot gebrek, gy hebt daar aan geen deel;
 Want 't is een offergave, en deze moet geheel
 En onvermindert tot dien dienst geëigent blyven:
 En laat uwe ouders dus, als waren 't vreemden, dryven.
 Ten blyke, dat gy Gods gebod op 't hoogste onteert,
 En deze liefdeplicht in enen haat verkeert.

O gy geveinsden! dit is u te recht verweten

Jes. 29: 13.

Door Jesaias, een van uwes Gods Profeten;
 Dit volk benadert my met zynen valschen mond,
 En met de lippen; maar die schenders van 't verbond
 Zyn met hun harten ver van myne wet geweken,
 Die zy door hun gebod verderven en verbreken;
 Als strydig met den plicht, dien ik hen had belast,
 En makende myn volk aan beuzelingen vast.
 Maar weet, dat wie my cert naar eige willekeure,
 Vergeefs is, en daar door stelt alle hoop te leure,
 Indien hy gunst of loon van myne hand verwacht;
 Omdat ik zulk een dienst veroordele en veracht.

Jefus reden
 tot het
 volk;

Toen liet de Heiland al de schare tot hem komen,
 En, om de stoutheid van die meesters meer te tomen,
 Sprak hy haar aan, en zeide; o mannen! hoort hier naar,
 En merkt'er vlytig op, hoe ik dit stuk verklaar;
 Al wat ten monde ingaat kan niemant onrein maken,
 Noch hem bezoedlen naar de ziel; maar andre zaken
 Ontreinigen den mensch. 't zyn die ten monde uitgaan,
 Waar van geen water hem kan zuivren, noch ontlaan.

en vervol-
 gens tot zy-
 ne discipe-
 len.

Voorts trad hy weër naar huis; en zyne lereelingen,
 Hem volgende achter na, berichtten, dat die dingen
 Aanstootlyk waren voor de leeraars van de wet,
 Die meinden, dat de spys, aldus gebruikt, besmet,
 En verontreinigt zelf den eter, die zyn handen
 Niet schoon gewasfchen heeft. belachelyke banden!

Daar

Daar in men 't flechte volk besluit met zo veel dwang,
 Opdat hun eige wet geen kleinigheid ontfang'.
 Doch Jesus kennende de zwakheid dezer reden,
 Zo wel als de oorzaak van al hunne onkundigheden,
 Gaf dit hen tot bescheid; gy, myn discipelen, weet,
 Dat myne lering aan dit volk niet is besteed.
 Zy zyn een planting, doch geen plant van mynen Vader,
 Noch ooit door zyne hand besproeit uit enen ader,
 Die wasdom geeft; daarom word z' eerstdaags uitgerukt,
 Opdat het goede zaad daar door niet word' verdrukt.
 Maar gy, laat deze liën als blinde leiders varen:
 Want als een blindeman den blinden moet bewaren
 Zo valt de laatste met den eersten in de gracht.
 En dit 's alleen de vrucht, die elk van hen verwacht.

Als Petrus dit gesprek uit 's Heilands mond verstonde,
 Verzocht hy zynen Heer, dat die, gelyk hy konde,
 Hen die gelykenis verklaarde, en toonde eens aan,
 Van wien men deze spreuk der blinden most verstaan?
 Als mede, hoe het was gelegen met die wetten,
 Van rein of onrein, en hoe die den mensch besmetten?
 Toen sprak de Christus; wel, zyt gy dan meê zo slecht?
 En is 't van noden, dat u dit worde uitgelegt?
 't Is immers u bekend, dat alles, wat ten monde,
 't Zy spys of drank, ingaat, geen oorzaak is van zonde;
 (Zo 't matig word gebruikt) maar maag- en buikwaarts daalt,
 En 't ieder quyt word zo natuur dit heeft bepaalt?
 Maar dat ten monde uitgaat, en uit het hart komt wellen,
 Dit kan een mensch voor God bevlekt en onrein stellen.
 Want daar uit komen zo veel quade stukken voort,
 Als boze toeleg, die gevolgt word, of door moord,
 Of overspel, of wel door vuile hoereryen,
 Of dieffstal, lastring, zo gemeen in deze tyën,
 En alle leugentaal; dit maakt een mensch voor God
 Straffschuldig. maar zo niet dat ingestelt gebod,

*Daar van
 Petrus de
 nadere
 verklaring
 eischt.*

Als iemand spys gebruikt, en hy zich voor het eten
Niet wel gereinigt heeft; dit zyn, zo gy 't wilt weten,
Maar menschen vonden, daar men deugd en loon aan bind;
Waar toe men grond noch recht in 't woord des Heren vind.

*Aanmer-
king tot de
Joden.*

O grote beuzelaars! wat zou 't de menschen baten,
Wanneer zy, uiterlyk gewaschen, zamen aten,
Indien de ziel niet was gereinigt van de smet
Der zonden; daar gy niet om denkt, en minft op let?
Dus doet gy al den dienst bestaan in plechtigheden,
En meint het is genoeg als die onnutte zeden
Beteugelt worden; schoon men niet verstaat noch weet
Wat Moses wet bedoelt; dat u zeer klaar en breed
Kan worden uitgelegt uit zyne aloude boeken,
Door hem, dien gy zo stout en reukloos durft verzoeken;
Terwyl gy uw verstand op beuzelingen slypt,
En van het pit der zake in 't minste niets begrypt.

*De Heiland
vertrekt
van daar
naar de
kant van
Tyrus en
Sidon, en
geneest het
dochtertje
ener Ka-
naanefche
vrouw.*

Als Jesus daar ter plaatze een wyle was verbleven,
Vertrok hy weder, en ging zich van daar begeven
Naar Tyrus, Sidon, en de landen daar omheen.
Zo haast de Christus in dit landschap weêr verscheen,
Quam hem een zekre vrouw (in Kanaän geboren,
Toen een Griekinne van Feniciën) te voren,
Die riep; o Davids Zoon! erbarm u over my,
O Here! sta myn kind en kranke dochter by,
Want een verwate geeft, een duivel, komt haar quellen.
Doch Jesus antwoord' niets. maar zyne reisgezellen,
Te onvreden om 't geroep van dit verlege wyf,
Verzochten, dat hy haar, om zulk een stout bedryf,
Verzenden wilde, of wel dit haar geroep verhoren.
Daar op de Christus zaid'; weet, dat ik tot verloren
En arme schapen van het huis van Israël
Gezonden ben, en die geneze, op Gods bevel.
Doch deze vrouw hield aan, en worp zich voor hem neder,
En bad, dat hy haar hoord'. toen sprak de Heiland weder;

Wel

Wel immers past het niet, den kinderen hun brood
 Te ontnemen, (minst in tyd van dierte of hongersnood)
 En dat voor hondemens te werpen; of te geven
 Aan zulke, die vervreemd van Gods verbonden leven.
 De vrouwe daar weêr op; o ja, myn goede Heer!
 De hondtjes krygen meê van 't geen'er valt ter neêr
 Van hunner heren disch. laat my dit ook verwerven
 Uit uwe milde hand; of anders moet ze sterven.
 Waarop haar Jesus zêid', (voldaan van dit gesprek,
 En straks gereed om haar verzoek, en 't groot gebrek
 Van hare dochter te vervullen) uw gelove
 Is groot; gy gaat'er vele in Israël te bove;
 Daarom ga heen, uw kind zy van dit uur gezond!
 Gelyk z' ook aanstonds deed, en t'huis het dus bevond.

Ziet daar! een wonderstuk van 't allergrootst' gewigte, ^{Aanmerking.}
 En dat den Joden strekte als een vooruitgezigte;
 Dat eens het heidendom in 't Ryk hen voor zou gaan,
 Terwyl zy in 't portaal onzinnig bleven staan,
 En zich verflaafden (zeg ik) aan die plechtigheden,
 Als lichaams reiniging, en uiterlyke zeden,
 Die nergens nut toe zyn; dan om des menschen geest
 Te voeren naar omhoge, om daar den zin en keest
 Der zaken zelf te recht en in den grond te kennen;
 En deze dienstbaarheid, op Gods bevel, te ontwennen,
 Om van die banden, die hen knelden, zich te ontslaan
 En in de vryheid van Gods kindren in te gaan.
 Hier komt een heidensch wyf, uit zulk een zaad geboren,
 Die ene tale doet aan 's wereldds Heiland horen,
 Welke een bekereling, en zyn gelove voegt,
 En daarom haren Heer verwint en vergenoegt.
 Want hier is nedrigheid, gelove, hope en liefde,
 Waar door z' ook 't lievend hart van Jesus dieper griefde,
 Dan enig Israëliet tot hier toe had gedaan,
 Als al te zeer vervoert door misverstand en waan.

Daar deze goede vrouw zich hoort een hondtje noemen,
 En dus als buiten Gods verbond en vriendschap doemen.
 Doch zy ontzet zich niet om dat verachtlyk woord;
 Maar stemt het gaarne toe, en legt hem weêr aan boord,
 Ja, vat hem aardig by zyne uitgebragte reden,
 Verdubbeldende aldus den grond van haar gebeden;
 Daar op zy en gehoor, en haar verzoek erlangt,
 En bovendien noch lof op haer geloof ontfangt.
 Mogt ook dit Israël, en wy meteen, bekomen
 Een hart, waar uit de trots en hoogmoed was genomen,
 Dat nederig voor Gods genadetroon verscheen,
 En aanhield in 't gebed, om door 't geloof alleen
 Den zegen uit zyn hand, door zoet geweld, te wringen,
 En dieper in de gunst van zulk een Heer te dringen,
 Die onze zielen met het woord van zynen mond
 Kan helen van haar quaal, en maken zo gezond,
 Dat zy (die voormaals was gekluistert aan haar zonden,
 Vol etterbuilen en zeer walgelyke wonden;
 Ja, door den Satan zelf bezeten, als dat kind,
 't Welk hier genade en hulp by dezen Meester vind)
 Als een verlosste kan en wil zyn gunstbewyzen
 Verheffen hemelhoog; om eeuwig hem te pryzen
 Hier boven, daar hy nu aan 's Vaders rechterhand
 Verheerlykt zit. en, naar dit voorbeeld, ook het land
 Der heidenen bezoekt, en zyn genezingsfralen
 Op hunne hoofden doet zo ryklyk nederdalen;
 Om dezer volheid en bekering eens geheel
 Te weeg te brengen; dat z' ook Isrel vall' ten deel.

*En van
 daar weder
 naar de Ga-
 lileische zee:
 alwaar hy
 enen doof
 en qualyk
 bespraakten
 geneest.*

Van hier vertrok de Heer, en ging door al de landen,
 Decapolis genaamt; en quam ontrent de stranden
 Der Galileische zee. hier wierd tot hem gebragt
 Een doof en staamlend man, opdat hy door zyn kracht
 Herstelde zyn gehoor. Maar Jesus, straks genegen
 Te helpen, nam hem mede (opdat hy dezen zegen

Ont-

Ontfing van zyne hand) uit 't midden van de fchaar,
 Die hem omringde, en ftak zyn vingeren aldaar
 In beid' zyne oren; en nam fpeekzel uit den monde,
 En raakte 's lyders tong, opdat hy die ontbonde,
 Ook aan. en daar meê floeg hy de ogen naar omhoog,
 Al zuchtende, of hy God aldus om hulp bewoog;
 En zaid' toen, effata! of opent u, gy oren!
 Dat fluks gefchiedde, en ftraks kon deze dove horen,
 En zyne tong brak los, zodat hy weder fprak,
 Als andre menfchen, met het allergrootft gemak.
 Doch Jefus wilde niet, dat zy dit na vertelden.
 Maar 't was vergeefs, wyl elk ging wyd en breed vermelden
 Al wat'er was gebeurt, en prees alom zyn werk,
 Daar op zy zetteden den prys en 't rechte merk:
 Dat was; 't is alles goed wat wy van hem erlangen,
 Want dees' heeft zyn gehoor, en zyne fpraak ontfangen;
 Waar heeft men immer dit op aarde zo gezien?
 De wondren volgen ftraks als hy ze wil gebiën.

Hier op klom Jefus naar een' berg, aldaar gelegen,
 Alwaar hy wierd omringt, na hy was opgeftegen,
 Door een zeer groot getal van allerhande flag
 Van lyderen, die elk, zo haaft men hem daar zag,
 Quam brengen; die hy ook genas van al hun qualen,
 Zodat men nailyks die by monde kon verhalen.
 Want doven hoorden, en de ftommen fpraken weêr;
 De kreuplen wandelden, en lammen, daar ter neêr
 Geflagen, wierden ftraks herftelt in hunne leden;
 De blinden zagen, en meer andre wonderheden,
 Die door den Heiland op dat pas zyn uitgewrocht;
 Zodat hem ieder, en met hart en monde, zocht
 Zyn' lof te geven, en dus Ifrels God te pryzen,
 Voor zo veel zegenen, en grote gunftbewyzen,
 Die hy door zyne hand zo mildelyk hen schonk,
 Opdat zyn heerlykheid te luifterryker blonk.

*Daar op
 Jefus gaat
 zitten op
 't geberg,
 die van
 elendelin-
 gen wierd
 omzingeld.
 MATH. 15:
 29 - 34.
 MARC. 2:
 1 - 9.*

*en spijst al-
daar weder
vier dui-
zend man-
nen : zom-
der de vrou-
wen en kin-
deren.*

De Christus, die dat werk gewrocht had voor elks ogen,
Wierd op dien tyd noch meer verwekt tot mededogen,
Als hy een groten troep van menschen zag, ontbloot
Van nodig onderhoud; dewyl'er weinig brood
Alhier ter plaatze was; en hy vooral niet wilde,
Dat zy verreisden, voor dat hy hun' honger stilde;
Opdat'er niemant, groot noch klein, bezwyken mogt.
Des riep hy zyn gevolg, opdat hy onderzocht,
Wat voorraad by hen was, om zo veel volks te spyzen;
Gelyk hy voorhad, om hen nochmaals te bewyzen,
Dat hy de Christus was. Hy zag dan het getal
Van brood' en vischen, daar voorhanden; en beval,
Al 't volk daar op den grond in orde neêr te zetten;
En aan 't discipelschap, op zynen last te letten,
Opdat men brood en visch uitdeelde aan deze schaar,
En na de maaltyd weêr het overfchot vergaar'.
Toen dankte Jesus God, en zegende de broden,
En gaf die over aan zyne Evangelyboden,
En die weêr aan het volk, dat dus verzadigt wierd;
Terwyl zyne almagt hier de tafel dekt' en sierd'.
Zodat'er van dit maal noch zeven volle manden
Verzamelt wierden, die hun grage en scherpe tanden
Niet hadden aangedaan. O grote wonderdaad!
Die zeven broden voor vier duizend mannen laat
Genoeg zyn, om 't gebrek van zo veel kloeke magen,
Als ook der wyven, en der kindren, die daar lagen,
Te vullen; en daar by noch zo veel overhoud,
Dat deze brokken, wel verzamelt en beschouwt,
Vry meerder waren, dan die broden konden halen.
Zo kon zyn Godskracht weêr den zegen neêr doen dalen,
Die hier vereischt wierd, om van ieder minste deel,
Of van het kleinste graan, te maken een geheel
En voedzaam brood. al kan dit ieders oog niet merken,
Dat nimmer doordringt tot de kern van al de werken

Des

Des genen, die het brood uit de aarde spruiten doet,
 En daar meê mensch en vee steeds onderhoud en voed.
 Hier op ontfloeg hy zich van deze; en voer toen weder
 Naar de overkant van 't meir, om zo veel te gereder
 Te wezen daar hy wilde; en zette 't langs de strand,
 En kwam te Magdala, of Dalmanuthe aan land.

Terwyle nu 't gerucht van Jesus alle dagen
 Zich meer en meer verspreidde; en elk op schuit en wagen,
 Zo wel als op het land, in de ene en de andre stad,
 Den mond zo vol van al die grote wondren had,
 Die en de lyders, en de aanschouwers zelf vertelden,
 Gebeurde daar een stuk, wel waardig hier te melden.
 De Joodsche Raad, voorlang ontrufft en radeloos
 Van wegen Jesus zaak, en wonderen, verkoos,
 Na veel berading, weêr bezendingen te maken
 Aan dezen groten Man, om aan 't geheim te raken,
 Of hy de Christus ware; opdat men weten mogt,
 Of hy erkent most zyn, of, ryplyk onderzocht,
 Was af te wyzen. dus zy tot dit werk bestelden,
 Om hun getuigenis, te meerder te doen gelden,
 De Fariseën, en de Sadduceën meê.
 Want 't stuk was van belang, en waardig, dat'er twee
 Verscheide sektens tot hem wierden afgezonden;
 Opdat zy 't elk aan hun gevolg vertellen konden,
 Wat hen weêrvaren was op deze grote vraag,
 En niemant zich daarna van losfigheid beklaag'.
 Men vordert dan op nieuw, als waar 't hen nooit gebleken,
 Van Jesus enig groot en hoogaanzienlyk teken;
 (Veellicht, als Moses, of Elias, had gedaan,
 Toen Israël uit 't land Egypten stond te gaan,
 Of zich op reis bevond: of toen de laatste mede
 Het vyer, op zyn gebed, van boven dalen dede;
 Of wel iet dergelyks, dat hen behagen kon,
 Opdat hy dus 't geloof van deze vaders won.)

*Jesus komt
 te Magdala,
 alwaar de
 Fariseën
 hem weder
 aandoen.*
 MATH. 16:
 1 - 12.
 MARC. 8:
 11 - 26.

*en eischen
 een teken.*

De Heiland, wel bewuft van hunne loze streken,
 Begon op deze wys die meesters aan te fpreken;
 Als gy het zonlicht ziet des avonds ondergaan,
 En deze bovelucht dan vyerig rood ziet ftaan,
 Zo weet gy ftraks daar uit fchoon weder te voorzeggén.
 En ook des morgens, als'er aan de kimmen leggen
 Bruinrode wolken, daar voorspelt gy onweêr uit;
 En meint te weten wat fchier ieder zaak beduid.
 O gy geveinsde hoop! dit weet gy te onderscheiden,
 (Hoewel 't u dikwils kan ontfchieten en verleiden)
 En zyn de tekenen der tyden u ontgaan?
 Zodat g'er niets van weet; waar komt u dit van daan?
 Dit boos geflacht, dat door geen woord of wonderwerken
 Is t'overtuigen; maar daar tegens zich gaat fterken
 In 't ongeloof, door dien verdoemelyken haat,
 Dewyl het tegens God en zyn' Gezalfd' opftaat.
 Dit overfpeelig volk, dat vreemde boelen troetelt,
 En dus het trouwverbond zo fchandelyk bezoedelt,
 Zal nimmer, zo ik hen al meermaal heb verklaart,
 Geen ander teken zien, dan 't gene, alreeds vermaart
 In hunne aloude Schrift, van Jonas ftaat befchreven,
 Die eens drie dagen lang is in den vifch gebleven,
 En daar uit weêr verloft; zo zal ook 's menfchen Zoon
 (Opdat hy zich aldus dien Heilgezant betoon')
 Verryzen uit zyn graf, daar in hy ook zal ruften
 Zo langen tyd; wanneer het weder hem zal lufften
 (Als hebbende aan het recht der wet volftrekt voldaan
 De fchuld, die 't menfchdom had tot zynen lafte ftaan)
 Daar uit te gaan. Ziet daar! een antwoord op die vragen
 En eifchen, die zy doen. hoewel zy daaglyks zagen,
 En hoorden uit het volk, wat door hem was gefchied,
 't Welk niet de minfte fchyn van twyffling overliet,
 Of hy was die Profeet, die vaff te komen ftonde,
 En die hen Moſes reeds by zynen tyd verkondde:

Gelyk

Gelyk dit uit zyn lere en wonderdaden bleek,
 Waar in hy niemant van die oude Helden week;
 Maar zo veel overtrof als 't lichaam is te schatten
 By ene schaduw; welke in zich niet kan bevatten
 De waardigheden, die men in het lichaam vind;
 Waarom men 't eerste, en niet het laatste kiest en mint.

Verharde Joden! kond gy hier geen acht op geven?
 Of word gy door een geest van zwymeling gedreven,
 Die u verblind, of zo verbystert uw gezigt,
 Dat gy niet zien wilde in het midden van dit licht?
 Men overdenke slechts de boosheid dezer menschen,
 Die nergens anders dan om zyn verbreking wenschen.
 Want als hy hen verstomde, en trof door zyn bedryf,
 Dat niemant spreken durfd', dan riep men stout en styf;
 Dat hy door 's duivels kracht zo grote daden wrochte,
 En 't ryk van dezen geest op deze wyze zochte
 Te sterken. O vervloekte en grouwelyke taal!
 Wie zal hen redden van die ingevrete quaal?
 Hier is verharding, en een afgeschroeit geweten;
 Hier is de liefde tot de waarheid gansch verbeter;
 De vreze voor een God verbannen uit het hart,
 Dewyl 't zyn wraak opwekt, en zyne gramschap tart.
 Gelyk dit volk in 't kort, helaas! zoude ondervinden,
 Wanneer zyn toorn hen zal op dezen weg verflinden.
 Zodat een groot Profet dit alles lang voorzag,
 En daarom uitbarstte in dit droevige beklag.
 Zy, immers, zyn myn volk, en kindren, die niet liegen;
 Noch my, in myne hope, ontvallen of bedriegen.
 Wyl ik hun Heiland en verlosfer ben geweest,
 Die zelf in hunnen druk benauwt was in myn geest.
 En ik, als d'Engel van Gods eigen aangezigte,
 Was altyd vaardig, opdat ik dien last verlichtte;
 Want ik verlosste hen, door myn genade en liefd',
 Die myn mindragend hart zo teder had doorgrief;

*Aanmer-
king.*

JES. 63:

9.

D d

Dat

Dat ik hen opnam, en zelf droeg als op myn handen
 Van de oude dagen af; en in die vreemde landen
 Heb ik aan hen gedacht, en uit de dienstbaarheid
 Door Mofes, mynen knecht, in Kanaän geleid.
 Maar dit begunstigt volk wierd telkens wederstrevig,
 En ongehoorzaam; want het kantte zich steeds hevig
 En schandig tegens God, en zynen Heiligen Geest,
 Dien zy zo menigwerf tot droefheid zyn geweest,
 Van wegen al de smart, die zy hem daaglyks deden;
 Waarom hy zelf daarna heeft tegens hen gestreden;
 En eindlyk, in de plaats van vriend, hen is verkeert
 In enen vyand, die hun vaders heeft verteert.

*Jefus vaart
 naar Bet-
 zaida, en
 waar-
 fchouwt
 zyne disci-
 pelen tegens
 den zuur-
 deesem der
 Farifeën,
 en Saddu-
 ceën.*

Na dat de Heiland dit gezelschap had verlaten,
 Wyl gene redenen noch wondren konden baten,
 Begaf hy zich weêr t'scheep, en voer naar de overkant,
 En stapte daar met zyn discipelschap aan land.
 Wanneer zy waren tot Betzaida gekomen,
 En hadden tot de reis geen voorraad meê genomen,
 Sprak Jefus hen dus aan; ziet toe, dat gy u wacht
 Van 't Farifees zo wel, als 't Sadducees, geflacht;
 En van den deesem van die schadelyke mannen,
 Die hunner vaders leer vergiften, of verbannen,
 Door eige vindingen, en ingebeelden waan,
 En dus moedwillig, met het volk, verloren gaan.
 Als deze nu die taal van hunnen Meester hoorden,
 En meinden, dat hy hen bestrafte door die woorden
 Van een nalatigheid; omdat zy maar een brood
 Genomen hadden tot de reis; daar reedlyk groot
 Hun aantal was; zodat zy broden mosten eten,
 Gedeesfemt naar de wys van zulke, die wy weten,
 Dat veel verschilden van een ongeveinsden Jood;
 Dewyle hy aan hen dien omgang scherp verbood.
 Doch Jefus kennende den loop van hun gedachten,
 En wat zy nodeloos zich zelf te binnen bragten,

Sprak

Sprak dus tot hen; wat is 't daar aan gy denkt, wat spreekt
 Gy met malkander? is 't, dat u weêr 't brood ontbreekt?
 Of heugt het u niet meer, hoe ik zo kort verleden
 En eens en anderwerf zo veel behoefigheden
 Vervult heb met een korf vol brood en weinig visch,
 Daar zo veel duizenden verschenen aan dien disch?
 Doch ik, ik spreke u niet van eigentlyke broden,
 Noch van dat zuurdeeg; maar wel van de leer dier snoden,
 Die als een deesfem zich door al het volk verspreid,
 't Welk door die leiders word bedrogen en verleid.
 Als toen begrepen zy huns Meesters wyze reden,
 Gericht, om hen, naar eisch van zo veel godloosheden,
 Te wapenen; te meer, dewyl hy daaglyks zag,
 Dat zy verargerden in lere en in gedrag.
 Want deze huichelaars en boze letterknechten
 Beproefden hun geschil met Jesus te beslechten
 Op ene wyze, die verderfelyk was, en quaad,
 Gelyk de Godspraak meld, die op dit tydfcip staat.

Waarom keert zich dit volk, Jerufalemsgenoten,
 Zo schendig van my af, en dit met zulk een groten
 En altoosdurenden verwydering en haat,
 Geketent aan bedrog? O jammerlyke staat!
 Zy zyn hardnekkig, en onbuigzaam ter bekering;
 Want niemant spreekt oprecht in 't stuk van myne lering.
 En noch ontdekt m'er geen, die waar berouw betoont,
 Wyl ieder zyn bedryf verdedigt, of verschoont;
 En druift onbandig, als een hollend paard, daar henen,
 En wil gene oren aan zo vele lesfen lenen.
 Daar zelf een oyevaar zyn vaste stonden weet,
 En tortelduyf, en kraan, en zelf de zwaluwe meed',
 En andre voglen meer; die zullen hare tyden,
 En trekfaisoenen niet vergeefs doen henen glyden;
 Maar nemen die wel waar. doch dit verkeert geslacht
 Verstaat niet wat het recht des Heren eischt; maar lacht

*Aanmer-
 king.*
 JER. 8: 5.

Met all' die hen daar van zou willen onderwyzen.
 Hoe kan dit domme volk zich zelve dan dus pryzen,
 En roemen, dat de wet van God noch by hen is?
 Daar zy verfmoren in een dikke duifternis.
 Voorwaar 't is te vergeefs, al wat de valfche penne
 Der Schriftgeleerden werkt: die wyzen, die ik kenne,
 Zyn fchaamrood, en gelyk gevangen in den ftrik,
 Zy zien geen uitkomst, en verbyftren zich door fhrik.
 Waar komt hen dit van daan? zy hebben 't woord verfmeten,
 Dat kostelyke woord; wat zouden zy dan weten?
 Zy zyn verdwaast door trots en ingebeelden waan;
 En daarom is 't met dit myn Israël gedaan.

Beftuit.

Dus hadden wy den tyd der maanden afgemeten,
 En Jesus wandel ook. hoewel wy zeer wel weten,
 Dat vele giftingen hier mede gaan gepaart;
 Omdat het heilig Blad niet alles zo verklaart,
 Dat elk den netten draad van die gebeurtenifen
 Kan volgen, zonder vaak in dit beleid te misfen.
 Gewis, de wysheid van dien groten Opperheer
 Verbergt wel tyd en plaats; maar nimmer zyne leer,
 Die hy bevestigt door vier Evangelyboeken.
 Doch wil niet minder, dat de menschen zich verkloeken,
 Om na te fpeuren 't geen hy hier of daar bedekt,
 Opdat hun yver des te meer worde opgewekt;
 En hy eens magtig worde in deze zyne Schriften,
 Om 't allernodigft van 't min nodige te schiften;
 En dus in dat geloof te worden opgebouwt,
 Dat zich op God alleen, maar op geen menfch vertrouwt.

VERVOLG DER HISTORIE
 VAN HET DERDE JAAR VAN DES
H E I L A N D S

OPENBARE VERKERINGE ONDER ISRAËL;
 EN 'T GENE IN DE EERSTE MAAN-
 DEN DES TWEDEN HALF
 JAARS IS GESCHIED.

VI. HOOFDSTUK.

Tot hier toe was de Heiland, met zyn' stoet,
 In dezen oord van Galileen verbleven;
 Van waar hy zich nu weder gaat begeven
 Naar 't Loverfeest; daar hy zich horen doet
 Als die Profeet, die Israëel verklaart
 't Geheim van deze, en zo vele andre zaken,
 Die zyn perzoon, en zyne zending raken;
 Al't geen hy weër met grote wondren paart.
 Waar na hy zich een wyle tyds vertrekt;
 Maar haast herschynt op 't feest der Tempelwyding.
 Van waar hy scheid; en krygt hier op de tyding
 Van Lazarus; dien hy daarna verwekt.

Tot hier toe volgden wy des groten Heilands gangen INLEI-
DING.
 In dit bekend gewest; daar hy wel wierd ontfangen
 Met vele liefde; doch van 't flechte volkje meest;
 Of zulke, die door hem genezen zyn geweest;
 Of die noch hoopten door zyn hand herstelt te worden.
 Terwyl de Fariseen en Schriftgeleerden morden,

En lasterden; hoewel zy twyfelden, of niet
 Mesias zelf zich op hun straten horen liet.
 Want schoon het nydig oog dien glans niet kon verdragen,
 Dien zy, in weerwil, steeds in zyn bedryven zagen;
 En hoorden uit zyn' mond die Goddelyke leer,
 Die hen den waren weg tot hunnen rechten Heer
 Aanwees; en dat op 't spoor der heilige Profeten;
 En zy dit alles met hardnekkigheid versmeten:
 Zo was doch hun gemoed van binnen niet geruft;
 Maar zich in tegendeel van 't grootste quaad bewuft.
 Dit was, het werk van God en zynen Geest te schenden,
 Dewyl zy 't in hun hart en ziel daar voor erkenden,
 En zeggen moften; dat geen mensch ooit had gedaan
 't Geen Jesus deed; hoe zeer z'er druiften tegens aan.
 Ook kon geen boze geest alhier te passe komen;
 Dien hy nu meer dan eens zyn magt had afgenomen,
 Ja zelf verbannen naar den duistren afgrond heen,
 Opdat hy voor zyn oog niet anderwerf verscheen.
 Zodat zyn daden niet dan liefdeblyken waren
 Ontrent elendigen, die met gehele scharen
 Hem wierden toegebracht, en hy op 't woord genas.
 Al 't welk een werk van God, maar niet des Satans, was.

*Jesus trekt
 op naar
 Jerusaleem,
 tot het
 Loofshutte-
 feest.
 JON. 7:
 1-53.*

Gedurende den tyd dat Jesus hier verkeerde
 In Galileën; als die toen niet meer begeerde
 Zich op te houden in Judea; wyl m' hem zocht
 Te doden, als een zeer verderfelyk gedrocht;
 Gelyk dit bleek by hun herhaalde dreigementen,
 Zo was het feest naby van Israels Loovertenten,
 Wanneer zyn broeders (of zyn neven, zo men acht)
 Dus tot hem zeiden, doch zeer los en onbedacht;
 Trek op, en reis met uw gevolg naar elders henen,
 Of naar Judea, daar gy kund aan al de genen,
 Die uw disciplen zyn, doen zien al 't geen gy doet,
 Zo gy voor zulk een man van elk wilt zyn gegroet.

Vooraf

Vooral nu ieder gaat om deze week te vieren,
 Die gy met uw perfoon kund eeren en verfiereu.
 (Als of zy dachten, gy zyt laaftmaal niet geweest,
 Noch 't jaar te voren, op ons grote Paschafeest)
 Daar moft gy u vooral aan 't gansche volk vertonen;
 En dezen godsdienstplicht als anderen bywonen.
 Een taal, die voortquam uit een kleingelovig hart;
 Als of men Jesus tot meer wondren had getart.
 Doch hy gaf dit aan hen ten antwoord; gy moet weten,
 Myn vrienden, die my nooit te rechte hebt versleten,
 Dat 't noch myn tyd niet is om derwaarts op te gaan;
 Uw tyd is altoos daar, zodat 't aan u zal staan
 Te reizen als 't u lust, of 't beste komt gelegen;
 Dewyl u niemant haat. maar my is ieder tegen,
 En scheld my; omdat ik hen dikwils heb gezegt,
 Dat alles wat zy doen niet zuiver noch oprecht,
 Maar boos is, en aan God in 't minst niet kan behagen.
 Welk scherp verwyrt dat volk van niemant wil verdragen;
 Vooral de zulke niet, die meinen dat hun werk
 Is onberisplyk, 't gene ik ook aan u bemerk.
 Hierom begeeft u maar op weg; ik zal noch blyven,
 Zo lang 't my oirbaar dunkt; als die van myn bedryven
 Geen rede geve aan u, die my noch kent noch mint,
 Omdat gy, als de rest, te vleeschlyk zyt gezint.
 Als deze mannen nu reeds waren opgetogen
 Naar 't feest, wierd Jesus meê tot deze reis bewogen,
 Die hy, gewis, voorheen by zich besloten had,
 Doch hen niet zeggen wild'. Hy trok dan op het pad,
 Met zyn discipelen, veellicht wel in den nachte,
 Of langs een ander spoor, daar niemant hem verwachtte;
 Omdat hy niet ontdekt wou wezen voor den tyd,
 Die vast besloten was tot dezen nieuwen stryd.

De Joden nu met groot verlangen ingenomen,
 En zeer begerig of hy tot het feest zou komen,

*De Joden
 zyn twy-
 felig, of*

Van

*By op 't feest
ditmaal zal
verfchynen.*

Van wien het gansche volk met zo veel nadruk sprak,
t Zy voor of tegen, naar dit in hun boezem ftak.

Want d'een zaid'; ja, hy is rechtzinnig in zyn leren,
En zoekt de menfchen door zyn voorbeeld te bekeren.
Maar d'ander fchold hem voor verleider van de fchaar;
En dat hy daarom was een leeraar vol gevaar.

Hoewel dit niemant van de Joden durfde zeggen
Wanneer dit volk het hoorde, om zich niet bloot te leggen
Voor ieders oordeel; en vooral dat van den Raad,
Of hy zyn vriend was, of hem achtervolgd' met haat.
Zy zochten Jefus dan, by vreemden en by vrinden,
In alle hoeken zelf. doch niemant kon hem vinden.
Hun toeleg was vergeefs, om hem te vangen; want
De Heiland hield zich noch een kleinen tyd van kant.

*Zyne ont-
moeting al-
daar.*

Als nu dit Loverfeest wel half was afgelopen,
En niemant op de komft van Jefus meer kon hopen,
Ging hy ter halverweke ook naar den tempel treên,
Alwaar hy leerde zo vrymoedig als voorheen;
Tot veel verwondering van alle die hem hoorden,
Dewyl zyn redenen tot in hun zielen boorden.
Zodat zy zeiden, 't geen men meermaal had verftaan;
Wel waar komt dezen man die wysheid doch van daan,
Dat hy de Schriften weet zo duidlyk te verklaren,
En in 't Profetifch woord is meesterlyk ervaren;
Daar hy, zo veel men weet, die nimmer heeft geleert,
Noch in de hogefchool van Ifraël verkeert?
Maar Jefus, horende al die flette zamenfpraken,
En dat'er niemant was, die anders wift te wraken,
Zaid' tot de Joden; weet, dat deze myne leer
De myne doch niet is; maar die van mynen Heer,
Die my gezonden heeft; wiens knecht ik wilde wezen.
En zo'er iemant is, die zynen wil in dezen
Begeert te doen als ik, en luiffert naar zyn woord,
Zal haast bekennen, of de lere, die hy hoort,

Uit God zy voortgevloeit; of dat ik zaken spreke,
 Die van my zelve zyn; en dus de wet verbreke,
 Die ons gelaft, geen woord te leren buiten dat,
 't Geen hy door Moses lang voorheen gesproken had.
 Want iemant, die ict spreekt of leert van eige vinding,
 Beoogt meest eigen lof, en weet van geen verbinding
 Aan andren; maar die de eer van zynen Here zoekt,
 Zo als dit door de pen zyns dienaars staat geboekt,
 Die is waarachtig en getrouw in uit te voeren
 Den last, hem opgelegd; en om den mond te snoeren
 Van alle, die op zyn gedrag, met zo veel smaad,
 Gaan schelden; want hy is rechtvaardig door zyn daad.
 Hierom wilt van u zelf een billyk oordeel vellen;
 Heeft God door Moses u niet ernstig voor doen stellen
 Den inhoud zyner wet? maar wie van u betracht
 Dat heilige gebod? gy, die het stout veracht?
 Dewyl gy my, een mensch, onschuldig zoekt te doden,
 Daar dit zo strengelyk is in de wet verboden.
 Hier op zaid' dat gespuis; gy hebt den duivel in;
 Wie is daar schuldig aan; wat komt u in den zin?
 Maar Jesus, onverstoort om deze lasterreden,
 Sprak even zedig, en, als voren, wel te vreden;
 Ik heb een werk gewrocht, waar over gy verzet
 En zeer verwondert staat: maar is u niet die wet
 Door Moses aanbetrouwd, om kindren te besnyden;
 (Hoewel dat dit gebod is van aloude tyden,
 Of van de vaderen) van waar of 't komen mag,
 Dat gy dit werk verricht op enen Sabbatdag?
 Indien een mensch dan moet, tot quyting dezer wetten,
 Besneden worden op dien dag, wie kan beletten,
 Of wraken, dat ik ook een gansch volwasen mensch
 Op enen Sabbat maak gezond? daarom ik wensch,
 Dat gy een vonnis wilt naar recht en waarheid stryken,
 En laten alle zucht voor menschen van u wyken.

Meugt gy befnyden op een rustdag, zonder dien
 Te schenden, wie zal dan myn liefdewerk verbiên?
 Als dit de borgers van Jerufalem verftonden,
 Die zich aldaar ter plaats met anderen bevonden,
 Verwonderden zy zich, en vraagde de een aan d'aar,
 Hoe ftaat het met de zaak? daar zit hy by de fchaar
 Dien zy vervolgen, en ook zochten dezer dagen;
 Hy leert noch even vry, en niemant durft hem vragen,
 Betreffende dat ftuk, dat hy ter nederftelt,
 Hoewel dat elk om ftryd op dezen raaft en fcheld.
 Wat wil dit zeggen; of geloven onze Vaders
 En Overften in hem? of is hen ietwes naders
 Gebleken? want voor ons, wy weten wie hy is,
 En waar van daan: en dus is 't zeker en gewis,
 Dat als de Christus, de Mesfias, eens zal komen,
 Geen mensch zal kundig zyn uit wien hy zy genomen.

*Aanmer-
king.*

O onbedreve volk! verkeerde redening!
 Was Bethlem niet voor lang beftempelt, en zyn kring
 Verheerlykt, dat de Vorft aldaar eerft op moft dagen;
 En dat hy ook den naam van Nazareer zou dragen?
 Hoewel ze onwetende, en zeer verre van hun wit,
 De waarheid fpraken; want gewislyk was hen dit
 Verborgten; zodat zy den weg niet konden fpreken,
 Langs welken eens de Vorft Mesfias zou geboren
 En voortgekomen zyn. 't gene aan geen fterfelyk mensch
 Kon worden meegedeelt; en bleef der Englen wensch.

*Jefus leert
in den Tem-
pel.*

Maar Jefus kennende 't vergif van hun gedachten,
 En hoe hy van dit volk niet heilzaams had te wachten,
 Riep uit met luider ftem, die ieder daar ontrent
 Kon horen; wel, gy zegt, dat gy my alle kent,
 En weet van waar ik ben, en uit wien voortgefproten,
 Zo zyn wy zamen dan en tyd- en landgenoten;
 Doch ik verzekere u, en houd dit voor gewis,
 Dat hy, dien gy dan kent, niet van zich zelve is

Geko-

Gekomen; maar dat hy, die my heeft afgezonden,
 Waarachtig is; en nooit verandert zyn verbonden.
 Doch dat gy hem niet kent, blykt klaar uit uw bedryf;
 Een teken, dat uw hart blyft even boos en styf.
 Doch ik, ik kenne hem, en alle zyne gangen,
 Omdat ik van hem ben, en heb zyn' last ontvangen,
 Waar mede ik van omhoge op aarde nu verfchyn,
 Tot dat ik wederom uit uw gezigt verdwyn.
 Wanneer de Joden dit uit zynen mond vernamen,
 Ontftak hun toorn op nieuw, zodat'er vele quamen,
 Opdat z' hem vingen; doch geen menfch floeg zyne hand
 Aan Jefus; maar week weg, en keerde weër met fchand.
 Want vele waren'er, die, reeds gelovig, zeiden,
 Als eens de Chrifthus, dien wy alle dag verbeiden,
 Zal aangekomen zyn, verwachten wy wel meer,
 Of groter tekenen, dan deze Wonderheer
 Alreeds gedaan heeft, daar de landen van gewagen?
 De Farifeën, die dit alles hoord' en zagen,
 Met de Overpriefters, zeer misnoegt om al dit werk,
 Befloten een getal van dienaars, ftout en fterk,
 Te zenden op hem af, opdat z' hem aanftonds grepen,
 En wel gebonden voor hun vyerschaar zouden flepen.
 Maar Jefus, wel gemoed, zaid', 't is een korte ftond
 Dat ik hier by u ben, en fta op dezen grond;
 Want ik ga henen, en vertrek uit uwe landen,
 (Van ouds der vaders erf) en late u deze panden;
 Ik reize weër naar hem, die my gezonden heeft;
 Terwyl gy my verfmaad en fchandig wederftreeft.
 Dan zult gy, mogelyk, my zoeken, doch niet vinden,
 Maar worden eens verftrooit als kaf door alle winden:
 En daar ik ben, en dan zal wezen, kond gy niet
 Tot my genaken, want dit 's buiten uw gebied.
 De Joden dit bericht uit Jefus mond verftaande,
 Als of hy reeds den weg tot zynen aftogt baande,

Befchimpten dit gesprek, en vraagden; werwaarts aan,
 Of naar wat landftreek van de wereld zal hy gaan?
 Wil hy 't naar Griekenland, of naar Athenen wenden,
 Om daar te leren by die woest' en onbekenden,
 Opdat men hem niet vond' wanneer men naar hem zocht?
 Als ware dit voor hen een al te zware togt.
 Wie walgt niet van de praat van deze dwaze menschen,
 By wien men al de kern der wysheid ziet verflensfen?
 O aardfchgezinde maats! bevinding zal u haast
 Doen zien waar heen hy trekt; en hoe g' uitzinnig raast.

*en doet
 aldaar een
 uitroeping.*

Als nu de laatste dag des Feestes was verschenen,
 De grootste van die alle, (of de achtste, zo wy menen)
 Stond Jesus weder in den tempel, en riep uit,
 Met een verheve stem en aangenaam geluid;
 (Niet eens bevreesd voor hun getier van hem te doden)
 Zo iemand dorstig is, of water heeft van noden,
 Hy kome hier tot my, en drinke, zonder geld;
 Want wie in my geloofd, gelyk de Schrift vermeld,
 Die zal een' ganschen stroom van wateren, die leven,
 Uit zynen buik, als uit een volle welle, opgeven,
 Opdat hy zelve zich en andren daar van laav'!
 Beogende hier meê die grote hemelgaaf'
 Van zynen Heiligen Geest, dien eens ontfangen zouden
 Die ongeveinst in hem geloofden en vertrouwden;
 Dewyle die noch niet van boven was gedaalt,
 Vermits de Christus noch niet had gezegepraalt.

*dat de Jo-
 den ho-
 ren, en
 verschei-
 denlyk
 opnemen.*

Dit wierd wel haast gehoord van alle die daar stonden;
 En parste, door zyn kracht, het woord uit veler monden;
 Zodat een menigte van die rond uit beleed,
 Dat hy gewis most zyn, die leeraar, en Profheet.
 (Verstaande, mogelyk, als meermaals, een' Elias)
 Maar andre riepen, 't is de Christus, de Mesfias.
 Waar op een derde sterk beweerd' de onmooglykheid,
 Dat Galileën dien kon levren; daar men zaid',

Dat,

Dat, volgens onze Schrift, de Christus op most schieten
 Uit Davids stam, en uit het vlek der Betlemieten,
 Daar die voorhenen, zo wy lezen, heeft gewoont.
 Zodat zy twiften; en werklyk wierd getoont,
 Dat zy den Heiland, of zyne afkomst, geenzins kenden,
 Al was 't dat zy in 't wilde iets wiften voor te wenden;
 Daar op-zy met verftand, niet durfden blyven ftaan,
 Noch hunnen weêrparty met reden tegengaan.

Terwyl men hier van fprak, en heftig redentwifste,
 En elk te gapen ftond, zodat fchier niemant wifste,
 Of hy hem vatten mogt, of niet; waar door geen een
 De hand uitfteken durfd', maar z' alle gingen heen,
 En boodfchaptten dit aan die hen gezonden hadden.
 Maar deze keven, omdat z' hem niet by de kladden
 Gegrepen hadden, en fluks naar den Raad gebragt;
 Dewyl men daar (zo 't fchynt) hem lange had verwacht.
 Waar op de dienaars weêr tot hun verfhoning zeiden;
 Gedurig als wy ons tot dit ons werk bereidden,
 Weerhield ons 't een of 't aâr, of 't volk of zyne taal,
 Die wonder krachtig was, zodat wy in die zaal,
 Noch ergens, enig mensch zo hebben horen leren,
 En zyn gezegdens met zo groot een kracht beweren.
 Toen fprak een Farifee; wat is dit voor befcheid;
 Of zyt gy, plompaarts! mede als de anderen verleid?
 Heeft iemant onder ons aan hem geloof gegeven?
 Maar deze fhare, door nieuwsgierigheid gedreven,
 En onervaren in de wetten, is vervloekt,
 En lichtelyk door eens bedriegers mond verkloekt.

Hier op fprak Nicodeem, een lid van dezen Rade,
 Die Jefus nu en dan wel zag, maar altyd fpade,
 Of in den nacht, wanneer het niemant merken kon,
 Een woord ter rechter pas, daar door hy uitftel won.
 Hoe, zaid' hy, oordeelt ook de wet, daar wy naar leven,
 Een mensch, 't enzy men weet, wat quaad hy heeft bedreven?

*en zoeken
 Jefus te
 vangen.*

*maar wor-
 den van
 Nicodemus
 tegengefpro-
 ken.*

Toen beet hem ener toe; zyt gy al meê van die,
 Een Galileër? ga, en onderzoek, en zie
 In alle boeken, die naukeurig ons beschryven
 De grote mannen, en hun loflyke bedryven,
 Of ooit uit dezen hoek zy iemand opgestaan,
 Die met den geest van een Profeet was aangedaan?
 Hier mede was het uit, en elk ging henen stryken
 Naar zyne woning; opdat hier uyt zoude blyken,
 Dat 't noch de tyd niet was, die God tot zyn vertrek
 Had afgetekent in zyn eeuwig raadbestek.

*Jefus gaat
 naar den
 olyfberg
 en komt
 weder in
 den Tem-
 pel.*

*JOH. 8:
 1 - 59.*

Als nu de ganfche Raad met fchaamte was verdwenen,
 Vertrok de Heiland ook naar den Olyfberg henen,
 Als zyn gebedeplaats, die hy op dezen tyd
 Ter oeffeninge van zyn godsdienst had gewyd:
 Om zynen Vader daar te fmeken om de krachten,
 Die zyne menscheid van de Godheid had te wachten;
 En dus bestand te zyn tot dat zwaarwigtig werk,
 De redding van zyn volk, en flichting van zyn Kerk.
 Van hier begaf hy zich weêr 's morgens naar den tempel,
 Daar hem de fchare quam ontmoeten op den drempel;
 En volgde naar de plaats, alwaar hy nederzat,
 En leerde haar gelyk een Rabbi van de stad.
 Terwyl hy bezig was; ziet daar! de Farizeën
 En Schriftgeleerden, die altans niet anders deën,
 Dan overleggen, hoe men hem verftrikken zou;
 Die bragten tot hem in een zondares, een vrouw,
 Die in een overspel betrapt was, en gegrepen,
 En stelden die hem voor, en vraagden, zeer geflepen;
 Ei! meefter, zeg ons, wat u dunkt van dit geval,
 Hoe dat men met dit mensch, naar rechten, leven zal?
 Gy weet, dat Mofes in zyn wetten heeft geboden,
 Zulk overspelig volk door ftenigen te doden.
 Inzonderheid, daar zy betrapt is op daad.
 Maar Jefus, kennende dien dodelyken haat,

*en word
 gevraagd
 over 't ge-
 val van
 ene over-
 fpeeldersfe.*

Gaf

Gaf hier geen antwoord op, maar bukte zich omlage,
 En schreef in de aarde met zyn' vinger: doch de vrage
 Wierd anderwerf hervat. Toen richtte hy zich op,
 En sprak; hy werp dan eerst den steen op haren kop
 Die zelve onschuldig is, en nooit dit heeft bedreven;
 En daar op bukt' hy weêr, tot dat hy had geschreven
 Het ene of 't andre woord, of reden, in het stof,
 Die buiten twyfel dit geval en vraag betref.
 Zo haast die loosarts dit uit zynen mond verstonden,
 Bezagen zy malkaâr, als waar' hun tong gebonden,
 En zy, door 't wroegen huns gewetens, neêrgevelt;
 Zodat men hen zag gaan, en 't vrouwmensch, daar gestelt,
 Verlaten van de geen, die haar met zulken yver
 Daar hadden heen gesleept, verbaast door 't geen die schryver
 Had op den grond gemerkt, en met zyn mond geuit.
 Toen sprak haar Jesus aan, en zeide, ten besluit';
 Wel, vrouwe! waar zyn uw beschuldigers gebleven?
 Heeft iemand over u zyn vonnis ook gegeven?
 Daar op zy zeide; o neen, myn lieve en goede Heer!
 De Heiland wederom; zo zondig dan niet meer;
 En wacht u van den echt te schenden of te breken,
 Zo zal ik over u, ditmaal, geen oordeel spreken.
 En daar op ging de vrouw met blydschap mede weg.
 Al 't welke ik met veel recht als tot een voorbeeld leg,
 Dat zelfs de hoeren en verachte tollenaars
 In Jesus ogen veel bekerelyker waren,
 Dan dat geveinsde en gansch moorddadige geslacht,
 't Welk deze zondares hier voor hem had gebragt.

De Heiland, ziende zich van deze liên ontslagen,
 Die hem geen enig woord meer durfden ondervragen,
 Vervolgde zyn gesprek, en zeide; ik ben het licht
 Der wereld, en verklaar het donkere gezigt.
 Wie my zal volgen kan in 't duistre niet verkeren,
 Want ik zal 't levens licht hem schenken en vermeêren;

*Vervolg
 der reden.*

Een

Een licht, dat nimmer zal den zulken ondergaan,
Maar dat hem eeuwig zal in myne gunste doen staan.
De Farizeën, die hier waren toegesloten,
En even als de reste ook hadden vast besloten,
Dien Jesus in het kort te ruimen uit den weg,
Als 't hoogste wit van hun wraakgierig overleg,
Begravuden hem al straks om deze wonderpreuken,
Die schenen 't hoog gezag van Moses sloel te kreuken,
Van waar men, naar hun' zin, dit licht te halen had,
Terwyl de wereld noch in duisterheden zat.
Hoe, zeggen zy; wat staat is op uw woord te maken,
Daar gy het zelve zyt, die ons van uwe zaken
Getuigt; zodat het ons verdacht is 't geen gy zegt.
Doch Jesus antwoord' hen; al wat ik spreke is recht:
Gelyk ik zelve van my zelve mag getuigen,
Zo zal ik nooit myn woord tot valsheid overbuigen.
Maar ik weet allerbest van waar en wie ik ben,
En waar ik henen ga. doch gy, die ik wel ken,
Weet van dit alles niet. 't Is waar men hoort u vellen
Zeer zware vonnissen, die elks gemoed onstellen,
Dewyl gy vleeschlyk zyt, en zelve ook aan dat feit
Schuldplichtig; schoon g' uw hart verhard en schandig vleit.
Voor my, ik oordeel niet, maar late 't u bevolen,
Die uwe rechten hebt geleert in uwe scholen;
En zo wanneer ik mede eens zulk een oordeel spreek,
Zo is myn vonnis recht, en wykt niet ene streck
Van 't punt der waarheid af. Want gy meugt vry geloven,
Dat ik alleen niet ben; maar dat ik heb daar boven
Een' Vader, die my hier omlaag gezonden heeft,
En my, zyn' eigen Zoon, een vast getuignis geeft.
Nu staat'er, zo gy weet, in Moses wet geschreven,
Dat een getuignis, dat van twee is uitgegeven,
Voor goed te houden zy, en nooit geen inspraak lyd;
Waarom gy in dit stuk door hem veroordeelt zyt.

De Farifeën weêr; verklaar ons dit wat nader,
 En zeg ter goeder trouw, waar is, of woont uw Vader,
 Die u gezonden heeft? indien men 't weten mag,
 Vertoon hem ons, opdat w' ook kennen zyn gezag.
 Hier op zaid' Jesus; wat zoud u dat baten konnen?
 Gy kent noch my noch hem, (door blindheid overwonnen)
 Want had gy my gekent, daar gy de Schriften leeft,
 Dan was myn Vader ook van u gekent geweest.
 Tot hier toe lieten zy den Heiland noch geworden;
 Want niemant greep hem; (schoon de Joden vinnig morden,
 En wilden, dat men hem slechts help van kant) gemerkt
 Het noch de tyd niet was, van God hier toe beperkt.

Ik ga, vervolgde voorts de Heiland, haastlyk henen;
 En als ik weg zal zyn, en uit uw oog verdwenen,
 Zult gy my zoeken, doch niet vinden in dien tyd,
 Omdat gy my versmaad, en blinde leidliên zyt:
 Zodat gy smoren zult in 't slyk van uwe zonden,
 En sferven in dien drek, vervreemd van Gods verbonden.
 De Joden zeiden weêr, al spottende, zal hy
 Hem zelve doden? want dit lykt naar zotterny.
 Daar op zaid' Jesus; gy betoont in alle uw' reden,
 Dat gy uw afkomst hebt uit de aarde hier beneden,
 En wereldlingen zyt van uw geboorte af aan;
 Wyl gy geen hoger taal kund dulden noch verstaan.
 Maar weet, dat ik van daar myn oorsprong nimmer reken,
 En daarom niet by u mag worden vergeleken,
 Als die van boven ben, gelyk ik heb gezegt,
 En dit ten grondslag van die vonnissen gelegd;
 Dat gy zult sferven in uwe ongerechtigheden,
 Omdat gy niet geloofd, noch immer hebt beleden,
 Dat ik die ben, dien ik my waarlyk heb betoont;
 Maar my, in steê van dat, gevoelig schend en hoont.
 Wat zoud ik niet van uw bedryven konnen spreken,
 En u verwyzen, om uw schandige gebreken?

*Vervolg
 der reden.*

Doch hy, die my tot u altans gezonden heeft,
 Is die waarachtige, die elk zyn vonnis geeft.
 Al wat ik heb gehoord uit zynen reinen monde,
 Heb ik wel opgemerkt, opdat ik 't u verkondde,
 En aan de wereld, die, tot hare grootſte ſchand,
 Met een hardnekkig hart, my helpen wil van kant.

*Verder ver-
 volg.*

Doch dit was ene taal, daar van zy niets begrepen,
 Hoe zeer zy voor geleert, en in de Schrift beſlepen,
 Gehouden wilden zyn, als uit hun antwoord bleek,
 Dat naar geen groot verſtand in Gods geheim geleeek.
 Als gy, zaid' Jefus, eens den Zoon zult gaan verhogen,
 Dan zult gy wel verſtaan, en zien het met uwe ogen,
 Dat ik de gene ben, die van my zelve niet
 Gefproken heb; maar 't geen myn Vader my gebied
 Te leren: hy die my doch nimmer zal begeven
 Met zyne hulpe; want ik doe door al myn leven
 Niet anders, dan het geen hy wil in zyne wet,
 Waar in my niemant, hoe boosaardig, heeft belet.

*Vele Jo-
 den, die
 horende,
 geloven in
 Jefus.*

Dit woord, gelegd by zo veel grote wonderdaden,
 Daar meê hy 't ganſche land alom had overladen,
 Wrocht eindelyk 't geloof in veler Joden hart.
 Tot welke Jefus zaid', zo gy gelovig werd
 Door deze myne lere, en by myn woord zult blyven,
 't Welk ik u heb gezegt, en verder voor zal ſchryven,
 Zo zyt gy waarlyk ook van myn diſcipelſchap;
 En zult de waarheid klaar verſtaan van trap tot trap,
 Tot dat z' u vry maak' van het jok der dienſtbaarheden.

*Daar an-
 dre hem te-
 genſpreken.*

Hier op zeide iemant uit den hoop, die deze reden
 Had aangehoort; wel hoe! wy zyn doch Abrâms zaad,
 En hebben niemant ooit gedient; ei! wat verſtaat
 Gy door die flaverny; wat wilt gy hier meê zeggen?
 Daar Jefus dus op ſprak, om hen dit uit te leggen;
 Al wie de zonde doet is ook der zonden ſlaaf:
 't Welk ik aldus bewyze, en door die rede ſtaav';

Omdat

Omdat de dienstknecht niet altyd in 't huis zal blyven,
 Maar wel de Zoon, die men daar nimmer uit mag dryven.
 Indien de Zoon u dan aldus heeft vrygemaakt,
 Zo zyt gy waarlyk vry, en uit dien dienst geslaakt.
 Voor my, ik weet dat gy uit Abrâm zyt gesproten,
 Doch gy gedraagt u niet als zyne ftamgenoten;
 Want gy zoekt alle dag, hoe gy my maar van kant
 Zult helpen; wyl myn woord by u niet blyft beftand.
 Ik fpreke 't gene ik heb gezien by mynen Vader.
 Zo doet gy mede, wat gy zaagt by dien verrader,
 Uw' bozen vader. Toen fprak ieder, dat 's gewis,
 Dat vader Abraham onze echte vader is.
 Zo gy, zaid' Jefus, waart van zyn nakomelingen,
 Of kinderen, dan zoud gy mede zulke dingen
 Verrichten, als hy in zyn leven heeft gedaan,
 En niet boosaardig my naar lyf en leven ftaan.
 (Een menfch, die u oprecht de waarheid heeft gefproken,
 Die ik van God eerft hoord') wanneer heeft hy verbroken
 De wet der liefde aan een' die hem een boodfchap bragt
 Van hem, dien gy vervolgt, en om zyn woord veracht?
 Gy, zeg ik nochmaal, om myn ftuk te meer te fterken,
 Gy doet noch alle dag uw's vaders eige werken.
 Zy zeiden; wy zyn uit geen hoerery geteelt;
 Maar hebben enen God, die 't ons heeft meêgedeelt.
 Hier op fprak Jefus weêr; zo God uw Vader ware,
 Gy zoud my lieven, omdat ik u rond verklare,
 Dat ik van God ben uitgegaan, en van hem kom'.
 Want van my zelve ben ik niet gekomen, om
 Myn' eigen wil te doen; maar ben van hem gezonden.
 Waar komt het dan van daan, zyt gy zo naauw verbonden
 Aan God, dat gy myn fpraak niet kent, noch kennen wilt,
 En myne woorden ftâag komt varen in den fchild?
 Doch gy zyt gansch ontaart, en uit een zaad gefproten,
 Dat boos is, en hierom des duivels eige loten;

En zoekt den wil te doen van hem, die van 't begin
 Een menschemoorder was, die, met zyn ganfch gezin,
 Niet in de waarheid heeft volhard, maar is bevonden
 Een leugenaar te zyn; zodat hy, naar zyn gronden,
 Altyd de leugen fpreekt, en daar van vinder is;
 En hierom ook genaamt de vorft der duifternis.
 Maar my, die u altyd de waarheid heb verkondigt,
 Gelooft gy niet; hoewel ik nimmer heb gezondigt.
 Want wie uit God is hoort zyn woorden altyd graâg;
 Maar wie uit God niet is, dien zyn ze tot een plaag. |
 Als toen ontftak hun toorn, dat z' op de tanden knarften
 Van fpyt en ongeduld, zodat z' aldus uitbarften;
 Hoe, zeggen wy niet wel, dat g' een Samaritaan
 En duivels leeraar zyt? ga, pak u hier van daan.
 Maar Jefus zcid' bedaart op deze lafteringen;
 Ik heb den duivel niet, als gy my op durft dringen:
 Maar ik betrachte en zoek myns Vaders eer alleen,
 En niet de myne; want, ik zeg, daar is'er een
 Die deze zoekt, en niet zal ongewroken laten
 Het fchelden, dat gy doet; maar alle die hem haten
 Van voor zyn aangezigt verdoen, dat niemant fpaart.
 Doch wie myn woorden hoort, en in zyn hart bewaart,
 Zal in der eeuwigheid den dood niet zien, maar leven.
 De Joden, meer en meer door wraakluft aangedreven,
 Verweten hem noch eens, dat dit nu allen bleek,
 Dat hy den duivel had, die nimmer van hem week.
 Want, zeiden zy, waar zyn uw woorden t'huis te brengen?
 Wie kan zo groten waan in enig mensch gehengen?
 Daar Abraham, en Gods Profeten zelve zyn
 Gestorven; zeg ons dan, wat is'er doch voor fchyn,
 Dat wie uw woord bewaart, in alle de eeuwigheden
 Den dood niet fmaken zal? wie hoorde ooit zulk een reden?
 Of zyt gy meer dan onz' Aartsvader Abraham,
 Dien God, zo wel als zyn Profeten, van ons nam?

Hier

*en fchelden
 voor een
 Samari-
 taan.*

*en bezete-
 nen.*

Hier op sprak Jefus; zo 'k alleen my zelven eere,
 Dan is myn roem vergeefs; maar zo ik hem waardere,
 Myn' Vader, dien gy zegt ook uwen God te zyn,
 En hy 't is die my eert; hoe! baart u dit noch pyn?
 Doch gy, gy kent hem niet, maar ik ken hem ter degen
 Want zo ik anders zaid', of dit u had verzwegen,
 Ik zou misdoen, en zyn als gy een leugenaar,
 Dewyl ik hem en kenne, en ook zyn woord bewaar.
 Uw vader Abraham verlangde zelf met vreugde
 Om mynen dag te zien, waar in hy zich verheugde,
 Wyl hy my heeft gezien, met een gelovig oog,
 Of in der waarheid; schoon reeds opgevoert omhoog.
 Dit trof hen weêr, en deed ze toornig dus uitvaren;
 Gy die noch niet bereikt den tyd van vyftig jaren;
 Hoe hebt gy Abrâm dan gezien, die, lang verrot
 En weg is? Daar op sprak de Heiland tot een flot;
 Voorwaar ik zeg u, en bevestig myne woorden
 Eer Abrâm was ben ik. Als zy die tale hoorden,
 Zo raapte dat gefpuis de ftenen van den grond,
 (Gelyk men die wel meer in deze kamers vond)
 En dreigden hem daar meê, fchuimbekkend, te verpletten.
 Doch Jefus, om dat feit voorzichtig te beletten,
 Vertrok zich; en ging zeer kloekmoedig door hen heen,
 En liet dat boze volk by hunne Farifeen.

Wie is'er die niet ftaat verwondert om de reden
 Des Heilands, en dat die zo weinig werking deden,
 En kracht betoonden op 't gemoed van Ifraël,
 't Welk even onbefchaamt, en onbezuift en fel
 Hem aanviel, als of hy een fnood' verleider ware,
 En een bedrieger van die ongeleerde fchare;
 Daar hy zo krachtig van zyn Godheid had getuigt,
 Waar uit dit boze volk 't fenyn vergaart en zuigt.
 Ach! of wy zelve noch in deze latre dagen
 Ook gene knibbelaars en laftermonden zagen,

*Aanmer-
king.*

Die dit geloofsftuk ook bestryden met een hart,
 't Welk zyne Godheid steeds om wrake tergt en tart?
 Als of hier Jesus noch zeer duifter had gefproken,
 En deze meesters slechts het kopftuk wat gebroken,
 Door dubbelzinnigheid, die in zyn woorden ftak;
 En geven dus de kracht der waarheid enen krak,
 Dat zy te fpade wel eens zullen ondervinden,
 Indien zy hunnen wrok niet tydig binnen binden,
 En kuseu den Heer in zyne heerlykheid,
 Die God zo wyd en breed hier door heeft uitgebreid.
 Die een anathema en maranata dede
 Uitblixfemen op die dus, tegen alle rede,
 Zich kanten tegens God en zyn gezalfden Zoon,
 Dien zy, was 't in hun magt, haast bonften van den troon;
 Om hem den menschen slechts byna gelyk te maken,
 En al wat hoger stygt godlozelyk te wraken.
 Vervloekte pesten van den Christelyken naam,
 Op wie in eeuwigheid zal rusten deze blaam;
 Dat zy des levens Vorst noch veel verwoeder smaden
 En kruizigen, dan ooit een Jood hem heeft verraden;
 Want wie in enen schyn van vriendschap iemant grieft,
 Is slimmer dan de geen die nimmer mint noch lieft;
 Maar zich ronduit verklaart voor enen weêrpartyder.
 Dan wapent ieder zich om tegens dien bestryder
 Kloekmoedig aan te gaan, en onder 't oog te zien.
 Daar andere, quanswys, in schyn van hulp te biên,
 De goede zaak verraân, den vyand wapens schaffen;
 Een misdaad, waardig om op 't allerstrengst te straffen.
 Gelyk de Christus ook, tot wien dat stuk behoort,
 Te zyner tyd eens zal volbrengen, naar zyn woord.
 Dat wy in tegendeel, die zynen naam beminnen,
 Hem eeuwig loven met den mond, doch meest van binnen
 Met een recht dankbaar hart, dat hy die waarheid heeft
 Aan ons verftendigt, daar de ziel alleen by leeft.

En bidden nacht en dag, dat wy in dit gelove,
 Dat alle schrandereheid der menschen gaat te bove,
 Doch met de rede, die onfeilbaar is, niet stryde,
 Bevestigt mogen staan; en noch van tyd tot tyd
 In deze kennis, die hier niemant kan doorgronden,
 Opwasfen. Maar vooral, dat wy tot alle sonden
 Ons waardig dragen dit onschatbare geluk,
 Het enigst toeverlaat in onzen grootsten druk.
 Opdat zyn heilige naam om ons niet word' gelastert;
 Als waren wy zo zeer van 't Christendom verbastert,
 Dat slechts de waarheid wierd door onzen mond geroemt,
 Terwyl ons hart den trein van ons gedrag verdoemt.

Wy zagen Jesus straks omringt van boze stieren,
 En horen die alnoch om zyn verdeding tieren,
 Als wilde beesten, die, op hol en buiten band,
 Met hunne klauwen staan te krabben in het zand,
 En met de hoornen zelf het stof ten hemel smyten,
 En alles wat ze zien in duizend stukken ryten;
 Want zy verzamelden de stenen in hun' schoot,
 En, was het hen gelukt, zy hadden hem gedood.
 Doch onze Heiland, die de woede zelf der baren
 Te stillen wift, kon haast den dollen drift der scharen
 Beteugelen, wanneer zyn Godskracht dit beval,
 Al waren zy noch zesmaal sterker in getal.
 Hy ging dan van hen weg, verlatende den tempel;
 Doch hy had niet zo ras de voeten van den drempel,
 Of zekre blinde man van zyn geboorte af aan,
 Die daar te bedlen zat, hield hem al straks weer staan.
 Wyl zyn discipelen, altyd gereed tot vragen,
 Wanneer z' iet ongewoons ontmoeteden, of zagen,
 Verzochten hier ontrent huns Meesters onderricht,
 Waarom die lyder was berooft van zyn gezigt?
 Of deze schuld aan hem moft worden toegeschreven,
 Of dat'er enig quaad door de ouders was bedreven?

*Jesus
 maakt enen
 blindge-
 boornen
 ziende.
 JOH. 9:
 3-4.*

Daar

Daar op hen Jesus dit terftond ten antwoord gaf;
 Hy is niet blind, tot zyne of zyner oudren straf:
 Maar wel, opdat Gods hand en werk in dezen blinden
 Gezien zou worden; want ik zegge u, myne vrienden,
 Dat ik moet werken 't geen my aanbevolen is,
 Terwyl het daglicht fchynt, eer dat de duifternis,
 Die reeds op handen komt, ons 't werken zal beletten;
 Gelyk natuur dit leert naar hare vafte wetten.
 Want ik, zo lange ik in de wereld hier verkeer,
 Ben 't licht der aarde, zo gy denkt aan myne leer.
 Als Jesus dit gesprek als toen niet meer verlengde,
 Spooog hy op d'aarde in 't ftof, dat hy met fpeekzel mengde,
 En ftreek alzo dit flyk op de ogen van den man,
 En fprak; ga heen, en wafch die vuiligheid daar van
 In 't bad van Siloam. (gelegen aan 't zuidweften
 Der stad Jerufalem, dicht onder hare veften)
 Gelyk hy deed, en quam wel ziende daar van daan.
 Zo haaft dit nieuws van zyn geburen wierd verftaan,
 Die hem te voren als een' blindgeboornen kenden,
 En zagen hem zo ganfch gered uit deze elenden,
 Verwonderden zy zich om dezen bedelaar;
 Terwyl weêr anderen hier twifften met malkaâr;
 Of hy de zelve ware, of hem gelyken mogte.
 Maar deze, horende wat zyn geluk uitwrochte,
 Verzekerde 't terftond, en zaid', op 't hoogft verblyd;
 Ik ben de zelve man, om wien gy zamen ftryd.
 Zy vraagden dan; wel hoe zyt gy hier van genezen,
 Wie opende uw gezigt, daar gy pleeg blind te wezen?
 De bedelaar weêrom; de menfch, die Jesus heet,
 En hier en overal zo vele wondren deed,
 Wierd, zo het fchynt, van zelf tot myne hulp bewogen,
 En nam een weinig flyk, en ftreek dat op myne ogen,
 En zaid', ga heen, en wafch u in dat waterbad
 Van Siloam, alom bekend in deze ftad.

*die daar
 van een
 verhaal
 doet, aan
 anderen;
 en ook aan
 den Raad,*

Ik deed het op zyn woord, en wiefch my, en wierd ziende;
 Een weldaad groter, dan ik ooit van hem verdiende.
 Voorts vraagden zy, waar heen de Meeſter was gegaan.
 Zyn antwoord was; dat heb ik zedert niet verſtaan.
 Toen namen zy den man, en leidden hem te zamen
 Naar 't Farifeëndom; die, zo als zy daar quamen,
 Ook onderzochten, hoe hy doch aan zyn gezigt
 Geholpen was. Daar op de lyder dit bericht
 Aan deze vragers gaf, 't welk hy reeds had gegeven.
 Daar op ſtraks zommigen, door vuilen haat gedreven,
 Uitschoten; deze menſch is immers niet van God,
 Wyl hy geen Sabbat viert, maar ſchend dat groot gebod.
 Doch andre zeiden; wel, hoe kan dit mooglyk wezen,
 Dat zulk een zondaar, als g' hem noemt, dit kan genezen, *Twist hier*
 En zulke teeknen doen, als g' alle dagen ziet? *over.*
 Die krachten paſſen aan zo grote zondaars niet.
 Waar door krakkeel ontſtond; en vele henen liepen,
 Opdat zy dezen weêr by dit gezelfchap riepen;
 En vraagden, wat hem dan van dezen Meeſter dacht?
 Hy zaid'; die word by my voor een Profeet geacht.
 De Joden, naar gewoonte, ondegend en quaadaardig
 Ontrent dit ganſche ſtuk, geloofden niet zo vaardig,
 Dat deze bedelaar voorheen was blind geweest;
 Hoe zeer hy was bekend; wyl hy zich allermeest
 Ontrent den tempel hield, en daar een aalmoes vraagde.
 Waarom men dan terſtond zyne ouders derwaarts daagde,
 En onderzocht; of dees', hun zoon, nooit had gezien,
 En hoe hy nu weêr zag; wanneer, en wel door wien
 Hy ziende was gemaakt? Daar op zyne ouders zeiden,
 En zeer eenvoudig dus hun redenen beleiden;
 Dat deze is onze zoon, die van de wieg af aan
 Is blind geweest, dat 's vaſt, daar konden wy voor ſtaan;
 Doch hoe hy nu kan zien, of wie hem heeft gegeven
 Te zien, gelyk hy ziet, dat is te hoog verheven

Voor ons; maar zo g' hier van de waarheid weten moet,
 Hy heeft zyn jaren, vraagt; dan hebt g' uw lust geboet.
 En daar meê s'hoven zy van hunnen hals die gasten,
 Die al de wereld dus bestonden te ondertaften,
 Of iemand van het volk hem aanhing, en beleed,
 Dat hy de Christus was, of enige eer aandeed;
 Dewyle deze Raad voorlange had besloten,
 Al zulke leden uit de Synagoog te stoten,
 Die spraken tot zyn' lof, schoon zelf door hem herstelt;
 't Was misdaad als het wierd door iemand navertelt.
 Hier op ontboden zy noch anderwerf den blinden;
 Omdat zy hier in niets bestraflyks konden vinden,
 En zeiden; geef voor uw herstelling de eer aan God;
 Wyl deze een zondaar is, en schend dit oud gebod.
 Daar op hy t'antwoord gaf; voor my, ik kan niet weten,
 Of hy een zulke zy; of daar voor word versleten
 By u en andren; maar ik weet een enig stuk,
 Dat, daar ik blind was, ik nu zie, tot myn geluk.
 Zy zeiden wederom; hoe opend' hy uwe ogen,
 Wat deed hy u, waar meê g' ons klaarlyk kond betogen,
 Dat hy door zyne kracht u 't licht gegeven heeft,
 Het welk geen mensch kan doen, die hier op aarde leeft?
 Maar deze lyder, reeds verdrietig door dat vragen,
 Gaf hen ten antwoord; wel, hoe zal ik my gedragen?
 Ik heb 't u reeds gezegt, doch gy verstaat my niet,
 Of wilt het niet verstaan, hoe dat het is geschied.
 Waarom dan weêr gevraagd; of wilt gy mede wezen
 Van zyn gezelschap, om de konst van dat genezen
 Te leren? of waar toe dient anders 't onderzoek
 Van ene zake, die niet ergens in een hoek,
 Maar openbaarlyk is gebeurt voor alle menschen;
 Wat kond gy groter blyk voor deze waarheid wenschen?
 Toen scholden zy hem uit, dat hy een leerling was
 Van dezen Jesus, die hem wonderlyk genas.

Doch,

Doch, voegden zy'er by; wy zyn de lereelingen
 Van Moses zelve; 't welk ons niemant kan ontwringen,
 Dat God op Sinai tot hem gesproken heeft,
 En ook op Horeb, ja zo lang hy heeft geleefd.
 Maar deze man is onbekent in zulke zaken;
 En wy verstaan niet hoe hy hier toe zou geraken.
 De blindgeboorne daar weêr op; dit luid zeer vremd,
 Dat gy niet weet van waar hy is; daar dit u klemt,
 Dat hy myne ogen heeft geopent; en wy weten,
 Gelyk gy zelve dit zo breed hebt uitgemeten,
 Dat God de zondaars niet wil horen, en veracht;
 Maar wel den genen, die godvruchtigheid betracht,
 En zynen wille doet: nu is 't ten genen tyde
 Gehoort, noch ergens by gewyde of ongewyde
 Historischryveren gelezen, dat een blind
 Geboorne ziende wierd; gelyk gy nu bevind.
 Zodat, indien die mensch van God niet was gekomen,
 En zyne kracht bezat, hoe zou men kunnen dromen,
 Dat hy zo groten werk zou werken als hy doet?
 Bedenkt dit eens ter dege, en brengt 't aan uw gemoed.
 Doch in de plaats van dit naar waarde te overwegen,
 En al de kracht, die in dat antwoord was gelegen
 Van dezen slechten man, zo voeren zy weêr uit,
 Naar hunne handelwyze, en zeiden ten besluit;
 Gy, die geheel en al in zonden zyt geboren,
 Waarom gy mooglyk ook uwe ogen had verloren,
 Zult gy ons leren, die op Moses eigen stoel
 Gezeten zyn, en dien de wysheid staat ten doel?
 En daar meê banden z' hem uit hunne Synagogen,
 Omdat hy hier in niet geveinst had, noch gelogen.
 Zo groot was deze haat, dat zy voor 't heldre licht,
 Dat op hun hoofden schein, verbergden het gezigt.
 Als Jesus nu vernam, dat hy van deze mannen,
 Om zyn getuigenis der waarheid, was gebannen;

*waar op
 men hem
 bant uit de
 Synagoge.*

*Doch word
 van Jesus
 aangespro-
 ken.*

En

En hem daar na ontmoett', sprak hy hem dus weêr aan,
 Myn vriend! Kom, zeg, hoe is 't u zedert al vergaan?
 Gelooft gy in Gods Zoon? welke u die weldaad dede,
 Dat hy u ziende maakte, opdat gy hem beleedde.
 Hier op sprak deze man; wie is hy, goede Heer!
 Ei! toon hem my eens aan, opdat ik tot hem keer',
 En in zyn' naam gelove; en myne ziel mag leven,
 Zo wel als hy aan my 't gezigt heeft willen geven.
 Gy hebt hem reeds gezien, zaid' Jesus; want hy is 't
 Die met u spreekt, en zelve u daar van vergewift.
 Zo haast hy deze taal uit 's Heilands mond verstonde,
 Riep hy; 'k gelove, o Heer! en wierp zich op den gronde,
 En bad hem vierig aan, als zynen Heer en God.
 Toen zeide Jesus weêr, als meermal, tot een slot;
 Zo weet dan, dat ik tot een oordeel ben gekomen
 In deze wereld, die my niet heeft aangenomen,
 Opdat de gene die niet zien eens zouden zien,
 En kennen hunnen staat: en wederom die liên,
 Die zeggen dat ze zien, eens blinden mogten worden.
 Waar op de Farizeen, dit horende, weêr morden,
 En vraagden; zyn wy ook, naar uw bevatting, blind?
 Wel, zaid de Heiland, zo gy 't stuk te recht bezint,
 Indien gy blinden waart, dan had gy gene zonden,
 Waar door gy nu word aan zo zwaren straf verbonden;
 Maar omdat gy noch zegt, wy zien, zo blyft uw quaad,
 En gy, o mannen! in een' jammerlyken staat.

*Aanmer-
king.*

Want hy, dien niets ontbreekt, is ryk in zyn gedachten;
 Al is hy arm, en naakt, en blind, hy zal niet trachten
 Naar enen, die hem hulp en bystand doe; maar gram
 En toornig worden, zo'er iemand tot hem quam,
 Die van zyn qualen sprak, en hem de hand wild' bieden.
 Dus was het ook gestelt met deze trotse lieden,
 By wie de hoogmoed was gestegen in den top,
 En daarom al 't vermaan des Heilands gaf den schop;

Gelyk

Gelyk zy hem in 't kort, voor al zyn zegeningen,
 Als dollen stieren in hun vierschaarbank omringen
 En doemen zullen, als verstoorder van het land,
 En de algemene rust, tot hunne grootste schand.
 O blinde leidliên! wie kan uw gedrag verschonen?
 Konde uw Mesias zich wel krachtiger betonen
 Te wezen, die hy was, en voortyds u belooft?
 Hoe is 't, dat gy zyn' glans zo smadelyk verdooft?
 Daar hy de werken doct, die ieder doen verbazen;
 Maar gy beantwoordt door uw bulderen en razen.
 Hy zegent, en gy vloekt; hy heelt, en gy verwond;
 Hy houdt de trouwe; maar gy schend het heilverbond.
 Niet te onrecht liet eens God door zyn Profcet zich horen; JES. 42:
18, 19.
 Gy doven, komt, ja komt, en opent doch uwe oren:
 Gy blinden, schouwt eens aan, en merkt op 't geen gy ziet!
 Doch ik moet klagen, tot myn smart en groot verdriet;
 Wie is'er blind dan hy, die my wel eertyds diende,
 Myn knecht, die nu noch zegt, ik ben volmaakt, en ziende?
 Wie is'er doof dan hy, myn bode, dien ik zend;
 Doch myne stem niet hoort, noch myne taal meer kent?
 De rechte trekken om dit Isrël af te malen,
 Als waren ze uitgebeeld, en door de zonnestralen
 Geschildert, zo volstrekt gelykt het zyn gedrag,
 Dat God, de Alwetende, zo duidelyk voorzag.

Dus ging de Heiland voort met zyne scherpe lessen,
 Die vlymden hen in 't harte, als aangezette mesfen,
 Om 't ingekankerd quaad te scheiden van hen af,
 Daar niemand van dat volk behoorlyk acht op gaf.
 Hy zeid' dan tot die boze en onbehouwe knapen;
 Die niet wil ingaan in de stal van myne schapen
 Door ene rechte deur, maar klimt van elders in,
 Met recht te houden is voor enen, die in 't zin
 Heeft om te roven, of te moorden al de genen,
 Die weêrstand bieden, of de hand maar willen lenen,

*De Heiland
 vervolgt
 zyne lessen.
 JOH. 102:
 1-42.*

Opdat het word' belet; maar die de deur ingaat,
 Die naar de schaapskoy leid, en daar de wachter staat,
 Word ingelaten als de herder, zonder schromen;
 Want als de schapen hem maar horen binnen komen,
 Word hy terstond van die aan zyne stem gekent;
 Die hy by namen roept, en achter hem gewent.
 Maar een vreemdeling, wiens stem zy nooit te voren
 Gewoon geweest zyn in de stallingen te horen,
 Dien volgen zy zo niet, maar vlieden van hem af
 Als waren zy vervaart voor zynen vreemden staf.
 Dit klonk ook wonder hard in de oren dezer Joden;
 Want zy verstonden 't niet, dat hier hunne aardse goden
 Gebrandmerkt wierden, door den naam van moordenaar
 En dief; die 't flechte volk beroofden allegaâr
 Van 't ware voedzel, om hun zielen te verquikken,
 Die zy boosaardig in de dwaling deden stikken;
 Den sleutel van de ware en hoogste wetenschap
 Verbergden; en zy zelf den allereersten stap
 Niet wilden doen, om hen de waarheid te verklaren.
 Waar op de Heiland dus al verder voort ging varen;
 Voorwaar, voorwaar! ik ben de rechte deur, waar door
 De schapen komen in de stal, daar wake ik voor.
 Zo vele er hier ter steê voor myne tyden quamen,
 Die zulke herders zich beroemden, waren zamen
 Zeer snode rovers, die de kudde haren vacht
 Afvilden; die daar na elendig wierd geflagt.
 Zodat de schapen naar hun stem niet wilden horen,
 Noch konden; want en vee en herder ging verloren.
 Maar ik, ik ben de poort, zo wie door my ingaat,
 Die zal behouden zyn, bevryd van alle quaad.
 Want hy zal veilig in- en uitgaan, weide vinden,
 En zich verzadigt zien, wyl ik voor myn beminden
 Het leven heb verzorgt, en geve 't: daar een dief
 Slechts steelt en wegvlied, want hy heeft den buit te lief.

Ik ben de goede en zeer getrouwe Herder, Joden!
 Een goede herder laat zich voor zyn schapen doden.
 Daar ieder hureling, die zelf geen herder was,
 En dien de schapen dus niet eigen waren, ras
 Zich op de vlugt begeeft, en laat de kudde varen,
 Zo haast hy enen wolf ziet komen (want het waren
 Zyne eige schapen niet) zodat ze 't ondier vat,
 Of hier en daar verstroot, tot dat ze, moede en mat,
 Hem eindelyk ten prooje, en in zyn klauwen raken.
 Maar ik de Herder zal voor myne schaapskoy waken;
 En ken de myne, en worde ook zo van hen gekent,
 Dewyl ze aan myne stemme alrede zyn gewent.
 Zo als de Vader my wel kent kenne ik den Vader,
 Tot wien ik, als die zeer getrouwe Herder nader,
 Die lyf en leven voor zyne eige schapen stelt,
 En veilig z', onverzaagt, voor allerlei geweld.
 Maar weet, dat ik'er meer, en anderen zal moeten
 Vergaderen, die gy niet eens zoud willen groeten
 Voor schapen van uw stal; en echter zal ik die
 Ook meê verzamelen: want die, op welke ik zie,
 Geloofst my, zullen naar myn stem gewillig horen;
 Wyl deze staan met u, als daar toe reeds verkoren,
 Te worden ene koy, en kudde, die voortaan
 Zal onder enen Heer, den zelve Herder, staan.
 Ziet, hierom is 't, dat my de Vader zyne liefde
 Zo teder mededeeld', en mynen boezem griede,
 Omdat ik gaarne dit myn leven nederleg,
 Opdat ik 't wederneem'; waarom ik rustig zeg,
 Dat niemant my daar van zal tegens dank beroven.
 Maar ik, ik zelve leg dat af; en daarenboven
 Heb ik de magt alleen, om, als het my behaagt,
 Het weêr te nemen; en indien my iemant vraagt,
 Hoe dit kan wezen, daar geen herder zo kan spreken:
 Die wete, dat die wet, die niemant mag verbreken,

My van myn' Vader zelf gegeven is; aan wien
Ik ook gehoorzaam ben, en zynen raad hier dien'.

*De uitwer-
king daar
van by de
Joden.*

Wanneer de Joden weêr die wonderfpreuken hoorden,
Die vele omhelsden; doch weêr andren zeer verfloorden;
Ontrees'er onder hen een algemene twif.

Want deze zeiden; 't is alleen des duivels list,
Die hem zo fpreken doet, hy raaskalt als bezeten:
Wat luifert gy naar hem, daar wy wel beter weten.
Maar andre, meer bedaart, en op het stuk gevat,
Verwierpen deze praat, en zeiden; wat is dat?

Voorwaar dit is geen woord van iemand die zyn zinnen
Niet magtig is; of die den duivel heeft van binnen.
Of kan die boze geest ook openen 't gezigt
Van enen blinden, 't geen die Meeſter heeft verricht?

*Aanmer-
king.*

Zo word de waarheid van haar kindren gerechtvaardigt,
Die zy met de ere der verdediging verwaardigt,
Zodat de magt der helle, als is 't dat ze onder legt
Voor enen korten tyd, nooit voor altyd haar recht
Zal onderdrukken; wyl daar eens een dag zal komen,
Dat zy de leugenaars, die hier het lot der vromen
Gelaſtert hebben, zal beſchamen; en hun loon
Doen geven in dien poel, daar laſter, ſmaad en hoon
Het aandeel zyn van die den vorſt der duifterniſe
En leugenen alhier, ſchoon tegens hun gewiſe,
Ten dienſte zyn geweest; om nimmer 't ware licht
Te aanſchouwen, zo dit ſtraalt in Jefus aangezigt.

EZECH.

34: 1-24.

Ziet daar, het woord vervult, zo als het was geſproken
In de oude dagen, toen zich God al heeft gewroken
Aan deze herders, die zo ſchandig hunnen plicht
Verzuimden; en de Heer dus daagde voor 't gericht.
Ga, menſchen kind! en zeg tot Iſrels ſchapenhoeders,
De herders, die voor zich alleen de beſte voeders
Bewaren in hun ſtal, en laten 't arme vee
Byna van honger en gebrek vergaan; o wee!

Dat

Dat herderdom, 't welk niet verftaat, dan zich te weiden,
 En van der fchapen vacht hun kledren te bereiden,
 Ja al het vette vee te flagten voor hunn' difch,
 Terwyl de reft zyn kost zoekt in de wildernis;
 En niemant zich verkloekt, om voor hen zorg te dragen.
 Het zwakke en kranke, door veel qualen neêrgeflagen,
 Word niet gefterkt, geheelt, noch ook verbonden, om
 De ziekte die het heeft, opdat het weêr bekom'.
 Ook word het weggedreve en afgedwaalde fchaapje
 Niet weêr te recht gebragt, noch opgezocht; geen knaapje,
 Hoe klein of zeer gering, dat meê de herderwacht
 Is aanbetrouwt, het zy by dag of ook by nacht,
 Word ergens heen gefchikt, om 't veld te gaan ontdekken;
 Of deze kudde, die verftrooit is, zaam' te trekken,
 Opdat ze niet ten proye en worde van 't gediert,
 Dat op haar loert, en om de fchapen henen zwiert.
 Hierom, gy herders, o, gy inode herders! bozer
 Dan 't wild gedierte zelf, dat 't al verfcheurt; godlozer
 Dan alle herders, die men op den aardboôm vind,
 Gy zyt het die myn ftal berooft, en 't vee verflind.
 Maar ik bezwere u tans, en met verdubbelde eeden,
 Dat ik myn fchapen eens, die zo veel van u leden,
 Zal eifchen van uw hand, en rukken uit uw' mond.
 En jagen u dan weg van mynen vetten grond.
 Dan zal ik zelve gaan, om ze overal te zoeken,
 En weêr te brengen uit al de afgelege hoeken,
 Waar henen zy door u ook zyn verftrooit geweest,
 Als waren ze vervolgt van 't allerwreedfte beeft.
 Ik zal ze weiden op 't gebergte, en aan de ftromen,
 Die van de heuvelen van Ifrel nederkomen,
 En brengen hen te ruste in ene zuivre ftal,
 Die ik, Jehova zelf, voor hen bereiden zal.
 Ook zal ik 't ziekte, en zwakke op alle wyz' verfterken,
 En het gebrokene verbinden. elk zal merken,

Dat ik, de grote Heer, myn handen daar aan leg,
 En dus vervulle 't gene ik duidlyk u voorzeg.
 Want dan zal eens die dag, tot troost der schapen, komen,
 Dat ik die herders en hun boosheid zal betomen.
 Die sterke bokken, die verdringers van myn vee
 Met hunne horenen, tot dat ze alleen de steê
 Vermeestert hebben, die zal ik te huis gaan zoeken,
 Opdat zy nimmer weêr de onnozelen verkloeken,
 Noch maken die, in schyn van herders, zich ten proy.
 Want dan zal ik, tot een beschermmer myner koy,
 Verwekken enen Man, (een enige zal 't wezen,
 Dien ik voor Herder van myn schapen uitgelezen
 En aangemoedigt heb) dien David, mynen Knecht;
 Die zal ze weiden; want myn mond heeft zulks voorzegt.
 Die Herder Israëls, uit Davids stam geboren,
 En tot een' Koning voor alle eeuwen uitverkoren,
 Welke onderherders had, die steeds huns Heren last
 Volvoerden, zo als 't aan getrouwe knechten past.
 Als Moses, Josua, en David, wakkre mannen,
 Die, tot des Heren dienst kloekmoedig ingespannen,
 Dien Hoeder Israëls verbeeldden in hun kracht;
 Hoewel verworpen van dat averechts geslacht.

*Jesús ver-
 trekt van
 daar.*

JOH. 10:
 22-42.

Nadat de Heiland hier zyn reden had besloten,
 Om hunne straffschuld des te meerder te vergroten,
 Dewyl'er niemant van dat volk schier horen wild',
 Maar vreeslyk lasterd'; zo vertrok hy in der stilt'
 Naar deze of gene plaats, die (nergens aangetekent)
 Hem tot een schuilplek diend'; daar hy (net uitgerekent)
 Zich zestig dagen lang onthield, opdat hy niet
 Gezien zou worden in der vyanden gebied.
 Tot dat het fecst verscheen, waar in de Joden vierden
 De Tempelwyding; als wanneer zy dien versierden,
 Ter heughenis van 't stuk, dat Judas, als een held
 Der Machabeërs, had verricht; en dus herstelt

Dit

Dit Godsgebouw, door Vorst Antiochus gefchonden;
 Die 't alles had verwoest; en stout en ongebonden
 Een fchriklyk bloed geplengt; 't welk on Jofefus breed,
 En 't boek der Machabeen, op zyne plaats uitmeet.

JOSEF. 12.
 B. 2. H.
 1 MACH.
 4: 2.
*en woont
 het feest
 der Tempelvernieu-
 wing by.*

Als toen liet Jesus zich weêr zien van al de fcharen,
 Die tot dit vreugdefeest aldaar gekomen waren,
 En wandelde, als voorheen, in 't voorhof, dat den naam
 Naar Koning Salomon gegeven is; bequaam,
 Om enen groten troep van menschen te bevaten,
 Die daar op zulk een dag by een vergadert zaten,
 En spraken van het ene of 't andere geval,
 Of wel van Jesus; want zo deed men overal.
 Zo haast de Joden hem in hunnen tempel zagen,
 Omringden zy hem straks, en deden deze vragen;
 Hoe lange zal 't noch zyn, dat g' ons in twyfel houd,
 Of gy de Christus zyt? daar niemant zich vertrouwt
 Op 't geen hy van u ziet, en dagelyks moet horen,
 Hoe zeer men uw bedryf en leering tracht te fmoren.
 Daarom zeg ons recht uit, hoe staat het met dit stuk?
 Ik heb 't u vaak gezegt, maar, tot uw ongeluk,
 Zeid' Jesus, gy volhard hardnekkig in uw zonden,
 En in uw ongeloof, en bouwt op valsche gronden;
 Daar myne werken, die ik alle dagen werk,
 Van my getuigen, als een ongetwyfelt merk,
 Door God daar op gezet; maar gy kond niet geloven,
 Want gy behoort niet tot myn fchape, die 't van boven
 Gegeven is, dat zy myn stem en dat geluid
 Naukeurig kennen, en verstaan wat dit beduid:
 Gelyk ik deze ook kenne, en volgen doe myn fchreden;
 Opdat ik hen eens geve, en all' die daar in treden,
 Het leven; en aldus hier nooit verloren gaan.
 Want niemant zal noch kan een enig onderdaan,
 Of fchaap van myne stal uit myne handen rukken;
 Myn Vader, daar het al moet onder staan en bukken,

*en word
 van de Joden weder
 onder-
 vraagt, en
 tegengepro-
 ken, die hy
 ook krach-
 tig beant-
 woord.*

En die ze heeft aan my gegeven, is doch meer,
 Dan alle magten zyn; want hy is de Opperheer,
 Wiens sterkte nimmer is te wrikken noch te breken.
 En om het antwoord op uw vraag recht uit te spreken,
 Zal ik u zeggen zo als ik 't eenvoudig meen';
 Ik en de Vader zyn volstrekt in alles een.
 Dit klonk weêr byster hard in de oren dezer Joden,
 Zodat z' hem dreigden, om die lastering, te doden,
 Dat hy door deze taal zich vergeleek by God,
 Als strydig met de wet en letter van 't gebod.
 Maar Jesus, niet ontzet door dit onstuimig woeden,
 En meester over hun wraakzuchtige gemoeden,
 Sprak dus hen aan; ik heb aan u zo vaak getoont
 De grootste werken van myn' Vader; waarom hoont,
 En vat gy stenen op? zegt my, om welke daden
 Heb ik dit doch verdient? waar op hebt gy 't geladen?
 De Joden wederom; 't is niet om enig goed,
 Dat gy gewrocht hebt, en van tyd tot tyd noch doet;
 Maar om de lastertaal, die gy ons steeds doet horen,
 Die is onlydelyk, en quetst der Joden oren;
 Want gy, die slechts een bloot en sterfelyk menschje zyt,
 Maakt u gelyk met God, tot onze grootste spyt.
 Hier op sprak Jesus; 't is u immers niet verholen,
 Hoe dat'er in de wet, en in uw hoge scholen
 Geleert word, dat'er staat; 'k heb u gezegt, dat gy
 Zyt Goden, en nochtans zult sterven: wraakt g' in my
 Die tale? want zo die den naam van Goden dragen,
 Tot welke 't woord van God geschiedde in de oude dagen,
 Dat onverbreeklyk is, en met geen waarheid stryd;
 Waar komt het dan van daan, dat gy aan my verwynt,
 Dat ik, dien God daar toe gewyd heeft, en gezonden
 In deze wereld, hem gelastert en geschonden
 Zou hebben, omdat ik u zeide, ik ben Gods Zoon?
 Want zo ik u dit niet door myne werken toon,

En overtuige, dan moet gy my niet geloven:
 Maar als ik die nu doe, en gy my daarenboven
 Niet wilt geloven, zo gelooft voor 't minst myn werk,
 Opdat u dat verftrekke een ongetwyfelt merk,
 En proefftuk, waar uit blykt, dat warelyk de Vader
 In my is, en dat ik in hem ben; zo dit nader
 De zaak kan brengen aan uw vlefchelyk verftand.
 Doch dit ontfak noch meer dien onuitblufchbren brand:
 Zodat de Heiland, dien zy weder grypen wilden,
 Hun hand en oog ontging, waar door die stormen ftilden.
 Want niemant roerde zich, men liet hem henen gaan,
 Dewyl geen mensch zyn woord en leer kon wederftaan.

*Aanmer-
king.*

Dus zag men hier de kracht van Jefus reden blyken,
 Waar van elk in zyn hart dit vonnis moft ftryken,
 Dat hy de grootfte man te keuren was, die ooit
 Aan Ifraël verfcheen; die niet moft uitgerooit,
 Maar aangenomen zyn, als een van Gods Gezanten,
 Die, als een Ifreliet, zich ook had konnen kanten,
 En ftryden tegens dat ondragelyke volk,
 't Romeinfche, namelyk; om, zonder zwaard of dolk,
 Dat zware jok, dat hen zo ongemaklyk drukte,
 Te rukken van hun' hals: en zo hem dat gelukte,
 En dus de vryheid wierd door zyne magt herftelt,
 Hem dan te erkennen voor Mesfias, hunnen Held.
 Want die de doden kon verlosfen uit de graven,
 't Gezigt herftellen, en de kreupelen doen draven;
 De winden ftilde, ja de duivelen verjoeg,
 En legioenen van die geesten zelf verfloeg,
 Was doch veel groter, dan z' een Mofes konden achten,
 Of als een Simeon, en David, door wiens krachten
 Dat oude volk zo vaak gered was uit de hand
 Der Filiftynen, die dit Paleftynfche land
 Geftaåg beftookten. dat niet was te vergelyken
 By Jefus wonderen; daar voor het al moft wyken

Wat tot op dezen dag op de aarde was geschied,
Die zelf, zo 't dikwils bleek, stond onder zyn gebied.

*Jesús ver-
trekt van
daar naar
de overkant
der Jor-
dane;*

Wanneer de Heiland dus den vyand was ontweken,
Besloot hy weêr te gaan naar de afgelege streken
Des lands; en trok daar heen, alwaar zyn Boetgezant
Johannes voormaals doopte; als zynde aan de overkant
Van die Jordaan, daar in hy 't zegel had ontfangen
Van zyne zending; en de Geest was blyven hangen,
Gelyk wy zagen, op 't gezegent hoofd, en voort
Die Godspraak zelve van zyn' Vader wierd gehoord;
Deze is myn lieve en veelbeminde Zoon, myn eige,
Dat ieder dan zyn oor naar zyne lering neige.
Terwyl zich Jesús hier bevond wierd hy bezocht
Van vele aanschouwers; doch of hy daar wondren wrocht,
Vermeld de Schryver niet: maar wel dat deze zeiden;
Johannes, die den weg voor henen ging bereiden,
Deed wel geen tekenen; doch 't geen hy zeid' was waar.
Zodat'er vele in hem geloofden, die aldaar
Hun woning hadden, en hem daaglyks konden horen;
Of mooglyk door den Boetgezant, drie jaar' te voren
Al onderwezen; en, door zynen doop met een,
Zyn toebereid geweest door 't licht, 't welk toen al schein
In zyne prediking, daar in hy breed vermeldde
Van Jesús Ryk, dat reeds met grote schreden snelde
Te komen, en waar van men nu den uitflag zag,
Zo helder als de zon op 't midden van den dag.

*en gaat
naar Be-
thanien;
JOH. II:
1 - 52.*

Hoe lang de Heiland hier ter plaatze zy gebleven,
En van Bathabara vertrok, staat niet beschreven.
't Schynt echter zeker, dat hy was van daar gereift,
Gelyk de omstandigheid van dit verhaal vereifcht;
En dat hy zynen togt, die de allerlaatst' zou wezen,
Heeft uitgesteld gehad, gelyk het blykt by dezen,
Ontrent drie maanden tyds, waar in hy elders heeft
In d'eenzaamheden met zyn jongeren geleest.

Als

Als nu 't besluit van God stond alle dag te baren,
 Waar in hy opentlyk en daadlyk zou verklaren,
 Dat hy de Christus was, de Hoge priester zelf,
 Die met zyn eigen bloed, niet in een aardfch gewelf,
 Maar 't hemels Heiligdom, eenmaal zou binnen treden,
 Nadat hy voor zyn volk het alles had geleden;
 Zo nam hy zyne reis kloekmoedig derwaarts aan,
 Door Galileën, langs den oever der Jordaan.
 Terwyl hy was op weg, en naar Judea streefde,
 Alwaar hy voormaals meest in óngerustheid leefde,
 Wierd hem de tyding daar van Lazarus gebragt,
 En van zyn ziekte, die zelf doodlyk wierd geacht.
 Want zyne zusters, zeer bedroeft en neêrgeflagen
 Om hunnen broeder, die ook stierf in deze dagen,
 Beschikten boden naar de plaats, alwaar hy was,
 Opdat de Heiland quame, en zynen vriend genas.
 Als Jesus dit verstond, liet hy aldus zich horen;
 Zyn ziekte is niet ter dood, noch deze man verloren;
 Maar 't is tot heerlijkheid van God en zynen Zoon,
 Opdat hy hier in ook zyne eer en roem betoon'.
 Waar na hy zelve noch twee dagen is verbleven,
 Ter plaatze daar hy was, eer hy zich heeft begeven
 Naar 't vlek Bethanien, daar deze kranke lag,
 En hy voorhenen hem by zyne zusters zag.
 Toen zeide Jesus tot de geen die by hem waren;
 Komt, laat ons verder op en naar Judea varen.
 Doch zyn discipelen, verstaande deze taal,
 Weêrhielden hem, zo 't schein, en riefen altermaal,
 De Joden hebben u daar laatst gezocht met stenen
 Te doden, en wilt gy naar die verraders henen.
 Ei lieve! waag dat niet, want zo gy ons begeeft,
 Zyn wy verloren, wyl m' ons ook in 't oge heeft.
 De Heiland sprak daar op; de dag heeft twalef uren,
 Als iemand op den dag, zo lang het licht blyft duren,

*en van
 daar naar
 Judea.*

*daar Laza-
 rus sterft.*

Hier

Hier wandelt, gaat hy vast, en sloot zich nergens aan;
Vermits hem 's hemels licht, de zon, is opgegaan.
Maar die by nacht iets doet, als 't licht is weg en onder,
Die sloot zich hier of daar; en 't is voorwaar geen wonder,
Wyl hy de zonne mist. zo moet ik ook myn' tyd
Besteden, opdat gy van aanstoot word' bevryd.
Voorts zaid' hy, Lazarus, een van myn trouwe vrienden,
Is in den slaap geraakt; komt, laten w' hem gaan vinden,
En wekken. Maar zo haast dit zyn gevolg verstond,
Sprak ener; zo hy slaapt, dan word hy haast gezond.
Maar Jesus wetende, dat zy zyn meining misten,
Zaid', Lazarus is dood; (opdat zy 't alle wisten,
Dat hy gesproken had van zynen doodslaap, maar
Van gene ruste, die een einde van 't gevaar
Der krankheid maken kon) en ik ben echter blyde,
Om uwent wille, dat ik daar te dezer tyde
Niet ben geweest; opdat gy noch te meer geloofst,
En dit geval niet door vergetelheid gedooft
Mag worden: gaan wy dan, om u de kracht te tonen,
Waar door ik zynen geest weêr in hem zal doen wonen.
Als Thomas Didymus dit hoord', zaid' hy, wel aan!
Wy sterven dan met hem, dien Meester, laat ons gaan.
Wanneer nu Jesus by dat vlek was aangekomen,
(Pas vyftien stadiën, of, wel op 't ruimst genomen,
Een hallef ure van de stad Jerusaleem,
Op zyde van den berg) berichteden zy hem,
Dat de overlede reeds vier dagen had gelegen
In 't donkre graf. voorts quam hem zuster Martha tegen.
Die, zeer bedroeft, hem zaid'; indien gy, lieve Heer!
Waart-hier geweest, myn broêr, die g' hebt bemint weleer,
Was niet gestorven; doch nu troofter ik my daar mede,
Dat al wat gy van God begeerd', hy 't altyd dede.
De Heiland zeide; weet dat hy weêr op zal staan.
Ja, zaid Martha, als de doden zullen gaan

*Jefus ge-
fprek met
Martha en
Maria over
Lazarus.*

Uit hunne graven, 't welk ten allerjongften dage
Eens zal gebeuren; maar daar van ik niet gewage.
Ik, zeide Jefus weêr, zeg tot uw trooft, ik ben
De opftanding zelve, en ook het leven; wien ik ken
Voor myn' gelovigen, die my omhelst, zal leven,
Al was hy dood, en had den geest alreeds gegeven.
Ja, wie door my zo leeft, en in myn' naam gelooft,
Word in der eeuwigheid van 't leven niet berooft.
Gelooft gy, Martha, dat? O ja, zeid zy, myn Here!
Ik heb gelooft uit alle uw wonderen en lere,
Dat gy de Christus zyt, de Zoon van 's levens God,
Die in de wereld ftond te komen. met dit flot
Liep zy zeer fpoedig, om Maria, hare zuster,
Te roepen in der ftilt'; die, hier in veel gerufter,
Van hare plaats opftond, alwaar zy was verzelt
Door enen groten troep van Joden, (zeer gefelt,
Om 't rouwbeklag te doen, en dus de naafte vrienden
Te trooften; als wanneer die meesters zich bedienden
Van fpreuken, hier en daar genomen uit de Schrift;
En door hen uitgelegt, naar hunnen zin en drift.)
Die mede volgden met Maria derwaarts henen;
Doch zo zy meinden naar het graf, om daar te wenen.
Als deze Jefus zag, viel zy hem ftraks te voet,
En fprak hem aan, met een beklemt en teêr gemoed;
Indien, gy Here! waart geweest in onze fteden,
Myn broeder Lazarus was dan niet overleden.
Als Jefus haar en ook den floet der Joden zag
In dien bedroefden ftaat, en hoorde dit beklag,
Wierd hy bewogen in den geest door medelyden,
(Waar toe zyn ziele zeer gereed was t'alle tyden;)
En vraagde naar de plaats, daar hy was neêrgelegd,
Gelyk hem die door haar terftond wierd aangezegd.
Toen weende Jefus meê; zodat 't de Joden zagen,
Die zeiden; ziet, wat liefd' heeft hy hem toegedragen!

Maar andere weêr door een' andren geeft geleid,
 Beschimpten hem veelcr, naar hunne bitterheid,
 En zeiden; hadde hy, die de ogen van de blinden
 Kan openen, geen magt om dezen zo beminden
 Gezond te maken, en te hoeden voor den dood?
 Of is'er ictwes voor zyn Godskracht noch te groot?
 Wanneer de Heiland daar was aan het graf gekomen,
 Ontroerde 't hem, en zaid'; de steen worde afgenomen
 Van die spelonke. Toen sprak Martha; lieve Heer!
 Hy riekt alreeds, daar is voor ons geen hope meer;
 Want hy heeft hier ontrent vier dagen tyds gelegen.
 Doch Jefus, zeer bedaart, sprak dus haar vriendlyk tegen;
 Heb ik u niet gezegt, dat gy Gods heerlykheid
 Zult zien, zo gy gelooft, en dit myn heil verbeid?
 Zy lichtten dan den steen van 't graf op zyn behagen.
 Toen sprak de Heiland, die zyne ogen opgeslagen
 Ten hemel hief; ik danke u, Vader, die my hoort,
 Ja die my altyd hoort; maar ik gebruik dit woord,
 Opdat de scharen, die my hier altans omringen,
 Geloven mogten, dat gy, Schepper aller dingen!
 My hebt gezonden, om die wonderen te doen,
 En haar te redden van de straf des doods. als toen
 Riep Jefus overluid, zo dat ze 't alle hoorden;
 Kom, Lazarus, kom uit! en, op de kracht der woorden,
 Quam de overledene terstond ook voor den dag,
 Bezwachtelt overal; zo als men doden plag,
 Aan hand' en voeten, en het aangezigt te omwinden.
 Daar op gaf Jefus last, men zoud hem voorts ontbinden,
 En laten gaan naar zyne ontruimde woning heen.
 Veranderende in vreugde al 't klagen en geweên.

*dien Jefus
opwekt.*

*Een twe-
derlye uit-
werking
van dit
mirakel.*

O heerlyk wonderstuk! waar door zeer vele Joden
 (Aldaar verschenen, op het zien van dezen doden,
 Nu weder opgewekt) geloofden in den Zoon
 Des levendigen Gods; die hier den rechten loon

Ont-

Ontfing op zyn gebed, ten hemel opgezonden.
 Doch andere, te vast aan hunnen eed verbonden,
 Vertrokken daar van daan, en zeiden alles wat
 Alhier gebeurt was aan de Farifeen der stad.
 Daar op men aanstonds zag den Raad weêr zamen komen,
 Die zeiden; wat besluit dient in dit stuk genomen?
 Want zo wy dezen mensch, die zo veel teeknen doet,
 Geworden laten, en niet lichten eens den voet,
 Ze zullen altemaal aan hem gelove geven;
 Wanneer de vyanden, daar onder wy nu leven,
 Haast komen zullen, en verwoesten volk en stad,
 Zich meester makende van onzen besten schat.
 Want deze zullen zich bedienen van dat voordeel,
 Dat uit die twisten zal ontstaan, en, naar hun oordeel,
 Dien Koning, die men nu wil voeren gaan ten troon,
 Vervolgen; schoon hy zich hier uitgeeft voor Gods Zoon.

Terwyl dit wierd gezegt, liet Kajafas zich horen;
 De Hogepriester van dat jaar; (die hier te voren
 Voorzeggen zal, hoewel als in een duistere wolk,
 Dat Vorst Mesias eens zou sterven voor het volk:
 Ja, niet alleen voor dit, maar dat hy zou vergaren
 De kinderen van God, die allerwegen waren
 Verstroot, en brengen die, als herder, in zyn stal.)
 Hy zeide; hoe! zo dom, of weet gy nietmetal?
 En overlegt gy niet, hoe nodig het zal wezen,
 Dat men een enig man, die ons dit quaad doet vrezen,
 Doe sterven voor het volk, opdat de reste mag
 Behouden blijven? zo gebruykt dan uw gezag!
 Van dezen dag af aan beraadden zy te zamen,
 Hoe dat z' hem spoedig weg, en uit de schare namen.
 En gaven ook terstond een' algemenen last,
 Om hem te grypen; zelf, dat wie hem had verrast,
 En leverde aan den Raad, daar voor geloont zou worden.
 Weshalven zy het volk met allen yver porden

*Daar op
 Kajafas
 profeteert.*

Om naarstig uit te zien, waar dat hy zich onthield;
Opdat hy aanstonds door die tygers wierd vernielt.

*Aanmer-
king.*

Hier voren zag men hoe een weduw' zich verblydde,
Toen Jesus haren zoon weêr van den dood bevrydde,
En wekte van de baar, terwyl hy wierd gebragt
Naar 't graf te Nain. Ook is kort daar na gedacht
Aan enen Oversten der Joodsche Synagogen,
Wiens dochter Jesus mede uit louter mededogen
Het leven weder schonk. doch beide kort daar aan,
Na dat des levens lamp in hen was uitgegaan.
Maar nu zien w' een verhaal omstandig aangetekent
Van iets, dat warelyk noch groter word gerekent:
Wyl onze Heiland hier een' afgestorven wekt,
Die ruim drie etmaal met de grafzark was bedekt,
En daar te rotten lag, om haast tot stof te keren.
Hier leeft men, zeggen wy, hoe onze Heer der Heren
Hem uit dien kerker roept, en stort zyn levens geest,
Die in de lucht zo lang vervlogen was geweest,
Op nieuw in 't riekend lyk; en doet zyn ziel herkomen;
(Die in Gods handen was, als door hem opgenomen)
En dus den zelve mensch, met radde en friske leên,
Gemoedigt en gezond weêr naar zyn huis toe treên.
Een wonderwerk, daar uit zyn heerlykheid moest blinken,
Waar van het Joodsche land in 't kort zou wederklinken,
Vooral Jerusaleem; dewyle daar van daan
Zo vele troosters, naar dit sterfhuis heen gegaan,
Reeds bezig waren met die plichten af te leggen;
En deze tyding op hun t'huiskomst zouden zeggen
Aan al het volk; omdat men Jesus kort voorheen
Daar schier bedekt had met een hagelbuy van steen'.
Doch wie kon wachten, dat men menschen zou ontmoeten,
Die noch zo boos zyn, dat z' hun wraakzucht willen boeten,
En klagen hem hierom by hunne meesters aan,
Als had hy enig feit, dat strafbaar was, begaan:

Om

Om 't vonnis maar gezwind en wreedlyk op te maken;
 Opdat hy eenmaal uit hunne ogen weg mogt raken,
 Die zo veel wonderen voor al de wereld deed,
 En hen de boosheid in het aangezicht verweet.
 Alleen een klein getal van kykers word gegeven,
 Als van een hoger geeft bezielt en aangedreven,
 Door een oprecht geloof te omhelzen dezen Heer,
 En geven dus aan God zyn heerlykheid en eer;
 Om hem, benevens den gewekten en zyn magen,
 En vrienden, die met vrucht dit wonderstuk aanzagen,
 Te loven voor een goed, dat 't al te boven gaat,
 En daar het menschelyk vernuft voor stille staat.
 O groot geluk voor ons! die deze boodschap horen,
 (Hoewel uit 't heidendom zo lang hierna geboren,
 En voormaals mede als met een doodkleed overdekt)
 Dat wy ook zelf hier door zyn van den dood verwekt;
 Den dood, der zonden daar wy in bedolven lagen;
 Waar uit de Heiland ons, naar zyn vrywelbehagen,
 Gered heeft door 't geloof in hem! wiens grote kracht
 Zo vele duizenden in 't leven heeft gebragt;
 Nadat hy zynen vlugt naar boven had genomen,
 En zynen Geest van daar in zyne plaats doen komen,
 Om zich een ander volk te scheppen, door het Woord
 Des levens, uit zyn mond gevloeit en aangehoort.
 Welaan dan, alle gy, des Heren gunstgenoten!
 Die oudtyds uit de stam van Jafet zyt gesproten,
 En over wien de God van Sem zich heeft ontfermt,
 En met zyn liefde en heil zo tederlyk omarmt,
 Verheft uw hart' en keel', om eeuwig hem te pryzen,
 En dank te zeggen voor zo grote gunstbewyzen;
 Vertelt de wondren, die aan u ook zyn gedaan,
 Die met den doden zyt als uit het graf gegaan.
 Dan zal hy eens hier na u uit het stof verwekken,
 En uw' gehelen mensch met zich naar boven trekken,

Door deze zelve ſtem, die in de graffpelonk
Van onzen Lazarus met zo veel nadruk klonk.

*Jefus trekt
weer van
Bethanien
naar E-
fraïm.*

Hoe lang de Heiland tot Bethanien verbleven
En opgehouden zy, ſtaat ons hier niet beſchreven;
Maar wel, dat hy zich daar niet verder heeft betrouwt
By 't Joodſche volk. Terwyl de Raad vaſt zit en brouwt,
En raadſlaat, hoe hem beſt met liſtigheid te vangen;
Omdat'er noch zo veel van zynen mond afhangen,
Daar voor zy vrezten. Zodat Jefus hier van daan
Met zyne volgers is naar Efraïm gegaan.
(Een plaats in Benjamins aloude ſtam gelegen,
Niet wyd van Bethel, en van Eferon, dat tegen
't Noordooften lag der ſtad Jeruſalem, alwaar
Bethavens woefteny gevonden wierd; en daar
Ook Jericho, naby den ſtroom der Doopjordane,
Aan paalde; om in het kort, langs deze heirebane,
Zich verder noordwaarts aan te wenden naar de ſtad,
Die Cefareën heette, en haren bynaam had
Van Flips, de Viervorſt, een van Vorſt Herodes zonen.)

*en van daar
naar Gali-
leën.*

Doch hoe lang Jefus daar in Efraïm bleef wonen,
Met zyn gevolg, is mede onzeker. Daarom eifcht
Een ieders plicht, dat hy met my voort henen reift

MATH. 16:

Naar Galileën; en hem vind by zyne vrienden,

13.

MARC. 8:

Die hem noch 't ongeveinſte in vele zaken dienden;

27.

LUC. 9:

't Welk vry wat van de hand en uit het oge lag

18.

Van zyn vervolgers, die hem zochten nacht en dag.

en voorts

naar Cefa-

reën Filips-

ſtad; maar

geneeſt eerſt

enen blind-

den.

Doch eer de Heiland zich begaf naar Cefareën,
Wierd hy alvorens door Betzaïders gebeën,
Hy wilde noch een gunſt bewyzen aan een menſch,
Die blind was! 't geen hy dus voldeed op hunnen wenſch.
Hy nam den lyder by zyn hand, en bragt hem buiten,
(Ter vordring zyner reize, als wy voor 't naaſt beſluiten)
En ſpuuwde hem daarna in beid' zyne ogeleën,
Daar hy de hand opleide; opdat allengs verdween

De blindheid. (wyl hy hem by trappen weêr herfelde)
 Toen vraagde Jesus; of hy iets in dezen velde
 Ontdekte met 't gezigt, en wat hy wierd ontwaar?
 Daar op de blinde sprak; ik zie de menschen daar
 Gaan wandlen; maar my dunkt ze zyn zo groot als bomen,
 Die hier en daar van daan malkandren tegen komen.
 Waar op de Heiland weêr zyn hand leide op 't gezigt:
 En straks was 't oogkristal gezuivert en verlicht.
 Toen zond hem Jesus weg, en deed hem wederkeren
 Naar huis, maar niet naar 't vlek; vcellicht, om dus te weren,
 Dat niemant hem verzelde op dezen zynen togt;
 Dewyl hy d'enzaamheid met zyn disciplen zocht.
 O grote daden! voor Gods eige werk te keuren,
 En voor geen sterveling op aarde na te speuren;
 Hoe zeer hy zynen geest vermoeit, of zich verkloekt,
 Om achter dit geheim te komen, en dus zoekt
 Door menschelyk vernuft de wonderen te ontleden,
 En die te ontzwahtlen, op 't geleide van de reden;
 't Zal loutre dwaasheid zyn, en ingebeelde waan,
 Dat hy de diepten Gods wil peilen en verstaan.
 Daar alles wat hy weet, en slechts toe kan geraken,
 Niet meerder is dan een gedeelte van de zaken,
 En als een druppel by den vollen oceaen,
 Of 't minste zandkje by een heuvel, die tot aan
 De wolken reikt. want hoe hy dieper in wil dringen,
 Of hoger klauteren, hoe meer hy zich omringen
 En overdeken ziet door ene nevelmist,
 Die hem verbysterde eer hy 't allermiste wist;
 En loopt gevaar, van eens van boven neêr te ploffen,
 Als waar' hy door een schicht van 't blixemvyer getroffen,
 In enen afgrond van elende, om nimmer weêr
 Te recht te komen. Wyl de grootste Wonderheer
 Die stoute reuzen, die zyn Hemelhof beklimmen,
 Voor lange heeft gedoemt by de onderaardsche schimmen,
 Om

Besluit.

Om daar te wonen met den vorst der duisternis;
 Die om die misdaad meê daar heen verwezen is.
 Hoe past het ons dan niet, zich nederig te zetten
 Aan Jesus voeten, en uit zynen mond de wetten
 Te ontfangen, hoe men heeft ontrent zyn heilig Woord
 Te werk te gaan, wanneer 't van ons word aangehoort?
 Om 't niet maar letterlyk, en zonder nabetrachting
 Van 't recht bedoelde wit, ('t welk bovenal in achting
 By elk te houden is) te omhelzen, en daar by
 Te zweren; want dat was zo groot een razerny
 Als 't eerste dwaasheid is, en 't Joodsche volk deed blyven
 In zo veel misverstand, waar van wy de bedryven
 Gedurig zagen, en noch zullen zien tot 't end,
 Waar henen men het oog in deze bladen wend.
 Maar 't is eens Christens plicht, volstandig te geloven,
 (Hoewel het leerstuk gaat zyn kort begrip te boven,
 En hy met zyn verstand de dieptens niet doorgrond)
 Zo haast hy zeker is, dat zynes Heren mond
 Dus heeft gesproken; als een mond die niet kan liegen,
 Noch zynen lereeling misleiden, noch bedriegen;
 Noch fryden met het licht der rechte rede, dat
 Nooit min, dan 't Woord van God, in zich alleen vervat
 De waarheid; wyl ze beide uit enen grond opwellen,
 En onaffcheidelyk den anderen verzellen.
 Waarom men alles wat de rede wederstreeft,
 Of af te keuren, of verdacht te houden heeft;
 Om haren rechten zin uit Gods gewyde Boeken,
 En nergens anders, met veel aandacht na te zoeken;
 Hem smekende vooral om 't licht van zynen Geest,
 Door wiens geleide 't al geboekstaaft is geweest.

EERSTE VOORBEREIDING
TOT HET LYDEN VAN ONZEN HERE
JESUS CHRISTUS,
GEDURENDE DE LAATSTE MAANDEN VAN
HET DERDE JAAR VOORGEVALLEN.

VII. HOOFDSTUK.

De Heiland komt tot Cefarëën aan;
Daar Petrus hem betyd Gods Zoon te wezen;
Die hierom van zyn' Heer ook word geprezen;
Doch weér bestraft om 't geen hy had misdaan.
Van waar hy zich naar Tabors heuvel wend;
Daar Moses en Elias hem verschynen;
En na 't gesprek weér in de lucht verdwynen;
Wyl God zyn stem op hem van boven zend.
Waar na hy zich keert naar Jerusaleem;
Veel wondren doet; en door gelykenissen
De schare leert, die naar den zin mag gisfen;
Maar, wel verstaan, van nadruk zyn en klem.

Wanneer de Christus onvermoeit was voortgevaren, INLEI-
DING.
Alom de grondleer van zyn'Ryksstand t'openbaren;
En hy die boodschap reeds zo verr' had afgelegd,
En daar zyn wonderen, ter stavinge, aangehecht;
Begon hy zich allengs te schikken naar die tyden,
Die waren afgeperkt tot zyn verzoenend lyden;
En den discipelen gemeenzamer bericht
Te geven van dat stuk; en wat in 't kort hun plicht

Zou vorderen; om, als zyn boden en gezanten,
 Het vruchtbre zaad der lere alomme voort te planten;
 En teffens te ondergaan het nypende gevaar,
 Dat Jesus zelve hen zo duidelyk en klaar
 Voorspeld'; gelyk het voorts by de uitkomst is gebleken:
 Eerft in Jerufalem; daarna in al de ftreken
 Der landen, daar zy 't woord aan Jafets nageflacht
 Verkondigt hebben, met zo groot een vrucht en kracht.

*Jesus, te
 Cefareën
 gekomen,
 vraagt zyne
 discipelen,
 voor
 wien men
 hem hield.*
 MATH. 16:
 13 - 28.
 MARC. 8:
 27 - 38.
 LUC. 9:
 18 - 27.

Als nu de Heiland in 't gebied van Cefareën,
 (Voordezen Pancas genaamt, en kort voorleën
 Door Vorft Filips herbouwt) met zyn discipelen quam,
 En daar de proef van hun en andrer oordeel nam,
 Sprak hy z' aldus weër aan; (als of hy 't zelf niet wifte,
 Daar echter niemant hem die eigenschap betwiftte;
 Maar om gelegenheid te geven tot 't gefprek;
 En tot vervulling van het overgroot gebrek
 Van kennis in dit slag der hoogverheve zaken.)
 Ei! zegt my eens, wien doch de lieden van my maken?
 Van my, des menschen Zoon, waar zien zy my voor aan?
 Daar op hun antwoord was; o Meester! wy verftaan,
 Dat d'een beweert, dat gy Johannes mogte wezen;
 Als waar' hy van den dood en uit het graf verzezen.
 Een ander houd u voor Elias, den Profect.
 En andre wederom (omdat gy zo veel leet
 Ons Ifraël verwyf) zyn daar mede ingenomen,
 Dat gy Jermias zyt; van wien de meesters dromen,
 Dat hy verfchynen moft; die door dien zelven geeft
 Van boetprediking gedreven is geweest.
 Maar, zaid' de Heiland, wien meint gy met deze uwe ogen
 Te zien? Daar Petrus ftraks, in yver opgetogen,
 Op antwoord' voor hen alle, en met een' luidbren toon,
 Gy zyt de Christus, de Mesfias zelf, de Zoon
 Des levendigen Gods. dit blykt in alle uw' werken,
 En uit uw leringen, die dit geloof verfterken.

*word van
 Petrus be-
 leden.*

Toen

Toen wendde Jefus zich tot dezen, en hy zaid;
 O Simon, Jonas zoon! 't ftrekt u tot zaligheid.
 Doch weet, dat dit geheim u niemant zal verklaren,
 Noch enig fterveling heeft konnen openbaren;
 Maar dat myn Vader zelf, die in den hemel leeft,
 U dit geloofftuk in het hart gegeven heeft.
 Hierom zeg ik u aan, dat gy moft Petrus heten,
 En nu de rede meê van die benaming weten;
 Dat ik op dezen Steen (die Petra) dien gy noemt,
 En als de Chriftus, en de Zoon van God beroemt,
 Haaft myn Gemeinte zal in deze wereld flichten,
 Die voor geen helfche magt, hoe fel, behoeft te zwichten;
 Wyl niemant immermeer die overmogen zal,
 Maar blyven zelf beftand na 't flopen van 't heeal.
 En u, vervolgd' de Heer, u Petrus zal ik geven
 De fleutels van het Ryk des hemels; en, verheven
 Tot deze waardigheid, zal alles wat gy bind
 Alhier op d'aarde, uit kracht van 't aanbetrouwt bewint,
 Ook in de hemelen aldus gebonden blyven,
 Daar van ik zelf aan u de regels voor zal fchryven.
 En wat gy hier ontbind, en uit myn' dienst ontflaat,
 Zal daar ontbonden zyn, en ruften in dien ftat.

*en door den
 Heiland
 daar in be-
 veftigt.*

Hoe veel verfehilt die taal van zo veel duifre woorden, *Aanmer-
 king.*
 Als wy zeer onlangs uit den mond des Heilands hoorden?
 't Is klaar al wat hy fpreekt; en 't geen zyn knecht belyd;
 Doch nimmer zo gehoort uit iemant, tot dien tyd,
 Dan uit den mond van God; die dit ook in deed vloeyen
 In deze, die hy haaft van boven zou befproeyen
 Met zynen milden dauw van hoger wetenfchap,
 En dus beklimmen doen den allereerften trap
 Van ere in dit zyn Ryk; wanneer z' als zyn herouten
 De gansche wereld door zich zullen gaan verftouten,
 Om de Evangelykeer te brengen aan den dag.
 In fpyt van 't Sanhedrin, en al het hoog gezag,

Dat zich verheffen zou, om dezen groten Koning,
 Na zyne huldiging, en plechtelykste kroning,
 Met kracht te wederstaan; (en dezen vasten Steen
 Te rukken uit den grond; en 't licht dat hen bescheen
 Te blusfchen.) als wanneer zy 't al ontsluiten zullen,
 En dus 't beloofde woord tot 't minste ftep vervullen,
 Door zyne grote kracht; opdat die hoogfte Heer,
 Langs een' gebaanden weg, met luifter triumfeer';
 En heerfche op zynen troon, als God der ganscher aarde;
 Opdat hy dus zyn erf en eigendom vergaarde;
 Zo wel uit Heidenen, als Joden, wier geflacht
 Eens door Mesfias zelf zal worden aangebragt.

*Jefus ver-
 bied zyne
 discipelen
 aan iemand
 te zeggen,
 dat hy de
 Mesfias
 was.*

Na die belydenis, uit Petrus voortgekomen,
 Heeft Jefus ftraks daar op hen allen voorgenomen,
 En fcherp verboden, dit, dat hy de Chriftns was,
 De Zaligmaker, aan de menfchen op dat pas
 Te melden. wyl het uur als noch niet was verfchenen;
 En hy eerft lyden moft, en opftaan, en met enen
 Ten hemel varen, en van daar op hen zyn' Geeft
 Uitgieten; als wanneer zy vry en onbevreesd
 Die heldere bazuin aan 't mondftuk zouden zetten,
 En blazen; opdat dus zyn ingeftelde wetten
 Ook klinken mogten door de gansche wereld heen;
 Hoe ongelooflyk dit voor dezen landaart fcheen.

*en voorzegt
 daar op zyn
 aanftaande
 lyden.*

Doch zyn discipelen begon hy voort te zeggen,
 En zonder veinzen, of bewimpling, uit te leggen,
 Dat hy moft henen gaan, en reizen naar de ftad
 Jerufalem. Alwaar men lang beraadslaagt had,
 Hoe onzen Heiland fluks en wreed van kant te maken,
 Zo fpoedig als hy mogt in hunne handen raken;
 En lyden daar den dood, ja zelf den dood van 't kruis;
 Een ftraf van moordenaars, of dergelyk gefpuis.
 Maar dat hy niettemin weêr zou uit 't graf verryzen
 Ten derden dage. Om dus wydluftig te bewyzen,

Dat

Dat hy de Zoon van God, de Vorst des levens was.
En als-een fenix quam herleven uit zyne asch.

Toen Petrus dit gesprek uit Jesus mond verstonde,
En hy dit veel te hard en onbedacht bevonde,
Trok hy hem aan een zyde; en zeid', bestraffende als;
Maar, Heer! wat woord is dit? wat zoud g' u op den hals
Gaan halen? immers zal u nimmer dit gebeuren!
Zult gy dan oorzaak zyn, dat wy uw dood betreuren,
En klagen moeten, dat g' ons deerlyk hebt misleid,
Dewyl gy 't Koninkryk aan ons had toegezeid?
Maar Jesus horende die onbeschaafde reden
Van zynen lereling, sprak, als niet wel te vreden;
Weg Satan, weêrparty! gy brengt my hinder aan,
En kunt het werk van God verzinnen noch verstaan.
't Is vleeschlyk al wat gy in uw gedachten ravelt,
En, zonder oordeel, van myn toestand redekavelt;
Een teken, dat gy noch te werelds zyt gezint,
En myn persoon, o man! verkeerdelyk bemint.
Maar tot zyne anderen zich wendende in het spreken,
(Terwyle zy malkaâr, en hem bedroeft bekeken,
Omdat dit onderhoud hen vreemd in de oren klonk;
Hoewel zyn Godheid zelf hier uit ten klaarsten blonk.)
Zeid hy, o vrienden! weet, wie achter my wil komen,
Moet van geen koninkryk op deze wereld dromen.
Maar die my volgt, en myn discipel hier wil zyn,
Verlochene al wat hy bemint, en 't gene een schyn.
Van weelde voordoen mag; hy neme daarentegen
Zyn kruis gewillig op, hoe zwaar het ook mag wegen.
Want wie zyn leven wil behouden raakt het quyt,
En wie 't, om mynent wil, verliest die wint altyd.
Wat baat het doch een mensch, dat hy de gansche wereld,
Door al dat valsch vernis gesmukt en schoon beperelt,
Bezit, en schade lyd aan zyne dierbre ziel?
Wat zoud hy geven, opdat hy dat pand behiel'?

*'t welk Pe-
trus weder-
sprak.*

*Dien Jesus
bestraft.*

Want wie zich myner ooit voor dit trouwloos geflachte
Gefchaamt zal hebben te belyden, die verwachte,
Dat 's menschen Zoon zich meê zal schamen over hem,
En henen wyzen met een vrezelyke stem.

Want hy zal in het kort zeeghaftig weêr verschynen
In al de heerlykheid zyns Vaders; en den zynen,
Door de Engelen verzelt, toereiken hunnen loon;
'Terwyl hy de andren zal verftoten van zyn' troon.
Ja, ik zeg u daar toe, en neemt het vry ter oren,
Maar meest ter harte, dat'er zyn die my nu horen,
Die zelf de dood niet zal opvoeren naar omhoog,
Voor dat zy 's menschen Zoon, door een verheldert oog,
In zyn verheerlykt Ryk, met allen glans en luister,
Zien zegepralen; en verdryven al het duister,
Daar meê de wereld is benevelt overal.

('t Geen niet gebeuren most voor dien bestemden val,
Die aan Jerufalem eens over stond te komen;
Wanneer den Tempel zelf zou worden ingenomen,
En deze Stad tot aan den laagsten grond geflecht.)
Gedenkt dan aan het gene u word van my voorzegt.

*Jefus
ward op
Thabor ver-
heerlykt
in 't byzyn
van drie
zyner disci-
pelen.*

MATH. 17:

1 - 37.

MARC. 9:

2 - 29.

LUC. 9:

28 - 42.

Na deze redening verlieden 'er zes dagen,
Waar van de Schryvers in hun boeken niets gewagen,
Wat Jefus in dien tyd te Cefareën wrocht;
Noch welke landen hy inmiddels heeft bezocht.
Alleen, dat hy zich toen heeft naar 't gebergt' begeven;
(Veellicht, naar Thabor, dat zeer plat en hoog verheven,
Niet wyd van Nazaret in Galilea lag,
En over al den streck dier landen henen zag.)
Alhier verzelden hem drie zyner lievelingen,
Die hy aanschouwers maakte in de allergrootste dingen
Van 't nakend Koninkryk, dat doorbrak met veel kracht,
En meer geweld zou doen; zodat geen aardfche magt
Bestand zou wezen om dien snellen loop te fluiten,
Noch dit in enen hoek der wereld te besluiten;

Dewyl

Dewyl het heerschen most van daar de zon opstaat,
 Tot daar ze 's avonds weêr heldhaftig ondergaat.
 't Was Petrus, en met hem Jakobus, en zyn broeder
 Johannes, zonen van Salome, beider moeder,
 Die Jofefs zuster was, by Sebede verwekt.
 Dit drietal is het, dat met Jesus henen trekt
 Naar 't hoogste van dien berg, die noch den naam blyft dragen
 Van 't heilige gebergt; daar zy den Heiland zagen
 Verandert van gedaante, en stralende als een zon,
 Zo was ook zyn gewaad verlicht; want niemant kon
 Aanschouwen zulk een' glans. Toen merkten zy met enen,
 Dat Moses zelve met Elias daar verschenen.
 Twee zyne dienaars, die, reeds in den ouden dag,
 De wereld van omlaag ten hemel voeren zag.
 Met deze was hy lange in wisfeling van reden.
 (Wie twyfelt, of 't betrof het werk der zaligheden,
 En 't lyden, dat hy had als Middlaar te ondergaan;
 En nu, naar 't Gods besluit, als voor de deur zag staan.)
 Als Petrus dit vernam, en 't gene aldaar gebeurde,
 En, nevens de anderen, die heerlykheid naspeurde,
 Trad hy vrymoedig toe (zo 't schein) en sprak te stout;
 Wat is het goed, myn Heer! dat wy dit onderhoud.
 Bywonen, en ons hier op dezen heuvel vinden,
 Om u te dienen; en voor u, en deze uw vrienden,
 Drie tabernakeltjes (of tenten) op te slaan,
 Opdat gy u daar in onthoud, en niet blyft staan
 In deze blote lucht. Doch zo als hy dat zeide,
 Verscheen'er straks een wolk, die over hen zich spreide;
 Daar uit een heldre stem, met een' verstaanbren toon,
 Zich dus deed horen; dit 's myn veelgeliefde Zoon,
 In wien ik al myn lust en welbehagen zette;
 Dat elk hem naarstig hore, en op zyn woorden lette!
 (Zo als 't voorhenen was by zynen doop geschied,
 Alwaar die zelve galm en stem zich horen liet)

*daar Moses
 en Elias
 verschy-
 nen.*

Dit wrocht ontzetting in die zwakke en tedre zielen,
 Zodanig, dat zy op hunne aangezigten vielen;
 Verschrikt, omdat die bank als op hun hoofden brak,
 Daar uit de Godheid zelve op 't allerduidlykst sprak.
 Gelyk op Sinai dit wonder meê gebeurde,
 Des hemels luchtstreek door het vyer en donder scheurde,
 En 't vrezelyk gekraak 't gebergte trillen deed.
 Doch deze glans noch galm deed hen in 't minst geen leet.
 Want Jesus, steeds gewoon hen vaardig by te springen,
 En op te beuren, als zyn lieve lerelingen,
 En beste vrienden, quam terstond, en bood zyn hand
 Aan die verflagenen, en bragt ze weêr in stand.
 Als deze Mannen dan te zamen heen gevaren,
 Of in de dunne lucht reeds opgenomen waren,
 En deze dikke wolk uit hun gezigt verdween,
 Zag niemant enig mensch, dan Jesus hier alleen.

*Jesus ver-
 bied zyne
 leerlingen,
 dit te ver-
 breiden.*

Wanneer zy van 't gebergt weêr naar de laagte daalden,
 Gebood de Heiland hen, dat zy geen mensch verhaalden
 Dit ongemeen geval, zo wonderlyk en groot,
 Voor dat hy weêr zou zyn verreezen van den dood.
 Alsdan zou het de tyd voor die herouten wezen,
 Om, zonder iemants magt, of zelf de hel, te vreezen,
 Te melden alles wat hun oor had aangehoort,
 En recht begrepen van dit levendige Woord;
 En 't geen zy met het oge aanschouwden in die dagen;
 Ja tasten met hun hand; daar van zou elk gewagen.
 Maar dit discipelschap, op 't stuk noch niet gevat,
 Begreep niet waarom dat hun Heer verboden had,
 Dit schoon en heerlyk stuk aan iemant meê te delen,
 Maar als een groot geheim zorgvuldig te verhelen.
 Te meer, omdat al lang voorhenen was voorzegt,
 Dat, als Mesias quam, hy eerst zyn' trouwen knecht
 Elias zenden zou; zo als dit Gods Profeten
 Voor ruim vierhonderd jaar wel hadden uitgemeten.

MAL. 4: 5.

Waar-

Waarom het vraagde; hoe doch Jefus dit verftond?
 Daar op dit antwoord vloeide uit zynen wyzen mond;
 't Is waar dat gy daar zegt, Elias moft eerst komen,
 En is'er reeds geweest; ook heeft hy ondernomen
 Bekering overal te prêken, zo 't behoord';
 Doch hy is flecht onthaalt, en fchandelyk vermoord.
 En dus zal door dit volk de Chrifthus ook eens lyden.
 Als toen begrepen zy, dat Jefus van die tyden
 Gewaagde, en doelde op zyn' onthalsden Boetgezant,
 Die onlangs door den Vorft geholpen was van kant.

Ziet daar! op nieuw een ftuk van nadruk en gewigte,
 Wel dubbeld waardig, dat de lezer zich verplichte,
 Om zulk een wonderwerk niet licht voorby te flaan;
 Maar by dien heiligen berg met my te blyven flaan,
 En eens te horen wat twee oog- en oorgetuigen,
 Voor welke 't ongeloof gedwongen was te buigen,
 Gewagen van dit al, toen Jefus was gekruift,
 En opgeftaan, en naar den hemel weêr verhuift.
 Wy hebben, melden zy, aldaar met deze onze ogen,
 Zyn heerlykheid aanschouwt, en 't Godlyk alvermogen,
 Eene oppermajesteit, als van Gods eigen Zoon.
 En, tot meer klaarheid van dit ongemeen vertoon,
 Wierd tot ons oor gebragt, en op hem neêrgezonden
 Een ftem van boven, die op 't duidlykft quam verkonden,
 Dat hy de zelve was, in wien zyns Vaders luft
 En welbehagen, van alle eeuwen, heeft geruft.
 Gelyk die zelve galm uit 's hemels opperzalen,
 Na zyne inzegening, op hem quam nederdalen,
 Die door den Doper mede alomme wierd verbreid,
 Tot ftaving van zyn ampt, en hoogfte heerlykheid.

Wanneer de Heiland weêr beneden was gekomen,
 Met 't drietal, dat hy meê naar boven had genomen,
 Quam hy zo haast niet by dit zyn discipeldom,
 ('t Welk aan den voet des bergs bleef wachten, en niet kлом

*Aanmer-
king.*

2. PET. 1:
16 - 18.

1. JOH. 1:
2.

*Jefus
komende
van den
berg, vind
zyne disci-
pelen, spre-
kende met
In de Farifeën.*

In dat gezelschap op) of hy zag Wetgeleerden,
 Die met de negenen vry hevig redeneerden.
 Zo ras de schare hem gewaar wierd; en daar zag,
 Schoot ieder vlytig toe, nieuwsgierig wat gedrag
 Hy hier in houden zou. Doch Jesus, die wel wiste
 Waar over dit geslacht van menschen telkens twistte,
 Sprak hen dus aan; wat is, o mannen! uw geschil?
 Wat stuk verhandelt gy? daar op zweeg ieder stil.
 Maar enen uit den hoop ontvielen deze klagten;
 O Meester! 't was op u dat ik hier stond te wachten,
 Voor wien ik nederkniele; ontferm u over my,
 En sta doch mynen zoon in zyn benautheid by!
 Een ziekte, die de maan verzwaart op zekre tyden,
 Als ook een stomme geest brengt hem in 't hoogste lyden,
 Wyl hy hem dan in 't vyer, en dan in 't water smyt,
 En zyne klederen van 't lichaam scheurt en ryt:
 Zodat hy word verteert, en alle zyne krachten
 Verslensfen; waarom ik besloot in myn gedachten,
 Om hem tot u, myn Heer! te brengen, zo gy ziet.
 Want deze mannen, die by u zyn, konden niet
 Voldoen aan myn verzoek. Toen sprak de Heiland weder;
 Waar is hy? breng hem hier, en leg hem voor my neder.
 Zeg my, myn vrienden! waar wil deze uw handel heen?
 Is noch uw ongeloof zo groot, dat gy niet een
 Van zulke lyders kund van zyne quaal genezen?
 Als Jesus dezen zag, begon die geest te vrezin,
 En rukte en plukte hem, daar hy op de aarde lag,
 En elk hem in zyn schuim elendig wentlen zag.
 De Heiland vraagde toen den vader, die, verflagen,
 Dit alles aanzag, hoe veel tyds hy van die plagen
 Bezocht geweest was? daar die goede man op zaid';
 Van zyne kindsheid af. mogt uw barmhertigheid
 Zo groot zyn over ons, dat wy genade ontvingen!
 Indien gy, sprak de Heer, gelooft, dan zyn de dingen

Wel

*en geneest
 enen beza-
 tenen.*

Wel mogelyk. Daar op de man zich horen liet;
 O ja, 'k gelove, o Here! en bid daarom, gebied,
 (Terwyl men tranen zag langs zyne wangen vloeijen)
 Dat myn gering geloof noch meerder aan mag groeijen.
 Hier op bestrafte hy dien geeft, dat 't ieder hoord',
 En sprak, vertrek van hier! gelyk hy op dit woord
 Het kind terftond verliet; hoewel met tegenftreven;
 Zodat een ieder dacht, de zoon was dood gebleven.
 Doch Jefus greep de hand, en beurd' hem van den grond;
 En daar meê ftond hy op, verloft en weêr gezond.
 Toen vraagde zyn gevolg; wat de oorzaak mogte wezen,
 Van dees' hunne onmagt, om die ziekte te genezen?
 't Is om uw ongeloof, zaid' Jefus, dit belet,
 Dat gy geen groten berg tot in de zee verzet.
 Was uw geloof zo groot als een der moftert zaden,
 Dan zoud gy alles doen, en noch veel groter daden.
 Maar weet, dat dit geflacht voor niemant henen vaart,
 Dan die 't gebed tot God met zyn geloof hier paart.

De Heiland, dezen oord verlatend', ging verkeren
 In Galileën, om hen verder daar te leren,
 Dat hy, als menfchen Zoon, zou fterven in het kort;
 En als hy zyne ziel zou hebben uitgeflost,
 Dat hy ten derden dage uit 't graf weêr zou verryzen.
 Om dus dit tedere gezelfchap te onderwyzen
 Aangaande 't grote ftuk, dat nu voorhanden ftond.
 Maar deze, zeer ontroert door 't geen zyn wyze mond
 Nu meermaal, tegens hun verwachting, had gefproken,
 En zeer gevoelig tot in 't hart was doorgebroken,
 Ontbrak de moed om hem te vragen naar dit woord;
 Dat hen te byfter klonk, fchoon duidlyk aangehoort.
 Als zy nu zamen naar Kapernum henen gingen,
 Sprak een der tollenaars, die daar den çyns ontvingen,
 (Den halven zikkel, of 't didrachma, dat een jood
 Betaalde jarelyks, zo mede een joodgenoot,

*Vertrekt
 naar Gali-
 leën, en
 komt tot
 Kaper-
 naum, daar
 hy den hal-
 ven zikkel
 betaalt.*

Tot onderhouding van den tempel) en hy vraagde
 Aan Petrus; of het aan zyn' Meester ook behaagde,
 Die schatting te voldoen. Daar op die vaardig zeid';
 O ja! want hy voldoet ook die gerechtigheid.
 Als Simon straks daar op by Jesus in quam treden,
 Voorquam de Christus hem, en vraagde deze reden;
 Van wien ontfangen doch de Koningen den tol,
 Of van hun zonen, of van vreemden? Petrus vol
 Van yver, zeide; alleen, of meest, van vreemde gasten.
 Zo zyn de zonen vry, sprak Jesus, van die lasten.

*en betaalt
 den halven
 zikkel.*

Doch gy, opdat wy hen geen aanftoot mogen zyn,
 Noch geven aan dit volk den allerminsten schyn,
 Als of ons dit gebod (als waar is) niet zou raken,
 Zo werp uw' angel in de zee; want in de kaken
 Van uwen eersten visch zult gy een stater zien:
 Neem dezen uit den mond, en overhandig dien.
 Dan hebben zy van u noch my niet meer te vragen,
 Noch over ons verzuim in dezen ooit te klagen.
 't Gene alles zo geviel, als Jesus had gezegt:
 Daar in op nieuw een blyk voor zyne Godheid legt.

*Spreekt met
 zyne disci-
 pels.*

MATH. 18:

1 - 35.

Terwyl zy in het huis en by den andren zaten,
 Deed Jesus hen die vraag; wat hoorde ik u straks praten,
 Al wandelende over weg? Waar op een ieder zweeg;
 Doch verder aangeport, was 't antwoord dat hy kreeg;
 Wy onderzoeken, wie de grootfte staat te wezen
 In dat uw Koninkryk, daar van gy ons voor dezen
 Zo veel gesproken hebt? (ten blyke, dat al vroeg
 Hun hart naar hoogheid stond, en boze heerszucht droeg)
 De Heiland, kennende al hun nietige gepeinzen,
 Had voorgenomen, dit niet langer hen te ontveinzen,
 Maar riep ze by malkaâr, om allen dit bericht
 Zeer klaar en duidelyk te stellen in zyn licht.
 Zo iemant, zeide hy, den meester wilde spelen,
 Of over 't hoog gezag in dit myn Ryk krakkeelen,

Die

Die zal de minste zyn, en aller knechten knecht.
 (Waar by de meerderheid hen allen wierd ontzegt)
 Doch om dit wigtig stuk noch breder te verklaren,
 En zyn discipelen voor dien hoogmoed te bewaren,
 Gebood hy, dat men hem terstond een kind daar bragt.
 Toen zeide Jesus; neemt op myn vermaning acht:
 Want wie van u zich niet gelyk een kind zal dragen,
 Zal in myn Koninkryk niet ingaan, maar mishagen
 Aan zynen Here; doch die zich verkleinen zal,
 Gelyk dit tedre wicht, zal voor de grootst' van all'
 Gerekent worden in myn dienst. Ja wie na dezen
 Een zulken kind ontfangt in mynen naam, 't zal wezen,
 Als of hy my ontfing: maar die, in tegendeel,
 Den kleinften ergert, 't waar voor zulken enen veel
 Gewenschter, dat hy lag in 't diepst' der zee bedolven,
 En nimmer opstond uit het diep van hare golven.
 Zo groot een quaad is dit, daar voor g' u wachten moet.
 Want die het minste goed aan deze kleinen doet,
 En slechts een koele dronk van water hen zal schenken,
 En myn discipelen in mynen name drenken,
 Voorwaar die zelve man zal nimmer zynen loon
 Verliezen; maar veel gunst verwerven van den Zoon.

Johannes, die dit hoorde, en niet zo lange wachtte,
 Tot Jesus eindigde; en dit kreeg in zyn gedachte,
 Sprak dus tot hem, is 't u, o Meester! wel bekend,
 Dat wy een kleinen tyd geleden hier ontrent
 Een' mensch ontmoeteden, die ook in uwen name
 De duivlen uitwerpt; doch die echter niet te zame
 Met ons u volgen wil, waarom wy hem dat werk
 Verboden; maar hy bleef onbuigzaam en halssterk?

Doch Jesus antwoord' hem; verhindert deze dingen
 Aan genen mensche; want die deze kracht ontfingen,
 Om wonderen te doen in dezen mynen naam,
 Geloofst my, deze zyn niet zo gereed bequaam,

*Jesus word
 van Jo-
 hannes ge-
 vraagt
 aangaande
 iemand, die
 in zyn
 naam ook
 duivelen
 uitwierp.
 MARC. 9:
 38 - 50.
 LUC. 9:
 39 - 50.
 die dit be-
 antwoordt.*

Om qualyk van myn' dienst of myn perzoon te spreken :
 Want wie niet tegen ons bedryf zoekt in te breken,
 Is voor ons, en als vriend te schatten in myn zaak :
 Waarom ik ook zyn doen in genen dele wraak'.
 Want deze gave alleen zou genen mensch behouden ;
 Hoewel'er vele zich lichtvaardig op betrouwd
 Want die 't oprecht geloof, de hoop en liefde mist,
 Zal zich op 't einde zien bedrogen en vergift.
 Maar wee ! de wereld met all' hare aanstootlykheden
 En ergernissen, die men heeft van haar geleden,
 En verder lyden moet. Doch wee ! dien mensch door wien
 Dit quaad ons overkomt, gelyk gy dit zult zien.
 Voor u, ziet neerfig toe, om nimmer te verachten
 Die in uwe ogen zyn als de allerminste in krachten ;
 Omdat hunne engelen ook myns Vaders aangezigt
 Aanschouwen mogen in dat eeuwig hemellicht.
 Indien dan uwe hand of voet daar heen wil hellen,
 Of wel uw oog aan u die hoogheid voor mogt stellen,
 Zo houwt ze liever af, of steekt ze rustig uit :
 Dat is, beteugelt die, aler gy 't stuk besluit.
 Want 't is u beter half verminkt en blind van ogen
 Ten leven in te gaan, en u te zien verhogen
 In 't zalig Koninkryk ; dan namaals, fris en wel,
 Gedoemt te worden naar den afgrond van de hel ;
 Alwaar het selste vyer nooit uitgebluscht zal wezen,
 Noch zy van hare pyn verlicht, veel min genezen :
 Wyl deze worm niet sterft, maar eeuwig knaagt en byt,
 En hen die misdaad als in 't aangezigt verwyf.

*Veruolg der
reden.*

De Zoon des menschen is gekomen op deze aarde,
 Opdat hy zocht', en vond', en ook met kracht bewaarde
 Het geen verloren was. hoe zoud gy dan ook niet
 Den zwakken redden als gy hem verlegen ziet ?
 Wat dunkt u ; als een man een stal van honderd schapen
 Bezat, en een daar van vermist', zal hy wel slapen

Op dit verlies? en niet veel eerder al de rest
 Daar laten in het veld, en doen terstond zyn best,
 Om 't afgedwaalde schaap te zoeken en te vinden?
 En als hem dat gelukt, hoe zal hy, met zyn vrinden,
 Niet blyde zyn, om dat te recht gebragte beest,
 Veel meer, dan om die niet verloren zyn geweest?
 Zo is 't de wil ook niet van uwen Hemelvader,
 De bron der goedheid zelve, en ware levens ader,
 Dat iemand van die kleine ooit zou verloren gaan:
 Zo volgt dan hierom meê dit Goddelyk vermaan.
 En om u deze les noch breder uit te leggen,
 En al de plichten van myn' leering aan te zeggen,
 Zo neemt in acht, wanneer uw broeder u misdoet,
 Dat gy hem met geen wraak, of straf gezigt ontmoet;
 Maar henen gaat, en hem berispt met zachte woorden,
 Opdat ze vriendelyk tot in zyn harte boorden.
 Indien hy u dan sfaat, en luistert naar uw reên,
 Dan ryft de vrede haaft, gy word verzoent meteen.
 Maar zo hy u niet hoort, dan neemt twee andre mannen,
 Die tot dat zelve werk met u zyn ingespannen,
 Opdat de waarheid in de mond van twee of drie
 Besta, en gy geloof verdien': doch als hy die
 Niet horen wil, zo gaat het dan ten laatste klagen
 Den hoofden der gemeente, op welke in zulke dagen
 Die last is rustende; en als hy niet luistren wil,
 En dus niet eindigen uw broederlyk geschil,
 Zo laat hem varen, als een tollenaar of heiden,
 Als iemand, die van 't volk van God is afgescheiden;
 Dewyle gy u hebt gequeten van uw' plicht.
 Dat dan de liefde en vreê nooit wyke uit uw gezigt.
 Ik zegge aan u noch eens; al wat gy hier zult binden,
 Zal nimmer iemand in den hemel zelve ontwinden;
 En wat gy hier ontflaat en losmaakt door die magt,
 Zal ook daar boven voor ontbonden zyn geacht.

Ja ik verzekere u, zo twee van u in zaken,
 Die dit myn Koninkryk, en zyn belangen raken,
 Te zamen stemmen hier beneden op deze aard',
 Dat mynes Vaders hulp met hen zal zyn gepaart.
 Want waar'er twee of drie byeen vergadren zullen
 In mynen naam, dier wensch zal ik gewis vervullen;
 Dewyl ik zelve daar in 't midden van hen ben,
 En wat hen nodig is wel 't allerbeste ken.

*Petrus
 vraagt, hoe
 hy zich zal
 gedragen
 ontrent
 enen broe-
 der, die
 hem bele-
 digt heeft.*

Dit hoorde Petrus aan, als of 't hem gelden mogte;
 Des deed hy ene vraag, daar by hy dan verzochte
 Te weten, hoe hy zich most dragen, in geval
 Zyn' broeder hem misdeed; en wel het net getal
 Van zyn vergevingen, die hy had te betrachten;
 En of 't niet voor genoeg voldoende ware te achten,
 Indien hy zevenmaal de misdaad hem vergaf?
 Daar op hem Jefus zeide; o neen! dat keure ik af:
 Ik zeg, geen zevenmaal, maar zeventigmaal zeven
 Zult gy hem, als hy 't eifcht, dat ongelyk vergeven.
 Want hierom is 't, dat ik dit hemelfch Koninkryk
 By enen groten Prins of Koning vergelyk',
 Die rekening van zyn bedienden vordren dede.
 Van deze bragt m'er een voor hem, aldaar ter ftede,
 Die duizenden van gelde aan hem ten achtren stond,
 En tot voldoening niets in zyne kaffen vond,
 Om op zyns Heers bevel, als recht was, op te brengen.
 Als dit die Vorft of Heer niet langer wild' gehengen,
 Beval hy, dat men hem, zo wel als zyne vrouw
 En kinderen, met al wat zy bezaten, zou
 Verkopen; om daar uit zyn fchulden te betalen.
 De dienftknecht horende zyn vonnis dus bepalen,
 Viel neder voor dien Prins, opdat hy uitftel had.
 't Geen hy verworf, omdat hy hem zo vyerig bad.
 Ja, deze goede Heer, door zyn gebed bewogen,
 En innerlyk gebragt tot gunftig mededogen,

Ontfloeg hem van die schuld, en liet hem weder gaan,
 Als hadde hy den Vorst tot enen duit voldaan.
 Wanneer nu deze man, gestelt op vrye voeten,
 Een mededienstknecht van dien zelve quam ontmoeten,
 Die honderd penningen aan hem verschuldigt was,
 Greep hy hem by zyn krop, (veellicht ook naar de tas)
 En eischte op deze wys voldoening, zonder marren.
 Doch deze mede niet in staat, om zich te ontwarren
 Uit zyne klauwen door betaling zyner schuld,
 Verzocht demoedig ook, hy wilde wat geduld
 Verlenen, en geruft op zyn beloften wezen,
 En voor geen banquerot noch wanbetaling vrezen.
 Dit weigerde die quant, en deed hem in een gat,
 Of karker sluiten, tot dat hy voldoening had.
 Als dit ter ore quam van andre medeknechten,
 Bedroefde hen dit stuk, dat niet was te beslechten
 Met zo veel goedheid, als hem onlangs was betoont,
 En die door hem dus onbarmhartig wierd beloont.
 Waarom zy hunnen Heer van alles kennis gaven,
 En 't gansche voorval door bewyzen deden slaven.
 Wanneer dit mede tot des Vorsten kennis quam,
 Ontbood hy dezen man, dien hy, verstoort en gram,
 Aldus ontmoette; o gy, ondankbaarste aller menschen!
 Dien ik beschonken heb met alles wat gy wenschen,
 Doch niet verhoppen konde; alleen omdat gy 't bad,
 En ik met uwen staat zo groot een deernis had:
 Was 't niet uw plicht geweest, dat zelve medelyden
 Te tonen uwen vriend, die u in korte tyden
 Voldoening toezeide, en veellicht die geven kon?
 Was 't reedlyk, dat g' hem dus mishandelde en verwon?
 Ga, boze dienstknecht, heen! 'k geve u den pynders over,
 Dat die u handelen als enen stouten rover,
 Tot dat gy alles weêr te berde brengt, en geeft
 Dat gy my hebt ontvreemd, en dartel daar van leeft.

Bedenkt, zeid Jefus toen tot zyne lereligen,
 Wat ik hier door bedoele; en dat al deze dingen,
 Welke ik u dus vertoon, alleen maar zyn gericht,
 Om overtuigende u te leren uwen plicht.
 Want even zo zal ook myn Vader met u leven,
 Indien gy weigrig blyft uw' broeder te vergeven,
 Als hy u ooit of ooit in 't minfte heeft misdaan,
 En om verfhoning bid. Zodat het niet zal ftaan
 Aan iemant om 't gewigt, of beurten, te bepalen
 Van 't ongelyk, dat hy aan u zo menigmalen
 Gedaan heeft; want gelyk myn Vader u de fchuld
 Vergeeft, zo wil hy, dat g' uw' broeder handlen zult.

*Aanmer-
king.*

Verwonderlyke Heer! hoe wys zyn uwe reden?
 Hoe treft uw onderwys ontrent der menfchen zeden?
 Wier medeweten, zo 't niet deerlyk is verfhroeit,
 Of afgebrand, of aan de zonde vaft geboeit,
 Zich aan die waarheid moet en zal gevangen geven;
 De zulke zelve, die, van u vervreemd, daar leven
 In botte onwetenheid, en niet dan 't fchemerlicht
 Der tanende natuur flechts hebben in 't gezigt.
 Hoe evenredig en volftandig zyn uw woorden,
 Die wy voorhenen ook uit uwen monde hoorden,
 In dat volmaakt gebed! daar gy dien zelve plicht,
 Op dezen vaften grond, zo wys hebt ingericht.
 Die in uw fterfuur zelf noch bad voor die tyrannen,
 Zo wel de heidnen, als die wrede Beljals mannen,
 Verwoede ftieren, en verdervers van uw huis,
 Die u, Mesfias zelf, vermoordden aan het kruis.
 Dat doch uw goede Geest ons dit op 't harte drukke,
 En nimmer ongelyk ons tot de wraak verrukke;
 Maar dat wy bidden voor dien ons vervolgt en fmaad,
 En tonen zo, dat w' u belyden met der daad.

*Jefus word
van de Fa-
rifeën ge-*

Na dat wy Jefus hier en zyne lessen hoorden,
 Die onzen geest zo zeer bewogen en bekoorden,

Ver-

Verreizen wy met hem weêr over de Jordaân,
 Waar langs wy door dien streek ook naar Judea gaan.
 Alhier wierd hy gevolgt van ene grote schare,
 En allerhande slag van menschen, als of 't ware,
 Dat hy geen enen voet verzetten konde, of was
 Omringt van lyders, die hy aanraakte en genas.
 Als ook van Fariseen, en andre Wetgeleerden,
 Die hem, quanswys, zeer hoge als enen Rabbi eerden;
 Want dus bedekten zy dien schandelyken haat,
 Dien zy niet durfd' altyd vertonen met de daad.
 Dees listige spions, en afgerichte op lagen,
 Vervolgden hem gestaâg met hunne onnutte vragen;
 Als onder andren, of 't ook vry staat aan een man
 't Verlaten van zyn wyf, wanneer hy oorzaak kan
 Opvatten tegen haar; of wil een andre trouwen?
 (Uit wellust menigwerf, of om zyn huis te bouwen)
 Waar op de Christus dit terstond ten antwoord gaf;
 En toonde hoe de wet hier vestigde de straf.
 Hoe, zaid hy, weet je niet, dat God in den beginne
 Den mensch heeft voortgebracht? gaat, brengt u dat te binne;
 Hy schiep hem man en wyf; maar gaf die les daar by;
 Myn wil is, dat dit paar zo nauw verenigt zy,
 En blyve, dat het eer zyne ouders zal begeven,
 Dan zy den anderen; zy zullen zamen leven,
 Als of zy enen mensch uitmaakten. Is dat waar?
 Zo is het, buiten kyf, gewis en openbaar,
 Dat alles wat God voegt, en paart met zulke banden,
 Geen mensch ooit scheiden mag, met reukeloze handen;
 En dat die zelve God, die Heer is van den echt,
 Tot zyne ontbinding ook behoud het hoogste recht.
 Toen sprak'er een van die, als had hy veel gewonnen;
 Hoe heeft dan Moses in zyn' tyd ons geven konnen
 Een wet, die ons gebied, een scheidbrief aan het wyf
 Te geven, als men haar verlaat om snood bedryf?

*vraagt on-
 trent de
 echtſchei-
 ding.*
 MATH. 19:
 1 - 12.
 MARC. 10:
 1 - 12.

Maar Jesus, al te wel gevat op hunne streken,
 En nimmer hunnen twiift noch vitterye ontweken,
 Beantwoord' dus het stuk; 't is waar, dat in dien tyd
 U Moses dit vergund', na enen groten fryd:
 Doch 't was alleen om uw verhard en wrevlig harte,
 Waar door gy God tot wraak verwekte, en fchandig tartte.
 Maar ik zeg u noch eens; het was zo niet in 't eerft,
 Wanneer 'er meerder deugd en liefde heeft geheerfcht.
 Ik zeg, wie dat zyn vrouw verlaat om andre reden,
 Dan om de hoererye, of 't misbruik harer leden,
 Begaat een overspel; en wie met deze paart,
 Die dus verlaten is, word van dien zelven aart.
 Hier meê was 't pleit voldaan, en wettelyk voldongen;
 Gelyk 't ook, zo men merkt, niet meer wierd aangedrongen.

*daar on-
 trent hy
 ook zyne
 discipelen
 onderricht.*

Doch zyn discipelen, wat ongeruft hier door,
 Verzochten op hun tyd daar over meê verhoor:
 Zy zeiden, zo 't aldus met 't huwlyk is gelegen,
 Behoeft men niet zo los, gelyk de menschen plegen,
 Een wyf te trouwen, als men die zyn leven lang
 Moet houden, schoon het viel den mannen zuur en bang.
 Toen zeide Jesus, dit kan alle man niet vatten,
 Maar dien 't gegeven is de zaken recht te schatten,
 Die tot myn Koninkryk behoren, die alleen
 Verftaan het gene ik zeg. Waar op hy hen meteen
 Dit duifre voorftel deed, van menschen, die befmeden
 Van hun geboorte af aan, hun kuifche of zwakke leden
 Bewaren; doch men vond, zaid' hy, ook zulke hier,
 Die door de menschen zyn befmeden, en 't plaazier
 Van 't echte huwlyks bed daarom ontberen moeten.
 Maar noch een derde soort zult gy veellicht begroeten,
 Die om hun aanbelang aan 't hemels Koninkdom,
 Dat zy verbreiden gaan de gansche wereld om,
 Hun vleschelyke luft, als met een mes, befnyden,
 En all' hun neigingen aan dezen dienst toewyden.

Zo iemand dit te recht bezeft , en zo verftaat ,
Doet wel , dat hy dan ook het trouwen achterlaat ;
Om , onbelemmert van een vrouw en jonge kinders ,
(Die in 't gemeen ontrent dit zware werk veel hinders
Aanbrengen) zynen loop kloekmoedig door te ftaan.
Gelyk dit ook door hen vervolgens is gedaan.

Op deze reize ontmoett' hem tien melaatfche mannen ,
Die om hun quale , van een ieder fchier verbannen ,
Byzonder leefden , naar het voorfchrift van de wet ,
Opdat geen ander door die ziekte wierd befmet .
Wanneer die lyders hier den Heiland zagen komen ,
Die dit gebrek al meer dan eens had weggenomen ,
Verhieven zy hun ftem , en riepen luid en hard ,
Ei ! Rabbi , reinig ons van onze droeve fmart .
Als Jefus deze zag , fprak hy ; gaat u vertonen
Den Priesteren , die in het midden van u wonen .
Gelyk zy deden , naar 't bevel van zynen mond ;
Want aanftonds wrocht dat woord , en maakte hen gezond .
Toen een van deze tien die weldaad , hem bewezen ,
Gevoelde , en zag , dat hy ten enemaal genezen ,
En wel gereinigt was , zo wendde hy zich weêr
Naar Jefus , dankte God , en viel voor dezen Heer
En grôten Meefter op zyn aangezigte neder .
Toen fprak de Heiland ; keert gy Samariet ! noch weder
Opdat g' uw dankbaarheid aan my betuigen zoud ?
Waar zyn de negen doch ? wat is 't dat hen weêrhoud ,
Die immers mede van dat euvel zyn ontflogen ,
Om Gode de eer van hun herftelling op te dragen ?
Voor u , fta op , en ga ! maar denk zo lang gy leeft ,
Dat uw geloof in my u tans behouden heeft .

Voorts vraagde hem een troep van valsche Farifeën ,
Wanneer Gods Koninkryk zou komen hier beneên ,
Daar van de Christus nu zo vaak gefproken had ?
Hier op zaid' Jefus ; gy geveinsde ! gy bevat

*Jefus ont-
moet tien
melaatfen
die hy ge-
neest.
LUC. 17:
11 - 17.*

*Word' ge-
vraagd van
de Farifeën
naar zyn
Koninkryk
die hy be-
antwoorde.*

Dit stuk verkeerdelyk, het ryk daar wy van spreken
 Komt met geen grote pracht; want als het door zal breken
 Zal 't uiterlyk niet zyn te zien aan 't schoon gelaat.
 Maar zo gy 't weten wilt, het is reeds met'er daad
 In 't midden onder u; doch gy blyft onbewogen,
 En fluit boosaardiglyk daar voor uw hart en ogen:
 Wat wonder dan, dat gy 't niet ziet noch word gewaar?
 Daar op vervolgde hy tot zyn discipelschaar;
 Gelooft my, vrienden, dat gy in het kort zult wenschen
 Te zien zulk enen dag, den dag des Zoons des menschen;
 Maar dit geluk zal u als dan geweigert zyn,
 Omdat ik in dien staat, als nu, nooit weêr verschyn.
 Doch vele zullen u dan zoeken wys te maken,
 Dat gy my hier of daar zoud vinden; slechte zaken!
 Hierom veracht die praat, en gaat'er niet op uit,
 Opdat u niemant ooit vervoere als enen buit.
 Want even als de glans der snelle blixemstralen,
 Die uit des hemels lucht op de aarde nederdalen,
 En zich verspreiden, opdat ieder deze zag,
 Zo zal des menschen Zoon ook schitteren in dien dag.
 Doch hy moet voor die komst noch vele smarten lyden
 Van dit geslachte, dat hem hevig zal bestryden,
 Verwerpen, en zeer wreed verdelgen van deze aard',
 Als niet de minste liefde of achting by hen waard.
 Dan zal het gaan als 't was in vader Noachs dagen,
 Wanneer men at en dronk, en elk, naar zyn behagen,
 Slechts trouwde, tot dien dag, dat hy in de arke ging,
 En dat de zundvloed 't al in zynen kolk omving.
 Of zo 't gebeurde, toen die vrome Lot noch leefde,
 En ieder, naar zyn' drift, tot wellust henen streefde,
 Zo dat men kocht en weêr verkocht, naar zynen zin,
 En bouwde en plantte, tot verlies of tot gewin.
 Maar op dien dag als Lot dit Sodom ging verlaten,
 Deed God het vyer, vermengt met zulfer, op hun straten
Afre-

Afregeuen, en hy verteerde aldus de stad,
 Met mensch en vee, en al haar kostelyken schat.
 Zo, zeg ik, zal het ook in dezen tyd geschieden;
 Dan zullen weinigen de wraak en straf ontvlieden.
 Daarom dat niemant van het dak dan nederdaal',
 Noch enig huisraad berge uit zyn benedezaal;
 En wie naar buiten is gegaan, om daar te werken,
 Die kyke niet weêrom, als hy begint te merken
 Wat achter hem gebeurt; maar denke aan 't groot gevaar,
 't Welk aan de vrouw van Lot weêrvoer, die een pilaar,
 Tot een gedenkstuk voor de latre nageslachten,
 Geworden is. Zo houd dit altyd in gedachten:
 Want wie alsdan zyn lyf en dierbaar leven zal
 Behouden willen, en beschutten voor den val,
 Die zal 't verliezen, en zyn ziele dus doen sterven
 Den smartelyksten dood; en wie het hier zal derven,
 Om mynen naam daar van geweldelyk berooft,
 Die zal 't behouden; zo ik meermaals heb beloofft.
 In dezen donkren nacht, vol van rampzaligheden,
 Dan zal'er menig paar, die op hun legersteden
 (In ene zelve stad, of vlek, of huis, en daar
 Aldus ook bloot gestelt aan enerlei gevaar)
 Ter ruste lagen een verscheiden lot gebeuren,
 Wyl een van deze twee zal juichen, de andre treuren;
 Twee vrouwen zullen in den zelve molen gaan,
 Wier ene zeer gelieft zal wezen, de andre staan
 Verlaten, zonder troost by God of mensch te vinden:
 Zo zal men ook op een en 't zelve land twee vrinden
 Ontmoeten, daar van de een zal aangenomen zyn;
 Maar de ander niet ontfermt, verwezen tot de pyn.
 Toen vraagde zyn gevolg; waar dit doch zou geschieden?
 Daar op de Christus zeid' tot deze zyne lieden;
 Alwaar het lichaam is, en dood legt op deze aard',
 Daar word met haast een vlugt van arenden vergaart.

Want

*Aanmer-
king.*

Want als Jerufalem, tot zulk een top gerezen,
Eens door de Roomfche magt geheel verwoeft zou wezen,
Dan zou die ganfche ftaat dus zyn vaneen gefcheurt,
Dat zyn herftelling voor onmogelyk gekeurt
Zou worden; en 't gerucht tot allen overvliegen;
En zy bemerken, dat nu God, die niet kan liegen,
Zyn hemels Koninkryk alom verbreiden ging,
By alle volkeren, die onder 's hemels kring
Dan wonen zouden; om aldaar zyn troon te ftellen.
Terwyl zyn eige volk, als muitende rebellen,
Verwoeft zou leggen en verflagen op het veld,
Of henen weggevoert door buitenlandfch geweld,
Dat als een arends vlugt op hen was toegefchoten,
Om hunne beenderen van vel en vleefch te ontbloten,
Opdat de ganfche ftaat aldus ten einde raak',
En God zyn dreigement aan hen waarachtig maak'.

*Jefus, rei-
zende naar
Jerufalem,
met zyne
discipelen,
word van
de Samari-
tanen logi-
ment ge-
weigert.
Luc. 9:
51 - 62.*

Als nu de tyd, waar in de Christus opgenomen
Zou worden, na zyn dood, reeds was naby gekomen,
Besloot hy vafstlyk zich op weg te geven naar
Jerufalem, om daar het nakende gevaar
Kloekmoedig te ondergaan; des zond hy voor hem henen
Een aantal boden, die in zeker vlek verfchenen,
Dat aan Samarien behoorde, om logiment
Te zoeken voor hunn' Heer, die daar niet onbekent
Kon wezen. Doch hy wierd alhier niet ingelaten
Omdat zy reisden naar een ftad, die z' uitermaten
Vyandig waren, als daar was Jerufalem.
Als nu Jakobus en Johannes, die aan hem
Die boodfchap bragten, ook meteen het voorftel deden,
Dat hy ook kolen vyers deed dalen naar beneden,
En deze inwoonderen door zynen gloed verflond,
Gelyk Elias dit in zynen tyd beftond;
Beftrafte Jefus hen om dit ontydig fpreken,
En zaid', wat brengt gy voort? dit is gewis een teken,

Dat

Dat gy niet weet wat geeft u dryft tot dit verzoek,
 Als staande, in mynen zin, voor reukeloos te boek:
 Want 's menschen Zoon is niet gezonden, om de zielen
 Der menschen dadelyk wraakzuchtig te vernielen;
 Maar opdat hy ze van 't verderf bevryden mogt.
 Waar op hy voortging, en een ander vlek bezocht.

Terwyl zy derwaarts aan zich op den weg bevonden,
 Quam zeker Fariseew, die sprak, naar zyne gronden,
 Ik zal u volgen, Heer! alwaar gy henen gaat.
 Maar Jesus kennende zyn' ingebeelden staat,
 Zeid'; weet gy wel, myn vriend! dat vosfen hebben holen,
 De vogels nesten; daar des menschen Zoon moet dolen,
 Niets hebbende, waar op hy 't hoofd hier nederligt.
 Zo ga dan by u zelf, en wik het groot gewigt,
 Of gy ook krachten hebt om my dus na te treden.
 Vervolgens wendde zich de Heer tot enen tweden,
 En sprak; kom, volg my! doch die zeide; ik bid', geheng,
 Dat ik myn' vader eerst ten grave henen breng'.
 Doch Jesus wederom; laat doden hunne doden
 Begraven; maar trek gy, als een van myne boden,
 Op weg, en preek alom het woord des Koninkryks.
 Een derde sprak daar op tot Jesus ingelyks;
 Ik volge u zekerlyk; want dat is vast besloten;
 Alleen vergun my, dat ik van myn huisgenoten
 Behoorlyk afscheid neme, en alles daar bestell'
 Wat nodig is, en geef hen 't allerlaatst vaarwel.
 Maar Jesus, om de zaak te klaarder voor te dragen,
 Zeid', iemant, die zyn hand heeft aan den ploeg geslagen,
 En wil noch omzien naar een stuk, dat achter is,
 Of 't tydelyke goed betreft, die is gewis
 Gansch onbequaam om 't Ryk van God hier voort te zetten;
 Wyl al die zorgen voor het lichaam hem beletten,
 't Gevaar en al de moeit' kloekhartig te ondergaan,
 Die zulk een kruisgezant ziet voor zyne ogen staan.

*en verreeft
 van daar.
 en word
 van een
 Fariseew
 begroet, die
 hem wilde
 volgen.*

Hierom is 't ieders plicht alvorens staat te maken,
 Of hy bestand zal zyn tot zulke hoge zaken,
 Die tot zo groten werk van noden zyn, opdat
 Hy niet voor enen dwaas, of losbol, word' gefchat.

*Jefus
 verkieft
 noch ze-
 ventig
 discipelen,
 en zendt ze
 uit met zy-
 nen last.
 Luc. 10:
 1 - 42.*

Na dit vertoog, waar in de Heiland 't zwaar gewigte
 Van zyn discipelschap den jongeren berichtte,
 Verkoos hy by de twaalf, voorhenen aangestelt
 Tot zyne Apostelen, en meermaal hier vermeld,
 Noch andre zeventig; die mede, als zendelingen,
 Het gansche landschap rond, en paar aan paar, omgingen
 Ter plaatze en stede, alwaar de Christus kort daar aan
 Te komen stond; en gaf hen mede dit vermaan.
 Gy ziet, dat de oogft is groot, en kond zeer licht bemerken
 De kleinheid van 't getal der gener die hier werken:
 Zo bid den Heer des oogfts, dat hy ze spoedig zend';
 Wyl hem 't gebrek hier van op 't innigste is bekend.
 Zo gaat dan heen, en wilt op mynen last niet slapen;
 Ik zende u, als een troep van werelozeschapen,
 In 't midden van een zeer boosaardig wolvenest,
 Dat u begrimmen zal, hoe zeer gy zoekt hun best.
 Neemt genen buidel, maal, noch schoenen daar toe mede,
 Opdat dit op de reis u geen beletzel dede.
 Groet ook geen menschen door onnutte zamenpraak,
 Maar spoeit u lustig voort, en vordert uwe zaak.
 Als gy dan ergens in een huis zult binnen treden,
 Zo wenscht dit allereerst des Heren heil en vreden;
 Want zo'er in dat huis een zoon des vredes is,
 Dan is uw wensch besteed; zo niet, dan keert gewis
 Die heilbeê weêr tot u. Hier zult gy wat vertoeven,
 En nemen spys en drank, zo veel u zal behoeven,
 Of u word' voorgezet; want iemant die zo werkt
 Verdient ook loon, opdat het lichaam word' versterkt.
 Geneest de kranken en de kreuplen, die daar leggen,
 Of worden toegebracht: vooral zult gy hen zeggen;

Dat

Dat 't Koninkryk van God naby gekomen is,
 En zich alreeds vertoont, tot hun behoudenis.
 Maar zo gy in een stad niet vriendlyk zyt bejegend,
 Zo gaat'er uit voor dat gy enig borger zegent,
 En zegt; het stof, dat aan myn voeten zit of kleeft,
 Dat schudde ik op hem af, die zich onwaardig heeft
 Gedragen. Want het zal veel lydelyker wezen
 Voor die van Sodoma, daar van gy hebt gelezen,
 Dan deze stad, die dit myn Koninkryk versmaad,
 In genen groten dag, die eens te komen staat.
 Wee u, o Chorazin! wat staat u niet te wachten?
 En u, Betzaida! want waren deze krachten
 In 't heidensch Tyrus en in Sidon ooit geschied,
 Zo wel als onder u, zy zouden zich zo niet
 Vergeten hebben, noch hardnekkig zyn gebleven;
 Maar hebben zich bekeert, en zich daar op begeven
 Tot stof en asche voor den troon van 's hemels God;
 Daar gy den dag van uw bezoeken bespot.
 Hierom zal 't deze veel verdragelyker wezen.
 En gy, Kapernaum! ten hemel toe gerezen
 In hoogheid, zult u eens van hem verftoten zien
 Tot in den afgrond van de hel. o dwaze liên!
 Maar wie u horen zal, en luistren naar uw leren,
 't Zal even zo veel zyn als of hy 't woord des Heren
 Aanhoorde; en wie u hier verwerpt, en tegenstreeft,
 Verwerpt ook my; en hem, die my gezonden heeft;
 Dewyle hy door my, en ik door hem zal spreken.
 Gelyk myn woorden, by de zyne vergeleken,
 Bestipt de zelve zyn; want wat ik doe of leer,
 't Is volgens 't woord van God den groten Opperheer.

Als dit Gezandschap van zyn' togt was weêrgekomen,
 Op 't hoogst vernoegt, en door veel blydschap opgenomen,
 Van wegen al de kracht, die God gepaart deed gaan
 Met hunne boodschap, en dat wekkende vermaan,

*die weder-
 komen, en
 verslag
 doen.*

Berichtten z' aan hunn' Heer, hoe zelf de duivlen waren
 Hen onderworpen, en gedwongen uit te varen
 In Jesus naam, dien zy niet konden wederstaan,
 Maar vloten, even of hy 't zelve had gedaan.
 Daar op de Heiland zeide; ik zag den Satan zwichten,
 En storten uit de lucht, als een der blixemfchichten,
 Die God met zyne hand op 't aardryk nedervelt.
 Ziet daar, ik geve u magt, om al het boos geweld
 Van dezen vyand en van alle zyn trawanten
 Te fnuiken; zodat gy, omringt van alle kanten,
 Op deze slangen, en die fchorpioenen moogt
 Gaan treden; wyl de kracht der Godheid niet gedooft,
 Dat z' u befchadigen, of ergens quetzen zullen.
 Doch zyt om deze gave, als gy dit ziet vervullen,
 Niet al te zeer verheugt; maar weeft veel meer verblyd,
 Dat g' onder 't klein getal der uitverkoornen zyt,
 Wier namen in het boek des levens zyn gefchreven.

*Jesus
 dankt zy-
 nen Vader.*

Te dezer ftonde fprak de Christus, aangedreven
 Door ene vreugde, die de Geest in hem verwekt';
 Ik danke u Vader, die zyn heerschappy uitftrekt
 In hemel en op aarde, omdat gy deze dingen
 Voor die verftandigen, en wyze wereldlingen
 Verborgten hebt; en aan den kindren openbaart,
 Den zuigelingen, daar gy 't alles voor bewaart.
 Want dit, o Vader, was uw eeuwig welbehagen,
 En alle dingen zyn aan my dus opgedragen.
 Ook weet hy 't maar alleen, wie deze Zone zy,
 En wie de Vader is weet niemant hier dan hy,
 De Zoon, en dien hy 't eens bekend zal willen maken.
 En gy, myn jongeren! zyt zalig om de zaken,
 (O wondergroot geluk! voor dit difcipelfchap,
 Dat zich verheven ziet op zulken hogen trap)
 Die tans uwe ogen zien: want vele der Profeten,
 En grote Koningen, op hunnen troon gezeten,

Verlangden oudtyds om te aanschouwen 't geen gy ziet,
 Maar dit geluk gebeurde aan deze mannen niet;
 Ook om te horen 't geen gy hoort, doch 't was verloren
 Gewenscht; want deze gunst mogt noch hun' oog' noch ore
 Niet worden meêgedeelt: dewyl de tyd en stond
 Van God beperkt was, en bevestigd door hun' mond.

Nadat de Heiland dit verricht had en gesproken,
 En zyne reden pas met hen had afgebroken,
 Stond zeker wyshoofd op, om hem door ene vraag
 Te toetzen; want dit was hun werk doch even staag;
 Hy zeid' dan; Meester! hoe kan ik het eeuwig leven
 Beërven, wat staat my te doen? kond gy my geven
 Het recht bescheid hier van? ik luifre vlytig toe.
 Maar Jesus, kennende al hun streken, vraagd' hem hoe;
 Luid dan de wet van God; ga, breng u dat te binnen.
 Hy antwoord'; gy zult eerst Jehova God beminnen,
 Met een volkomen harte, en ziele, en alle kracht,
 En uw geheel verstand. wanneer gy dit betracht,
 En uwen naasten, als u zelve, zult beminnen,
 Dan zou men door dat werk het leven kunnen winnen.
 Dat 's recht, zeid' Jesus; ga, en onderhoud dit al.
 Maar deze, meinend', dat'er niets in dat geval
 Op hem te zeggen viel; vraagde echter wie ze waren,
 Die hy zo lieven most? Om dit nu te verklaren,
 Gebruikte Jesus een gelykenis, zo hoog,
 Dat die hem teffens plicht en fouten bragt voor 't oog.
 Hy zeide, een zeker man quam van Jeruslem ryden
 Naar Jericho, alwaar men, in die boze tyden,
 Toen Jesus dit ontvouwd', veel moordenaren vond,
 Van wie hy wierd beroofd en derelyk gewond,
 Zodat z' hem in 't gebergt zo bloedig lieten leggen.
 't Gebeurde by geval, dat (zo gy my hoort zeggen)
 Een Priester uit de stad den zelve weg af quam,
 Die dezen zag, maar straks een' andren koers weêr nam.

*word van
 een jonge-
 ling ge-
 vraagt wat
 hy doen
 most om
 zalig te
 worden.*

*en word
 van Jesus
 beant-
 woord.*

Toen naderd' 'er een Leviet, die, dezen ziende, mede
 Een andren weg opfloeg, en deed als de eerste dede.
 Doch een Samaritaan, als hy den lyder zag,
 Wierd innerlyk geraakt, omdat die mensch daar lag,
 En reed straks naar hem toe, verbond al zyn quetzuren,
 Goot wyn en oly in de zwaarste; en, na die kuren,
 Holp hy den zelven op zyn paard, en bragt hem heen
 Naar ene herberg, en bezorgde hem al 't geen
 Hy nodig hebben mogte: en als hy ging vertrekken,
 Betaalde hy den waard, en zeid'; wat gy verstrekken
 Zult aan dien vreemden man, daar voor blyve ik de borg,
 Zodat g' hem wel doen moet. 'k beveel hem uwe zorg;
 Wyl ik u eerlyk, by myn weêrkomst, zal betalen.
 Als nu de Heiland had voleind met dit verhalen,
 Zo vraagde hy; wel wie van driën was de naaft'
 Van dezen armen mensch? Daar op was 't antwoord haast
 Gereed; hy was zyn naaft', sprak hy, die zyne leden
 Verbonden had; en noch zo veel barmhartigheden
 Bewees aan dezen man. Wel, zeide Jesus, ga,
 En doe dit alles dien Samaritaan ook na.
 Zodat gy niet alleen uw maagdschap hebt te tellen
 Voor uwe naaften; maar op deze lyst moet stellen
 Het gansche menschedom, als geteelt uit 't zelve bloed,
 En uwen vyand meê, als g' hem in nood ontmoet.

*Aanmer-
king.*

Dit was te rechter tyd gezegt en voorgehouden
 Aan enen zulken, die zyn zaligheid wild' bouwen
 Op eige werken, om daar door voor Gods gericht
 Bestand te wezen; daar de ware liefdeplicht,
 Ontrent zyn' evenmensch, hem nooit wierd aanprezen;
 Maar zy, door hunnen trots, verdoemden en verwezen
 Al wie den naam niet droeg van Jood of Isreliet;
 Hoe sterk de wet van God het tegendeel gebied.

*Jesus
komt te
Bethanien.*

Als Jesus zyne reis vervolgde door de steden
 En vlekken, quamen zy met onvermoeide schreden

Ter

Ter plaatze, daar hy wierd ontfangen met zyn' ftoet
 Door Martha, zyn vriendin, met een verplicht gemoed.
 Wie twyfelt? daar zy had getuige mogen wezen
 Van 't wonder, dat hy tot Bethanien voor dezen
 Aan Lazarus, haar broêr, betoonde; en daar de stad
 Jerufalem alom den mond noch vol van had.

Terwyl zy bezig was verquikking toe te brengen,
 Zo vraagde zy; myn Heer! hoe kund gy dat gehengen,
 Dat myne zufter my niet helpt, maar ledig zit?
 Daar op de Heiland sprak; zy heeft een ander wit.
 Gy Martha zyt bezorgt voor huizelyke dingen,
 Die u op dezen tyd, zo 't fchynt, wat overdringen;
 Maar deze, uw zufter, die vermaak fchept in myn leer,
 En daar door allermeeft is dienftbaar aan haar' Heer,
 Heeft verre 't beste deel der zaken uitgekoren,
 Dat immers nooit van haar, al ging het all' verloren,
 Zal worden weggerukt; dit is dat ene ftuk,
 Dat nodig word gefchat, en 't toppunt van 't geluk.

Gepafte redening! die uit een mond quam vloejen,
 Van hem die alles met genade kon befproejen
 Zodat de kracht daar van ging door tot in de ziel,
 Als of'er hemels dauw van zyne lippen viel.

*Aanmer-
king.*

Aleer de Heiland zich met zyne lerelingen
 Van hier op weg begaf, om verder door te dringen
 Tot in de fteden, die hy voor het laaft ging zien,
 Om zyn genaderyk den volken aan te biên;
 Had hy zich naar een plaats in eenzaamheid begeven,
 Om daar te bidden, zo als hy door al zyn leven
 Gewoon was, en daar toe verkoos in dezen oord
 (Opdat hy in 't gebed door niemant wierd geftoort)
 't Olyfgebergte, by Bethanien gelegen.
 (Hoewel de plek, daar dit gebeurde word verzwegen)
 Als hy nu daar van daan by zyn disciplen quam,
 Zo was'er een van hen, die dus het woord opnam;

*Jefus leers
weder zyne
discipelen
bidden.*

LUC. 11:

1.

(Veel-

(Veellicht een nieuweling uit die hy kort te voren
 Tot zyn gezanten had benoemt en uitgekoren)
 Leer ons doch bidden, Heer ! gelyk Johannes deed
 Aan zyne volgeren. De Christus, straks gerceed,
 Voldeed aan dit verzoek, en gaf hen, als voorleden,
 Dat kort volmaakt ontwerp van alle de gebeden,
 Die pasfen zouden in eens Christens hart en mond,
 Als deelgenoot aan zyn genade- en heilverbond.
 't Was; Onze Vader; die uw' troon hebt in den hogen
 En derden hemel; doch onzichtbaar voor onze ogen.
 Uw naam geheiligt worde. Uw koninkryke kom'.
 Uw wil geschiede op aarde, als die door 't Engeldom
 Daar boven word volbragt. En geef ons alle dagen
 Ons dagelyksche brood. En scheld ons die mislagen
 En zonden, die wy ooit bedreven gunstig quyt:
 Mits w' onze schuldenaars vergeven t'aller tyd.
 En leid ons nimmer in bekoring, tot het quade,
 Nemaar verlos ons, door uw dierbare genade,
 Van dezen boze, die rondsom ons gaat, en loert;
 Opdat'er niemant door zyn listen word' vervoert.
 Ziet daar 't beknopt tafreel van 't geen men heeft te brengen
 Voor God en zynen troon, waar in men ziet vermengen
 Al wat Gods heerlykheid en zynen lof verheft;
 En onze noden, naar de ziel en 't lyf, betreft.
 Voorts sprak de Heiland, om zich breder te verklaren;
 Wie is'er onder u, dien dit niet kan weêrvaren,
 Dat hy by nacht een vriend huisvesting geven moet,
 En, onvoorzien van brood, zich geeft met allen spoed
 Naar deez' of genen van zyn naaste en beste vrienden,
 En klopt hem uit het bedde, om zyn behoef te vinden,
 Hem zeggende, waarom hy zeer verlegen is,
 En hem komt steuren in den nacht en duisternis.
 Hoewel nu deze man dit euvel op mogt vatten,
 En die vrymoedigheid voor ongeregelt schatten;

Wyl hy zyn ganfche huis in rep en roere ftelt,
 Zo zal hy doch, (want hier geen andre rede geld)
 Door de onbefchaamtheid van den vrager aangedreven,
 Uit 't bedde opftaan, en hem al wat hy vordert geven.
 Daarom vermane ik u, dat g' altyd bid en fmeekt,
 En zoekt en klopt om 't geen, als nodig, u ontbreekt:
 Want hy die bid ontfangt; die zoekt zal zeker vinden;
 En wie gedurig klopt, zal eindlyk dien verbinden,
 Aan wiens vertrek hy ftaat, dat hy hem open doe.
 Hierom betracht dien plicht, en word ze nimmer moê.
 Wat vader is'er doch, wiens zoon om brood komt vragen,
 Of om een vifch, of ey, dien 't immer zou behagen,
 Dat hy hem enen fteen, of slang, of fchorpioen
 Zou geven; ja niet fchrikt voor zulk een wys van doen?
 Zo gy, die zondig zyt, dan weet uw goede giften
 Aan uwe kinderen te fchenken, en te fchiften
 Van 't geen hun fchadelyk zou wezen; hoe veel meer
 Zal doch uw Vader, die goeddoende Hemelheer,
 Eens zynen Heiligen Geest, het nodigfte van allen,
 Den genen geven, die hem fteeds te voete vallen,
 En daar om bidden; opdat die hen onderricht'
 In 't geen hy Gode, en ook den menfchen is verplicht.

Na dezen quam'er een, doch van de flechtfte bende,
 Als die de Christus noch zyne aanbelangen kende,
 Die zeide; Meefter zeg doch mynen broeder aan,
 Dat hy onze erffenis, die hy niet af wil ftaan,
 Met my verdeel', en maak, dat hy my myne landen
 En goedren volgen laat, als vaderlyke panden.
 Toen fpak de Heiland; wel, wie heeft my aangefteft
 Tot fcheidsmen tufchen u en hem, die met geweld
 U de erffenis onthoud; of redenen zal geven,
 Waarom die zaken noch zyn onverdeelt gebleven?

Maar tot de fchare; wacht u voor geldgierigheid,
 Opdat gy nimmer door dien Mammon word verleid.

*en weigert
 een fcheidsmen
 te wezen.
 Luc. 12:
 13.*

*en waar-
 fchouwt
 de fchare*

*tegens geld-
gierigheid.*

Want 't is geen overvloed, die u geruft kan stellen,
 Waar uit men alle quaad zeer dikwils op ziet wellen.
 Gelyk de Heiland dit door een gelykenis
 Aldus ook heeft vertoont; waar van dit d'inhoud is.
 Een zeker heerschap, die veel lands had doen bezajen,
 Daar van hy op zyn tyd een ryken oogst deed majjen,
 Zodat hy zelf niet wist waar hy dien bergen zou:
 Doch op het laaft besloot tot enen nieuwen bouw
 Van schuren, om daar in zyn goedren op te leggen:
 Dan zou hy, wel geruft, tot zyne ziele zeggen;
 Nu hebt gy goeds genoeg, ga, cet en drink er maar
 Op aan, en maak goed gier, nu is'er geen gevaar.
 Maar God, die dezen dwaas in zyne dwaasheid kende,
 Zeide; o onzinnig man! nu naakt eerst uw elende;
 Want uwe ziele word van u in dezen nacht
 Geeischt; voor wien is 't nu, dat gy hebt zaam gebragt?

*Aanmer-
king.*

Dus wedervaart het hen, die al hun zorg besteden,
 Om aardfche goederen, tot hun wellustigheden,
 Byeen te schrapen; en niet ryk in Gode zyn.
 Voorwaar den zulken is het goed tot smart en pyn:
 Want zyne ziel is arm, en naakt, en vol gebreken.
 Ziet daar! de geldzucht naar het leven vergeleken.
 By ene dwaasheid die geen wedergade heeft;
 Hoewel de wereld daar naar zwoegend jaagt en streeft.

*Jesus be-
antwoord
zyne disci-
pelen, die
hem de ty-
ding brae-
ten, dat Pi-
latus 't
bloed der
Galileers
had ver-
mengt met
hunne of-
ferhanden.*

't Gebeurde in dezentyd, dat hem geboodfchap wierde,
 Hoe Vorst Pilatus, die het Joodsche land bestierde,
 Der Galileeren bloed vermengt had met het bloed
 Der offerhanden, die, tot hunner zonden boet,
 Verordent waren, (of, naar zommiger gedachten,
 Die hy ter ere van Tiberius deed slagten)
 Dat Jesus dit daar op tot leerzame antwoord gaf;
 Hoe! oordeelt gy, dat zy, om deze zware straf,
 Veel snoder menschen, en vry groter zondaars waren,
 Dan de anderen? o neen! maar ik moet u verklaren,

Als

Als ene waarheid ; dat , indien g' u niet bekeert ,
 En daar door allen vloek van uwen halze weert ,
 Gy ook eens zult vergaan , en fchielyk ommekomen .
 Of zoud gy meinen , en , veellicht , onzinnig dromen ,
 Dat die verpletterden , tot achttien in 't getal
 Te Siloam gedood , door dien beroemden val
 Van haren toren , voor godlozer waren te achten ,
 Dan de andere , die in Jerufalem vernachtten ?
 O neen ! dat 's geen gevolg : maar dit gaat immer vast ,
 Dat wie zich niet bekeert , en aflegt al den laft
 Der zonden , opdat hy genade mag verwerven ,
 Ook haaftlyk zal vergaan , en onboetvaardig fterven ;
 't Geen hy verdiende door zyne onbekeerlykheid ;
 Wyl ik myn handen te vergeefs heb uitgebreid .

*volgt de
 gelykenis
 van den
 landheer .*

Daar op de Heiland een gelykenis deed horen
 Van zekren landheer , die zyn wyngaard had verkoren ,
 Om daar een' vygeboom te planten in dien grond .
 En als hy jaar op jaar daar aan geen vruchten vond ,
 Zeid' tot den wyngardman (geheel niet wel te vreden)
 Dit 's nu het derde jaar , dat ik kom' herwaarts treden ,
 Opdat ik vygen vond aan dezen fraijen boom ;
 Doch ik verneme 'er geen ; hy toont zich traag en loom :
 Derhalven hak hem weg , of ruk hem uit deze aarde ,
 Opdat hy die (want ze is van al te groot een waarde)
 Niet meer onnut befla . Daar op fprak deze man ;
 Wel , heerschap laat hem doch (indien het wezen kan)
 Dit lopend jaar noch ftaan ; wil hy dan vruchten geven ,
 Die gy van hem verwacht , dan laat hem in het leven :
 Zo niet , ga uwen gang , en houw hem ruftig af ;
 Omdat hy wel en vet geplaatft geen voordeel gaf .

Voorwaar een fchoon tafreel , om Ifrel te overtuigen
 Van zyne onvruchtbaarheid : 't welk echter niet zal buigen ,
 Voor dat het ook eens worde uit zyne plaats geroeit ,
 Daar in 't zo lange onnut en vruchtloos had besproeit .

*Aanmer-
 ling .*

De Christus 't Was op een Sabbatdag, toen Jesus hier verkeerde
geneest ene In 't land Judea, en in synagogen leerde,
vrouw, die Dat ene elendeling, een vrouw, die achttien jaar
achten ja- Bezeten was geweest; waar door z' als tot malkaâr
ren was En krom gebogen lag, en zich niet op kon beuren,
krank ge- Van Jesus wierd gezien; (veellicht aan een der deuren,
weest. Die deze synagoog, daar in hy leerde, floot)
 Luc. 13: Zodat hy, harer zich ontfarmende, gebood,
 10. Dat z' hem zou naderen; en sprak, gy zyt genezen;
 En leid' de hand op haar; zodat zy, opgerezen,
 Recht overende stond, en dankte haren God
 Voor zulk een weldaad. Doch dit boze Joodsche rot,
 En wel een overste van deze schole en bende,
 Nam 't weder cuvel op, dat Jesus, dien elk kende,
 Op enen Sabbatdag die vrouw genezen had.
 Daar op hy tot de schare aldus het woord opvatt';
 Daar zyn, zo g' alle weet, in ieder week zes dagen,
 Wanneer men werken kan, naar lust en welbehagen,
 Waarom geneest en helpt m' als dan de kranken niet,
 Maar wel op zulken dag, als 't God zo klaar verbied?
 Waar op de Heiland hem dit antwoord heeft gegeven;
 O gy geveinsde! die zo kundig en bedreven
 Zyt in de wet van God; wie uwer is'er dan,
 Die op een Sabbatdag zyn os of ezel van
 De krib niet los en maakt, en leid het beest zelf henen,
 Opdat het drinke? hoe, zoud gy dan, mannen! menen,
 Dat deze vrouw, die zelve een dochter Abrâms is,
 En nu reeds achttien jaar als in gevangenis
 Des Satans was, niet mogte op een der zulke dagen
 Van deze banden zyn verlost, en weêr ontflagen
 Van onder zyn geweld? steekt hier ook ondeugd in,
 Dat ik het goede werke, en dit uw volk bemin?
 Toen stonden ze als verstomt, en gingen henen stryken,
 Vol schaamte, zodat elk de schandelykste blyken

Van hunne boosheid zag, terwyl de gansche schaar
 Met blydschap wierd vervult, om alles wat ze daar
 Weêr zagen met het oog', en met hunne oren hoorden;
 Dewyl hen Jesus trok met sterke liefdekoorden.
 Daar dit gezelschap, dat verdraait en bogtig was,
 't Geluk niet hebben mogt, dat hy het meê genas.

Na die gebeurtenis heeft Jesus zich gegeven
 Van d'een naar de andre steê (hoewel niet net beschreven)
 Door Galileën (zo men gist) naar de overkant
 Der vlietende Jordaan, tot dat hy 't gansche land
 Zou hebben omgereist; daar henen zyn Gezanten
 Het woord des Koninkryks alvorens gingen planten;
 En daar hy zelve nu voor 't laatst zyn afscheid nam,
 Opdat hy tydig tot Jeruslem wederquam.
 Op deze reize was 't, dat iemant wilde weten,
 Hoe groot of klein men het getal zou mogen meten
 Der gener, die hier na eens zalig zullen zyn?
 (Tot die nieuwsgierigheid geport, naar allen schyn,
 Door al den tegenloop, en zo veel bitterheden,
 Als hy te lyden had in zo veel vleck' en steden,
 Van 't Joodsche meesterschap ontrent zyn eer en leer,
 Die hy verkondigde, als den weg tot hunnen Heer.)
 Waar op de Heiland sprak; wat baat het, dit te vragen?
 Daar slechts uw plicht is, wel en naarstig zorg te dragen,
 Ja kloek te stryden, dat gy door die enge poort,
 En moeijelyken weg, die weinigen bekoort,
 Meugt ingaan in dat huis, dat vele zullen vinden
 Gesloten, als zy zich eens zullen onderwinden,
 Om ook te kloppen aan de deur, daar voor zy staan,
 Doch die voor hen dan niet zal worden opgedaan;
 Maar horen zullen, gaat van hier, gy onbekenden,
 Gy zyt de myne niet, wat gy ook voor meugt wenden;
 Gy die het onrecht werkt, vertrekt u naar dien poel,
 Daar gy de wraak van God voor eeuwig blyft ten doel.

*Jesus word
 gevraagd,
 of'er vele
 zonden za-
 lig worden.
 LUC. 13:
 22-35.*

en van eni-
ge Farifeën
gewaar-
fchouwt
wegens He-
rodes lagen,
die beant-
woord wor-
den.

Ten dezen dage quam een troep van Farifeën,
Die Jesus overal vervolgden en beftreën,
Aan hem berichten; dat het tyd was om van daar
Te reizen, en zich voor het dreigende gevaar
Te veiligen; dewyl Herodes, in wiens landen
Hy toen verkeerde, hem gezocht had aan te randen,
En om te brengen, zo 't Johannes was gebeurt;
Die daar ter ftede noch van velen wierd betreurt.
Doch Jesus zeide; gaat, en zegt uit mynen name
Aan dezen lozen vofch, opdat ik hem befchame;
Ik werp de duivlen uit, en maak het volk gezond,
Doch voor een korten tyd: alsdan zal ik teritond
Myne aangenome reis in aller haaft voltrekken,
En zelf het offer aan zyn fnode wraak verftrekken;
Want nimmer zag men dat een yverig Profeet,
Dan in Jerufalem, om zyne boodfchap, leed.
O gy Jerufalem! gy hoofdstad aller fteden,
Die uw Profeten dood, en ftenigt, buiten reden,
Gods afgezanten, die aan u zyn dreigement
Verkondigden, zo als dit allen is bekend:
Hoe menigwerf heb ik uw kindren willen brengen
Bycen, gelyk een hen haar kiekens, en verlengen
Aldus uw groot geluk; doch gy hebt niet begeert
Te luiften naar myn ftem, noch u tot God bekeert.
Ziet! dit uw huis, daar op gy al te veel vertrouwde,
En uw behoudenis op losse gronden bouwde,
Word' u in 't korte woest, en van zyn pracht berooft,
Gelaten, en daar mede uw luifter uitgedooft.
Ook zult gy my niet zien (dit meugt gy overleggen)
Aleer die tyd daar zy, waar in gy zelf zult zeggen;
Gezegt en geroemt is hy, die in den naam
Des Heren tot ons komt! daar op met enen aêm
Zal volgen; wy, die tot Jehovahs huis behoren,
Wy zegenen u ook, u, die zyt uitverkoren,

Om dezen Koning in zyn hemels Koninkryk,
Dat nu te komen staat, te pryzen eeuwiglyk.

Als nu de Heiland by geval was ingetreen
De woning van een hoofd der loze Fariseen,
Op enen Sabbatdag, ('t zy voor of na den noen)
Om met een bcte broods aldaar zyn maal te doen,
Zag hy een mensch, die was met waterzucht bevangen,
Een quaal, die iemant meest ter dood toe aan blyft hangen.
Daar op hy deze liên, als wetgeleerden, vraagd';
Is 't ook geoorloft, en een werk dat God behaagt,
Een mensch op zulken dag, dien wy den Sabbat noemen,
Gezond te maken, of zoud gy dien man verdoemen?
Doch niemant sprak een woord. zodat hy hem genas,
En henen zond, zo fris als hy te voren was.
Maar voegde hy daar toe; (byna als kort voordezen)
Wie zoud'er onder u zo onbarmhartig wezen,
Dat hy zyn' ezel of zyn' os niet redden zal,
Op enen Sabbat zelf, wanneer hy by geval
Was in een put geraakt, daar in hy kon versmoren?
Doch niemant onder hen liet enig antwoord horen,
Maar ieder zweeg hier op, niet magtig om de kracht
Te breken van 't bewys, dat hy te berde bragt.

Toen wendde Jesus zich tot zyne medegasten,
Om deze menschen ook in hun gemoed te tasten,
En door te stryken dien verwaanden trotsen aart,
Die in hun gansch bedryf met boosheid ging gepaart.
't Was een gelykenis, die hier toe dienen zoude.
Hy zaid' dan, als gy word verzocht by nieuw getrouwde,
Ter bruiloftfeeste, zet u dan niet straks ter neêr
Op de eerste plaats; maar geeft en laat voor af die eer
Aan enen anderen, die daar genood kan wezen;
Opdat de meester van dat huis, zelve opgerezén,
En ziende, dat gy veel te hoog zit aen den disch,
U niet gebiede, dat gy hem, die meerder is,

Jesus geneest in 't huis van enen Oversten der Fariseen enen waterzuchtigen. Luc. 14: 1.

en wend voort zyne reden tot de gasten.

Die eerste stede inruimt; en gy, met schaamte en schande,
 U ziet verschoven, en gestelt by allerhande
 Gemene lieden, die gy vry wat minder acht,
 Dan gy u zelve, en daarna word' uitgelacht.
 Zo tracht u zelf altyd zeer nederig te dragen,
 En zet u onder aan, tot dat het zal behagen
 Aan uwen huiswaard, u te plaatzen boven aan,
 Dan word u eer van hem en andren aangedaan.
 Want wie zich zelve hier onmatig wil verhogen,
 Zal haast vernedert zyn; maar die weêr in zyne ogen
 Zeer klein is, en in zyn bedryven zich betoont
 Den minsten, word met ere en achtbaarheid bekroont.

*en daarna
 tot den
 huiswaard.*

Voorts sprak de Heiland tot den meester deze reden;
 Wanneer gy zyt beluft, en wilt u geld besteden
 Aan ene maaltyd, daar men niet dan vrienden nood,
 Of nageburen, die ook magtig zyn en groot,
 Opdat die op hun beurt u wederom onthalen;
 Zo laat die ryke t'huis, en vult veeleer uw zalen
 Met arme menschen, die verminkt en kreupel zyn,
 En blinden zelve, die aan u, naar allen schyn,
 Dat nooit vergelden, noch dit wedergeven kunnen,
 Dan hebt gy met uw geld en kosten dit gewonnen,
 Dat gy zult zalig zyn, en uw vergoeding weêr
 Ontfangen in dien dag, waar in die hoogste Heer
 De opstanding geven zal aan die barmhartigheden
 Aan vele elendigen en arme lieden deden;
 En dus rechtvaardig zyn ontrent dat aardfche goed,
 't Welk u vooreerst, en dan den naaften voeden moet.

*Vervolg
 der rede tot
 een der
 gasten.*

Als een der gasten nu dit schoon gesprek aanhoorde,
 Dat ieders hart, dat niet bedorven was, bekoorde,
 Sprak hy volmondig uit; welzalig is de man,
 Die in Gods Koninkryk 't geluk genieten kan,
 En mag, om daar ook brood, of hemelspyze, te eten,
 Met zulke gasten, by de Vadren aangezeten.

Doch

Doch Jesus zeid' hier op; een zeker heerschap had
 Een maaltyd aangericht, in deze of gene stad,
 En nodigde daar toe een groot getal van lieden.
 Als het nu alles was gereed, deed hy ze ontbieden,
 En zeggen; 't avondmaal is klaar en toebereid,
 Daarom komt herwaarts aan, wyl u myn heer verbeid.
 Maar deze menschen, niet gezint om op te komen,
 Verzochten, dat het hen niet qualyk wierd' genomen,
 Dat zy bedankten voor die eer, hen aangedaan:
 Want de eerste most naar nieuw gekochte landen gaan;
 Een ander most een span jokosfen gaan beschouwen;
 De derde, aldaar verzocht, verschoof het op zyn trouwen:
 Zodat de bode, die de gasten had genood,
 Den heer die boodschap bragt. Doch die daar op besloot,
 Verstoort in zynen geest, om andere in te halen,
 Die deze bode slechts, en zonder te bepalen,
 Zou binnen roepen van de straten, daar ontrent,
 't Zy arm, verminkt of blind, bekent of onbekent.
 Zo haast de dienstknecht dit volvoert had, ging hy henen,
 En bragt die tyding aan zyn' heer; en zeid' meteenen,
 Dat al de plaatzen noch niet waren aangevult.
 Toen zeid' de man; ga voort, en trek op weg, gy zult
 Z'uit alle hoeken, en uit hegg' en struiken brengen;
 Want ik verzekere u, 'k zal nimmermeer gehengen,
 Dat iemand, die vooraf genodigt is geweest,
 En my geweigert heeft, zal komen op dit feest,
 Noch eten van myn brood: want die myn disch versmaden,
 En zich met zorgen van de wereld zo beladen,
 Dat myne nodiging en vriendelyk onthaal
 Moet achterstaan, op dien past deze harde taal;
 Gy, die den rykdom van des Heren zegeningen,
 En zyn bezoeking, die u altans omringen,
 Verwaarlooft en veracht, vergadert u een schat
 Van vloek en grimmigheid, die nimmer einde had.

*Jefus ver-
trekt van
daar, en
fpreekt tot
de fchare.*

Als Jefus dezen dag der Ruffe dus gefleten
 En waargenomen had, als licht is af te meten
 Uit deze leringen en 't difchgefprek, verftaan
 Uit zynen wyzen mond, vertrok hy daar van daan;
 Gevolgt, als naar gewoont', door duizenden der fcharen.
 Wanneer zy nu op weg in zulk een menigt' waren,
 Zag Jefus om, en fprak, als meermaal was gehoord;
 Gy, mannen! die my volgt, verftaat alleen dit woord,
 Dat wie zyn vader en zyn moeder niet kan haten,
 En wyf en kinderen, en al de reft verlaten,
 Ja dit zyn leven zelf, om mynent wille alleen,
 En torsfen 't zwaarfte kruis, die ga flechts vrylyk heen,
 Als die myn lereling en volger niet kan wezen;
 Want hy moet voor geen fmaad, ja voor de dood niet vrezèn.
 Daarom bedenkt u wel, en ziet wat gy begint,
 Of gy dit alles niet veel meer dan my bemint.
 Wie is'er doch, die wil een fterkte of toren bouwen,
 Die niet (op dat het hem daar na niet mogt berouwen)
 Alvorens nederzit, en ziet of zyne kas
 Behoorlyk is voorzien; om 't gene'er nodig was
 Tot dezen zwaren bouw, te halen of te kopen;
 En, by gebrek van dien, ook geen gevaar te lopen
 Van 't reeds begonne werk te laten fleken, tot
 Zyn grote fchade, en ook den algemenen fpot?
 Of waar is enig Vorft of Koning, die zal wagen,
 (Om niet al ftraks te zyn verwonnen en geflagen)
 Te vechten met een heir van tienmaal duizend man,
 Of onder de ogen zien een vyand, die hem kan
 Met twintig duizend daar ontmoeten en omringen?
 Want die geen kans en ziet, zal vafst zyn zendelingen
 Affchikken naar hem toe, opdat hy vrede maak'.
 't Is even ook alzo gelégen met myn zaak;
 Omdat zich niemant voor myn leerling uit kan geven,
 Die niet het liefste pand, en dit zyn tydlyk leven,

Voor

Voor my ten beste heeft; daarom beproeft uw hart,
 Opdat het u daarna niet al te late smart.
 Het zout, dat in u is, is goed, en moet goed blyven;
 Maar word het smaakloos, en verflauwen uw bedryven,
 Waar mede word zyn kracht en geeft daarna herstelt?
 't Is nergens toe bequaam, zelf niet tot mist op 't veld;
 Zodat men 't weg moet doen, en met de voet vertreden.
 Wie van u oren heeft, die hore deze reden,
 En breng ze aan zyne ziele, en proeve zo myn woord,
 Of deze voorwaard' hem wel aanstaat en bekoort.

O trouwe Leraar! wie gevoelt zich niet getroffen
 Door zulke redenen? laat alle scholen stoffen
 Op hare meesters, die door ene gladde tong,
 (Daar meê men menig hart verlokte en aardig dwong)
 De menschen konden met hunne oren als gevangen
 Omleiden, en dus doen van hunnen mond afhangen:
 Maar gy, o Redenaar! boort tot de zielen door,
 En wyft, en dwingt ze, zo gy wilt, op 't levens spoor.

*Aanmer-
king.*

De Heiland, die van dag tot dag zyn reis voortzette,
 En zorge droeg, dat hem geen ding daar in belette,
 Noch ophield, door een lange, of afgeparste rust;
 Scheen nu genadert tot de Galileefche kust
 Der zee; omdat hy wierd bezocht door tollenaars,
 En zulke zondaars, als ze in 't oog dier menschen waren,
 Die dit berispten, en hem scholden om die daad,
 Als een onlydlyk stuk, en 't ergerlykste quaad.
 Vooral, als hy met hen was aan den disch gezeten,
 Om zonder onderscheid van hunne spyze te eten.
 Maar Jesus kennende hun hart, en de ergernis,
 Die z' hadden opgevat, sprak die gelykenis;
 Wie is'er onder u, al had hy honderd schapen,
 En raakt'er een van quyt, die zich niet aanstonds wapen',
 En zoek' 't overal, terwyl hy de andre laat
 In 't open veld, of in de woesteny? hy staat

*Jesus eet
met de tol-
lenaars;
zyne reden
daar over.
Luc. 15:
1.*

Zelf veel gevaren uit, om 't enig fchaap te vinden:
 Doch als hy 't weder heeft, verzoekt hy zyne vrienden
 En nageburen, om te delen in de vreugd,
 Die zyn bekommert hart nu op het hoogft verheugt.
 Zo zeg ik, zal'er ook meer vreugd en blydfchap wezen
 In 't hemels Koninkryk (en nu, en ook na dezen)
 Om enen zondaar, die zich warelyk bekeert,
 Dan om een groot getal, dat zich te trots waardeert
 Rechtvaardig volk te zyn, en die onnodig achten
 Bekeert te worden, als volmaakt in hun gedachten.
 Of waar ontmoet g' een vrouw, die tien deniers bezat,
 En een daar van verloor, die om dien kleinen fchat
 Niet ftraks een kaars ontfteekt, om zelf in alle hoeken,
 Met bezems uitgekeert, den penning op te zoeken?
 En als zy dezen vind, die dit niet maakt bekend
 Aan hare vrienden en geburen daar ontrent?
 Zo waardig, zegge ik u, zyn in der Englen ogen
 De ftervelingen, die, geraakt en recht bewogen
 Om hunnen jammerftaat, zich wenden tot den Heer,
 En bidden, dat hy hen door zynen Geest bekeer'.

*De Para-
 bel van
 den verlo-
 ren zoon.
 Luc. 15:
 11.*

Na deze klemmende en zielroerende vertogen,
 (Hoewel ze weinig op hun rotzig hart vermogen)
 Ontmoeten wy'er een, die meê niet mis zal ftaan;
 Doch van die menfchen, zo het fchynt, niet wierd verftaan.
 De Heiland zeide; een man had twee geliefde zonen,
 Wier jongfte daar aan huis niet langer wilde wonen,
 Maar vorderde van hem zyn aanbeflorve goed;
 Dat hem de vader gaf, en telde op fttaande voet.
 Zo haast had deze zoon dit alles niet verkregen,
 Of hy begaf zich op de reis naar afgelegene
 En verre landen; daar hy weelderig en zat
 Ging leven van het geen hy meêgenomen had.
 Wanneer nu alles was verteert en opgegeten
 Wat hy had meêgebragt, en voortyds daar bezeten,

Rees in dat landschap een' zeer zwaren hongersnood;
 Zodat hy groot gebrek most lyden, zo van brood,
 Als andre zaken meer; en wierd aldus gedwongen,
 Om by een borger daar ontrent voor een bedongen,
 Doch zeer geringen loon, te dienen als een knecht.
 Alwaar hem door dien man de last wierd opgelegd,
 Om zyne zwynen langs de velden te gaan weiden;
 Zodat hy honger leed, van huis en hof gescheiden;
 Zodanig, dat hy zelf zich met den verkens draf
 Te voeden zocht; hoewel ze niemand aan hem gaf.
 Maar deze jongeling, weêr tot zich zelf gekomen,
 En ziende, dat hem al de hope was benomen,
 Om langer in dat land, daar alles hem ontbrak,
 Te blyven, overleid' het stuk aldus, en sprak;
 Wat heeft myn vader niet een aantal hurelingen,
 Die 't brood in overvloed, en zo vele andre dingen
 Genieten, en ik moet van honger schier vergaan;
 Hoe kome ik zo verdwaast! ik pak my hier van daan,
 En kere weder naar myn vaders huizing henen,
 Om myne zonden aan zyn voeten te bewenen,
 En te belyden, dat ik gansch onwaardig ben,
 Zyn zoon genaamt te zyn, schoon ik myn schuld erken.
 Gelyk hy deed. Doch als de vader hem zag komen,
 Daar hy noch verre was, wierd hy straks ingenomen
 Door medelyden, zo dat hy hem, teemoet
 Getreden, zelve omhelsde, en kuste met een groet.
 Ja, toen hy hoorde hoe zyn zoon beleed de zonden,
 Die hy had tegens God en hem, dus ongebonden
 En schandelyk, begaan, gebood hy, dat men bragt
 Het sierelykste kleed, (als had 't op hem gewacht)
 En hem dat aan deed; en een ring van grote waarde
 Stak aan zyn' vinger; en, opdat de vochtige aarde
 Hem niet beschaden mogte, ook schoenen aan zyn voet:
 Ja, tot vergelding van zyne opgebiechte boet',

Beval hy, dat men fraks 't gemeste kalf zou slagten,
 En braden aan het vyer, om, zonder lang te wachten,
 Het op te zetten, en te maken goede fier;
 Want, zaid' deze oude man, ik zie myn zoon weêr hier,
 Dien ik alreeds voor dood, of t'enemaal verloren,
 Gerekent had; daarom dat elk zyn vreugd doe horen.
 Zo als 't gebeurde van dat gansche huisgezin,
 Dat mede deelde in dit aanzienelyk gewin.
 Maar als zyn oudste zoon quam uit het veld gewandelt,
 (Onkundig van al 't geen tot zynent wierd verhandelt)
 En hoorde al deze vreugd, en 't vrolyk handgeklap
 Der zangerreijen, zo weerhield hy zynen stap;
 En riep een van de knechts, hem vragende, wat reden
 Daar binnensdeure was, die tot die vrolykheden
 Hen aandreef? Die hem, met een zeer verheugt gelaat,
 Verstendigde de komst zyns broeders, en den staat,
 Waar in zyn vader en de rest der dischgenoten
 Zich toen bevonden, en 't geslagte kalf begoten
 Met vreugdewynen, naar de wyze van dat land,
 Alwaar de wynstok stond in overvloed geplant.
 Doch deze nydigaart ontfak op deze boodschap,
 En weigerde in te gaan, om met dit gastgenootschap
 Ook deel te nemen aan den welstand van zyn huis,
 Doch dat voor hem, zo 't schein, niet was dan enkel kruis.
 Zo dat die oude man, zyn goedertiere vader,
 Most zelve buiten gaan, en geven hem noch nader
 Bescheid van dit festyn; en bidden dezen zoon,
 Dat hy zich om die daad niet al te gram betoon'.
 Maar deze, noch te onvreên, liet zich op 't laatst dus horen;
 Ik heb u nu zo lang gedient, en nooit te voren,
 Tot heden dezen dag, my tegens u verzet;
 Want uw bevel was my een regelmaat en wet;
 En echter hebt gy nooit het minste aan my gegeven,
 Ja 't kleinste boksken niet, opdat ik my, beneven

Myn goede vrienden en geburen, vrolyk maak';
 Is dit voor zulk een zoom, als ik, geen harde zaak?
 Daar gy op de aankomst van myn' broeder, die zyn have,
 En alles wat gy hem noch toevoegde, als een gave,
 Met hoeren heeft verspilt, en schandig doorgebracht,
 Al straks het beste kalf hebt uit de stal geslagt.
 Daar op de vader sprak; myn kind, myn oudstgeboren!
 Die altyd by my zyt, en aan wien toebehoren
 De zaken die gy ziet, en zelve alreeds bezit:
 Wat hore ik uit uw' mond, wat euvelmoed is dit?
 Hoe! was 't niet redelyk op 't hoogst verblyd te wezen,
 Daar deze uw broeder is als van den dood verzezen,
 En weêr gevonden, die op zulk een doolweg was;
 Wat komt uw toornigheid en wangunst dan te pas?
 Is hy myn kind ook niet, en zyt gy niet zyn broeder,
 Gedragen onder 't hart van ene en zelve moeder?
 Al heeft hy zwaar misdaan, nu hy zich weêr bekeert,
 Is hy geen goed onthaal, en onze blydschap weerd?
 Ziet daar! de ware schets van Isrël in die tyden,
 Dat gene volkeren op aarde konde lyden,
 Om meê te delen in de hemelsche erfenis;
 Als achtende, dat die alleen hun eigene is.
 Daar God doch had beloofd, dat in de latre dagen,
 Waar van de Zienders zo breedspakelyk gewagen,
 Weêr Jafet wonen zou in Sems aloude tent.
 (Een naam aan ons door dien van 't heidendom bekend.)
 Zo zou Jehova eens een vette maaltyd geven,
 Op zynen heiligen berg, den volke aldaar beschreven;
 Een maal van merg en vet, en onvervalschten wyn,
 En alles wat'er wierd vereischt tot dit festyn.
 Wanneer die jonger zoon zich eens bekeren zoude
 Van zyne dwaasheid; en de Heer hem weêr aanschoude
 Met een meêdogend oog, en in zyn liefde ontfong,
 Terwyl de hemel en deze aarde vrolyk zong,

Aanmerking.

GEN. 9: 27

ESAL. 25: 6

En:

JES. 49:
6-13.

En juichte in zynen God. die zynen Zoon gegeven
 En aangeboden had; opdat hy, nu, verheven
 Ten licht' der heidenen, het Heil zou wezen van
 Een volk, dat certyds lag als onder vloek en ban.
 Om tot die slaven, die zo vast gebonden lagen
 Met duifre ketenen, te zeggen in die dagen,
 Gaat uit, en komt voor 't licht; want gy zult weiden op
 De wegen overal, en op den hogen top
 Der bergen: daar gy nooit zult hongeren noch dorsten;
 Maar wezen steeds gevoed uit 's aardryks milde borsten:
 Ook zal de hitte van de alkoesterende zon
 U niet meer steken; maar gy zult aan 's levens bron
 Door u ontfermer zyn gevoert, om u te drenken;
 En nimmermeer aan uwe elende te gedenken.
 Dan zal 't gebergte zyn tot ene vlakke baan,
 De laagte weêr verhoogt, om overal te gaan.
 Want deze zullen uit zeer verre landen komen,
 Uit 't noord' en 't westen, en van Sinims brede zomen.
 Juigt dan gy hemelen, gy aarde geef hem lof,
 Gy bergen springt vry op! want gy hebt ruime stof;
 Dewyl Jehova God zyn volk heeft troost gezonden;
 En zich ontfermen zal, van wegens die gebonden
 En noch gekluifert zyn, om hunnen jammerstaat
 Te doen verwisflen in een vrolyker gelaat.

De gelyke-
 nis van
 den on-
 rechtvaardigen rent-
 meester.

LUC. 16:

2.

Toen keerde Jesus zich tot zyne lereelingen,
 Opdat z' uit zynen mond op hunne beurte ontvingen
 Het nodig onderwys van dien aanstaanden plicht,
 Ontrent de roeping van de heidnen, in 't gezigt
 Van 't nydig Jodendom; dat zelf de ryke schatten
 Van Gods genade had verquist, door uit te spatten
 Tot allerhande quaad en ongebondenheid,
 Door al hun daden, ja den Godsdienst zelf, verspreid.
 Een zeker heerschap, sprak de Heiland, had van noden,
 Om zyne goedren te bestieren, vele boden,

En

En onder deze een huisbezorger, dien de fchat,
 En alles was vertrouwt 't geen deze man bezat.
 Doch hy wierd aangeklaagt by dezen zynen here,
 Van vuile quiftery, die noch zyn eigene ere,
 Noch zynes meesters goed, naar eifch, te rade hield;
 Maar fchandig doorbragt, en voor 't meefte al had vernielt.
 Zodat dit heerfchap hem op 't laafte deed ontbieden,
 En vraagde; wat is dit 't geen my van zo veel lieden
 Geboodfchap word, en ik ook zelve word ontwaar,
 Dat gy myn goed verfpilt, dat ik zo zuinig fpaar,
 En ook met zo veel zweet en arbeid heb verkregen.
 Kom aan, betoon my eens, hoe is 't 'er meê gelegen;
 En doe my rekenschap van uitgave en ontfang:
 Want zyn de dingen waar, die ik van u voorlang
 En onlangs heb verftaan, moet ik u 't affcheid geven;
 Gelyk uw paspoort, zo ik vreze, al legt gefchreven.
 Zo haast de man dit woord verftond uit zynen heer,
 Wierd hy verlegen, omdat hy hem dreigd', niet meer
 Van hem te willen zyn gediend ontrent die zaken:
 En zeide by zich zelf; wat zal ik nu gaan maken?
 De fchop noch fspade pafst in myne luije hand;
 Te beedlen fchame ik my; want dat was groter fchand.
 Doch ik bedenk daar iets, om noch myn koft te vinden,
 Wanneer ik ben ontzet van dit myn ampt; 'k zal vrienden
 By tyds gaan zoeken, die my in myn' hoogften nood
 Noch zullen gunftig zyn, en fchaffen daaglyks brood.
 Of nemen my in huis, om by hen in te wonen,
 En dus voor gunft weêr gunft hier na aan my te tonen:
 Want anders weet ik met my zelven genen raad,
 Noch uitkomt in myn nood en onherftelbren ftaat.
 Hy deed dan met'er haast de grootfte fchuldenaren
 Van zynen meefter ftuk voor ftuk aan hem verklaren,
 Hoe groot de fchuld noch was, die ieder moft voldoen.
 Daar op zaid' de eerfte; ik moet betalen dit zaifoen

Aan oly, dien ik zal gaan parsfen, honderd vaten;
 De tweede wederom, aan tarwe honderd maten;
 En zo voorts al de rest. maar deze loze gaff,
 Zeid', neemt uw handschrift straks, eer dat gy word verrast,
 En tekent vyftig vat', en tachtig mudden granen,
 Dan zal ik by myn heer voor u den weg wel banen,
 Dat hy zich houd voldaan, en dit uw handschrift quyt;
 Te meer dewyl gy zelf aan hem uw schuld belyd.
 Wanneer dit heerschap al die fraye stukken hoorde,
 Zo was'er echter iets, 't geen hem hier in bekoorde,
 Zyn loosheid, namelyk, of die voorzichtigheid,
 Doch die hem van het pad der deugd had afgeleid.
 Want, zeid' de Heiland, al de kindren dezer aarde
 Zyn veel doortrapper, (alhoewel van minder waarde)
 Dan kinderen des lichts, wyl dat oprecht geflacht
 Voor gansch onnozel als een duive word geacht.
 Doch gy, o mannen! wilt veeleer uw vrienden maken
 Uit uwe goederen, die ydle Mammons, zaken,
 Die ongestadig zyn; want die den armen leent
 Geeft zelfs aan God zyn goed; zo nauw is dit vereent.
 Opdat g' uw loon daar voor ontfangen meugt hier boven,
 Als gy verhuizen zult, om eeuwig hem te loven
 In 't hemelhof, en in zyn tabernakel, daar
 De geldzucht nimmer u zal brengen in gevaar.
 Want die in 't minste word getrouw en goed bevonden,
 Zal ook in 't groter stuk zulks zyn tot alle stonden.
 En wie in 't minste zich oprecht en vroom betoont,
 Word ook in 't meerdere als zodanig eens beloont.
 Indien g' u dan ontrent uw goed niet hebt gedragen
 (Dat gy als stof en drek zult zien daar henen vagen)
 Als een bezorger, die getrouwlyk mededeelt,
 Wie zou dan 't ware goed (dat immers veel verscheelt
 Van 't ongestadig geld) in uwe hand vertrouwen?
 En zo g' eens anders goed noch onder u kund houwen,

Verwacht niet, dat men u het uwe wedergeeft,
 Zo lange gy noch in den dienst des Mammons leeft.
 Geen huisknecht immers kan twee heren, naar behoren,
 Ten dienste staan, hoe zeer hy ieder wil bekoren;
 Vooral, indien ze zyn van onderscheiden aart,
 Zal hier de liefde zyn, en daar de haat gepaart
 Met veinzery; hy zal den enen vast aankleven,
 Daar hy den andren zal verachten en begeven.
 Zo kond gy mede niet verbonden zyn aan God,
 En aan den Mammon; want dat sryd met zyn gebod.

Dit alles hoorden ook die Fariseefche benden,
 Die hunne schildery, zo net gemaakt, haast kenden:
 Maar zy beschimpten hem, als die veel meer op geld
 Verflingert waren, dan op trouwe en deugd gestelt.
 Doch Jesus gaf hen dit ten antwoord, zonder dralen;
 Gy zyt het volk dat lof by menschen wilt behalen,
 Den lof van vromigheid, en zulke wereldsche eer.
 Maar die uw hart recht kent, is God, de hoogste Heer:
 Want alles wat hier by de menschen is verheven,
 En die zyn roem daar zoekt, zal worden neêr gedreven,
 En is een grouwel voor zyn heilig aangezigt,
 Zo als 't zal blyken in dat vrezelyk gericht.

Maar gy, o mannen! moft voor alle dingen weten,
 Dat Moses wetten, en de dienst van Gods Profeten
 Tot op Johannes zyn gesproken. (want hy was
 Elias de Profeet, van wien men oudtyds las,
 Dat God hem zenden zou, als zyn gezant en bode,
 Ja zynen Engel zelve, opdat hy Isrêl noodde,
 Om hem te wachten, 'k mein den Engel van 't verbond,
 Die na zeer korten tyd in 't vleesch te komen stond.)
 Want na zyn prediking word reeds met kracht verkondigt
 Het Koninkryk van God; want ieder, die niet zondigt
 Hardnekkig als gy doet, merkt licht het groot geweld,
 Dat dit op de aarde maakt, en 't sterkste nedervelt.

*'t welk de
 Fariseën
 verbittert.
 die Jesus
 bericht.*

MAL. 3: 1.

Het stond doch eer gezien, dat aarde en hemelkringen,
 En alles wat gy ziet, voorby en henen gingen,
 Dan dat'er ene stip of jota van de wet
 Der voorverkondiging wierd uit zyn plaats verzet.
 Wyl alles nu in hem vervulling zal erlangen;
 Maar ieder aan dien dienst zo lang moet blyven hangen,
 Die niet verlatende, al zo weinig als zyn vrouw,
 Die hy gezworen had een ongekreukte trouw,
 Tot dat hy door den dood daar van zal zyn ontflagen;
 Of dat hy anders ook den naam zou moeten dragen
 Van overspeelder: al zo wel als zulk een man,
 Die de afgeschafte wet noch niet verlaten kan,
 Maar houw en trouwt daar meê; dit 's overspel bedryven,
 Te willen leven by en met verlate wyven,
 Na dat men van dien band is los en vry gemaakt,
 En dus van onder dat bedwang en jok geslaakt.

*Derde pa-
 rabel van
 Lazarus
 en den Ry-
 ken man.
 Luc. 16:
 20.*

By deze voegde noch de Heiland ene tweede
 Gelykenis; opdat door deze laatste rede
 Hun ongevoelig hart, door 't ongeloof verstaalt,
 Zou worden aangetast, en hevig doorgehaalt.
 Daar was, zaid' Jesus weêr, een rykaart, wiens gewaden
 Zeer prachtig waren, en met purpere sieraden
 En lywaat uitgedost; die by dat alles had
 Een kostelyken disch; en zynen ganschen schat
 Alleen besteedde, om groots en weeldrig van te leven.
 Ook was'er op dien tyd, een man, die word beschreven
 Een Lazarus te zyn, met zweren aangetast,
 Elendig, arm, en al de menschen tot een last.
 Die bedelaar had zich aldus gaan nederleggen
 Aan zyne deure, en deed dien vrek een boodschap zeggen;
 Dat hy hem bad en smeekte om 't minste kruimpje brood,
 't Welk van zyn tafel viel, en hem in zynen nood
 Te hulpe quam'. Doch 't was vergeefs, en zyn gebeden
 Verhoorde niemant; maar de honden dezer steden

Ver-

Verquikten enigzints den man, met hare tong
 Verzachtende de pyn, die hem door 't harte drong.
 Tot dat hy eindlyk stierf; en zyne ziel gedragen
 En opgenomen wierd, als met een hemelwagen,
 Door de Engelen, die hem, na zyne zaalge dood,
 Zelve overbragten in zyns vaders Abrâms schoot.
 Ook gaf de rykaart meê den geest, en wierd begraven,
 Verzelt door een gevolg van dienaars en van slaven,
 Naar 't oud gebruik des lands. Doch als hy in de hel
 Zyne ogen open deed, gepynigt wreed en fel,
 Verscheen hem Abraham, in 't hemelhof verheven,
 En Lazarus daar by. (dien hy niet wilde geven
 Als enen bedelaar, verftoten en veracht,
 Terwyl hy leefde op aarde in zyne weelde en pracht.)
 Toen riep hy uit den brand, ach! wil u doch ontfarmen,
 O vader Abraham! ei! zend tot my dien armen
 (Nu ryken) Lazarus, opdat hy doch verkoel'
 Myn tong, daar aan ik hier de zwaarste pyn gevoel;
 Dat hy zyn vinger slechts in 't koude water steke,
 En dezen fellen gloed daar meê uitblusfche en breke.
 Doch Abrâm, kennende dien man en zynen staat,
 Gaf hem ten antwoord; kind! uw bede komt te laat:
 Maar denk, dat gy uw goed gehad hebt in uw leven,
 Dat u tot aan uw dood geruft is bygebleven:
 't Geen Lazarus niet mogt gebeuren, wiens elend
 En nypende armoede u zelf te over was bekend.
 Nu ziet gy hem vertroost, na zo veel zware tyden;
 En u geworpen in den poel, om daar te lyden.
 Ook is'er tusschen u en ons een kloof zo groot,
 Dat de een den andren niet kan bystaan in den nood.
 Waar op de lyder sprak; voldoe dan, goede Vader!
 Die bede alleen, en maak, dat hy myn broedren nader,
 En waarfchouw' ze alle vyf, dat z' hen bekeren van
 Hun boze wegen; en geloven dezen man,

Dien gy uit uwen schoot en hemel hen zult zenden,
 Als een getuige van myn jammer en elenden;
 Opdat zy mede niet, na hunne wisse dood,
 Neêrstorten in de hel, en missen uwen schoot.
 Hier op zeide Abraham; die moeite was verloren:
 Dat zy naar Moses wet en Gods Profeten horen,
 Wier schriften hen zo lang reeds zyn bekend geweest,
 Dewyl men daaglyks die in hunne scholen leeft.
 Maar, zaid' de rykaart, neen, o vader! al die zaken
 Vermogen nietmetal; 't is of z' hen gansch niet raken;
 Doch zo'er iemant van de doden op quam staan,
 En, uit de vreugde of pyn herschienen, een vermaan
 Aan deze menschen deed van dit hun wedervaren,
 Gewis zy zouden zich bekeren, en bedaren
 Die boze togten, daar hun hart mede is vervult,
 Belydende by tyds voor God hun zware schuld.
 Toen nam de Aartsvader voor het laatste 't woord, en zeide;
 Indien zy Moses, die hen uit Egypten leidde,
 En door veel wonderen in deze landstreek bragt,
 En Gods Profeten, die dit volk met zo veel kracht
 Betuigden, geen gehoor noch aandacht wilden lenen;
 Wat zoude 't wezen, zo de doden zelf verschenen,
 En riepen hen te rug van hunnen quaden weg,
 Die ten verderve leid, en naar de hel? ik zeg,
 't Zou alles te vergeefs, of mooglyk flimmer wezen.

*Aanmer-
king.*

Want quam'er iemant uit, weêr van den dood verzezen;
 Dan kon dat zelve lot ook vallen hen te beurt.
 Of hun getuigenis wel worden afgekeurt;
 Omdat zy 't alles niet naar waarheid hier verhaalden;
 Of zelve naderhand weêr naar den afgrond daalden.
 Kortom, 't besluit is dit; wie naar Gods heilig woord,
 Dat hy zo duidelyk gesproken heeft, niet hoort;
 Noch zynen eigen Zoon, van boven afgezonden,
 Die hen de waarheid, met veel wondren, quam verkonden,
 Hier

Hier geen gelove geeft, aan vader Abràm zelf,
 Met al de heiligen uit 't hemelsche gewelf
 Op aarde neêrgedaalt, dat rustig weigren zouden,
 En hunnen ouden koers van leven blyven houden.
 Dewyl der eeuwen god hun zinnen heeft verblind,
 Waarom zy 't alles slaan moedwillig in den wind.

Na deze sterke taal, wel dubbeld lezens waardig,
 Niet min zielroerend dan verstandig en volaardig,
 Hoewel van ons maar flauw gefchetst en aangeroert,
 Heeft Jesus zyn gesprek vervolgens weêr gevoert
 Tot zyn discipeldom, en zaid'; het kan niet wezen,
 Dat hier geen ergernis of aanstoot zou gerezen,
 Of opgenomen zyn uit 't geen gy hebt gehoord.
 Maar wee den zulken, door wiens toedoen dat ze voort
 Gekomen zyn! zodat zich ieder daar aan stote:
 Want 't zou veel beter zyn, dat zelfs een overgrote
 En zware molesteen wierd om hun hals gedaan,
 En zy versmoorden in de zee. dit hangt'er aan,
 Als iemand ergernis verwekt den minsten broeder.
 Vermyd dan deze fout: en gy, als zyn behoeder,
 Bestraft hem, zo hy iets aan u misdreven heeft,
 Opdat gy 't hem, na zyn berouw, terstond vergeeft.
 Ja, schoon hy zevenmaal des daags aan u misdede,
 En tot u wederquam, verzoekende uwen vrede,
 Zo is het doch uw plicht te schelden alles quyt;
 En dus te tonen, dat gy myne volgers zyt.

*Jesus
 spreekt tot
 zyne disci-
 pelen van
 de erger-
 nissen.
 Luc. 17a
 1 - 10.*

De Apostelen, hier door geraakt, en zeer verlegen,
 Dat zy ook, op hun beurt, die harde lessen kregen,
 Zo strydig met het vleesch, en nodig tot een werk,
 Als daar de stichting was van dit zyn Ryk en Kerk,
 Verzochten hunnen Heer en Meester, dat hy wilde
 Versterken hun geloof, dat alle togten stilde,
 En leerde zich alleen te buigen voor dien God,
 In 't volgen van zyn' last en ongekreukt gebod.

*der Apošte-
 len ant-
 woord.*

Daar

*en des Hei-
lands we-
derbericht.*

Daar op de Christus sprak ; had gy slechts een gelove,
 Gelyk een mostertzaad , ontfangen van hier bove,
 Gy zoud tot dezen boom (een moerbes, zo gy ziet)
 Slechts zeggen, ruim uw plaats, en word op myn gebied
 Gints in de zee geplant, om daar uw vrucht te dragen:
 En 't zou geschieden op uw woord en welbehagen.
 Maar zeg my ; wie van u zal zeggen tot zyn knecht,
 Die zyne landen heeft geploegt of glad geëgt,
 Of ook zyn vee gehoed, zo haast hy in komt treden ;
 Begeef u herwaarts aan, zit daar ! en niet, met reden,
 Voor af gebieden, dat hy alles maak gereed
 Wat hem zyn heer beveelt, opdat die drinke en eet',
 En dien hem naar zyn wil? maar dan aan dezen zeggen ;
 Nu kond g' u aan den disch by my ter neder leggen,
 Opdat gy eet en drinkt van 't gene ik overlaat,
 Of tot verzadiging voor u op tafel staat ?
 Zal zulk een heer zyn knecht bedanken voor zyn ploegen,
 Of andre diensten ? of zal hy zich vergenoegen,
 Dat deze zynen plicht aan hem bewezen heeft?
 Zo wil ik mede, dat gy vlytig daar naar streeft,
 Om, als gy alles hebt betracht, 't gene u Gods wetten
 Ten regelmate van dit tydlyk leven zetten,
 Te zeggen in uw hart, wy hebben niets gedaan,
 Dan 't gene ons was gelaft, en wy derhalven aan
 Den Here schuldig zyn ; geen stof om op te roemen
 Voor zulke, die zich slechts onnutte knechten noemen,
 Die hy niet nodig had ter staving zyner eer:
 Wyl hy volzalig is, en blyft de hoogste Heer.

*Aanmer-
king.*

Ziet daar ! den weg gebaant, om uit ons hart te bannen
 Alle ingebeelde waan ; en alles in te spannen,
 Om nederig te zyn voor 't heilig aangezigt
 Van hem, aan wien een mensch het alles is verplicht.
 En nooit te denken dat hy 't immer kan betalen ;
 Veel min zyne eige deugd, of schyndeugd, op te halen,

Als

Als of men enigzints aan God profytlyk waar'.
 Wyl onze goedheid in geen fchaal noch evenaar
 Gelegt mag worden, om des hemels milden zegen
 En ongehoude gunft daar tegens op te wegen;
 Als ware die by ons verdient door eige kracht;
 En God aan enig mensch iets fchuldig wierd geacht.
 Daar hy, de Schenker van zo velerhande gaven,
 Die zyne goedheid aan de ftervelingen ftaven,
 Die zelf bekronen wil, en daar voor zyn erkent.
 Maar die zyn hart verheft, en zich befpotlyk wend
 Tot ydelheden, en zyn eigen werk gaat roken,
 Zal zyn verwachting zien verydelt en verbroken:
 Dewyl deze Opperheer den trotzaart wederftreeft;
 Maar aan den nedrigen steeds meer genaden geeft.

Om deze lesfen des te fterker aan te dringen,
 Belaste Jefus hen, dat zy, voor alle dingen,
 Zich houden moften aan het middel van 't gebed,
 Waar van hy 't voorschrift hen, als ene vaste wet,
 Noch onlangs had verftrekt, om nimmer te vertragen
 In dezen hogen plicht; maar al hun levens dagen
 Dien waar te nemen; zo 't in die gelykenis
 Hier levendig betoogt en aangewezen is.
 Men vond, zaid' Jefus, in een plaats, of een der fteden,
 Een Rechter, doch een man vol ongerechtigheden,
 Die God noch menschen vreesde, een groot geweldenaar:
 Ook woonde in deze ftad, en wel in 't zelve jaar,
 Een zekre weduwvrouw, die recht van hem verzochte,
 Doch echter nietmetal by dezen dwingland wrochte
 Met al haar smeelingen; want hy bleef even traag,
 Hoe zeer z' hem moeilyk viel, en aanzocht alle daag.
 Tot dat zy eindelyk, door dat aanhoudend smeeken,
 En hem op alle wys den harden kop te breken,
 Dien onrechtvaardigen tot hare zake dwong,
 Gehoor verkreeg, en recht uit zynen mond ontfong.

Vierde gelykenis, van den onverzettelyken Rechter.
 LUC. 18:
 1 - 8.

Wat dunkt u, zaid' de Heer, van dezen snoden rechter?
 Die ganfch onbuigzaam en hardnekkig, hier door echter
 Wierd overwonnen. Hoe zal dan uw Vader niet,
 Die zyne kindren met zo tedren oog aanziet,
 Zyne uitverkorenen geen recht doen als zy 't bidden,
 En, nacht en dag daar om aanhoudende, uit het midden
 Van hunne noden hem aanlopen? ja gewis,
 Dewyl hy over hen op 't hoogft lankmoedig is.

*Vervolg
 der rede.*

Maar als des menschen Zoon eens zal ten oordeel komen,
 Dat vele menschen als verdichtzelen en dromen
 Verachten, zal hy dan wel vinden op deze aard'
 Dat zaligend geloof? dat, met 't gebed gepaart,
 Alleen den bidderen verhoring kan doen hopen;
 En in het midden van hun' ftryd krachtadig nopen,
 Om aan te houden, fchoon in lange niet verhoort,
 Als ware hunne klagt in 's hemels lucht gefmoort.

*Jefus be-
 ftraft weêr
 den hoog-
 moed der
 Farifeën,
 door ene
 gelykenis.
 Luc. 18:
 9 - 14.*

Toen wendde zich de Heer, door zyne wyze reden,
 Tot zulke, die te veel op hun gerechtigheden
 Betrouwden, en daarom verachtten alles wat
 Met die werkheiligheid geen zamenftemming had.
 Een Farifeuw, zaid' hy, (tot een bekend exempel)
 Ging met een Tollenaar gelyk op naar den Tempel,
 Om daar te bidden; (want dit was hun grote plicht)
 En ftelden beide zich voor 's Heren aangezigt.
 De Farifeër ftond, en bad dus met gedachten;
 Ik danke u, grote God! uit alle myne krachten,
 Dat ik zo niet befta als andre, die ik ken,
 Geen rover, plonderaar, noch overfpeelder ben;
 Of als die tollenaar, die meê hier toe durft treden,
 Om uit te brengen voor uw' troon zyn mondgebeden;
 Dewyl ik tweemaal 's weeks een ftrenge vafte vier',
 En tiende geef van 't gene ik heb, of ooit vertier.
 Maar deze tollenaar, tot in de ziel bewogen,
 Stond flechts van ver, en durfd', van fchaamte, zelfzyne ogen
 Niet

Niet opflaan naar omhoog; maar klopte op zyne borst,
 En sprak zeer nederig; o grote Hemelvorst!
 Wil my genadig zyn, en myne grote zonden
 Vergeven. En dus wierd de tollenaar ontbonden
 Van zyne straffschuld, en ging weg naar zynen oord.
 Doch deze trotsaart bleef de zelve, als niet verhoort.
 Hierom betracht die les, dat wie zich zal verhogen,
 Die zal vernedert zyn: maar wie hier neêrgebogen,
 En klein is voor den Here, en voor zyn aanschyn beeft,
 Zal zich haast zien verhoogt, indien m'er acht op geeft.

Na dat die redenen met Jesus zendelingen
 Geeindigt waren, zag men door hen henen dringen
 Een aantal kinderen, die de ouders aan de hand,
 Of op hunne armen tot hem bragten uit dat land.
 Als zyn discipelen dien groten aanloop zagen,
 En niet begeerden, dat z' hem langer zouden plagen,
 Bestraften zy die liên, en hielden hen van daar.
 Zo haast de Heiland dit misnoegen wierd gewaar,
 Berispte hy dien drift, en sprak; wat 's doch de reden,
 Dat gy dit volk weêrhoud? waarom zyt gy t'onvreden?
 Belet die kindren niet, maar brengt ze hier tot my;
 Want zulker kleinen is myn Koninkryk. denkt vry,
 Dat wie myn lering niet, gelyk een kind, ontfangen,
 En dus omhelzen zal, om daar van af te hangen,
 Geen deel zal krygen aan myn Ryk, dat gy verwacht,
 En door de wereld heen zal breken met veel kracht.
 Alstoen omhelsde hy die tedre jonge spruiten,
 En leid' de hand op hen; en, door zyn mond te ontsluiten,
 Sprak hy den zegen uit, en liet ze daar meê gaan.
 Gelyk hy zelve meê verreide hier van daan.

Wie staat hier niet verbaast voor deze hemellesfen,
 Die als een balzem zyn, die uit albasteflesfen
 Gestort wierd op het hoofd van 't oude Priesterdom,
 Alvorens het den top van Sions berg beklom.

*en zegent
 de kinde-
 ren, die
 tot hem ge-
 bragt wier-
 den.*

MATH. 19:
 13 - 15.
 MARC. 10:
 13 - 16.
 LUC. 18:
 15 - 17.

Besluit.

Ze zyn als dauw, die op den heuvel Hermons daalde,
 En als het water, dat uit Jakobs bornput straalde;
 Genezende, en daar toe verquikkende de ziel,
 Die, als aamhechtend, schier in flauwte en onmagt viel,
 Van wegen al den last der zonden, dien zy torste;
 En, hopeloos byna, naar die fonteine dorste,
 Altans hier opgericht voor 't huis van 's Heren Knecht,
 Dien waren David, reeds zo lang voorheen voorzegt.
 Maar wie ontzet zich niet, als hy gewaar moet worden,
 Dat deze Joden zelf noch onophoudlyk morden,
 En wraakten zyne leer, als waar' ze niet van God,
 En wel gegrondvest op zyn heiligste gebod?
 Rampzalig volk! dat u zo schendig laat beheren
 Door uwe togten, die in wrevel doen verkeren
 't Geen liefde baren most, zo gy maar uw begrip,
 Hoe slecht het wezen mogt, gebezigt had; geen stip
 Van alles wat gy hoord', of 't was van hem te voren
 Geboodschapt, door den mond van die God had verkoren,
 Om zyne komst en leer aan Israël bekent
 Te maken; en daar van g' uw hart en oren wend.
 Gy Jakobs nageslacht verſmaad uw' eigen Broeder,
 Dien wy omhelzen, als dien waren ziele Hoeder.
 Gy schend met vollen mond zyn Goddelyke leer,
 Die wy belyden, tot onz' hoogste troost en eer.

VERVOLG DER VOORBEREIDINGE
TOT HET AANSTAANDE LYDEN DES
MIDDELAARS,

IN DE EERSTE MAAND DES VIERDEN,
OF LAATSTEN, JAARS GEBEURT.

VIII. HOOFDSTUK.

De Christus trekt weér over de Jordaán,
Om zich by tyds op 't feest te laten vinden;
Daar hem het moordrot wacht, en zal verflinden;
En doet het vlek Bethanien eerst aan,
By Simon; daar Maria hem begroet,
En zalft zyn hoofd; dat Judas niet kan lyden.
Waar na hy in Jerusaleem komt ryden;
Daar 't volk den lust met zegezangen boet;
Maar 't Meesterschap schier barst van wrok en spyt;
't Welk hy bestraff, en doet met schande wyken;
Voorzegt hun val; dien hy gaat vergelyken
Met zaken, juist gepast op zulken tyd.

Dus verre zagen wy den groten Heiland treden,
En hoorden uit zyn' mond zo vele wyze reden,
Die noch het kloekste brein vermoeijen alle dag;
Hoewel men reeds zo veel van haar vervulling zag.
Want zyne lering is een oceaán te schatten
Voor 't menschelyk verstand. hoe veel het kan bevatten,
Hier zwemt het in een diept', die niet te peilen is;
En echter vind het grond, tot zyn behoudenis.

INLEI-
DING.

Men speure aandachtig na de waarheid, hier beschreven,
 Zo wel als 't richtsnoer van een ieders weg en leven,
 't Staat alles hecht gebouwt, en onverwrikbaar vast;
 En is van niemant ooit onstrafbaar aangetast.

Het ongekreukte Woord zal d'eeuwen wel verduren;
 Want daar op staan gegrond de onwankelbare muren
 Van dat Jerufalem; wiens sterkte is onbepaalt,
 Dat over dood en hel voor eeuwig zegepraalt.

Welaan! wy volgen dan zyne allerfchoonste gangen,
 En blyven onzen Heer weêr aan de zyde hangen,
 Tot daar zyn Paschdifch word gestelt en aangericht;
 En hy den vyand stapt kloekmoedig in 't gezigt.

Terwyl hy zyne fchaar, al wandelend', gaat melden,
 Wat hen te doen zal staan, om meê, als dappre helden,
 Het fpoor te volgen, dat hy nu betreden ging;
 Opdat ook elk daar na van hem de kroon ontfing.

*Jefus be-
 antwoord
 de vrage
 van enen
 jongeling,
 die recht-
 waardig
 was in zyn
 egen.*

MATH. 19:

16-30.

MARC. 10:

17-27.

LUC. 18:

18-27.

Terwyl zy zich op weg naar elders heen begaven,
 Quam zeker jongeling hem dus nieuwsgierig vragen;
 Ei, goede Meester! leer en wys my mynen plicht,
 Opdat ik mynen gang op 't pad des levens richt'.

Daar op hem Jefus zeid'; hoe kond gy my zo noemen?
 Want God alleen is goed: maar wil je weten, hoe men
 Ten leven in kan gaan, zo onderhoud zyn wet,

Die u en andren tot een richtsnoer is gezet.

Daar op de vrager sprak; wat meint gy voor geboden?

De Heiland wederom; 't gebod van niet te doden,

Geen overfpiel te doen; noch uwes naastens goed

Te ontvreemden; noch zyn naam, zo dierbaar als zyn bloed,

Te quetzen: maar vooral uw ouders hoge te eren:

Kortom, met ieder een zo vriendlyk te verkeren

Als met u zelve: want dit leert de wet van God.

Toen sprak de jongeling; gy noemt niet een gebod,

Dat ik van myne jeugd af aan heb overtreden;

Maar onderhouden met al die naukeurigheden,

Die

D'e iemant eifchen kan; wat vordert gy noch meer?
 Hier op fprak Jefus, met veel vriendlykheden, weêr;
 Wel aan, indien gy wilt voor den volmaakten fpelen,
 Ga heen, verkoop uw goed, opdat gy 't uit meugt delen
 Aan den behoeftigen; dan zult gy enen fchat,
 Veel groter dan een menfch op aarden ooit bezat,
 In 't hemels Koninkryk beërven; wil dan komen,
 En, na dat gy uw kruis zult hebben opgenomen,
 My volgen achter na, gelyk myn lereling,
 Die van zyns Meesters mond getrouwelyk afhing.
 Als deze fyne man dit antwoord had ontfangen,
 Wierd hy bedroeft, en ging met twee befchaamde wangen
 Van daar; omdat hy van zyn goed niet fcheiden kon;
 Dewyl die liefde tot zyn geld het al verwon.

Toen hem de Heiland zag van zyne zyde druipen,
 En, zonder enig woord te melden, henen fluiipen,
 Sprak hy tot 't twaleftal; wel, mannen! merkt gy niet
 Hoe zwaar het vallen moet voor iemant dien gy ziet
 Met aardfche goederen verrykt, die aan zyn harte
 Zo vaft gehecht zyn, dat hy niet dan met veel fmarte
 Die kan verlaten? ja, gelooft my, dat veel eer
 Een grote kemel ga, naar myne heilge leer,
 Door 't oge van een naald, dan dat'er zulke ryken
 Van deze wereld (die ons dagelyks de blyken
 Vertonen, dat zy aan den Mammon zyn verflaaft,
 Hoe zeer zy buiten dit met fchyndeugd zyn begaaft)
 In 't Koninkryk van God een aandeel krygen zullen.

*en onder-
 houd daar
 over zyne
 difcipelen,*

Gelyk men by vervolg die spreuk heeft zien vervullen;
 Hoe gene rykaarts, maar verachte dezer aard'
 Daar toe verkoren zyn; en al de reft verklaart
 Onwaardig dat geluk, van onder dezen Koning
 Te dienen in zyn Ryk, en ganfch doorluchte woning.
 Want wie niet alles om des Heren wil verlaat,
 Of wel verlaten kan, vervalt uit dezen ftaat.

*Aanmer-
 king.*

Als

*die zich er-
geren over
zyne rede-
nen.*

Als zyn discipelschaar dit hoorde, en overdachte,
Verwonderde zy zich om deze zo onzachte
Gelykenis en leer; zy vraagden aan malkaâr,
Wie kan dan zalig zyn, indien'er dit gevaar
Aan vast is, als men hier op aarde ryk mogt wezen?
Wie zou dan niet met recht voor zulke schatten vrezen,
Die ons het Koninkryk der hemelen hier na
Toefluiten zouden, en de menschen veel te spà
Doen ondervinden, hoe zy zich hier moesten dragen?

*maar van
Jefus on-
derricht
worden.*

Als Jefus dit vernam, en deze hoorde klagen
Om zyne harde taal, die niemant recht verstond,
Gaf hy dit onderricht; o vrienden! gy doorgrond
Myn redenen niet wel, die ik u voor wil stellen;
Des gy ook niet behoord' een oordeel straks te vellen:
Want als ik u aldus de onmooglykheid beschryf,
(En by de aloude spreuk van dezen landaard blyf)
Zo moet gy myn gesprek verstandig overwegen.
Want daar in is voorwaar geen hardigheid gelegen,
Die u ontzetten moet; want wie de wereld dient,
En hare goedren schat voor zynen besten vriend,
Zo dat hy alles zou voor die bezitting geven;
Is die wel waardig in myn Koningryk te leven,
Dat van deze aard' niet is, die naar het einde spoeit,
Maar 't welk in eeuwigheid op 't allerheerlykft bloeit?
Voorts, zaid' de Heiland; al wat (naar den mensch te schatten)
Volfrekt onmooglyk is, dat mag men niet bevatten
By God ondoenelyk te zyn, die 't hart ook van
Dien Mammon haast en licht geheel bevryden kan;
En geven, dat het ook een goed gebruik zal maken
Van zyn bezitting, om zelf al zyne aardsche zaken
Te stellen dienstbaar aan myn hemels Koninkryk.

*Daar Petrus
op uitschiet,
die beant-
woord
word.*

Daar op nam Petrus 't woord, voor allen te gelyk,
En zaid'; wy hebben al het onze reeds verlaten,
En zyn u nagevolgt, wat zal ons dat nu baten?

Toen

Toen sprak de Christus een zeer troostelyke taal,
 Die ieders ziel verquikt door 't enkele verhaal.
 Voorwaar, zaid' hy, gy, die my wel hebt willen volgen
 Op dezen mynen weg (hoe fel en zeer verbolgen
 De wereld ons versmaad) in dezen nieuwen tyd,
 Waar in deze aarde word ontheven en bevryd
 Van de oude dienstbaarheid, en als op nieuw geboren;
 (Wyl gy een andre stem alomme zult doen horen)
 En in de heerlykheid zult zien des menschen Zoon,
 Aan 's Vaders rechterhand gezeten op den troon,
 Gy, zeg ik, zult alsdan ook heerlyk zyn verheven
 Op twalef tronen; om uw oordeel zelf te geven
 Ontrent den toestand van ons Israëls geslacht,
 Dat nu myn Koninkryk zo schandelyk veracht.
 Alzo zal elk, die van zyn goed en beste vrienden,
 Die anders zyne liefde en achting hoog verdienden,
 Ja van zyn waarde vrouwe, en 't allerlieffte kind,
 En wat een mensch op aarde ontmoet en dierbaar vind,
 Om mynen name zal voor altoos scheiden kunnen,
 Oncindigmaal zo veel dan hebben uitgewonnen;
 En op het einde zich voor eeuwig zien gekroont
 Van zynen God, die dit op 't rykelykft beloont.
 Maar vele, die het eerst van my zyn aangesproken,
 En wier geloof niet sfraks met kracht is doorgebroken,
 Die zullen zekerlyk de laatste zyn in 't Ryk,
 Vermits ik in het korte uit hunne landen wyk'.
 Doch vele laatste, die op 't laatste dezer dagen
 Geroepen zullen zyn, naar 't eeuwig welbehagen,
 Die zullen de eerste zyn in dit myn Koninkdom,
 Wanneer ik, als de Zoon, met u ten oordeel kom'.

Om dit gezegde woord wat nader te verklaren,
 Is Jefus wederom tot hen dus voortgevaren;
 Gelyk hy meermaals door gelykenissen sprak,
 Waar in een wondre kracht van leerbetoging ftak.

*Christus
 stelt zyne
 redenen
 door een
 parabel
 voor.*

MATH. 20:
1-16.

Dit Hemelryk, zaid' hy, verbeeld ik u dan nader
 By enen groten Heer van 't land, of enen vader,
 Die huis en huisgezin regeert met hoog gezag,
 En 's morgens opstaat met den ochtent van den dag,
 Opdat hy huren ga een troep van arbeidslieden,
 Om zynen wyngaard, of van vuiligheên te wieden,
 Of om te spitten, of te snoeijen van zyn hout;
 Gelyk aldus de stok gequeekt word en gebouwt.
 Als hy met deze maats, ten cersten aangenomen,
 Ontrent den loon voor 't werk was overeen gekomen,
 Verzond hy dien terstond naar buiten in dat land,
 Alwaar zyn wyngaard stond, of wierd op nieuw geplant.
 Doch wetende, dat hy noch meerder hurelingen
 Tot dezen arbeid had van noden, om de dingen
 Naar zyn bestek te doen, ging hy ter derder uur
 Weêr naar de markt, en nam noch anderen in huur,
 Die hy ook derwaarts schikte, en zeide; ik wil u lonen,
 Als billyk wezen zal, en my bescheiden tonen.
 En dit hervatte hy ten derdemale, en quam
 Ter zesder ure; en ook ter negender, en nam
 Een aantal andren, die hy mede op die voorwaarde
 In zynen dienst gebruikte, om te eerder al zyne aarde
 Te zien beplant, of wel den wynstok uitgesnoeit,
 Of 't onkruid weg gedaan, opdat hy sterker groeid'.
 Als hy zyn arbeidsvolk, op zo verscheide stonden
 Van dezen zelven dag, had in zyn werk gezonden,
 Ging hy zeer late na den noen daar weder heen;
 En, ziende noch een goed getal van volk byeen,
 Zaid'; mannen! wat is dat, den dag zo door te brengen
 Met nietmetal te doen, dat mag ik niet gehengen;
 Zyt gy van niemant noch gehuurt, zo gaat al meê
 Naar mynen wyngaard; 'k stel u aanstonds ook te vreê.
 Als nu het avonduur de schaduwen deed wyken,
 En ieder uit zyn werk ging huiswaarts henen stryken,

Sprak

Sprak hy tot zyn' kasfier; betaal terftond die liën
 Den afgesproken loon! maar gy zult eerft ontbiën
 Die de allerlaatste, dat's ten elven, herwaarts quamen,
 En dus vervolgen, tot dat gy hen al te zamèn
 Voldaan zult hebben, en wel ieder even veel;
 Dewyl het niemant raakt, hoe ik myn geld uitdeel.
 Dit wierd op 't woord gedaan: maar als die eerste zagen,
 Dat zy het zelve loon ontgingen (op 't behagen
 Van dezen landheer) 't welk den laaften wierd betaalt,
 En z' alle waren op den zelve voet onthaalt,
 Bekroop de jalouzy hun boze en nydige ogen;
 Zy klaagden even eens, als waren zy bedrogen,
 Of dat hen ongelyk van 't heerschap was geschied,
 Wyl hy ze op enen voet voor 't werk belonen liet.
 De landheer, die de klagt van die misnoegden hoorde,
 Doch zich zeer weinig aan hun murmurering floorde,
 Sprak tot den enen; ik doe immers u, myn vriend!
 Geen ongelyk, want hebt gy my een dag gedient,
 En, zo gy zegt, zo veel gezweet en last gedragen,
 'k Heb u daar voor geloont; wat hebt gy noch te klagen?
 Vertrek dan met uw geld; dewyl het u niet raakt,
 Hoe ik het met de rest dier mannen heb gemaakt.
 Of mag ik met myn goed niet handelen en leven,
 Zo als 't my goed dunkt? of moet ik u reden geven
 Van myn bedryf? of is uw harte zo bezet
 Met liefdeloosheid, omdat ik aan my de wet
 Gestelt heb, om dit volk, dat laaft is ingekomen,
 En ik, naar myne keur, heb in myn' dienst genomen,
 Niet min te geven, dan aan u, die de eerste waart?
 Wat is 't dan dat in u dit tegenwryten baart?
 Ziet daar! zaid' Jesus, nu begrypt gy 't gene ik zegge,
 En door gelykenis u klaar voor ogen legge;
 Hoe vele laaften in myn dienst en akkerwerk
 Ook de eerste zullen zyn in 't Ryk, dat's myne Kerk:

Want groot is dat getal, ontelbaar zyn de troepen
 Der gener, die door 't Woord uitwendig zyn geroepen;
 Maar weinige van die zyn, door Gods vryen raad
 En 't eeuwige beftel, verkoren tot dien ftaat;
 Waar in genade heerfcht, en niemant om zyn werken,
 (Dan voor zo veel ze zyn de wiffe en vafte merken
 Van zyn bekering, en 't geloof in mynen naam)
 Zal tot myn Koninkryk zyn meer of min bequaam.

*Jefus komt
 van de
 overzyde
 der Jorda-
 ne weder
 naar Ju-
 dea.*

MATH. 20:
 20-28.

MARC. 10:

32-34.

LUC. 18:

31-48.

Na deze zamefpraak en redewifelingen,
 Die ieder lezer tot in zyne ziele dringen,
 Besloot de Heiland van die zyde der Jordaen
 Weêr op te trekken; en voort moedig heen te gaan,
 Om in Jerufalem voor 't laafte zyne voeten
 Te zetten, en aldaar zyn vyanden te ontmoeten,
 Om door hun handen, met behulp der Roomfche magt,
 Gevat te worden, en op 't fchandigft omgebracht.
 Hy riep dan op den weg zyn twalef reisgenoten
 By zich allcen, en zaid'; nu heb ik vaf befloten,
 Dewyl het hoogtyd reeds zo na op handen is,
 Myn koers te richten naar die ftad, daar ik gewis
 Zal worden aangeranf door hoge ftandsperzonen,
 Als de Overpriefters en Geleerden, die daar wonen.
 Dees' zullen my in 't kort verwyzen tot den dood;
 Na dat ze alvorens my verraderlyk en fnood
 Aldaar den heidenen, en de allerdolft woede
 Opoftren zullen, om, met bitteren gemoede,
 My allerhande oneer, en laftering, en fmaad
 Te doen; ja zelf (zo groot is dezer vuile haat)
 Te geesfelen, en dan voort aan een kruis te hechten,
 En zo te doden, door behulp van vreemde knechten:
 Want zy en rusten niet voor dat ze my van kant
 En weg zien zullen, als een peft van 't vaderland.

*De moeder
 van de kin-
 deren van*

Terwyl hy dit verhaald' quam hem een vrouw begroeten,
 Met twee haar' zonen, die zich worp voor zyne voeten,

En

En vraagde hem een gunstbewys, zo 't wezen mogt.
 Daar op de Christus zeid'; wat was 't dat gy verzocht?
 Dat myne zonen, sprak Salome, in deze tyden,
 Wanneer gy in uw Ryk zult zyn, aan uwe zyden
 Zich zetten mogten, de een aan uwe rechterhand,
 En de andre, zo gy waart met my van een verstand,
 Ter flinker. want zy zyn voorwaar uw beste vrienden,
 Jakobus, meine ik, en Johannes, die u dienden
 Reeds zo veel jaren lang, en met zo goeden zin
 Waarom ik hen te meer waardeer', en zeer bemin.

*Sebedeus
 begroet
 Jesus.*

Doch Jesus, kennende d'eenvoudige gedachten
 Van deze onnozele, wild' haar niet straks verachten,
 Maar onderrichten van de zaak, daarom zy bad,
 En die zy, mooglyk, uit den mond dier zonen had;
 Die hunnen Heer, niet lang verleden, hadden horen
 Beloven, dat zy eens, als reeds daar toe verkoren,
 Verheven zouden zyn; wanneer des menschen Zoon
 In dat doorluchtig Ryk zou pralen op den troon.
 Hy zeid' dan, vrouw! noch gy, noch uwe zonen weten
 Wat gy my vordert, om by my te zyn gezeten
 Op mynen troon. ei zeg! bevind gy u in staat,
 Dien kroes te drinken, die in zulk een volle maat
 My ingeschonken word, en dien ik uit zal drinken,
 Wanneer zy my aan 't kruis moedwillig zullen klinken?
 Kund gy ook met den doop, dien ik bereids ontfang,
 En in zyn volle kracht genieten zal eerlang,
 Gedoopt zyn, zo als ik zal ingedompelt wezen?
 Als al de vloeden der verdrukking, hoog gerezen,
 My treffen zullen. Toen was 't woord van deze twee;
 Wy kunnen, lieve Heer! verhoor slechts onze beê.
 Wel, sprak de Heiland, gy zult ook eens mynen beker
 Op handen krygen, en dien drinken, dat is zeker;
 En worden meê gedoopt met mynen doop; wanneer
 Gy veel vervolgingen zult lyden, om myn leer,

*en word
 ontrent
 haar ver-
 zoek onder-
 richt.*

Die gy zult prediken, al moft gy daar om fterven.
 Maar iemand dezen top van eer te doen beërven,
 Is tans myn boodfchap niet; want 't is reeds toegezeid
 Den genen, dien dit van myn' Vader is bereid.
 Als nu zyne andre tien dit groot verzoek verftonden,
 En zy dit veel te ftout, en gansch ontydig vonden,
 Verftoorden zy zich zeer. Doch Jefus riep ze zaam,
 En fprak tot wering, of verfchoning van dien blaam;
 Gy weet, hoe 't hier en in de wereld is gelegen;
 Hoe grote Koningen en Vorften zyn genegen
 Te heerfchen over 't volk, als hunnen onderdaan.
 Doch, als ik heb gezegt, 't moet zo met u niet gaan;
 Want wie'er onder u het meefterfchap zal zoeken,
 Om anderen hier door in yver te verkloeken;
 Of d'eerfte wezen zal in daden of in taal,
 Die zy de dienaar van de broedren altemaal!
 Waarom men van geen magt, of heerfchappy mag dromen.
 Gelyk ook 's menschen Zoon daar toe niet is gekomen
 In deze wereld, om te worden opgepaf,
 Maar wel te dienen; en, naar 't voorfchrift van dien laft,
 Zyn ziel te ftellen, door zyn' dood en 't bittre lyden,
 Tot een randzoen voor vele; en zich geheel te wyden
 Aan dit hoogwigtig werk. zo leert dan ook hier uit;
 Wat dit myn voorbeeld en myn les in zich befluit.
 O overfchoon bericht! hoe ieder moet verkeren
 In Jefus Koninkryk, en verre daar uit weren
 Alle opperhoofdigheid, en trotze meefterfchap,
 Ja vlieden zelf daar toe den allereerften trap.
 Hoe verre zyn ze dan van 't rechte fpoor geweken,
 Die onzen Heiland als in 't aanzigt tegen fpreken,
 En zo veel meefterfchap betonen in dit Ryk?
 Waar door zy zich zo ftout, vervreemd, en ongelyk
 Aan dit zyn voorbeeld en vermaningen gedragen;
 En oorzaak geven aan de Chriftenheid tot klagen,

*Aanmer-
king.*

Dat

Dat elk slechts blindelings hen op te volgen heeft,
 Alſchoon hun ſtraf gebod de waarheid wederſtreeft.

Als nu de Heiland met een toegevloeide ſchare,
 Als of 't een karavaan van Paafchfeefgangren ware,
 Zyn reis door Jericho vervolgte, zag men hier
 Twee blinde menſchen, die, door 't Goddelyk beſtier,
 Daar zaten aan den weg, om aalmoezen te vragen
 Van al de menigt', die gewoon was in die dagen
 Ter godsdienſt op te gaan, en iets aan zulke liën
 Te geven; om daar door hun werk veel meer te zien
 Gezegent van den Heer, die hen weldadigheden
 Beval te tonen aan hun broedren t'aller ſteden,
 Wanneer zy wierden om hun byſtand aangezocht;
 Dewyl geen bedelaar in Iſrël wonen mogt.
 Als deze blinden hier het groot gewoel vernamen,
 En wie ze waren, die voorby hen henen quamen,
 Riep Bartimeus, en de tweede nevens hem,
 Met een gelovig harte, en overluide ſtem;
 O Here, Davids Zoon! heb met ons mededogen,
 En word ook eens door onze elendeftaat bewogen!
 Doch vele van 't gevolg beſtraften deze zeer,
 Opdat zy zwegen, (als jaloers, miſſchien, om de eer
 Die zy aan Jeſus, als den Zoon van David, deden;
 Hoewel al lang voorheen door andren dus beleden.)
 Toen bleef de Heiland ſtaan, en zeide, brengt ze my,
 Opdat ik weten mag, wat rede dat hier zy.
 Als hy ze voor zich zag, bevraagde hy ze beide;
 (Of mooglyk een voor een, opdat hy ze onderſcheidde
 In hun verzoek) wat is 't, dat gy van my begeert,
 En my met dezen naam van Davids Zoon vereert?
 Toen zeiden deze twee; dat g' onzer beider ogen
 Wilde openen; want gy alleen hebt dat vermogen.
 Daarop de Chriſtus, ſtraks medelydend als voorheen,
 Hunne ogen aanraakte, en genas, en ſprak meteen;

*Jeſus
 reist door
 Jericho;
 en geneest
 twee blinden.*

't Is uw geloof, dat u die weldaad doet ervaren.
 Zo haast dit wierd gemerkt van alle deze scharen,
 Verheerlykten zy God, om 't grote wonderstuk;
 En deze lyders meê voor 't onverwacht geluk,
 Waar door zy hun gezigt zo spoedig wederkregen.
 Zodat zy zelve zich bereid, en zeer genegen
 Bevonden, om dien Heer te volgen op den togt,
 Opdat het gansche volk hen zien en horen mogt.

*Jefus roept
 Zacheus.
 LUC. 19:
 2 - 10.*

't Was toen ter tyde, dat een hoofd der tollenaars,
 (Die veeltyds ryk, maar ook verachte lieden waren)
 Zacheus, hem wou zien; doch door het groot gedrang
 Der schare wierd belet, zodat hy zynen gang
 Moft richten naar den weg, daar hy voorby zou komen,
 En klimmen daar op een der wilde vygebomen.
 Wanncer hem Jefus had gekregen in het oog,
 Riep hy hem by zyn naam, en zaid'; kom van omhoog!
 Want ik wil heden in uw huis een wyl vertoeven.
 Daar op quam deze man, om Jefus zyn behoeven
 Te geven, en ontfing hem met veel vriendlykheid.
 Doch al de menigte, misnoegt om dit beleid,
 Berispte deze daad, omdat hy ging verkeren
 Met enen tollenaar, en dezen zelf vereeren
 Met zyn gezelschap. Als Zacheus dezen gaste,
 Die hem dus onverwacht had door zyn komst verrast,
 Tot zynent zag, sprak hy; ik geef myn Heer! voor 't minste
 Des jaars aan arme liên de helft van myne winste:
 En zo ik iemant ooit ten onrecht had gefchat,
 'k Zou maken, dat hy 't zelf viervoudig weder had.
 (Een roem, die anders in eens menschen mond niet voegde,
 Noch onzen Heiland ooit in anderen vernoegde;
 Doch hy in dit geval, om rede, niet bestraft,
 Die ons de Schryver ook alhier niet heeft verschaft.)
 Toen sprak de Heiland die zeer troostelyke reden;
 Veel heil en zegening weêrvaar dit huis op heden!

Dewyl

Dewyl ik dezen voor een' echten zoon verklaar
 Van Vader Abraham. En tot de vordre fchaar;
 O myne vrienden ! weet, dat's menschen Zoon gekomen,
 En ook gezonden is (men mag iet anders dromen)
 Opdat hy zochte 't geen alhier verloren was,
 En zaligde zyn volk. hoe komt het dan te pas
 Te murmureren, omdat ik hier binnen trede,
 En ene korte wyl by dezen man bestede;
 Opdat ik hem verquik voor zyn beleeft onthaal,
 En deze weldaad met myn goed doen weêr betaal?

Nu was de Heiland tot Bethanien gekomen,
 Met zyn gevolg, en ging by Simon, enen vromen
 En ongeveinsden man. (die mooglyk op dat pas,
 Of weinig tyd voorheen, door onzen Jesus was
 Van zyne grote quale, als andere, genezen
 Van een melaatsheid, die zyn lichaam, zo wy lezen,
 Bezet had, en daar van hy dus wierd toegenaamt;
 Dewyle 't anders hem, naar 't recht, niet had betaamt
 Zich in 't gezelschap van de menschen te doen vinden;
 Maar was verplicht het hoofd met doeken te bewinden,
 En uit den weg te gaan, wanneer hy wierd ontmoet;
 Van gene menschen schier gesproken noch begroet.)
 Wanneer de Heiland hier ter tafel was gezeten,
 Om ene bete broods tot zyn verquikking te eten,
 Quam daar een zekre vrouw ten huize en eetzale in;
 Het was Maria, die getrouwe halsvriendin,
 De zuffer zelve van dien Lazarus, dien 't leven
 Zo wonderbaarlyk was door Jesus weêr gegeven:
 En die het beste deel voor zich verkoren had,
 Waar door zy 't hoogste goed in hare ziel bezat.
 Die lieve dienaress was met een fles beladen,
 Gevult met olie, of welriekende pomaden,
 Oprechte nardus, en vele andre drogens meer,
 Van grote waarde, (die het Joodsche volk weleer

*Jesus komt
 weder te
 Bethanien :
 en eet ten
 huize van
 Simon den
 melaatsen,
 atwaar by
 van Maria
 word ge-
 zalft.
 MATH. 26:
 6 - 13.
 MARC. 14:
 3 - 9.
 JOH. 12:
 1 - 11.*

Ter zalving bezigden van de afgestorve lyken,
 En onder die vooral vermogenden en ryken)
 En goot de albeste fles toen uit, en zalfd' daar meê
 Des Heilands voeten; en gebruikt' haar hair in steê
 Van lywaat, daar zy die zeer tederlyk meê droogde.
 Waar na zy al de rest (opdat zy dus betoogde
 De liefde en achting, die zy voor haar' Jefus had)
 Op zyn gezegent hooft heeft uitgestort; zodat
 De reuk en geur 't vertrek op 't aangenaamst' vervulde.
 't Gene echter Judas, die boosaardige, niet duldde;
 Maar tegensprak, als of dit een verquisting waar';
 (Veellicht hier in gevolgt door deze gansche schar))
 Omdat die schone fles met 't puik der speceryen
 (Ten minsten waardig in die plaats en deze tyên
 Driehonderd penningen) verkocht had moeten zyn,
 En dus tot geld gemaakt. Daar hy, in valschen schyn
 Van armbezorging, doch wat anders hier beloerde,
 En 't loutre geldzucht was die hem hier toe vervoerde,
 Om met die koopmanschap een schandelyk profyt
 Te doen; gelyk hem dit Johannes zelf verwyf.

*'t welk
 Judas be-
 wijst.*

*dien Jefus
 bestrafte.*

Maar Jefus, horende al die ongegronde reden,
 Sprak hem dus aan; waar toe zyn al die moeylykheden,
 Die gy aan deze maakt? daar zy haar liefdeplicht
 Aan my heeft afgelegd; en zulk een werk verricht,
 Waar van gy, zo het blykt, de rede niet kond peilen;
 Veel waardiger, dan die voor geld te koop te veilen,
 En dit den armen, dien gy altyd by u ziet,
 Te geven in zyn' nood; wyl gy my altyd niet
 Zult met u hebben. want als zy die balzemgaven
 Heeft uitgestort, en my daar onder als begraven,
 Vertoonde zy daar door het voorfpel van myn' dood,
 Die voor de deure staat. ja 'k schatte dit zo groot,
 Dat alle de eeuwen hier gewag van maken zullen,
 Daar de Evangelyleer, die de aarde gaat vervullen,

Gepre-

Gepredikt worden zal; omdat in deze daad
 Het grootste proefftuk van haar goed geloof beftaat.
 't Welk door de liefde zich alleen bekent kan maken,
 Die zy zo krachtig voelde in haren boezem blaken,
 Dat zy niet rusten kon, of deze albafte kruik
 Moft gansch befteed zyn aan een' Meefter, die 't gebruik
 Van dezen nardus, en meer andre zulke kruiden,
 Op hoger zaken, dan zy zelve, wift te duiden;
 Doch die hy van haar hand voor aangenaam ontving.
 Betuigende dit zelf in 't midden van den kring
 Der gafter, die zich mede aan dezen difch bevonden;
 Daar onder Lazarus ook was, dien hy ontbonden
 En opgewekt had van den dood. en wiens geluk
 Hem lichtlyk had bedraait in enen zwaren druk.
 Want hy was om dit ftuk den Raad in 't oog gelopen,
 Die hem die weld: ad met den dood fchier deed bekopen;
 Om Jesus groten naam, en zyn gedachtenis
 Gansch uit te roeijen. zo als dit gebleken is
 Aan 't fchandige befluit der boze Joodsche raden
 Die ook hun wraakluft hier in zochten te verzaden,
 (Want zo ver ging de drift van dezen hunnen haat)
 En niet te rusten voor dat zulk een fnode daad
 Ware uitgevoert; en die verwekte weêr verzonden
 Naar 't duiftre graf, daar uit hy onlangs was ontbonden:
 Om met zyn' Meefter meê te sneuven in het ftof;
 En uitgedelgt te zien zyn' naam en groten lof.
 Hoewel een goed getal van Joden toe quam fchieten,
 Die zich door 't wonderwerk ook overtuigen lieten,
 En onderworpen in 't geloof aan onzen Heer,
 Omhelzende zyn woord en Goddelyke leer.

Als Jesus 's andren daags Jerufalem genaakte,
 En tot Betfage met het twaleftal geraakte,
 (Een landftreek, die naby 't olyfgebergte lag,
 Alwaar men overvloed van vygebomen zag)

T t 2

*Jesus komt
 tot Beth-
 fage.
 en ryd op
 de ezelinne
 in Jerufa-
 lem.*

Alhier

MATH. 21: Alhier belaste hy aan twee van zyn herouten,
 1 - 17.
 MARC. 11: Dat zy, op zyn bevel, zich zouden gaan verftouten,
 1 - 11.
 LUC. 19: Ene ezellinne met haar veulen (die zy klaar
 29 - 40.
 JOH. 12: En opgezadelt aan den kruisweg zouden vinden)
 12 - 19.
 Vrymoedig aan te doen; en aanftonds die te ontbinden,
 En meê te nemen, opdat hy'er zich van diend'.
 Doch zo de meeſter, ſprak de Heiland, u daar ziend',
 Mogt vragen, wat gy met die beeffen wilde maken,
 En uw vrypoſtigheid op deze wyze laken,
 Zo zegt; de Meeſter heeft het veulen nu van doen;
 Maar zal ze u beide weêr beſtellen na den noen.
 Waar op men z' u geruſt, en niet het minſt verbolgen,
 Zal mede geven, en aldus myn' laſt opvolgen.
 Want dit geſchied, opdat vervult word 't geen'er ſtaat
 ZACH. 9: By Zacharias, die aldus zich horen laat;
 9.
 Gy dochter Zions, gy Jeruſalemsche mannen!
 Wilt nu alle uwe ſmart vergeten en verbannen;
 En juigt om zo vele eer, als u word aangedaan.
 Want ziet! uw Koning, die rechtvaardige, komt aan,
 Uw Heiland; ſchoon gering en arm in deze tyden,
 Wyl hy op 't veulen van ene ezelin komt ryden,
 Zo is hy doch uw Heer, die u behouden zal.
 Verheugt u in dit heil, en maakt een bly geſchal!
 Hier op vertrokken zy, en quamen daar ter ſtede,
 En vonden alles zo als 't Jefus aan hen dede
 Verſtaan, en had voorgeſpelt, van 't minſte tot het meeſt;
 En bragten tot hunn' Heer het oude en jonge beeff.
 Wanneer zy de opperkleên op deze dieren leiden;
 En al de ſcharen ſtraks hun overrokken ſpreidden,
 Opdat de Heiland daar dus op en over trad,
 En minder ongemak in zynen optogt had.
 Gelyk weêr anderen de meijen van de bomen
 Verhieuwen langs den weg, daar henen hy zou komen,

En

En strooiden groente en bloem' met volle handen uit,
 Tot tekenen van vreugde : en riepen overluit,
 Hofanna, Davids Zoon! zyn komst zy ons gezegent,
 Hy die ons in den naam van Ifrêls God bejegent.
 Hofanna, Davids Zoon! die in de heemlen praalt,
 En met een nederig gelaat op de aarde daalt.
 Dus deed de menigt' ook; want grote en kleine zongen,
 Zodat de galmen zelf de gansche Stad doordrongen,
 En die beroert wierd van zo ongewonen klank,
 Die ieders oren trof; hoe zeer ook tegens dank.
 Waarom men vraagde naar de rede dezer dingen,
 En wie'er oorzaak gaf tot dit luitruchtig zingen?
 Daar op de schare riep; 't is Jesus, die Profceet
 Van Nazaret, die zo veel wonderdaden deed;
 Hy is 't dien wy met ons gezang zo hoog vereeren,
 Omdat wy Davids Zoon zien onder ons verkeren.
 Gelyk hen dit geluk zo lange was voorspelt,
 Door zo veel boden, hier van boven toe gestelt.
 Al 't welke wierd berispt door bittere Fariseeuwen
 By dezen troep geschaart. (als sel verwoede leeuwen,
 Maar noch gemuilband) Daar de Heiland dit op zaid';
 O mannen! schaamt g' u niet van wegen uw beleid?
 Wat is 't dat u verveelt? want zo die lieden zwygen.
 Dan zullen voor gewis de stenen tongen krygen,
 En spreken 't gene alhier ter zake dient gezegt;
 Daar gy in 't ongeloof, helaas! verzopen legt.

Als Jesus Christus was van de ezelin gestegen,
 En van het veulen, daar geen last op had gelegen,
 Noch was beklommen door een mensch, die daar op zat,
 ('t Welk zyn beduiding, schoon voor ons verborgen, had)
 Verliet hy deze, en zond ze daadlyk weêr naar buiten.
 Wanneer hy, zonder lang daar over te besluiten,
 Zich tempelwaarts begaf; en dreef de wifelaars,
 Als voormaals was geschied (op dezen tyd des jaars

*en klimt op
 het veulen.
 dat hy ook
 verlaat, en
 gaat naar
 den tempel.*

Gewoon aldaar hun kraam van lammeren en duiven
 Te venten) hier van daan, en deed ze henen stuiven,
 En zeide; of weet gy niet, dat dit myn bedehuis
 Op deze wyze word een nare moorders kluis?

*alwaar by
 blinden en
 kreupelen
 geneest:
 maar word
 van de
 Schriftge-
 leerden
 aangedaan.*

Toen bragt men hem terstond veel kreupelen en blinden,
 Opdat zy by dien Arts ook hulpe mogten vinden.

Gelyk het hen gelukte, en hy die straks genas,
 Terwyl zo groot een schaar hier tegenwoordig was,
 Van welk hy wierd omringt. Voor al in deze dagen,
 Daar in verminkten zelf zich steêwaarts lieten dragen,
 Ter viering van het feest, naar 't voorschrift van de wet,
 Die den verachters had een zware straf gezet.

Zo haast dit wierd gemerkt van zo veel Schriftgeleerden,
 En Overpriesters, die gedurig daar verkeerden,

Voor al in dezen tyd, waar in der kindren toon
 Gehoort wierd met dit woord, Hofanna Davids Zoon!

Ontstak hun wrevelig gemoed; (zo lang verbolgen,
 En schier als afgemat door 't dagelyks vervolgen)

Waarom z' hem vraagden, of hy 't wel had aangehoort,

Ps. 8: 2. En ook verstond de kracht van dat gezongen woord?

Maar Jesus vraagde weêr; hebt gy niet wel gelezen,

Gy hebt uw lof bereid, en zult eens zyn geprezen

Door jonge wichters, en der zuigelingen mond;

Daar in gy uwe magt en sterkte hebt gegrond?

Met dit bescheid verliet de Heiland deze vragers,

Die grote meesters, en onzinnige belagers,

En wandelde weêr naar Bethanien, alwaar

Hy ging vernachten met zyn zeer getrouwe schaar.

MATH. 21:

17-23.

MARC. 11:

11-24.

Maar trok des morgens vroeg, die de elfde was der dagen

Van Nifan (ene maand, waar in, op Gods behagen,

Het Pascha wierd geviert) de vierde dag voor 't feest,

Weêr naar Jerufalem, door dezen zelve Geest;

Opdat hy alles daar geredelyk volbragte,

Zo als 't bepaalt was in Gods eeuwige gedachte.

Op weg getogen met dat zelve twaleftal,
 Beving hem etens luft : hy zag dan by geval
 Een' groten vygeboom, die ryklyk fcheen geladen ;
 Doch nader komende bevond hy niet dan bladen.
 Waar op de Heiland zeide ; uit u kom' nimmer vrucht !
 En ftraks verwelkte 't blad, in die gezonde lucht ;
 Zodat 't difcipeldom verbaaft weêr ftond te kyken ;
 Omdat zy zagen al de groente van hem wyken,
 Als waar' hy tot in 't hart door enen blixem fchicht
 Getroffen, want hy was verdort voor hun gezigt.
 Toen zaid' hy anderwerf ; zo gy maar fterk geloofde,
 En gene twyfeling de kracht daar van verdoofde,
 Gy zoud dien vygeboom niet flechts op zulk een woord
 Doen fterven ; maar , gelyk gy meermaal hebt gehoord,
 Tot dezen hogen berg en overgroten heuvel
 (Waar op hem in het kort zo groten fmaad en euvel
 Zou worden aangedaan) flechts zeggen ; van uw fteê!
 En werpen ze in het diepft der grondeloze zee.
 Want ik kan u voor vafte en zuivre waarheid zeggen,
 Dat wie in my gelooft, in wien die krachten leggen,
 De werken werken zal, die hy van my zal zien ;
 Ja groter dingen zelf, dan alle die gy liên
 Tot noch toe hebt aanfchouwt : want ik ga zelve henen
 Tot mynen Vader, die u alles zal verlenen,
 Wat gy in mynen naam, en in 't geloof begeert ;
 Op dat de Vader in den Zone word' geëert.
 Zo draagt dan zorge, zo gy eens verhoort wilt wezen,
 Dat gy die liefdeplicht betracht, dien ik voor dezen
 U aangeprezen heb ; dat is, dat gy vergeeft
 Den genen, die u eens of meer beledigt heeft :
 Want zo gy dit verzuimt, zo hebt gy niet te wachten,
 Dat ook uw Vader in den hemel u zal achten ;
 Maar zenden uw gebed u vruchteloos weêr toe,
 En doen u zeggen ; 'k bidde om 't gene ik zelf niet doe.

Ziet

Annemering.

Ziet daar! de ware fchets van Iſrêls eige wezen,
 Als enes vygebooms, daar niets van was te lezen,
 Dat zynen God verquikte, en gene vrucht daar aan;
 Maar dorre bladeren, niet waardig daar te ſtaan:
 En daarom ook gevloekt om uitgeroeit te worden.
 Waar toe hun daden ſteeds den God des hemels porden,
 Die zyne byl alreeds had aan dien boom gelegd.

MICHA 7:
 1.

Men hore wat oudtyds een Micha heeft gezegt;
 Ach my! daar is geen druif, geen late noch geen vroege,
 Hoe zeer ik daar naar trachte en onophoudlyk zwoege,
 De vromen zyn van kant, ik ken geen deugdzaam man.
 Zy hunkeren naar bloed, daarom ik ze ook verban.

*Jefus leert
 weder in
 den tempel.*

Dit alles, en veel meer, hier hebbende verhandelt,
 Quam voorts de Heiland naar Jeruſalem gewandelt,
 Alwaar hy wel gemoed in 't ruim des tempels ging,
 En leerde 't ganſche volk, in enen groten kring
 Van ommeffanders, die van alle hoeken quamen,
 Opdat z' hem hoorden, en aldus de preuve namen
 Van alles wat aldaar, en door het ganſche land,
 Verhaalt wierd; en daar uit de jalouzye van 't
 Beroerde Priefterſchap, en al de Wetgeleerden,
 En Ouderlingen rees; die alle dag vermeerden,
 En hem vervolgden daar hy was, of ging of ſtond;
 Vooral in zulk een tyd, en op hun' eigen grond.

*en word
 van de
 wetgeleer-
 den weder
 aangedaan.*

Hier vielen z' hem weêr aan met deze ſtoute vragen;
 Door wiens gezag of magt hy alles, wat zy zagen,
 Zo meeſterlyk verrichtte, en ſprak gelyk een God,
 Die moſt gehoorzaamt zyn op 't woord van zyn gebod?
 Waar op hen Jefus zeide; ik zal u rede geven
 Van 't geen gy tegens myn bedryf heb aangeheven,
 Indien gy mynen eifch alvorens wild verſtaan,
 En lofen my die op. Ei! zeg my, waar van daan
 Was die bekende doop, die voor zo weinig jaren
 Johannes heeft bedient? wilt my dit eens verklaren:

Want

Want gy zyt leeraars van dit volk, dat uit uw' mond
 De wysheid halen moet. Zeg my dan, zo gy kond,
 Was ze uit den hemel, en had God hem dien bevolen?
 Of was ze slechts een les van menschelyke scholen?
 (Gelyk men onder hen wel meermaal heeft gezien,
 Dat zich of hier of daar een yvraar aan quam biên,
 Die 't op de hoofden van dit Isrêl of de leden
 Geladen had ontrent het stuk van lere of zeden.)
 Dit antwoord klonk hen vreemd en onverwacht in 't oor;
 Zodat de vrager zyn vrymoedigheid verloor:
 En alle de anderen niet wisten wat te zeggen.

Want als zy by zich zelf begonden te overleggen,
 Dat, zo hun antwoord was, dat God het had belast,
 Daar op straks dit bericht zou worden toegepast;
 Wel, waarom hebt gy dan aan hem geloof geweigert?
 Of zeggen w' uit den mensch; hy was zo hoog gelsteigert
 In achting by ons volk, dat z' hem voor een Profeet
 En heilig hielden, zo als dit de wereld weet:
 Maar 't past ons voor de rust van 't algemeen te zorgen.
 Zy zeiden dan, dat stuk is noch voor ons verborgen.
 Toen Jesus daar weêr op; zo wacht dan niet van my,
 Dat ik u openleg, wiens magt de myne zy.
 Doch om u niet geheel onwetend' te verzenden,
 Zo wilt uwe oren dan naar myne reden wenden,
 En zien of gy die kund begrypen, en verstaan
 Op wien doch deze myn gelykenisfen slaan.

Een zeker vader had twee ongelyke zonen,
 Die hy niet schuldig was, als vreemden, te belonen:
 Hy gaf den eersten dan bevel om heen te gaan,
 En zynen wyngaard naar vereisch wel gâ te slaan.
 't Geen deze weigerd'. Hy belast' daar op den tweden,
 Dien dag in zynen dienst en wyngaard te besteden.
 Die 't aannam, zo te doen als hy 't aan hem gebood.
 Maar de eerste kreeg berouw, zodat hy straks besloot

*De Heiland
 stelt voor
 de gelykenis
 van een'
 vader, die
 zyne zonen
 gebod in
 zynen
 wyngaard
 te werken.*

Te volgen het bevel, en ging ook werklyk henen.
 Doch de andre, die het had beloofd, was niet verschenen.
 Ei! zegt my, sprak de Heer, wie van die beide had
 Des vaders wil gedaan, zo gy de zaak bevat?
 Hier was hun antwoord klaar, en, zonder iets te vrezen,
 Wierd de eerste van die twee dat vonnis toegewezen.
 Want die berouw heeft (en dat toont) van woord of daad,
 Is beter dan die veel beloofd, en 't echter laat.
 Toen zaid' de Heiland, zo zal 't onder u gebeuren,
 Dat zy, die anderen voor grote zondaars keuren,
 U zullen voorgaan in Gods Koninkryk, dat gy
 Beloofd hebt voor te staan. komt, legt nu eens daar by,
 Hoe gy Johannes hebt zien onder u verkeren,
 Een man, die u den weg der deugden zocht te leren,
 En der gerechtigheid, dien gy had in te slaan:
 Maar hoe is 't dezen boetgezant by u vergaan?
 Gy hebt hem niet geloofd, maar spotted' met zyn woorden.
 Daar tollenaars, en zelf de hoeren, naar hem hoorden;
 En deze gaan u voor in 't Ryk, dat gy veracht,
 Hoewel gy voorgeeft dat gy zyne komst verwacht.
 Waar is doch uw berouw van uw nalatigheden?
 Wien hebt gy dit betuigt, of deze fout beleden?
 Dewyl g' in plaats van dit uw alle dag verhard,
 En door uw ongeloof den hogen hemel tart.

*Een andere
 gelykenis
 van een'
 here des
 wyngaarts,
 wiens zoon
 door de
 buurders
 wierd ge-
 dood.*

Doch luistert nochmaals naar 't gene ik u voor ga stellen,
 En wilt dan op uw beurt ook hier uw oordeel vellen;
 Of gy het doelwit van myn reden mogt verstaan,
 En daar door uw verderf en ondergang ontgaan.
 't Gebeurde, dat een heer zich enen wyngaard pootte,
 Van vele bundren lands, of ongemene grootte,
 Dien hy omtuinde, en met een wynparsbak voorzag;
 Ook enen toren bouwd', van waar men nacht en dag
 Het veld kon overzien, of ergens was voorhanden
 't Gene onraad baren kon voor deze zyne landen:

En

En hy verhuurde dien aan andre menschen toen;
 Terwyl hy enen togt naar elders had te doen.
 Als nu de tyd verscheen, om landpacht te doen halen,
 Die hem de huurder ook in vruchten moft betalen,
 Zond hy zyn knechten heen, gelyk hy had belast:
 Doch deze wierden van die landliën aangetast,
 Zo haast zy dit getal van zendelingen zagen,
 En zeer mishandelt door zeer vele ontzachte flagen,
 Ja zelf gedood; (veellicht met een houweel of schop)
 Gelyk de derde kreeg de stenen op zyn kop.
 Wanneer dit boos gedrag het heerschap quam ter oren,
 Zond hy een sterker troep van knechten dan te voren:
 Doch deze kregen meê byna het zelve onthaal.
 Hier op besloot die heer, voor de allerlaatste maal,
 Zyn' eigen zoon noch eens te zenden aan die lieden,
 Op hope, dat zy dien meer ere zouden bieden,
 En om zyns vaders wil noch enigzints ontzien.
 Maar wat gebeurd'er toen? zo haast als deze dien
 Gezonden zoon van verre en op den weg vernamen,
 En zagen naderen, besloten zy te zamen,
 Om dezen erfgenaam te helpen ook van kant;
 Dan bleven zy, veellicht, zelf meesters van het land.
 Gelyk z' ook deden; want zy sleepten dien naar buiten,
 En doodden hem. Wat zal, zaid' Jefus, men die guiten
 En moordenaren doen, wanneer de landheer zal
 Ter wrake komen? zegt, wat dunkt u van 't geval?
 Hier zwegen zy niet lang, maar velden straks een oordeel
 In deze zaak. (hoewel niet zeer tot hunnen voordeel;
 Nochtans naar waarheid, en den eifch van zulk een feit;
 Gelyk hen ook die straf gedreigt was en bereid.)
 Men vatte, zeiden zy, die snode bozewichten,
 En doe ze naar de maat van hunne misdaad richten;
 En men verhure 't land aan zulke lieden weêr,
 Die beter passen op de pacht van hunnen heer.

Dat is, vervolgde toen de Christus, recht gewezen.

Ps. 118.
22.

Maar hebt gy in de Schrift niet meer dan eens gelezen?

De steen, die door 't beftel der bouwliên was veracht,

En weg geworpen, is aan 't huis te pas gebragt,

Ja tot een hoeksteen van dat zwaar gevaart verkoren;

Een werk, dat wonder klinkt in aller menschen oren.

Dit is van God geschied, des hemels Opperheer;

Aan hem, ja hem alleen, komt hier van roem en eer.

Daarom, zeg ik u, word dit Ryk van u genomen;

Dit Koninkryk, om tot een ander volk te komen,

Dat meer gehoorzaam is, en naar zyn wetten leeft,

En zynen Here, zo 't betaamt, zyn vruchten geeft.

ZACH. 12:
3.

Want wie op dezen steen zal vallen in die dagen,

Of stoten zich daar aan, zal zyne straffe dragen,

En gansch verplettert zyn; en deze, op wien hy valt

Vermorzelt worden, schoon hy groot was van gestalt'.

Dit viel die mannen zwaar, en konden 't niet verduwen,

Als niet verwachtende van Jesus zulk een ruwen

Befcheid en antwoord, dat hen aan de ziele ging;

Te meer, dewyl hy daar in zulken groten kring

Van menschen stond, of zat. zodat z' hun beste deden

Om hem te grypen, als gehoont, door deze reden;

't Geen hen van zo een man gansch niet te dulden stond.

Daar hy zich op hun' grond in dezen tyd bevond.

Dat z' echter uit een vrees voor vele dezer scharen,

(Die voor het meerder deel ook van gedachten waren,

Dat hy was een Profeet) niet durfden toen bestaan;

Maar lieten hem geruft en ongemoeit weêr gaan.

*Volgt we-
der een an-
dere gely-
kenis van
een Koning,
die voor
zyn' zoon
een brui-*

Na die gelykenis, die zy zeer euvel namen,

Begon de Heiland (om hen verder te beschamen)

Ene andere, waar in geen minder nadruk stak

Voor deze Fariseen, die hy aldus aansprak.

Het hemels Koninkryk, daar van gy my hoort spreken,

(Of 't nieuwe ryksbestier) mag worden vergeleken

By

*loft deed
bereiden.*
MATH. 22:
1-14.

By enen koning, die voor zynen lieven zoon,
De zekere erfgenaam van zynes vaders troon,
De bruiloft had bereid, daar toe hy vele gasten
Genodigt had, die hy zeer ernstig deed belasten
Te komen tot dat feest, het grote vreugdemaal,
Dat hy had aangericht in zyne bruiloftszaal.
Doch deze mannen, niet genegen die bevelen
Te volgen, en nochtans hun onwil te verhelen,
Bedachten ieder wat, om hunne weigering
Te ontveinzen door den glimp van goede redening.
Want, zeide de een, ik heb een akker lands doen kopen,
En ben genoodzaakt daar zo aanstonds heen te lopen,
Opdat ik dien bezie; derhalven bid ik zeer,
Dat gy die boodschap brengt aan onzen goeden heer.
Een andre wederom wist meê wat voor te wenden,
Dat hy vyf osfen had gekocht van onbekenden,
Die hy beproeven most; weshalven hy verzocht,
Dat dit de koning hem ten goede houden mogt.
Een derde mede niet gezint dit by te wonen,
Zocht op ene andre wys zich daar van te verschonen,
En zeide; ik zelve heb een jonge vrouw getrouwt;
Des bid ik, dat men my voor verontschuldigt houd.
Kortom, 't quam geen van die genodigden gelegen;
Zodat de koning, om die weigraars te bewegen,
Noch andre boden schikte, om met nadruklykheid
Hen aan te zeggen, dat men alles had bereid;
Dat 't mestvee was gellagt, gezoden en gebraden,
De wynen reeds gemengt. doch hoe die sterker baden,
't Was alles te vergeefs; zy kregen vuil bescheed,
En in de plaats van dank, bejegenden zy wreed
Die boden, die zy zelf mishandelden en doodden.
(O snode ondankbaarheid en schennis van genoden!
Had dit die goede heer door zyn beleeft gedrag
Verdient? leert dit de vreze en 't koninklyk ontzag?)

Als deze tyding quam den koning zelf ter oren,
 Ontftak dit zyn gemoed rechtvaardig tot veel toren;
 Zodat hy daar een heir van knechten henen zond,
 Om deze muiters met hun aanhang ook terftond
 Te doden; en meteen hun ftad in brand te fteken,
 En zich van 't ongelyk, hem aangedaan, te wreken:
 Want dit was fchending van een hoge majesteit,
 Een felonie, daar geen menfch noch wet voor pleit.
Vervolg der Terwyle dit gebeurd' zond deze vorft zyn boden,
reden. Om andre gaffen tot zyn groot feftyn te noden;
 Want fchoon dat eerfte volk verzuimde zynen plicht,
 Zo was de bruiloft doch beftemt en aangericht.
 Weshalven hy gebod op de algemene wegen,
 Rondsom zyn hof, of wel wat verder afgelegen,
 Te zoeken wien zy daar ontmoetten, arm' of ryk',
 Of goede of quade, en die dus alle te gelyk
 Te dwingen meê te gaan, en aan den difch te zetten;
 Naar 's lands kostuimen, en de aloude bruilofts wetten;
 Wanneer aan ieder gaff een zuiver wifelkleed
 Wierd aangetogen; of hy bragt het zelve meed'.
 Als nu de koning daar ter zaal' quam binnen treden,
 Om deze gaffen eens te zien en hunne kleden,
 Wierd hy terftond een menfch gewaar in vuil gewaad,
 En zonder bruilofskleed; als had hy dit verfmaad.
 Toen fprak de vorft, myn vriend! hoe zyt gy hier gekomen,
 En hebt, als anderen, geen wifelkleed genomen?
 Hier op verftomd' de man, die, fchaamrood van gelaat,
 Niets wift te zeggen, tot verfhoning van die daad.
 De koning daar op weêr; gaat bind hem voet' en handen,
 En fleep dien booswicht weg, en werpt hem met die banden
 In 't duifterfte vertrek; daar wening wezen zal
 Der ogen, en geknars der tanden: want 't getal
 Der ingeroepen is groot in deze zale,
 Die ik hier voor het oog zeer rykelyk onthale;

Maar

Maar weinig zyn'er die tot dit myn bruilofsfeest
Door my, en mynen zoon, verkoren zyn geweest.

Hoe droevig zien w' hier weêr het Israël beschreven,
En voor de twedemaal geschildert naar het leven;
Wyl 't alle nodiging hardnekkig heeft veracht,
En Gods gezanten zelf moorddadig omgebragt.
Waarom hy in het kort dit van hun hand zal zoeken;
Verstroijende dit volk door alle wereldhoeken,
Opdat het daar beschrey dien schrikkelyken val,
En knarsfetandend ween' om 't overgroot getal
Van Zions borgeren, zo wreed ter dood gegrepen;
En om 't verwoesten van hun stad; en 't henen slepen
Van vrouw', en kinderen en vrienden naar het graf;
En al den nasleep van die langverdiende straf.
Dewyl 't zich buiten 't feest des Lams moet zien gesloten,
En deze zaal vervult met vreemde dischgenoten;
Verzamelt overal, naar 't eeuwig raadbesluit,
Tot deelgenoten van den Bruidegom en Bruit.
Dat ieder onzer zich mogt spieglen aan die Joden,
Welke, uit dit Koninkryk verbannen en gevloten,
Omzwerven overal; opdat dit zelve lot
Ons nimmer treffen mogt. Want zyn zy afgeknot,
En door het vyer verbrand, die de eige takken waren,
Hoe zou Jehova God de zulke dan wel sparen,
Die vreemde loten zyn, in dezen boom geënt?
Een volk, dat nooit voorheen voor 't zyne wierd erkent.

Aanmerking.

Terwyle de achting voor de Christus daaglyks groeide,
En een onnoemelyk getal van menschen vloeyde
Tot zyne leering toe, vermeerderde ook de haat
Der Opperhoofden van den Joodschen Bredenraad,
Van hunne Priesteren en valsche Wetgeleerden,
Die hun bedieningen op 't schandelykste onteerden,
Door zamenzweringen, om hem eens in het net
Te strikken, dat hem wierd aan allen kant' gezet.

*De Fariseën
verzoeken
Jesús, vragende of zy
den Keizer
de schatting
betalen
moesten?
MATH. 22:
15 - 22.*

Zy

Zy zonden dan tot hem een troep van lereelingen,
 Verzelt met mannen, die des Keizers tol ontvingen,
 Herodianen toegenaamt, naar hunnen Vorst,
 Die, nevens de andere, ook had naar zyn bloed gedorst.
 Dit volk begroett' hem daar met hatelyke vragen;
 (Hoewel in schyn van hem veel eerbied op te dragen)
 Is 't oirbaar, zeiden zy, dat wy den Keizer tol
 Of schatting geven, naar zyn harde borgerrol,
 Die ons word toegeschikt, en daar men elk door knevelt?
 (Een zaak, die duister is voor ons te zeer benevelt
 Vooroordeel) leg ons dit, o grote Meester! uit,
 Wiens wysheid nergens voor verlegen staat, noch stuit:
 Die ook om niemants gunst of haat zult anders spreken,
 Al zoud'er zelf gevaar voor uw perzoon in steken,
 Dan 't geen de waarheid is, als dikwils is getoont;
 En gy daarom zo vaak vervolgt zyt en gehoont.

*zyn ant-
woord.*

Maar Jefus wel bewuft, wat deze maats bedoelden,
 Niet rustende voor dat zy hunnen moed eerft koelden
 Aan zyne onnozelheid. (Zodat hy deze klagt
 Met recht door Davids mond gepast heeft voortgebracht:

Ps. 38: 13. Zy, die myn ziel met list en bozen toeleg zoeken,
 En strikken leggen, om my eenmaal te verkloeken
 Door 't woord van mynen mond, zy spreken anders niet
 Dan van verdervingen, en, tot myn groot verdriet,
 Bedenken zy ook niet den ganschen dag dan lagen,
 Opdat ze my eens in hun net gevangen zagen.

Ps. 41:
6-9.

En elders; Myn party spreekt niet dan quaad van my,
 En zegt, wanneer zal hem de dood, o dwinglandy!
 Weg slepen, en zyn' naam, met hem, geheel verdelgen?
 Want als'er iemand komt om my te zien, zy belgen
 't Zich op het hoogfte; ja 't is loutre leugentaal,
 En boos verdichtzel, dat'er klinkt in hun verhaal,
 Waar door zy my op 't land en in de steden schelden.
 Myn haters mompelen, 't geen zy niet durven melden

In 't

In 't openbaar, als of een schendig Beeljals stuk,
 De hoogste doodstraf waard, my, in myn' zwaarsten druk,
 Noch aan bleef kleven; zodat daar geen hulp zou wezen,
 Om my van deze quale, en 't schennis te genezen.
 Maar dat my 't hardste valt; myn vriend, myn dischgenoot
 Verheft zich tegens my, en helpt tot mynen dood.)
 Toen gaf de Christus hen dit antwoord; o gy mannen!
 Die tot myn' ondergang voorlang hebt aangespannen,
 Geveinsden altemaal, laat my den penning zien,
 Dien gy den Keizer tot een schatting aan moet biën.
 Straks bragten zy'er een. daar op de Heiland vraagde,
 Wiens beeld het was, en wat dit opschrift doch gewaagde?
 Het was des Keizers beeld, (Tiberius August)
 Sprak ener. dat is recht, zaid' Jesus, geeft gerust
 Dan aan den Keizer 't geen gy zegt het zyn te wezen,
 En Godt dat Godes is, dan hebt gy niet te vrezen.
 Ziet daar! een kort bericht, doch van de grootste klem;
 Want hier meê was het uit, en niemant vraagde hem
 Een enkeld woord ontrent dit stuk; maar elk ging schuiven
 Met een beschaamt gelaat. Zo haast deed hy verstuiven
 Al hunne pogingen, als 't kaf voor enen wind.
 Hoewel dit alles op hun hart geen indruk vind.

Dit blykt op 't allerklarste; omdat, ten zelven dage,
 Hem door een andre soort van volk op nieuw een vrage
 Wierd voorgehouden, maar een vrage van gewigt,
 Door Sadduceën op het loosste aan hem gericht.
 Dit boos en snood geslacht, dat met de Fariseën
 Steeds over hoop lag, en malkanderen bestreën
 Ontrent het leerstuk der verryzenis; daar in
 De doden, goede en quaad', die van den aanbegin
 Der wereld in het stof der aarde zyn bedolven,
 Of in de zee versmoort, door hare woefte golven,
 Eens weder in het licht verschynen zullen, met
 Dat zelve lichaam, en dien geeft, daar meê de wet

De Sadduceën verzoeken Jesus over de opstanding der doden.
 MATH. 22:
 23 - .

Des Scheppers zelve hen had op het nauwst verbonden;
 Om in die beide dan de straf van hunne zonden
 Te dragen; of by God te leven in de vreugd;
 Als een genadeloon van hun geloof en deugd.
 Zy vraagden Jesus dan, wiens wyf zy wezen zoude,
 Die zeven broeders na den anderen hier trouwde,
 By welke deze vrouw geen kindren had gebaart:
 Zodat ze, naar de wet van Moses, was gepaart
 Geweest met alle die, om zaad uit haar te wekken?
 Zy zeiden, wat gevolg zoud gy doch hier uit trekken?
 Wanneer zy alle van den dood zyn opgestaan,
 Wie zal haar eigenen? hoe wil het hier meê gaan?
 Maar Jesus, vaardig om die vragen op te losen,
 Gaf hen ten antwoord; o gy boze en loze vosfen!
 Gy dwaalt van 't rechte spoor, niet wetende de Schrift,
 Noch ook de kracht van God, die 't alles scheid en schift;
 Want als de doden uit het graf verryzen zullen,
 Om Gods gestaafde woord en trouwe te vervullen,
 Dan zal'er echt noch band des huwelyks meer zyn,
 Noch zamenleving, die zelf de allerminste schyn
 Zal hebben van de trouw, die man en vrouw hier binden;
 Dewyl vermeerdering van zaad geen plaats zal vinden
 In dien gelukstaat, daar z', aan de Engelen gelyk,
 God loven zullen in zyn eeuwig Koninkryk.
 Doch wat betreft het stuk, dat eens de doden weder
 Verryzen zullen, dat wil ik u gaarne breder
 Verklaren, zo gy slechts een leerzaam oor my leent,
 En dit uw rotzig hart niet meer en meer verfteent.
 Hebt gy in uwe Schrift niet menigwerf gelezen
 Het woord, dat God tot u gesproken heeft voor dezen?
 Ik, zegt hy, ben de God van Abraham, de God
 Van Isak, en de God van Jakob; maakt nu 't slot,
 Dat God geen God wil zyn van de afgestorve doden,
 Maar van de levenden. Wat was'er meer van noden,

Om deze vragers weg te zenden van hem af,
 Verwonnen door 't bericht, dat hy hen aanstonds gaf?
 Gelyk de omstanders zelf, om zyne wyze lering,
 En edelmoedige en beschemende verwering
 Verflagen wierden, en ontzet in hun gemoed.
 Doch niets kon baten by dit adderen gebroed.

Als Jesus redentwift met deze Sadduccën
 Bekent wierd aan den hoop der fyne Fariseën,
 En hoe hy de eerste had zeer haast den mond gesnoert,
 Wierd noch een derde held op nieuw weër aangevoert.
 Een Schriftgeleerde, als een der smeders dezer lagen,
 Die hem, als meermaal was gebeurt, quam ondervragen
 Naar 't grote hoofdgebod der zedelyke wet.

*en vragen
 naar het
 grootste ge-
 bod der
 wet.*

(Al mede door het vuil dier meesteren besmet)
 Waar op de Heiland zaid'; gy zult vooral beminnen
 Jehovah uwen God, met al uw hart en zinnen,
 Met uwe ziele, en al de kracht van uw verstand;
 Dit is het groot gebod, dat u word ingeplant.
 Het tweede, 't welk u God heeft in zyn wet gegeven,
 Is ook van dat belang, daar in word voorgeschreven,
 Den naaften meê zo lief te hebben met het hart,
 Als men zich zelf bemint; in vreugde en ook in smart,
 Geluk en ongeluk, om deelgenoot te wezen
 In 't geen hem wedervaart. een plicht hervooft gerezen
 Uit de eerste; want geen mensch heeft God recht lief gehad,
 Die zyne ziele met zyns naaftens haat beklad.
 Van deze twee geboën, en ware nabetrachting
 Hangt af de gansche wet; en deze geven de achting
 Aan al de schriften der Profeten, die alleen
 Die deugden leren aan den mensch, en anders geen.
 Want dit geld meerder dan de brand- en slagtoffranden,
 Die, buiten deze twee geboden; enkel schanden,
 En tot een grouwel zyn voor hunnen Here en God,
 Die zonder liefde nooit gedient word, maar bespot.

*Aanmer-
king.*

O Koninklyke wet ! wie kan uw lof recht melden?
 Waar is een reedlyk mensch, by wien ze niet moet gelden?
 Als den barbaren zelf, hoe wreed en gansch verwoed,
 In 't hart geschreven, en geprent in hun gemoed,
 Door God den Schepper zelf, als nimmer uitgesleten.
 Getuigen hier van zyn de nepen van 't geweten,
 Dat, hoe gedrukt, verdooft, verhard en afgebrand,
 Noch zyne sporen laat in 't binnenste ingewand.
 Van waar het eenmaal weêr zyn krachten zal hervatten;
 En die geweldenaars, hoe weinig dat zy 't schatten,
 Verklagen in dien dag, dien groten rekendag,
 Die Jesus houden zal met Koninklyk gezag;
 En deze veinzaarts dan voor zynen stoel doen komen,
 En naar die zelve wet (by hen doch aangenomen)
 Het vonnis vellen in zo verre ze is betracht;
 Of wel in zyn perzoon vertreden en veracht.

Jesus

*vraagt de
Parijeën,
wiens zoon
de Christus
wezen zou.*

MATH. 22:

41 - .

MARC. 12:

35 - .

LUC. 20:

25 - .

Ps. 110:

1.

Maar Jesus, ziende noch dien valschen raad gespannen,
 Deed ook, op zyne beurte, een vrage aan deze mannen,
 En zaid'; wat dunkt u van de Christus, dien gy wacht?
 Wiens zoon is hy, of moet hy wezen? wiens geslacht
 Is dit belooft, dat eens uit zyne stamgenoten
 De Vorst Mesias zelf zou wezen voortgesproten?
 Hier op was 't antwoord; hy moet wezen Davids Zoon.
 Wat reden zyn'er dan, sprak Jesus (met een toon,
 Die hen in 't harte drong) dat David in zyn leven
 Hem in den Geest, daar door hy dit ook heeft geschreven,
 Heeft zynen Heer genoemd? want dus luid dit zyn lied;
 De Heer, die 't al regeert, en met een woord gebied,
 Heeft zelf tot mynen Heer gesproken, zet u neder
 Aan myne rechterhand, tot dat ik (zegt hy breder)
 Uw vyanden, hoe zeer vermetel en verwoed,
 Zal hebben daar gelegd ten voetbank uwer voet'.
 Is hy nu Davids Heer, hoe kan 't dan waarheid wezen,
 Dat hy zyn Zoon zou zyn? hoe red gy u in dezen?

Toen

Toen stond dat trotze volk verflomt, en sprak geen woord,
Als had het nooit de Schrift gelezen, noch gehoord.

't Welk zo veel kracht deed op hun hart, dat na die dagen
Geen Wet- noch Schriftgeleerd' hem durfde verder vragen.

Zo groot was reeds 't ontzag, dat ieder voor hem had, *Aanmer-*
En hun verlegenheid, als zy den groten schat *king.*

Van wysheid, die hy deed in zyne redens blyken,

Ontdekten: zodat al die bazen moften wyken

Voor 't woord, dat, als een scharpe en aangezette kling,

Uit zynen wyzen mond door hunne zielen ging.

Want niet alleen dat hy hun strikken wist te ontknopen,

Zodat zy langs dien weg geen voordeel konden hopen,

Om Jesus in het net te krygen, en dien Held,

Dien Simson, eens te zien gebragt in hun geweld;

Dan door verradery, die voor hem niet verholen

Kon blyven, alhoewel gesmeed in hunne scholen;

Want hy was ze alle veel te schrander en te kloek

In wedervragen, die hy deed uit 't heilig Boek.

Ja wist ze dikwils met hunne eige wapentuigen

Te keer te gaan, en voor de waarheid te doen buigen;

Gelyk eens Goliat, die blaaskaak op zyn kracht,

Ook met zyn eigen zwaard door David wierd geslagt.

Na dezen aanval, door zo veel voorname hoofden

Hervat en aangevoert, daar van zy zich beloofden

Den goeden uitslag; doch die schandig was mislukt,

En hen het masker had van de ogen afgerukt:

Hernam de Heiland 't woord, en sprak dus tot de scharen,

En zyn discipelen; om hen tegens die gevaren

Te wapenen, waar door die snode Achitofels,

En Christverraders hem, dien David, boos en hels

Vervolgden alle dag. Den Wet- en Schriftverklaarders

En Fariseën, als de rechte stoelbewaarders

Van Moses vyerschaar, zult gy uw gehoorzaamheid

Bewyzen in het geen u (zonder onderscheid)

1 SAM. 17:
51.

Jesus ver-
maningen
tegens de
Fariseën.
MATH. 23:
1-39.

Van hen geboden word, naar 't voorschrift van die wetten,
 Die zy door hun gedrag zelf alle dag besmetten.
 Daarom gedraagt u naar hun woorden, als zeer goed;
 Maar vlied hun daden; wyl geen een der zelve doet
 't Geen hy aan anderen beveelt; en zulke gasten
 Zyn afgericht, om zeer ondragelyke lasten
 Te leggen op 't gemeen; doch die zy zelve niet
 Aanroeren willen, schoon het Moses hen gebied.
 Want alles wat zy doen zyn loutre huichlaryën,
 Om zich bedrieglyk in der menschen gunst te vlyën,
 En devotarisfen te schynen; daar niet min
 Dan ware godvrucht is 't waarachtige begin
 Van al hun pogingen. waarom zy hunne fedels
 (Daar in veel spreuken uit de wet, als iet zeer edels,
 En waardig, dat'er wierd gedurig aan gedacht,
 Geschreven stonden) zeer verbreden; en den dragt
 Van hunne klederen versieren, door de zomen
 En quaften, groot en lang, tot de aarde te doen komen.
 Als of'er heiligheid in dat gebruik bestond,
 Dat niet, dan op een les van menschen, was gegrond;
 Of op een misverstand van ware godsdienst plichten,
 Om zyn geschreve wet steeds voor hunne aangezigten
 Te houden. achtend', dan hier aan te zyn voldaan,
 Al ging hun levens trant rechtdraads daar tegen aan.
 Ook zyn ze zeer gestelt, om op de grote feestten
 Te zitten boven aan; niet wykende den meesten,
 Of eersten gast; zo mede in hunne synagoog
 Beminnen zy altyd de plaatzen, die zeer hoog
 En dus aanzienlyk zyn. Ook zoeken zy de groeten
 En eerbewyzingen des genen, dien zy moeten
 Voorby gaan op de markt, en die hen Rabbi noemt.
 Een naam, daar op dit volk zich ydelyk beroemt:
 Gelyk wy dit in hen bevinden alle dagen.
 Doch gy zult dezen naam, dien eernaam, nimmer dragen;
 Want

Want ene Christus is uw Meester, die u leert;
 En onder wien gy zame als broederen verkeert.
 Ook wil ik niet, dat gy een mensch den naam zult geven
 Van vader; (zo als zich die hoofden dien toefchreven)
 Dewyl uw Vader in den hogen hemel woont,
 Die zyn genade en gunst aan u zyn kindren toont.
 Om u van al die aardfche en harde vaders zamen
 Te ontheffen; en meteen die meesterlyke namen
 Te weren, als onnut, en qualyk toegepaft:
 Omdat'er niemant is, die, buiten mynen laft,
 U iets gebieden mag. Doch zo 't al mogt gebeuren,
 Dat iemand onder u ook meerder was te keuren,
 Dan anderen, die zy en blyve uw' aller knecht.
 Want (zo ik meermaal u en andren heb gezegt)
 Wie hier zich zelve wil verhogen, en verheffen
 Zyne ingebeelde deugd, dien zal vernedring treffen;
 Maar die zich zeer gering en klein acht, zal eens hoog
 Verheven worden tot des hemels trans en boog.

Maar wee! gy Farifeen, gy Schrift- en Wetvertaalders!
 Gy veinzaarts, die het volk misleid, onnutte praalders
 Met blote tytels, daar de daad u zelf ontbreekt;
 (Gelyk uw boos bedryf met zo veel tongen spreekt)
 Gy fluit de wegen tot Gods Koninkryk voor menschen,
 Die anders vlytig daár naar ftreven, en om wenschen,
 Terwyl gy zelve daar niet binnen tredt; noch laat
 Aan andren toe, dat zy daar in gaan. Inode daad!
 Wee u! gy Farifeen, gy Schrift- en Wetgeleerden!
 Die zelf de huizen van de weedwen, die u eerden
 Als grote heiligen, om uw gerekt gebed,
 Verteert en opeet, en zo veel ten achtren zet,
 Dat zy byna geen brood voor hare kinders houwen;
 In fchyn, of gy die noch hier door zoud willen bouwen,
 Of ondersteunen voor den zwaar gedreigden val.
 Maar weet, dat God de Heer, en kenneer van dit al,

*Vervolg
 der reden:
 door het
 wee uit te
 fpreken te-
 gens die
 zelve.*

Uw

Uw oordeel om dit fluk niet weinig zal verzwaren,
 En u voor vraten en uitzuipers doen verklaren;
 Opdat een ieder uw godloosheid kenne en schuw',
 En van geveinstheid, die gy pleegt, verschrikke en gruw'.
 Wee u! gy Schrift- en Wetgeleerde, Fariseën!
 Die zee en land omreift, en nacht en dag loopt treën,
 Opdat gy ergens hier of daar een joodgenoot
 Mogt maken; en als dan is hy wel ruim zo snood
 (Omdat hy uit zich zelf geneigt is uit te werken
 Zyn eige zaligheid, daar in gy hem gaat sterken.)
 Als gy doch zelve zyt; een kind, dat tot de hel
 Verwezen is, en dus een Satans medgezel.
 Wee u! gy blinde maats! die noch voor leidslieën spelen,
 En uwe lessen aan de menschen meê wilt delen;
 Gy zegt, o onverstand! wie by den tempel zweert
 Dat mag niet gelden, en die eed is gansch niet weerd;
 Maar die gezworen heeft by 't goud van dezen tempel,
 Die is verbonden te voldoen; omdat de stempel
 Van zyn verplichting als op 't woord staat uitgedrukt.
 O blinde en dwaze lieën! die alle banden rukt
 En scheurt in flarden, zegt; wat is'er meerder te achten,
 Het goud, of dat gebouw, 't welk (zelf naar uw gedachten)
 De goude vaten eer en heiligheid byzet;
 Daar z' anders zyn gemeen, en uit haar aart besmet?
 Gy zegt noch boven dien, die by den altaar zweren
 Zyn niet verplicht; doch die dit avrechts ommekeren,
 En doen hunne eden by de gaven, op 't altaar
 Gelegt, om 't offer daar te strekken, die is maar
 Verschuldigt. O gy dwaze en blinde wetverklaarders!
 Wat is'er meerder, zegt, gy nietige onlustbaarders!
 De gave, of wel 't outaar, 't welk deze zyne gift
 Of gave heiligt? zo dat wie de zaak recht schift
 Moet stellen, dat een man, die zynen eed wil slaven
 By 't altaar, ook daar by begrypt al zulke gaven,

Als daar op leggen ; en wie zynen eed ook doet
 By dezen tempel, die vervat in zyn gemoed
 Ook hem, die in dat huis zo plechtig wilde wonen,
 En zyne heerlykheid wydluftig daar vertonen.
 Zo mede, wie ooit zweert by 't hemels Koninkryk,
 Zweert by den troon van God, en dus ook te gelyk
 By hem, die dien beslaat, den Opperheer der Heren,
 Den Allerhoogsten God. en al die anders leren
 Zyn blinde leiders van een lichtgelovig volk,
 Dat zy, benevens hen, in 's afgronds diepen kolk
 Doen nederploffen, om'er nimmer uit te raken ;
 Maar eeuwig in dien kuil te smoren, en te blaken
 In dat onblufchbre vyer ; voor zulk een toebereid,
 Die 't Woord vervalſcht, en 't volk bedriegelyk verleid.

Wee u! gy Wet- en Schriftgeleerden, *Vervolg der*
 Geveinsde Fariseen! die zo beſtipt de rechten *reden.*
 En tienden geven wilt van munte, dil, komyn,
 En zo'er meerder van die kleine zaden zyn ;
 Maar 't zware van de wet, het vonnis naar de waarheid,
 Barmhartigheid en liefd', (vooral 't geloof, wiens klaarheid
 U immers blyken konde, indien uw nydig oog
 En onbekeerlyk hart uw oordeel niet bedroog.)
 Dit alles laat gy na, als daar toe niet verbonden ;
 Daar gy het een moſt doen, en 't ander zonder zonden
 Niet meugt voorby gaan: maar gy volgt een ander ſpoor ;
 Gy zygt de muggen uit, en zwelgt een kemel door.
 Wee u! gy Schrift- en Wetgeleerden! die wilt ſchynen
 Veel heiliger te zyn (hoewel gy loutre zwynen
 En vuile beesten zyt) gy reinigt, zo men weet,
 Uw vaten, daar g' uit drinkt en alle dagen eet,
 Van buiten ; doch, beſchouwt van binnen, zal m'ervinden
 Geroofde ſpys, die gy onmatig gaat verſlinden.
 Gy Farifeen, gy verblinden! reinigt dan
 De dingen, die er in uw vaten leggen, van

Den grouwel, die'er vast en stinkend aan blyft kleven;
 Opdat het buitenste van dien ook word gegeven
 Een reinheid, die'er by de reine spys en drank
 Vereifcht word, in de plaats van dien vergiften stank.
 Wee u! gy Farifeen en Schriftgeleerde mannen!
 Die alle oprichtigheid hebt uit uw hart verbannen;
 Want gy gelykt zeer net de graven, die wel schoon
 En wit gepleistert zyn, en ons in dat vertoon
 Iets fraais beloven; maar, van binnen wel bekeken,
 Vol dode beenderen en vuiligheden steken.
 Duschynt gy voor den mensch rechtvaardig, vroom en goed,
 Maar zyt van binnen valsch en dubbeld van gemoed.
 Wee u! noch eens, gy Schriftgeleerden, Farifeën,
 Gy gansch geveinsden hoop! gy bouwt in alle steen
 De graven weder op, en fiert ze met veel pracht,
 Van uw profeten, en van mannen, die geacht,
 En waardig waren voor rechtvaardigen te houden;
 En zegt noch bovendien; zo wy ten tyd' der ouden,
 Of onzer vaderen, die nu begraven zyn,
 Hier waren by geweest, dit zou, naar allen schyn,
 Aldus niet zyn gebeurt; daar zou geen Jesaias
 Gedood zyn, en na hem geen vrome Zacharias
 Om hals gekomen; noch wy hadden aan het bloed
 Van die Profeten, en meer andren, die verwoed
 En wreed zyn omgebragt, geen deel, noch maatschappye
 (Want wy verfoeyen een zo boze tirannye)
 Gehad. Dus is 't dat gy getuigenissen geeft,
 Die u verdoemen: wyl dit quaad noch plaatze heeft
 By u, die kindren zyt van die Profetenmoorders,
 En zelf de maat vervult van deze rustverstoorders,
 Uw vaderen, die gy ook volgt op 't zelve spoor,
 En leent aan geen vermaan noch onderwys het oor.
 Want gy zyt slangen en een adderen gebroedzel,
 Dat steeds zyne oren sloopt, en daarom 't eige voedzel

*Vervolg der
reden.*

Der

Der hell'; hoe zoud gy dan ontvlieden deze straf?
 Hierom merkt op, en weet; ik zende tot u af
 Profeten, Wyzen en voorname Schriftgeleerden,
 Opdat zy onder u de menschen ook bekeerden.
 Maar gy, die kinderen van zulke vaders zyt,
 Gy zult ze doden, en, de volkeren ten spyt,
 Zelf kruisigen, of ook veel geesfelingen geven
 In uw vergaderplaat', en, die zyn weggedreven,
 Al voorts vervolgen gaan van de ene in de andre stad,
 Tot dat gy z' alle hebt veroordeelt, of gevat.
 Opdat op uwen kop 't rechtvaardig bloed mag komen
 Van dien oprechten, dien zeer wydberoemden vromen,
 En eersten Abel af tot Barachias zoon,
 Dien gy, of uw geslacht, voor zyn verdienden loon,
 Moorddadig ombragt, en zeer wreed met stenen doodde; 2. CRON. 24: 22.
 Zo als wy lezen, dat dien trouw' en waarden bode
 In 't voorhof van Gods huis dit lot te beurte viel,
 Alwaar hy by 't outaar opofferd' zyne ziel.
 Dit alles, zeg ik u, zal dit geslacht weêrvaren,
 En Gods getergde wraak zeer weinig menschen sparen;
 Gelyk dit Joas in dien tyd ook flecht bequam,
 Die enen groten slag verwekte in Judaas stam.

2. KON. 13: 1.

*Jesus
 spreekt over
 het offer
 ener wedu-
 w.*

MARC. 12:

41 - 44.

LUC. 21:

1 - 4.

Als Jesus deze taal tot al de schare richtte,
 Had hy de schatkist van den tempel in 't gezigte,
 En zag dat ieder een, naar hun gemene wet,
 Daar offerde; waar toe die tyd was ingezet.
 Ook zag hy ryke liên daar zeer veel geld in steken;
 Gelyk zy daar ontrent nooit bleven in gebreken.
 Toen quam'er eindelyk een arme weduwvrouw,
 Die mede aan dezen plicht voldoening geven zou,
 En worp twee penningen in deze heilige kiste.
 (Eens zikkels vierde deel) De Heiland, die wel wiste,
 Hoe deze vrouw bestond, sprak zyn discipelen aan,
 En zaid', die vrouw, die gy by de offerkist ziet staan,

Heeft meerder toegebragt, en groter offerhande
 Gedaan, dan al de reft; want zy betaalde van de
 Behoeftigheden, die zy zelve nodig had,
 Om van te leven; daar de ryken uit den fchat
 Van hunnen overvloed aan deze wet voldeden;
 En daarom, als die vrouw, geen nadeel daar by leden;
 Maar bleven in dien ftaat, om weelderig en zat
 Te leven, daar dit menfch fchier al gaf wat zy had.

*en vertrekt
 uit den
 Tempel.*

Dus nam de Heiland toen zyn affcheid van den Tempel,
 En fprak, noch ftaande aldaar op zynen vegen drempel;
 Jerufalem! o ftad Jerufalem! o volk!

Dat uw Profeten dood, en hoort z' een fcharpen dolk
 In 't harte; of ftenigt hen, die God u heeft gezonden,
 En aan wier dienften gy zo dierbaar waart verbonden;
 Hoe menigwerf heb ik uw kinderen getracht
 Byeen te zamelen, en daar toe zo veel kracht
 En moeiten aangewend, gelyk een hen haar kieken
 En jongen zamen lokt, en dekt ze met haar wicken:
 Doch gy hebt niet gewilt; maar druide'er tegens aan,
 En pakt op harde taal, noch vriendelyk vermaan.
 Ziet daar! van nu voortaan word dit huis woest gelaten,
 En met den tempel ook uw borgerlyke ftaten.
 Waarom ik u voorzegge, en merkt'er vrylyk op;
 'k Geve u van nu af aan het affcheid, en den fchop:
 Zo dat gy my niet weêr in dezen ftand aanfchouwen
 Noch hier ontmoeten zult, voor dat gy, met vertrouwen
 En in geloof, my zult toejuichen alle zaam;
 Gezegt is hy, die daar komt in 's Heren naam.

*Aanmer-
 king.*

O klem van redenen! o kracht van dreigementen!
 Gesproken en gehoord in Judaas eige tenten;
 Die eerft, als is gezegt, behouden moften zyn.
 Waar lykt dit alles naar, waar is de minfte fchyn
 Tot hun verbetering? dewyl die eerfte hoofden
 In Vorft Mesfias, noch aan zyne leer geloofden;

Maar

Maar zamenrotteden, om hem in haast van kant
 Te helpen, en die pest te vagen uit hun land.
 Doch 't was zo lang voorheen verspelt door zo veel monden,
 Die dit aan Israël zo net en klaar verkondden,
 Als of z' het zelve reeds aanschouwden met hun oog:
 Want dus luit hunne taal in dit beknopt vertoog.
 Jehovah zal dat land eens slaan met zyne roede,
 De roede zynes monds, (hunne euveldaân lang moede)
 En met den adem van zyn lippen vellen dien,
 Die zyn vermaning niet wil horen noch ontzien.
 Ook zal hy zich met hen in enen twist begeven,
 En z' in het aangezicht weêrstaan en tegenstreven;
 Omdat zy zyne wet verbergen voor 't gemeen,
 En doen het struikelen aan dezen vasten steen.
 Want 't was de tyd waar in Jehovah moeste klagen,
 Dat zelf de herders 't vee, daar zy niet meer naar zagen,
 Ombragten zonder eens daarom te zyn bezwaard,
 Maar wel te vreden, door de winst, daar uit vergaart.
 Ja dat die roof noch wierd ten tempel in gedragen,
 En 't recht geweert, om elk naar zynen wil te plagen:
 Zodat de weedwen zelf hen wierden tot een buit,
 En riepen tot den Heer met een verbaast geluid.
 Dat ook de leiders 't volk misleidden, en hun paden
 Verdorven door hun boos bedryf en euvel daden,
 En lasterden den naam des Allerhoogsten Gods,
 Die eens te zyner tyd al dezen hoon en trots
 Te huis zou zoeken, en zyn grimmigheid doen branden,
 Verbannende dit huis en al die schone landen;
 Zodat'er niet een steen zou blyven op zyn steê,
 En elk verdubblen zou dit vaak herhaalde wee.
 Tot dat de Christus eens een reine spraak zou wenden
 Tot deze volken, opdat zy hem alle erkenden,
 En met veel ootmoed aan hem hulde quamen biên.
 Maar, wie zal leven als dat alles moet geschiên!

JES. II: 4

*Jesús
sprake van
des tempels
verwoes-
ting.*

MATH. 24:
1, 2.
MARC. 13:
1 - 4.
LUC. 21:
5, 6.

Wanneer de Heiland dit zyn Godshuis ging verlaten,
En buiten zynen kring (zo 't schynt) noch stond te praten,
Wierd hem dat groot gevaart (zo kostelyk gebouwt,
En met begiftingen vereert, tot onderhoud)
Door zyne volgers, vol verwondring, aangewezen,
Ook zyne sterkte, die het toen had, aangeprezen;
Als of 't onmooglyk waar', dat zo een vesting licht
Te winnen zoude zyn, en dat wel in 't gezigt
Van zo veel duizenden van dappre Joodsche helden,
Die liever goed en bloed en 't al te pande stelden,
Dan dit hun Heiligdom te zien in iemants magt,
Die 't zou verwoesten, en verdelgen zyne pracht.
Toen sprak hy dus hen aan; gy ziet daar al die dingen,
En hare muren, die dit zwaar gebouw omringen;
Maar ik verzekere u, daar zal geen ene steen,
Hoe sterk en vast die zy geankert, en in een
Gegoten door de konst, op zyne plaats verblyven;
Maar worden tot den grond (na dat ontelbre lyven
Daar in gesneuveld zyn) verbroken en gesloopt;
En alle huizen hier geplondert en gestroopt.

*Zit op den
olyfberg,
en handelt
met zyne
discipelen
van de
noodloten
dezes lands,
en zynen
Kerke.*

MATH. 24:
5 - 51.
MARC. 13:
5 - 25.
LUC. 21:
7 - 36.

Dus ging de Christus heen; doch als hy was gekomen
Tot op 't olyfgeberg, (misschien by een der bomen
Ter nederzittend) zag hy daar den tempel aan;
Alwaar 't discipelschap hem weêr heeft aangedaan,
En onderzocht, wanneer dit alles most gebeuren,
('t Geen hy hen daar voorzeid') en dit gevaart zou scheuren
En raken overhoop, zodat'er niet een steen
Op zyne plaatze bleve; ook vraagden zy meteen,
Tot onderrichting, naar de tekenen der tyden,
Daar uit men weten kon, wanneer die zware sryden
Te wachten waren; en daar uit men merken zou,
Dat hy ten oordeel quam; en dit beroemt gebouw
Verwoest zou worden, om aldus een eind te maken
Van dezen Joodschen staat, en hun gemene zaken;

Om,

Om, in de plaats van dat, zyn hemels Koningdom
 Te zien bevestigt; opdat hy den troon beklom
 Van zyne heerlykheid, en dan dit volk zou richten,
 Dat zo weêrbarstig was; en hen meteen verplichten,
 Om hem te aanschouwen, dien zy met zo groten smaad
 Mishandelt hadden; en te straffen om die daad?
 Toen sprak de Christus tot die vier voorname hoofden,
 Die wel de meeste vrucht in zynen dienst beloofden;
 ('t Was Petrus, en daar toe Jakobus, de oudste van
 Die twee, Andreas, en zyn lieveling Johann')
 Ziet toe en geeft wel acht, dat niemant u misleide,
 Noch van het rechte spoor en dezen weg afscheide;
 Want na myne opvaart zult gy veel bedriegers zien,
 Die door hun valsche lere ook hulpe zullen biên
 Aan deze volkeren; hen trachtend' wys te maken,
 Dat zy de Christus zyn, die alle hunne zaken
 Herstellen zal; en dus wegslepen een getal
 Van lichtgelovigen met zich ten zwaren val.
 Dan zult gy horen van veel stryd, en oorelogen,
 En wapenrustingen. maar word' gy niet bewogen,
 Noch al te zeer verschrikt, als gy dit hoort en ziet;
 Want dit moet voorgaan; doch als noch is 't einde niet,
 Wyl 't ene volk en ryk het andre moet bestryden.
 Dan zullen volgen gansch bekommerlyke tyden,
 Als hongersnoden, pest en bevingen der aard',
 Op vele plaatzen, met veel tekenen gepaart.
 Doch dit zal alles maar 't begin der smarten wezen,
 Waar voor g' u niet te zeer ontstellen moet, noch vrezen,
 Al was 't dat zy u hier mishandelden, en zelf
 Gebonden wierpen in het akeligst gewelf
 Van een gevangenhuis, en daarna mogten doden.
 Wyl gy om mynen naam, als myne trouwe boden,
 Van alle volken zult vervolgt zyn en gesmaad;
 Gelyk zy my doen met een' dodelyken haat.

Als dan zal de ergernis zich overal verspreiden,
 En d'een den anderen den ondergang bereiden,
 En overlevren om 't geloof, dat hy belyd;
 Wiens staat hy nu veracht, en schandelyk benyd.
 Ook zullen'er alsdan veel liegende profeten
 Te voorschyn komen, die, door enen geest bezeten
 Van dwaling, menig een vervoeren zullen met
 Hun toverzangen. En, opdat die vuile smet
 Der ongerechtigheid te meerder door zou breken,
 Zal ook de liefde by zeer velen blyven steken,
 En gansch verkouden; ja in plaats van die een haat
 Geboren worden, tot verderf van hunnen staat.
 Maar wie volharden zal, en blyven by 't gelove,
 Zal zeer gelukkig zyn, en vinden eens hier bove
 De volle zaligheid, na dezen zwaren stryd;
 Van allen vyand en vervolgingen bevryd.
 Als dan zal dit myn woord der Euangelyere,
 Het woord des Koninkryks, opdat zich elk bekere,
 Verkondigt worden door de gansche wereld heen,
 Tot overtuiging zelf, dat ik, en anders geen
 De ware Christus ben, van God daar toe gezonden,
 En door de dood, gelyk het was voorzegt, verflonden;
 Doch weder opgestaan, en zittende op den troon
 Myns Vaders, als zyn welgeliefde en eige Zoon.
 Dan zal het eind naby en voor de deure wezen;
 Wanneer gy zien zult 't geen by Daniël te lezen
 En aangetekent staat, aangaande dit verderf,
 Dat hy gezien heeft, toen hy stond op 't heilig erf.
 Dus luid zyn eige taal, daar wel is op te merken,
 Om ieder in 't geloof der waarheid te versterken;
 Dat eens Jerusaleem, na ballingschap en stryd,
 Zou worden opgebouwt in een' benauden tyd.
 En dat, na een verloop van tweenezestig weken,
 De Vorst Mesias (zo als dit ook is gebleken)

DAN. 9:
25.

Zou

Zou worden uitgeroeit; en enes Vorsten volk,
 Gewapent met pantzier, en schild, en spies en dolk,
 De Stad en 't Heiligdom zou tot den grond verderven,
 En doen'er duizenden door hunne klingen sterven,
 Tot dat het al zou zyn gefneuvelt en ontzielt,
 En voorts de Joodsche sfaat verwoeft en gansch vernielt.

*Vervolg der
reden.*

Als die verwoeffing zo verschriklyk door zal breken,
 Dan rade ik, dat zich elk ga op 't gebergt verfteken,
 En uit Judea vlucht' naar over de Jordaan,
 Om daar te schuilen, en dien grouwel dus te ontgaan.
 En dat de gene, die zich op de daken houden,
 (Opdat zy daar van daan het land rondom beschouwden)
 Niet nederkomen, om het een of 't andre goed
 Te bergen uit hun huis; maar dat zy met veel spoed
 De wraak ontvlieden. Dat ook gene veldelingen,
 Of akkerlieden, als zy deze stad omringen,
 Te rugge keren, om hun klederen van daar
 Te halen, en zich dus begeven in 't gevaar.
 Maar wee den vrouwen! die bezwangert zyn of zogen,
 Het grootfte voorwerp van een ieders mededogen,
 Als allerminst bequaam tot zulk een' snellen vlugt;
 Belemmert menigwerf door hare tedre vrucht,
 Of kleine kindren; die ten proije zouden strekken
 Van haar vervolgeren, waar onder z' hare nekken
 Dan zullen bukken, voor hun woede bloot gestelt,
 Terwyl haar mannen zyn door 't vyer en staal gevelt.
 Daar by vermane ik u, te bidden, dat die plagen
 U niet ontmoeten in de felle winterdagen,
 Noch op een Sabbat, als wanneer de strenge kou,
 Of ook de wet der ruste uw vlugt beletten zou.
 Want die verdrukking zal zo groot en vreeslyk wezen,
 Dat nimmer iemant van de weêrga heeft gelezen,
 Noch horen zal, zo lang de wereld blyft in stand,
 Wyl zy zal treffen en verwoeffen 't gansche land:

Z z

En

En honderd duizenden elendig zullen sneven;
 Ja 't overschot daar van zal worden weggedreven,
 En zuchten onder 't jok; tot dat der heidnen tyd
 Vervult zal wezen; die, na dezen zwaren stryd,
 En al dat moorden en gepleegde grouwlykheden,
 De stad Jerufalem, ten grond verdelgt, betreden,
 En houden zullen in hun magt en in bedwang,
 Opdat ze nimmer hier zyn vryheid weêr erlang'.
 Doch weet meteenen, dat, indien God niet gebode,
 Dat daar een einde wierd gemaakt door deze snode
 Van al 't verwoesten, daar zou niemand dit geweld
 Ontgaan; maar sneuvlen in de steden en op 't veld.
 Doch ten gevalle van Gods ware bondgenoten
 En uitverkoornen, in dit gansche land besloten,
 Zal hy die dagen af doen korten, opdat hy
 Zyn erfdeel veilige en voor ondergang bevry'.

*Vervolg
 der reden.*

Indien dan enig mensch, na dat al deze zaken
 Dus zullen zyn geschied, u wys zou willen maken,
 Dat zich de Christus hier of daar in enen hoek
 Verschuilde, zo gelooft het nooit; maar houd u kloek
 In die verzoeking: want daar zullen tyden komen,
 Wanneer de menschen, door de leugen ingenomen,
 Verdichten zullen, dat zy zelf de Christus zyn,
 Dien zy verwachten. En weêr andren, die, in schyn
 Van Gods Profeten, 't volk met kracht verleiden zullen,
 En met veel tekenen en wondren 't land vervullen;
 Zodat zy zelf, indien 't in hunne keure stond,
 Gods uitverkorenen, hoe wel en vast gegrond,
 Verlokken zouden door hun valsche en boze streken,
 Die zy arglistig in hun' boezem zullen queken.
 Hierom geeft vlytig acht op 't gene ik u voorzeg,
 En bant het ongeloof uit uwe zielen weg:
 Want zo z' u zeiden, en ook veel verzekring deden,
 Dat hy zich ophield in de duistere eenzaamheden,

En

En woestenyen; (daar Johannes zich wel eer
 Bevond, en ophield tot de komst van zynen Heer)
 Of in zyn kabinet, zo wilt ze niet geloven.
 Want even als men ziet een blixemschicht van boven
 Affschieten uit het ooft', die tot het westen straalt;
 Zo zal het mede gaan als 's menschen Zoon afdaalt,
 En neder komt, om dit zyn oordeel uit te voeren,
 En dezen ganschen staat inwendig te beroeren,
 En om te keren Stad en Tempel; en 't alom
 Vol doden te doen zyn, ten val van 't Jodendom.
 Want daar de lyken zyn van al die neêrgevelden,
 Daar zal men de arenden (de stoute Roomsche helden)
 Noch zien vergadren, opdat z' alles tot den grond
 Verdorven wat men hier in dezen omtrek vond.

Zo haast nu dit besluit van God volvoert zal wezen,
 En die verdrukking, en 't gevolg daar uit gerezen,
 Geëindigt zyn, dan zal die zon al haren glans
 Verliezen, duister zynde aan dezen hemeltrans.
 Aldus zal ook de maan haar schynzel niet meer geven,
 Die, missende haar zon, ook mist haar ziel en leven;
 En al dit schoon gestarnte afvallen van 't gewelf
 Des hemels; welkers kracht en fondamenten zelf
 Bewogen zullen zyn, en uit haar plaatze wyken,
 Om dus aan ieder op het klaarste te doen blyken,
 Dat Judaas oude staat een eind genomen heeft,
 En al zyn luister is vergaan, dien z' heeft beleeft.
 Dan zal het teken van des menschen Zoon verschynen
 In 't hemels Koninkryk; en alles doen verdwynen
 Wat van dien ouden dienst aldaar noch wierd gemerkt:
 Als hebbende uitgedient, gelyk het was beperkt.
 Ook zullen alle die geslachten dezer aarde,
 Die God in 't midden der verdrukkingen noch spaarde,
 Zeer bitter wenen om hun goddeloos bedryf,
 En onbekeerlykheid: dewyl ze boos en styf

*Vervolg der
 reden.*

Zich tegens dezen Zoon des menschen durfden stellen,
 En hem, den Erfgenaam van alles, nedervellen;
 Dien zy nu op een wolk, als zynen hemeltroon,
 Zien zullen, opdat hy zyn heerlykheid vertoon,
 En overgrote kracht; waar door hy zyne boden,
 Zyne Englen, zenden zal, om overal te noden
 Gods uitverkoren volk, door hun bazuïngeluid,
 En te vergaderen; te voren klaar beduid,
 ('t Verblinde heidendom, tot hier toe zelf verftoten,
 Maar nu verheven tot Gods lieve gunstgenoten)
 Uit alle hoeken van de wereld, daar die stem
 Zal klinken, opdat niets dien voortgang schut' noch stem'.
 En om u in dit stuk noch meerder licht te geven,
 En niet tot alle tyd in twyfeling te leven,
 Zo neemt dat voorbeeld van den vygeboom in acht;
 Die (als hy teder word, en zyne takken kracht
 En leven krygen, zo dat zyne groene bladen
 Uitspruiten overal) u lichtelyk doen raden,
 Dat dan de zomertyd, de lente, haast genaakt:
 Een teken, dat geen mensch is onbekent, noch wraakt.
 Zo moet gy mede in dit geval u bezig houwen;
 En als gy het begin dier dingen zult aanschouwen,
 Hest dan uw hoofden op, en weest verzekert, dat
 Het Koninkryk van God, met al wat dit vervat,
 Naby is; en gy haast verlossing zult verwerven.
 Want dit geslacht, 't welk gy nu ziet, zal eer niet sterven,
 Noch henen gaan, voor dat dit alles zy geschied,
 Waar van gy 't voorspel reeds in vele zaken ziet.
 Zodat gy voor gewis by u hebt vast te stellen,
 Dat deze hemel en deze aarde, die reeds snellen
 Ten ondergang, in 't kort door standverwyseling
 Verdwynen zullen van dien wentelenden kring.
 Doch myne woorden, die ik tot u heb gesproken,
 Staan vast, en zullen nooit, schoon 't alles wierd verbroken,
Voorby

*Verzolg
 der reizen.*

Voorby gaan, zonder dat die zaken zyn gebeurt,
 Die ik u heb voorzegt, zo 't wel word nagespeurt.
 Maar deze nette tyd, wanneer dit voor zal vallen,
 Is niemant hier bekent; zelf niet aan een van allen
 Der hemelsche Engelen. ja, dit is voor den Zoon,
 Den Zoon des menschen, ook verborgen. (Die alſchoon
 Hy is de Zoon van God, en een met zynen Vader,
 Naar zyne menscheid heeft van noden, dat dit nader
 Hem worde meêgedeelt; zodat de Vader dit
 Alleen maar weet, als die de hoogſte magt bezit;
 En hem op aarde heeft als zynen Knecht gezonden,
 Door eige willekeur hier toe van ouds verbonden;
 Gelyk dit was beſtelt in zynen wyzen raad
 Des vredes, dien hy ging volvoeren met'er daad.)
 Maar dit zy u bekent; dat, even als de dagen
 Van Noach waren, toen de hemel zyne plagen
 En watervloeden op deze aarde nederzond,
 Die 't alles, buiten hem en zyn gezin, verflond,
 Het mede zo zal gaan als 's menschen Zoon zal komen;
 Wanneer der zonden vloed het al zal overstromen,
 En ieder zeer geruft hier leven, zonder quaad
 Te vrezen; zynde als in een zee van overdaad
 Geheel verzopen, door te trouwen en te brasen,
 Tot dat de komſt van hem die dronkaarts zal verrassen,
 En doen ze ſmoren in hun boosheid; wyl ze doch
 Hardnekkig bleven, en zich vleiden met bedrog.

Als dan zal 't onderscheid der gener die verkoren
 En afgezondert zyn, en zulker die verloren
 Gerekent zullen zyn, haast blyken; want daar twee
 Zich op den akker en in ene zelve ſteê
 Onthielden, en aldaar den zelve arbeid deden,
 Daar van zal de een met veel genade en gunſtigheden
 Ontfangen worden; maar deze andre in tegendeel
 Verlaten henen gaan. Twee vrouwen zullen 't meel

*Vervolg
 der reizen.*

In enen molen staan te breken en te malen,
 Of reeds gemalen uit den zelven winkel halen,
 Wier ene met veel gunst zal aangenomen zyn;
 Maar de andere geheel verlaten, en in pyn.
 Zo stelt u dan ter wacht, en maakt wel op te pasfen,
 Opdat, zeg ik, de Heer u dus niet kom' verrasfen,
 En met zyn oordeel hier zeer fchielyk overvall',
 Dewyle gy niet weet wanneer hy komen zal.
 Maar overdenkt; indien de huisheer had geweten
 In welke nachtwaak (naar die tyden afgemeten)
 De dief zou komen, opdat hy zyn huis beklom',
 Of doorgroef, dat hy dan een goede wacht daar om
 Gestelt zou hebben, en hem dus zyn voorgekomen,
 Opdat zyn geld of goed niet ware weggenomen.
 Daarom weest op uw hoed'; want als gy 't minst verwacht
 Dan zal hy komen, als een dief komt in den nacht.

*Vervolg
 der reiden.*

Wie zyn dan die getrouwe en welbedachte knechten;
 Op wie vermaningen en onderwyzing hechten;
 En die deze Opperheer hier zelve heeft gezet,
 Opdat z' aan anderen, naar 't voorschrift zyner wet,
 Het voedzel geven, en den nooddruft op hun tyden;
 Opdat zy geen gebrek in hunnen arbeid lyden;
 Maar werken 's Heren werk voorzichtig en met vlyt?
 Zo draagt ook zorg, dat gy van deze dienaars zyt,
 Die ik dan zalig spreek: wyl haar de Heer zal vinden
 Zo doende en bezig in den dienft, als zyn beminden.
 Waarom hy verder hen zal stellen over al
 Wat hy bezit, 't welk hun beloning wezen zal.
 Doch als een boos en ongehoorzaam knecht zou zeggen,
 Of in zyn harte aldus de zaken overleggen;
 Myn heer vertoeft zo lang, zyn komfte gaat niet vast;
 En wierd nalatig in zyn' opgelegden laft,
 Zodat hy, in de plaats van zaken te beftellen,
 Zyn mededienaars in dat huis begon te quellen,

En

En slagen gaf in steê van goede kost en drank;
 Ja alle dagen liep by dronkaarts, op wier bank
 Hy zat te zuipen, en daar meê goed fier te maken:
 Zou niet de heer dien knecht en zyn bedryven wraken,
 En komen hem op 't lyf, als hy het minst verwacht';
 Voorts jagen uit zyn dienst; en, volgens zyne magt,
 Verwyzen tot de straf der veinzaarts en godlozen,
 Om in 't gezelschap der verdoemden en der bozen
 Te wenen eeuwig met een vreeslyk tandgeknars,
 In 't eeuwigdurend vyer, weêr t'elkens nieuw en varfch?

Als nu de komste van des menschen Zoon zal blyken,
 Dan zal men 't Koninkryk der hemelen gelyken
 By vyf paar maagden, die, met lampen in haar hand,
 Een' bruidegom, van dat nabygelegen land,
 Zeer plechtlyk in den nacht met licht ontmoeten zouden,
 Opdat z' hem leidden, en zyn heerlykheid aanschouwden.
 Doch de ene helft bestond uit wyze dochters; maar
 De wederhelft was dwaas; want zy verzagen haar
 Van gene kruiken, om haar lampen aan te houden,
 Wanneer zy langer, dan zy dachten, wachten zouden
 De komst des bruidegoms. Daar de eerste wel voorzien
 Van alles waren, om haar' dienst hem aan te biên.
 Als nu de bruidegom vertoeft had om te komen,
 Heeft sluimering en slaap hare ogen ingenomen;
 Zodat ter middernacht een sterke en luidbre stem
 Haar alle wekken most, en roepen, dat zy hem,
 Die snellyk aanquam, te gemoete zouden treden.
 Zo haast de maagden dit geluid en deze reden
 Vernamen, maakten zy haar lampen alle klaar.
 Doch de onvoorzichtige, toen merkende 't gevaar,
 Dat, by gebrek van 't zap der uitgeparfte olyven,
 Haar lampen tot dien tyd niet brandend' zouden blyven,
 Verzochten van die vyf (die hadden opgedaan
 Een goeden voorraad) haar met oly by te staan.

De gelykenis der vyf wyze en der vyf dwaaze maagden.
 MATH. 25: 1-46.

Maar

Maar deze weigerden hier door zich zelf te ontbloten,
 Om niet, benevens hare onwyze speelgenoten,
 Gebrek te hebben, en haar lamp' te zien berooft
 Van nodig voedzel, en ontydig uitgedooft :
 Maar zonden haar tot die deze oliën verkochten,
 Opdat zy hun gerief by deze lieden zochten.
 Gelyk zy deden; doch inmiddels quam de floet
 Des bruidegoms; dien toen de wyze te gemoet
 Uitgingen, en met hem ter zale binnen traden,
 Om hare zielen aan de bruiloft te verzaden:
 En daar meê raakten straks de deuren in het slot.
 Doch kort hier na verscheen aldaar het tweede rot
 Der maagden, die te laat met hare lampen quamen,
 En niet op haren tyd den voorraad met zich namen,
 Om, nevens de andere, te treden in de zaal,
 En deel te krygen aan het feest en 't bruiloftsmaal.
 Als deze nu de deur' alom gefloten zagen,
 En zich verfteken van de vreugde dezer dagen,
 Verzochten zy den heer, dat hy haar open deed,
 Betuigende meteen haar droevig harteleed.
 Toen sprak de huisheer tot die slechte en dwaze maagden,
 Die al te late, en na de komst des bruigoms, vraagden
 Om by hem in te gaan; voorwaar! ik kenne u niet,
 De deuren zyn reeds toe, als gy van buiten ziet.
 Wel aan! zeyd' Jesus, neemt die lesfen wel in achte,
 En houd ze t'aller tyd ernsthaftig in gedachte,
 Opdat gy uwen tyd niet zorgeloos besteed,
 Terwyl gy ook de komst uws Bruidegoms niet weet.
 Waar by de Heiland, tot hun meerder onderrichting,
 (En buiten twyfel ook tot onzer aller stichting)
 Noch een gelykenis van gene mindre kracht
 Gevoegt heeft, die aldus door hem is uitgebragt.
 Dit hemelsch Koninkryk, daar van ik met u spreke,
 (Opdat de waarheid van dit stuk u nader bleke)

*zweede ge-
 lykenis der
 aanbe-
 trouwde
 salenten.*

Verbeelde ik u noch eens, door enen zekren heer,
 Die zyne reize aannam naar buiten; doch aleer
 Hy henen trok, aan zyn bedienden had gegeven
 Een goede somme gelds; opdat zy daar meê dreven
 Een handel van profijt, en dus zyn goed niet leêg
 Mogt blyven leggen, maar dat hy'er winst van kreeg.
 Hy gaf den enen dan een deel van vyf talenten,
 Den andren twee, en aan den derden een; om renten
 Te ontfangen, als hy weêr van zyne reize quam,
 Naar mate van het geld, dat ieder van hem nam.
 De dienstknecht nu, die vyf talenten had gekregen,
 Besteedde deze straks, en won, door goede wegen,
 Noch andre vyf. en dus deed ook de tweede knecht,
 Die zyne twee terstond op woeker had gelegd,
 En zo veel winst gedaan, als zyne twee bedroegen.
 De derde, niet gezint te werken, noch te zwoegen
 Om 't enige talent, begroef het hier of daar
 In de aarde; als of het niet der moeite waardig waar'.
 Als nu dit heerschap lang hier na was t'huis gekomen,
 Heeft hy de rekening van ieder opgenomen;
 Wier eerste, boven 't geen hy van zyn' heer ontfing,
 Hem andre vyf, voor winst, by de eerste brengen ging.
 Toen sprak die eigenaar; gy hebt u wel gequeten,
 Gy goede en trouwe knecht! die niet hebt stil gezeten,
 Met dezen kleinen schat; dies zal ik u voortaan,
 Tot ene erkentenis, ook hoger op doen gaan,
 En geven meer bewints; ga in uws heren vreugde,
 Opdat gy u daar met meer anderen verheugde.
 Zo sprak de tweede meê, die 't zelve in antwoord kreeg;
 En met den eersten knecht zyns heren zaal opsteeg.
 Maar hy, die 't een talent in de aarde had verborgen,
 Om voor geen banquerot of dieven veel te zorgen,
 Quam mede voor den dag, en sprak op zyne beurt;
 Gy, die voor hard en wreed van ieder word gekeurt,

Ja voor een fchraper, die wel luftig weet te maaijen,
 Al hebt g'er nooit geftrooit, noch immer iets doen zaaijen,
 Moet weten, dat ik was bevreesd voor zulk een man,
 Die 'k met zyn eigen goed altans betalen kan.
 Daarom verbergd' ik 't, en begroef het onder de aarde,
 Omdat ik het zo beft tot uwe komft bewaarde;
 Zie daar is 't uwe weêr, en houd u wel voldaan.
 Doch deze heer vergramt, zaid' dit dien dienftknecht aan;
 Gy boze en luije quant! gy zegt, dat gy wel wifte,
 Dat ik kon maaijen ('t geen ik tans u niet betwifte)
 Daar ik nooit had gezaait; maar waarom dan myn geld
 Niet in de handen van een' wifelaar gefteft,
 Dan had ik t'aller tyd myn penningen met winfte
 Hernemen konnen; daar ik nu niet 't allerminfte
 Hier van te wachten heb. Men neem dan dat talent,
 't Welk hy bedolven had, zo als hy zelf bekend,
 Van hem, en geve het den genen die'er vyve
 Met vyf gewonnen heeft, opdat het by hem blyve,
 En hy'er winft meê doe; want ieder menfch die heeft,
 En met die goedren naar myn' wil en voorfchrift leeft,
 Zal meer ontfangen, dan hy immer heeft bezeten,
 't Geen hem zyn heer zeer mild en ryklyk toe zal meten.
 Maar hy die zegt, 'k heb niets, en nimmer winfte doet,
 Zal alles misfen wat hy had, en zonder goed
 Verloren gaan. Hierom wilt dezen dienftknecht vatten,
 Die dus verwaarlooft heeft myne aanbetrouwde fchatten,
 En werpt hem buiten in de naarfte duifterheid,
 Alwaar de zwaarfte ftraf voor zulken is bereid.

*Verder
 vervolg der
 reden.*

Voorts fprak de Heiland, om dit nader te betogen;
 Wanneer des menfchen Zoon, dien God haaft zal verhogen,
 In zyne heerlykheid zal komen met een wacht
 Van heilige Englen, dan zal hy met grote pracht
 Zich nederzetten in zyn' zetel, die zal blinken
 Van wegen al den glans; waar voor dan, op het klinken

Der

Der heldere bazuin, de volkren, hoge en laag',
 Verschynen zullen, opdat elk zyn' loon weg draag'.
 Want hy zal deze van den andren af doen scheiden;
 Gelyk een herder, die het vee uit zyne weiden
 Naar zyne stallen dryft, en, onder dezen drift.
 De schapen een voor een uit zyne bokken schift.
 Wier eerste hy als dan ter rechterhand zal stellen;
 En deze stuk voor stuk vergaderen en tellen.
 Zo meê de laatste, die hy alle plaatzen zal
 Aan zyne flinkerzyde, ontelbaar in getal.
 Dan zal de Koning, als de hoogste Richter, zeggen
 Tot deze schapen, die ter rechterzyde leggen,
 Of staan, voor zynen troon; komt gy, myn lammren! aan,
 Komt, gy gezegenden myns Vaders! blyft niet staan,
 Beërft dat Koninkryk, dat hy van de eeuwigheden,
 Zelf eer de wereld wierd gegrondvest hier beneden,
 Tot uwe woning, in den staat der zaligheid,
 Naar zyn genade en gunst, voor u heeft toebereid.
 Want ik was hongrig, maar gy hebt my spys gegeven;
 En dorstig, doch gy hebt door drank myn dorst verdreven;
 Ik was een vreemding, doch gy bragt my onder 't dak,
 En deed my in uw huis een velerley gemak.
 Ook was ik naakt, maar gy bezorgde my van kleëren;
 En krank naar 't lichaam, doch gy quamt my zelf vereeren
 Met uw bezoek; zo mede, als ik geworpen lag
 In enen karker, daar ik zon noch mane zag,
 Aldaar zyt gy by my tot myne hulp gekomen,
 Met medelyden en erbarming ingenomen.
 Dit alles hebt gy in uw leven my gedaan,
 En daar op, zeg ik, dat gy in de vreugd zult gaan.
 Alsdan zal dit myn volk, door my dus gerechtvaardigt,
 En met die heerlykheid voor ieders oog verwaardigt,
 Als zeer verbaast, en zelf vervoert op zulk een woord,
 Uit zes Richters mond aandachtig aangehoort,

Tot antwoord geven, en demoedig aan hem vragen;
 Wanneer, o Here! was 't, dat w' u behoefdig zagen?
 Wanneer is dat gebeurt? het is ons onbekent,
 Dat w' u verquikten in dien staat van uw elend'.
 Waar op de Koning hen aldus dan zal berechten;
 Al wat gy ooit of ooit aan myne minste knechten,
 En broeders hebt gedaan, dat rekene ik zo veel,
 Als had ik 't zelf van u genoten in 't geheel.
 Maar tot de bokken, die ter flinker zullen wezen,
 Zal deze Koning een gansch ander vonnis lezen;
 't Zal zyn, gaat weg van my! gy die het onrecht deed,
 In 't eeuwig brandend vyer, dat lang voor u gereed
 En blakende is gemaakt, in 't allerdiepst' der helle.
 (Opdat ik naar dien poel verzond, daar ik u stelle,
 Den duivel, en zyn' stoet van engelen meteen)
 Vertrekt, gy godloos volk! en spocit u derwaarts heen.
 Want ik was hongerig, en dorstig, en verlaten,
 En naakt, en krank, en in den karker, boven maten
 Veel medelydens waard'; doch gy bekreunde u niet
 Om dit myn lyden in dat smartelyk verdriet.
 Als dan zal deze schar, zo wel als de eerste, zeggen,
 En vragen, of de Heer hen nader uit wil leggen,
 Wat dit verwyf beduidde; also hy nimmermeer
 Dus was bekend geweest by hen. Daar op de Heer
 Zich dan verklaren zal, en zeggen; dit 's uw zonde,
 En de oorzaak waarom ik u deze straf verkonde;
 Dat gy dit alles nooit den minsten hebt betoont,
 Noch hem, in mynen naam, met spys of drank beloont.
 En voor zo veel gy in gebreke zyt gebleven,
 Dit mynen broederen en knechten ooit te geven,
 Voor zo veel rekene ik, dat gy my hebt versmaad;
 Al veinsde g' u een' vriend, naar 't uiterlyk gelaat.
 Dus zullen deze van hun Richter zyn verwezen
 Ter pyning der helle, omdat zy my niet vrezen;

Maar

Maar de andre vrolyk in dat eeuwig leven gaan,
 Betrachters zynde van myn Goddelyk vermaan.

O Opperleeraar, Hoofd, en Zender der Profeten!
 Die van alle eeuwigheid waart in dien raad gezeten;
 O Zoon des hoogften Gods! die alles hebt beschikt
 't Geen deze wereld, en uw Kerk, daar 't al op mikt,
 Van haren aanvang af, zou in der tyd weêrvaren,
 Hoe verre d'eeuwen hier van afgescheiden waren.
 Want duizend jaren zyn by u als ene dag;
 Ja als een ogenblik, dat naulyks iemand zag.
 Dus blykt de zekerheid uit alle uw redeningen;
 Dewyl gy zelve zyt de Schepper aller dingen;
 Die uwe wegen kent, en schoon maakt op zyn' tyd,
 Door u bepaalt, waar naar het alles henen glyd.
 Gelyk de Zienders ook in lang voorlede dagen,
 Door uwen Geest bezielt, van dit geval gewagen,
 Wanneer dit alles eens die Stad ervaren zou;
 En al de luifler van dat prachtigste gebouw
 Gesloopt moft worden, door de woede der vyanden,
 Die met een magtig heir uit de afgelege landen,
 Van u daar toe gefchikt, haar' welgefterkten wal
 Beklimmen zouden, en, door 't overgroot getal
 Van die beformers, in haar vaste muren breken,
 Om den gelede hoon op 't allerfelst te wreken:
 En na het moordgefchrei, het alles in den brand
 Te zetten, tot de vlam rondsomme de overhand
 Genomen had, en tot den grond het al vernielde,
 En de uitgetoge kling veel duizenden ontzielde.
 Zodat een zee van bloed langs hare fraten vloed',
 En 't overfchot des volks, elendig en geboeit,
 Wierd weg gefleept naar verre en onbekende ryken;
 Om daar, tot op den dag van heden, al de blyken
 Te dragen van den vloek, die gy gefproken had,
 En over dit uw volk, en deze uwe eige Stad.

*Aan-
 spraak tot
 Jezus.*

Tot de
Joden.

Hardnekkig Jodendom ! dat niet verdragen konde,
Dat iemand u bestrafte om de allerminfte zonde,
Veel weiniger om al den gruwel, dien gy stout
En fchandelyk bedreeft, 't gene u noch niet berouwt.
Wyl gy Mesfias geen gehoor hebt willen geven;
Daar zyn voorfpeilingen zo lang voorheen befchreven,
En aangekondigt zyn, door David zynen knecht,
Die al in zynen tyd dit oordeel had voorzegt.

Ps. 69:
26, 27.

Stort, Heer ! uw gramfchap uit op deze boze lieden,
En doe uw toorn, ter wrake, ontbranden, en gebieden,
Dat haar paleis verwoeft, en gansch verflonden word';
Dat in hun tent, geheel ten gronde neêrgeftort,
Geen mensch gevonden zy, om deze te bewonen;
Om dus rechtvaardig al dien wrevel te belonen.
Want zy vervolgen dien, die uwe ftrenghe hand
Geflagen heeft; ja, tot hunne allergrootfte fchand,
Zy lafteren op 't vuilft de fmart van uw' verwonden;
Als leed hy alles om zyne eige en snode zonden.
Daar doch de ftraf, die ons den vreê heeft aangebragt,
Op hem was rustende, als in onze fteê geflagt.

JES. 66:
6.

Dus hoorden wy den zoon van Amos mede melden
Tot zulke, die hun hart op dezen Tempel ftelden,
En meinden, dat men door 't gebouw geveiligt wierd,
Hoe zeer dat elk den toom aan zyne boosheid vierd'.
Daar zal een nare kreet zich uit de Stad doen horen,
Die door de wolken tot aan 't ftargewelf zal boren;
Een vrezelyke ftem uit Sions Tempel zal
Zich fterk verheffen, door een jammerlyk gefchal;
En ook Jehovahs ftem, een donderftem des Heren,
Die zyne vyanden, die zich noch niet bekeren,
Naar hun verdienfte zal vergelden al den hoon,
Hem aangedaan, in dien zyn' welgeliefden Zoon.
Ei ! hoor ook eens, wat God door Daniël deed weten,
Die zyne dagen meeft in Babel heeft gefleten;

DAN. 9:
26.

Hoe

Hoe na dien zelve tyd (als Vorst Mesias zou,
 Door uwen bittren haat, zyn uitgeroeit) 't gebouw
 Van dit uw Heiligdom en Stad eens stond verslonden
 En omgekeert te zyn, door vyanden, gezonden
 Door enen vreemden Vorst, die over 't gansche land
 Heen stromen zouden, en verwoesten dit uw pand.
 Gelyk het is gebeurt; en gy van God hier boven
 Ontwaar geworden zyt. maar gy niet wilt geloven
 Dat 't u weêrvaren zy, omdat gy dien Profeet
 En Leraar, die altyd het goede aan Isrêl deed,
 Vervolgt hebt en vermoord, als wy nu horen zullen.
 Opdat men, zeg ik u, de Schriften zag vervullen,
 Die ons en tyd en wys verschaffen van zyn dood;
 En die gy noch zo vast bewaart in uwen schoot.

Hoe past het ons dan niet! vooral ook zorg te dragen, *Besluit.*
 Dat wy ons spiegelen aan zulke zware plagen?

Opdat wy mede niet vervallen tot dat quaad
 Van ongelooft, en onverzoenelyken haat:
 Om aan de waarheid nooit getuigenis te geven,
 Door ons gedrag, en naar dien regel al ons leven
 Te richten; even zo als of 't ons niet betrof.
 Daar echter 't grote deel van deze zware stof
 Op latre dagen ziet, wanneer eens Gods gerichten
 Op de aarde zullen zyn; en hy elk zal verplichten
 Tot rekenschap van dit zyn toebetrouwt talent;
 't Geloof in zynen Zoon; en 't geen men daar ontrent
 Met zo veel liefde en ernst heeft immer te betrachten.
 Om ook die blyde taal uit zynen mond te wachten,
 Die deze trouwe knecht heeft van zyn' Heer gehoord.
 Dat ieder lezer dan hier door worde aangespoort,
 Om zyne lamp by tyds met olie aan te vullen,
 Een oly van den Geest. dien zy verwerven zullen,
 Die hunnen Bruidegom verwachten dag en nacht.
 Op dat zy cenmaal zich zien in 't vertrek gebragt,

Alwaar

Alwaar de bruiloft van het Lam geviert zal worden.
En dat zy alle dag zich tot dien togt aangorden,
Met 't ware bruiloftskleed verfiert en aangedaan;
Om met die dwaze niet te blyven buiten staan.
Wanneer'er doch geen tyd tot naberoow zal wezen;
Maar kort daar na aan elk zal worden voorgelezen
Het vonnis, 't welk dan onweêrroepelyk zal staan,
Om naar den afgrond van de helle heen te gaan,
En, wroegende, zyn tong te byten en te kauwen,
In 't midden van de vlam, die nimmer zal verflauwen;
Maar voedzel krygen, 'hoe ze felder zich verheft,
En 't boos geweten door die vlammetongen treft.
Of eeuwig by dien God in zyne zaal te leven,
Door enkle liefde tot zyn glori voortgedreven,
Om hem te loven met een heerlyk vreugd gefchal,
Een halelujah, dat voor eeuwig duren zal.

DE HISTORIE
VAN HET LYDEN DES
HEILANDS
JESUS CHRISTUS,
ZYN E KRUISIGING, DOOD EN
BEGRAFENIS.

IX. HOOFDSTUK.

Hier doet Gods Lam, door 't offerlam verbeeld,
Zyn Paaschlam in Jerusaleem berciden;

Om zelf, na 't maal, uit 't leven te verscheiden;
En ons te zyn ten spyze meêgedeeft.

Men hore dan zyn laatste redens aan;
En zie hem naar den parskuip benen treden;

Verraân; gedoemt; geteistert in zyn leden;
En met het kruis ten galgeberg opgaan.

Daar by, door twee moordplichtigen verzelt,
Onschuldigh word aan 't vloekhout vast geklonken;

Den geest uitblaast; aan Jofef 't lyk geschonken;
Weêr afgedaan; en in zyn graf gestelt.

Als Jefus dit gesprek, vol krachtige betogen
Voor zyn Messiaschap, en dat volstrekt vermogen,
Aan hem gegeven, nu ten einde had gebragt,
Vertrok hy weêr van daar, om zich noch dezen nacht
In 't vlek Bethanien, met zyn gevolg, te onthouden;
Alwaar zy, als voorheen, veel zaken horen zouden,
Die hen betroffen, en huns Meesters laatste lot:
Om zich, na zynen dood, aan 't woord van dit gebod

INLEI-
DING.

Met vele lydzaamheid voorzigtig te gedragen;
 Vooral in zulken tyd, wanneer z' hem alle zagen
 Zo wreedlyk omgebragt; als waar' hy een bandiet,
 Een muiter, of, kortom, de grootste deugeniet.
 Dus hadden zy op 't hoogft dit onderwys van noden:
 Te meer, omdat hy leed door die genaamde Goden,
 Wier monden aan dit volk verklaarden Mofes wet;
 Daar toe van hoger hand verkoren en gezet.
 Want wie zou denken, dat zo grote en achtbre lieden,
 In opzigt van hun ampt, die schenniffen gebieden
 En voeden konden aan een' vromen landgenoot,
 En doen hem ftraffen met de fchandelykfte dood?
 Hierom moft deze fchaar van Jefus afgezanten
 (Gefchikt, om tegens dit bedryf zich eens te kanten,
 En deze misdaad hen te binden op het hart,
 Als de opperoorzaak van hun' eigen val en fmart)
 Gemoedigt wezen, door dit alles voor te spellen,
 En door dit zyn vermaan volftrekt in ftaat te fteflen,
 Om niet geheel door zulk een fchande en ergernis
 Te worden neêr gevelt; gelyk die hen gewis
 Zou wedervaren. En opdat zy mogten weten,
 Dat hy, die 't alles wift verzekert af te meten,
 Wat die vergadering argliftig had bedacht,
 Ook wel in ftaat was, om door zyne grote magt
 Hen by te fpringen in de nypenfte gevaren.
 Vooral, wanneer hy zich wydluftig zou verklaren,
 Den Zoon van God te zyn, door zelf weêr op te ftaan,
 Nadat hy 't alles had vrywillig ondergaan.

*Jefus
 fpreekt met
 zyne difci-
 pelen we-
 gens 't aan-
 ftaande
 Paafch-
 feeft.*

MATH. 26:
 3 - 51

Als deze zamen naar de ruftplaats henen gingen,
 Sprak Jefus wederom tot zyne lerelingen;
 Gy weet, myn vrienden! dat het grote Paſchafeeft
 (Daar hy in twee jaar' tyds niet zelve was geweest)
 Geviert zal worden na twee afgelope dagen;
 En dat men bezig is, door allerhande lagen

In 't

In 't werk te stellen, om des menschen Zoon met list
Te vangen; (alhoewel 't hen meermaals was gemist)
En dan te levren in de magt der Roomsche knechten,
Om hem moorddadig aan een kruishout vast te hechten,
Waar naar men daar ter steê bloeddorftig hygt en haakt.

Inmiddels was de Raad der Joden zaam geraakt,
(Al de Overpriesters met de Wet- en Schriftgeleerden,
En de Ouderlingen, die met hoog gezag regeerden)
In 's Hogepriesters zaal, Josefus Kajafas,
Die noch dit zelve jaar in die bediening was.

Hier overleid' men hoe den Heiland best te vangen,
En om te brengen; als een man, die hun belangen
Onlydlyk tegenging, en all' hunne achting brak,
Ja zelf hen naar de kroon der hoogheid dong en stak.
Nadat men 't wigtig stuk had ryplyk overwogen,
Was eindelyk 't besluit, (doch daar in gansch bedrogen)
Dit niet te wagen in een tyd, wanneer de stad
Zo zeer was opgepropt van volk, dat liefde had,
Of hebben kon, voor hem, dien zy zo angstig zochten
Van kant te helpen; dat, vcellicht, die menschen mogten
Hem zelf ontzetten uit hun handen met geweld;
Waar door de rust des volks op 't minst niet weêr herstelt
Zou wezen. Want het was tot muiten zeer genegen,
Zo haast zy stoffe tot de minste weêrwraak kregen.
Dit was de grote vrees. hierom zo lang gewacht,
Tot dat dit hoge feest ten einde was gebracht.

Terwyl de Heiland tot Bethanien vertoefde,
(Die niemants aanbreng noch verstendiging behoefde,
Omdat hy alles wist) sloop Judas heimlyk weg,
En naar die Raden heen, met zulk een overleg,
Dat hy zyn' Meeester zou verkopen aan die gasten,
Die hem, op zyn geleid', maar hadden aan te tasten,
En meê te slepen; en alsdan een hand vol geld
Hier voor te ontfangen. want daar was hy op gestelt.

MARC. 14:
1, 2.
LUC. 22:
1 - 22.
JOH. 13:
1, 2.

*Het Sanhe-
drin ver-
gadert.*

*daar Ju-
das naar
toe gaat.*

Toen maakte hy 't verdrag voor dertig zilverlingen.
 Een fchone fom, voorwaar! die hy wift te bedingen;
 Maar die hem naderhand zo diere en zwaar zou ftaan,
 En doen, eer hy 't verwacht', ter helle henen gaan.
 Waar na hy (zo dit fchynt) is ftill te rug gekomen,
 Als of het niemant van 't gezelfchap had vernomen;
 Daar Jesus zynen gang zeer wel had nagespeurt,
 En daar door kundig wierd van 't geen'er was gebeurt.

*De difciple-
 ten vragen
 Jesus,
 waar hy
 het Pascha
 zal eten.
 't gene hy
 hen aan-
 wyft.*

Des Donderdags (de dag der ongezuurde broden,
 Wanneer dit feeft begon; en 't fcherplyk was geboden,
 Al 't zuurdeeg weg te doen, opdat m'er niets van vond
 In enig huis, noch op den ganschen Joodschen grond)
 Quam dit difciplefchap tot Jesus, om te vragen,
 Waar hy befloten had op deze hoogtyds dagen
 Het feeft te vieren, om het alles hier gerceed
 En klaar te maken? Daar hy dit bericht op deed;
 Ga Petrus, en met u Johannes fteêwaarts henen,
 En zeg, uit mynen naam, aan hem, dien gy met enen
 Gevulden waterkruik in zyne hand zult zien;
 De Meeftcr zend ons hier, om u zyn' dienft te biên,
 En doet u weten, dat zyn tyd zeer kort zal wezen,
 Waarom hy heden noch (maar nimmer weêr na dezen)
 Het Paafchmaal aan uw huis wil eten, met de fchaar
 Van zyn gevolg. zo wys ons dan de plaats alwaar
 Men 't flagten zal; en ook den toeffel kunnen maken
 Tot 't geen vereifcht word in die algemene zaken.
 Zo ras zy dit bevel uit hunnes Heren mond
 Vernamen, spoeiden zy zich voort; en, ziet! terftond
 Ontmoetten zy den man, gelyk hy was befchreven;
 Aan wien zy bragten 't geen hen was in laft gegeven.
 Die 't heuslyk aannam, en hen bragt in de opperzaal
 Reeds toebereid tot dit zeer plechtig avondmaal.
 Alhier bereidden zy al 't geen'er was van noden,
 Het jarig offerlam, de faus, ook zulke broden

En

En wynen, als men was gewoon op dezen tyd
Te bezigen; hier toe, naar Gods bevel, gewyd.

*'t welk zy
zamen wis-
ree.*

Als nu de tyd en uur der maalyd was verschenen,
Quam Jesus daar ter stede en difch met al de genen,
Die by hem waren, als het nette twaleftal
Van zyne Apostelen. die hy voor 't laatste zal
Versterken, en hun' plicht met nadruk aanbevelen;
En dan de teeknen des verbonds hen mede delen.
Waar op de Heiland dus zyn redenen begon,
En aller aandacht wel op 't allerkrachtigst won;
Ik heb zeer lang en sterk gewenscht naar deze tyden,
Om dit myn laatste maal met u te doen, eer 't lyden,
Dat voor de deur staat, my zal worden aangedaan.
En ik verzekere u, dat ik van nu voortaan
Geen dergelyke feesst zal vieren; noch hier eten
Van zulk een lam als dit; tot dat elk een zal weten,
Dat alles is vervult in 't Koninkryk van God.
('t Welk afgeschaduwst wierd door dit aloud gebod;
Wanneer het lichaam zelf die beelden deed verdwynen,
En open schoof het kleed der wettifche gordynen,
Opdat het heldre licht der Evangelyleer
Zich wyd en zyd versprey', tot roem van onzen Heer.)
Waar na de Christus nam den beker in zyn handen,
En sprak den zegen uit; (gebruiklyk in die landen)
Bevelende daar by den ingefchonken wyn
Te delen onder hen, in 't houden van 't feestyn.
Ook voegde hy daar toe byna de zelve woorden,
Die zy uit zynen mond ontrent de spyze hoorden.
Ik, zeide Jesus, zal niet drinken van de vrucht
Des wynstoks tot dit Ryk reeds daar zy; en 't gerucht
Gehoort word overal. zo wel in die gewesten,
Die zy bewandelden, als andre, die ten lesten
De wetten van dien Heer en Koning met ootmoed
Omhelzen zouden, en hem vallen meê te voet.

*Na de
maaltyd
wafcht Je-
fus de voe-
ten zyner
discipelen.*

Als deze maaltyd nu ten einde was gekomen,
 Begon de Heiland (zo als hy had voorgenomen)
 Een andre plechtigheid, die tot een nieuwe wet
 In 't naderend Koninkryk zou worden ingezet.
 Want 't oude ging voorby, en was reeds aan het dalen;
 En dit vernieuwt gelaat der zonne zou zyn stralen,
 Vol luifteryken glans, uitzenden; en die lucht
 Gaan zuivren van den damp der offren, als de vrucht
 Van dit zyn offer, dat hy nu stond op te dragen,
 Om daar van in zyn Kerk volftandig te gewagen;
 En dit zyn Pascha steeds te vieren in den geest,
 Met lof en dank; want dit 's de ziel van 't hoge feest.
 Toen stond de Christus op, en, zonder iets te zeggen,
 Ging hy zyn opperkleed daar aan een zyde leggen,
 En gordde een linnendoek om zyne lendnen heen,
 En nam het bekken, of het waschvat, (dat van steen
 Of koper wezen kon) dat hy met water dede
 Vervullen; of, veellicht, verrichte hy dit mede,
 Om aan zyn oogwit te voldoen geheel en al;
 Gelyk by de uitkomst noch ten volle blyken zal.
 In dit gewaad, als een der allerminste knechten,
 Verscheen hier Jesus, die hen aanstonds ging berechten
 Wat hy bedoelde; en hem op 't hoogste nodig dacht
 Hen meê te delen in dien allerlaatften nacht.
 Dus staande ving hy aan de voeten zyner gasten,
 Die anders zo gereed en vlytig op hem paffen,
 Te waschen een voor een; (het dagelyks gebruik
 Der Oosterlingen, die daar toe een vat of kruik
 Ter hande hadden, om het stof van hunne voeten
 Te spoelen; en een vriend, die hen daar quam begroeten,
 Aldus ontvingen in hun huis, en aan den disch)
 En nam toen zynen doek, of waterdwail, (gewis
 Een blyk van dienstbaarheid) en droogde hunne leden
 Daar mede weder af. Als Jesus toc quam treden

Om

Om Simon Petrus ook te waschen, zaid' die voort;
 Zoud gy my reinigen, myn Heer! wel dat behoort
 Alzo niet te geschiën. Wel, sprak de Heiland weder;
 Gy weet niet wat ik doe, 't gene ik in 't korte u breder
 Verklaren zal, en doen het u ter deeg verstaan.
 Doch Petrus, naar zyn' aart, met yver aangedaan,
 Gaf weêr ten antwoord; 'k zal in eeuwigheid niet lyden,
 Dat gy my waschen zoud. die boersheid zal ik myden;
 Ik die u dienaar ben, en blyven wil zo lang
 Ik in myne aderen des levens geeft ontfang.
 Daar op zaid' Jesus tot dien groten wederstrever;
 Indien ik u, myn vriend! (die ben alleen de gever
 Van alle heil) niet wasch, gy hebt aan my geen deel;
 Maar blyft noch in het slyk der zonden, en geheel
 Onrein. Toen sprak de man, om zyne fout te boeten;
 Kom, goedertiere Heer! ey, wasch niet slechts myn voeten,
 Maar ook myn handen, en myn hoofd; ja al myn leên,
 Opdat ik deel aan u mag krygen; want ik meen
 By u te blyven al myn verdre levens dagen.
 Doch Jesus zeide hem; hoe kund g' u dus gedragen,
 Zo buitensporig? weet, dat, die gereinigt is,
 Niet anders nodig heeft, (tot zyn belydenis)
 Dan zyne voeten wel te waschen, en zyn gangen
 Te richten naar het woord, dat gy reeds hebt ontfangen,
 En noch ontfangen zult; dan is en blyft hy rein.
 Gelyk die weldaad aan u allen is gemein,
 Behalven enen. (die hy wift, dat hem verraden
 En ook verlaten zou, aan wien hy die genaden
 Niet had bewezen; maar hem leggen liet in 't slyk
 Van zyne boosheid, en gescheiden van zyn Ryk.

Na deze plechtigheid, zo dienstbaar waargenomen,
 Herkledde Jesus zich, en, aan den diſch gekomen,
 Deed hy een vrage aan hen; of 't geen hy had gedaan
 Van hen te rechte was begrepen en verstaan?

*en gaat we-
 der aan de
 tafel.*

En

En zeide voorts daar op; gy hebt aan my gegeven
 Den naam van Meester en van Here, als ik zo even
 Noch heb gehoord, en gy doet wel, als die dit ben;
 Gelyk ik opentlyk my zelf daar voor erken.
 Indien ik dan, die ben uw Meester en uw Here,
 U heb bewezen die gedienstigheid en ere,
 Dat ik uw voeten heb gewasfchen en gedroogt,
 Zo weet, dat ik hier meê bedoelt heb en beoogt,
 Dat gy malkandren ook zult wasfchen deze voeten,
 En met die nedrigheid en liefde steeds ontmoeten,
 Gelyk ik u dit door myn voorbeeld heb getoont,
 En nu, en zelf zo lang ik by u heb gewoont.
 Voorwaar! een dienstknecht is geen meerder ere waardig,
 Noch enig afgezant, (al was hy noch zo vaardig,
 En kundig zynes werks) dan wel zyn eige Heer,
 Die hem gebruikt en zend. dit vordert myne leer.
 Zo gy dit alles weet, en yvrig zult betrachten,
 Dan moogt gy u met recht voor zeer gelukkig achten;
 Omdat gy deze les, en dit myn voorbeeld zult
 Behartigt hebben, en die liefdewet vervult.
 Doch dit zy niet gezegt tot allen, die dit horen;
 Dewyl ik zeer wel weet, wien ik heb uitverkoren.
 Maar dit gefchied alleen, opdat voldaan zou zyn
 Aan't geen gefchreven is; myn vriend, (doch maar in fchyn)
 Ps. 4: 10. Die aan myn tafel 't brood zo dikwils had gegeten,
 Heeft tegens my zyn hiel verheven; en verfmeten
 Al myn vermaningen, die ik hem heb gedaan,
 Doch die tot zyne ziel niet waren ingegaan.
 Dit alles heb ik u te voren willen melden,
 Opdat myn woorden zelf u te geruster felden,
 En gy geloven zoud, wanneer het zo gefchied,
 Dat ik de gene ben, die 't alles weet en ziet.
 Toen voegde Jefus dit by deze zyne reden,
 Om dezen hogen plicht te minder te overtreden;

Geloof

Geloof my, vrienden! dat zo wie myn' zendeling
 (Al schynt hy voor het oog der menschen zeer gering)
 Ontfangt en wel doet, zal my zelf in hem ontfangen.
 En, om te tonen, hoe die zaken zamenhangen,
 Wie my aldus onthaalt, onthaalt meteenen dien,
 Die my gezonden heeft; en zich in my doet zien.

Dit was dat groot en nieuw gebod, dat ieders oren,
 Hoe zeer gesloten, door zyn kracht most open boren,
 En dringen door in 't hart van zyn discipelschap;
 En ook van ieder, die in zyne Kerke een trap
 Van meerderheid bekleed, om nederig te wezen,
 Al was hy hoger in de kennisfe opgerezen.
 En nimmer 't meesterschap te tonen aan een knecht;
 Dewyl hy, als de minste, ook zelf is vast gehecht
 Aan dit gebod van God; ja meer daar aan verbonden:
 Omdat zyn Meeſter hem daar toe heeft afgezonden,
 Om min bequame door zyn leerzaam onderwys
 De hand te bieden, opdat zy tot ere en prys
 Van hem en zynen dienst de Kerke zouden slichten,
 Door zulk een nedrigheid, en ware liefdeplichten;
 En dus te volgen 't spoor, dat hy heeft voorgetreên.
 Weg dan! ja verre weg! met zulke, die alleen
 Hun eigen naam en lof in dezen toestand zoeken;
 En 't hoge meesterschap in al der wereld hoeken
 Verbreiden; en het volk verſlaven aan een wet,
 Die zy, en niet de Heer, hier hebben ingezet.
 Hoe moeten vele, die dit lezen, zich niet schamen
 Van wegen hunnen trots, in daden en in namen?
 Daar van zich Jesus dus afkerig heeft getoont,
 Zo lang hy 't oppervlak der aarde heeft bewoont.
 Voor ons, wy laten aan die mannen deze schanden,
 Die eenmaal, doch te laat, hen zal doen knarſetanden,
 Omdat ze stouter zyn dan onze hoogſte God,
 Die, nederig op aard', dus word door hen beſpot.

*Aanmer-
king.*

De instelling van het Sakrament des Nachtmals.

Wanneer dit onderhoud met Jesus dischgenoten,
 Ter voorbereiding van het volgend', was besloten;
 En zy door hem aldus gereinigt waren met
 Een zuiver water van de dienstbaarheid der wet;
 ('t Welk onze Heiland ook, veellicht, hier door voorspelde;
 Opdat hy in die plaats een andre maalyd stelde,
 Een liefdemaalyd, doch van enkel brood en wyn,
 Om ons het onderpand van dat verbond te zyn,
 't Welk hy nu, door zyn dood en ziel en lichaams lyden,
 Voor zyn verkorenen stond plechtig in te wyden;
 Tot hun versterking in 't geloof, de liefde en hoop,
 Hen reeds verzegelt in den toegedienden Doop.)
 Nam Jesus Christus een der ongezuurde broden,
 En brak het, naar 't getal der Evangelyboden,
 Na dat hy 't zelve had gezegent met zyn mond;
 En deelde toen aan elk een stuk daar van in 't rond,
 En zaid'; neemt, eet, dit is myn lichaam, dat verbroken,
 En opgeoffert word. Als hy dit had gesproken,
 Greep hy den beker aan, en dankte zynen God,
 Den Vader, (zo hy was gewoon naar 't groot gebod)
 En gaf dien mede den discipelen in handen,
 En sprak; gy alle, die hier zyt, ontfangt die panden,
 En drinkt'er uit; want dit is myn vergote bloed,
 Het bloed van 't nieuw verbond; gestort, om uw gemoed
 Daar door te zuivren en te vryden van de zonden,
 En hare straf, daar aan gy alle waart verbonden.
 Doet dit (en eet en drinkt aldus aan mynen disch
 Myn lichaam en myn bloed) tot myn gedachtenis.

Aanmerking.

Ziet daar! het Sakrament, het Avondmaal des Heren
 Eenvoudig ingestelt, om aan zyn volk te leren
 Door deze tekenen, die ieder tastte en zag,
 't Geheim, dat in zyn dood en offerhande lag.
 Dat hy zyn lichaam zo gewillig liet verbreken,
 En storten deed zyn bloed, als elk byzonder teken

Hier

Hier wierd verbroken en gestort voor ieders oog.
 Om hunne zielen door die spys en drank omhoog
 Te beuren; en den geest met edeler gedachten
 Te voeden, en te doen begrypen, dat de krachten
 Van dit zyn lyden, door 't geloof oprecht omhelst,
 Alleen bequaam zyn, om hun hart, op 't allerfelst
 Benepen door den vloek en straf van hun misdaden,
 Weêr ruim te maken, door aanbieding van genaden,
 En schuldverzoening, door zyn bloed te weeg gebragt.
 Om niet alleen aan hen, maar 't menschelyk geslacht,
 Dat hy verkoren had, tot spys en drank te strekken;
 En hunne zielen door die panden op te wekken,
 Tot een herdenking aan des Heilands vleesch en bloed,
 't Welke, in 't geloof gebruikt, alleen die laaft en voed.
 Dat niemant onzer dan zich ydelyk verbeelde,
 Dat Jesus aan dien disch zich zelve mededeelde;
 En 't ongeheveld brood, en deze rode wyn,
 Op zyn gesproken woord, verandert zouden zyn
 In 't lichaam en het bloed van hem, dien zy daar zagen,
 En hoorden van zyn dood zo duidelyk gewagen,
 Die nu voor handen was, en hy noch lyden moft
 Opdat zyn eigendom verzoent wierd en verloft.
 Wat zoude 't, bidde ik u, ons menschen kunnen baten,
 Indien wy mede by dien Here aan tafel zaten,
 En nuttigden zyn vleesch, en dronken van zyn bloed?
 (Gelyk hier Judas, die verrader, mede doet)
 Zo niet het rein geloof ons leerd' gebruik te maken
 Van deze hemelspys en drank, om dus te smaken,
 Hoe goed Jehovah is, die ons verzaad en drenkt,
 Met 't vette van zyn' huis, en 't levend' water schenkt.
 Dit was alleen het wit, dat Jesus dood bedoelde;
 En ene waarheid, die hy zelve also gevoelde,
 En reeds hen had geleert met zynen eigen mond,
 Als 't hoofdstuk van zyn onveranderlyk verbond.

JOH. 6:
26 - 63.

Dat wy dan in 't geloof dit Pascha mogten houden!
 En op des Heren disch, vergeestelykt, aanschouwden
 Dat Lam, 't welk van 't begin der wereld is geslagt;
 En wy haast zullen zien moorddadig omgebragt.

*Alhier
 word Ju-
 das opent-
 lyk aan
 allen ten
 toon ge-
 sielt.*

Na dat de Heiland dit gesprek had afgebroken,
 En over 't brood en wyn den zegen uitgesproken,
 Wierd hy geheel ontstelt, en in den geest ontroert.
 Waar op hy wederom die reden heeft gevoert;
 Myn vrienden! die hier zyt als myne dischgenoten,
 'k Verzekere u, dat een van u reeds heeft besloten,
 Of zelf verding gemaakt, om my nu te verraan,
 En tot die snode daad in 't korte heen te gaan.
 En om te tonen, dat 't gezegde niet kan misfen,
 Zal ik u van die zaak ten volle vergewisfen,
 En wyzen dezen man, die 't stuk begonnen heeft,
 Dat hem, gelyk ik zie, in zyn gedachten zweeft.
 En daarom let eens wie de hand met my zal steken
 In dezen schotel; die zal zich aan my gaan wreken.
 Maar weet! dat 's menschen Zoon voorzeker henen gaat,
 Gelyk dit in de Schrift aldus geschreven staat;
 Doch wee den genen, (en met hem alle andre menschen)
 Die hem verraden zal; want 't ware zelf te wenschen,
 Dat hy nooit van een vrouw geboren was geweest,
 Dan zich vervoert te zien door zulken bozen geest,
 Om zo een grouwzaam werk by zich te durven smeden.
 Wanneer de Apostelen deze ongewone reden
 Verftonden, zagen zy den andren droevig aan,
 Onzeker wien van hen dit voorstel aan mogt gaan.
 Maar Petrus, slaande 't oog op een der amptgenoten,
 Die 't naaste aan Jesus lag, als in zyn hart besloten,
 Gaf hem een teken, ('t was des Heren lieveling,
 Johannes zelve, aan wien de Heiland menig ding
 Gemeenzaam had vertrouwt) dat hy 't in stilte vraagde.
 Gelyk hy deed. en 't ook zyn' Meester straks behaagde,

Hem

Hem aan te wyzen, door het merk, dat hy hem steld',
 En zaid'; dien ik de beet zal geven, dezen geld
 Het gene ik heb gezegt. Zo haast zy dit verstonden,
 En, nu vrymoediger, hem verder vragen konden,
 Sprak ieder even stout; ben ik het, lieve Heer!
 Die u verraden zal? Doch Judas, vry wat meer
 Benepen, vraagd' hem ook; zou ik het, Rabbi! wezen,
 Die daar op toelegt? Toen sprak Jefus dus tot dezen;
 Gy zegt het zelve, ja, gy zyt die eige man,
 Op wien ik doele, wyl myn oog niet feilen kan.
 U geve ik deze beet; zie hoe ze u zal bekomen.

Als Judas dit verstond wierd hy straks ingenomen
 Door vuile wraakzucht; want de Satan voer in hem
 Na 't nemen van de beet, en 't horen van die stem.
 Ook zaid' de Heiland; ga maar heen, voltrek uw zaken!
 (Dewyl hy zyn verdrag alreeds had wezen maken.)
 't Gene echter niemant van 't gezelschap recht verstond;
 Want ieder meinde, dat hy hem ter markte zond,
 't Zy om wat voorraad tot hun teerkost te gaan halen,
 En uit de beurs van dit gezelschap te betalen,
 Om deze week van 't feest, die nu voorhanden was,
 Daar van gediend te zyn: of wel, op 't zelve pas
 Hun' plicht te quyten aan vele armen, die daar woonden;
 Of die zich op dien tyd in deze stad vertoonden.
 Maar Judas, niet in staat om langer daar ter steê
 Te toeven, na dat hy dat hartberoerend wee
 Had aangehoort, vertrok in haast met die gedachten,
 Om niet een ogenblik met zyn dessein te wachten;
 Al was het reeds al nacht, en daarom schier te laat:
 Hy wiste 't geen hy had gesproken met den Raad.

Daar op besloot de Heer dit Paaschmaal met gezangen
 Van lof en dank tot God, die Isrël uit zo bangen
 En wreden dienst verlost had met zyn sterke hand,
 Door Moses, die het voerde in Kanans vruchtbre land.

*die heere
gaat.*

*Jefus zinge
den lofzang
na de maak-
tyd.*

Ps. 115.
116. 117.
118.

Gezangen, door den geest van een der Hoofdpoëten
Van Vorst Mesias Geest, den Geest van God, bezeten,
Gedicht en opgesteld, om op dit feestlyk maal
Jehovah lof en dank te zeggen voor 't onthaal
Van dezen groten dag, en zo vele andre dagen.
Vooral, om zaken, die zy nu voor ogen zagen,
Wanneer het rechte Lam ter slagbank wierd bereid,
Daar in te speuren. En hoe groot een onderscheid
Hier was te vinden in het lamm'ren bloed te plengen;
Dat hen gedenken deed, hoe God hen wilde brengen
In Kanans erffenis; en tusschen 't groot geluk
Dat hen beloofd was, om eens uit een groter druk,
En zwaarder slaverny hier na verloft te wezen,
Een slaverny, die uit de zonden was gerezen,
Alleen door 't storten van dit afgeschetste bloed,
En 't stryken daar van aan de post van elks gemoed.
Om, dus verzoent, hen ook met vreugde heen te leiden
Naar 't hemelsch Kanaän; en daar eens uit te breiden
Des Allerhoogstens lof; ja dit geslagte Lam
Te volgen overal; tot eer van Judaas stam.

Jesus rede
tot zyne
discipelen.
JOH. 13:
31.

Na dit verhaast vertrek van Judas, den verrader,
Sprak Jesus; nu word ik verheerlykt door myn' Vader,
En God de Vader word verheerlykt in den Zoon.
Indien dan God in hem vereert word (door 't betoon
Van zyn gerechtigheid en heiligheid) op heden,
Dan zal hem God aldus (nu hebbende gestreden
En overwonnen) ook in zich, naar zynen raad,
Verherelyken, en verklaren met de daad,
Dat hy, des menschen Zoon, ook is die eengebore
Een eige Zoon van God; hier toe zo lang te vore
Geschikt en aangeboën, zelf voor der wereld grond;
Gelyk dit alles klaar aldus te volgen stond.

onder de
welke weder
getwist

Op dezen zelve tyd zou 't voorgevallen wezen,
Dat tusschen zyn gevolg op nieuw is twist gerezen

Aangaande 't meesterschap, of wie eens d'eerste zyn,
 En dus gebieden zou al de anderen. (In schyn,
 Als of zy weder door des Heilands laatste reden
 Van zo veel heerlykheid, die God hem hier beneden
 Alreeds bewezen had, en noch hen zou doen zien,
 Bewogen wierden tot een zwakheid, die dees' liën
 Zo zeer bekropen had, en zy bezwaarlyk konden
 Te boven komen; als een ziekte, meest gevonden
 By ieder mensch, zo lang hy niet is recht bestraalt,
 En op zyn zwakke kracht en eige deugden praaft.)
 Daar op de Christus hen dit antwoord heeft gegeven;
 (En dus byna herhaalt het stuk, 't welk hy zo even
 Hen zichtbaar had vertoont, en menigwerf gezegt,
 Doch dat te weinig had op hunnen geest gehecht.)
 De Koningen, die hier de heerschappyen voeren,
 En magt gebruiken, om de volken te beroeren,
 Ontfangen gaarne zo veel tytels, die m' hen geeft,
 Als van genadig Vorst, en andre: maar dit streeft
 Zeer tegens myne leer, die hier van niet wil horen.
 Vooral niet onder u, die 'k alle heb verkoren
 Tot myne Apostelen, alwaar geen meerderheid
 Te pasfe komt; dan met dit kenlyk onderscheyd,
 Dat wie de meeste is in bequaamheid en in gaven,
 Om 't aanbetrouwe Woord te leren en te slaven,
 Den minsten zy gelyk; en dienstbaar overal,
 Daar 't hier in mynen dienst te pasfe komen zal.
 Want wie is meerder in het huisgezin te schatten,
 Of hy die aanzit, of die dient? dit 's haast te vatten,
 Dat de eerste deze zy. Maar ik ben onder u
 Als een die dienstbaar is; wat is uw plicht dan nu?
 Weet ook, gelyk gy steeds my trouw zyt bygebleven
 In myn verzoekingen, door liefde voortgedreven,
 Dat ik u ook also het Koninkryk toezeg,
 Op zulken voet ('t welk ik tot eenen grondslag leg)

*wordt over
 het meester-
 schap.
 LUC. 222
 24-30.*

Als

Als my myn Vader dat voor alle d'eeuwigheden
Verordent heeft; opdat gy daar, als myne leden,
Aan myne tafel eet en drinkt myn spys en drank;
En zit op tronen, om eens (na 't bazuin geklank)
Benevens my het recht en vonnis uit te spreken,
Dat over Israël, om alle hun gebreken,
Moet komen in dien tyd, als God dat twaleftal
Geslachten voor zyn' stoel, als Rechter, dagen zal.

*Vervolg
der rede.
JOH. 13:
33...*

Wel aan! myn kinderen, die ik zo teêr beminne,
Verstaat, en brengt dit uw geheugenis te binne;
Dat ik een korte stond by u (in dit gelaat
Van enen dienstknecht, en dien nederigen staat)
Zal blyven; als wanneer gy my met angst zult zoeken;
En u verschuilen hier en daar in duistere hoeken.
Doch (even zo als ik den Joden heb gezegt,
Maar hen tot noch toe niet zo duidlyk uitgelegt)
Ter plaatze daar ik heen verreizen zal, naar mynen
Geliefden Vader, daar kunt gy zo niet verschynen.
(Als Hogepriester, die, na dat hy had voldaan,
Haast met zyn eigen bloed in 't Heiligdom zou gaan.)
Hierom bevele ik u op nieuw, myn lievelingen!
(Die my met zo veel hart navolgen, en omringen,)
Dat gy malkanderen bemint, en zo veel liefd'
Toedraagt, en overal met uwe hulp gerieft,
Gelyk ik u altyd myn liefde heb bewezen,
Die ik tot mynen dienst alhier heb uitgelezen.
Want daar uit zal men recht besluiten, dat gy myn
Disciplen zyt geweest, en namaals noch wilt zyn,
Zo gy den andren liefst, en dit alom doet blyken,
Ja nimmer van die les en dat gebod zult wyken,
Dat ik u heb geleert. Wyl hy die 't achterlaat,
My niet beminnen kan; maar eer veracht en haat.

*Daar Pe-
trus op in-
zigt,*

Als Simon Petrus dit van zynen Meester hoorde,
En deze reden weêr zyn' yvergeest aanspoorde,

Deed hy een vrage, en zaid'; waar gaat gy, Heer! naar toe? MATH. 26: 30.
 Toen sprak de Heiland; (nooit deze onderrichting moe') MARC. 14: 29.
 Daar henen ik vertrek, kunt gy my niet verzellen. LUC. 22: 31.
 Noch volgen achter na. (Wyl hy zyn ziel ging stellen JOH. 13: 36.
 Tot een verzoening voor de zonden van de geen
 Die hy verkoren had; dat was zyn werk alleen.)
 Doch Petrus veel te koen, om dit te kunnen dragen,
 Sprak zeer gemoedigt; neen, myn Heer! ten genen dagen
 Verlate ik u; maar ga met u tot in den dood.
 (Want zyne liefde voor zyn' Meester was zo groot)
 Hier op zaid' Jefus straks; O Simon, Simon! wist gy
 Hoe u de Satan zoekt te ziften? en noch twist gy,
 En druift'er tegens aan, te stout op uwe kracht:
 Maar ik voorzeg u, dat gy my in dezen nacht,
 Ja, eer het haangekray zal afgelopen wezen,
 Tot driemaal toe (hoe most die Petrus dan niet vrezen?)
 Verloochnen zult, als ware ik u ganzsch onbekent.
 Doch ik heb myn gebed voor u tot God gewend,
 Opdat uw zwak geloof niet ganzsch bezwyken mogte,
 Wanneer die boze geest u in dit stuk verzochte:
 (Gelyk de mond het hart altans beliegen zou,
 Alleen te boeten door veel tranen van berouw.)
 Want gy zult alle, aan my geërgert, henen vlieden,
 En den vervolgeren geen' weêrstand kunnen bieden.
 Ook komt my niemants hulp in dit geval te baat,
 Opdat vervult zy 't geen by Zacharias staat; ZACH. 13: 7.
 Ontwaak, myn zwaard! en ga in haast uw scherpte wenden,
 En val op mynen Man, dien ik heb willen zenden,
 Als mynen Medgezel; (zo spreekt de grote Heer
 Der heyerscharen) ga, zeg ik, dien Held te keer,
 En sla dien Herder, en verstrooi' al zyne schapen.
 Doch myne bystand zal alsdan niet langer slapen;
 Want ik zal myne hand weêr wenden in het kort
 Tot deze kleine, opdat myn volk herzamelt word'.

*Aanmer-
king.*

Een harde taal, voorwaar! voor deze lerelingen,
Die hen tot in de ziel gevoelig door most dringen;
Doch Simon allermeeft, die zulk een antwoord niet
Verwacht had van zyn' Heer; daar hy zich horen liet
Als een volftandig vriend, en boogde op zynen yver;
Hoe meer de Heiland hem vernedert, hoe hy ftyver
En ftouter zich verheft, en fleunt op zwakke kracht:
Zo als dit blyken most in dezen zelve nacht.

*Jefus ach-
tervolgt zy-
ne aan-
fpraak.
JOH. 14:
1-31.*

Na dit gefprek begon de Heiland ene reden,
Die aangenamer klonk, om deze ontroerde leden
Geruft te ftellen, en daar door een nieuwen moed
Te fcheppen in het hart van dezen zynen ftoet.
Uw ziele, fprak de Heer, word' niet te zeer verflagen
Door myne woorden, die ik u heb voorgedragen:
Want gy gelooft in God, en daarom ook in my,
Opdat ik u hier door ter rechter tyd verbly'.
Zo weet dan, dat in 't huis van mynen Vader boven,
(Het hemelfche paleis voor alle die geloven)
Een grote ruimte is, daar men woning vinden kan.
Hierom weeft wel gemoed, wanneer ik fcheide van
De wereld, om aldaar een plaats te gaan bereiden,
En u te zyner tyd daar henen te geleiden;
Van waar ik in het kort' eens weder komen zal,
En onderrichten u noch verder van dit al.
Gelyk die woning u niet onbekent mag wezen,
En gy die reeds wel kent, en ook den weg naar dezen
Onzigtbren hemel, daar gy met my wonen zult,
Wanneer het alles zal volbragt zyn en vervult.

*die Thomas
infpreekt.*

Toen vatte Thomas 't woord, en fprak, doch onbezonnen,
Dit is ons onbekent; hoe zouden wy dan kunnen
Begrypen waar naar toe gy haast vertrekken wilt?
Veel minder weten wy den weg daar heen; dit flit
Onze ongerufftheid niet. Daar op de Heiland zeide;
Ik ben de weg, en ook de waarheid, die u leide

Ten leven, wyl ik zelf het ware leven ben.
 Daarom'er niemand tot den Vader, dien ik ken,
 Kan komen dan door my. Zodat, indien gy nader
 En recht my had gekent, gy zoud ook mynen Vader
 Voorzeker kennen. doch gy kent hem van nu aan,
 En hebt hem ook gezien; indien gy 't kund verstaan.
 Filippus, een van die verkoren afgezanten,
 Doch mede noch zeer slecht en ruuw aan alle kanten,
 Liet dus zich horen; Heer! toon ons den Vader dan,
 En dat zal ons voldoen; indien 't geschieden kan.
 Toen sprak de Christus; hoe, Filippus! kan het wezen,
 Dat gy, dien ik voorlang hier toe heb uitgelezen,
 Opdat gy met my waart, my noch niet hebt gekent?
 Een blyk, voorwaar, dat gy noch zeer onwetend bent.
 Want die my heeft gezien, met recht opmerkende ogen,
 Heeft mynen Vader ook aanschouwt. wie kan gedogen,
 Dat gy verzoekt, dat ik aan u den Vader toon?
 Gelooft gy niet, dat ik in mynen Vader woon?
 En hy in my is? daar ik u dit lang voorhenen
 En meermaal heb gezegt, is 't alles weêr verdwenen?
 De woorden die ik spreek, zyn doch de myne niet;
 (Dien gy in dezen stand en voor uwe ogen ziet)
 Noch komen uit my voort; maar 't zyn myns Vaders werken,
 Die in my is en blyft. en dit moet u versterken
 In dat geloof, dat ik in mynen Vader zy,
 En hy, myn Vader, ook zo is en woont in my.
 Maar zo u dit myn woord noch niet kan overtuigen,
 Zo wil uw oordeel dan voor al die stukken buigen,
 Die gy zo vele hebt gezien, door my verricht,
 Al 't welke u op het hoogst tot dit geloof verplicht.
 Ja ik verzekere u, dat, wie in my geloven,
 En zich betrouwen zal op myne hulp van boven,
 Hy ook dat zelve werk, dat ik nu heb gedaan,
 Ja groter dingen, (in een' zekren zin verstaan)

Dan deze, werken zal. Want ik zal van u scheiden,
En naar myn' Vader gaan; en enen weg bereiden,
Om alles, wat gy hier in mynen naam begeert,
(Gelyk ik u dat steeds op aarde heb geleert)
Te doen. Indien gy dan my waarlyk zult beminnen,
Zo onderhoud ook myn geboden, fluit ze binnen
In uwe harten, en gedenkt aan 't gene ik zeg,
En tot een voorwerp van uw vast gelove leg.
Ook zal ik in dien tyd myn' Vader zelve bidden,
En hy zal, op myn beê, afzenden in het midden
Van u een' anderen (een' Trooster, een' Patroon,
Een' Voorspraak) in de plaats van my, des Vaders Zoon;
Die by u blyven zal, en nimmer u begeven,
En hier, en na de dood, tot in het eeuwig leven:
Den Geest der waarheid, dien de wereld hier niet ziet,
Noch kent, noch kennen wil, en daarom mede niet
Ontfangen kan. Maar gy, gy kent hem reeds ten dele,
Dewyl hy by u blyft, en zich in u, door vele
Bedreve wonderen, zeer klaar vertonen zal;
En waar gy henen gaat u volgen overal.
Kortom, ik zal u nooit verlaten, noch als wezen
Doen treuren; maar, als ik zal zyn uit 't graf verreezen,
Dan kome ik u weêr by; gelyk gy my zult zien.
Doch aan de wereld zal die weldaad niet geschiên,
Als die 't niet waardig is. 't Is dan voor u, myn vrienden!
(Die my, en mynen Geest altyd by u zult vinden)
Dat ik zal leven, en gy leven zult door my;
Van alle dodigheid, naar ziel en lichaam, vry.
Alsdan zult gy te recht verstaan en vatten kunnen,
Door 't allerklaarft gezigt der waarheid overwonnen,
Dat ik, Gods eige Zoon, in mynen Vader ben;
En gy in my ook zyt, en ik in u. Dus ken
Ik deze maar alleen myn hoogste liefde waardig,
En voor myn vrienden, en beminnaars, die zeer vaardig
Myn

Myn wetten horen, en bewaren in 't gemoed.
 En die hier mynen wil dus weet, en vlytig doet,
 Dien zal myn Vader ook zyn wederliefde tonen;
 Gelyk ik mede hem die liefde zal belonen,
 Dat ik my zelf, met al wat in en aan my is,
 Ontdekken zal; opdat ik hem ook vergewis,
 Dat ik de zyne ben, en eeuwig zal verblyven.

O troostelyke taal! die vastlyk most beklyven
 Aan 't harte van zyn volk, dat hy verflagen had,
 En schier als moedeloos aan zyne zyde zat,
 Of ging; al peinzend' wat van hem noch worden zoude,
 Van hem, op wien het zich (schoon wankelend) betrouwde.
 Dat nu een nieuwe kracht hier door wierd bygezet;
 Doch niet geheel uit al hun zorg en angst gered.

Hier op sprak Judas (die Thaddeus was geheten;
 Niet deze Judas, dien de Satan had bezeten,
 Die werklyk bezig was met dat godloos verraad
 Ten eind' te brengen) tot den Heiland; wat verstaat
 Gy door die woorden? 'k zal my aan u openbaren,
 Maar aan de wereld niet. wil ons dit eens verklaren,
 Hoe wy u eerder dan de wereld zullen zien,
 Die meê hare ogen heeft; hoe zal dit doch geschiên?
 Toen zeide Jesus, om hen enig licht te geven,
 Herhalende dat fluk, dat hy hen had zo even
 Verkondigt; wie my lieft, en ongeveinst bemint,
 Zal ongetwyfelt, als myn zeer getrouwe vrind,
 Myn woord bewaren, en dat in zyn ziel wel wikken;
 Ook al zyn daden naar dit voorschrift vlytig schikken;
 Opdat hy dus te meer myns Vaders liefde win',
 Die hem ook lieven zal, en zyne wedermin,
 Of eerste liefde meer en meer aan hem betonen;
 En wy, wy zullen dan vereenigt by hem wonen,
 En blyven t'aller tyd. Maar die my niet bemint,
 Bewaart myn woorden niet, daar hy geen hart voor vind.

Aanmerking.

Judas Thaddæus vraagt de verklaring over deze reden.

Want alles wat gy hebt gehoord van myne reden,
 En tegenwoordig hoort, in haar byzonderheden,
 Is doch het myne niet; maar 't is myns Vaders woord,
 Die my gezonden heeft. (dat door de zielen boort
 Der gener, die hy wil door deze pylen treffen,
 Zyn liefdeschichten; zo gy dit kond recht bezeffen.)
 Dit zyn de dingen doch, daar van ik u voorheen
 Heb mondling onderricht. Ik zeg u nu meteen,
 Dat u de Heilige Geest, die Trooster, dien de Vader
 Zal zenden in myn' naam, dan alles noch veel nader
 En klaarder leren zal; en doen geheugen aan
 De woorden, die gy hebt uit mynen mond verstaan.
 (Om haren rechten zin en ware kracht te vatten,
 Die nooit een wereldling kan naar de waarde schatten,
 Noch onderscheiden, wyl z' hem ene dwaasheid zyn,
 Gods kinderen tot vreugd, maar hem tot smart en pyn.)
 Voorts geve en late ik u, voor 't laatste, mynen vrede,
 Opdat gy dien bewaart, en nabetracht met rede;
 En weet, dat ik hierom tot u gekomen ben.
 Doch dezen geef ik niet aan u, (die ik erken
 Voor vredepredikers) als andre zwakke menschen,
 Die aan hun broederen en vreemden vrede wenschen,
 En geven; maar een vreê, die haast verbroken word,
 Zo haast hun twistig hart hen daar toe dryft en port.
 Doch myne vrede zal standvastig by u blyven,
 En aan uw zielen tot in eeuwigheid beklyven.
 Uw harten worden dan niet al te zeer ontfelt,
 Door myne woorden, omdat ik u heb vermeld,
 Dat ik vertrekken ga; dewyl ik weêr zal komen,
 Na dat ik door de dood zal wezen weggenomen.
 Indien uw liefde dan volkome was tot my,
 Gelyk ze wezen moet, gy zoud verheugt en bly
 Die goede boodschap uit myn' mond altans ontfangen,
 En na myn wederkomst wel hartelyk verlangen.

*Vervolg der
rede.*

Omdat

Omdat myn Vader, die my hier gezonden heeft,
 (En my myn eigendom, als uit zyn eigen, geeft)
 Dus meerder is dan ik; en ik my ga vertonen
 Aan hem, om u daar meê voor eeuwig te doen wonen.
 Gelyk ik dit altans, en meermaal heb gezegt,
 Opdat, wanneer 't gebeurt, de grond ook zy gelegd
 Tot uw geloof; om op myn woorden vast te bouwen;
 En op myn wederkomst onwrikbaar te vertrouwen.
 Zodat ik niet veel meer, in dezen mynen staat,
 Met u zal spreken (die ik voor een wyl verlaat)
 Van alle deze hoge en noch verborge zaken,
 Die ik u nader door den Geest bekent zal maken.
 Want 't is de tyd alreeds, gelyk gy haast zult zien,
 Dat de Overste van al de wereldlingen, wien
 Zy onderdanig zyn, op my word los gelaten;
 Hoewel hy niets aan my vermag. ('t Zal hem niet baten
 Hoe fel hy woeden komt, hy zal my niet geheel
 Vermeesteren; maar ik zal hem in tegendeel
 Den kop verpletten.) Opdat al de wereld wete,
 Dat ik myn' Vader lieve; en myne liefde afmete
 Uit alles wat ik doe, en dus ver heb gedaan,
 Alleen op zyn bevel en Vaderlyk vermaan.
 Hierom staat op, en laat ons haastig gaan vertrekken.
 Het past niet dit verblyf hier langer uit te strekken;
 Ik moet naar 't strydperk heen, en wachten hem daar af,
 Dien ik den naam van Vorst der wereldlingen gaf.

Als Jesus zich van hier ging derwaarts aan begeven
 Deed hy noch deze vraag; (door Lukas net beschreven
 Om ons in zyn verhaal, als meermaal is gezien,
 De omstandigheden des te klaarder aan te biên)
 Wanneer ik u voorheen heb ledig uigezonden,
 Of zonder male en buil, uw voeten ongebonden,
 Of ongeschoeit, had gy gebrek aan enig ding?
 Waar op de Heiland dit tot antwoord weêr ontving;

*Jesus staat
 op, en
 eischt een
 zwaard,
 Luc. 22:
 35 - 38.*

Ons heeft geen ene zaak op onze reize ontbroken.
 ('t Was of gy 't alles reeds voor ons had afgesproken,
 Zodat noch spys noch drank uw volk geweigert is;
 Maar wy met vreugde zyn onthaalt aan elken difch.)
 Toen zaid' hy; wie van u altans een buil of male
 Te krygen weet, dat hy die neme, of fpoedig hale;
 Maar die ze hier niet heeft, verruil zyn opperkleed
 Voor enig ftuk geweer, of zabel, om daar meed'
 Zich aan te gorden. Want ik moct vooraf noch zeggen,
 Dat deze woorden, zo als die gefchreven leggen,
 Ook moeten zyn vervult in my; wyl alles, wat
 Van my ooit was voorzegt, een zeker einde had,
 En moet gebeuren. Dus luid 't woord van Jefaias,
 (Wanneer hy handelt van de fmarten des Mesfias,
 Dien hy aldaar ter ftede in zulk een klaarheid ftelt)
 Hy was met 't muitend grauw in enen rang getelt.

JES. 53:
12.

*de difciple-
len bren-
gen'er
twee.*

Toen quamen tot hem twee, of meerder zendelingen,
 (En Petrus, mogelyk vooruit, die zulke dingen
 Beyverde allermeest; en liever fterven woud',
 Dan dat hy zynen Heer dien nacht verlaten zoud.)
 Die Jefus, toen hy hier van fprak, twee zwaarden bragten.
 (Veellicht, bezwangert met die wereldfche gedachten,
 Dat hier te ftryden viel, wanneer men met geweld
 Hem grypen wilde; daar die onverschrokke Held
 Een' andren vyand had, om meê in 't perk te treden,
 En hem te keer te gaan.) Toen fprak hy deze reden;
 't Is meerder dan genoeg, het komt'er niet op aan;
 Als flechts de Profezy van my dus word' voldaan.

*De Heiland
gaat uit
naar den
Olyfberg,
en fpreekt.
JOH. 15:
1-27.*

Voorts ging de Christus naar 't olyfgebergte henen
 Met zyn difcipelfchap; (behalven dezen enen,
 Die hem verried, en zich op weg begeven had,
 En deed verfpieden, of hy ook dat zelve pad
 Zou houden, als hy was gewoon, om, zyne klagten
 Uitftortende tot God, aldaar weêr te vernachten.)

Terwyl

Terwyl zy wandelden naar dezen heuvel heen,
 Begon de Heiland (nu met hen noch meer gemeen)
 Op nieuw zyn reden tot de Apostlen aan te heffen,
 Door een gelykenis, die allen zou betreffen.
 Ik ben, zaid' hy, de ware en vruchtbre wynstok hier,
 Daar van myn Vader is en blyft wyngaardenier,
 Die deze bouwt en snoeit, en waarneemt alle dagen;
 Maar al de ranken, die geen vruchten willen dragen,
 Hakt hy daar uit, en neemt ze vlytig daar van daan.
 Doch die weldragend zyn, laat hy zorgvuldig staan;
 En reinigt ze ter dege, om meerder vrucht te geven.
 (Het rechte zinbeeld van eens Christens geestlyk leven)
 Gylieden zyt nu rein, gezuivert door het Woord,
 Dat gy gelovig uit myn' mond hebt aangehoort.
 Daarom verblyft in my, en ik zal in u blyven:
 Want even als de rank (om 't breder te beschryven)
 Geen vrucht kan dragen door of uit haar eige kracht,
 En zo ze niet verblyft aan 't hout, daar van ze wacht
 Haar zap en voedzel, dat den wasdom in de loten,
 Hoe hoge en verre van de stam reeds opgeschoten,
 Moet brengen, om de vrucht te voeden op zyn tyd;
 Zo kunt gy mede niet, die myne ranken zyt,
 Veel vruchten dragen, als gy my niet aan blyft hangen;
 En uit die wynstok, die ik ben, niet zoud ontfangen
 Dat ware zielen zap. Daar gy, in tegendeel,
 Indien gy in my blyft, zult vruchtbaar zyn; en veel
 Bewyzen geven van uw werkelyk gelove,
 Gefchonken en gevoed door mynen Geest van bove.
 Want zonder myne kracht, en invloed in 't gemoed
 Is alles te vergeefs, en niets wat iemand doet.
 Al wie in my niet blyft, maar zich van my gaat scheiden,
 En door een' bozen geest laat van de stam afleiden,
 Word een verworpe lot, een rank, die straks verdort,
 En waardig is, dat die in 't vyer geworpen word'.

Maar zo gy in my blyft, en myn gefproke woorden
 En leringen bewaart; (als die u meer bekoorden
 Dan enig menfchen woord) zo weet, dat alles wat
 Gy in 't geloof begeert, en ik u nodig fchat,
 U zal geworden, en op uw verzoek gefchieden;
 Dewyle ik myne kracht van boven zal gebieden.
 Omdat myns Vaders eer ook hier in word verklaart,
 Dat gy veel vruchten draagt, zo groten Landman waard.
 Ja, daar uit blyken zal, dat gy myn lereligen,
 Die hier beneden steeds van mynen mond afhingen,
 Geweest zyt. Want gelyk de Vader my bemint,
 Heb ik u insgelyks op 't hartelykft bezint.
 Zo blyft dan in myn liefde, en wilt'er niet van wyken;
 't Welk allermeest, en zelf alleen daar uit kan blyken,
 Indien gy vlytig myn geboden neemt in acht;
 Gelyk ik altyd heb myns Vaders wil betracht,
 En in zyn liefde blyve, en daar niet uit kan vallen.
 Dit zyn de zaken, en de nodigfte van allen
 Dat gy ze wifte; opdat myn blydfchap in u bleev',
 En eens vervult zy door 't gebod, dat ik u geef:
 't Welk hier in ook beftaat, dat gy zo groot een liefde
 Malkanderen beweest, en allezins geriefde
 Met uwen byftant, als ik u dit zelf betoon,
 En dit myn leven voor myn vrienden niet verfchoon.
 Wat kan'er groter zyn, dan dit? Zyt gy dan vrienden,
 Die ik zo zeer bemin, (opdat die my ook dienden)
 Betracht ook 't gene ik u gebiede zo gereed,
 Als ik myn liefde aan u vrywillig heb befteed.
 Waarom ik u niet meer den naam van knechten geve,
 Noch op die wyze met u, vrienden! langer leve;
 Dewyl geen dienstknecht weet wat hier zyn meefter doet,
 Of voorgenomen heeft; daar ik u altyd vroet
 Gemaakt heb, en geleert al wat ik van myn' Vader
 Verftaan had, opdat ik u deze dingen nader

Verklaren zou, als aan myn vrienden; daar toe gy
 Van my verwaardigt zyt. Die niet alvorens my
 Verkoren hebt, om hier van deelgenoot' te wezen;
 Maar ik heb allereerst u daar toe uitgelezen,
 En afgeschikt, om wel bevochtigt heen te gaan,
 En vrucht te dragen, die voor eeuwig zal bestaan.
 En opdat alles wat gy ooit hier zult begeren
 Van mynen Vader, in myn' naam, en hem ter eren,
 Hy u dat geve, en nooit u vruchtloos henen zend;
 Die voor myn vrienden en gezanten zyt bekend.
 Hierom gebiede ik u noch eens, eer dat ik scheid, e
 En opdat niemant u van dezen plicht afleide;
 Dat gy den anderen als broederen bemint,
 En vreedzaam hier verkeert, in alles eens gezint.

*Veruolg der
 rede.*

Zo u de wereld wraakt, om dezen uwen wandel,
 Dien ik u voorschryf, en veracht uw lere en handel,
 Gedenkt dan, dat ze my noch eerder heeft gehaat
 Dan u; gelyk dit haast zal blyken met'er daad.
 En dat, indien gy 't hield met alle die geslachten,
 De wereld u ook zou haar liefde waardig achten,
 Als haar gezelschap, 't welk zy zoekt en gaarne streelt;
 Maar omdat gy zo veel hier in van haar verscheelt,
 En ik u van dat volk zo ver heb afgescheiden,
 En afgezondert, om u daadlyk te bereiden
 Tot dezen mynen dienst, zo haat z' u meer en meer.
 Hierom herdenkt myn woord, dat ik tot u weleer
 Gesproken heb; een knecht, die zynen Heer moet volgen
 En dienen, is niet meer dan hy. Zo zy verbolgen
 En wrevelig aan my den allerhoogsten smaad
 Steeds hebben aangedaan; wat wonder, dat die haat
 Op u ook overga? doch zo zy myne woorden,
 Met veel genegentheid uit mynen monde hoorden,
 En die bewaarden, dan zou 't gene gy hen zegt,
 Ook worden in hun hart bewaart en weg gelegd.

Maar dit, en noch veel meer, zal u dan wedervaren,
 Omdat g' u voor myn' naam vrymoedig durft verklaren:
 En hy, die my heeft afgezonden, aan hen niet
 Bekent is, noch zyn woord, dat hun dit quaad verbied.
 Indien ik zelve niet gekomen was op de aarde,
 Opdat ik hen den wil myns Vaders openbaarde,
 Dan was hun misdaad niet zo zwaar in dit geval;
 Maar nu ik zelve hier verschyne en leer, wat zal
 Doch hun verschoning zyn? wat valt'er voor te wenden?
 Dan dat die haters my noch mynen Vader kenden;
 Noch kennen wilden, schoon ik alles leerde en deed;
 En zelve meer dan eens dit stuk voor hen beleed.
 Hier komt noch by, dat wie my haat, en niet wil horen,
 Ook mynen Vader haat, en stopt voor hem zyne oren.
 Want alles wat ik spreek is uit zyn' naam alleen,
 En volgens 't geen'er was voorzegt zo lang voorheen.
 Ja, zo ik onder hen die grote wonderwerken
 Niet had gedaan, (om dus myn zending te versterken)
 Dewyl'er niemant ooit, hoe groot hy zy geweest,
 Iets dergelyke heeft verricht, daar van men leeft:
 Hun misdaad zou min zwaar en min verdoemlyk wezen,
 Als uit een groot gebrek van kennis voortgerezen.
 Maar nu zy zelf dit meermaals hebben aanschouwt,
 En my daar in bespot, en schimpende uitgejouwt;
 Ja, 't geen het hoogste klimt, en 't alles gaat te boven,
 Daar zy 't gemene volk noch wilden doen geloven,
 Dat ik een booswicht, of een duivelbander was,
 En hun bezetenen door zyne magt genas,
 Zo blykt het doch zeer klaar, dat zy door zulke stukken,
 Den Vader lasteren, en zynen Zoon verdrukken;
 En ons vervolgen met dien dodelyken haat.
 Maar dit geschied, omdat'er klaar geschreven staat;
 Ps. 35: 19; Ik ben gesmaad en word vervolgt, maar zonder rede;
 en 69: 5. Men schuift op mynen hals een quaad, dat ik nooit dede:

Ik moet ontgelden 't gene ik nimmer heb misdaan;
 En voor hun rechtbank als een oproermaker slaan.
 Doch als de Trooster zal tot u gekomen wezen,
 De Geest der waarheid, dien ik zenden zal na dezen
 Van mynen Vader, die hem daar toe heeft geschikt,
 (Opdat g' in uwen druk gesterkt word en verquikt)
 Die zal van myn perfoon en mynen dienst getuigen;
 En doen de leugen voor de kracht der waarheid buigen.
 Gelyk gy mede dit getuygenis van my
 Alom verbreiden zult; als die getrouw my by
 Gebleven zyt, en hebt myn woorden en myn werken
 Van den beginne bygewoont; om dús te sterken
 Dit uw getuigenis: dat gy verzeglen zult
 Met bloed, wanneer uw loop op aarde word vervult.

Dit alles heb ik u nu meermaals voorgedragen,
 Zo duidelyk als of 't uwe ogen werklyk zagen;
 Opdat, wanneer 't gebeurt, gy niet geërgert word,
 Noch uit uw vastigheid in wanhoop nederstort.
 Want deze zullen u uit hunne synagogen
 Verbannen, en uw woord niet langer daar gedogen.
 Ja de ure is reeds naby, dat, wie u dood zal slaan,
 Geloven zal, dat hy heeft Gode dienst gedaan;
 En voor zyne eer gezorgt, door zulke liën te weren,
 Die 't volk (naar hun verkeert begrip) iet anders leren,
 Dan zy gewoon zyn; dien de kennis tans ontbreekt
 Van mynen Vader, en van my, die doet en spreekt
 Al wat myn Vader my te doen heeft aanbevolen,
 En ik gesproken heb in tempel en in scholen.
 Dit, zeg ik, is de zaak, die ik u nu herhaal,
 (Voor u, gelyk ik weet, ene al te harde taal)
 Opdat gy aan dit stuk gedurig zoud gedenken,
 En 't u te zyner tyd te minder mogte krenken.
 Hoewel dat ik het u van den beginne af aan
 Niet heb bekend gemaakt, en alles doen verstaan

Jesus gaat voort met zyne reden.
 JOH. 16:
 1-33.

Wat noch te volgen stond; omdat ik noch niet scheidde,
 En altyd by u was. Maar nu ik my bereide
 Om heen te gaan tot hem, die my gezonden heeft,
 Is 't nodig, dat men u van alles kennis geeft.

*Vervolg der
 reden.*

Doch niemand uwer durft, zo 't schynt, my weder vragen;

Waar gaat gy, Meester, heen? zo zeer zyt gy verflagen
 Door droefheid; omdat gy dit hebt van my gehoord,
 En deze tyding u door 't harte henen boort.

Doch ik verzekere u, dat dit u nut zal wezen;
 En gy daarom geen quaad uit myn vertrek te vrezē
 Zult hebben. Want indien ik nu niet van u ga,
 Zal ook de Trooster (met zyn' rykdom van gena')
 Tot u niet komen; en u daar meê overstromen.

Maar als ik henen ga, en zal zyn opgenomen,
 Zal ik hem zenden, in ene overgrote maat,
 Om u te sterken in dien neêgedrukten staat.

Alsdan zal hy met kracht de wereld overreden
 Van grove zonden, en van ongerechtigheden,
 En van een oordeel; 't welke alsdan zal zyn geveld,
 En voor een ieders oog zeer klaar ten toon gesteld.

Van zonde, zeg ik, omdat zy my niet geloven,
 Maar myne boodschap en de wonderen verdoven,
 Ja lasteren, als van den bozen geest verricht;

Een zonde tegens God en 't ingefchapen licht.
 En van gerechtigheid, verwacht zo lang te voren,
 En aangekondigt, (schoon de wereld niet wil horen)
 Om zyn verkoren volk te vryden van 't verderf,

Opdat het zamen eens die zaligheid verwerv',
 Die ik hier boven by myn' Vader ga bereiden;
 Daar henen ik u dan zal met de hand geleiden:

Wanneer my niemand hier beneden meer zal zien.
 En ook van oordeel, 't welk zal in dien tyd geschiên,
 Als 's werelds Overste, de Prins der duisternissen,
 Zal zyn veroordeelt, om voor eeuwig 't licht te misfen,

Met

Met zyn gezelschap, meê tot dezen poel gedoemt.
 Dit alles, en veel meer (het gene ik u verbloemt
 Te voren heb gezegt) had ik noch voor te dragen.
 Doch gy zyt veel te zwak; maar zult in weinig dagen
 In staat gestelt zyn, om de waarheid van dit al
 Volstrekt te kennen, als de Geest der waarheid zal
 Gekomen zyn; die niets zal van zich zelve spreken,
 Maar 't geen hy heeft gehoord. En, tot een heerlyk teken,
 Dat hy de Geest is van den Vader en den Zoon;
 En hy in my is, als ik in myn' Vader woon,
 Zal hy 't toekomstige (als een werk van God) voorzeggen,
 En myne heerlykheid de wereld openleggen.
 Want hy zal niets aan u verkonden, dan al 't geen
 Myn Koninkryk betreft; dat nu word algemeen.
 Al wat de Vader heeft is doch aan my gegeven;
 (Gelyk dit David reeds wydlustig had beschreven)
 Hierom zeg ik, dat hy van 't myne nemen zal,
 En u dat schenken, en vele andren overal.
 't Is maar een korte wyl, dat gy my met uwe ogen
 Niet zien zult; (als men my zal aan het kruis verhogen)
 Doch na een weinig tyds zult gy my weder zien.
 (Als ik, verrezen uit het graf, my aan zal biên
 Aan uw gezigt) Waar na ik dan zal henen varen
 Tot mynen Vader; om u nader te verklaren
 't Geen gy te weten hebt van deze grote zaak;
 Tans uw bekommring, maar dan uw hoogst' vermaak.
 Als zyn discipelen dit niet verduwen konden,
 Dewyl zy deze taal huns Meesters niet verstonden,
 En overleiden wat het in had 't geen hy zeid;
 Maar wenschten dat hy 't hen had verder uitgebreid:
 Sprak Jesus; (die alreeds, door zyne Godskracht, wiste
 Waar over deze schaar te zamen redentwifste;
 En dat men hem ontrent dit stuk noch vragen zou;)
 Wat is 't dat u ontrufft? omdat ik u ontvouw

Ps. 2: 7.

*Vrage der
 Apostelen,
 en Jesus
 antwoord.*

Myn

Myn naderend vertrek, en 't spoedig wederkomen,
 Staat gy verbaast, en in verwondring opgenomen.
 Doch ik verzekere u, dat gy, zelf dezen dag,
 Zeer bitter wenen zult, en maken roubeklag;
 Omdat ik uit uw oog te schielyk ben verdwenen.
 Terwyl de wereld, die my heeft gehaat voorhnen,
 Verblyd zal wezen; omdat ik ben weg gegaan,
 En zy zich ziet verlost van myn getrouw vermaan.
 Doch deze droefheid zal uw hart niet lange prangen;
 Maar gy zult in het kort verademing ontfangen,
 En haast in blydschap zien verwisfelt uwen rouw.
 Want het zal wezen als het gaat met ene vrouw,
 Die baren's nood heeft, en van zware pyn moet karmen;
 Maar als zy is verlost, en 't kind heeft in hare armen,
 Zich op het hoogst verheugt, omdat zy nu een mensch
 Ter wereld heeft gebragt, naar haren langen wensch.
 Zo zult gy in het eerst ook zeer verlagen wezen;
 Maar als gy my zult zien, weêr van den dood verzezen,
 Dan zal de blydschap van uw harte paal noch maat
 Meer kennen, als een vreugd die 't al te boven gaat.
 Dewyl u niemant van die vrolykheid ontzetten,
 Noch haren voortgang in uw zielen ooit beletten
 Zal kunnen; als door God en zynen Geest verwekt,
 En tot in d'eeuwigheid gevoed en uitgerekt.
 Dan zult gy my niet meer verzoeken om de dingen
 Te weten, die bedekt zyn voor de stervelingen;
 Want ik betuige aan u, dat wat g' in mynen naam
 Den Vader bidden zult, hy u dat al te zaam
 Zal geven; en ook die geheimen openbaren,
 Die niemant u tot hier heeft kunnen recht verklaren.
 Wyl gy tot noch toe geen gebeden hebt gedaan,
 Die gy, in mynen naam, zult doen van nu af aan.
 Voorts achtervolgde dus de Heiland zyne reden
 De woorden, die ik spreek, zyn vol verborgentheden,
 Gelyke-

Gelykenisfen, die gy noch niet recht verftaat.
 Doch 't zal in 't korte zyn, dat gy zult met'er daad
 Bevinden, dat ik op dien trant niet meer zal fpreken;
 Maar klaar en opentlyk (en zonder beeld of teken
 Van een verbloemde fpreuk) het ftuk verhandlen zal
 Van mynen Vader, als de God en Heer van 't al;
 Dien gy in mynen naam in dezen dag zult bidden.
 Doch ik gewage u niets van 't gene ik (uit het midden
 Van u gefcheiden) van den Vader, dien gy kent,
 Voor u verzoeken zal; dewyl gy zelve bent
 Van hem bemint; en ook gelove hebt gegeven
 Aan 't gene ik u zo vaak verkondigde in myn leven,
 Dat ik van God ben uitgegaan; en afgedaalt
 Uit zynen fchoot, daar toe van eeuwigheid bepaalt.
 't Geen ik herhaal, nu ik de wereld zal verlaten,
 En gaan weêr Vaderwaarts. Om deze myne ftaten
 Te wiffen, en aldaar op zynen hemeltroon
 Geplaatft te worden, als zyn Eengebore Zoon.

Toen fpraken alle zyne ontftelde lereligen
 Tot Jefus; nu ontvouwt gy ons die hoge dingen
 Recht uit, en bezigt geen gelykenisfen meer;
 Zo veel verfchilt die taal van uw voorgaande leer.
 Daarom befluiten wy, met de allergrootfte rede,
 Dat gy het alles weet, eer iemand 't voorftel dede
 Van 't geen te vragen was; en hier uit ftaat het vafte
 By ons, dat gy van God, met dezen hogen laft,
 Zyt uitgegaan. Dewyl geen fterveling kan weten,
 Wat ooit in 't harte van de menfchen heeft gezeten.
 't Welk echter u, o Heer! volkomen is bekend:
 Ten blyke, dat gy God en menfch te zamen bent.

Hier op zaid' Jefus weêr; kunt gy my nu geloven?
 En zyt gy eenmaal al die twyfeling te boven?
 Maar weet, dat de ure komt, en reeds de tyd daar is,
 Dat gy zult ondergaan een fchandige ergernis,

*twielfde vra-
ge der difci-
pelen.*

*Jefus we-
derant-
woord.*

En worden hier en daar verstroot in alle hoeken,
Om uwe veiligheid, zo 't mooglyk was, te zoeken,
En laten my alleen daar staan, en in 't geweld
Der vyanden; die nu zyn meesters in het veld.

Doch ik zal echter niet alleen gelaten wezen;
(Hoewel die klagt hem is ten boezem opgerezen,
In de ure zynes doods, en van den zwaarsten stryd)
Want God, myn Vader, is, en blyft by my altyd.

Ps. 16: 10,
11.

Als die zyn ziele niet zou in de hel begeven,
Wanneer hy in het graf zal wezen neêr gedreven,
Dan zou des levens pad hem zyn bekend gemaakt,
En hy eens worden uit dien naren kuil geslaakt.

't Besluit
der reden.

Dit zyn de dingen, die ik u noch had te zeggen,
En, naar de maat van uw begrip, moft open leggen,
Opdat gy vrede had in my, als in uw Hoofd;
Gelyk ik u dit meer dan eenmaal heb beloofd.

Zodat gy u in my volkomen kond berufften.
Want schoon het immer aan de wereld mogt gelufften,
(Zo 't ook gebeuren zal) u allerhanden fmaad
En wreedheid aan te doen, (al was 't de dood) zo laat
Uw' welgegronden moed daarom geheel niet zakken;
Maar denkt, in 't midden van uw kruis en ongemakken,
Dat ik de wereld heb verwonnen, door myn dood.

En haren Oversten, die zo veel weêrstand bood,
Den kop verplettert, en geketent heen gezonden
Naar zynen afgrond, om aldaar wel vast gebonden
Te blyven, tot zyn tyd zal uit zyn en vervult.
Hierom weeft lydzaam hier op aarde en hebt gedult.

Jesus bid
zynen Va-
der.

JOH. 17:
1-26.

Dus ging de Heiland voort met elf vertrouwelingen,
En onderwees hen op den weg van al de dingen
Zyns Koninkryks; en wel in dezen laatsten nacht,
Wanneer hy binnen 't uur den vyand daar verwacht'.
Alstoen verhief de Heer, in aandacht opgetogen,
Gelyk hy altyd was, zyn stem en heilige ogen,

En

En sprak de Godheid, met veel vrymoed aangedaan,
 Al staande (zo het schynt) met deze woorden aan.
 Myn Vader! zie nu is de tyd en uur gekomen;
 (Dat ik volbrengen ga 't gene ik heb opgenomen)
 Verheerlyk uwen Zoon, uw' welgeliefden Zoon,
 Opdat uw Zoon ook dus uw heerlykheid vertoon'.
 (Doe nu op 't luisterrykft den glans van uwe stralen,
 Terwyl hy lyden zal, van uwen hemel dalen;
 Opdat het aan dit volk, en al de wereld, blyk',
 Dat gy hem hebt gezalft tot Koning in uw Ryk,
 En tot die waardigheid van eeuwigheid verheven;
 Gelyk uw Zoon ook u die heerlykheid zal geven
 Die hy verschuldigt is; en heiligen uw' naam:
 Dewyl hy doch alleen van u hier toe bequaam
 Gemaakt is, om uw recht onkreukbaar te bewaren,
 En uw barmhartigheid en waarheid zaam te paren;
 Wanneer hy zelf de straf gewillig ondergaat,
 En als de borg by u in hunne plaatze in staat,
 Die gy hem, zonder u rechtvaardigheid te krenken,
 In uwen vrederaad vrymagtig wilde schenken.)
 Gelyk gy hem de magt hier toe gegeven had,
 En over alle vleesch. (Om al wat hy bezat,
 Of ooit bezitten zou uit alle nageslachten,
 De heidenen, die ook op deze komfte wachten,
 Het eeuwig leven eens te geven, door zyn' dood;
 Als 't grootste goed, dat hy aan zynen gunftgenoot
 Kan mededelen.) Want dit is het eeuwig leven,
 Dat z' u, den Enigen en Waren God, beneven
 Uw' afgezonden Zoon, dien Jesus Christus, recht
 Erkennen; (en aan hem dus blyven vast gehecht,
 Door een verlicht geloof en ongeveinsde liefde,
 In hunne harten, die gy zelve 't eerste grieve,
 Van boven ingewerkt: waarin doch met'er daad
 Het eeuwig leven van Gods kinderen bestaat.)

Ik heb, o Vader! u verheerlykt hier op de aarde;
 (Dewyle ik uwe wet op 't heiligste bewaarde)
 En heb volcindigt 't werk, dat gy had opgelegd
 Aan my, als uwen Zoon, en dienstbereiden Knecht.
 Verheerlyk my nu by u zelf; (en wil betonen,
 Dat ik u heb voldaan, en gy my zult belonen,
 En ook vereeren dit, eens weêr verrezen, hoofd
 Met zulk een krone, als gy my zelve had beloofd.)
 Een heerlykheid, welke ik by u reeds heb bezeten
 Voor dat de grondslag van de wereld was gemeten,
 En vastgelegd, door 't Woord, dat eeuwig was by u.
 Want ik heb uwen naam, uw heerlykheid, als nu
 Den menschen, die gy my, o Vader! hebt geschonken
 Uit deze wereld, opdat zy eens mede blonken
 In uwe heerlykheid, alom bekend gemaakt;
 En hen dus uit de magt der duisternis geslaakt.
 Zy waren de uwe doch, die gy my hebt gegeven,
 Opdat zy door uw woord verworven dit uw leven;
 't Welk zy bewaarden, als den allergrootsten schat,
 Door een oprecht geloof omhelt en aangevat.
 Hier door bekennen zy, en zien met meerder klaarheid,
 Dat alles, wat gy my gegeven hebt, in waarheid
 Van u is afgevlucht, als uit des levens bron;
 Die hunne zielen doch alleen verquikken kon.
 Want ik heb, zeer getrouw, aan hen alle uwe woorden,
 Die eens myne oren zelf uit uwen monde hoorden,
 Verkondigt, en ze zyn met veel genegentheid
 Van hen ontfangen; en zy hebben klaar verbreid,
 (Uit overtuiging van hun hart daar toe bewogen)
 Dat ik van u was uitgegaan, en dit vermogen
 Verkregen had alleen uit mynes Vaders hand,
 Die my gezonden heeft in dit beloofde land.
 Ik bid alleen voor die, die gy my uit het midden
 Der boze wereld gaaft; (voor welke ik niet zal bidden)

Omdat

JESUS CHRISTUS. IX.H. 413

Omdat die de uwe zyn; maar de andre kent gy niet.
 En al het myne is uwe, en 't uwe in myn gebied.
 Waar in ik op het hoogst verherelykt zal wezen,
 En reeds verheerlykt ben; (opdat gy wierd geprezen
 In alles wat gy hier op de aarde had gewrocht,
 Die gy in uwen Zoon zo gunstig hebt bezocht)
 Ook ben ik niet meer in de wereld, ik ga henen,
 En kere weêr tot u; maar deze, voor de genen
 Ik u gebeden heb, en bidde, zyn noch daar.
 O Heilige Vader! 't is daarom ik bid, bewaar'
 Z' in uwen naam, dien zy oprechtelyk belyden,
 Zy, die gy hebt aan my gegeven, voor de tyden
 Der eeuwen; opdat zy ook een zyn, zo als wy
 (Waar in ik my op 't hoogst, hoe zeer gedrukt, verbly*)
 Verenigt zyn; en in gevoelen niet verschillen;
 Maar dat zy 't zelve doen, en altyd 't zelve willen.
 Terwyl ik met hen in de wereld heb verkeert,
 En uwen wille hier verkondigt en geleert,
 Bewaarde ik hen getrouw in dezen uwen name;
 Ja ik bewaarde hen zorgvuldig alle zame,
 Zodat'er niemant zelf verloren is gegaan,
 Dan die verderving; die my nu heeft verraân.
 Opdat de Schrift vervult zou wezen, die te voren
 Zich wegens deze daad omftandig heeft doen horen.
 Maar nu kome ik tot u. Al 't welke ik daarom zeg,
 Opdat ik dit myn woord tot enen grondslag leg,
 Waar door myn blydschap in hun hart vervult zal wezen;
 En zy niet hoeven voor de wereld 't minst te vrezen,
 Die haar, zo wel als my, volftandig heeft gehaat;
 Omdat noch ik noch zy ooit delen in haar quaad.
 Ik bid niet, dat gy hen wilt uit de wereld halen;
 Maar dat gy uwe kracht op hen doet nederdalen,
 En dus bewaart voor dien verleider, (die rondsom
 Hen henen gaat; en voor den ganschen helfchen drom

Der boze geesten: want zy zyn geen deelgenoten
 Van 't wereldsche gezin, noch uit dat zaad gefproten)
 Gelyk ik mede van een' andren oirfprong ben,
 En genen wereldling voor myn' discipel ken.
 Hieromme bid ik noch, dat gy z' o Vader! heilig
 In uwe waarheid; en dus voor de leugen veilig:
 Want dit uw Woord is doch de waarheid. (Geef hen dan
 Dat zy aan hunne ziel altyd de kracht daar van
 Gevoelen; en aldus, bevryd van hunne zonden,
 Daar aan een wereldling blyft met vermaak gebonden,
 Zich dienstbaar maken aan dat Goddelyke woord,
 Dat uit den mond des Monds der waarheid is gehoord.)
 Want, zo gy my hier in de wereld hebt gezonden,
 Om deze waarheid aan de menschen te verkonden,
 Aldus heb ik hen meê daar henen afgeschikt,
 Om dit uw heilig woord, vol moed en onverschrikt
 Voor wereldlyke magt en allerhande lagen,
 De menschen overal volftandig voor te dragen.
 Ik heilige my doch voor hen ten offerhand',
 En geve my aan u geheel ten onderpand';
 Opdat zy daar door meê geheiligt mogen wezen
 In uwe waarheid; als door my zelve uitgelezen
 Tot myne Apostlen, die ik teder heb bemint,
 En geven zal eerlang een krachtiger bewint.
 Ook bid ik niet alleen voor deze myn gezanten;
 (Die deze waarheid door de wereld zullen planten)
 Maar ook voor die, die, door hun woord en heilge leer,
 Geloven zullen, dat ik ben hun grote Heer.
 Opdat zy zamen, door den zelve Geest verbonden,
 Verenigt zyn, als gy, die my hebt uitgezonden,
 In my zyt, en ik ben in u, en zy te zaam
 In ons; tot heerlykheid van uwen groten naam.
 En dat de wereld wete, en vastelyk gelove,
 Dat gy my nederzond uit uwen schoot hier bove:

Want

Want ik heb reeds aan hen die zelve heerlykheid
 Gegeven, en in hen die ook ten toon gespreid,
 Gelyk gy die deed zien in my; opdat zy zouden
 Verenigt zyn, als wy; en dat, die hen aanschouwden,
 Bevinden mogten, dat ik in, en met hen zy,
 En gy ook, by gevolg, uw woning hebt in my.
 Om meê eens in dien een' en zelve Geest te wezen
 Volmaakt, en heilig; en de wereld wete in dezen,
 Dat gy myn Zender zyt, en hen hebt zo bezint,
 Als gy, o Vader! my uw' Zoon altyd bemint.
 Daarom is myn begeerte, en hartelyk verlangen,
 Dat daar ik ben ik ook de gene mag ontfangen,
 Die gy my hebt (in dat onwrikbaar raadbesluit,
 Dat ik alsnu volbreng, en voer daadlyk uit)
 Geschonken; opdat zy aldaar aanschouwen mogen
 Myn heerlykheid, die gy (om eeuwig op te bogen)
 My mededeelde: want gy hebt my liefgehad
 Voor dat de wereld was gegrond. (Als toen bezat
 Gy my; ik was gezalfd, van alle d'euwigheden
 En als uw voesterling, zo lang een tyd voorleden,
 Wanneer ik speelde voor uw heilig aangezigt,
 En my reeds tot dit werk der zaligheid verplichtt'.)
 O Vader! gy die zyt rechtvaardig in uw wegen,
 De wereld heeft u niet gekent, noch dezen zegen
 Van u ontfangen; maar ik heb u recht gekent:
 En deze weten, dat gy my op de aarde zend;
 En afgevaardigt hebt, om hen bekent te maken
 Uw' herelyken naam; het wezen aller zaken.
 Opdat de liefde, daar gy my meê hebt bemint,
 En eeuwig lief gehad, zich ook in hen bevind'.
 En ik also in hen gezien word' van de genen,
 Die door het zelve vyer des Geestes zyn beschenen.
 Tot heerlykheid van God, en Jesus, zynen Zoon,
 Opdat dit eeuwig zy en blyve hunne kroon.

SPR. 8:
 23-31-

Wie

*Aanmer-
king.*

Wie hoorde ooit zulk een taal van enig bidder spreken,
 En dus den hoogsten God om zyne gunste smeeken,
 Die hier een ieder mensch altyd van noden heeft,
 En hy op zyne bede aan hem genadig geeft?
 Voorwaar ze past niet in den mond der stervelingen,
 Die zich noch alle dag van zonden zien omringen,
 Gerezen uit 't verderf van hunnen eersten staat;
 Die dees' vrymoedigheid in hen niet overlaat.
 Vooral niet om den loon voor arbeid af te wachten,
 Als ware die verdient by God, door eige krachten;
 En wel een' zulken loon, daar om de Heiland bid,
 En eischt vryborstlig, als zyn vaderlyk bezit.
 Maar 't was de Zoon van God, van eeuwigheid verheven
 Tot Hoge priester, dien alleen was 't maar gegeven
 Een' zulken eisch te doen, van wegen dat verdrag,
 't Welk tuschen hem, als borg, en zynen Vader lag.
 Die dus zich horen deed; Ik zal 't besluit verklaren,
 Begeer en eisch van my, 'k zal u de heyerscharen
 Der Heidnen schenken tot uw erf en eigen deel,
 En de einden dezer aard' tot uw bezit geheel;
 Die gy beheerschen zult, en alle magt verpletten,
 Welke ongehoorzaam zich wil tegens u verzetten.
 Maar hen in tegendeel, (die u, myn' lieven Zoon
 Hier kussen, en, met vrees, zich buigen voor uw' troon:
 En dus op uwe magt en leiding vast betrouwen)
 Myn heil te zyner tyd in vreugde doen aanschouwen,
 In volle zaligheid, hier boven, daar gy zyt
 Bekleed met majesteit, het loon voor uwen sryd.
 O overheerlyk stuk! de Kerke nagelaten,
 Om Vorst Mesias recht, in alle zyne staten,
 Te leren kennen; als geschetst voor ieders oog,
 En afgemaalt door Gods penfeelwerk van omhoog.
 Hoe krachtig klinken al die schone spreekmanieren!
 Niet uitgevonden, om zyn reden op te sieren;

Ps. 2:
8-12.

Want

Want dit quam hier ter stede en tyde niet te pas:
 Gelyk dit nimmer ook zyn styl van leren was.
 Daar in geen woorden van de wereldwysheid klonken;
 Maar al de stralen van zyn Godheid helder blonken,
 Die 't stuk betoogden, dat men schepte uit zynen mond,
 Op loutre waarheid en de aloude Schrift gegrond.
 Dat dit een Jood versmaad, en wraakt door ongelove,
 Schynt vreemd en wonder: maar 't gaat alle schaamt tebove,
 Dat zelf een Christen, of die dus zich noemen laat,
 Dit hoofdstuk en de kracht dier woorden tegenstaat;
 En zoekt den Heiland schier den mensch gelyk te stellen,
 En, ware 't mogelyk, van zynen troon te vellen;
 Terwyl men hem byna langs dezen weg beklad,
 Als of hy hier te sterk en stout gesproken had.
 O onverdraaglyk feit! en aller affchrik waardig;
 Hoe komt een schezpel zo vermetel en boosaardig,
 Dat hy den hogen God durft tasten naar de kroon?
 Zich niet ontziende, om zelf den schandelyksten hoon
 Hem aan te doen: omdat hun averechtsche reden
 Niet kan bevroeden al de diepte en wonderheden,
 Die zich hervoordt doen in dat hoog geduchte Woord;
 Als reeds zo menigwerf alhier is aangehoort.
 Voor ons, wy danken God uit 't innigste onzer zielen,
 Dat die kleinodien in onze handen vielen;
 Oneindig meerder waard dan de allergrootste schat,
 Die ooit de wereld in haar' ruimen schoot bezat;
 En bouwen ons geloof op deze vaste gronden.
 Want schoon niet al 't geheim door ons word uitgevonden,
 Verzwakken w' echter nooit 't geen daar geboekstaaft legt;
 Omdat het door dien God der waarheid is gezegt.
 Na dat dit Priesterlyk gebed was uitgesproken,
 En Jesus zyn gesprek daar by had afgebroken,
 Begaf hy zich met zyn gevolg naar de overzy'
 Der beke Kedron, in een' hof, hier dicht naby.

*Jesus treed
 met zyne
 discipelen
 naar Get-
 zemane.*

MATH. (Getzemane genaamt, een parsplaats der olyven)
 26: 36. Alhier was hy wel meer gewoon des nachts te blyven,
 MARC. Om zyn gebed te doen. (Een herelyke plicht,
 14: 31. Die onze Heiland heeft in onze plaats verricht:
 LUC. 22: Want hy die nimmer had de minste fout bedreven;
 40. Maar onze borge by den Vader was gebleven,
 JOH. 13: Had niet van noden, dat hy om genade bad;
 1. Te min, omdat hy 't recht der Godheid zelf berat.)
 Alhier beval hy zyn discipelen te wachten,
 Tot dat hy weder quam, en zyne bittre klagten
 Zou hebben uitgebragt in zynes Vaders schoot;
 Ter voorbereiding van zyn' kort aanstaanden dood.
 Alleen verzelden hem drie zyne boezemvrienden,
 Die Jesus in 't gemeen voor drie getuigen dienden;
 En dienen moften, als zy namaals zyne leer
 Verbreiden zouden door de wereld; en dien Heer
 Op 't Woord der waarheid, als op enen zegewagen,
 (Die door deze Englen wierd wydluftig omgedragen)
 Te voeren, opdat elk hem hulde en manschap deed;
 En dus Mesfias, door de vlakke velden reed.

*en houd'er
 drie by
 zich.*

't Was Simon Petrus, en met hem die veel geachte
 Johannes en zyn broêr Jakobus, die hy bragte
 Aan enen hoek des hofs. (De zelve die voorheen
 Hem ook verzelden, toen Gods heerlykheid verscheen
 Op Tabors steil gebergte, en Moses en Elias
 Zich daar vertoonden, en met hunnen Vorst Mesfias
 Te zamen spraken; zo als voren is vermeld.)

*word zeer
 beangst, en
 bid tot drie-
 malen zy-
 nen Vader.*

Wanneer hy zich alhier ter neder had gestelt,
 En hy al de anderen daar buiten deed vertoeven,
 Begon de Heiland zich op 't bitterst te bedroeven,
 En zeer beangst te zyn, en sprak tot deze drie;
 Myn ziel is tot der dood bedroeft! ('t is of ik zie
 En voel de pylen van Gods hand in my gedreven,
 Die my doen zidderen, en door verschrikking beven.)

Zo blyft dan hier by my, en waakt doch dezen nacht.
 Als Jefus dus benauwt een wyl had doorgebracht,
 Ging hy een fteenworp verre, en viel op 't aangezigte
 Voorover, en hy bad; (of dit zyn fmart verlichtte)
 Myn Vader! laat, indien 't kan met uw' wil beftaan,
 Die kelk, vol bittre gal, voorby my henen gaan.
 Zo niet, ik buige my gewillig voor uw voeten,
 Om u, dien Engelen en menfchen vrezen moeten,
 Ook op te wachten met zo veel volvaardigheid,
 Als zy verfhuldigt zyn aan uwe Majesteit.
 Na dat de Chriftus hier ter aarde had gelegen,
 En zyne nare ftem ten hemel was geftegen,
 Begaf hy zich weêr naar zyn drie gezellen toe;
 Maar vond ze fluimerend'. toen zaid' hy; Petrus! hoe
 Kond gy dan niet een uur met uwen Meefter waken?
 Waar zyn ze nu, die zo vermetel tot my fpraken?
 Ik zeg u, waak en bid, opdat gy ftraks niet raakt
 In die verzoeking, die gy onlangs hebt gewraakt.
 Want ik ben wel bewuft, hoe gy my zyt genegen,
 En lief hebt in uw hart. doch 'k weet, hoe 't is gelegen
 Met uwe krachten, dat uw vleefch is zwak en broos;
 Terwyl de Satan u vervolgt, noch even boos.
 Toen ging hy weder heen, en bad ten twedemale,
 En zaid'; myn Vader! voor wiens troon ik dit herhale,
 Indien ik dezen kelk dan immers drinken moet,
 (Opdat aldus de fchuld der wereld wierd' geboet)
 Ik onderwerp my zeer gewillig aan uw wetten,
 Waar tegens ik my niet in 't minfte wil verzetten;
 Als die in 't binnenft zyn van dit myn ingewand,
 Dat gy, o Vader! in myn' boezem hebt geplant.
 Hier op ging Jefus weêr naar deze lerelingen,
 Die hy noch flaaprig vond, met veel bekommeringen
 Bezwaart in hunnen geest. doch hy vertrok zich weêr,
 En fprak ten derdemaal; o Vader! ik begeer

Niet anders dan gy wilt; volvoer uw welbehagen.

(Wanneer de Christus in het midden van dit klagen

HEB. 5:7. Met sterke roepingen tot God dien angst uitstond,
Die nimmer sterfeling in enig lyden vond.)

Waar op het zweet hem uit het bange lichaam barfste,

En 't bloed by druppelen door het vel uit de adren parfste:

Zo zeer, dat God hem zelf een' Engel nederschikt',

Die hem in dezen ftryd gesterkt heeft en verquikt.

*wrekt zyne
flapende
discipelen
op.*

In dezen toestand ging hy zyne Apostlen wekken,

En pord' hen op te staan, om haastig te vertrekken

Naar d'ene of de andre plaats; (om hunne nachtrufst daar

Te nemen; of zich ook te veilgen voor 't gevaar;

Om van die bende niet te worden meêgenomen)

Want, zaid' de Heiland, nu is de ure en tyd gekomen,

Waar in des menschen Zoon met list geleverd word

In zondaars handen, die moorddadig in het kort

Hem doden zullen. zelf die schendige verrader

Is hier niet wyd van daan, gelyk gy hem straks nader

Zult zien; en weten, dat ik u de waarheid spreek;

En mynen vyand nooit geen enen voet ontweek.

*Judas
komt met
zyn gevolg.*

Terwyle Jesus dit aan zyn discipelen meldde,

(En deze leidsman voor de deur vast ordre stelde,

Hoe zynen Meester best te kennen in den kring

Van zyne jongeren, die hem verzelden) ging

Die booswicht, met den trein der knechten, meê naar binnen;

Om daar, en daarom heen, den grond te kunnen winnen,

Alwaar hy zich onthield, en reeds was nagespeurd,

Door dezen leerling zelf, als meermaal was gebeurt.

*dien Jesus
te gemoet
gaat, en
aanfpreekt.*

Toen zag de Heiland hier die bende binnen komen,

Voorzien met fakkels, en lantaarnen. (meêgenomen,

Opdat men van zich zag; en hy hun handen niet

Ontsnappen zou) Zo haast dit alles was geschied,

Trad Jesus zelvê hen vrypofftig te gemoete,

En deed tot deze maats ene onverwachte groete,

En

En zaid'; wat maakt gy hier in dezen laten nacht?
 Wien zoekt gy, mannen! met deze opgeraapte wacht?
 Daar op het antwoord was; 't is Jesus, dien wy zoeken,
 Den Nazarener, die in een van deze hoeken
 Zich zou verschuilen, zo men ons dit heeft bericht.
 Welaan! zaid' Jesus, ziet, hy staat voor uw gezigt.
 Ik ben de man. Zo haast men dit bescheid verstonde,
 Week ieder achterwaarts, en tuimelde op den gronde,
 Als waar' hy door zyn woord ter aarde neêr gevelt.
 Zo haast zich deze troep had van dien val herstelt,
 Trad Jesus weder toe, en sprak, dat 't judas hoorde;
 Ik ben de zelve man, wiens wandel gy naspoorde,
 En dien gy hebt gezocht te grypen. pakt hem aan:
 Doch laat dit klein gevolg gerustlyk henen gaan.
 (Om dus 't gesproke woord ook werklyk te vervullen;
 Uit al de genen, die my immer volgen zullen,
 Of my gegeven zyn, zal ik'er zelf geen een
 Verliezen, dan den man, die my verraad, alleen.)
 Toen schoot Iskariot ook toe, om 't zein te geven,
 En sprak beleeft; (zo 't s'cheen, door zynen plicht gedreven,
 Een liefdeplicht, quanswys) myn Rabbi, weest gegroot!
 (Als of hy zeide, ik wensch, dat u geen quaad ontmoet')
 En kuste voort zyn' Heer. (Om veinzende elk te tonen,
 Dat dit hem erenst was; daar hy, door dien gewonen
 En dagelykschen groet, zyn' Meester met den mond
 Ten twedemaal verried; en dus godlooslyk schond
 De wet van liefde en trouw.) Maar Jesus, wien zyn streken,
 En 't geen hier gaande was, reeds waren klaar gebleken,
 Beantwoord' hem terflond op zyne groete, en zaid';
 Wel Judas, zyt gy daar? myn vriend, dat 's wel beleid.
 Verraad gy dan zo loos en fyn den Zoon des menschen,
 En kust hem, even zo als had g' iets goeds te wenschen?
 (Trouwloze lereling! verdiende dit uw Heer?
 Is dit de vrucht in u van zyne heilge leer?)

Voorts drong men op hem aan, zo dienaars als zoldaten,
 (Door zulke mannen, die op Moses stoel toen zaten,
 En uit de burgt der stad, Antonia, geschikt
 Tót dit exploit) op wien 't voorlange was gemikt.

*Petrus wil
 zynen Mee-
 ster verdedigen:
 maar word
 bestraft.*

Doch Petrus, even koen, gezint zyn punt te bieden,
 Veel eer, dan moedloos en lafhartig weg te vlieden,
 Trok straks van leer, en hieuw'er onbezuift op in.
 (Veellicht quam hem dat woord wel daadlyk in den zin,
 Van liever voor dien Heer zich zelve dood te vechten,
 En 't zwevende gefchil met 't blanke staal te flechten,
 Dan hem te laten in des vyands wrede magt,
 Die hen bestoken quam in 't midden van den nacht:
 Te meer, dewyl hy 't meest op Judas schynt geladen
 Te hebben; omdat die zyn' Meeſter quam verraden.)
 Doch hy trof met dien ſlag des Hogeſter knecht,
 Die daar ontrent ook ſtond, en Malchus was gezegt;
 En wel zyn rechter oor, dat by zyn' kop bleef hangen.
 Zo haaft als die den ſlag van Simon had ontfangen,
 Sprak Jeſus hem, misnoegt, met deze woorden aan;
 Wat doet gy Petrus? zoekt gy my dus by te ſtaan?
 Ik zeg u, ſteek uw zwaard terſtond in zyne ſchede;
 Dit zyn de wapens niet, o yveraar! daar mede
 Myn zaak verdedigt word: want wie de hand zal ſlaan
 Aan't zwaard, hem niet betrouwt, zal zelf daar door vergaan.
 Of meint gy, dat, als ik myn' Vader wilde ſmeken
 Om zynen byſtand, hy zou blyven in gebreken,
 Van my te zenden meer dan een ganſch legioen
 Van Engelen? doch ik heb deze niet van doen.
 (Een enig was genoeg, om ze alle weg te jagen,
 Als meermaal was geſchied in lang voorlede dagen.)
 Maar hoe wierd dan de Schrift vervult, die dit voorzeid',
 En op zyn plaatze heeft omſtandig uitgebreid?
 Hierom laat hen begaan; het moſt doch zo geſchieden,
 Op dezen tyd en wyze, en van dat ſlag van lieden;

Gehol-

Geholpen door een vreemd en wereldlyk gezag;
 Gelyk dit ook by hen voorlang besloten lag.
 Of zoud ik dezen kelk, die my is ingeschonken
 Van mynen Vader, eer ik dien had uitgedronken,
 Ontwyken mogen, en niet nemen van zyn hand,
 En doen aldus myn eens gegeven woord gestant?
 (Gelyk dit alles was voorzegt en vast besloten,
 Tot zaligheid van al zyn lieve gunstgenoten.)
 En daar meê raakte hy het oor des dienstknechts aan,
 En heeld' hem door alleen zyn hand daar aan te slaan.

Toen vlugtten deze blode en zwakke lereelingen,
 (En zagen, zeer verbaast, den Heiland straks omringen,
 En binden hunnen Heer, dien vrygeboren Zoon,
 Door zulke, die eens meê, als een verdiende loon,
 Zich namaals zouden zien gevangen en gebonden,
 Als grote muiters, uit hun stad en staat verzonden
 In ballingschap, om daar den allerhoogsten smaad
 Te lyden, als van elk mishandelt en gehaat.)
 Doch zekre jongeling (veellicht van die geburen,
 Die wegens dit getier in huis niet konden duren)
 Quam volgen achterna, met haast uit 't bed getreên,
 En met een lywaatkleed om zyne naakte leên.
 Maar dit verwoede rot deed hem in 't korte vlieden,
 En rukte en plukte hem, als uitgelate lieden,
 Het overkleed van 't lyf, dat hy hen liet te pand;
 Zeer blyde, dat hy dus geraakte uit hunne hand.

*De vinger
der disci-
pelen.*

Voorts sprak de Christus tot die onbezuisde dryvers,
 En overlieden; die zo dol en vol des yvers
 Zich daar bevonden by dit dappre heldenstuk;
 Opdat het, wel belegt, niet wederom misluk',
 Hoe! komt gy hier, om my, een enig man, te vangen,
 Zo sterk gewapent, als of ik was waard gehangen
 En omgebragt te zyn? o schandelyke daad!
 Past dit aan brave liên? voegt dit aan zulken Raad?

*Jesus aan-
sprak tot
zyne vyand-
den, die
hem weg-
nemen.*

Daar

Daar gy my alle dag hoorde in den tempel leren,
 En nochtans niet bestond my daar van daan te weren,
 Veel m'n te grypen, als een booswicht, die de schaar
 Beroerde, en daarom niet, dan met zeer groot gevaar,
 Te grypen was. Doch deze uw tyd is nu gekomen;
 De Vorst der duisterheid heeft u zo ingenomen,
 Dat gy niet rusten konde, of ik moest eerst van kant,
 (Gelyk ik meermaals zeide) als ene pest van 't land.

*en hem
 brengen
 naar 't huis
 van Kajafas.*

Ziet daar! den Heiland nu geweldig aangegrepen,
 En met zo groten stoet langs al die wegen slepen,
 Alwaar men onlangs hem zo plechtig ryden zag:
 Zo veel verschilt die nacht van dezen blyden dag.
 Zo ongestadig zyn de zinnen dezer menschen,
 Die heden zegenen, en morgen vloek toewenschen;
 Gelyk noch by 't vervolg dit klaarder blyken zal.
 Men trok dan yvrig voort, en naderde den wal,
 Tot dat men binnen dit Jerufalem geraakte,
 En kort daar na (terwyl hun hart van wraakvyer blaakte)
 Met dat gedeelt' der stad, daar Annas woning stond;
 En die zich daar met 't gros der Priesteren bevond.
 Van daar begaf men zich, met onvermoeide schreden,
 Naar zynes schoonzoons huis, als 't hoofd van al die leden,
 Kajafas, die dit jaar het Hogepriesterschap
 Bekleedde. (Of door de gunst of geld tot deze trap
 Van eer gevordert door Valeer den Aangenamen.)
 Hier quam de Joodsche Raad in aller haast te zamen;
 Die vast met ongeduld den uitslag daar verwacht't,
 Al was het reeds zo laat en meer dan middernacht.
 (Want hun bekomring was, dat hy 't weêr mogt ontkomen,
 Hoe zeker ook het stuk door hen was ondernomen,
 En 't volk niet rusten zou op 't statelyke feest.)
 Dit maakte hen vooral bekommert en bevrees't.
 Want, schoon men had gedacht dit opzet uit te stellen
 Tot na dit hoogtyd, en het vonnis dan te vellen,

VALERIUS
 GRATUS.

Het moft'er nu meê door, al was het tegens dank;
 Dewyl 't besloten lag by een vry hoger bank.
 Het ware Paafchlam zou op zynen tyd doch wezen
 Geslagt en afgemaakt; gelyk het lang voor dezen
 Was afgeschaduuwt, als nu meermaals is gemerkt,
 Dat dit namiddag uur daar toe was afgeperkt.

De Hogepriester, die hem hier zoude ondervragen,
 (Bezeffende, veellicht, dat iemant aan te klagen,
 Na dat men hem geboeit heeft voor den Raad gebragt,
 Van iemants erf gelicht, in 't diepste van den nacht,
 Een stuk was van belang, en nasleep hebben konde)
 Rees zeer ontsluimig op, en sprak; wel gy gebonde
 En nu gevange man! wat is'er van uw zaak?
 Wat hebt gy uitgevoerd? wat zegt men al? ei! maak
 Ons eens te rechte diets van 't geen gy hebt misdreven,
 Waar door gy had verbeurt niet langer hier te leven:
 Want ieder brengt al wat tot uwen laste voor,
 Doch gy geeft niemant, zo het schynt, daar op gehoor.
 Kond gy Gods tempel, zo zy zeggen, in drie dagen
 Opbouwen, als hy was geheel ter neêr geslagen?
 Doch Jesus zweeg hier op, als niet der moeite waard;
 Omdat de leugen ging met razerny gepaart.
 Toen sprak Kajafas; hoe! zult gy geen antwoord geven
 Op die beschuldiging, welke u word aangevreven?
 't Is of gy zwygende ons de misdaad zelf beleed.
 Daar op die Priester hem op nieuw een vrage deed,
 En zaid'; 'k bezweer u by den Schepper aller zaken,
 Den levendigen God, dat g' ons bekent zult maken,
 Of gy de Christus, de Mesias, en de Zoon
 Van God zyt; (zo als gy, tot oneer en tot hoon
 Van 't Opperwezen, daar de Joden aan geloven,
 Hebt voorgegeven) en gezonden zyt van boven?
 Toen sprak de Heiland; ja, gy hebt het juist geraàn;
 Ik zeg, en ben het. zodat gy van nu voortaan

*Die Jesus
 onder-
 vraagt.*

*en van hem
 word be-
 antwoord.*

Den Zoon des menschen zult zien zitten in zyn' zetel
 Ter rechterhand van God, (al schynt u dit vermetel)
 En nederdalen door zyn kracht op ene wolk
 Des hemels, als zyn troon; tot redding van zyn volk.
 Maar ook tot straffe van zo grote huichelaren,
 Als deze Joden in die zelve tyden waren,
 Die, quanswys, yverden voor de eer van Iffrêls God,
 Doch door hun daden steeds versmaadden zyn gebod.

*Daar op
 Kajafas
 zynen ho-
 gepriester-
 lyken rok
 scheurt.*

Zo haast Kajafas al die harde woorden hoorde,
 Die zyne grimmigheid, reeds groot, noch meer aanspoorde,
 Verscheurde hy daar op zyn priesterlyke kleed,
 (Tot een bewys van schrik en prangend harteleed)
 En sprak; hy lastert God! wat valt'er meer te vragen
 Naar veel getuigen, om hem verder aan te klagen?
 Die misdaad is alleen genoeg, hy moet van kant;
 Zo raakt de vloeker en de vloek met hem uit 't land.
 Voort zaid'hy tot den Raad; wat dunkt u, achtbre mannen!
 Van dezen lasteraar? Hy worde straks verbannen,
 En weggenomen, was hun antwoord, als niet waard,
 Dat hy een uur meer leve op deze heilige aard'.

LEV. 24:
 16.

*Petrus was
 Christus
 nagevolgt.*

Hy most doch, naar de wet van God en Moses, wezen
 Gestenigt door het volk; (gelyk wy 't vonnis lezen
 In 't Priesterboek) zo wel een vreemding als een Jood;
 Wie daar aan schuldig stond wierd zekerlyk gedood.
 Terwyl men Jesus naar de stad deed henen leiden,
 Was Petrus meê gevolgt, doch zeer wyd afgescheiden
 Van deze bende; maar verzelt door iemant, dien
 Hy meermaals in 't gehoor zyns Meesters had gezien;
 Die ook bekend was aan des Priesters huisgenoten.
 Toen Simon Petrus zag, dat 't hof was toegesloten,
 En hy niet komen kon daar hy graag wezen wou;
 (Ja wezen most, opdat hy 't woord vervullen zou,
 Door Jesus hem voorzegt) zo bragt die medeganger
 Met zyn verzoek te weeg, dat hy aldaar niet langer

Behoef-

Behoefde voor de deur te schildren; maar terstond
Zich mede by dien troep en in de zaal bevond.

Als Petrus binnen trad, en ene deurewachtster
(Maar ook zyn eerste mondbelydenis verkrachtster)
Hem daar gewaar wierd, zaid' dit vroumensch, 'k heb u meer

*en komt in
de zaal,
daar by
zynen Moe-
ster ver-
zaakt.*

By dezen man gezien, als een die zyne leer
En dienst waart toegedaan. Doch Simon, straks verlegen,
Sprak deze dienstmaagd in het aangezigte tegen,

En zeide; ik ben die niet, uw oog bedriegt u, vrouw!
Voorts raakt' hy aandenhaard; (doch mooglyk vol berouw

Dat hy daar was) by al die rachers en zoldaten,
En andre knechten, die by dezen vyertest zaten;

En dien beteuterden haast kregen in het oog,
Hem vragende; of dan hun gezigt hen zo bedroog,

Dat men ook zyn persoon niet hier of daar vernomen
En meermaal had gezien met Jesus binnen komen,

Met dien gevangen man, die voor den Rechter stond?
Maar Petrus lochende 't, en sprak; (reeds van zyn grond)
Ik ben die niet, noch ik versta niets van uw zeggen.

Zodat een derde quant hem ook aan boord quam leggen;
(Een vriend van Malchus zelf, dien hy zo kort te voor

Dien houw gegeven had, en hem het rechteroor
Zozwaar gewond) dees zaid'; hoe, durft g' u hier vertrouwen,

Gy stoutaart, die daar straks het oor hebt afgehouden
Van een' bedienden van dit hof? al is 't geheelt,

Zo hebt gy echter in dien weêrstand meê gedeelt,
Gedaan aan 't hoog gericht, dat niemant mag beletten

Geweze vonnissen, naar hunne aloude wetten,
Te werk te leggen, of hy maakt zich schuldig aan

Een muitstuk; zo als gy zo even hebt gedaan.
Doch Petrus, zeer geraakt door zulke sterke woorden,

Die hem de vriend verweet, daar 't zo vele andre hoorden,
Begon te zweren en te vloeken, dat hy hem,

Dien Jesus, gansch niet kende. hoewel zyn eige stem

Hem zelf verried; als zynde een platte Galileër,
Die veel verschilde van een Syrischen Hebreër.

*waar op
hem Jesus
aanziet.*

Als Jesus Petrus hier op aanzag met een oog,
Dat alles door en door kon kyken, en bewoog,
Liet zich het haangekraay in 't veld zeer duidlyk horen,
(Of op de burgt; of van de wachters op den toren,
Gewoon op dezen tyd die uren van den nacht
Te blazen, tot gerief van hunne tempelwacht)
Hoe 't zy, het trof den man, en Simon wierd indachtig,
Wat hem zyn Meester had voorspelt, en hy zo krachtig
Weêrproken had; zodat hy aanstonds henen liep
Uit dat gezelschap, en naar buiten, daar hy riep
En, bitter wenend', bad, dat God hem wild' vergeven
Die zware misdaad, zo lafhartig daar bedreven:
Daar Jesus zelf hem had gewaarfchouwt voor zyn val;
Dien hy noch lang daar na zeer zwaar betreuren zal.

*Aanmer-
king.*

O brave Petrus! waar is dit nu t'huis te brengen?
Zich kort te voren in een hoofdgeschil te mengen,
En zelf met lyfsgevaar een stuk ter hand te slaan,
't Welk u, en uwen Heer, zo dier had kunnen staan?
Ja zyn gehele zaak verderven voor de Richters,
Om u, en hem meteen, te straffen als twee slichters
Van oproer en geweld, en hoofden van een volk,
Dat zich verweren durft met 't blanke zwaard en dolk
Ontrent de hoogste magt. En nu zo laf en blode
Uw' groten Meester te verzaken voor een bode,
Voor ene vrouwe, of knecht, of wie hy wezen mogt?
Zie daar! uw val geschied, zo haast gy wierd verzocht.
Hoe kond gy deze smet uit uwe ziele waschen?
Niet beter, dan gy deed, door zilte traneplassen,
Die gy boetvaardig hebt gestort in overvloed,
En daar door enigzints ontlast uw bang gemoed?
Dat gy ook ons hier in een voorbeeld mogt verftrekken,
Om onze zielen na de zonden op te wekken,

En

En mede een tranenvloed te storten voor den troon
 Van Gods genade, nu beklommen door den Zoon.
 Dan zal de Heer ons ook niet troostloos henen zenden;
 Maar zyn goedgunstig oog tot zulke zielen wenden,
 Die ware boete doen met tranen, die uit 't hart
 Opwellen, tot bewys van ongeveinsde smart.

Vervolgens onderzocht Kajafas onzen Here
 Naar zyn discipelen, en zyn wydberoemde lere.
 Daar op sprak Jesus zeer bedaart, en welgemoed;
 Wat is 't dat gy my vraagt, en zo veel moeite aandoet?
 Ik heb tot ieder een vrymoedig uitgesproken,
 En nimmer 't onderzoek van myne lere ontdoken,
 Als in de synagoge, en in den Tempel zelf,
 Wyl ieder toefchoot tot dat heilige gewelf.
 Hierom gaat vraagt'er na, indien gy 't zelf niet wiste,
 By zulke mannen, daar ik alle dag meê twistte,
 Om my, was 't mogelyk, te krygen in den srik,
 Of in verlegenheid. Doch op dat ogenblik
 Quam een der dienaars, en floeg Jesus op zyn wangen,
 En sprak; moet zulk een man uit uwen mond ontfangen
 Zo stout een antwoord? Hier op zaid' de Heiland weêr;
 Wie weigert hem ontzag, of krenkt des Priesters eer,
 Of zelf den minsten van den Raad, of zyne leden?
 Betuig het, zo gy kund, dat myn gesproke reden
 Misdoet aan enig deel van mynen rechten plicht.
 Maar zo ik, sprekende, niet euvels heb verricht,
 Waarom mishandelt gy een man, die niet misdede?
 Of moet en Heer en knecht zich wreken hier ter stede?
 Want de eerste scheurt zyn kleet, omdat hy in myn woord
 Iet zeer verschriklyks, ja godslasteringen hoort:
 En de andre wil door slaag des Priesters smaadheid wreken.
 Als of 't verboden was voor iemants zaak te spreken,
 Als een onschuldig mensch voor zynen richter staat,
 En zyn verdediging te krachtig horen laat.

*De Hogepriester
 vraagt
 naar Jesus disci-
 pelen en lere.
 en word
 beant-
 woord.*

*en Jesus
bespot.*

Als deze gansche pleit zich dus had toegedragen
 En Jesus was begrauwt met harde kinbaksflagen;
 Wierd hy van daar geleid, en door 't gespuis bespot,
 En uitgelachen als een zinneloze zot.
 Ook spoog m' hem in 't gezigt, en, dekkende zyne ogen
 Met 't ene of 't andre kleed, hem over 't hoofd getogen,
 Sloeg elk'er lustig op, en zeid'; welaan Profeet!
 Kund gy wel raden wie 't gedaan heeft? want gy weet
 Doch alle dingen, naar men hier had voorgegeven.
 En andre lastren meer, hem schimpig toegedreven,
 Door allerhande slag van guiten, zaam geschaart
 In 's Priesters voorzaal, by den algemenen haard.

*Dien zy
des mor-
gens naar
den groten
Raad bren-
gen; en ver-
oordelen.*

Als nu het morgenrood quam door de kimmnen breken,
 En 't nachtkleed van het vlak der aarde was gestreken,
 Vergaderde de Raad zich voor de twedemaal,
 In hun vergaderplaats en kerkelyke zaal;
 Opdat zy 't gansche stuk daar nader overdachten.
 Gelyk ze Jesus zelf ook derwaarts henen bragten,
 En ondervraagden van het geen reeds uit zyn mond
 Gehoort was; om hem voort op dezen zelven grond
 Te vonnisen. Gelyk zy weêr die vragen deden,
 En zelf bezworen met godslasterlyke reden,
 Of hy de Christus was, dien Israël verwacht?
 En wat hem verders was gevraagt in dezen nacht.
 Doch Jesus zeide; gy zult my doch niet geloven,
 Al waar 't dat ik 't u zeide. en zo ik daarenboven
 U ook iets vraagde, dat u waarlyk aan zal gaan,
 Gy zoud my immers onbeantwoord laten staan;
 En nooit weêr, zo ik weet, op vrije voeten zetten:
 Want uwe haat gebied het zwygen aan uw wetten.
 Wel, vraagden z' anderwerf, met een verheven toon;
 Zyt gy, also gy zegt en voorgeeft, dan Gods Zoon?
 Daar op sprak Jesus weêr byna die zelve reden;
 Gy zegt, dat ik het ben. en tot meer zekerheden,

JESUS CHRISTUS. IX. H. 43^T

Zo weet, dat gy den Zoon des menschen haast zult zien
 Ter rechterhand der kracht van God gezeten. wien
 Gy dan aanschouwen zult, met naren schrik bevangen,
 Om uw verdienden loon van zyne hand te ontfangen.
 Hier meê was 't alles uit, en 't vonnis wierd gevelt,
 En Jesus schuldig aan de straf des doods gestelt.

*en voort
 naar den
 Stedevoocht
 Pilatus.*

Doch die de Rechters niet bestonden uit te voeren,
 Om 't volk op 't hoogtyd niet ontydig te beroeren;
 Des rees men op, en trok naar Vorst Pilatus heen;
 Alwaar de ganfche Raad verzamelde en verscheen,
 Met den gevangenen, geknevelt en gebonden.
 Waar door zy schandelyk het recht der volken schonden;
 Dewyl hem niemant had van enig feit beticht,
 Veel min verwonnen voor dat statelyk gericht.
 Alleen kan dat geslacht der Priestren, Ouderlingen,
 En Wetgeleerden, die als wolven hem omringen,
 Niet dulden, dat een man van zo geringen staat,
 Hoe wys en groot hy was in lere en wonderdaad,
 En onbesproken en oprecht door al zyn leven,
 Zich voor den Zoon van God, Mesias, uit zou geven:
 Omdat z' een anderen verwachtten, enen held,
 Die hen verlossen kon van 't buitenlands geweld.
 Daarom most hy van kant, al zou 't hen eeuwig smarten,
 Dat zy zyn gunst versmaân, en zyne wrake uittarten;
 Gelyk die hen alreadyc toewinkte met het oog,
 En God zyn' geesfel zelf deed zien uit 's hemels hoog.

Zo haast zy aan het hof van hunnen Landvoogd quamen,
 Verstendigde ener hem, uit dezer aller namen,
 De boodfchap, die men daar zo vroeg des ochtents bragt
 Van een' misdadigen, die in den zelve nacht
 Door hen gegrepen was. wyl de andre buiten bleven,
 Opdat niet onreins door die daad hen aan mogt kleven,
 Dat hen verhindren zou de viering van dien dag.
 (Gelyk dit Israël op beuzelingen zag,

*alwaar zy
 Jesus op
 nieuw aan-
 klagen.*

En

En zy dit zwaarste van de wet zeer licht vergaten ;
 Dat was oprecht te zyn ; noch God noch mensch te haten ;
 En wat'er meerder wierd gevordert , als hun plicht ,
 Den menschen zelf bekent door hun natuurlyk licht .
 Waar op Pilatus , die hervorquam , hen straks vraagde ;
 Wat doch de misdaad was , die deze hun gedaagde
 Begaan had ? en wat hy verdiende , welke straf ?
 Daar op men dezen Heer dit moedig antwoord gaf ;
 Zo deze zich niet grof en zwaarlyk had vergrepen ,
 Men zoude hem zo vroeg niet komen herwaarts slepen .
 't Is ons gebleken , dat hy 't slechte volk verkeert ;
 En opentlyk alom de menschen raad en leert ,
 Geen schattingen noch çyns den Keizer meer te geven ;
 Omdat hy zelve tot die hoogheid is verheven
 Van Vorst of Koning van ons dienstbare Israël .
 Pilatus zaid' daar op ; neemt zelf dan dit bestel ,
 En oordeelt hem naar uw beschreve aloude wetten .
 De Joden wederom ; dat zoud g' ons wel beletten :
 Als die de magt ontbreekt , om zulk een' met de dood
 Te straffen ; wyl men ons heeft van dat recht ontbloot .
 Daarom wy ons en hem voor uwen rechtbank stellen ,
 Opdat gy 't vonnis zoud op deze onze aanklagt vellen .
 Doch meest , opdat het woord van Jesus wierd vervult ,
 Het welk , gy , lezer , meer dan eenmaal vinden zult ,
 Wanneer hy zelf voorzaid' , dat m' hem zoude overgeven

MATH. 20: Den heidnen , om met hem zo wredelyk te leven ;

19. en 26: Als wy noch zullen zien , naar dat bepaald besluit ,

45.

JOH: 3: 14. 't Geen hy op dezen tyd en dag most voeren uit .

en 12: 32.

Pilatus

trekt naar

binnen.

Na deze reden ging Pilatus weêr naar binnen ,

In zyne vyerschaar , om bewyzen in te winnen ,

En wel uit Jesus mond . (want 't andre was verdacht

By dezen Richter , die hen daarom weinig acht ' ;

En kende maar te wel den wrevel dezer hoofden ,

Daar geen Romeinen zich veel heuftheid van beloofden ;

Als

Als die wel meer dan eens ervaren hadden, wat
 Verbittering en nyd in hunne boezems zat.)
 Hy vraagd' den Heiland dan, zyt gy ook Iſrêls Koning?
 Die hem beantwoorde; (als by wege van verſchoning)
 Zegt gy dit uit u zelve, of is 't u aangebragt
 Door dez' of genen uit dit ongeruſt geſlacht?
 Pilatus wederom; wel hoe! ben ik een Jode;
 En heb ik, neffens hen, een koning noch van node?
 Het zyn, gelyk gy weet, uwe Overprieſters, die
 U hebben hier geſchikt; daarom ik u gebiê,
 My kort te zeggen, wat'er legt tot uwen laſten:
 'Tracht gy den Keizer ook naar zyne kroon te taſten?
 (Hoewel men anders niet veel zwier aan u beſchouwt)
 'k Wil daarom, dat gy my de waarheid klaar ontvouwt.
 Toen ſprak de Chriſtus; neen, gy hebt het niet geraden,
 'k Ben nooit die man geweest, en gene myner daden
 Betoonden immer, dat ik na die hoogheid ſtond.
 Ja dit was zelf voor myn belangen ongegrond;
 Dewyl myn Koninkryk (indien gy 't dan wilt weten)
 Niet van de wereld is, noch daar naar af te meten.
 Want zo dat waar mogt zyn, ik zou alhier niet ſtaan,
 Door Joden zelf geboeit, om voor u te ondergaan
 Dit laſtig onderzoek; maar myne trouwe knechten,
 En dienaars hadden ons geſchil wel haast beſlechten
 En einden konnen; doch myn Ryk is niet van hier,
 Al maakt de Joodſche Raad daarom zo veel getier.
 Pilatus andermaal; wel zyt gy dan een koning?
 Wat zegt gy, goede man! waar is uw hof en woning,
 Waar zyn de landen, waar uw volk, dat gy regeert?
 Wat wapenen hebt gy, daar meê gy u verweert?
 Gy zegt, dat ik die ben, ſprak Jeſus; doch wil horen
 't Gene ik u tans verklaar; hier toe ben ik geboren,
 En dit 's de rede van myn komſte hier op aard',
 (Hoe zeer men my vervolgt, en met veel quaads bezwaart

*en onder-
 vraagt Je-
 ſus, die hem
 antwoord.*

Als wierd ik door een geeft van mitery gedreven)
 Opdat ik een getrouw getuigenis mogt geven
 Aan ene waarheid, die de wereld kennen moet;
 En ik verzeglen zal ten koste van myn bloed.
 Hoewel men myn gedrag en woorden zoekt te wraken,
 Om my dus schuldig aan het grootste feit te maken;
 Als enen die 't gezag en hoge majesteit
 Des Keizers heeft gequetst, en 't Joodsche volk verleid.
 Doch die de waarheid lieft, als uit dat zaad gesproten,
 Zal zich aan dit myn woord nooit ergeren noch stoten;
 Maar horen myne stem, en volgen mynen raad;
 Waar in de luister van myn Koninkryk bestaat.
 Daar op Pilatus zaid'; waar meugt gy, man! van praten;
 Wel wat is waarheid; of wat kan dit alles baten?
 Laat gy u dan hier aan zo veel gelegen zyn,
 Dat gy u daarom werpt in zo veel moeite en pyn?
 Doch Jesus zweeg daar op, en op de vordre klagten,
 Die zyn beschuldigers verwoed te berde bragten;
 Als keurende die gansch geen wederlegging waard,
 Gelyk de Rechter hem daar mcê niet meer bezwaard'.
 Toen ging Pilatus weg, en sprak weêr met de Joden,
 En zaid'; wien zend gy my, opdat ik hem doe doden?
 Daar ik de minste schuld in dezen mensch niet vind.
 Zal ik hem straffen, omdat hy de waarheid mint?
 Die, zegt hy, is door hem altyd getrouw beleden,
 En aan de zynen ook geleert in alle steden;
 Die uit de waarheid zyn, dees' horen zyne stem.
 Wat schennis steekt hier in, om 't welke dat ik hem
 Verwyzen zal? doch 'k weet de gansche zaak gevonden;
 Dat is, gy zyt gewoon, en ik daar toe verbonden,
 Dat men u op het feest een booswicht moet ontslaan;
 Wat dunkt u, wil ik dan dien koning laten gaan?
 Zo zult gy noch met eer uit deze moeite raken.
 De Joden daar weêr op; gy zult den andren slaken,
Barab'

*boud rug
 spraak met
 de Joden.*

Barabbas. (die geboeit lag om begane moord)
 't Welk schier uit aller mond cenparig wierd gehoord.
 Want deze (riepen weêr de boze Fariseën)
 Verspreid alom zyn leer, Judeë, en Galileën,
 Van waar hy 't eerst begon, tot dit Jerufalem,
 Getuigen, hoe hy daar met de allergrootste klem,
 En valsche wonderen, de steden ging beroeren,
 Ja al de vlekken; om de menschen te vervoeren
 Van hunne vastigheid, en Moses oude wet,
 Hoe zeer wy yverden, dat dit hem wierd belet.

Wanneer Pilatus dit uit hunne monden hoorde;
 En zyn gematigheid dit volk noch meer verstoorde,
 Deed hy een vrage, die hy meinde wel te pas
 Te zullen komen; of dan die gevangen was
 Een Galileër, en in deze landstreek woonde?
 En als men hem dat stuk ontvouwde, en klaar vertoonde,
 Dat hy een onderdaan en borger was van 't land,
 Alwaar Herodes zyn gerichtstoel had geplant:
 En wiste, dat die Vorst zich in die zelve dagen
 Ook in Jerufalem bevond; en hy ontslagen
 Had konnen worden van een werk, daar weinig lof
 Van weg te dragen was; en 't welk allomme stof
 Tot redentwisting gaf; heeft hy hem zo gebonden,
 Met zyn beschuldigers, Herodes t'huis gezonden;
 Om zich van 't lastig pak, was 't mogelyk, te ontslaan,
 En 't onrechtvaardig recht, dat volgen most, te ontgaan.

Zo haast Herodes den gevangen daar zag komen,
 (Van wien hy reeds zo veel gevallen had vernomen,
 En schier in twyfel stond, of niet Johannes geeft,
 Die kort te voren door hem was gedood geweest,
 In hem herleefde) wierd hy uitermaten blyde;
 En vleide zich, dat hy veellicht ter dezer tyde
 Wel 't ene of 't andre stuk zou zien gebeuren, 't geen
 Voor hem, en ook zyn hof, een wonderteken schein.

*en komt
 weêr uit,
 om Jesus
 te onder-
 vragen. en
 zend hem
 naar He-
 rodes.*

*Die hem ook
 onderzoekt;
 maar weêr
 terug zend.*

Des onderzocht hy eerft den Heiland door veel vragen,
 Aangaande zyn perfoon, geboorteplaats, en magen;
 En 't geen de Priesters met de leden van den Raad
 Verzinnen konden, en hun dodelyke haat
 Hem worp in 't aangezigt, en fchendig op durfd' tygen.
 Doch Jesus wederleid dit alles met te zwygen:
 Als kennende den aart van dezen lozen volch,
 Die hem, fchoon overtuigt van onfchuld, doch niet los
 Kon laten; als te veel genegen, om de Joden
 (Die brandend waren om den Heiland ftraks te doden)
 Te wil te wezen. Zodat hy al ftraks den fpot
 Met hem deed dryven, door zyn hofgezin, en 't rot
 Der krygsliên; die hem daar een blinkend kleed omhingen,
 En met beguicheling ('t vermaak der hovelingen)
 Als of hy koning waar', weêr henen bragten naar
 Pilatus; opdat hy, na 't onderzoek, verklaar'
 Wat straf'er zy verdient. Waar uit toen wierd herboren
 De vriendschap tuffchen hen, al vry verzwakt te voren;
 (Veellicht om 't hoog gezag, daar elk naar dong om ftryd,
 Gelyk de hoven zyn vervult met haat en nyd.)
 Waar toe dit voorval heeft gelegentheid gegeven;
 Hier toe door dezen Raad te weêrzyds aangedreven;
 Of mooglyk omgekocht, opdat 't onnozle lam
 Der moordenaren klauw' en tanden niet ontquam.

Jesus komt weêr voor pilatus. Pilatus, ziende ftraks dien floet te rugge keren,
 En met de vriendschap van Herodes zich vereeren,
 Riep den gehelen Raad, als voren, weêr byeen,
 En fprak; gy hebt dien man, met zo veel hevighêên,
 Alhier tot my gebragt, als enen zeer verwaten
 En bozen onderdaan, opdat ik hem zou laten
 Door handen enes beuls, of anders, ftraffen; daar
 Ik niet de minfte fchuld of misdaad word gewaar.
 Gelyk Herodes mede aan my heeft doen berichten,
 Dat hy van alles, daar gy hem meê komt betichten,

(Als'

(Als of hy 't volk verleidde, en muiteryen zocht
Te stoken, en daarom, gelyk een snood gedrocht,
Behoorde uit uw land te worden weggenomen,
Opdat'er in het kort geen zwaarder ramp mogt komen
Te ontstaan) niet 't allerminst by hem gevonden heeft,
Dat waardig ware zulk een straf, als gy reeds geeft
Te kennen, dat men hem maar aanstonds moft doen lyden.

Derhalven zal ik hem, om myn gemoed te vryden,
Wat geesfelflagen doen gevoelen, en daar meê
Weêr laten gaan, gelyk als dat behoort; in steê
Van dit onnozel bloed moedwillig te vergieten.
Het welk, o mannen! u hier na wel kon verdrieten,
En g' u beklagen van zo schandelyken feit,
Wanneer het eens door elk alom zal zyn verbreid;
En, zelf aler gy 't weet, ook mogt ter oren komen
Des Keizers, dat gy zulk een' eerlyken en vromen
Begunstiger en Arts van 't menschelyk geslacht,
Als u bekent staat, hebt onschuldig omgebracht.

*die hem
tracht los
te laten,*

Zo haast de menigte die sterke taal aanhoorde
Uit dezès Rechters mond, die hen door 't harte boorde,
Riep ieder even stout, gemoedigt en geport
Door dien verwoeden Raad, die knarsetandend' mord',
Weg, weg met dezen mensch! van kant met zulke pesten!
Daar is nu geen pardon noch geen genâ ten besten;
Za! neemt en brengt hem weg, laat Barrabas maar vry:
En dergelyke, 't welk de dolle razerny
Hen uit den boezem parst, en zy ter kele uitbraken;
En ook volharden met wyd opgesparde kaken.
Waar op Pilatus zich aldus weêr horen liet;
't Geen gy van my begeert, dat kan en mag ik niet
Bewilligen; terwyl my niets noch is gebleken
Van alles wat gy hebt gezegt. kan ik dan wreken
En straffen enen man, die nooit iets heeft misdaan?
Weshalven ik besluit, dat hy hoort los te gaan.

*Daar de
menigte te-
gen aan-
druift.*

Of anders, neemt hem zelf, en doet uw welbehagen
 Daar mede, en dood hem; dan behoeft gy 't niet te vragen.
 Want ik betuig rond uit, dat ik de minste schuld
 In Jesus niet bevind; daarom gy my niet zult,
 Door al uw schreeuwen en wraakzuchtig woedend tieren,
 Verzetten van myn stuk, ik zal geen teugel vieren.

*Der Joden
 geschreeuw
 daar tegen.*

De Joden wederom; wy hebben ene wet,
 Van God, door Moses zelve, aan Israël gezet,
 En naar dat streng gebod is hy verplicht te sterven,
 En mag van niemants hand vergeving ooit verwerven;
 Want hy, o grouwel! heeft zich voor Gods Zoon verklaart,
 En daarom is hy zelf de doodstraf dubbel waard.

*en des
 Landvoogds
 gedrag.*

Wanneer de Landvoogd dit vernam uit hunnen monde,
 Ontzette hy zich meer; en ging ter zelve stonde
 Weêr in het rechthuis, en nam Jesus nochmaals voor,
 En zaid'; waar zyt gy dan van daan? want, naar ik hoor,
 Geeft gy u uit, den Zoon van enen God te wezen.
 Wat is'er van dit al? bericht my eens in dezen.
 Doch Jesus zweeg hier op, en sprak geen enig woord.
 Daarom de Landvoogd zaid', misnoegt en zeer geftoort;
 Wel, waarom spreekt gy niet? of zyt gy niet gedachtig,
 Dat ik Pilatus ben, en uit dien hoofde magtig,
 U door myn volk te doen ophangen aan het hout,
 Of los te laten? wyl uw dood of uw behoud

*Des Hei-
 lands ant-
 woord.*

In myne handen is. Toen sprak de Heiland weder;
 Gy, Landvoogd! wilt, dat ik u deze zaken breder
 Ontvouwen zal; zo weet tot uwe naricht dit,
 Dat gy geen magt, hoe onbepaalt gy z' ook bezit,
 Op my zoud hebben, zo 't u niet was van hier boven
 Gegeven (doch dat wil de wereld niet geloven)
 Van mynen Vader; dit 's de rede, dat de geen
 Die my geleverd heeft in uwe hand (ik meen
 Dat grote Sanhedrin) meer schuldig word gerekent
 Voor God, die z' alle met een zwarte kole tekent,

Dan

Dan gy, die hier alleen voert hunne zaken uit;
 Hoewel gy zelf niet weet, wat al dit werk beduid.

Van dien tyd af, en na die vrije redenvoering,¹
 Die in Pilatus hart een krachtige beroering
 Verwekte, zocht hy noch veel meerder dan voorheen
 Den Heiland straks te ontslaan. Daar by noch quam het geen
 Zyn bedgenoot hem daar in 't rechthuis weten dede;
 Dat hy wel toe mogt zien; want dat zy de voorlede
 En pas verlope nacht, als zy te slapen lag,
 Om dien rechtvaardigen, dien zy al dromend' zag
 Gekluifert en geboeit, zo veel had moeten lyden;
 't Geen zy noch duchtte, dat haar huis in latre tyden
 Mogt treffen; dat hy doch zyn handen zuiver hield
 Van dien onnozlen man, opdat hy niet ontzielt,
 Maar los gelaten wierd'. Doch al de redeningen,
 Door hem daar toe bedacht, om in hun hart te dringen,
 Die waren te vergeefs, en olie in het vyer;
 Zy riepen meer dan ooit, en met een groot getier;
 Van kant, en weg met hem! of zo g' hem laat ontkomen,
 Dan meugt gy zelve, wel voor 's Keizers ongunst schromen;
 Want wie zich Koning maakt tast dezen naar de kroon.
 Hierom dan straf en wreek zo smadelyken hoon.

*en de uit-
 werking
 daar van.*

Pilatus ziende, dat dit alles niets mogt baten;
 Gaf Jesus over aan zyn knechten en zoldaten,
 En deed hem geesfen. (Naar een oude Roomsche wet;
 Die genen borger; maar den vreemden was gezet,
 En slaven, die men zou doen kruisigen en doden.
 Gelyk dit naderhand het muitend volk der Joden,
 Wanneer hun schone Stad en Tempel wierd verwoest,
 Te beurt gevallen is; want op die wyze moest
 Op hen die zelve straf eens worden afgezonden,
 Als straks te horen staat uit hun godloze monden.)
 Na deze geesfeling, wierd noch een varfche hoon
 Hem aangedaan, en op zyn hoofd een doorne kroon

*Daar op
 Pilatus Je-
 sus doet
 geesfelen,
 en en door-
 ne kroon
 opzetten.*

Gezet,

Gezet, en met een stok wel vast daar in gedreven,
 En hem een rietstok in zyn rechterhand gegeven,
 En toen een purper kleed geworpen om het lyf.
 In welk gewaad men hem, tot spot en tydverdryf,
 Begroette, als of hy ware een ingebeelde koning,
 En wenschte veel geluk met deze schone kroning.
 Waar na men hem bespoog, en sloeg in 't aangezigt.
 Gelyk dit alles dus vuilaardig wierd verricht;

Jes. 50: 6.

Opdat vervult zou zyn het woord van Jesaias,
 Die dit voorzegt heeft van den lydenden Mesias;
 Ik geve mynen rug den genen die my slaan,
 En myne wangen dien, die my naar 't leven staan;
 En 't hair uitplukken: 'k wil myn troni niet verbergen
 Voor 't vuile speekzel, dat ze, alleen om my te tergen,
 Uitspouwen, en daar na my wryven door den baard;
 Als ware ik niet dan schimp en hun bespotting waard.

*an brengt
 hem zo
 hervoert.
 en spreekt
 den Raad
 aan.*

In dit gewaad, en dus geteifert in zyn leden,
 Zodat de druppelen bloeds langs zynen rug afgleden,
 Ja taplings vielen van zyn hoofd tot op den grond,
 Die 't al bevochtigden, alwaar hy ging of stond;
 Bragt hem Pilatus voor, opdat zy 't alle zagen,
 Hoe hy was afgezweept met honderden van slagen,
 En sprak gelyk voorheen, met ene luide stem;
 Aanziet dien mensch! ik vind geheel geen schuld in hem.
 En echter hebbe ik dit dien lyder noch doen dragen;
 Alleen om u hier in ten volsten te behagen.
 Gy, mannen altemaal, en leden van den Raad!
 Wat wilt gy, dat ik meer met hem, die voor u staat,
 Zal doen? wie van die twee dat ik u los zal laten;
 Of dezen Barrabas, beroerder uwer staten,
 Die enen doodslag in dat schandig oproer deed;
 Of dezen Jesus, die u altyd zo gereed
 Geholpen heeft? als geen van u dat kan ontkennen.
 Hoewel ik groot en klein zie ten verderve rennen

Van dezen goeden knecht, die niemand enig quaad,
Zo veel my is bekend, gedaan heeft vroeg of laat.

Waar na de kreet opging; laat Barabbas dan lopen;
Maar Jesus moet het met de dood aan 't kruis bekopen:
En daarom vaardig hem maar af, en spreek het uit,
Dan krygen w' eenmaal een gewenscht en goed besluit.
Toen sprak de Landvoogd; wel! moet ik dan voor u buigen,
En volgen uwen zin, dan wil ik eerst betuigen,
In aller byzyn, en dit leggen op uw hart,
Dat ik hier in bewillig, maar tot myn grote smart;
En dus onschuldig ben, dat 't bloed van dezen vromen
Op heden word gestort; daarom gy wel meugt schromen
En toezien, wat'er volgt op zulk een snoden daad,
Die doorgedreven word alleen uit loutren haat.
Ook deed hy zich aldaar een vat met water brengen,
En wiesch zyn handen: om dit schennis noch te mengen
Met ene schyndeugd; en die opgepreste schaar
De schuld te geven van al 't nakende gevaar.

*Daar op de
menigte
roept, kruist
hem, kruist
hem! en
Pilatus de
handen
wascht.*

Waar op de menigt' zich volmondig dus liet horen;
Wy, die ons om dat woord in 't minste niet verstoren,
Betuigen u weêrom, dat dit onnozel bloed
(Zo gy dat noemen wilt) ons gansch geen hinder doet;
En dat wy wenschen, dat de schuld van alles dale
Op onzen eigen kop, en dat ons krooft betale
Met goed en bloed al 't gene in dezen is misdaan.
Voltrek de zaken; want ons hoogtyd komt straks aan.

*Daar op de
schare zich
laat horen.*

Als Judas, die (zo 't schynt) dit werk had aangekeken,
Vernam, dat 't vonnis zeer oproerig was gestreken;
En hy zyn' Meester daar zo derelyk zag staan,
Om nu de kruisiging te moeten ondergaan;
Kreeg hy (die 't mogelyk zo zwaar niet had gewogen,
En zich elendig door de geldzucht zag bedrogen)
Een heftig naberouw, en wroeging in zyn ziel;
Waar door hy aanstonds in de hoogste wanhoop viel:

*Judas be-
rouw.*

K k k

Zodat

Zodat hy allereerst de dertig zilverlingen,
 Die hy voor dat verraad had weten te bedingen,
 Den Overpriesteren, en leden van den Raad
 Weêr aanbod; en betuigde aan hen, (hoewel te laat)
 Dat hy gezondigt, en onschuldig bloed verraden,
 Ja zelf vergoten had. (Omdat ook zulke daden,
 Die iemant anderen boosaardig heeft geraân,
 Gehouden worden op zyn rekening te staan.)
 Doch dit gezelschap, 't welk zyn doelwit nu bereikte,
 En, moedig op dit fluk, in zynen tabbart preikte,
 Verleende geen gehoor aan des verraders klagt;
 Maar zaid', dat 's buiten ons, en nu te laat bedacht.
 Gy zyt door ons voldaan, en hebt uw loon gekregen:
 Doch wy bevinden ons in 't minste niet genegen,
 Om 't weêr te nemen, schoon dat gy met al dit geld
 Verloren gaat. 't is uit; het vonnis legt gevelt.
 En daar meê most hy heen; maar worp de zilverlingen
 Eerst in den tempel; omdat hy den Raad niet dwingen,
 Noch ook bewegen kon, om die uit zyne hand
 Te ontfangen: want dat was voor hen de grootste schand.
 Toen pakte hy zich weg, en raakte straks naar buiten,
 Om zich met eigen hand moorddadig te besluiten
 (Die hand, daar mede hy 't verraderlyke geld
 Zo kort te voren had genomen en getelt)
 In 't wortgouw. (vastgemaakt, veellicht, aan een der bomen)
 Waar na het lichaam, als 't door iemant was vernomen
 Is afgesneden; of gevallen op den grond,
 Zodat het openbarfste; en men al dus bevond,
 Dat al het ingewand hem uit het lyf quam lopen.
 Zo dier en schandelyk most hy dit feit bekopen;
 Gelyk 't ook overal volmondig wierd verbreid,
 En, wegens 't jaarlyks feest, de wereld door verspreid.
 Maar de Overpriesters, niet gezint die zilvre platen
 Weêr aan te nemen uit de hand van dien verwaten

*die zich
 verworpt.
 HAND.
 1: 18.*

*der Prie-
 sten gedrag.*

Bedin-

Bedinger, gaven laft, om 't weg gefmeten geld
 Byeen te zamelen; en daar voor in het veld
 Te kopen een' hock lands, om doden te begraven;
 (Als vreemdelingen, en hunne afgeftorve flaven;
 En mooglyk Judas zelf, die hier een grote plas
 Met bloed had uitgeftort, toen hy gevallen was.)
 En die daarom den naam, van zyne plaats, moft dragen,
 Van bloedveld; zo genoemt tot aan zeer late dagen;
 Omdat ze voor dien prys des bloeds was ingekocht
 Van 't pottebakkers gild, door hen hier toe verzocht.
 Want 't was verboden zulke en dergelyke gelden,
 Als hoer- en hondenloon, en die zy meerder telden,
 In de offerkift, die in des Heren tempel ftond,
 Te bergen, en daar meê t'ontreinigen dien grond.

Zo heilig zyn die maats, zo groot was dees' hunne yver *Aanmer-*
 Voor al die plechtigheên, dat zy hier op veel ftyver *king.*
 Gezet zyn, dan op al wat 't ware wezen raakt'
 Van God en zynen dienft, die daaglyks wierd verzaakt.
 In 't rechthuis niet te gaan van een' bekenden heiden,
 Als 't hoogtyd wezen zou; de gelden te onderscheiden,
 Die tot den tempeldienft gefchikt zyn, of verboôn;
 En die te bezigen ten nutt' van vreemde doôn,
 Was ene heiligheid in dezer mannen ogen:
 Maar fchennisfen te voên, verraders te gedogen,
 Moorddadig iemand zelf te helpen aan zyn end,
 Al was hy voor een vroom en deugdzaam man bekend,
 Dat treft die meesters niet, dat konnen zy verduwen.
 Wie zoud dan van 't bedryf van zulke liên niet gruwen?
 Die muggen zygen; maar kamelen zwelgen door
 Hun ruime kelen, langs dat glad gebaande fpoor.
 Doch zo moft alles, naar 't voorzeggend woord, gefchieden,
 En daar in blyken 't fnood gedrag van deze lieden.
 Want dus was 't reeds voorspelt in die gewyde blaân,
 Alwaar Mesfias fpreekt, met yver aangedaan;

ZACH. 11:
12, 13.

Zy hebben mynen loon, of waarde, net gewogen
Op dertig penningen. (wie kan dien smaad gedogen?)

Toen gaf Jehova zelf aan my dien hogen last,
En zaid'; ga heen, en werp de zikkels (wel gepast)

Voor 't pottebakkers erf, de dertig zilverlingen;
(Die deze, zeiden wy, heeft weten te bedingen)

Een schone fom voorwaar, die ik ben waard geschat!
(Waar voor men enen slaaf in oude tyden had)

Gelyk ik deed, en smeet die in het huis des Heren.

Om die daar na voor 't erf gereedlyk uit te keren,

Des pottebakkers land, ontbloot van al zyn aard',

En daarom meerder niet dan dertig zikkels waard.

*Twede aan-
merking.*

Zo veel verschilde alhier een Judas, die verloren

En ten verderve ging, van Petrus, die verkoren

En aangenomen was; wyl de ene voorbedacht

Zyn' Meester hier verried, en in het lyden bragt:

En na het schennis zich ging wredelyk verhangen,

In plaatze van genade uit Jesus mond te ontfangen:

Doch zulk een weldaad was voor dezen niet bereid,

Die, vol van wanhoop, uit dit droevig leven scheid'.

Daar de andre schielyk was verrast door zyne zonde;

Die niet zo zeer met 't hart misdeed, dan met den monde:

En zich ten eerste weêr liet brengen tot zyn plicht,

Getroffen, op de daad, door Jesus aangezigt.

't Welk hem herinnerde al dat overmatig bogen;

Waar door hy aanstonds wierd tot naberouw bewogen,

En zyne tranen stortte, in schuldbekentenis:

Dat doch het grote merk van een bekeerling is.

Gelukkige, die zich recht spiegelt aan die beiden;

Die wanhoop schuuwt, en zich van God niet af wil scheiden:

Maar hem te voete valt, en om vergeving smeekt,

En zyne zonden door oprechte boete afbreekt.

*Pilatus
stelt Jesus
nochmaals*

Terwyl dit vreemd geval den Priesteren gebeurde,

En deze Stedevoogd hoe langs hoe meer bespeurde

JESUS CHRISTUS. IX. H. 445

Den ongetoomden drift der hollende gemeent',
 En dat hun wraakziek hart bleef even zeer versteent,
 Is hy naar zyne zaal (Lithofrotos geheten)
 Gegaan, en heeft aldaar, op zynen floel gezeten,
 Hen Jesus weêr vertoont, en tot de schaar gezegt;

*aan het
 volk voor.*

Ziet daar, uw Koning! 'k wil beschouwt hem doch te recht.
 Verdient dan deze man, die niemant heeft beledigt,
 Maar zyn vervolgers zelf door wel te doen bevredigt,
 Zo bitteren onthaal, als hem is aangedaan,
 Daar meê hy immers wel behoorde vry te gaan?
 Doch deze menigte, schier razende om dit marren,
 Begon het mondstuk noch veel wyder op te sparren,
 En riep; weg, weg met hem! naar 't kruis op Golgotha,
 Naar 't galgeveld; voor hem is vryheid noch genâ.
 De Landvoogd wederom; zal ik uw' Koning klinken
 Aan dat vervloekte hout? Doch deze, toen aan 't winken
 En dreigen met een hol en vrezelyk getier,
 Gaf hem ten antwoord; wy erkennen niemant hier
 Voor onzen Koning, dan den Keizer. en aan dezen
 Word onderdanigheid gezworen en bewezen;
 Zodat gy te vergeefs al deze moeite aanwend;
 Geef vonnis, en daar meê raakt eens het werk ten end.

Toen deed hy Barabbas ontslaan, op hun behagen;
 Maar Jesus Christus most de straf onschuldig dragen;
 Na dat hy reeds zo wreed mishandelt was door 't slaan,
 Verguifen, knevelen, en 't geen hy door most staan
 Van al dat snood geboeft. 't welk, 's middernachts begonnen,
 Tot nu toe had geduurt; zodat hy, overwonnen
 Door al dat volteren, naar rust en ademtogt
 Verlangde; die hy in zyn dood en grafsteê zocht.

*die veroor-
 deelt, en
 Barabbas
 losgelaten
 word.*

Daar stond de Heiland nu, gelyk hy zelf voorzegt had,
 Wanneer hy zyne leer verstaanbaar uitgelegt had,
 Waar in het wezen van zyn Koninkryk bestond,
 Dat nu op handen was. Toen sprak die gulde mond;

*Aanmer-
 king.*

MATH. 20:

Wy gaan te zamen naar Jerufalem; hier zullen
 De Priesters en de rest van dezen Raad vervullen
 Het geen besloten was, en levren 's menschen Zoon
 Ter dood, en in de magt der heidnen; om veel hoon
 En allerhanden smaad, en geesfeling te dragen,
 Ja zelf te worden aan een kruishout vast geflagen;
 Maar op den derden dag, na 't lyden van de straf,
 Verryzen van den dood en uit het donkre graf.

*Jesus word
 geleid naar
 Golgotha.
 zyne ont-
 moeting op
 den weg.*

Nu was 't de juiste tyd, waar in men 't Paaschlam bragte

Te voorfchyn, en het uur, dat elk het zyne slagtte;

Wanneer de Heiland meê ter slagtbank wierd geleid.

Waar toe nu alles op het spoedigft was bereid.

De bende, die het werk moft doen, quam straks te zamen;

Die, na herhaalden hoon, hem 't purpre kleed afnamen,

('t Welk hem spotswyze was te voren aangedaan)

En daar meê schoot men hem zyn' eigen rok weêr aan.

Ook gaf men Jesus zelf zyn kruispaal op te vatten;

Al zou 't vermoeide lyf uit zyn gewrichten spatten,

Hy moft de heuvels op, en naar de richtplaats toe.

Tot dat hem eindelyk, nu afgemat en moê,

Een zekre Simon van Syrenen quam ontmoeten,

(Een Lybier) dien zy op hunne wys begroetten,

En dwongen, dat hy 't hout op zyne fchoudren nam,

En droeg het Jesus na: tot dat men zamen quam

Op deze Hoofdscheelberg. Maar onder 't henen leiden,

Wierd hy verzelt door zeer veel menschen van verscheiden

Genegentheden; als van zulke, die hun' lust

Nu boeten zouden, als die eerder niet geruft

Te stellen waren, voor dat zy hem zagen hangen.

Doch andren zag men ook de tranen langs de wangen

Afrollen, wegens al de smaad, die Jesus leed,

En dien zy zo onzacht en uittermaten wreed,

Door deze beulen, langs die straten zagen floren

En slepen, daar zy hem zo onlangs noch te voren

Met zo veel vreugdegalm' ook hadden ingehaalt;
 Maar nu op deze wys voor 't weldoen wierd betaalt.
 Gelyk zich onder die ook veel voorname vrouwen
 Vertoonden op den weg, om 't treurfpel aan te schouwen,
 Die bitter weenden om dit droevige geval;
 't Welk zich Jerufalem hier na beklagen zal.
 Als Jesus deze zag, keerd' hy zyn aangezigte
 Tot deze vrouwen, die hy, gaande, dus berichtte;
 Gy dochters dezer Stad! en die my hier verzelt,
 Hoe weent gy alle zo? hoe zyt gy dus ontftelt
 Om mynent wille? o neen! wilt u doch wat bedaren,
 En uwe tranen tot op andre tyden fparen;
 Wanneer een groter plaag u en uw zaad meteen
 Zal treffen: want men zal dan, onder 't naar geweën,
 Een ftemme horen, die zal zulke zalig fpreken,
 Die nimmer baarden, noch, om hare vrucht te queken,
 Die zoogden, maar altyd zyn kinderloos geweest.
 Ja dan zal 't gelden; ('t geen men by Hofeas leeft)
 Gy bergen valt op ons, gy heuveln wilt ons dekken,
 En tot een fchutswal voor dien groten ftorm verftrekken!
 Een ftorm, die 't gansche land geheel verwoeften zoud,
 En fparen man, noch vrouw, noch kinders jong of oud:
 Opdat wy deze elend niet langer met onze ogen,
 Die rood bekreten zyn, alhier aanschouwen mogen.
 Want zo dit wrede ftuk aan 't groene hout weêrvaart,
 Wat zal het lot dan zyn voor 't dorre, dat deze aard
 Niet langer waardig is. daar 't eerfte vrucht kon geven,
 Gelyk het heeft gedaan tot 't einde van zyn leven;
 Maar 't andre brandhout is, en in den vyere word
 Gefmeten, en verbrand; want 't is geheel verdort.

Wanneer de Heiland was op Golgotha geftegen,
 (Een hogen heuvel, aan de wêfterkant gelegen
 Der stad, alwaar het halsgerecht wierd uitgevoerd,
 Met bekkenelen en doodsbeëndren als bevloert,

Hos. 1:3
8.

*Alwaar
 ook twee
 moorde-
 naars ko-
 men.*

Of

Of rond, naar dat fatsoen.) ziet daar! twee moordenaren,
 Die mede tot de dood van 't kruis verwezen waren;
 En, naar 't aloud gebruik, ook moften voor het feest
 Die ftraf ontfangen. (Daar van de oorzaak is geweest;
 Dat op dien tyd, zo veel'er tot dit land behoorden,
 Hier quamen toegevloeit uit alle wereldoorden;
 Een menigte des volks van allerhande flag,
 Van goede zeden, en van een godloos gedrag;
 Die al de wegen zeer onveilig konden maken,
 Berovende de liën van alle hunne zaken,
 En zich verfcholen in 't gebergte hier en daar:
 Hoe vlytig men ook was, om tegens dat gevaar
 Te waken, en alom veel kruisfen dede flichten;
 Opdat de boosheid voor de vrees der ftraf mogt zwichten.)
 Dees' waren daar ter plaats ook tydig aangebragt
 Door hapschaars, en een troep der dagelyksche wacht.
 By dit gezelfchap heeft de Chriflus moeten hangen,
 En uit des rechters mond het zelve lot ontfangen;

Jk. 53:
 12.

Hy, die gerekent wierd en dus alhier getelt
 By de overtreders; als dit was van hem voorspelt.

*De Heiland
 word ge-
 kruist.*

Daar stond de Heiland nu, gemoedigt om te fterven,
 En zag zyn vyanden rondsom hem henen zwerven;
 Bloeddorstig loerende, als veel wolven op een lam,
 Opdat hy hunnen muil en tanden niet ontquam.
 Hier zag men hamers, byl en spykers, fcherpe boren,
 En wat'er meerder tot de flagting kon behoren,
 En 't kruishout op den grond, en alles nu gereed;
 En Jesus met'er haast ontbonden en ontkleed.
 Wanneer men 't lichaam op den standert neder leide,
 Zyne armen rechts en lings, zo veel men konde, uitbreidde,
 En dreef de spykers door zyn beide handen heen,
 Ook door zyn voeten; (en, veellicht, door ieder een)
 Zodat het bloed hem quam uit 't vleefch en de adren fpatten;
 Terwyl zy dezen paal, met alle kracht, aanvatten,

En

En richtten overend, en bragten in het gat,
 Dat hier gegraven was, en daar men meermaal had
 De kruifen ingezet. Hier zag men Jesus hangen;
 En 't Jodendom voldaan, ontrent hun sterf verlangen;
 En dezen lust geboet aan hem, die hen zo zeer
 Was in den weg geweest, door 't woord van zyne leer.

O deerlyk schouwspel! wie zal zich van bittre tranen
 Onthouden op het zien van allen dien beganen
 En grouwelyken hoon, en wreedheid, hier gepleegt
 Aan dien onnozelen? 't welk nimmermeer geveegt
 Zal worden uit 't geslacht, dat zyn vermaak kon vinden,
 Om zynen eigen Heer moorddadig te verflinden;
 En zien zyn aangezigt en leden altemaal,
 Met bloed bemorst, aldaar genagelt aan een paal.

Maar opdat alles zyn volkomenheid zou krygen,
 En ook een heidens Vorst de waarheid niet verzwigen,
 Schreef hy het opschrift zelf, en met zyn eige hand;
 't Welk boven aan het hout (naar ene wet van 't land)
 Gehecht wierd; opdat elk van verre konde lezen
 Waarom de lyder was gevonnist en verwezen;
 Behelzende, in 't Hebreuws, in 't Grieks, en in 't Latyn;
 ('t Gene aan Pilatus uit 't geding bekend kon zyn)
 Dit 's Jesus Nazareer, de Koning van de Joden.
 Maar dit voldeed niet aan den Raad, die hunne boden
 Affchikte met dien last; dat hy 't verandren wou',
 En stellen daar noch by; zo hy, ter quader trouw,
 Had voorgegeven. Doch de Landvoocht, 't werk al moede,
 Liet dezen, die zo wel als hy naar 't einde spoedde,
 Berichten; dat het geen hy daar geschreven had,
 (Waar in onwetende de waarheid lag vervat)
 Geschreven blyven most; en wees ze daar meê henen,
 En weigerd' meer gehoor aan deze te verlenen,
 Die hem van 's morgens vroeg tot aan den avondstond
 Ten ore liepen, en niet weken van zyn' grond.

*Aanzmer-
king.*

*Pilatus
schryft een
opschrift
boven het
kruis.*

De krygsknechten verdelen zyne klederen.

Inmiddels zag men vier zoldaten aan 't verdelen
Van Jesus klederen; doch wilden den gehelen
Aaneen geweven rok niet scheuren; want ze was
Gansch nadeloos, en had ook nergens ene las.
Zodat zy, om dien niet te schenden, zaam besloten,
Om dezen schonen buit, op hem gemaakt, te loten.
Aldus vervulden zy het geen geboekstaaft lag

Ps. 22:
17-19.

In Davids Psalmingezang, gepaast op dezen dag;
Ik zie veel honden, die boosaardig my omringen,
En basfen zeer verwoed; ik zie zelf Ouderlingen,
En Wetgeleerden, als een godvergete schaar,
Byeen verzamelt, die niet rusten met malkaâr,
Voor dat myn handen en myn voeten zyn doorgraven;
(Als ware ik een bandiet, of een der snoodste slaven)
En deilen myn gewaad en klederen door 't lot;
Terwyl ik van hen word gelastert en bespot.

NUM. 21:
9.

JOH. 3: 14.

Dus moft hy, gansch ontbloot, aan deze moordpaal hangen,
En (als de kopre slang op een der hoogste stangen
Wierd opgeheven, en vertoont in 't open veld)
Voor al de wereld zyn ten toon en schimp gestelt.

Jesus word met myrrewyn gedranke.

Na dat de Heiland aan het kruis was vast geklonken,
En pynelyk daar hing, heeft ener hem beschonken,
Met wrange myrrewyn, die bitter was als gal;
Dien Jesus smakende, ook den gever straks beval
Van hem te nemen; wyl die drank hem zeer mishaaide.
Waarom hy in den geest aldus, door David, klaagde;

Ps. 69: 22.

Zy spysden my met gal, en lefchten mynen dorst
Met drank, die als azyn viel op myn bange borst.
(Gelyk men was gewoon dit mengzel in te schenken
Voor snode lyderen, om hun gevoel te krenken;
Of wel de geesten te bedwelmen door dien wyn,
Tot mindering der straf, en de aangebragte pyn.

En door de Joden gelastert en bespot.

Terwyle dit gebeurde, en vele kykers waren
Meêdogende aangedaan, vernam men lasteraren,

Die allerhanden smaad uitbraakten tegens hem,
 Die daar onschuldig hing, met ene luiddre stem,
 En schuddingen des hoofds; en zeiden, zeer verwaten;
 Daar is hy nu, die zo stoutmoedig durfde praten,
 En stoffen op zyn kracht; dat hy het zwaar gebouw
 Des tempels in den tyd van weinig dagen zou
 Herstellen. ja, dat hy Gods eige Zoon zou wezen;
 Mesias zelf, van wien wy zo veel wondren lezen.
 Een schone Koning van ons Israël, voorwaar!
 Daar al de wereld nu meê spot; hoe hangt hy daar?
 Gelyk een ander mensch, die niets heeft in te brengen,
 En tegens wil en dank die straffen moet gehengen.
 Waarom verloft hy nu zich zelve niet van 't hout?
 Of dat hem God nu helpe, op wien hy heeft vertrouwt.
 Die andre menschen kon genezen van hun qualen,
 Zal 't schennis met de dood en aan het kruis betalen.
 Kom af, verleider! kom, en red u uit de pyn,
 Indien gy wilt geloof, en aangenomen zyn
 Voor dien gezant, tot ons van boven afgezonden,
 Om hier de waarheid, zo gy zeide, te verkonden;
 Dat zal de proef zyn op uw voorgewende woord,
 Daar meê gy ons wel meer dan eenmaal hebt verstoort.
 Dus spraken niet alleen vele onbedreve Joden,
 Maar dit wierd zelf gehoort uit leden van dien snoden
 En godvergeten Raad, die zich bevonden op
 Dien heuvel, om hun feit te vyzlen tot den top
 Der hoogste boosheid. en die straf eens weg te dragen
 Rechtvaardig, die hen was bereid na weinig dagen.
 Gelyk de Heiland dit hen dikwils had voorzegt;
 En zeer omftandig zyn discipelen uitgelegt.

Hier bleef het noch niet by, maar een der moordenaren, *Als mede door een der moordenaren.*
 Met hem gekruist, en die te recht gevonnist waren,
 Liet meê zich horen, daar hy aan zyn zyde hing,
 En sprak; welaan, myn vriend! en medellending!

Zo gy de Christus zyt, wil nu uw magt betonen,
 En doe aan deze, die u zo gevoelig honen,
 Vernemen wie gy bent, en red ons zo te zaam;
 Dan veilig gy u zelf, en uwen groten naam.
 Toen sprak de muiteling, die aan zyne andre zyde
 Geplaatst was tot den eerst'; zult gy te dezer tyde
 Noch niet geraakt zyn door de vrees voor enen God,
 Noch voor de menschen? dat gy zulk een' man bespot.
 Daar wy den rechten loon voor al ons quaad ontfangen.
 Maar deze onschuldig aan het kruis word opgchangen;
 Dewyl hy niemant ooit heeft enig leed gedaan,
 Gelyk men meer dan eens van hem dit heeft verstaan.
 Waar op hy 't oge naar den Heiland zelve wendde,
 (Als of hy zyn persoon en zyne lering kende)
 En sprak gelovig, en met een zeer goed beleid;
 Gedenk, o Here! aan my, als g' in uw hecrlykheid,
 Zult opgenomen zyn; en op uw troon verheven
 Als Koning; wil my doch genadelyk vergeven
 De grove schennisen, die ik hier heb begaan;
 Waar door ik schuldig voor uw richterstroel moet staan.
 Toen sprak de Christus; gy zult heden met my wezen
 In 't hemels paradys; gy hebt geen quaad te vrezen,
 Hoewel gy deze straf rechtvaardig draagt en lyd;
 Gy die aan my gelooft, en uitverkoren zyt.

*Aanmer-
king.*

O wonderlyk geval! een mensch, die al zyn dagen
 Zich aan de zonden had verslaapt en opgedragen,
 Word in een ogenblik, terwyl hy sterft, bekeert,
 En met het paradys beschonken en vereert.
 Ten blyke, dat Gods gunst en zyn genadegiften
 Vrymagtig zyn; en hy alleen ze weet te schiften,
 Die hy vergadren wil tot zynen ruimen schoot,
 Of heeft verwezen tot een' eindelozen dood.

*en de krygs-
knechten.*

Daar na wierd Jesus noch bespot door deze knechten,
 Die, als zyn beulen, hem aan 't groene kruishout hecchten;

En

En daar verguisden in het midden van de pyn,
 En zeiden scherzend'; zo gy, niet in valschen schyn,
 Maar in der waarheid voor een Koning zyt te houden
 Van Israël, verlos u zelf; of anders zouden
 Noch zy, noch wy geloof verlenen aan die praat;
 Hierom betoon het nu aan elk in dezen staat.
 Doch Jesus, die dien smaad kloekmoedig kon verfmaden,
 Bad zynen Vader om vergeving en genaden
 Voor dit Romeinsche volk, en heidensche geslacht;
 Dat eens op zynen tyd zou worden toegebracht
 Tot dit zyn Koningryk; alsnoch geheel onkundig
 Van 't geen zy deden: en aldus veel minder zondig
 Dan deze Joodsche Raad, en leraars van de wet,
 Met onkund, wraak en veel hardnekkigheid bezet.

Noch stonden hier ontrent zeer vele mans en vrouwen
 Van zyne vrienden, om dit treurspel meê te aanschouwen,
 En hem te volgen tot aan 't uur van zynen dood.
 Het was zyn Moeder; (die dien Zoon in haren schoot
 Zo lang gedragen had; en nu dat zwaard gevoelde,
 't Welk door haar ziele ging, daar Simon eens op doelde,
 Wanneer hy Jesus eerst in beid' zyne armen had; LUC. 22
28 - 35.
 Maar in 't geloof, als zyn Verlosfer, heeft omvat.)
 En ook de zuster van zyn Moeder, meê geheten
 Maria, Klopas wyf, en (die niet dient vergeten)
 Maria Magdalen', zyn lieve halsvriendin;
 Daar by Johannes, die den Heiland van 't begin
 Der eerste kennis zo veel liefd' had toegedragen;
 Maar door de droefheid nu was dodelyk verslagen.
 Als Jesus deze zag naby het kruishout staan,
 Sprak hy zyn Moeder dus op 't allertederste aan;
 O Vrouwe! aanschouw uw' Zoon! en sla uw wenende ogen
 Op hem, die om uw' staat niet weinig is bewogen:
 Daar gy uw eigen Kind ziet hangen aan een paal,
 Opdat hy voor uw schuld en anderen betaal'.

Voorts zeide Jesus tot Johannes, zie uw Moeder!
 Neem haar als de uwe in uw bescherming, zy haar hoeder,
 Nu ik ga sterven, en dus haar en u verlaat;
 Ik zeg u, sta haar by in dien bedroefden staat.
 Gelyk Johannes dit getrouw is nagekomen,
 En heeft die lieve Vrouw tot moeder aangenomen,
 Als of hy was geweest haar vleeschelyke zoon.
 Voor dien discipel zelf een parel aan zyn kroon.

Aanmerking.

Ziet daar den Heiland van zyn Moeder affcheid nemen,
 En van zyn vrienden! hem, die (door de diepe stremen
 En geesfelflagen, en quetzuren afgemat)
 In weinig woorden een' zeer ruimen zin vervatt'.
 Terwyl hy worstelde in zyn hart met bangigheden,
 Die nimmer sterveling op aarde heeft geleden;
 Noch lyden kon, en hy als Borg most ondergaan,
 En dus den toorn van God in lyf en ziel uitstaan.
 Wie voelt geen tranenvloed afrollen langs zyn wangen,
 Met dit gezelschap, die zyn' Jesus hier ziet hangen;
 En zyne Moeder, daar al wenend', by hem staan,
 En hoort dat laatst' vaarwel? Wie is niet aangedaan
 Door dit te lezen; en gelovig op te merken,
 Dat 't onze zonden zyn, de boosheid onzer werken,
 Die dit veroorzaakten; en 't geen'er volgen zal,
 Als 't allerzwaarste, en 't onbegrypelykst van al?

*Roept om
 se drinken.*

Wanneer het uur genaakt', dat hy den geest most geven,
 Als 't ware Paaschlam, (zo dit naar de wet beschreven,
 En afgeschaduw't was; en elk verfelt moet staan,
 Hoe hier aan 't minste stip der Godspraak word voldaan.)
 Riep Jesus overluid; my dorst! (Voorwaar geen wonder,
 Daar hy zo lange was gemartelt, en den donder
 Van Gods verbolgentheid en vrezelyke kracht
 Gevoelde in zyne ziel; zodat hy schier verfmacht'
 Van al de hittigheid der gramschap, die hy torste.
 Geen wonder, zeg ik, dat des Heilands kele dorstte.

Zo haast dit wierd gehoort door iemant van de wacht,
 Wierd hem al straks een spons met yfop toegebracht;
 Om daar de vochtigheên, zieltogende, uit te zuigen.
 Als toen begon hy 't hoofd, door zwakheid, neêr te buigen,
 En sprak; het is volbragt! de schuld is nu voldaan,
 Die tot op heden tot myn' laste heeft gestaan.

Doch eer die levens Zon zal van de kimmen dalen,
 Moet eerst der wereld zon, van schrik, haar gulde stralen
 Verduistert zien, en haar gewonelyke licht
 Het aardryk weigeren, van wegen dit gezigt
 En schriklyk schouwspel, dat op 't oppervlak gebeurde.
 (Als of zy, redeloze, ook haren Heer betreurde,
 Op 't volle van den dag; als zy haar' sterkten glans
 Pleegt neêr te zenden uit haar' hogen hemeltrans.)

*De zon
word ver-
duistert.*

Zo moesten op dien dag des hemels firmamenten,
 Als maan en sterren, in de lucht, als, hare tenten
 Zo wonderlyk geplaatst, ook als getuigen staan,
 Dat Gods gerechtigheid wierd door den Zoon voldaan.
 Gelyk het was voorspelt zo menig eeuw te voren,
 Wanneer zich Amos dus tot Israël liet horen;

*Aanmer-
king.*

't Zal wezen, zegt de Heer, (ten blyke, dat hy lang
 Hun wegen had verfoeit, en dat hy 't hen eens bang
 Zou maken) dat ik 't licht der zonne en hare stralen,
 Zelf op den middag, zal het hoofd doen onderhalen,
 En dat een duisternis bedekken zal dit land,
 't Welk gy bewoont; van ouds myn wensch en liefdepand.
 Wie merkt niet, dat de Geest dit grote wonderteken,
 (Waar by geen zonnezwym kan worden vergeleken,
 Die alle jaren, naar haar' vasten loop, gebeurt;
 En by een volle maan onmogelyk gekeurt)
 Voorzeggen deed, om daar op vlytig acht te geven,
 Wanneer zy 't grouwelykst en kenlykst feit bedreven,
 't Welk oorzaak van 't gevolg der plagen wezen zou,
 En 't land bedekken met den allerzwaarsten rouw.

AMOS 8: 9

*Jefus oer-
ste uitroep.*

In deze donkerheid, die God op 't aardryk ftuurde,
En van den middag af tot by drie uren duurde,
(Naar onze rekening) vernam de Chriftns meê
Een nare duifterheid in zyne ziele (in fteê
Van 't Goddelyke licht, dat hem voorheen verquikte)
Zodat hy, door dien damp benauwt, byna verflikte,
En uit most roepen met een nare ftem en galm,
Ps. 22: 2. De woorden van dien fchoon' en zinneryken Pfalm;
Myn God! myn God! waarom hebt gy my dus verlaten?
Het bitterfte ogenblik, 't welk Jefus bovenmaten
Geprangt heeft; zodat ons randzoen hem diere ftond,
Die zulk een droeven klagt uit 't hart naar boven zond.
Wie kan de rede zich te recht te binnen brengen,
Die ons bezeffen doet, hoe God dit kon gehengen,
Dat hy met dezen angst zo zwaar wierd aangetaft?
Indien hy onze fchuld en ftraf niet tot zyn' laft
Genomen had, om in de plaats van ons te lyden,
En zyn verkoren volk door deze fmar te vryden
Van 't eeuwige verderf, en 't misfen van zyn licht,
Verlaten, en gedoemt van voor zyn aangezigt.

*Jefus laat-
ste uitroep;
an dood.*

Als deze zieleklagt door mannen, die daar ftonden,
(Hoewel zy, zo het blykt, den inhoud zelf niet konden
Bevatten) wierd gehoord, fchoot een van deze toe,
En nam weêr met 'er haaft die lange fpongiroe',
En doopte z' in het vat met edik, (dat ter zyden
By dezen kruispaal ftond, gebruiklyk in die tyden)
En bood ze Jefus aan, of ook Elias quam,
Om hem zyn hulp te biên, dien elk voor Eli nam.
Doch alles te vergeefs, en averechts begrepen
Van deze lieden. Maar, ziet daar! herhaalde nepen
Van Jefus bange ziele, in zynen laaften nood,
De voorbô van zyn ftille en opgevolgde dood.
Myn Vader! riep hy uit, 'k beveel in uwe handen,
Myn ziel! die daar meê wierd geflaakt uit deze banden,

Daar.

Daar in die nu zo lange en bange was geweest;
Want Jesus boog zyn hoofd, en gaf terstond den geest.

Toenzag men 't voorhang van den Tempel mede scheuren en de op-
gevolgde
aardbe-
ving.

Van boven tot beneên; en zo des hemels deuren
Als open barsten, met een vrezelyk gedruis:

Waar door het aardryk beefde, en menig rots en kluis
Van een geklieft wierd; zodat de overwelfde graven

De lyken (voor den dag des oordeels) weder gaven,
En vele heiligen, door Jesus dood verwekt,

Nu quamen voor den dag, en wierden daar ontdekt
In deze heilige Stad aan veler menschen ogen.

Zodat de Hoofdman straks, met andren, wierd bewogen
Tot vrese en achterdocht; dat deze lyder meer

Was dan een sterveling, een algebedend Heer,
Of wel de Zoon van God. Dat Isrêl echter wraakte,

En dus zich schuldig aan godslasteringen maakte;
Wyl Jesus toonde, dat hem, zelf in zynen dood,

Geen wondren konden zyn te zeldzaam noch te groot.
Dus spraken ook zeer vele en andre mindre scharen,

Die, wegens dezen schrik, zich nauwelyks bedaren
En troosten konden in dit treurige geval,

't Welk deze menschen lang hier na noch heugen zal.
Zodat zy, kerende naar huis en steêwaarts henen,

Zich niet onthielden van zeer bitterlyk te wenen,
En, als wanhopende, op hun flauwe borst' te slaan,

Om al de wreedheid, dien Verlosfer aangedaan.
Dit was het einde van Mesias smartlyk leven,

Met al de omstandigheên, naar waarheid, ons beschreven, Aanmer-
king.

Door mannen, die hier van getuigen zyn geweest,
En aangedrongen door des Heren eigen Geest;

Den Geest der waarheid, die hen na zyn dood zou leiden
In alle waarheid; en op 't krachtigst toebereiden,

Om deze boodschap ook de ganfche wereld door
Te brengen, langs 't bestek van 't reeds gelegde spoor.

Dus wierd dit Lam geslagt, en willig opgedragen
 Ten zoen- en reukaltaar, naar 't eeuwig welbehagen
 Der Godheid. en zo zyn de schaduwen vervult;
 Vertonende ons, hoe eens al de openstaande schuld
 Voldaan moft worden door ene andere offerhande,
 Waar in de Middlaar zelf zich geven zou te pande
 Voor 't gansche menschedom; zo als 't heden is gebeurt.
 Dus zien wy 't voorhangkleed, hoe sterk, van een gescheurt,
 Om enen ruimen weg naar 't Heiligdom te vinden;
 Het ware Heiligdom, en niemant te verbinden,
 Om door een' Priester tot den troon van God te gaan;
 Maar zelf daar buiten, en van ver te moeten staan.
 Dus zagen wy meteen de Godspraak klaar betogen,
 En hoe dit zichtbaar al beroert wierd en bewogen,
 Gelyk'er David dus met kracht van profeteert;
 (Die met het voorbeeld van de Christus was vereert)
 Ik was met banden van de bleke dood omgeven,
 De banden van het graf en helle deden beven
 Myn hart en leden; doch als 't my te bange was,
 En niemants hulpe hier op de aarde quam te pas,
 Verhief ik myne stem tot God, den Heer der Heren;
 Hy wilde doch dien angst uit myne ziele weren,
 En geven ruimte. maar Jehova hoorde my,
 En stond my uit 't paleis des hemels trouwlyk by.
 Toen daverde deze aarde, en schrikte op hare spillen;
 Toen was de grond van 't hoog gebergte niet te stillen;
 Omdat zyn grote toorn ontsteken was als vyer,
 En maakte rondsom hem een vrezelyk getier.
 Dus wierd de waarheid ook gebillikt en geveiligt
 Door zulke, die voorheen zo stout het recht ontheiligt,
 En, scheldend', hadden meê geholpen tot zyn dood;
 Doch hem rechtvaardigden toen hy zyne ogen floot.

*De Joden
 verzoeken
 Pilatus,*

Terwyl de Heiland uit dit leven was verscheiden,
 En deze Joden zich ter vieringe bereidden

Van.

Van 't schaduwryke feest; en alles vaardig stond,
 Wat hier toe, naar de wet, vereischt kon wezen, zond
 Die bloedraad iemant naar den Landvoogd spoedig henen,
 Met een verzoek, dat hy bevel gaf, om de benen
 Te breken van de drie gekruifigden; en voort
 Deze af te maken, en te slepen naar een' oord,
 In 't ene of 't andre gat, om daar te laten rotten.
 (Hoewel de alziende God dien raad haast zou bespotten,
 En werken doen al 't geen by hem besloten lag.)
 't Was voorbereiding tot dien groten Sabbatdag
 Toen Jesus Christus leed; wanneer geen kruifelingen,
 Die daar ten schouwspel voor de gansche wereld hingen,
 Vermogten in dat land vernachten op het hout;
 Omdat men door dien vloek den grond ontwyden zoud',
 Dien God aan Israël ten erve had gegeven,
 Om heiliglyk en tot zyn eer daar in te leven.

*dat by de
 lichamen
 der gekruif-
 den doe
 wegnemen.*

DEUT. 22:
 23.

Wanneer Pilatus hen dien eisch had toegestaan,
 Om deze lyders arm' en been' in stuk' te slaan;
 En dit reeds wierd volbragt aan dat paar moordenaren,
 Gebeurde 't, dat die beuls by 't kruis gekomen waren,
 Daar aan de Heiland hing; en zagen, dat de dood
 Zyn einde had verhaast, was hun ontzag zo groot,
 Dat zy zyn beendren niet verbraken; maar hem lieten
 Onaangeroert. (Want 't kon Gods wysheid niet ontschieten,
 Die lang te voren had belaft, dat 't jarig lam,
 Dat tot het Paaschfeest wierd geslagt, geheel daar quam
 Ter tafel, gaar gebrâan aan kruifelingsche speten;
 En dus door 't huisgezin wierd jarelyks gegeten,
 Met saus begoten, en in zyn geraamt gezet,
 En 't geen'er meerder was geboden door de wet.)
 Toen naderde tot hem een van de Roomsche knechten,
 (Die Jesus ook, veellicht, aan 't kruis had helpen hechten)
 En stak hem met een speer, of lansse, in zyne zyd',
 Zodat'er uit de wond, op een'en zelve tyd,

*dat by hen
 toeslaat.*

EXOD. 12:
 46.

Quam bloed en water, met een volle straal, afvloeijen,
 En dezen heuvel van het galgeveld besproeijen;
 Ten blyke, dat hy was gestorven aan dien stam,

1. JON: 5.

En tot zyne erfenis door bloed en water quam.

6.

ZACH. 12:

Als mede, opdat zy eens hier na aanschouwen konden,

10.

Wie die doorsteekne was; en zich in zyne wonden
 Verbergen, als z' eens weêr, vergadert in dat land,
 Hem vrezen zouden; dan verlost door zyne hand.

*Josef van
 Arimathea
 verzoekt
 het lyk van
 Jesus.*

Als nu dit voorval daar op Golgotha gebeurde,
 (Waar in men 't hoog bestel des groten Gods bespeurde,
 Die alles schoon maakt op zyn' rechten tyd, en niet
 Kan feilen, wyl hy is de Heer, die 't al gebied)

Vond zekre Raadsheer zich verschuldigt, om te vragen
 Dat 't hem veroorloft wierd' dit lichaam weg te dragen,

En dat te bergen in zyn graf, dat buiten lag,

In enen hof; en hy niet zonder 't hoog gezag

Durfde ondernemen. Doch als dit Pilatus hoorde,

Dat die gekruiste was alreeds gestorven voor de

Twee moordenaars, en eer zyn last was uitgevoerd

Om ze af te maken, wierd hy door dat nieuws ontroert;

En zond een hoofdman van zyn bende derwaarts henen,

Opdat hy hem berichtte. Als deze was herschenen,

En dit bevestigt had, schonk hy het lichaam aan

*dat Pilatus
 hem geeft,
 en by be-
 graaft.*

Dien Josef. (Die, de leer van Jesus toegedaan,

Hem dikwils had bezocht; doch om de vrees der Joden

By nacht; en niet had meê gestemt om hem te doden.)

Waar op die derwaarts zich begaf en quam by 't kruis;

En deed het lichaam in een lywaat, van zyn huis

Hier toe geschikt. Gelyk ook Nikodeem liet brengen

Een mand met mirrhe, om die met aloë te mengen;

(Wel honderd pond gewigts) en strooide dat terstond

In 't kleed, daar in men 't lyk van onzen Heiland wond,

En leide 't in de rots, daar niemant was begraven

Tot op dien dag; om dus 't Profetisch woord te staven,

Dat .

Dat men zyn graffteê by godlozen had gefelt;
 Wanneer het vonnis door die richters wierd gevelt.
 Doch dat hy na zyn dood gebragt was by de ryken.
 (Om dus den toeleg van die guiten door te ftryken,
 Wien eens dat eige lot weêrvaren zou, wanneer
 Een ezels uitvaart zou bedekken al hun eer.)

JES. 53: 9.

Toen sloten zy het hol met enen fleen van buiten,
 Die zwaar en groot was, om den moedwil dus te sluiten
 Van boze menſchen, die men op dien tyd wel vond;
 Hoe zeer 't verboden was te ontheiligen dien grond.

Terwyl die mannen hier die plechtigheid verrichtten;
 En hoop, en vrees en liefde ook anderen verplichtten,
 Om eens te zien wat van dit lichaam worden zou,
 Was 't vrouwentimmer meê gevolgt, (gedrukt door rouw)
 Die duidelyk de plaats nafpoorden, daar z' het bragten.
 Bezwangert (zo het bleek daar na) met die gedachten,
 Om hem te zalven, daar hy toen begraven lag,
 Zo haast voleind zou zyn die grote Sabbatdag.
 Waar op zy zich weêr naar Jerufalem begaven,
 Om hare zielen in dien toestand wat te laven,
 En ook te ruffen; wyl de maan alreeds begon
 Haar kaars te ontfteken aan den fakkelt van de zon.
 Hier zaten zy byeen; doch hoe zy 't toen te moede
 Geweeft zyn in haar hart, wyl nu haar Heer en goede
 Verzorger was van kant, en in een graf gelegd,
 Kan elk bevroeden. Want hoewel hy 't had voorzegt,
 En ook gewaarfchouwt dan hier in getrooft te wezen,
 En, altyd welgemoed, geen onheil meer te vrezen,
 Zo was doch haar geloof te zwak, om dezen flag
 Te dragen: noch te min, wyl al 't gezelfchap lag
 Door droefheid neêrgeveld. De mannen zelvê waren
 Mistrooftig om 't verlies, en nauwlyks te bedaren;
 Niet zeker wat'er eens van hen geworden zou,
 Die hunnen Meeſter nu zo lang en zeer getrouw

*'t welke de
 vrouwen
 aankyken.*

Hier hadden opgewacht, en huis en erf verlaten;
 En denken konden, wat zal dit nu alles baten?
 Dewyl hy weg is, en de hoop met hem vergaan;
 En wy ons hier zien bloed voor ieders woede staan.

*De Raad
 verzoekt
 een wacht
 van Pila-
 tus, om
 ze by het
 graf te stel-
 len.*

Des daags daar aan, wanneer de Sabbat was gekomen,
 Heeft deze grote Raad eenparig voorgenomen,
 Om hunnen Landvoogd meê te vragen, om een wacht
 Te stellen by het graf; zo wel by dag als nacht.
 Zy zeiden dan tot hem; 't geheugt ons, hoe wy dezen
 Verleider menigwerf (hoewel w' er niet voor vrezen)
 Hier hoorden stoffen, dat hy weder op zou staan
 Ten derden dage; en 't hem als Jonas most vergaan,
 Toen hem die grote visch op zee had ingezwolgen:
 Derhalven wenschten wy, dat g' ons verzoek opvolgen,
 En ordre stellen wild', dat deze rots bezet
 En tot den derden dag bewaart wierd; en belet,
 Dat hy niet word' versleept door zyne lereelingen;
 Die niet te goed zyn, om de wereld op te dringen
 Een leugen, dat hy was verrezen van den dood:
 Want dan was warelyk die dwaling ruim zo groot,
 Dan de eerste wezen kon. Toen sprak Pilatus weder;
 Gy zelve hebt een wacht, (want dat 's u veel gereeder)
 Gebruikt ze tot dat werk, en handelt'er zo meê
 Als 't u behaagt; geleid en legt ze daar ter steê,
 En rondsom, daar gy wilt, drie dagen en drie nachten,
 Of zo veel langer als gy dit zult nodig achten,
 Ik geve u vryheid. 't Welk zy deden; en meteen
 (Tot meerder zekerheid) den voorgerolden steen
 Verzegelende; om dus een ieder af te schrikken
 Van zulk een stout bestaan, om aan dien zerk te wrikken,
 Die nu gewapent was met 't zegel van den Raad,
 En met een wacht bezet van dezen Joodschen staat.
 Dus konden zy geruft het hoofd te slapen leggen;
 En wel verhinderen, dat niemant ooit zou zeggen,

Dat .

Dat hy was opgestaan ; omdat het lyk daar lag,
 En deze leugen haast zou komen aan den dag.
 Maar zo weet onze God de arglistigen te vangen,
 Te maken, dat zy in de strikken blyven hangen,
 Die zy voor anderen uitspanden, zo het bleek.
 Want toen die wacht geen voet van deze grafsteê week,
 Voor dat een hoger magt hen heeft van daar verdreven,
 (Geen blode loeren van discipelen, die bleven
 In hunnen schuilhoek ; maar een blinkend Engelpaar)
 Zo bleef de stelling ongetwyfelt vast en waar.

Daar legt de Christus nu in 't stof des doods bedolven ; *Aanmer-*
 Terwyl een grote troep van huilende avondwolven *king.*
 Dit lyk omringen blyft, na 't dragen van de straf,
 En hem vervolgt tot aan het hol van 't donkre graf.
 Om Jesus daar te doen met anderen verrotten ;
 De Godspraak zelf hier door, was 't mooglyk, te bespotten, Ps. 16: 10.
 En ieder te doen zien, dat alles wat hy had
 Gesproken en geleert met leugen was beklad.
 Ja, om een einde van zyn' groten naam te maken,
 Dat hy Mesias was, die eerst den dood most smaken,
 En na drie dagen weêr verryzen uit het stof,
 Opdat hy dan beklom zyn' troon in 't hemelhof.
 Van waar hy zyn gericht zou zenden op deze aarde,
 Tot een verwoesting van de Stad, en dat vermaarde
 Gebouw des Tempels, 't welk tot aan den grond gesloopt
 Most worden, en dit volk met smarten opgehoopt.
 Doch deze poging, en onnutte grafbezetting,
 Zou geen verandering, noch minste lyfsbesmetting
 Te wege brengen ; wyl de dood zyn laatste schicht
 Besteed had aan dien Vorst des levens ; en reeds zwicht'
 Voor zyne magt : om zelf te zien zyn zegepraling,
 (De grote boodschap van zyn komste, en nederdaling)
 En huldiging, die nu in 't kort te volgen stond
 Tot slaving van het woord en 't ongekreukt verbond.

Ps. 110: 7. Dus most hy op den weg van dit zyn lydend leven
 Zich naar de diepte van dien waterkolk begeven;
 En drinken uit de beek, die op hem neder vloot,
 En hem met veel gedruis versmoorde in haren schoot.
 Doch hy most in het kort zyn hoofd met vreugde opbeuren;
 En openrukken door zyn kracht de sterke deuren
 Des afgronds; en alsdan het oppervlak betreên
 Van 't aardryk, nu verzoent door zyn gerechtigheên.

Beftuit.

Wie volgt met my dan niet dit lyk, en zet zich neder
 By deze graffpelonk, eer dat de Christus weder
 Te voorfchyn komen zal; den vyanden tot fchrik?
 Opdat hy zyne ziel, na zo veel rouw, verquik'
 Met aangename reuk van mirrhe en aloegeuren,
 Die uit zyn doodkleed zich verspreiden; zelf te keuren
 Veel krachtiger, dan al de drogen van het Ooft'.
 Want dit versterkt het hart, en fchaft den hoogften trooft
 Aan een benauwde ziele, om 't pak van hare zonden;
 Daar van ze nimmer was ontflagen noch ontbonden,
 Indien de Borg niet zelf gedood was, en in 't graf
 Ter rust gelegt; opdat de Vader aan hem gaf
 Getuigenis van een volflagene voldoening;
 Als de oorzaak van den vrede en d'eeuwige verzoening,
 Door den Mesfias zelf beloofd en aangebragt.
 Dat dan de rechte vrucht en werkelyke kracht,
 Door zynen dood en die begraving nu verworven,
 In ons gezien wierde; en onze oude mensch gestorven
 En ook begraven was met hem; om op te ftaan
 Wanneer hy zal uit 't hol van dezen kerker gaan;
 En met dit Hoofd, als zo veel diergekochte leden,
 Vereent te zyn tot in der eeuwen eeuwicheden;
 En hem te leven en te loven om dit werk,
 Dat hy gewrocht heeft voor het heil van zyne Kerk.

DE ZEGEPRALENDE
EN VERHEERLYKTE
MESSIAS,

IN ZYNE OPSTANDING, HEMEL-
VAART EN DE UITSTORTING
VAN DEN H. GEEST.

X. HOOFDSTUK.

Na dat de dood den Heiland had gevelt;
En by in 't graf drie dagen en drie nachten
Gerust had van zyn werk; gaat hy zyn krachten
Hervatten; en verryft gelyk een Held.

Daar op hy straks den zynen weêr verschynt
Aan 't graf; op weg; in huis; en aan de stranden
Van Galileen; en trekt uit deze landen

Naar Judaas oud gebergt; daar hy verdwynt,
En opvaart naar de hoogt'. Van waar hy zend
Den Geest op zyn verkore Apostelscharen;
En andre, die hier tegenwoordig waren;
Als Petrus door zyn reden maakt bekend.

Terwyl dit Paschafeest, 't welk Jesus dood afmaalde,
Geviert wierd, en dit volk elks huisgezin onthaalde
Op zyn gebraden lam; en met de schors zich voed';
Daar hunne vingers noch dropen van het bloed
Des waren tegenbeelds, zo wredelyk verslonden;
En als een Azazel ter woesteny verzonden,
Beladen met de schuld van 't menschelyk geslacht;
Verhaalt 't discipelschap malkaâr in dezen nacht

INLEI-
DING.

LEV. 16:
10.

Wat hen weêrvaren was; en waar zy henen vloten;
 En hoe men had geleest met dezen hunnen doden,
 Doch lieven Jesus, die daar was in 't graf gelegd;
 (Zo als hy meermaal in zyn leven had voorzegt)
 Maar dien zy nu by zich geheel verloren achtten,
 En niet weêr uit den buik van deze rots verwachtten:
 Beradende te zaam, wat nu hun liefdeplicht
 Noch vorderde, en door hen moest worden uitgericht.
 Want dat hy op zou staan, na dat hy was gestorven,
 De Arimatheër 't lyk alrede had verworven,
 En daar ter rust bestelt, schein buiten alle hoop,
 Naar de orde der nature en haar' gemenen loop.
 Derhalven rustten z' ook met dezen hunnen doden;
 Gelyk de wet van God hen strenglyk had geboden,
 Dien groten Sabbatdag te vieren in dat land.
 Hoewel die nu in 't kort zou raken aan een kant;
 Omdat de ware rust, door Jesus dood verkregen,
 Zou wezen aangebragt; nadat hy had gelegen
 In 't graf, en daar gerust van al den arbeid, in
 Zyn ziele doorgestaan; des Sabbats rechte zin.

Luc. 23:
 56.

*Een Engel
 daalt uit
 den hemel,
 en wentelt
 den steen
 van 't graf.*

Als deze heilige dag was henen en verstreken,
 En 't licht des dageraads weêr vrolyk door quam breken,
 Om met een schoonder glans de wereld op te gaan,
 En al de nevelen te ruimen uit haar baan;
 Ziet daar! een groot gedruis liet zich van boven horen,
 Zodat het aardryk beefde; (als weinig tyds te voren
 Gebeurde, toen de Heer van dit heelal den geest
 In 's Vaders hand beval) en ieder wierd bevreesd.
 Wanneer een Engel uit den hemel af quam dalen,
 En daar ter plaats verscheen; en, door zyn blixemstralen
 En 't blinkende gewaad, verjoeg de wacht van 't graf;
 (Die, wegens dit gezigt, van schrik den geest schier gaf)
 En wentelde den steen, die d'ingang hield gesloten,
 Van 't hol, en zette zich daar op; en zag dien groten

Verwin-

Verwinnaar uit het stof (doch met geen bloed begruift,
Hem wreedlyk afgetapt wanneer hy wierd gekruift)
Zeeghaftig uitgaan, nu ontzwaachtelt van de banden,
Die hy had losgemaakt, en met zyne eige handen
In een gerolt, en wel ordentlyk daar gelegd;
Gelyk dit in 't vervolg ons nader word gezegt.

Inmiddels hadden zich de vrouwen doen verzorgen
Van speceryen; en vertrokken in den morgen
Van dezen eersten dag der weke (aleer het licht
Der zonne zich vertoonde, en 't blozend aangezigt
Ter kimme uitftak) naar 't graf, om 't lichaam hares Heren
Te zalven, en aldus voor 't laafte te vereeren
Met haren liefdeplicht; hoewel door rouw bezet,
En om haar groot verlies verbyftert en verplet.
Het waren (zo men leeft) Marie Magdalene,
En de andere Mary, Kleopas wyf, en ene
Salome, als meê Johanne, en andre vrouwen meer,
Liefhebsters allezaam van Jesus en zyn leer.
Terwyle deze op weg, en 't graf genadert waren,
Had zich dat wonder reeds beginnen te openbaren;
En deze wacht verftrooit, en van haar post gejaagt,
Als waren z' uit het veld lafhartig weg gevaagt.
Doch eer zy noch zo verre en aan de rotze quamen,
Daar in de Heiland lag, beraadden zy te zamen
Wie haar kon helpen, om den voorgerolden steen
Van daar te krygen. (Want zy waren noch alleen,
En hadden mannekracht tot zulk een werk van noden,
Aleer zy met haar zalf en kruiden by den doden
Geraken konden, en volvoeren haar desfein:
Zo groot was deze drift; maar 't overleg zeer klein,
Als hier uit bleek, en noch daar toe is af te meten,
Dat zy van deze wacht, niet hebben 't minft geweten;
Zo weinig, dat'er een verzeegling was gefchied,
Die niemant ingang tot die graffpelonk toeliet.)

daar de
vrouwen
aankomen
om haren
Heer te
zalven.
MATH. 28:
I - 20.
MARC. 16:
I - 20.
LUC. 23:
I - 53.
JOH. 20:
I - 31.

Dus spoelden zy voort heen; en, dichte by gekomen,
 Bemerkten zy, dat reeds de steen was weg genomen,
 De deur geopent, en het hol van binnen leëg.
 't Welk ene ontroering in die vrouwen bragt te weeg,
 Niet wetend' wat hier van te denken of te zeggen.
 Als dit gebeurde, en zy daar stonden te overleggen
 Wat hier van worden zou; Ziet daar! een jongeling,
 Gekleed met een spierwit en lang gewaad, ontving
 Die tedre vrouwen met zeer troostelyke woorden;
 (Die zy, hoe zeer verbaast, doch luisterscharp aanhoorden)
 Wat maakt gy hier, was 't woord, in dezen ochtent stond
 Zo vroeg, daar 't morgerood des dageraads den grond
 Der heuveln pas bedekt? wien komt gy hier doch zoeken?
 (Zo sprak deze Engel, die daar was in een der hoeken,
 En aan de rechterhand, waar tegen over zat
 Een tweede, die ook mede een blinkend kleed aan had.)
 Ontfelt u niet te zeer, dewyl w' uw boodschap weten,
 En waarom deze schrik uw harten heeft bezeten.
 't Is Jesus Christus, dien gy zoekt, van Nazaret,
 Die van de Joden was gekruist. tred door en zet
 Uw voet' hier binnen, en beziet zyn legerstede,
 Daar hy gelegen heeft ter rust'. hy is alrede
 Weêr opgestaan, gelyk hy meermaals had voorzegt,
 En u van deze zaak omstandig onderrecht.
 Hy gaat u reeds al voor naar Galileen; o vrouwen!
 Alwaar gy hem met vreugde in 't korte zult aanschouwen;
 Zodat g' u vruchteloos op deze wys verkloekt,
 En enen levenden in 't hol der doden zoekt.
 Daarom, gaat henen, brengt aan zyne lereligen
 De tyding, en verhaalt hen alle deze dingen,
 Die gy gezien hebt en gehoord; maar bovenal
 Aan Petrus. (noch bedroeft om zynen zwaren val)
 Want deze heugt het best, wat hy in Galileën
 Hen dikwils heeft voorspelt, niet lange zelf voorleën,

Dat .

Dat hy, des menschen Zoon, verradelyk zou zyn
 Gegeven in de magt van zondaars, (onder schyn
 Van een verleider) en aan 't kruishout opgehangen,
 En staan ten derden dag' weêr op; om zyn belangen
 Te vorderen. daarom gaat heen, volvoert dien last;
 Zo word de droefheid door de blydschap weêr verrast.
 Toen dachten deze straks aan al des Heren reden;
 En vloten van het graf met snelle en dubbele schreden,
 En boodschapten dit nieuws aan al 't discipelschap,
 Met vele ontfeltenis. Die 't maar voor vrouweklap
 En ydle dromery opvatted', als zy 't hoorden,
 En daarom nietmetal geloofden van die woorden.
 Alleen ontfeld' hen dit, wanneer Maria sprak;
 (Terwyl haar 't klamme zweet aan allen kant uitbrak)
 Zy hebben onzen Heer gewis uit 't graf genomen,
 Maar werwaarts heen gebragt, is immers niet gekomen
 Tot onze kennis. 't Is wel waar, wy zagen daar
 Een jongeling of twee, die duidelyk en klaar
 Verhaalden, dat hy was verreezen van den doden;
 En dat het schenen afgeschikte hemelboden,
 Aan 't blinkende gewaad, of Englen van omhoog.
 Want 't gene ons meer en meer tot dit geloof bewoog,
 Was, dat z' ons in het breed verhaalden al die zaken,
 Die onzes Meesters leer van zyn verryzing raken;
 En dat hy in het kort zou weder henen gaan
 Naar Galileen; en 't geen m' ons verder deed verstaan.

Wanneer zy alle nu eenparig dit verhaalden,
 En 't gansche stuk in die omstandigheên bepaalden;
 En Petrus meer geloof aan hare woorden gaf,
 Liep hy met Jesus vriend, Johannes, naar het graf.
 Doch dèze laatste rend' voorby den eersten henen;
 (Veellicht, vry jonger, of wat radder op zyn benen)
 Zodat hy allereerst by deze rotze quam;
 En bukte, opdat hy hier ter deeg' gezig van nam,

*Petrus en
 Johannes
 lopen naar
 het graf,
 en zien de
 doeken,
 daar in
 Jesus gela-
 gen had.*

Alwaar hy 't doodkleed zag by al de doeken leggen.
 Zo haast nu Petrus dit Johannes hoorde zeggen,
 Trad hy daar in, alwaar hy alles vond en zag,
 En Jesus hoofddoek, die daar afgezondert lag,
 In een gerolt; gelyk Johannes meê zo dede
 En ging'er in; zodat hy om die zelve rede
 Geloofde, dat dit was naar Jesus eigen woord
 Geschied, als reeds zo vaak uit zynen mond ghehoort.
 (Doch niet te recht verstaan; dewyl zy niet begrepen,
 Dat hem een wrede dood most naar het graf toe slepen,
 En hy weêr opstaan, naar den inhoud van de Schrift.)
 Daar op liep Petrus, met een' overgroten drift,
 Als ook Johannes, weêr naar 't huis daar de andren waren,
 Om hen verflag te doen van dit hun wedervaren;
 Dewyl het waar kon zyn 't geen door de vrouwen wierd
 Verftendigt, en van haar in 't minst niet was verfiert.

*Mariaas
 tweede ont-
 moeting.*

Als een van deze ('k meen Marie Magdalene,
 Die hen ook achterna gevolgt was derwaarts hene)
 Te wenen stond aan 't graf, en bukte en keek daar in,
 Zag zy twee Engelen, geplaatst als in 't begin;
 (Aan 't hoofd- en voetenend, in zuivre witte kleden)
 Die haar op nieuw een vraag (byna als voren) deden,
 En zeiden; waarom weent gy, vrouwe ! welke is doch
 De rede van uw' druk ? of twyfelt gy als noch
 Aan die verzekering, door ons aan u gegeven ?
 Toen sprak Maria, door mismoedigheid gedreven;
 Omdat zy mynen Heer, die hier begraven lag,
 (Gelyk ik zelve dat met dees' myne ogen zag)
 Nu hebben weggesleept, en ik de plaats niet wete
 Daar hy gebragt is. zodat ik hier uit afmete,
 Dat zyne vyanden hem hebben met geweld
 Hier uit gelicht; dit is 't dat ons zo zeer ontftelt.
 Zo haast zy deze klagt, al schreijend', had doen glippen
 Van hare bevende en zeer bleek bestorve lippen,

*Ziet, en
 spreekt
 Jesus.*

Week zy wat achterwaarts, en zag den Heiland staan;
 Doch kend' hem niet. Toen sprak de Heer aldus haar aan;
 Wat weent gy, goede vrouw! wien zoekt gy hier ter stede?
 Maria Magdalene, ontroert door deze rede,
 Gaf straks ten antwoord; wel zyt gy de hoevenier?
 Bericht my dan, of gy het lichaam hebt van hier
 Genomen, en waar heen gebragt? ei! wil my zeggen,
 Waar is de plaats, daar gy het hebt doen nederleggen,
 Opdat ik 't halen ga? Daar op sprak Jesus weêr;
 Maria! Zo als zy dit hoorde, viel ze neêr,
 En zeid'; Rabbouni! o myn Meester! en daar mede
 Bezweek de vrouw, haar tong beklemd' en kon geen tweede
 Betuiging aan hem doen; doch zy viel op hem aan,
 Als of z' haar armen om zyn voeten wilde slaan.
 (Zo groot was hare liefd', die nu weêr sloeg aan 't branden,
 Zodat zy naulyks kon bedwingen hart en handen,
 Opdat z' haar blydschap door de omhelzing hem verklaar'.)
 Doch Jesus weigerd' dit, en sprak aldus tot haar;
 O vrouwe! wil my niet te dichte by genaken,
 Veelmin omarmen, of met uwe handen raken;
 Wyl ik noch niet geheel van God verheerlykt ben,
 Noch opgevaren tot myn' Vader. Ga en ren
 Naar myne broedren toe, en zeg dit hen te gader;
 Ik vare henen op tot myn' en uwen Vader,
 Tot myn' en uwen God. (in 't Opperheiligdom:
 Opdat hy daar den stoel der heerlykheid beklom)
 Noch voegde hy daar by; zegt, dat zy hen begeven
 Naar Galileën toe, gelyk ik in myn leven
 Dit meermaal heb gezegt, daar zullen zy my zien;
 Opdat ik hen gebie' wat namaals moet geschiên.
 Als nu Maria dit genoeg had ontfangen,
 En haren Heer gezien, na zo veel zielverlangen,
 Verliet z' hem weder, en volbragt terstond den last,
 Dien z' had gekregen, schoon z' hem niet had aangetaff.

*Aanmer-
king.*

Hoe vrolyk heeft die vrouw die tydingen gaan dragen
Aan dat discipelschap, dat, enigzints ontslagen
Van wanhoop en van rouw, noch was vol achterdocht?
Hoe onverduldig en precies wierd z' onderzocht
Door deze mannen en bedroefde ontroerde zielen?
My dunkt, ik zie ze zelf ter aarde nederknielen,
En danken hunnen God; hem biddende meteen,
Dat deze vreugd en dit geluk eens algemeen
Mag worden meêgedeelt, en zy dien Heer aanschouwen,
Om met te meerder kracht hun zeer verzwakt vertrouwen
Te vestigen op hem, en voor zyn zaak te staan,
Veel vaster, dan het was voorheen door hen gedaan.

*De wach-
ters komen
in de stad
vlugten
en verha-
len 't ge-
beurde.*

MATH. 28.
21.

Terwyle dit gebeurde aan deze zwakke broeders,
En zusters, had een troep der wakkre grafbehoeders,
En stoute wachters (als een gansch verflage hoop,
Die, op het zien van dit verschynzel, op de loop
En vlugt geraakt was) meê zich naar de Stad begeven,
Verhalend', wie hen had van hunnen post verdreven;
Hoe 't alles was gegaan, en wat'er was gezien,
En hen genoodzaakt had met alle magt te vliên.
Zo haast die boodschap daar gekomen was ter oren
Der Priesteren, die daar voor duchteden te voren,
Ontzette dit den Raad niet weinig; wyl die vrees
Voor dit geval in hen niet ongegrond orees;
En zy hierom den hof met wacht bezetten deden,
Het graf verzegelden, en meer zorgvuldigheden
Hier hadden aangewend, om vast en zeker spel
Te maken. (Doch wat helpt al 't menschelyk bestel,
Als God met deze lacht, en hun bedryf bespotten
En gansch verydlen wil; dan zal hy zulke zotten
Haast opentlyk ten toon doen stellen; zodat zy
Ook zelve zullen zien hun dollen razerny.)
Maar hier in diende straks voorzien, aleer die tyding,
Zo kort na Jesus dood en smadelyke lyding,

Wierd,

Wierd door de stad verbreid, die vol van menschen stak,
En daar van daan zeer licht door al de landen brak.

Des wierd men haast bedacht, die wachters om te kopen, *die men omkoopt.*

En overal een valsch geruchte te doen lopen,
Dat Jesus groot gevolg gekomen was by nacht,
In hunnen eersten slaap, en had met alle magt
Dien zwaren steen verrolt, de graffteê opgebroken,
En was toen in die rots behendig neêrgedoken,
En had het lichaam zo ter sluik maar meê gepakt,
En hier of daar weêr in een' diepen kuil gesmakt.
Gelyk men deed. en zeid' tot hen; komt dit ter oren,
Van onzen Landvoogd, daar moet gy u niet aan storen,
Maar wezen wel geruft; wy zullen hem te vreên
En klagtloos stellen; gaat gy op dien voet dan heen.
Zo als 't gebeurde, en zy het geld zeer gretig namen,
En overal, daar zy by andre menschen quamen,
Dit zo vertelden, en verbreidden door de stad;
Vooral by zulke, daar die oude haat noch zat.
Zodat die leugenen, zo onbeschoft verzonnen,
Van dezen dag af aan in Israël begonnen
Geloof te vinden, en tot 't latre nageslacht
Van eeuw tot eeuw, ten spot van elk, zyn uitgebragt.
Doch alles vruchteloos, die zon was niet te doven;
Die dezen heldren glans van haren trans hier boven
Haast nederfchieten zou op 't aardryk, en van daar
De gansche wereld door; opdat het openbaar
En kundig wierde, dat Mesfiás was verrezen.
Om nu het heidendom van blindheid te genezen;
Terwyl zyn eige volk doch ongelovig blyft
En tot op heden noch dat vonnis onderschryft.

Op dezen zelve dag, Maria Magdalene
Nu zynde weggegaan, opdat zy al het gene
Haar wedervaren was ging melden, naar 't bevel
Van Jesus, schynt hy meê van Petrus (doch zeer snel

*Jesus is
ook van
Petrus ge-
zien.*

Uit zyn gezigt geraakt) aldaar gezien te wezen.

LUC. 24: (Gelyk by Lucas niet heel duifter staat te lezen)
34. Waar na hy op dien dag zeer duidlyk is beschouwt

Van twee discipelen, als ons 't vervolg ontvouwt.

*en van de
Emmaus
gangers.*

Het was reeds na den noon als deze henen traden,

Met de allergrootste zorge en twyfeling beladen,

Naar Emmaus (toen een vlek, dat zestig stadien lag

Van dit Jerusaleem, een zesde van een dag)

Terwyle deze twee van al die grote zaken,

In dezen tyd geschied, op weg te zame spraken,

En vraagde d'een den aâr ontrent dat wigtig stuk;

Gebeurde 't, (tot hun groot en onverwacht geluk)

Dat Jesus by hen quam, en wandeld' meê dat henen;

Doch onbekent by hen. (Veellicht aldaar verschenen,

In een gewaad waar in hy nimmer was gezien;

Vermits zyn kleed nu was verdeelt door de oorlogslîên.)

De Heiland horende wat zy aldus vertelden,

En 't oordeel, dat zy reeds, hier over zuchtend', velden,

Deed hen een vrage, en zaid; wat spreekt gy met malkaâr?

Wat is'er dan gebeurt, 't welk gy zo droef en naar

Verhandelt op den weg? en, zo ik kan bezeffen

Uit uw bedrukt gelaat, u hartelyk moet treffien.

'k Verzoeke, doet aan my daar van een klein verslag,

Indien 't u niet verveelt, en ik het weten mag.

Kleopas, een der twee, verstaande deze vragen,

(Die hy schier euvel nam, en nailyks kon verdragen)

Gaf dit ten antwoord; hoe, zyt gy dan vriend alleen

Een vreemdeling in dit Jerusaleem? daar geen

De minste borger of bewoonder dezer stede

Onkundig van kan zyn? Waar op de Christus dede

Een twede vrage, en zaid'; wat is'er dan gebeurt,

Waarom gy dit verzoek zo vreemd en zeldzaam keurt?

Wel, sprak de zelve man; het raakt dien Nazarener,

Dien Jesus, dien Profet, en wel de grootst' der gener,

Die .

Die Iſrël had gekent; ja genen heeft gehoord,
 Zo krachtig in zyn werk, en magtig door zyn woord.
 't Is deze, dien de Raad, zo Priesters en onze Oudſten,
 (Als meê de Farifeen, en Sadduceen, de ſtoutſten
 Van allen) aan het kruis genagelt hebben, die
 Is 't voorwerp van 't diskoers, daarom ik droevig zie.
 Van dezen wachtten wy, dat hy ons zou bevryden;
 (Het Iſrël, dat zo veel van 't heidendom moet lyden,
 Waar onder het zo vaſt en hard geknevelt legt,
 Dat 't, ſchier ganſch hopeloos, naar zynen adem hecht.)
 Doch alles te vergeefs, die hoop heeft ons bedrogen;
 't Is reeds de derde dag dat hy van voor onze ogen
 Wierd weg genomen, en zo lang is dood geweest,
 En ruſt in 's Raadsheers graf. Maar 't gene ons allermeeſt
 Ontſfelt en zeer ontroert, is dat'er zekre vrouwen
 Van ons gezelschap (die wy niet te veel betrouwen,
 Om hare zwakheid, of wel lichtgelovigheid)
 Geweeſt zyn aan de rots, alwaar hy was geleid,
 In dezen morgenſtond, die 't lyk aldaar niet vonden;
 Maar quamen ons, in haaf en zeer verbaaf, verkonden,
 Dat zy, in plaats van hem, daar zagen een gezigt
 Van Engelen, die haar (gelyk men ons bericht)
 Verzekerden zeer ſterk, dat hy weêr was in 't leven:
 Gelyk ook anderen zich hebben gaan begeven
 Daar heen, om meê te zien, hoe 't doch geſchapen ſtond;
 Die 't zo bevonden, en met hunnen eigen mond
 Ons hebben meêgedeelt; maar die (zo veel wy weten)
 Den Heer niet zagen. nu is 't lichtlyk af te meten,
 Wat ongeruſtheid ons beklemd hart bezwaart;
 Niet wetende wat noch dees dag of avond baart.
 Toen ſprak de Heiland; o gy onbedreve mannen!
 Is dan de kennis van het Woord uit u verbannen?
 Gy trage harten! die de Schriften niet gelooft:
 Is alle liefde en hope in u geheel verdooft?

Most niet de Christus al dien smaad op de aarde lyden,
 En, na dat worstelen, en zwaar en bloedig stryden,
 Eens zegepralende in zyn hoogste heerlykheid,
 Het hemelsche Paleis, met vreugd zyn ingeleid?
 En dus begon hy al die plaatsen op te halen,
 Die Moses ons beschryft, en daar van af te dalen
 Tot op de boeken der Profeten, die van hem
 Gesproken hebben; en verklaarde hen de klem
 Van die voorzeggingen, die op Mesias zagen,
 En ons van zynen staat omstandig dit gewagen;
 En 't geen'er volgen most na deze zyne dood:
 Waar meê hy zyn gesprek voleindigde en besloot.

*Aanmer-
king.*

Hoe wenschlyk ware 't nu voor ons, indien de Schryver,
 Naar zyn naukeurigheid en aangewenden yver,
 Ons van dit alles een verhaal had mogen doen!
 Om onzen geest ook met dat hemels man te voên;
 Dat hier de Heiland hen al wandelende opdifchte,
 En hunne zielen door een nieuwe hoop verfriste,
 Dat hy weêr op most staan, of reeds verrezen was.
 Hoewel die goede liên niet dachten op dat pas,
 Dat hy daar zelve sprak, en hen dit stuk verklaarde,
 En 't met zo groot een kracht van overtuiging paarde.
 Hy, die het zelf had in de pen en mond gelegd
 't Geen door die Zienders was geschreven en voorzegt,
 Was, buiten twyfel, ook de beste Schriftverklaarder.
 Doch dit heeft zynen Geest, als dezen Schatbewaarder,
 Veellicht daarom verheelt; omdat die gansche stof,
 Die Jesus komste en dood en heerlykheid betrof,
 In de Evangelyleer zo breed staat opgegeven;
 En dat een Christen steeds zou worden aangedreven,
 Om na te speuren 't geen te voren was gehoord,
 En dat te toetzen aan het nu gesproken woord.
 Dus zou de wysheid eens vermenigvuldigt wezen,
 Door deze Schriften op het vlytigst na te lezen,

Opdat ,

Opdat men Jesus daar met al zyn trekken vond;
 Wel allereerst in 't oud, maar dan in 't nieuw verbond.
 Weg dan! met alle die ontaarde en slingsche lieden,
 Die roem bejagen, en al hunne kracht aanbieden
 Om dezen groten plicht te bannen uit 't gemoed
 Van zo veel Christenen; en dit onschatbre goed
 Verduiften; of wel boosaardig laten varen.
 Ja al de zulke zelf verguizen, en verklaren
 Voor flechte beuzelaars, die zich met dromery
 En enkel zot geklap ophouden. En daar by
 De kracht der redenen op alle wyzen knakken,
 En, door verdrajngen, vervalschen en verzwakken;
 Of vryven die een ver gezochte wysheid aan,
 En enen zin, die met Gods Schriften niet bestaan
 Noch steke houden kan. Alleen maar om te stemmen
 Den loop van Jesus Ryk; en nimmer toe te stemmen,
 Dat hy en zyne leer, zo vol geheimenis,
 Volfrekt de ziel en geest der Profeetzyen is.
 Gelyk aan de andre kant moet worden acht gegeven,
 Dat niemant reukeloos, door eigen geest gedreven,
 In dit gewigtig stuk der Schrift te werke ga,
 En meer naar enen naam, dan ware wysheid sta;
 Om veel verborgentheên door ydlen waan te zoeken,
 Daar nimmer 's Heren Geest in zyn gewyde boeken
 Om dachte: maar dat elk geen enen voetstap zett',
 Dan op 't geleide van dat licht; en vlytig lett',
 Of hy een vasten grond voor zynen tred kan vinden,
 Om veilig voort te gaan; en elks gemoed te binden
 Aan dat verheven Woord van onzen groten God:
 Dat anders lichtlyk word mishandelt en bespot.

Dus sprekende begon men Emmaus te genaken;
 Wanneer de Heiland zich geliet, of zyne zaken
 Hem verder riepen; en hy 't afscheid nemen zoud'.
 Maar deze twee (zo zeer gesticht door 't onderhoud

*Jesus gaat
 met deze
 discipelen
 in huis,
 word hen
 bekend, en
 verdwynst.*

En dit zyn mondgefprek; daar uit zy kenlyk hoorden,
 Hoe hy ervaren was in der Profeten woorden,
 En die verklaarde in al hare aangeweze kracht)
 Verzochten, dat hy doch by hen ook dezen nacht
 Vertoeven wilde; wyl de dag haast was verstreken,
 En 't zonnelyc alreeds zo verre heen geweken.
 't Gene hy bewilligde, en ging aanstonds met hen meê;
 Als of hy blyven wilde en rusten daar ter steê.

Wanneer nu Jesus was aan hunnen disch gezeten,
 Om daar een bete broods met deze vrienden te eten,
 Nam hy het in zyn hand, en sprak den zegen uit,
 En brak en gaf het hen. Zo haast zy dit geluid
 En dat gesproken woord uit zynen mond verstonden,
 (Waar in zy, mogelyk, den zelven nadruk vonden,
 Die meer dan eenmaal was van allen aangehoort;
 Maar nu veel krachtiger in hunne zielen boord')
 Wierd hun gezigt, voorheen gefloten en gehouden,
 Geopent, zodat zy hem duidelyk aanschouwden,
 En kenden, als hun' Heer, met wien zy zo gemeen
 Hier hadden omgegaan. Daar op hy straks verdween
 Uit hun gezigt, en van de tafel, daar zy zaten;
 En zagen zich van zyn gezelschap weêr verlaten,
 Voor zulk een korte wyl genoten, op een tyd,
 Dat hun bedroefde ziel ten halve wierd verblyd;
 En zy van vreugde schier als dode lieden waren.

*gesprek
 daar over
 met mal-
 handeren.*

Wanneer Kleopas weêr geraakt was aan 't bedaren,
 Met zynen medgezel, van die ontsfeltenis,
 Die op dit voorval hen aldaar weêrvaren is,
 Begonden zy hier van, als van iet groots, te spreken;
 En hoe de Heiland weêr zo schielyk was geweken;
 Hoe hunne harten zich bevonden in een gloed
 Van liefde tot zyn woord; als ook in hun gemoed
 Een overreding voor de waarheid dezer Schriften,
 Die hy zo duidelyk wist te ontleden, en te schiften

Van valsche glosfen, die men alle dagen maakt'.
 Waar door hy zelve van die meesters was gewraakt,
 Die deze een' andren zin boosaardiglyk aanvreven;
 En alles wat'er van Mesias was geschreven,
 Of niet verftonden, of ook paften op een stuk,
 't Geen hem niet raakte; en zy dus, tot hun ongeluk,
 Zelf taften naar den wand als kinderen en blinden,
 Die in de donkerheid het fpoor niet konden vinden;
 Daar 't reeds zo helder wierd, en elk het licht der zon
 In haren opgng klaar met 't oog ontdekken kon.

Hier op befloten zy aanftonds weërom te keren,
 En hunne makkers met dit nieuws te gaan vereeren,
 Die, ongeruft om 't geen door andren was gezien,
 Verlangden, dat ook hen die weldaad mogt gefchiën.
 Als deze daar ter plaats zeer fpoedig binnen traden,
 Met veel verbaaftheid, en geen mindre vreugd geladen,
 (Als licht te merken was uit hun ontfelt gelaat)
 Zat ieder luiftersfcharp naar dezer vrouwen praat;
 Doch twyfelmoedig, wat in dezen te geloven.
 (Schoon Petrus Jefus als ter zwenk, in een der hoven,
 Gezien kon hebben, of daar niet heel ver van daan,
 Wanneer hy weder naar de ftad was opgegaan.)
 Toen deden deze twee aan de Elve, die daar waren,
 En ook aan de anderen verflag van 't wedervaren,
 En wat hen op den weg, al gaande, was ontmoet.
 Hoe dat zy Jefus in 't begin aldaar begroet
 En zelf met hardigheid bejegent hadden; peinzend',
 Dat hy zyn vyand was, die, dit geval ontveinzend',
 Zich aanftelde of hy niets gezien had of gehoord.
 Dat toen de Christus hen had verder aangespoort,
 Om hem het gansche stuk al wandelend' te ontvouwen.
 Dat z' hem, vervolgden zy, begonden te mistrouwen,
 Want dat het reeds zo laat wierd op den derden dag
 Na dat hy was gekruift, en daar begraven lag.

*en hunne
 wederke-
 ring naar
 Jerusa-
 lem.
 en het ver-
 haal van
 hun weder-
 varen.*

Hoewel weêr anderen hen zochten wys te maken,
 Dat hy was opgestaan; en wat van deze zaken
 Noch meer bekennt mogt zyn, verhaalden zy aan hem.
 Maar dat de Heer alstoen, met ene luiddre stem,
 Hen hartig had bestraft, en opentlyk verweten
 Hunne ongelovigheid, en onkunde; af te meten
 Uit de onervarenheid in 't Woord van hunnen God.
 En dat hy zelf daar op begon, als tot een flot,
 De Schrift van Moses op het duidlykst te verklaren,
 En der Profeten, die daar na gekomen waren;
 Betonende, dat dus Mesfias lyden most;
 (Opdat zyn eigendom wierd van den vloek verlost)
 En opstaan uit het graf, waar in hy neêr zou dalen;
 Om in zyn heerlykheid daarna te zegepralen.
 En dat z' hem nodigden, en dwongen meê te gaan
 Naar Emmaus; 't geen hy had op hun verzoek gedaan:
 Om nevens hen aldaar ter stede te vernachten,
 Terwyl het avond wierd, en 't daglicht af te wachten.
 Dat zy hem hadden aan den disch met spys gezet,
 Daar hy de broden had gezegent door 't gebed;
 Wanneer z' hem kenden, en zeer klaar voor ogen zagen;
 Maar dat hy hun gezigt ontquam; en zy, verflagen,
 Voort waren opgestaan, om spoedig dit verhaal
 Hen meê te delen, schoon zo laat na 't avondmaal.
 Terwyle deze twee dit voorval hier vertelden,
 En al de hoorders zich hier over zeer ontstelden,
 Stond Jesus zelf aldaar in 't midden van de zaal,
 En wenscht' hen vrede, naar zyn meer gewone taal.
 Daar op verschrikten z' alle, en niemant durfde iets vragen,
 Omdat zy dachten, dat 't een geest was, dien zy zagen.
 Doch Jesus nam het woord, en zeide; wat is dit
 Dat gy u dus ontzet, en zo verbystert zit?
 Welke overlegging mag uw harten weêr ontroeren,
 En in een ogenblik tot die gedachten voeren,

*Jesus kom-
 ste aldaar.
 en zyn ge-
 sprek.*

Dat

Dat u een geest verschynt? waarom geloofst gy niet
't Verhaal, dat reeds aan u door andren is geschied?
Daar op herhaalde hy aan zyne lereligen,
Alhier vergadert, die voorgaande zegeningen
En vredewenschen. Daar hy in het henen gaan,
En affcheid nemend', noch dit woord heeft toegedaan;
Ik zende u als ook my de Vader heeft gezonden;
Om deze myne leer den menschen te verkonden,
Die gy uit mynen mond tot hier toe hebt gehoord,
En horen zult daar na. Toen ging de Heiland voort,
En blies op hen, en sprak tot deze Apostelschare;
Ontfangt den Heiligen Geest! opdat die u verklare
Al't gene u nodig is ontrent dien groten plicht;
En gy vervult word' met dat onderscheidend licht.
Want wien gy hier beên de zonden zult vergeven,
(Opdat zy, recht bekeert, in myn gemeenschap leven)
Dien zullen ze ook hier na volstrekt vergeven zyn:
Wanneer ik ten gerichte op de aarde weêr verschynt.
Maar zo g' in tegendeel die ongelovig blyven,
(Aan wien de prediking des Woords niet zal beklyven)
De zonden houden zult, dien zullen ze gewis
Gehouden blyven; om in deze duisternis,
Die zy verkiezen, tot in eeuwigheid te smoren;
Omdat zy weigerden uw lering aan te horen,
Die ik eerst zelve had gelegd in uwen mond,
Door dezen mynen Geest, naar 't woord van 't oud verbond.

*en affcheid
van hen.*

Als nu de Heiland den Apostlen was verschenen,
En weêr vertrokken, of uit hun gezigt verdwenen,
Quam Thomas (Didymus of tweeling) mede aldaar;
Aan wien 't gezelschap zaid', hoe duidelyk en klaar
De Christus was gezien, en wat hy had gesproken
En daar by hen verricht; zodat'er niets ontbroken
Had, om niet overtuigt te wezen van het stuk.
Alleen dat 't wenschlyk was geweest, dat hy 't geluk

*Thomas
ongelovig-
heid.*

Had nevens hen gehad, om deelgenoot te wezen
 Van deze zekerheid, dat Jesus was verrezen,
 En van hen zelf aanschouwt. Doch Thomas konde 't niet
 Geloven, wat men hem verhaalde; maar hy liet
 Aldus zich horen; ik zal nimmer achte geven
 Op uw vertellingen, hoe zeer die zyn doorweven
 Met veel waarfchynlykheid, zo lange ik niet bemerk
 In zyne handen (als de proef van 't gansche werk)
 De tekenen der twee doorboorde en zware wonden,
 Ja zelf de gaten, daar de nagelen in ftonden
 Gefpykert; en myn hand in zyne zyde fteek;
 Opdat de waarheid ook aan my ten volften bleek.

*Aanmer-
king.*

Zo hard was deze man, eer hy zich liet bewegen
 Om toe te ftemmen, dat de zaak dus was gelegen,
 Hoe zeer hy wierd gearft door broeders, die hy wift,
 Dat mannen waren vry van leugentaal en lift.
 Zo kan het ongeloof in ons den meefter spelen.
 Een ziekte, die geen mensch kan minderen noch helen,
 Zo lange de Opperarts daar aan geen hand wil flaan:
 Gelyk de Heiland hier aan Thomas heeft gedaan.

*Word van
Jesus be-
ftraft.*

Acht dagen na dien tyd als dit was voorgevallen,
 Vergaderden aldaar ter plaatze weêr die allen,
 En Thomas mede, die noch ongelovig bleef,
 (Opdat de Heiland uit zyn ziel dit quaad verdreef)
 Wanneer de deuren nu wel dicht gefloten waren,
 ('t Zy dat het avond was, of dat die zwakke fcharen
 Noch vreesden voor het Joodsche oproerige gefpuis)
 Quam Jesus wederom daar binnen in het huis,
 In hun vergaderplaats, en groette hen als voren;
 Maar liet zich aanftonds ook aldus tot Thomas horen;
 Wel, Thomas! zyt gy daar, en zie ik u hier weêr?
 Wat dunkt u nu van my, ben ik die zelve Heer?
 Kom herwaarts; gy die doch zo licht niet kond' geloven;
 (Zo raakt gy eenmaal ook uw twyfeling te boven)

Bezie

Bezie myn handen wel, en al de tekens meed':
 En opdat ik aan uw nieuwsgierigheid voldeed,
 Zo steek uw vingeren in deze myne zyden,
 En in de wond, die ik ontving in dat myn lyden.
 Daar op zich deze dus, al bevend', horen liet;
 Myn goede Heer! myn God! en meerder quam'er niet
 Uit zynen mond, daar in de woorden bleven steken,
 Als ware hy verstofmt, en verder niet kon spreken.
 Zo zeer had hem de schrik van wegens zyn gedrag
 Bevangen, toen hy 't eerst zyn' Heer en Meester zag.
 (Hoewel'er alles in dien uitroep lag begrepen
 Wat hy belyden kon; en 't hart, zo zeer benepen,
 Ontlastte van zyn' plicht, in dit geloof getoont,
 Dat reeds zo lange had in zyne ziel gewoont.)
 Toen sprak de Heiland weêr die troostelyke reden;
 Gy hebt, o Thomas! nu ik hier kom binnen treden,
 En gy my ziet, gelooft, gelyk ik weet en hoor:
 Maar ik verzekere u, dat ik ze houde voor
 Niet minder zalig, die gelove zullen geven,
 En echter my aldus nooit zagen in hun leven;
 (Als door myn Woord en Geest verwonnen en bekeert)
 Gedenk, dat gy dit hebt uit mynen mond geleert.

*Aanmer-
king.*

Wie zag ooit herder meer en groter zorge dragen
 Voor zyne kudde? die, verstroot en als verslagen
 Door 't ondiër, hier en daar zich hield in 't openveld,
 Of op 't gebergte, voor elks woede bloot gestelt?
 Dan deze Herder, die voor zyne lieve schapen
 Zyn leven had gezet; en na hy was ontslapen,
 Weêr opstond uit het graf, en fluks zich heeft gekeert
 Tot deze kleine; en die van stonden aan vereert
 Met zyn gewenscht bezoek, en hartelyke reden;
 Om daar door al het zwak der ongelovigheden
 Te minderen, en hen te sterken tot het werk,
 Dat nu op handen was, den opbouw zyner Kerk.

Optogt

*naar Ga-
lileën.*

MATH. 28:
16.

1. COR. 15:
6.

*Daar Je-
sus vele
wonderen
doet.*

*en zich op
nieuw ver-
toont aan
den oever
van de zee*
JOH. 21:
1 - 25.

Na die verschyning heeft zich deze schaar begeven Naar 't Galileesch gebergt'; tot dezen togt gedreven

Door Jesus eigen last, dat hy hen voor zou gaan.

Gelyk hy deed; en trof aldaar ter stede ook aan

Vyfhondert broederen, die hem zeer duidlyk zagen,

En voor een groot gedeelt op de aarde neder lagen,

En baden hem dus aan; hoewel een groot getal

Noch twyfelde na dit gansch onverwacht geval.

Alhier en elders heeft de Heiland in die dagen

Noch vele wondren, daar geen schryvers van gewagen,

Gewrocht; dies pass het ons te wezen vergenoegt

Met dit verhaal, 't welk ons de Geest heeft toegevoegt;

Om op dien vasten grond volstandig te geloven,

Dat Jesus is alleen de Christus, ons van boven

Gezonden, als de Zoon van God, die eeuwig leeft,

En zyn gelovigen dat zelve leven geeft.

Als deze Apostelen zich in dien streek bevonden,

In dit hun vaderland, door Jesus woord verbonden,

Gebeurde 't, dat hy zich het allereerst vertoond'

Aan 't meir Tiberias. (Alwaar hy had gewoont.

Of zich een wyle onthield in zyn voorlede dagen,

Gelyk de Schriften daar in 't brede van gewagen;

En van de wonderen, alhier en hier ontrent

Gefchied, en ons alreeds uit dit verhaal bekend.)

't Was aan den oever van die zee van Galileën,

Dat Simon Petrus met zyn broederen ging treën,

Met Thomas Didymus, en ook Nathanaël,

En Zebedeus zoons, en noch een paar, (hoewel

Alhier niet uitgedrukt) en tot zyn makkers zeide;

Ik vare naar het diepe, opdat ik my bereide

En vang de varfche zoô; wil iemand uwer meed',

Die ga naar boord. gelyk 't gezelschap aanstonds deed.

Zy vischten dan dien nacht; doch moften 't ledig zetten

Weêr naar den oever, om aldaar de vuile netten

Te spoelen, en zo voort te drogen op het land.
 Als nu de dag aanquam, was Jesus daar op 't strand;
 Als of hy deze liên aldaar stond op te wachten.
 Zo haaft zy deze pink aldaar ter rede bragten,
 Sprak hy aldus hen aan; hoe gaat het kindren, is
 De vangst ook goed geweest? hebt gy voor my geen visch?
 Toen was het antwoord; neen: want niemant hunner kende
 Den Heiland, die tot hen weêr dus zyn aanspraak wendde,
 En zaid'; gaat werpt uw net noch eens ter rechter hand
 Van 't schip, en sleept het dan terstond weêr naar het strand;
 Want gy zult overvloed van visch daar in besluiten.
 Gelyk zy deên. Zo haaft de vleet was weder buiten
 In zee, was alles vol. Toen sprak die lieveling
 Van Jesus (die hier van het eerst bericht ontving)
 Tot Petrus; 't is de Heer. Zo haaft als hy dit hoorde,
 Schoot hy den rok weêr aan, en worp zich buiten boorde;
 Opdat hy t'eerder by zyn' lieven Jesus waar'.
 Terwyle de anderen het vaartuig met malkaâr
 Ter rede bragten, en het net met al de vischen;
 (Twee hondert ellen daar van daan, om wel te gisfen)
 Tot honderd en noch drie en vyftig in 't getal
 Van 't allergrootste slag, daar sleepten op den wal.
 Hier zynde zagen zy een' visch op kolen leggen,
 En enig brood daar by; en hoorden Jesus zeggen;
 Komt, ledigt nu het net, en brengt uw zood' hier aan.
 't Geen Petrus op 't bevel des Heilands heeft gedaan;
 Doch zonder maas of reep te breken of te scheuren.
 (Gelyk 't by zo een vangst gemaklyk kon gebeuren;
 Waarom 't niet te vergeefs alhier getekent staat,
 En veel bespiegling voor den lezer overlaat:
 Of niet de Heiland hen hier door wild' vergewisfen,
 Dat zyne Apostelen, die menschen zouden vischen,
 Ontrent dit nodig werk zo zeker konden gaan,
 Als Gods besluiten vast en onbeweeglyk staan;

En dat zo vele'er zyn door hunnen dienst gevangen,
 Ook onvermydelyk de zaligheid erlangen;
 En niemant uit dat net, 't welk onverbreeklyk is,
 Verloren gaat; want zyn verkiezing blyft gewis.)
 Toen sprak de Heiland; komt met my de maaltyd houden.
 Gelyk 't geschiedde; en zy hem van naby beschouwden.
 Doch niemant durfde weêr iets vragen op dat pas;
 Omdat zy wisten dat hy Jefus zelve was.
 Terwyl hy aanzat, nam hy al terftond de broden,
 En gaf ze (op zyne wys gezegent) den genoden;
 Als ook dat vischken, 't welk daar op de kolen lag.
 Dit was de derde reis; dat zyn gevolg hem zag,
 Nadat hy was verwekt, en uit het graf gekomen.

*Gesprak met
 Petrus.*

Als nu dit middagmaal een einde had genomen,
 En ieder van den disch, veellicht, was opgestaan,
 Heeft Jefus deze vrage aan Petrus straks gedaan;
 Wel, Simon Jonas zoon! zoud gy my meer beminnen,
 Dan deze uw broedren doen? (breng u dit eens te binnen)
 Daar op zaid' Petrus; ja, gy weet het, lieve Heer!
 Dat ik u lief heb. toen sprak onze Heiland weêr;
 Weid dan myn lammeren, die ik u zal betrouwen.
 Voorts vraagde hy noch eens, en zaid', wil my ontvouwen,
 Of gy my recht bemint? waar op toen Simon sprak;
 Ja, Heer! gy kent myn hart. (dat schier van weedom brak)
 De Christus anderwerf; zo weid dan myne schapen;
 En weest de minste nooit van 's Opperherders knapen.
 Voorts vraagde hem de Heer, en voor de derde maal;
 Gy, Simon, Jonas zoon! hebt gy my lief? Die taal,
 Ten derdemaal herhaalt, trof Petrus 't allermeeft;
 Zodat hy droevig wierd; en antwoord', flauw van geeft,
 Ja, lieve en goede Heer! die alles ziet en kent,
 En 't hoogfte voorwerp van myn liefde en achting bent,
 Gy weet, dat ik u lieve, en nimmer zal begeven;
 Maar blyven u getrouw, ten koste van myn leven.

Wel

Wel aan! zaid' Jefus weêr tot Petrus; ga en weid
Myn fchapen; en draag zorg, dat gy zê omzigtig leid.

Getrouwe Jefus! wie kan u naar waarde roemen?

*Aanmer-
king.*

O Mefchenliever! wie zal al uw deugden noemen?

Die onverandert zyn, en 't al te boven gaan,

Ja zich hervooft doen waar w' ons hart en ogen ftaan.

Nu gy den dood en hel hebt door uw' dood verwonnen,

Die u niet langer heeft in zynen kerker konnen

Befluiten; toen gy zelf aan die den doodftek gaaft;

En dus 't beloftewoord vervult hebt en geftaaf.

Hem, die u driemaal had verlochent voor de mefchen,

Zelf met vervloekingen zyn ziele toe te wenfchen,

Doet gy nu wederom die eer, dat g' hem herftelt,

Tot driewerf in dat ampt! en dus het vonnis velt,

Dat gy hem zynen val genadig hebt vergeven,

En tot een leidsman van uw volk en Kerk verheven:

Die allereerft uw woord zou fpreken op dien dag,

Door 't heilig Pinxtervyer, dat op hun hoofden lag.

*Jefus ver-
volgt zyns
reden.*

Hier op vervolgd' de Heer zyne aanspraak tot dien leerling,

(Met recht te houden voor een' dubbelen bekeerling)

En fprak; Ik zeg u aan, dat gy in uwe jeugd

(Een zaak, die u gewis zeer levendig geheugt)

U zelf hebt aangekleed, en maklyk konde aangorden,

En wandlen daar gy wild'; maar als gy oud geworden

En wel bejaart zult zyn, dat g' uwe handen dan

Uitfteken zult, en dat een vreemd en ander man

U binden zal, en zo gebonden henen brengen

Daar gy niet liefst zoud zyn; doch echter zult gehengen

Dat u dit wedervaar'. zo volg my dan op 't fpoor;

En denk, dat ik aan 't kruis het leven ook verloor.

Toen volgde Petrus, doch keek om, en zag den broeder

Johannes (nevens hem tot enen zielehoeder

Verkoren: en die aan den difch van 't avondmaal

Lag op zyns Heren borft in die genoemde zaal)

Hem

Hem volgen achterna. daar op hy Jesus vraagde;
 Hoe zal 't met dezen gaan, myn Heer! dat 't u behaagde,
 Aan hem zyn noodlot meê te melden als aan my?
 Toen voegde Jesus dit ten antwoord daar noch by;
 Indien het my behaagt, dat deze hier zal blyven
 Tot dat ik kome, (en hy die woorden zag beklyven,
 Die Jesus al voorheen zeer klaar gesproken had
 Van een verwoefing, die den Tempel en de Stad
 Jerufalem eens zou op zyne komfte treffen,
 Als hy zyn Koninkryk op aarde quam verheffen)
 Wat raakt u dit, myn vriend! wees zo nieuwsgierig niet,
 Maar volg my achterna. Waar door het is geschied,
 Dat al die broederen van dien tyd af geloofden,
 En die gedachten niet gereed in zich verdoofden,
 Dat die discipel nooit zou fterven, maar altyd
 In 't leven blyven; tot dat eens de laatste ftryd
 Op d'aarde wierd volbragt. Doch 't was niet recht begrepen,
 Dewyl de dood hem mede als andren weg zou fleepen;
 Gelyk de ervarentheid te Efesen heeft geleert:
 En nergens 't tegendeel door iemand word beweert.
 Want dat die heilge man daar na in latre dagen,
 Van Vorst Domitiaan de straf heeft moeten dragen,
 Dat hy hem in een vat met ziedende oly smeed
 En 't angeblaze vyer het lyf geen fchade deed;
 Maar dat hy gaaf en fris daar weêr is uitgekomen,
 Is een verhaal, dat meeft alom is aangenomen.
 Zo mede, dat hy moft een beker met fenyn
 Uitdrinken, zonder hier door omgebragt te zyn.
 En dat hy daar op wierd naar Patmos weg gezonden;
 Alwaar Gods Engel hem omftandig quam verkonden
 Het noodlot, dat de Kerk daar na moft ondergaan,
 Om dit, op zynen laft, terftond te boek te flaan;
 En dien verborgen fchat de wereld na te laten,
 Om na te fpeuren, wat Gods volk in zo veel ftaten

MATH. 16:
28.

*Aanmer-
king.*

Te beurt most vallen, is ons meer of min bekend.
 Naar dat de schryvers van zyn leven hier ontrent
 Geloof verdienen. Doch daar 't minst op aan zal komen;
 Omdat ons heil niet rust op gisfingen en dromen;
 Maar van zyn heilige leer ontfangt het grootfte licht,
 Waar voor de Christenkerk hem eeuwig blyft verplicht.

Aldus vertoefde hier de Heiland veertig dagen
 Na hy was opgestaan. Waar in z' hem dikwils zagen,
 En hoorden spreken van zyn hemelsch Koninkdom,
 Dat zy, Apostelen, in weinig tyds alom
 Verkonden zouden; en de wereld gaan bekeren
 Van al hare ydelheên, en uit het harte weren
 Den afgodsdienst; tot dat zy van dien zwaren post
 Door Jesus zouden zyn behoorlyk afgeloft.
 Wanneer z' op zekren dag, kort voor zyn henen varen,
 Te zamen met hun' Heer alhier vergadert waren,
 Gebood hy hen dat zy (na zyne hemelvaart,
 Die nu voor handen was, als zy hem ook op d'aard'
 Niet langer zouden zien) zich moften gaan begeven
 Naar dat Jerufalem, opdat z' aldaar verbleven,
 Tot dat vervult wierd 't geen de Vader had beloofd;
 En zy uit zynen mond zeer dikwils hoofd voor hoofd
 Hier hadden aangehoort. want, zeid' de Heiland vorder,
 Johannes doopte wel (naar zynen last en order)
 Met 't water der Jordaan; als ieder uwer weet,
 Aan wien die plechtigheid; veellicht, ook is besteed)
 Maar gy zult in het kort een' andren doop ontfangen,
 Den Heiligen Geest; en dan een ryke maat erlangen
 Van zyne gaven, die hy op u storten zal,
 U domplende in een' vloed van zuivre hemelval.
 Toen vraagden hem de geen die daar te zamen waren;
 Of 't nu de tyd niet was, dat hy hen zou verklaren
 Zyn Koninkryk; en dat weêr onder Israël
 Herstellen, door zyn magt en Goddelyk bevel?

*Jesus ver-
 blyf in Ga-
 lileên. en
 gesprek met
 zyne disci-
 pelen.
 HAND. 13
 3-8.*

Doch Jesus, kennende al hun vorige gedachten,
 En dat zy noch, als lang voorhenen, bleven wachten
 Op een verlossing van het jok der dienstbaarheid,
 Daar onder Israël zo zwaar gezocht had, zeid;
 Het komt u noch niet toe den netten tyd te weten
 En al de omstandigheên, by God alleen te meten,
 En die myn Vader heeft in zyne magt gestelt.
 Waarom ik u vermaan, dat gy uw hoofd niet quelt,
 Noch u bemoeit met die verborgentheên der zaken,
 Die hy geen sterveling bekent heeft willen maken.
 Maar ik verzekere u, dat gy ontfangen zult
 De kracht van zynen Geest, daar mede gy vervult
 Moet worden; om aldus te strekken tot getuigen
 Van 't geen gy hebt verstaan; en voor geen magt te buigen
 Om dit te ontveinzen, zo in ons Jerusaleem,
 Of in Judea, als Samariën; uw stem
 Zal daar, en over al de wereld henen klinken;
 Van daar de zon opryft, tot daar gy die ziet zinken
 In 't westen, en tot 't eind van 't oppervlak der aard',
 Opdat ook daar myn volk gelokt worde en vergaart.
 Met deze redenen schynt Jesus te besluiten,
 En weinig tyds daar na met zyn gevolg naar buiten
 Gereift te zyn, om van den Galileefchen kant
 Weêr op te gaan naar 't hart van 't Joodsche vaderland;
 En daar het afscheid van zyn lieve lereligen,
 (Die met hem derwaarts aan voor 't allerlaatste gingen)
 Te nemen; en op weg, of op 't gebergte aldaar,
 Hen te onderrichten hoe zy zich in alles, naar
 Zyn voorschrift, in den dienst nu hadden te gedragen;
 Daar toe zy zouden, in den tyd van weinig dagen,
 Gehuldigt worden in de hoofdstad van dat volk;
 't Welk nu verzopen lag in zulk een diepen kolk
 Van domme onweteneid. Van waar de wet des Heren
 Doch echter uit most gaan, om Isrël te bekeren.

gaat van
 daar naar
 Bethanien.

Tot

Tot zynen God; hoewel zeer weinig in getal,
Als eerstelingen van den oogst, die volgen zal.

Wanneer de Heiland zich had derwaarts aan begeben,
Heeft hy zyn reden dus op nieuw weêr aangeheven;
Gy, myn discipelen! die ik verlaten moet,
En met het laatst' vaarwel op dezen heuvel groet,
Weet, dat my alle magt in hemel en op aarde
Gegeven is; (een recht, dat God alleen bewaarde
Voor dezen zynen Zoon) waarom ik u beveel,
Dat gy zult henen gaan, en ieder werelddeel
Bezoeken, en aldaar de volkren, die'er wonen,
Wel onderwyzen, en de waarheid klaar betonen
Door de Evangelyleer, uit mynen mond verstaan.
En als gy dit vooraf behoorlyk hebt gedaan,
En op een' goeden grond bekering kunt verhoplen,
Dan zult gy deze, als myn discipelen, ook dopen,
En op hen leggen (ter verzegeling) den naam
Des Vaders, en des Zoons, en Heiligen Geestes; (zaam
Een Enig Eeuwig God) hen lerende betrachten
't Gene ik u heb gelast te houden in gedachten,
En dit myn Koninkryk betreft, en ik u voort
Zal doen verftendigen door myn inwendig Woord.
Want die gelovig in myn' naam gedoopt zal wezen
Zal zalig worden; (als van my eerst uitgelezen)
Maar die myn leer verwerpt, en ongelovig blyft,
(Aan wien het dopen, by gevolg, ook niet beklyft)
Zal eeuwig zyn gedoemt ten afgrond van de helle.
Ook wil ik boven dit, dat deze kracht verzelle
Den rechtgelovigen, die door u word bekeert,
Dat hy ook in myn' naam (want dit is myn begeert')
De duivelen uitwerpe, en doe die aanstonds vlieden,
Wanneer hy, naar myn woord, die geesten zal gebiedlen.
Ook zal hy spreken met een nieuwe tonge, of taal,
En myne wonderen verkonden altemaal

*zyn gesprek
met zyne
discipelen.*

MATH. 23:
18.
MARC. 16:
16.

Aan vreemde volkeren, die hem ook horen zullen.
 En, om myn magt aldus volkomen te vervullen,
 Zo zal geen adder, dien hy grypt met zyne hand,
 Noch enig boos vergif, dat ergens in een land
 Gevonden word, hem in het allerminste deren
 Noch schaden kunnen. Ja, ik zal hem zelf vereeren
 Met die hoedanigheid, dat hy zyn hand alleen
 Op kranken leggen zal, en dat terftond de geen,
 Die op het ziekbed lag, gezond weêr op zal ryzen:
 Als zo veel preuven en onfeilbare bewyzen,
 Dat ik hem zelve voor myn lering erken,
 En met myn Geest en kracht gestadig by hem ben.

*Aanmer-
king.*

Dit was het dat'er noch ontbrak aan Jesus lering;
 De zending, 't onderwys, en 't doopzel ter bekering
 Van alle volkeren, de gansche wereld door:
 Om Jafets nageflacht, langs dit gewezen spoor,
 Tot Sems, zyns oudooms, tent, gulhartig te gaan noden,
 En toe te brengen door zyne Evangelyboden;
 Die nu den goeden reuk van 't langverwachte woord
 Verspreiden zouden daar het nooit was aangehoort.
 Dus wierd de waterdoop, het teken en het zegel
 Van Gods genâverbond, naar 's Heilands eigen regel,
 Eenvoudig ingestelt, als hy 't beneden deel
 Der wereld nu verliet; en deze schare veel
 Beloofde van de kracht, die haar verzellen zoude,
 Opdat die zyne Kerk met meerder nadruk bouwde;
 Gelyk ook by 't vervolg alomme wierd gezien,
 En zy die adders voor hun lering deden vliên.

*Jesus komt
tot Betha-
nien, en
vaart ten
hemel.*

*LUC. 24:
50 - 52.*

Dus sprekend' was men tot Bethanien gekomen,
 Of daar ontrent, alwaar de Christus opgenomen
 Zou worden van 't olyfgebergt'. Op dezen top
 Tans staande, hief hy eerst zyn heilge handen op,
 En zegende hen zaam, (of, mooglyk, na malkanderen,
 Als vader Jakob, die zyn zonen na den anderen

Op

Op zyne legersteê den laatsten zegen gaf)
 Naar zyn gewone wyze; en daar meê stak hy af,
 En voer de heemlen door, als op zyn zegewagen;
 Daar 't zyn discipelen, op den vollen middag, zagen,
 Hem turende achter na, tot daar een wolke quam,
 Die Jesus, als ter vlugt, uit hun gezigt wegnam.

Toen zag men hem (die van de lucht en vloeibre wolken
 Zyn wagen maken kan, en door de hemelkolken
 Op vleugelen des winds zeer snel word omgevoert;
 De dondren rolt en stilt wanneer ze zyn beroert)
 Den troon der heerlykheid met zegepraal beklimmen,
 Als overwinnaar; die nu de onderaardsche schimmen
 En geesten had getemt en aan den band gelegd;
 Zo als dit duidlyk van de Christus was voorzegt.
 Indien 't geoorloft ware, in dezen breed te weiden,
 En onze spelingen wat verder uit te breiden,
 (Doch op 't geleide van den Geest en dat geschrift;
 't Welk beuzelingen wraakt en allen losfen drijft)
 Wy volgden onzen Heer tot boven d'hemelkringen;
 Verbeeldende ons het heir der zaalge hemellingen,
 In hunnen rang geschaart, en in het wit gedoft;
 (Ten blyke, dat ze zyn door Jesus bloed verloft,
 En dus gereinigt van het vuil van hunne zonden)
 Die dezen Heiland nu, door liefdevyer verslonden,
 Toegalmen al den lof, die zulk een grote Held
 Verdient heeft. wyl hy zich tot borg had ingestelt
 Voor hen; doch nu betaalt, en dat geschrift doen scheuren,
 't Welk zo lang enigzints des hemels wyde deuren
 Gesloten hield; en zy daar waren ingegaan,
 (Of schoon de schuld niet was gequeten en voldaan)
 Op dit beding, dat eens de Goel zich most stellen
 Ten schuldoffrande; als hem de dood zou nedervellen.
 't Gene alles nu door hem te volle was geschied;
 Gelyk 't zich horen laat in dat wydluftig lied,

Aanmer-
king.

GEN. 3:
15.
COL. 2:
15.

OPENS.
5: 8 - 12.

Dat de Ouderlingen, vol van hemelvreugde, aanheffen,
Ter ere van het Lam; zodat de galmen treffen
Het gansche schepzel, dat om hoge en lage woont,
En zyne blydschap, als by weêrklank, meê betoont.
Doch wie kan in dien vlugt op eige wicken dryven,
En lang en klaar in die bespiegeling verblyven?
Die niet zich zelf in die verheve stof verliest,
En blyde is, dat hy weêr den lagen grond verkiest.

*De Engelen
verschynen
aan de Apo-
stelen.*

Terwyl 't discipelschap bedrukt hier stond te kyken,
En, wegens liefdeprang, geen voetstap schier kon wyken
Van zyne steê, omscheen hen onverwacht een licht
Van Engelen, wier glans hun schemerend gezigt
Verbysterde byna; die dus hun aanspraak deden;
Gy Galileërs! (die hier staat, let op de reden,
Die gy zult horen uit den mond van my, uw' vriend,
Die dezen Here mede als knecht en bode dient)
Hoe ziet gy dus omhoog, hoe tuurt gy zo naar boven?
Die zelve Jesus, die van u (wilt ons geloven)
Word weggenomen, en gy, vol ontseltenis,
Staat achterna te zien, zal zeker en gewis
Op deze wyze weêr uit zyne hemelzalen
Op 't vlak der aarde, ten gerichte, nederdalen,
Op ene wolke; met al de Englen zyner magt,
Wanneer de wereld hem op 't allerminst verwacht.

*Aanmer-
king.*

Opmerklyk is 't bestel van God, den Hemelkoning,
Die hier, niet minder dan voorheen, ons een vertoning
Van zyne majesteit doet zien; wanneer hy zelf
Zyn hemelboden zend uit 't opperste gewelf,
Om deze mannen van de waarheid te overreden,
Dat Jesus eens daar na zou komen hier beneden,
Opdat hy de aarde richtte: en dit Jerusaleem
Met al dat trotse volk, door een verbolge stem,
Te huis zochte; en aldus op hunnen kop deed komen
Dat bloed, wyl ook hun bloed, als met gehele stromen,

Zou

Zou vlieten langs de straat, en maken 't einde van
 Dien goddelozen staat, door dien bedreigden ban.
 Want daar toe was hy nu op zynen troon gestegen,
 En had een nieuwen naam in zynen dood verkregen,
 Die boven allen naam en lof is uitgebreid,
 En hem van al wat God genaamt wierd onderscheid.
 Ja, die nu groter was; omdat hy zegepraalde
 Door de overwinning, die hy stervende behaalde
 Op de oude slang, en hem vermorzelde den kop:
 Waar door hy zynen roem tot een veel hoger top
 Van eer gevyzelt heeft, dan eens een Simson dede,
 Die ook in zynen dood zyn grootste kracht besteedde
 Aan zyne vyanden; doch echter bleef verplet.
 Daar onze Jesus zich manhaftig heeft gered
 Uit al 't geweld des doods; die banden gansch verbroken,
 Na dat hy zich van zyn partyen had gewroken;
 En beurde toen terstond het hoofd ten grafzerk uit;
 Om dus op 't herelykst zyn diergekochte Bruid
 De grootste panden van zyn liefde te betonen,
 En haar voor eeuwig in die rustplaats te doen wonen,
 Die hy ten volle nu voor haar verworven had,
 Hier boven in die lang gewenschte Vredestad.
 Zo haaft deze Engelen, met hunne praalgewaden,
 Verdwenen waren langs deze onbevloerde paden:
 Naar 't hoge hemelhof; als hebbende verricht
 Het allerlaatste stuk van hunnen last en plicht,
 Ontrent de Christus op 't volvaardigste bewezen
 Van zyn geboorte stond tot dat hy was verzezen,
 En tans naar boven klom; ging dit gezelschap mee
 Vervolgen zynen weg, en quam aldaar ter steê,
 Alwaar de Heilige Geest op hen most nederdalen.
 't Was in Jerusaleem, in een der opperzalen
 Des Tempels. (of veellicht in 't huis, dat daar ontrent
 En aan 't gebergte lag, 't Apostelschap-bekent)

RECHT.
 16: 30.

*hunne wonderkering
 naar Jerusaleem.*

Alhier vertoefden zy eendragtelyk te zamen;
 Gelyk z' ook alle dag weêr in den voorhof quamen,
 En loofden hunnen Heer, met een vervrolykt hart,
 Die reeds zo ver in vreugd' verwisfelt had hun smart;
 En baden, dat hy doch zeer haast dien lang beloofden
 Vertroufter zenden wilde op hunner aller hoofden.

(Zo mans als vrouwen, daar in zynen naam vergaard;
 Getuigen altemaal van Jesus hemelvaart.)

Want dus betaamde 't, dat zy, die hem eerft verzelden
 Tot op een golgatha, daar na aan elk vertelden,
 Als ooggetuigen, hoe hy weêr was opgeftaan,
 En van 't olyfgebergten hemel ingegaan.

*en de ver-
 richting
 ablaar.*
 HAND.
 1: 1.

Terwyle deze hier godvruchtig bleven wachten,
 Tot honderd twintig in 't getal, en overdachten
 Al wat de Heiland ooit gedaan had en voorzegt;
 En hoe hy 't alles hen zeer klaar had uitgelegt,
 Zo dat'er niet het minst van deze zyne woorden
 Gefeilt had, die zy nu met meerder licht nafpoorden,
 En de ondervinding hen tot hier toe had verfterkt
 In alles wat men had verftandig opgemerkt;
 Stond Simon Petrus op in 't midden dezer fcharen,
 Om hen de Profheetzy van David te verklaren;
 Die reeds in zynen tyd aan Judas had gedacht,
 En toen zich horen liet in ene bittre klagt,
 Die hy, in Jesus naam, ten boezem uit deed barften,
 Wanneer de vyanden zyn bange ziele parften.

Ps. 41: 10. Hy, (zegt die gulde mond) die my een vriend toefcheen,
 En daaglyks met my fpeide, is mede van die geen,
 Die zyne verfenen heeft tegens my verheven,
 En op 't verradelykft gedongen naar het leven:

Ps. 69: 26. Zyn woonfteê zy verwoeft, zo dat'er niemant kan
 Verblyven op dien grond. en dat een ander man

Ps. 109: 8. Zyn ampt aanvaarde; en hem die straffen overkomen,
 Die hy verdient heeft, door al 't geen hy opgenomen,

En

En ook volvoert heeft, maar tot zyne grootſte ſchand:
 Want hy was neffens ons in enen zelve ſtand
 Geſtelt door onzen Here; en daar toe uitverkoren,
 Om als zyn afgezant alomme te doen horen,
 Dat Vorſt Meſſias nu gekomen was op de aard',
 Opdat hy dit zyn volk, door ſlaverny bezwaart,
 Verloſte van het jok, 't welk hen, om hunne zonden,
 Was opgelegd, en dus een vryheid te verkonden,
 Die groter was dan ooit een menſch genoten heeft.
 Maar deze, dien de zucht tot geld had aangekleeft,
 Heeft zich door dezen loon, op 't ſchandelykſt verworven,
 Een' zekren akker lands, op welken hy geſtorven,
 En opgeborſten is, toen hy voorover viel,
 En 't ingewand uitſtortt' met zyne zwarte ziel.
 Dewyl wy dezen dan uit ons gezelschap miſſen,
 En op een' goeden grond ons mogen vergewiſſen,
 Dat dit ons twaleftal moet worden aangevult,
 En ten gemenen dienſt' een ander ingehuld;
 Zo laat ons iemand van die mannen, die wy weten,
 Dat dezen ganſchen tyd ook onder ons geſleten
 En hebben doorgebracht met Jeſus, van den doop
 Johannes af, en voorts gedurende den loop
 Van zyne omwandeling door ſteden en door vlekken,
 Verkiezen, om met ons getuigen te verſtrekken
 Van Jeſus lere, en dood, en zyn verryzenis,
 Die aan ons allen vaſt en klaar gebleken is.
 Toen ſteden zy'er twee, die niet de minſte waren
 Van deze menigte, en geboden aan de ſcharen,
 Dat zy, benevens hen, zich bukten voor den troon
 Des Allerhoogſten Gods, opdat hy hen betoon'
 Of 't Joſef Barſabas van deze twee mogt wezen,
 Of wel Matthias, die de Heer had uitgelezen
 Tot dit Apoſtelschap, dat nu was afgeſtaan
 Door Judas, reeds naar zyn Akeldama gegaan.

Voorts wierpen zy het lot op een der bededagen;
 (Als wilden zy hier door den mond des Heren vragen,
 Wien hy verkoren had in zynen wyzen raad,
 Die in der eeuwigheid onwrikbaar vast bestaat.)
 En daar door viel dit ampt en wigtige bediening
 Matthias meê te beurt. (niet zonder Gods voorziening,
 Die, als de Heer des oogfts, zyn trouwe dienaars zond,
 En hen de woorden zelf zou leggen in den mond)
 Gelyk hy daar op ook wierd ingewyd door allen;
 Die deze goede keur zich lieten welgevallen.
 Verblyd, dat nu 't getal op nieuw was aangevult,
 En 't twaleftal in 't kort zou worden ingehuld.

*Aanmer-
king.*

Hoe groot is 't onderscheid, dat tusfchen deze tyden
 En latre word gezien; wyl deze zich ftraks vlydden
 Naar de uitkomst, die zich daar hervoort deed van omhoog,
 En hunne harten tot gehoorzaamheid bewoog.
 In plaats, dat zich nu elk zoekt in den dienst te dringen
 Door snode streken, en dit werk door 't ftaal te dwingen,
 Om op dien hogen floel te ftygen, en 't gezag
 Te voeren overal; en met hun snood gedrag
 Te tonen, dat zy niet tot dat getal behoren,
 Die God in zyne gunft door 't lot heeft uitgekoren,
 Ter hoeding van zyn volk en de aanbetrouwde wacht;
 Maar dat ze wolven zyn, doch in een fchapeu vacht.

*De wiffor-
ting van
den H.
Geest op 't
Pinxter-
feest.*

HAND. 2:

1.

LEV. 23:

10.

Als nu de dag daar was van 't tweede feest der Joden,
 (Wiens viering in de wet aan Ifrél was geboden
 Den vyftigften, na dat het Pafcha was geflagt,
 En de eerfte garf des oogfts ten altaar wierd gebragt,
 En daarom in dien tyd het Pinxterfeest geheten)
 Toen zag men 't twaleftal, met de anderen, gezeten
 In de opperzale, daar z' eendrachtiglyk byeen
 Vergadert bleven, en volhardden in gebeên:
 Wanneer'er onverwacht uit 's hemels hoogfte zalen
 Een wonderlyk geluid quam op die woning dalen

Als

Als van een' sterken wind, die alles schudden deed,
 En met een fel gekraak door lucht en wolken sneed;
 Zodat dit gansche huis, daar zy verzamelt waren,
 Vervult wierd van 't gedruis. Ook zag men op den klaren
 En vollen dag een vlam, of helderblinkend licht,
 Dat zich verdeelde, en scheen aan 't uiterlyk gezigt
 Een flikkering te zyn van wyd gesplete tongen,
 Die boven ieders hoofd als zo veel lampen hongen,
 En bleven rusten; zodat elk die wierd gewaar.
 Waar op van stonden aan die gansche Apostelschaar
 Vervult wierd met den Geest, die hunne tongen roerde,
 Zodat een ieder straks heel andre talen voerde,
 Dan hy gewoon was, en zelf nimmer had verstaan,
 Noch met dien landaard ooit verkeert en omgegaan.

Terwyle dit gebeurde, onthielden zich veel Joden
 Hier in Jerufalem; die naarstig Gods geboden
 Betrachtten, en zyn' dienst bevorderden; vooral
 Op zulk een' feestdag, als wanneer een groot getal
 Uit alle hoeken van de wereld aan quam zetten,
 Om, naar den eisch van die hen voorgeschreve wetten,
 Zich daar te stellen voor des Heren aangezigt,
 Om zich te quytten van dien feestelyken plicht.
 En die gevolgelyk de talen ook verstonden
 Van zo veel volkeren, waar onder zy zich vonden,
 En wonen moften; van die boze tyden af,
 Dat God rechtvaardig hen (tot ene zware straf)
 Door Salmanasfer had naar Babel voeren laten;
 Zodat'er vele zich onthielden in die staten,
 Verstrootit door al het land, die echter alle jaar
 Het offer bragten tot den brand- en reukaltaar.

Als nu 't gerucht hier van gekomen was ter oren
 Der gansche stad, (die wel den wind had kunnen horen;
 Maar voorts onkundig was van 't geen alhier gebeurd')
 Schoot ieder toe; hoewel van buiten niets gespeurt

*Der Joden
 roevloed.*

*en 't gene
 daar on-
 trent is
 voorgeval-
 len.*

Kon worden. maar wanneer z' in deze zale gingen,
 Daar zy 't gezelschap van des Heilands zendelingen
 Vergadert vonden, ter verrichting van den dienst,
 Aan hen gelaft, vernam daar elk op 't onvoorzienst,
 Hoe deze Apostelen (geringe lieden) spraken
 In vreemde talen zo veel hoogverheve zaken,
 Die niemand onder hen te voren had verstaan:
 Zodat zy zeiden, met ontzetting aangedaan;
 Wat wonderwerk is dat? wat wil dit alles zeggen?
 Wie zal ons dit geheim ordentlyk open leggen?
 Wy hoorden door de lucht vooraf een sterk gedruis
 Als van een' zwaren wind, die los barstte op dit huis,
 Met zulk een groot geweld, als wilde die de zielen,
 Hier onder dit gewelf verpletten en vernielen:
 En nu ontmoeten wy alleen een grote schaar
 Van Galileërs, of uit zulk een streek, alwaar
 Men zelden anders hoort dan plumpe redeningen.
 Waar halen deze liën de kennis dezer dingen?
 Wie legt de woorden hen, o wonder! in den mond?
 't Is of een ieder in zyne eige taal verftond,
 Hoe zy de wonderen des Heren ons vertellen,
 En zyne daden elk zeer klaar voor ogen stellen,
 Die zich bevinden in dees' ruime en grote zaal:
 Want deze (zo men merkt) begrypen 't altemaal.
 't Zyn Parters, Meders, en veel Persische Elamieten,
 Mesopotamiërs en afgelege Scieten,
 En andre volken meer, die onder 't hemels dak
 Gevonden worden op des aardkloots oppervlak.
 Doch andre spotters, die hier ook gevonden wierden
 In grote menigte, en het Pinxterhoogtyd vierden,
 Ontzagen zich niet, naar hun' averechtscn aart,
 Te zeggen; deze liën in dit vertrek vergaart,
 Zyn vol van zoeten most, daar door z' onzinnig spreken,
 Die zy, veellicht al vroeg eer't daglicht door quam breken
Gezwol-

Gezwolgen hebben ; zo dat zy reeds dronken zyn,
En dit alleen maar is de uitwerking van den wyn.

*Petrus be-
antwoord
de spotters.*

Doch Petrus, horend' wat die snode spotters zeiden,
En hoe quaadaardig zy die wonderdaad uitleiden ;
En nu gemoedigt om voor Jesus zaak te staan,
Als door den Heiligen Geest van boven aangedaan ;
Rees overende, met dat elftal amptgenoten,
Verhief zyn stem, en sprak tot dezen overgroten
En toegevloeiden hoop, in een bekende taal ;
Gy Joodsche mannen ! en zo vele'er in de zaal
Begrepen zyn, en dit Jerusaleem betreden,
Gy hoort de lastering, en dezer lieden reden ;
Ik bid u, luistert eens naar 't gene ik melden zal
Ontrent dit wonderwerk en ongehoort geval.
Doch weet wel allereerst, dat deze, die daar spreken,
Niet dronken zyn, als men vermoed ; want (tot een teken
Van onschuld) 't is noch maar de derde uur van den dag ;
Een' groten feestdag, als wanneer men zelden zag,
Dat zich een eerlyk man zo vol en zat zal drinken :
Een stuk, dat schandelyk in ieders oor' zou klinken.
Doch 't is wat anders 't welk gy heden ziet en hoort :
Herinnert u daarom dat lang bekende woord
Van Joël, den Profet. dien hoort men al gewagen
Van 't geen te beuren stond in 't laatste dezer dagen ;
Dat God, naar 't vast bestek van zynen wyzen raad,
Op alle vleesch eens zou een overgrote maat
Van zynen Heiligen Geest uitstorten ; dat uw zonen
En dochteren (die dit gewenschte land bewonen,
En in uw' eigen schoot gequeekt zyn en gevoed)
In deze dagen, die hy u beleven doet,
Profeten zouden zyn, en u het woord verklaren,
Dat aangekondigt was voor zulk een reeks van jaren ;
Dat jongelingen dan gezigten zouden zien
Van zaken, die hier na noch stonden te geschiên ;

JOEL 25
28.

Dat oude lieden zelf veel dromen zouden dromen
 Van dingen, die gewis hen zouden overkomen.
 Ja, dat Jehova God in deze dagen zal
 Uitstorten van dien Geest (gelyk gy merkt) op al
 Zyn knechten, (of, veellicht, op zyn verlosste slaven)
 En op zyn maagden; (of slavinnen) welke gaven
 Zich zouden voordoen aan eens ieders geest en oog;
 Ten blyke, dat hen was geschonken van omhoog
 De grootste wetenschap in zaken te voorzeggen,
 En 't geen voorzegt was ook verstandig uit te leggen;
 En aan te wyzen wat tot hier toe is vervult,
 Of haast te komen staat, en gy vernemen zult.
 Dan zou hy wondren in den hemel boven geven,
 En tekenen omlaag, daar 't aardryk van zou beven;
 Een stroom van schuimend bloed, en vyer en dikken rook.
 (Als Sodoms dampen, en Gomorraas vuilen smook)
 De zon zou op den dag geheel verduistert wezen;
 De maan, hoewel zeer hoog aan 't blauwe azuur gerezen,
 Zou zich vertonen als geverft in 't rode bloed;
 (En wat hy meerder had in dit gezicht ontmoet)
 Aler die grote dag des Heren door zal breken,
 Die vrezelyke dag, waar in hy zich zou wreken
 Van zyne vyanden. Maar die zyn' naam belyd
 En aanroept, zal in dien vervarelyken tyd
 Geveiligt blyven in het midden van dat woeden,
 En zalig wezen; want God zelf zal hem behoeden
 En rukken uit 't verderf met zyne sterke hand;
 Terwyl deze aarde word verwoest en staat in brand.
 Hierom gy mannen! die uit Abrâm zyt gesproten,
 En Israël, voorheen Jehovahs gunstgenoten,
 Ik eische tans van u een korte wyl gehoor
 En aandacht; leent my dan onzydig hart en oor.
 Gy weet, dat onder u, een weinig tyds verleden,
 Een man is opgestaan, bekend door wonderheden,

Die God in overvloed door zyne handen wrocht,
 Wanneer hy dit uw land zeer gunstig heeft bezocht;
 Dat hy zo menigmaal en lange heeft bewandelt,
 En over zyne komst zo vaak met u gehandelt;
 'k Mein Jesus, dien men ook den Nazareër hiet';
 Daar hy was opgevoed; 't welk hoort tot uw gebied.
 Die zelve was aan u (naar 't eeuwig welbehagen
 En vast besluit van God) noch voor zeer weinig dagen
 Gelevert, door verraad, en in uw magt gestelt;
 Maar gy hebt dezen, met een openbaar geweld,
 Genomen uit 't gerichte, en door godloze handen
 Op 't onrechtvaardigst zelf geflagen in de banden,
 En henen weg gesleept, ja aan een kruis gehecht,
 En dus gedood; al 't geen tot uwen laste legt.
 Doch dezen Jesus (schoon gestorven en begraven,
 Waar van de aanschouwers u genoeg verzekring gaven)
 Heeft God ontslagen uit de smarten van den dood,
 En weder opgewekt, als zynen Gunstgenoot:
 Dewyl 't onmooglyk was, dat die hem houden konden.
 Hierom word deze taal van hem zeer klaar gevonden
 In Davids koninklyk gedicht, dat puikjuweel,
 Alwaar hy dus opzingt met ene ruime keel;
 Ik stel Jehova God gedurig voor myne ogen,
 En worde nimmer van myn vastigheid bewogen;
 Want hy is altyd daar aan myne rechterhand;
 Waar door ik immer voor den vyand ben bestand.
 Om deze reden was myn hart in volle vreugde,
 Gelyk myn heerlykheid zich daar in meê verheugde;
 Terwyl myn vleesch geruft in 't graf ter nederlag;
 Opdat het geen verderf, veel min verrotting, zag.
 Dan voegt hy daar noch by; (om 't stuk voort vast te zetten,
 Daar op gy, broederen! aandachtig hebt te letten)
 Gy hebt des levens pad aan my bekend gemaakt,
 En doen betreden, na ik was uit 't graf geslaakt;

Ps. 138.
 2 - 11.

Gy zult my eeuwig met uw grote vreugd verzaden,
 En door goedgunstigeën myn ziel' eens overladen,
 (Wanneer ik voor uw troon met zegepraal verschyn)
 Die voor uw aangezigte altyd te vinden zyn.

*Vervolg
 der reden.*

Indien ik nu vry uit van deze zaak mag spreken,
 Dan is het immers klaar en by het stuk gebleken,
 Dat David na zyn' dood alhier begraven is,
 En onder ons noch rust; alwaar men voor gewis
 Verzekert, dat zyn graf kan worden aangewezen.
 (Te Betlehem, daar hy gewoon heeft lang voordezen)
 Tot een bewys, dat dit van hem niet zy gezegt;
 Maar dat'er vry wat meer in zyne woorden legt.
 (Een wonderlyk geheim, dat hy ook heeft geweten,
 Omdat hy in zyn tyd een was van Gods profeten)
 't Welk was, dat hy hem had gezworen met een eed;
 (Die hy zeer plechtig tot verscheide reizen deed)
 Dat uit zyn lendenen, zo veel het lichaam raakte,
 De Christus (dien hy dus verhief en heerlyk maakte)
 Verwekt zou worden, in de volheid van dien tyd,
 (Die tot zyn komste was beperkt en toegewyd)
 Om hem na dezen op zyns Vaders troon te zetten;
 En dan de wereld te doen buigen voor zyn wetten
 En zynen ryksstaf, dien hy eenmaal zwaijen moft,
 Nadat hy deze had uit 's Satans klauw verlost.
 Wat schiet'er overig? dan dat die grote Koning
 En Israëls profet een heldere vertoning
 Aan ons verschafft van die verryzing uit den dood,
 Als Jesus had geruft in dezen zwarten schoot
 Der aarde; daar hy niet zo lange is in gebleven
 Tot hy verrotting zag, gelyk hier staat geschreven;
 Omdat des doods geweld hem niet meer schaden kon,
 Terwyl hy door zyn kracht en dood en hel verwon.
 Maar dezen, zeggen wy, heeft God, zyn eige Vader
 Weêr opgewekt, waar van wy sprekers al te gader

Getui-

Getuigen zyn; van wien hy dikwils is gezien
 En ook gesproken na dien tyd. 't welk niet gefchiên
 Zou kunnen, zô hy daar in 't graf was blyven leggen.
 Om u dan dit verband der zaken voort te zeggen,
 En dit gewigtig stuk zeer klaar te doen verftaan;
 (Want uwe zaligheid, o mannen! hangt'er aan)
 't Is deze, dien de Heer door dit zyn groot vermogen
 Gewilt heeft boven al de hemelen verhogen;
 Die, na dat hy dien onwaardeerlyken fchat,
 (Den Geest aan hem beloofte) van zynen Vader had
 Ontfangen, dezen ook op ons heeft neêr doen komen,
 Om onze ziel daar meê zo ryklyk te overftromen,
 Gelyk gy ziet en hoort; maar weet niet wat dit zy,
 Of waar van daan het komt. Zo legt dan hier eens by,
 Dat David zelve niet ten hemel is gevaren:
 Maar elders zich aldus (om 't nader te verklaren)
 Laat horen in dat lied, door hem voorheen gedicht,
 Tot Vorst Mesfias lof op 't heerlykste ingericht,
 Jehova heeft voorlang tot mynen Heer gefproken;
 Zit aan myn rechterhand, tot dat ik my gewroken
 Zal hebben van een volk, dat al te trots en stout
 U en uw Ryk met een partydig oog aanschouwt;
 En het zal zetten tot een' voetbank uwer voeten,
 Om u op uwen troon als Koning te begroeten;
 Waar toe hy zynen staf uit Zion zenden zal,
 Beheerschend' door zyn magt de volken overal.
 Zo moet het gansche huis van Israël dan weten,
 Dat deze reden aan geen mensch is toe te meten,
 Noch aan dien David, noch aan Salomon, zyn' zoon,
 Als klinkende geheel op enen andren toon.
 Maar dat Jehova God hem zelf heeft willen ftellen
 (Hem, dien gy aan het kruis bestond in 't hart te vellen,
 En om te brengen) tot een' Christus en een' Heer;
 Alleen maar waardig zulk een' groten naam en eer.

Ps. 110: 1.

*Uitwerking
in de toehoorders.*

Als deze hoorders dit uit Petrus mond verstonden
 Wierd ieder hunner, door ontfeltenis verslonden,
 Verflagen in het hart van wegen zulk een taal,
 Zodat ze zeiden tot de Apostlen altemaal;
 O mannen broeders! wat zyn dit voor sterke woorden,
 Die gy te berde brengt? komt dit van dat vermoorden
 Van Jesus, die door ons zo smaadyk is verguift,
 En met die schelmen wierd op golgotha gekruift?
 Wat staat ons dan te doen, hoe hebben w' ons te dragen?
 Ei! onderricht ons doch, die 't u demoedig vragen.
 Daar op de spreker dus zyn stem verhief, en zeid
 Tot die vergadering, met veel vrymoedigheid;
 Bekeert u van dat quaad, aan dezen Heer bedreven,
 En wilt u naar den troon van uwen God begeven,
 Van dezen Heiland, die genadelyk vergeeft,
 En voor zyn vyanden aan 't kruis gebeden heeft.
 En om die weldaad op een' goeden grond te hopen,
 Zo late een ieder zich in zynen name dopen,
 Opdat hy, nevens ons, ook worde een deelgenoot
 Van dezen Geest, dien hy op onze hoofden goot.
 Want gy hebt recht daar toe, zo gy 't kunt recht bezeffen;
 Wyl Gods beloften u op 't allernaaste treffen,
 En uwe kinderen, als Abrâms ware zaad;
 Ook zo vele andren, als de Heer 'er vroeg of laat
 Toe roepen zal; die mede in dezès Vaders treden,
 Gelovig en bekeert, met onvermoeide schreden
 Hem volgen zullen, en omhelzen zyne leer,
 Die enkel was gebouwt op Jesus, onzen Heer.
 Zo haast dit antwoord wierd uit Petrus mond vernomen,
 Is straks een schare tot dit onderwys gekomen,
 Ontrent drie duizend sterk, die dit gesproken woord,
 Met zo veel kracht gepaart, en gretig aangehoort,
 Omhelsden door 't geloof, en dezen doop ontfingen;
 Hen toegedient, door zo veel nieuwe zendelingen,

In deze of gene beek, die by Jerufflem lag;
 Dewyl het alles wierd verricht op enen dag.
 Den groten Pinxterdag; nu in zyn kracht verfchenen,
 En afgefchaduw't tot dit einde lang voorhenen;
 Wanneer zo groot een oogft de Kerk wierd toegebracht,
 (Als eerftelingen van dit hemelfch Ryk geacht)
 En ingezamelt, of ter rolle als angefchreven;
 Die voorts eendragtig by den Here zyn gebleven,
 In die gemeinfchap door de breking van het brood;
 En dus, naar zyn bevel, verkondigden den dood
 Van dezen Jesus, dien zy alle dagen baden,
 Door zynen Geest, om veel vermeerdring van genaden.
 Terwyl een grote fchrik op veler zielen quam,
 Omdat zy zagen, dat dit werk een aanvang nam
 Met zo veel wonderen, als de allerklaarfte blyken
 Der Godlykheid. waar voor het alles zoude wyken
 Wat dezen fnellen loop fcheen in den weg te ftaan,
 Of wel met opzet zocht daar tegens in te gaan.
 Want hy moft heerfchen van het ene deel der aarde
 Tot aan het andre, opdat hy al zyn volk vergaarde;
 Zyn eigen erfdeel, door de wereld heen verfpread,
 En hem befproken voor der eeuwen eeuwigheid.

Ziet daar! dit Koninkryk der hemelen ontfloten,
 Door Petrus dienft, die hier zyn vordere amptgenoten
 Vervangt, en uit den naam van al 't gezelfchap fpreekt,
 En dus den fleutel 't eerft in deze deure fteekt,
 De deur des Koninkryks, en Jesus Kerk op aarde;
 Die dit geluk voor dien Apostel zelf bewaarde,
 Gelyk hy had beloof't. waar in van ftonden aan
 Ook delen zouden al die andren, aangedaan
 Met dezen zelve Geest, en die vrymoedigheden,
 Om zyne hemelleer in vlekken en in fteden
 Te gaan verkonden: als vervolgens is gefchied
 Door 't ganfche Joodsche land, en voorts door al 't gebied

*Aanmer-
king.*

Der Roomsche mogentheid, en al der wereld oorden;
 Opdat die meê de stem van 't Evangely hoorden,
 En hulde deden aan Mesias, hunnen Heer,
 Als wachtelingen op zyn komste en schone leer.
 Welk een verwisfeling der ondermaansche dingen!
 Hoe schielyk ziet men hier die zwakke lereelingen
 Tot meesters opgegroeit? die, kort voorheen door schrik
 Bevangen, zich nu zien als op een ogenblik
 In staat gestelt, om, wel en innig onderwezen,
 Het licht van 't heilig Woord te brengen daar 't voor dezen
 Van niemant was gemerkt; maar daar een donkerheid
 Op 't oppervlak der aarde alomme lag verspreid.
 Dus was het doch voorspelt, gelyk wy doorgaans zagen;
 En 't groot Profetisch Boek van deze laatste dagen
 Ons overvloedig geeft bericht, en dezen schat
 Ontvouwt en openlegt byna op ieder blad.
 Ja nodigt ieder een om naarstig na te speuren
 De dingen, die reeds zyn, en verder staan te beuren,
 Tot aan het einde van den tyd en dit heelal;
 Wanneer de Heer zyn Ryk weêr overgeven zal
 Aan zynen Vader; en Jehova God zal wezen
 Van Jood en Heiden op de zelve wys geprezen;
 En alle Koningen in 't nieuw Jerufalem
 Hun heerlykheden, met gejuich en blyde stem,
 Inbrengen zullen, om hem eeuwig daar te loven.
 Gelyk ik hier by fluit, en hef myn ziel naar boven,
 En zegge met de Bruid; Kom Jesus haastelyk!
 Ja kom! o Koning van uw heerlyk Koninkryk!

B E S L U I T.

Dus zag ik myn bestek voldaan en my aan 't ende
 Van deze omwandeling; de beste die ik kende,
 Om langs een effe baan te komen daar ik sta,
 En, tamelyk vernoegt, altans ter ruste ga.

Wat vordert nu myn plicht? dan dat ik my demoedig
 Weêr nederbukke voor Gods troon, die my zo goedig
 Heeft bygestaan, en op dit heilzaam spoor geleid:
 Zelf daar ik was geraakt in engte en duisterheid,
 Heeft hy my door zyn licht het voetpad aangewezen,
 Waar op ik, zo my dacht, de treden na kon lezen,
 Die anderen voor my daar hadden in gedrukt.
 Dus, zeg ik, is het my door zyne gunst gelukt,
 Dat ik van deze steê, alwaar ik my bevinde,
 Myn gangen na mag zien. Waarom ik my verbind
 Met al myn hart aan hem, wien ik dit Bybeldicht
 (Of hoe men 't noemen wil) erken te zyn verplicht.

Almagtig Eeuwig God! Fontein van licht en leven!
 Die boven allen lof oneindig zyt verheven,
 Ontfang dit offer, dat uw zeer onwaarde knecht
 Op uwen altaar, gansch verschuldigt, nederlegt;
 Om u zyn dankbaarheid op 't nedrigst op te dragen,
 Dat 't u genadig heeft gelieft zyn levens dagen
 Zo lang te rekken, tot hy dezen toeleg ziet
 Voleind; waar in uw hand hem nooit geheel verliet.
 Verschoon hem, zo hy zich te stout heeft onderwonden,
 Uit eigen drift, en door geen hoger last verbonden,
 Een stuk van dat belang zo los ter hand te slaan;
 Of ongereinigt in uw Heiligdom te gaan;
 En dezen zuivren grond met schoenen heeft betreden:
 Of zich bezondigt, door zo veel verborgentheden
 Niet na te speuren in haar' eigen zin en kracht;
 Waar naar hy echter heeft, gelyk gy weet, getracht.
 Vergeef hem, grote Heer en Heiland! zyn misdryven,
 Zo hy die heeft begaan door dit vrymoedig schryven,
 En zyne slechte pen gelegd aan zulk een werk,
 Waar op de grondslag rust der algemene Kerk.
 Doch gy hebt ook gewilt, dat tedre zuigelingen
 Eens zouden uwen lof vermelden, en die dingen

*Dankzeg-
 ging aan
 den Drie-
 enigen God.*

Verheffen, die gy had gelegd in hunnen mond,
 Den inhoud van uw Woord en dit vernieuwt Verbond.
 Geef hem vooral, dat hy, die hier heeft afgeschreven
 Uw leze en handeling, tot uwer eer mag leven;
 En dus betonen, dat hy zelf geloofd de stof,
 Die hy ter hande nam; en ook verdien' den lof,
 Dat dit uw leven, zo hy 't noemt, is door een Christen
 (Hoe onvolmaakt) geschetst. En hoed hem voor de listen
 Van 't zondig vleesch, als had hy zynen hoogsten plicht
 Voldaan, nu slechts dit werk met andre ziet het licht.
 Maar wil, o Heilge Geest! hem in uw waarheid leiden,
 En door de stralen van uw liefde en licht bereiden,
 Dat hy hier na een lid van die Gemeente word',
 Die voor den troon van God haar halelujahs stort,
 En uitbralt dag en nacht dat hoofdstuk der gezangen;
 Het Lam, van eeuwigheid geslagt, is waard te ontfangen
 De kracht, de rykdom, en de wysheid, sterkte en eer;
 De majesteit en dank, als aller Heren Heer.

A M E N.

B L A D W Y Z E R

511

D E R V I E R

H. E V A N G E L I E N.

MATHEUS.

KAP.   BLAD.

1.	-	19.	25.
2.	-	33.	38. 43.
3.	-	-	59.
4.	-	105.	106.
5.	-	-	128.
6.	-	-	135.
7.	-	-	139.
8.	-	142.	170.
9.	-	-	172.
10.	-	-	176.
11.	-	-	144.
12.	-	-	156.
13.	-	-	162.
14.	-	-	181.
15.	-	-	199.
16.	-	-	254.
17.	-	-	266.
18.	-	-	268.
19.	-	275.	315.
20.	-	-	322.
21.	-	-	332.
22.	-	-	341.
23.	-	-	349.
24.	-	-	358.
25.	-	-	367.
26.	-	329.	378.
		393.	418.

27. - 431. 464.

28. - 467. 491.

MARCUS.

KAP.   BLAD.

1.	-	59.	106.
2.	-	115.	122.
3.	-	124.	161.
4.	-	-	170.
5.	-	-	172.
6.	-	175.	181.
7.	-	199.	205.
8.	-	-	254.
9.	-	262.	269.
10.	-	275.	315.
11.	-	-	332.
12.	-	348.	355.
13.	-	-	358.
14.	-	379.	393.
			418.
15.	-	431.	439.
			464.
16.	-	467.	491.

LUCAS.

KAP.   BLAD.

1.	-	-	18.
2.	-	26.	36. 46.
3.	-	58.	94.
4.	-	-	102.
5.	-	III.	115.

6.

6. -	122.	126.	2.	-	-	77.
7. -	-	-	3.	-	-	86. 90.
8. -	-	-	4.	-	-	95.
9. -	176.	186.	5.	-	-	149.
	254.	262.	6.	-	188.	198.
		269.	7.	-	-	214.
10. -	161.	288.	8.	-	-	222.
11. -	-	-	9.	-	-	231.
12. -	-	-	10.	-	-	237.
13. -	-	-	11.	-	-	246.
14. -	-	-	12.	-	-	329.
15. -	-	-	13.	-	379.	390.
16. -	-	-	14.	-	-	394.
17. -	-	-	15.	-	-	400.
18. -	313.	324.	16.	-	-	405.
19. -	328.	332.	17.	-	-	410.
20. -	-	-	18.	-	418.	431.
21. -	355.	359.	19.	-	435.	464.
22. -	391.	399.	20.	-	-	467.
		418.	21.	-	484.	496.
23. -	-	-	HANDELINGEN.			
24. -	-	-	KAP. BLAD.			
JOHANNES.			1.	-	-	489.
KAP.	BLAD.		2.	-	498.	508.
1.	-	-				
		62.	71.			

E I N D E.